

Құзыреттілік-бағдарлы білім беру идеясын жүзеге асыру:
мәселелер, ізденістер, шешімдер»

Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция

МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Республиканской научно-практической конференции

«Реализация компетентностно-ориентированной образовательной идеи: проблемы, поиски, решения»

«Implementation of a competency-oriented educational idea: problems, searches, solutions»

Proceedings of the Republican Scientific and Practical Conference

Атырау, 2024 жыл

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
АТЫРАУ ОБЛЫСЫ БІЛІМ БЕРУ БАСҚАРМАСЫ
О.КӨШЕКОВ АТЫНДАҒЫ АТЫРАУ АҒАРЛЫ-ТЕХНИКАЛЫҚ КОЛЛЕДЖІ

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ АТЫРАУСКОЙ ОБЛАСТИ
АТЫРАУСКИЙ АҒАРНО-ТЕХНИЧЕСКИЙ КОЛЛЕДЖ ИМЕНИ У.КУШЕКОВА

MINISTRY OF EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
DEPARTMENT OF EDUCATION OF ATYRAU REGION
ATYRAU AGRARIAN AND TECHNICAL COLLEGE NAMED AFTER U. KUSHEKOV

**«Құзыреттілік-бағдарлы білім беру идеясын жүзеге асыру: мәселелер,
ізденістер, шешімдер»**

атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары
04 желтоқсан 2023 ж

«Реализация компетентностно-ориентированной образовательной идеи: проблемы, поиски, решения»
материалы республиканской научно-практической конференции

04 декабря 2023 г

«PRIORITY TRENDS OF DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION»

materials of the international scientific and practical conference

04 December 2023

АТЫРАУ, 2024

УДК 37.0
ББК 74.00
Қ 74

О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі директоры техника ғылымдарының докторы, профессор И.И. Джанзаковтың редакциясымен

Редакциялық алқа:

М.С.Лапиденова, А.Е.Суйесинова, Н.Н.Муханғалиева, А.Е.Камиева, Ж.Р.Иса,
Н.А.Ұлықпанов, М.М.Хатенова, А.А.Сисенов

«Құзыреттілік-бағдарлы білім беру идеясын жүзеге асыру: мәселелер, ізденістер, шешімдер» тақырыбындағы республикалық ғылыми- тәжірибелік конференцияның материалдары. - Атырау: «О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі» мемлекеттік қомуналдық қазыналық кәсіпорын, 2024жыл. 306 бет

ISBN 978-601-08-3839-0

Бұл жинақта «Құзыреттілік-бағдарлы білім беру идеясын жүзеге асыру: мәселелер, ізденістер, шешімдер» тақырыбындағы республикалық ғылыми- тәжірибелік конференцияның материалдары енгізілген. Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы оқытудың заманауи педагогикалық технологияларының түрлері мен әдістері, «Worldskills Kazakhstan» кәсіби шеберліктің өңірлік чемпионатына құзыреттіліктер бойынша студенттерді дайындауда өзекті мәселелері мен болашағы бойынша сұрақтарды зерттеу, болашақ мамандардың жалпы және коммуникативтік мәдениетінің деңгейін арттыру, жастардың шығармашылық, ғылыми-зерттеу және жобалық қызметін ынталандыру бағыттары қамтылған.

Конференцияның мақсаты: Қазіргі заманғы ғылым мен білім беруді дамытудың заманауи үрдістері, дамыту перспективалары, жаңа әдіс-тәсілдері мен инновациялық зерделеу жұмыстары, оның тиімділігін арттыру моделдері мен әдіс тәсілдері, заманауи технологиялардың болашақ мамандар тәрбиелеудегі өзекті мәселелері мен болашағы бойынша сұрақтарды зерттеу және ақпарат алмасу.

Конференцияның бағыттары:

- Оқытудың заманауи педагогикалық технологияларының түрлері мен әдістері
- Білім беру процесінде Instructional Skills Workshop (ISW) құралдарын қолдану.
- ТЖКББ «Worldskills Kazakhstan» кәсіби шеберліктің өңірлік чемпионатына құзыреттіліктер бойынша студенттерді дайындаудың жаңашыл әдістері

УДК 37.0
ББК 74.00
Қ 74

ISBN 978-601-08-3839-0

О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі, Атырау-2024жыл

МАЗМҰНЫ-СОДЕРЖАНИЕ

1	АЛҒЫ СӨЗ	7
2	БІЛІМ САПАСЫНЫҢ НЕГІЗІ - ЖАҢА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР. <i>Ж.А Ерболаева</i>	8-10
3	STEM ӘЗІРЛЕМЕЛЕРІН МАТЕМАТИКА, ФИЗИКА ЖӘНЕ ИНФОРМАТИКА ПӘНДЕРІН КІРІКТІРІП ОҚЫТУДА ҚОЛДАНУ <i>Аманжол Жеңіс Досболқызы</i>	10-14
4	БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДА-КОУЧИНГ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ. <i>Ермұхан Бауыржан</i>	14-16
5	ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯ - САПАЛЫ ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ ТӘСІЛІ <i>Сералиева Бану Нурлановна</i>	16-19
6	КОТОВЕЕ АУТНОР БАҒДАРЛАМАСЫНДА ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚТАРДЫ ӘЗІРЛЕУ <i>Г.А.Кабдешова</i>	19-22
7	БІЛІМ БЕРУДЕГІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ЖІКТЕЛУІ <i>Бисенгалиева Айгерим Амангельдиевна</i>	23-25
8	СТУДЕНТТЕРДІҢ ТАНЫМДЫЛЫҒЫ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН АРЫТТЫРУДА ЖАҢАШЫЛ ОЙЫН ЭЛЕМЕНТТЕРІНІҢ МАҢЫЗЫ <i>Кубашева Райгул Кибатуллаевна</i>	25-27
9	ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ <i>Мурзабекова Бакытгуль Сарсенбаевна</i>	27-32
10	ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ҚОЛДАНУ ТӘЖІРИБЕМНЕН <i>Меделбай Айгөлек Серікбайқызы</i>	32-35
11	БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ЗАМАНАУИ АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ РӨЛІ <i>Абдигалиева Асел Абуталиповна</i>	35-39
12	КӘСІБИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ WORLDSKILLS ЧЕМПИОНАТЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ШАРТТАРДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ТИІМДІ ӘДІСТЕР <i>Сүйесинова Айгуль Есенкуловна</i>	39-41
13	«ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ – ЗАМАНАУИ ОҚЫТУДЫҢ КІЛТІ» <i>Хатенова Майрагул Мукарамовна</i>	41-46
14	ДЕМОНСТРАЦИОННЫЙ ЭКЗАМЕН ПО СТАНДАРТАМ WORLD SKILLS КАК ИНСТРУМЕНТ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В СИСТЕМЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ РАБОТОДАТЕЛЕЙ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ <i>Алимкулов Нурболат Дуненбаевич</i>	46-51
15	ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ <i>Асылбаев Даулеткали Оразгалиевич</i>	51-53
16	ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУ ҚҰРАЛДАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ <i>Бустекбай Жарқын Рысбекұлы</i>	53-56
17	«ЛАНДШАФДТЫҚ ДИЗАЙНДЫ ДАМУ» <i>Кадирова Бакытгуль Жандосовна</i>	56-60
18	WORLDSKILLS ЧЕМПИОНАТЫНА ҚАТЫСУШЫЛАРДЫ ДАЙЫНДАУ ЖҮЙЕСІ <i>А.М.Кутмамбетов</i>	60-63
19	БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ <i>Балигатова Фарида Балигатқызы</i>	63-65
20	БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ- ЗАМАН ТАЛАБЫ <i>Таскараева Гулмира Бакытбаевна</i>	65-67

21	«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ – БҮЛ ТИІМДІ ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІН ҚҰРУМЕН АЙНАЛЫСАТЫН ЖАҢА БАҒЫТ» <i>Құспан Айнұр Маратқызы</i>	67-70
22	БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ӘДІСТЕРІН ОҚЫТУДА МНЕМНИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ <i>Хамидуллина Жанат Баймуратовна</i>	70-75
23	МҰНАЙ-ГАЗ САЛАСЫНЫҢ ҚАШЫҚТЫҚТАН БАСҚАРУДА АМТ-411 ТРЕНАЖЕР-ИМИТАТОРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ <i>Усенов Нурболат Жанбырбаевич</i>	76-79
24	СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ 3D МОДЕЛИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ <i>Батталова Л. К.</i>	79-82
25	БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕ INSTRUCTIONAL SKILLS WORKSHOP (ISW) ҚҰРАЛДАРЫН ҚОЛДАНУ. <i>Избулова Аайлым Мадихатовна</i>	82-85
26	ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ – САПАЛЫ БІЛІМ <i>Каликова Айгуль Сериковна</i>	85-86
27	ВНЕДРЕНИЕ ДУАЛЬНОЙ МОДЕЛИ ОБУЧЕНИЯ В АКСУСКОМ КОЛЛЕДЖЕ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТОКАРНОЕ ДЕЛО И МЕТАЛЛООБРАБОТКА» <i>Рядных О.В</i>	87-92
28	TYPES AND METHODS OF MODERN PEDAGOGICAL LEARNING TECHNOLOGIES <i>А.А.Аралбекова</i>	92-94
29	ДУАЛДЫ ОҚЫТУ ЖАҒДАЙЫНДА МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА АРНАЙЫ ПӘНДЕР ОҚЫТУШЫСЫНЫҢ РӨЛІ <i>Б.Кумарбек</i>	95-98
30	ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА УЧАЩИХСЯ В ОСНОВЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ИНФОРМАЦИОННО – КОММУНИКАЦИОННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ВЕБ-ПРИЛОЖЕНИЯ FORMATIVE. <i>Божекканова А.А.</i>	98-101
31	ӨНДІРІСТІК ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕР <i>А. К. Тлеугалиева</i>	101-106
32	ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ <i>Г.Г. Мукашева</i>	106-109
33	ІС-ӘРЕКЕТТІ ЗЕРТТЕУ – МҰҒАЛІМНІҢ ТӘЖІРИБЕСІН ДАМЫТУДЫҢ ҚҰРАЛЫ <i>Д. Б. Жұқатаева</i>	109-111
34	ЖҰМЫСШЫ МАМАНДАРДЫ WORLDSKILLS САЙЫСЫНА ДАЯРЛАУДЫҢ МАҢЫЗЫ <i>С.С. Сагинбаев</i>	111-113
35	АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ (МОДУЛЬДЕРДІ) АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ СІЛ. ТЫЛТ ӘДІСТЕМЕЛЕРІ ЖӘНЕ WORPPS МОДЕЛІНІҢ ИНТЕГРАЦИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ОҚЫТУ <i>Джумабаева К.И</i>	114-116
36	ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ С ПРИМЕНЕНИЕМ НЕСТАНДАРТНОГО ОБОРУДОВАНИЯ ДЛЯ УВЕЛИЧЕНИЯ МОТОРНОЙ ПЛОТНОСТИ УРОКА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ <i>Д.В.Серяков</i>	116-119
37	КӘСІБИ БІЛІМ БЕРУ ОРЫНДАРЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕР МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚУ ҮДЕРІСІНЕ ҚОЛДАНУ <i>Хуани Б</i>	119-122
38	БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ СЫНИ ОЙЛАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ <i>Сейткалиева Д.А.</i>	123-125
39	ОҚУ ПРОЦЕСІНЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ. GOOGLE ФОРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ОҚУ ПРОССІНДЕГІ АЛАТЫН ОРНЫ <i>Даулетбай М</i>	126-128
40	ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ ОБУЧАЮЩИХСЯ.	128-131

	ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕГРАЦИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН С ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ДИСЦИПЛИНАМИ И ПРОИЗВОДСТВЕННЫМ ОБУЧЕНИЕМ <i>Козьярская М.В</i>	
41	ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ <i>Ерғазы Жанар</i>	131-134
42	ҚҰЗЫРЕТТІЛІК - ШЫҒАРМАШЫЛ ТҮЛҒА ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА БАҒЫТТАЛҒАН БІЛІМ БЕРУ НЕГІЗДЕРІНІҢ БІРІ <i>Қырықбай К. М.</i>	134-138
43	ОСНОВНЫЕ ТИПЫ УРОКОВ: ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ И ПРЕИМУЩЕСТВА <i>Садыкова П.Б.</i>	138-142
44	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИКТ КАК СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ ЦИЗУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКИ <i>П.С.Нагметова</i>	142-146
45	ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ БАРЫСЫНДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ МАҢЫЗЫ <i>Корганбаев Нурлан Темиржанович</i>	147-149
46	САБАҚ БЕРУ ҮРДСІНДЕ ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ҚОЛДАНУ <i>Кабдолова Гулсара Тулегеновна</i>	149-152
47	ІТ МАМАНДАРЫН ДАЙЫНДАУДА ДАМЫТА ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ЕРЕКШЕЛІГІ <i>Ибраи Саят Ибаршұлы</i>	152-156
48	МАШИНА ЖӨНДЕУ МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША ДИЗЕЛЬДІ ҚОЗҒАЛТҚЫШТЫҢ ФОРСУНКАСЫНДА ЕРЕКШЕ БҮРКУ ТӘСІЛІ». <i>Халимхан.У</i>	156-159
49	САПАЛЫ БІЛІМ – ЕЛ БОЛАШАҒЫН АЙҚЫНДАЙТЫН БАСТЫ КӨРСЕТКІШ <i>Тукешева Кабира Утемисовна</i>	159-161
50	ТЖКБ ЖҮЙЕСІНДЕ «WORLD SKILLS» СТАНДАРТТАРЫ ТАЛАПТАРЫН АРНАЙЫ ПӘНГЕ ЕНГІЗУДІҢ ӘДІСТЕРІ <i>Қазиева Алмагул Борисқызы</i>	161-163
51	«АВТОМАТТАНДЫРУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ» МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕГІ ИНТЕРАКТИВТІ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМАЛАР: АРТЫҚШЫЛЫҚТАР МЕН ПРАКТИКАЛЫҚ ҰСЫНЫСТАР <i>Б.М.Абсенова</i>	164-167
52	ХАЛЫҚАРАЛЫҚ WORLD SKILLS ҚОЗҒАЛЫСЫ: ЖАСТАРДЫҢ КӘСІБИ БІЛІМДЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ <i>Утегалиева Алтынай Тенизбаевна</i>	167-172
53	ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ-КАДРЛАРДЫ ДАЙЫНДАУ МҮМКІНДІГІ <i>Б.Г.Мырзашева</i>	172-175
54	ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ – ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЖАҢАШЫЛ ФОРМАСЫ <i>Аманжолова Мәдина Арманқызы</i>	175-179
55	ЗАМАНАУИ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРМЕН ТИІМДІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР <i>Әділбай Бота Нұрланқызы</i>	179-182
56	ЗАМАНАУИ ҒЫЛЫМ, БІЛІМ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛАР <i>Бердіғожина Маусымжан Лесқалиқызы</i>	182-184
57	THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN ENGLISH LESSONS <i>Mukhambetalyeva Ainur Kuanishevna</i>	184-188
58	«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕТРАДИЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН» <i>Унаева Алия Зинушевна</i>	189-191
59	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ МЕТОДОВ НА УРОКЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН	192-194

	<i>Дербисинова Венера Куздибаевна</i>	
60	ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ЭКОНОМИКИ <i>Молдашева Роза Жабиновна</i>	194-198
61	ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫ ЖҮЙЕЛЕУ <i>А.О. Койшиева</i>	198-201
62	ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ БІЗДІҢ ӨМІРІМІЗДЕ <i>Г.С. Срымова</i>	201-203
63	КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУЫҒА ПРАКТИКАЛЫҚ ДАҒДЫРЛАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ <i>Музатова Салтанат Амангельдиевна</i>	203-205
64	ТЕОРИЯЛЫҚ БІЛІМДІ КӘСІБИ ТӘЖІРИБЕЛІК ДАҒДЫҒА ҰЛАСТЫРЫП, ШЫҒАРМАШЫЛ ТҮЛҒА ДАЙЫНДАУДАҒЫ РӨЛДІК ОЙЫНДАРДЫҢ МАҢЫЗЫ <i>Жусупова Шолпан Саламатовна</i>	206-209
65	ПРИМЕНЕНИЕ ИНСТРУМЕНТОВ INSTRUCTIONAL SKILLS WORKSHOP (ISW) ДЛЯ УЛУЧШЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В КГП НА ПХВ «АКСУСКИЙ КОЛЛЕДЖ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ» <i>Поддубная О.В.</i>	209-212
66	КОЛЛЕДЖ СТУДЕНТТЕРІНЕ ИНФОРМАТИКАНЫ ОҚЫТУДА STEAM ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ <i>Мурзашева С.Е.</i>	212-216
67	ВНЕДРЕНИЕ ДУАЛЬНОЙ МОДЕЛИ ОБУЧЕНИЯ В АКСУСКОМ КОЛЛЕДЖЕ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТОКАРНОЕ ДЕЛО И МЕТАЛЛООБРАБОТКА» <i>Рядных О.В.</i>	216-220
68	АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА МОДУЛЬДІК ТЕХНОЛОГИЯНЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ <i>Базарбай Кенжегүл Нарынбайқызы</i>	221-224
69	NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES OF TEACHING AS A FACTOR OF ACTIVATION OF COGNITIVE INTEREST IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS <i>Aubakirova A.E.</i>	225-227
70	БІЛІМ БЕРУ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ КӘСІБИ ДАМУЫ: САЛТЫ МЕН ӨЗГЕРІСТЕРІ. <i>Камиева Алима Едилбаевна</i>	227-230
71	«КӘСІПТІК МОДУЛЬДІК -ҚҰЗЫРЕТТІЛІК БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА ОҚЫТУ НӘТИЖЕСІНДЕ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН САБАҚТЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ» <i>Мухангалиева Нургуль Нуржановна</i>	230-232
72	ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАЛАМАЛАРЫ.КҮНДЕЛІКТІ ОҚУ ПРОЦЕСІН ЖОБАЛАУ <i>Болатқызы Ерке</i>	232-236
73	601- ТРЕНАЖЕР-ИМИТАТОРЫН ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, СТУДЕНТТЕРДІ ӨНДІРІСКЕ БАУЛУ <i>Шагирова Жұлдыз Аманқызы</i>	237-240
74	«ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУДІҢ ТИІМДІЛІГІ» <i>Түркістан Нұржамал Шәкірқызы</i>	240-242
75	WORLD SKILLS «СББ СТАНОКТАРЫНДА ТОКАРЛЫҚ ЖҰМЫСТАР» - MASTERCAM ШЕБЕРДІҢ ӨЗІ! <i>Тоқсанбаев Рахметолла Мұханбетқалиұлы</i>	243-245
76	ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӨДІСТЕРІ <i>Джилкишиева Айгерим Бериковна</i>	245-248
77	TYPES AND METHODS OF MODERN PEDAGOGICAL TEACHING TECHNOLOGIES <i>Mailasheva Lazzat Balmanovna</i>	248-252
78	РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В АКТЮБИНСКОМ ВЫСШЕМ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ	252-255

	<i>Есетова Мира Климовна</i>	
79	PLICKERS ОНЛАЙН СЕРВИСИ АРҚЫЛЫ МЕТАЛДАР ТЕХНОЛОГИЯСЫ ПӘНІН ӨТКІЗУДІҢ ТИІМДІЛІГІ <i>Елемесова Арайгул Кадиржановна</i>	255-257
80	ДӘНЕКЕРЛЕУ ҚҰРЫЛҒЫЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ МАМАННЫҢ КӘСБИ ДАҒДЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ <i>Исаева Жұлдыз Төкенқызы</i>	257-261
81	ЭЛЕКТРМЕН ҚАМТАМАСЫЗДАНДЫРУ ПӘНІ БОЙЫНША ЭЛЕКТР ШАМЫН ЖАҒУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІН ҚОЛДАНУ <i>Қанат Амангул Қанатқызы</i>	261-266
82	WORLD SKILLS ЧЕМПИОНАТЫНА СТУДЕНТТЕРДІ ДАЯРЛАУ БАРЫСЫНДА «ЭЛЕКТР МОНТАЖДАУ ЖҰМЫСТАРЫ» ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ <i>Кажушева Октябрина Кадыровна</i>	266-274
83	«ОҚУ – ТӘРБИЕ ҮРДСІНДЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ» <i>К.Т. Кабдулов</i>	274-277
84	«ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ» <i>Нугмарова Айғаным Куресовна</i>	278-281
85	ДУАЛЬДЫҚ ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІНДЕ ТЕОРИЯНЫ ӨНДІРІСПЕН ҰШТАСТЫРА ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ. <i>Ерғазиева Айгул Алтысбайқызы</i>	281-284
86	МАШИНА ЖАСАУДАҒЫ КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН ЖҮЙЕЛЕР <i>М.А.Кариева</i>	284-287
87	ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ – БАСТЫ МІНДЕТ <i>Сқақова Ақмарал Дайрабекқызы</i>	288-289
88	БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ WORLD SKILLS СТАНДАРТТАРЫН ЕНГІЗУ ТӘЖІРИБЕСІ <i>Саримова Салтанат Маратовна</i>	259-292
89	БІЛІМ БЕРУДЕГІ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАР <i>Шекртова Гульмира Алтаевна</i>	292-295
90	ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ: ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕР МЕН НӘТИЖЕЛЕР <i>Наубетова Рауза Шапхатовна</i>	295-297
91	БІЛІМ БЕРУДЕГІ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАР <i>Көшербаева Базаргул Ақылбайқызы</i>	297-300
92	«WORLD SKILLS» ТА САНДЫҚ БЕЙНЕНІҢ НЕГІЗГІ МІНЕЗДЕМЕЛЕРІ <i>Жумажан Айнагуль Жумажанқызы</i>	300-302
93	INSTRUCTIONAL SKILLS WORKSHOP ҚҰРАЛДАРЫН САБАҚ БАРЫСЫНДА ҚОЛДАНУ. <i>Джұлдасова Ақмарал Бекайбатқызы</i>	302-303
94	АРНАЙЫ ПӘН САБАҚТАРЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ <i>Бекмуханова Мақпал Толегеновна</i>	304-305
95	РОЛЬ WORLD SKILLS В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ <i>Санжарова Н.А.</i>	306-309
96	ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІ <i>Искалиева Асия Сагиджановна</i>	309-311
97	АВТОКӨЛІКТІҢ ІЛІНІС КОРЗИНАСЫН ШАШЫП, БӨЛШЕКТЕУГЕ АРНАЛҒАН МЕХАНИКАЛЫҚ ҚҰРАЛ (ІСКЕНЖЕ) <i>Лукпанова Салтанат Аскатовна</i>	312-314

АЛҒЫ СӨЗ

Құрметті конференцияға қатысушылар, қонақтар мен әріптестер!

Біз сіздерді Оңайбай көшеков атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжінде «Құзыреттілік-бағдарлы білім беру идеясын жүзеге асыру: мәселелер, ізденістер, шешімдер» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияда қарсы алып отырғанымызға бек қуаныштымыз!

Қазақстанның бәсекеге қабілетті, қуатты мемлекет болып қалыптасуын қамтамасыз ететін негізгі факторлардың бірі және оның дамуының өзегі – білім беру жүйесі.

2023 жылы 5 қазанда өткен Республикалық педагогтер съезінде Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаев «Бүгінде педагогика саласы ғылымның ең маңызды тармағының біріне айналды. Сондықтан, бұл салаға түбегейлі жаңа көзқарас қажет. Заманауи технологияның көмегімен білім беру жүйесін жедел әрі тиімді жаңғыртуға болады. Біз білім саласын ең үздік халықаралық стандарттарға сай дамытуымыз керек», - деген болатын.

Осы орайда ұстаздар алдында оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндеті тұр. Техникалық және кәсіби білім беретін оқу орындары еңбек нарығының нақты сұранысына бейімделуі және еліміздің жаңа экономикалық бағдарының міндеттеріне сай болуы керек. Осы бағытта атқарылатын жұмыстардың қатарында білім саласы қызметкерлерінің ғылыми-тәжірибелік конференциясының маңызы зор.

Бүгінгі конференцияның негізгі мақсаты - ғылым мен білім беруді дамытудың заманауи үрдістері, дамыту перспективалары, жаңа әдіс-тәсілдері мен инновациялық зерделеу жұмыстары, оның тиімділігін арттыру моделдері мен әдіс-тәсілдері, заманауи технологиялардың болашақ мамандар тәрбиелеудегі өзекті мәселелері мен болашағы бойынша сұрақтарды зерттеу бойынша ақпарат алмасу.

Конференцияға қатысушылар оқытудың заманауи педагогикалық технологияларының түрлері мен әдістері, білім беру процесінде Instructional Skills Workshop (ISW) құралдарын қолдану, ТЖКББ «Worldskills Kazakhstan» кәсіби шеберліктің өңірлік чемпионатына құзыреттіліктер бойынша студенттерді дайындаудың жаңашыл әдістері бойынша баяндамалар ұсынып, жалпы саны 91 ғылыми жұмыс жинаққа енгізіліп отыр. Конференция колледждің құрылыс-техникалық пәндер комиссиясының онкүндігі аясында ұйымдастырылып отырғандықтан басымшылық құрылыс саласының мамандарын дайындау сапасына беріліп отыр. Баяндамашылар студенттердің кәсіби тәжірибелерін сапалы ұйымдастыру, «Worldskills Kazakhstan» кәсіби шеберлік чемпионатының жеңімпаздарын дайындау, білім алушыларға игерілген кәсіби құзыреттіліктерін көрсетуге мүмкіндік беретін демонстрациялық емтихан материалдарын дайындау, өткізу тәжірибелерімен бөлісетін болады.

Мемлекет басшысы «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Ұлттық экономика құрылымында құрылыс секторы маңызды орынға ие», - деп құрылыс саласының жай-күйі туралы айта келе, аталған саланы экономиканы дамытудың қозғаушы күші ретінде атап өтті. Олай болса, бүгінгі конференция барысында өзекті тақырыптарда тың ғылыми ой-пікірлер ортаға салынады деп сенемін.

Конференция жұмысы сәтті өтсін. Елбасы сенімін ақтап, дамыған елдер қатарына жету жолындағы ғылыми ізденістеріңіз бен қызметтеріңізге толайым табыстар мен үлкен жетістіктер тілеймін!

Ислам Исағалиевич Джанзаков

Оңайбай Көшеков атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжінің директоры, техникалық ғылымдар докторы, профессор

БІЛІМ САПАСЫНЫҢ НЕГІЗІ - ЖАҢА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Ж.А Ерболаева

«О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК

Болашақ мамандарға бүгінгі күн талабына сай білім мен тәрбие беру ісі педагог мамандарға зор жауапкершілік артады. «Тәлім- тәрбие мен оқыту ісінің нәтижесі іс-әрекеттерден гөрі мұғалімдерге көбірек тәуелді»- деген Ы.Алтынсариннің көрегендікпен айтқан пікірі қазіргі уақытта да маңызды болып отыр.

Ұлт ұстазы А.Байтұрсынов айтқандай, қай әдісті қалай пайдаланамын десе де, мұғалімнің өз еркі. Әдістеменің бәрін ғылыми жағынан да, тәжірибелік жағынан да жетік игерсе, беріліп отырған тақырыптың мазмұнына сай қай әдісті пайдалану қажет екенін мұғалім ой елегінен өткізіп алып, сабақтың жоспарын жасайды.

Күнделікті сабақтың тақырыбына, мазмұнына байланысты 6-7 және одан да көп әдісті бір сабақта пайдалануға болады. Мысалы, түсіндіру әдісі, баяндау әдісі, сұрақ-жауап әдісі, көрнекілік әдісі, техникалық құралмен жұмыс жасау - компьютерді пайдалану әдісі, жаттығу әдісі.

Келесі бір сабақта: блокпен түсіндіру әдісі, проблемалық сұрақтар қою әдісі, деңгейлеп оқыту әдісі, қайталау, пысықтау, әдістері- тапсырмалар, тестпен жұмыс істеу, интерактивті тақтамен жұмыс істеу жолдарын көрсеткен сабақтар. Осылайша, түрлі әдістер белгілі кезеңмен жүзеге асырылып отырылады.

Білім берудің сапасын арттыруда көптеген жаңа технологиялардың қолданылуы бүгінгі күні өз нәтижесін беруде. Инновациялық технологиялардың ерекшелігі өзіндік ой-пікірі бар жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталуында. Тағы бір ерекшелігі - жаңа сабақты білім алушы сабақ үстінде өз бетімен іздену арқылы меңгереді. Оқытудың жаңа технологиялары тұлғаның ойлау жүйесін қалыптастырады, сонымен бірге әртүрлі жағдайларда нақты шешімдер қабылдай білуге үйретеді.

Көбіне күнделікті сабақтарда білім алушының оқулықта берілген тақырыптың мазмұнын толық меңгеруіне мән беріледі де, яғни білім алушы сабақты тыңдап еске сақтайды, ойлайды, түсінеді, жазады, айтады. Алайда алған білімін пайдалана отырып, проблеманы шешкізу, салыстыру, іздендіру, талқылату, бағалату, өз ойын айтқызу сияқты әрекеттер үнемі сабақтарда жүзеге аса бермейді.

Мұғалімнің оқыту әрекеті табысты болуы үшін ол терең білімділігімен қатар, шешендікпен, айшықты бейнелілікпен, әсерлі сезімталдықпен, ұнамды диалогия мен көркем әуезді дауыспен, қажетті сөздерді тауып, саралап сабақ түсіндіре білу сияқты педагогикалық қаруды игеруі абзал.

Сабақ-қашанда жетіліп отыратын шығармашылық сипаттағы үрдіс. Сабақ- білім беруді ұйымдастырудың негізгі жолы. Сабақ құрылымы қандай болса да білім алушыға білім мен дағды беруді көздейді. Оқытудың ұтымды әдістерінің ішінде «сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясымен жұмыс жасау арқылы алған білім негізін дамыта отырып, тәжірибеге енгізу жұмыс істеуге құштарлық туғызып білім беруде нәтижеге жеткізеді деп санаймын.

Сын тұрғысынан ойлау сынау емес, шындалған ойлау. Білім алушының бұл жұмысты дұрыс ұйымдастырған жағдайда өз даму деңгейіне сәйкес ойы шындалып, белгілі бір жетістіктерге жетері сөзсіз. Осы жобамен жұмыс жасау білім алушыны өз бетімен ізденуге жетелейді, ойлауға үйретеді.

Шығармашылық қабілеттер әр жеке тұлғаның табиғатында болуы мүмкін. Біздің, яғни оқытушылардың міндетіміз - білім алушыға оның бойында жасырынып жатқан мүмкіндіктерін ашып көрсету.

Студенттің шығармашылық қабілеті, парактикалық әрекеттері, ізденімпаздығы арқылы дамиды. Шығармашылыққа үйрететін сабақтар жаңа технологияларды қолдану болып табылады. Мұндай сабақтарда студентке ерекше ахуал, мұғалім мен студент арасында ынтымақтастық қатынас қалыптасады. Мұғалім бұл жағдайда білімді түсіндіріп қоюшы

емес, танымдық іс-әрекетін ұйымдастыратын ұжымдық шығармашылық істердің ұйымдастырушысы. Тек осындай оқыту ғана білім алушының интеллектісінің көзін ашып, шығармашылығын дамытады деп ойлаймын.

Оқытудың жаңа ақпараттық- коммуникациялық технологияларын меңгеру – қазіргі заман талабы. XXI ғасыр – ақпараттық технология ғасыры. Қазіргі қоғамдағы білім жүйесін дамытуда ақпараттық – коммуникациялық технологиялардың маңызы зор. Білім беруді ақпараттандыру және пәндерді ғылыми – технологиялық негізде оқыту мақсаттары алға қойылуда

Оқытудың ақпараттық технологиясы бұл ақпаратпен жұмыс жасау үшін арнайы тәсілдер, педагогикалық технологиялар, бағдарламалық және техникалық құралдар (кино, аудио- және бейнеқұралдар, компьютерлер, телекоммуникациялық желілер) және білімді жаңаша беру мүмкіндіктерін жасау, білімді қабылдау, білім сапасын бағалау, оқу-тәрбие үрдісінде білім алушының жеке тұлғасын жан-жақты қалыптастыру үшін ақпараттық технологияның қосымшасы деп түсіну керек. Ақпараттық-коммуникациялық технология пайдалану пайдалылығының критерийі келесідей: компьютерлік технология осы технологияны қолданбаған жағдайда алынбайтын оқу нәтижелеріне қол жеткізу үшін тиімді. Ол оқу нәтижелеріне дағдыларды әдеттенгенше машықтандыру, студенттердің қызығушылықтарын, ой белсенділігін және жұмысқа қабілеттілігін арттыру, студенттердің әрекеттену жылдамдығын және күрделілік деңгейін бақылау, түпкілікті және аралық нәтижелерді бақылау болып табылады. Сонымен қатар ақпараттық технологияларды меңгеру деңгейі әр түрлі: оқытушының жай жұмыс дағдыларынан бастап, жоғары дәрежелі тұтынушының деңгейіне дейін. Меңгеру деңгейі неғұрлым жоғары болса, педагогтың түпкілікті өнімге қосатын үлесі соғұрлым жоғары болмақ, яғни ақпараттық құзыреттілігі өскен сайын оқытушы дайын электронды өнімді «тұтынушы» деңгейінен «жасақтаушы» деңгейіне көшеді. Электронды материалдарды пайдаланудың әр түрлі тәсілдері: 1. Электронды кестелерді қолдану. Атап айтқанда, информатикамен кіріктірілген сабақтарда электронды кестелерді пайдалана отырып, Excel электронды кесте редакторының көмегімен графиктер тұрғызуға болады. 2. Интерактивті тақтаны қолдану. Оның көмегімен оқыту әдеттегі білім беру әдістеріне ұқсамайды, алайда сабақты оңтайлы өткізу негіздері бір. Интерактивті технологияларды пайдалану тиімділігі оқытушының өзіне, оның тақта мүмкіндіктерін қалай пайдаланатынына, студенттер мен өзіне қалай жол ашатынына байланысты. 3. Таныстырылымдар жасау. Бұл студенттер мен оқытушының арасында ақпараттық технологияны қолданудың кең таралған тәсілі. Сабақта оны қолдану артықшылықтары мынадай: студенттерге алдын ала тексерілген мәтін беріледі, оған сызбалар, суреттер, фотосуреттер, анимация әсерлері оңай кіріктіріліп отырады. Сауатты құрылған таныстырылым сабақты өнімді өткізуге мүмкіндік береді. Алдын ала дайындалған бірізді кадамдық материал сабақтың жылдамдығына әсер етіп, әрбір аралық кадамға оралуға мүмкіндік береді. Егер таныстырылымға бірегей, стандарт емес материал енгізілетін болса, ол студенттер үшін қосымша білім көзі болып табылады, оларды өз бетімен зерттеулер жүргізуге, жаңа ақпаратты іздеуге итермейледі. 4. Электронды оқулықтар, құралдарды пайдалану. Электронды оқулық оқу ақпаратының мультимедиялық қайнар көзі болып табылады, ол оқытушыны толығымен немесе жартылай алмастыра алады. Компьютерлік оқулық студенттің әр «жетістігі» мен «олқылығын» есінде ұстайды. Тестпен жұмыс істегенде дұрыс және бұрыс жауаптар белгіленеді, тақырыптарды өтуді автоматты түрде қадағалау мен тексеру жұмыстарының қызметі іске қосылған. Электронды оқулықты үйде де қолдануға болады: өз бетімен тақырыпты талдап, материалды бекітіп тапсырма жаттықтырғышымен жұмыс істеп, өзін-өзі тексеруге мүмкіндік береді. қолдану арқылы пәнді оқыту тиімділігі артады. Ақпараттық технологиялар ақпаратқа қол жеткізуді жеңілдетіп қана қоймай, оқу іс-әрекетінің нұсқалылығының мүмкіндіктерін кеңейтіп, студентті белсенді және тең құқылы қатысушы деп қарайтын білім беру жүйесін құруға мүмкіндік береді. Мұның мынадай қосымша артықшылықтары да бар: уақыттың үнемделуі, көрнекілігі, бейнелілігі, материалды ұсыну түрлерінің тез алмасып отыруы, олардың электронды түрде жинақталып, сақталуы.

Ақпараттық технологияларды қолданып өтетін сабақтар саны артқан сайын студенттердің ақпараттық мәдениеттілігі жоғарылап, АКТ білім беруші және кіріктірушілік маңызын түсіне бастайды, оқуға түрткі болады. Бұл студенттердің танымдық үрдісін белсендіріп, ойын дамытады, оңтайлы шешім табу, эксперименттік-зерттеушілік іспен айналысу біліктілігін қалыптастырады, оқу үрдісінің нәтижелілігін көтереді.

Алайда білім беру жүйесінде білімдік және ақпараттық технологияларды іс жүзінде үйлестіре қолдануда кемшіліктер кездеседі. Оның үстіне ақпараттық технологияның тез жаңаруы мәселені қиындата түседі. Жағдайды жақсарту үшін білім беру технологиялары мен ақпараттық қарым- қатынастық технологияларды кіріктіру қажет, сонда оқытушы өзі білетін, жақсы меңгерген, бейімделген техникалық құралдарды сабақта тиімді қолданады. Қазіргі технологияларды білім жүйесіне енгізгенде, оқыту материалдарының педагогикалық мазмұндылығы мен әркімнің өзінің үйренуіне жағдай жасаудың маңызы зор. Оқыту ісінің тиімділігі мен сапасы көбінесе өздігінен оқып үйрену процесін тиімді ұйымдастыру мен пайдаланатын материалдардың сапасына тәуелді болады. Компьютер және ақпараттық технологиялар арқылы жасалып жатқан оқыту үдерісі студенттің жаңаша ойлау қабілетін қалыптастырып, оларды жүйелік байланыстар мен заңдылықтарды табуға итеріп, нәтижесінде өздерінің кәсіби потенциалдарының қалыптасуына жол ашуы керек. Бүгінгі таңдағы ақпараттық қоғам аймағындағы студенттердің ойлау қабілетін қалыптастыратын және компьютерлік оқыту ісін дамытатын жалпы заңдылықтардан тарайтын педагогикалық технологиялардың тиімділігі жоғары деп есептеймін.

Ұстаз үшін нәтижеге жету шәкіртінің білімді болуы ғана емес, білімді өздігінен алуы және алған білімдерін қажетіне қолдану болып табылады. Бүгінгі студент – ертенгі өндірістегі жас маман. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаның мүмкіндіктерін пайдалана алатын, Онлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болуы тиіс. Осы үрдіспен бәсекеге сай дамыған елдердің қатарына ену ұстаздар қауымына зор міндеттер жүктелетінін ұмытпауымыз керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. www.edu.gov.kz – ҚР Білім және Ғылым министрлігінің сайты.
2. Аюбаева Т. Ақпараттық технологиялар оқыту үрдісінде. //Қазақстан мектебі 2008, №11, 50 б.
3. Доллинер Л. Ақпараттық коммуникациялық оқыту технологияларының мәселелері және болашағы. «Информатика негіздері» ғылыми-әдістемелік журналы, 2008, №1, 2-4 б.
4. Мейірманқұлова Т. Білім берудегі инновациялық технологиялар. Алматы, 2000ж УДК 5

STEM ӘЗІРЛЕМЕЛЕРІН МАТЕМАТИКА, ФИЗИКА ЖӘНЕ ИНФОРМАТИКА ПӘНДЕРІН КІРІКТІРІП ОҚЫТУДА ҚОЛДАНУ

Аманжол Жеңіс Досболқызы

"Ақтөбе өнеркәсіптік технологиялар колледжі" МКҚК

Педагогикадағы соңғы жаңалықтардың бірі - STEM білім беру феноменінің танымалдылығының артуы. Бірқатар елдер қазірдің өзінде білім беру ұйымдарында STEM идеяларын енгізіп, инженерлік білімнің маңыздылығын, сондай – ақ студенттерді техникалық пәндер бойынша даярлау сапасын арттыруда оң нәтижелерге жетіп отыр.

Зерттеудің өзектілігі зерттеу дағдыларын қалыптастырудың тәсілдерін, әдістерінің нысанын, технологияларын жаңғырту қажеттілігі мен мектеп оқушыларының білім берудің басым дәстүрлі үлгілерінің басым болуы арасындағы қайшылықтың болуымен расталды.

Қазіргі таңда әлем бойынша технологиялардың төртінші ревалюциясы жүріп жатыр. Бұл дегеніміз уақыт өткен сайын адамдар технологиялар қызметіне көптеп жүгінуде, осы тұста білім саласында да көптеген технологиялық өзгерістер енгізіліп жатыр. Оқушыларды бұрынғыдай ақ бор, қара тақтамен қызықтырып оқыта алмайсың. Егер бұрындары сабақтарда жай тақырыптың өзін қамтитын болса, қазірге кезде оқушыларға оны күнделікті өмірмен байланыстырып, нақты фактілермен келтірмейінше, яғни оқушы процессті көз алдына елестеткен кезде ғана жаңа тақырыпты түсініп нақты білімдерді қабылдай алады. Мысалы: математика, физика, информатика пәндерінде бұл тақырып біздің айналамызда болып жатқан қандай құбылыстың түсіндірмесі екенін айтып отыру керексіз [1].

Заман талабына сай қазіргі кезең ақпараттар ағымының заманы. Заманауи мектеп оқушылары бүгінде робототехника, модельдеу, 3D дизайнға қызығады. Бұл үдеріс әлем елдерінің барлығында болып жатқан үдеріс. Робототехника секунд сайын дамып жатыр десек қате болмас. Бәсекеге қабілетте, ақылды, ойлау қабілеті дамыған, IQ деңгейі жоғары шәкірттерді дайындау үшін білім беру саласына STEM бағдарламасы енгізілді.

STEM (science – жаратылыстану ғылымдары, technology – технология, engineering – инженерия, math – математика) – жаратылыстану, технология, инженерия және математика ғылымдарын біріктіретін білім беру бағдарламасы болып табылады. Бағдарлама теориялық және қолданба дағдалырды біріктіруге арналған. Оқушылар ақпаратты теориялық тұрғыда оқып қана қоймай, ақпаратты пайдалануға, тәжірибелерде қолдануға үйренеді.

Жаратылыстану ғылымдары – күнделікті өмірде кездесетін табиғат заңдылықтарын оқытады.

Технология – теориялық білімді тәжірибелер жасау барысында қолдану.

Инженерия – ресурстарды тиімді қолданып, қоршаған ортамен жұмыс жасап, тәжірибелер жасауда қажетті материалдарды қолдану.

Математика – алгоритмді, ойлау қабілетін дамытып, сандарды нақты есептеу.

Кейде STEM атауына А әріпі қосылып жазылатынан байқап жатамыз. А (arts) – гуманитарлық ғылымдар, өнер болып табылады.

Гуманитарлық ғылымдар, өнер – тарихи және әлуметтік жағдайларды түсініп, қоғаммен араласу.

АҚШ мемлекетінің Ұлттық ғылым бірлестігі 2001-ші жылы STEM бағдарламасын ұсынған. Бағдарлама басқа елдің зерттеушілерінің назарын өзіне қаратып, тиімді болып шықты.

STEAM білім берудің артықшылықтары:

- Сыни тұрғыдан ойлау
- Сенімділік
- Қызығушылық
- Ынтымақтастық / топтық жұмыс
- Инновация

Сыни тұрғыдан ойлау - оқушыларға күрделі мәселелерді шешуге тырысқанда бақылауға, талдауға және түсінуге мүмкіндік береді. Сенімді ақпаратты пайдалану және дәлелдерді растау үшін дәлелдерді табу оқу және білім алу үшін өте маңызды.

Сенімділік - бірінші әрекетте бәрі ойдағыдай болған кезде керемет, бірақ көбінесе олай емес. Оқушылар сәтсіздік көбінесе оқудың бір бөлігі екенін түсінуі керек. Қиындықтарды жеңудегі табандылық жақсы түсінуге, жетістік пен сенімділік сезіміне әкеледі.

Қызығушылық - сұрақтар қоюды және проблемаларды шешу үшін әртүрлі идеяларға ми шабуылын қамтиды. Ол сондай-ақ тандануға, зерттеуге және қиялға шабыттандырады.

Шығармашылық – қиял мен шығармашылық ойлау проблемаларды шешудің жаңа тәсілдерін табудың кілті болып табылады. Шығармашылық студенттерге күрделі мәселені кішігірім, орындалатын тапсырмаларға бөлуге мүмкіндік береді.

Ынтымақтастық / топтық жұмыс - басқа адамдармен жұмыс істеу бізге білімімізді біріктіруге және идеяларымыз бойынша дереу кері байланыс алуға мүмкіндік береді. Біз ортақ мақсатқа жету үшін топтарда жұмыс істеу арқылы қарым-қатынас дағдыларын дамытамыз. Ынтымақтастық сонымен қатар команданы талқылауға және ынталандыруға ықпал етеді.

Инновация - экспериментті қолдана отырып, студенттер күрделі мәселелерді бақылаудың, талдаудың және шешудің жаңа тәсілдерін жасай алады. Инновация бізге қиындықтарға бейімделуге және жаңа білім алуға мүмкіндік береді [2].

STEM дегеніміз білім берудегі тәсіл, педагогикалық әдістердің жиынтығы және зерттеу қызметі мен жобалық қызметтер, пәнаралық байланыстан тұрады. STEM сабақтары дегеніміз:

Біріккен сабақтар	Пәндер, қызмет түрлері, ата-аналар, оқушылар, мұғалімдер, мектеп, өмір
Зерттеу	Гипотезалар, тәжірибе, эксперимент, дәлел, қорытынды, нәтижелерді бекіту
Жобалар	Сабақтан тыс жобалар, пәнаралық, қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді

STEM сабақтарында ғылымды оқытудың 3 өлшемі бар:

1. Тәжірибе
2. Негізгі идеялар
3. Пәнаралық байланыстар

Бұл өлшемдер әрбір стандартты немесе күтілетін оқу нәтижесін қалыптастыру үшін біріктірілген және әрбір өлшем студенттерге уақыт өте келе ғылым туралы біртұтас түсінік қалыптастыруға көмектесу үшін қалған екеуімен жұмыс істейді.

Сабақтың құрылымы осы негіз бойынша құрылады:

1. Мәселе-мәселені анықтау
2. Модел құру-модель жасау
3. Зерттеудің өзі-зерттеуді жоспарлау және жүргізу
4. Интерпретация-деректерді талдау және түсіндіру
5. Миға шабуыл - математикалық және компьютерлік есептеулерді қолдану, шешімдерді жобалау
6. Шешімді таңдау – дәлелдеу және дәлелдеуге қатысу
7. Іске асыру – байланыс

Ескертулер: барлық мұғалімдер өзгерістің маңыздылығын түсінбейді. Мұғалімнің жұмысын қорытынды белгілер бойынша бағалау дұрыс емес. Ең бастысы - есте сақтау емес, процесті, құбылысты түсіну. Зәкір нүктелерін қолдану маңызды, мысалы: термодинамика заңдарын сипаттайтын қисық үш түрлі пән бойынша зерттеледі.

STEM тәсілінің негізгі идеясы: тәжірибе теориялық білім сияқты маңызды. Яғни, үйрену кезінде біз миымызбен ғана емес, қолымызбен де жұмыс істеуіміз керек. Тек сынып қабырғасында оқу тез өзгертін әлемге ілесе алмайды. STEM тәсілінің басты айырмашылығы-бұл жерде балалар көптеген пәндерді сәтті үйрену үшін миын да, қолдарын да пайдаланады. Олар алған білімдерін өздері "алады". Сайып келгенде, STEM тәсіл, ең алдымен, оқытушы берген материалды талқылаудан гөрі оқыту дағдыларын дамытуға бағытталған. Оның негізінде: жаңа идеяларды құру қабілеті, өзін-өзі дайындау дағдылары, бірлесіп жұмыс істеу, қателерді үнемі түзету және оқу мәселелерін шешу. STEM тәсілі

оқыту мен білім беру туралы көзқарасымызды өзгертеді. Практикалық қабілеттерге баса назар аударатырып, оқушылар өздерінің ерік-жігерін, шығармашылығын, икемділігін дамытады және басқалармен ынтымақтастықты үйренеді. Бұл дағдылар мен білім негізгі оқу міндетін құрайды, яғни бүкіл білім беру жүйесі ұмтылатын нәрсе.

Бұл технология бойынша жұмыстың маңызды ерекшелігі - бұл жоба бойынша ұжымдық жұмыс. STEM - шығармашылыққа, эмоцияларға, сезімдерге жауап беретін мидың оң жарты шарын тартуға мүмкіндік береді. Бұл технология бойынша сәтті жобалық жұмыстардың көптеген мысалдары бар.

Барлық жаңа нәрсе ұмытылған ескі ме? Көптеген адамдар жаңа нәрсенің бәрі ұмытылған ескі деп айтуы мүмкін. Иә, әрине, STEM бұрын қолданылған әдістерге ұқсас. "STEM-білім беру" бағдарламасы бойынша білім алушылар физика мен математикадан басқа робототехниканы, бағдарламалауды, өз роботтарын құрастыруды және бағдарламалауды үйренеді. Сабақтарда 3D принтерлер, бейнелеу құралдары және басқа жабдықтар сияқты арнайы технологиялық зертханалық және Оқу жабдықтары қолданылады. STEM-білім беру философиясы балаларды еңбек сабақтарында кәсіптерге оқытудың ескі тәсілдеріне негізделген деп айтуға болады, тек құралдар мен оқыту тәсілдері өзгерген жоқ.

STEM интеграциясы - әлемдік білім берудегі негізгі трендтердің бірі. Жас балалардың жаратылыстану және әлеуметтік ғылымдарға деген қызығушылығын арттыра отырып, біз орта мектепте және жоғары оқу орындарында STEM табысқа жету мүмкіндігін едәуір арттырамыз. Пәнаралық қолданбалы тәсілді қолдана отырып, жобалау және оқу-зерттеу қызметін жүзеге асыру IT-технологиялар саласындағы маңызды пәндерді игеру үшін жақсы негіз құруға мүмкіндік береді.

Қазіргі заманда оқушыларды бітпейтін теориялар мен қызықсыз көрнекілік – құралдармен оқуға қызықтыра алмайтынымыз анық. Осы мақсатта қазіргі кезеңде STEM бағдарламасында информатика пәнінің алатын орны ерекше екені айтпасақта тай таңба басқандай анық көрінуде. Осы мақсатта бүгінгі таңда көптеген мектептерде зертханалық құралдардың орнына 3 D форматтағы вертуальды жұмыстарды қолдануда. Жаратылыстану ғылымдарына оқытуға арналған әртүрлі программалар және Lego ойындар мен робототехникалық технологияларға сұраныс артуда. Жаратылыстану бағытын оқытуда жас ерекшелігіне қарай әртүрлі технологияларды қолдансақ болады. Бастауыш сынып оқушыларын оқытуда технологиялардың бірі және бірегейі ол LEGO құрастырмалы жиынтықтарын қолданыс аясына енгізе аламыз. Мектептерде робототехника кабинеттері мен үйірмелері көптеп ашылып, оқушылардың информатика пәніне және робототехникаға деген қызығушылығын күн сайын арттыруда. Құрастырылған роботтарды тек информатика сабақтарында ғана емес физика және математика сабақтарында қолдана аламыз. Осы арқылы біз оқушыларға пәнаралық байланысты орната аламыз. Мысал келтіретін болсақ: Lego құрастырмасынан асықты $20^0, 30^0, 40^0$ бұрышқа ата алатын робот машина жасай аламыз. Біз бұл роботты физика пәнінің «Көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің ұшу қашықтығын анықтау» атты зертханалық жұмысын орындау барысында қолдана аламыз. STEM бағдарламасының ең тиімді тұсы – робототехника саласы болып табылады. Оқушыларға күрделі тәжірибелік тапсырмаларды шешуге мүмкіндік береді. Робототехника курсы бойынша жобаның аясында мемлекеттен 4000 бала үшін семинар өткізу қарастырылған. Жаңа білім беру саясатын жүзеге асыруда оқу бағдарламасының жаңа технологиялары мен ғылыми инновациялары, математикалық үлгіде дамытуға бағытталған STEM элементтерін енгізу жоспарланады [3].

Мектептегі бастауыш сынып оқушыларына информатика пәнін оқытуда компьютер дегенміз не, оны күнделікті өмірде қай жерлерде қолданамыз, қалай пайдаланамыз деген секілді жеңіл сұрақтарды қарастыру арқылы оқыту жүреді. Оқушылардағы компьютерлік сауаттылықты қалыптастыру кезеңі болып табылады. 5 – 7 сыныптар аралығында

информатика пәні бойынша компьютерлік техникамен және сәйкес программалармен қамтамасыздандаруға байланысты болып келеді. Жоғарғы сыныптарда, яғни 10 – 11 сыныптарда тереңдетілген курстарды оқыту арқылы, әртүрлі бағдаламаларда кодтар жазып бастайды. Оқушы өз бетімен емін – еркін әртүрлі өзіне керекті немесе тапсырма ретінде берілген программаларды құрып арнайы сайттар жасай алады. Білім берудегі робототехникасы оқушыларға техникалық жағынан икемділігін ертерек ашуға көмектеседі. Мектептегі информатика пәнін оқыту да Lego модуліндегі циклды пайдалануға болады. Нәтижесінде оқушылар конструктордың цикл бойынша қозғалғанын бақылап, бағалай алады. Яғни оқушыда «цикл» бойынша түсінік қалыптасады. Lego машинасының жүрісін бақылай отырып жүру жылдамдығын, жүрген қашықтығын есептеуге болады. Күнделікті өмірдегі автокөліктердің қозғалысын осы арқылы бағдарлауға, есептеуге болатынын көрсетуге болады. Бұл ақпараттар оқушы жадына жақсылып сіңетіні анық [4].

Осылайша, бұл оқыту технологиясы қазіргі жастардың кәсіби (пәндік) және әлеуметтік құзыреттерін қалыптастыруға арналған, бұл белгілі бір міндеттерді жан-жақты шешу, сыни және креативті ойлау, стандартты емес шешімдер табу, инновациялық қызметті жүзеге асыру қабілетінің арқасында сұранысқа ие болады. Біздің түсінігімізше, STEM білім беру-бұл тек табиғи ғана емес, сонымен қатар қоғамдық-гуманитарлық білім беруді жаңғырту негізінде ғылыми-бағдарланған және үйлесімді білім беру базасын қалыптастыру үшін жағдай жасау, бұл кәсіби-тұлғалық даму үшін мүмкіндіктердің кең таңдауы.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Ж.Ж.Қожамқұлова. «Жаңа ақпараттық педагогикалық технологиялар» Алматы, 2013 ж.
2. Тельбаева Г.Ш. Оқытудың жаңа технологияларын енгізу — білім сапасын арттырудың кепілі [Электрондық ресурс].
3. Алимов. А. «Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарында қолдану» Алматы, 2012ж.
4. Қазақстан Республикасы білім және ғылым министрлігі. «Қазіргі білім беру технологиялары». Алматы, 2016 ж.

БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДА-КОУЧИНГ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Ермұхан Бауыржан

И.Әбдікәрімов атындағы Қызылорда аграрлық техникалық жоғары колледжі, арнайы пән оқытушысы

Қазіргі заман талабына сай, жан-жақты жетілген, бойында ұлттық сана мен ұлттық психология қалыптасқан, имандылық әдебі, парасаттылығы бар, құзіретті маман тәрбиелеу, өсіру, білім беру бүгінгі таңда басты назардағы дүние болып табылады. Осыған орай еліміздің ТЖКБ оқу орындары құзіретті маман даярлауда шетелдің білім саласындағы озық технологияларын, яғни модульдік-құзіреттілік тәсілдемеге негізделген білім беру бағдарламасы, кредиттік және дуальді оқыту технологияларымен оқытылуда. Оның ерекшелігі практиканың 60%, 70% болуы, бағдарламаларымыздың әлеуметтік серіктес мекемелермен біріге отырып дайындалуы. Құзіреттілікке негізделген білім бағдарламалары енгізілді, енді біздің алдағы мақсатымыз құзіретті маман даярлау, яғни сабақ беруде жаңаша әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану. Осы орайда коучинг технологиясының маңызы зор. Коучинг (ағылш. coaching) — нұсқау беру, шабыттандыру, жаттықтыру деген мағынаны береді. Коучинг — кеңес беру және оқыту әдісі, оның классикалық консалтинг пен тренингтен айырмашылығы - коуч кеңестер мен қатаң ұсыныстар бермейді, бірақ шешімді клиентпен бірге іздейді. Коучинг психологиялық кеңес беруден мотивация бағытында ерекшеленеді. Коучпен жұмыс істеу белгілі бір мақсатқа жетуді, өмірде және жұмыста жаңа, оң тұжырымдалған нәтижелерді қамтиды. Коучинг –бұл жетістік туралы ғылым. Коуч

– басқаларға өмірдің барлық салаларында, соның ішінде кәсіби қызметте жетістікке жетуге көмектесетін адам. *Тимоти Голви* пікірінше коучинг – проблемалық аймақтан тиімді шешім аймағына ауысатын технология. Бұл адамның тиімділігін барынша арттыру мақсатында оның мүмкіндіктерін ашу. Коучинг үйретпейді, үйренуге көмектеседі. *Джон Уитмор* бұл басқарудың балама әрекеті деген анықтама берді. Коучинг өмірдің барлық салаларында белгілі бір проблеманы оңтайлы шешу мақсатында қолданылады.

Білім саласында педагогтың жаңа ролі өсу, үйретпеу, ояту, мәжбүрлемеу, мәселеге емес, оның шешіміне назар аудару, міндеттер қою және өз қолдауын ұсыну. Күшті жақтарды дамыту, қателіктерден емес, жетістіктен үйреніп, оқыту, өткенді ұстамай, болашақты құру. Коучинг принциптері адамдарға деген сенім, зейінділік, өршіл мақсаттар қоюға дайын болу. Коучинг технологиясын білім саласында қолданудың түрлері өте көп. Мысал келтіре кететін болсам:

Коучинг: "Сабақта тиімді кері байланысты ұйымдастыру", коучинг "Бірлескен топтық жұмысты ұйымдастыру әдістемесі", коучинг-семинар, әдістемелік коучинг «Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамыту», "Оқушы қажеттілігіне қарай саралау тапсырмаларын ұйымдастыру" коучингі, Коучинг «Оқытушылардың сабақта жоғары деңгейдегі сұрақтарды қоюдағы қиындықтары» **т.б.**

Жоғарыда атап өткеніміздей Коуч – басқаларға өмірдің барлық салаларында, соның ішінде кәсіби қызметте жетістікке жетуге көмектесетін адам. Білім саласында үлгермеуші оқушылар, қиын жанұялық жағдайы бар оқушылар, суицидке бағытталған оқушылар, қиын оқушылар, тұйық оқушылармен жұмыс жасау. Оқушының жан-жақты тәлім-тәрбие алуға, олардың ішкі қасиеттерін анықтап, дарынын шыңдап, сол арқылы өздері көздеген тәрбие бұлағына жағдай жасауымыз қажет. Оқу-санқырлы рухани өмірдің тек бір ғана құрамды бөлігі. Егер ұжым ішінде идеялық, азаматтық, интеллектуалдық, еңбектік, эстетикалық қарым-қатынастар болған жағдайда оқушылар толық мәнді рухани өмір сүре алады. Осы орайда өз тәжірибемнен мысал келтіре өтсем:

Әдістемелік коучинг «Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамыту», "

Мақсаты: Тыңдаушыларға оқытудағы жаңа тәсілдер туралы түсінік бере отырып, оны тәжірибеде қолдану тиімділігін көрсету.

Ұйымдастыру кезеңі: Шаттық шеңбері - шеңберде тұрып өзі туралы айтады. Оқытушылар өздерін таныстырады. Формативті бағалау.

Топқа бөлу кезеңі: Қатысушыларды топқа бөлу: №1. Ветеринар. №2. Зоотехник. №3. Сүт маманы. Оқытушылар пазл арқылы 3 топқа бөлінеді. Суретпен жұмыс, пазл құрастыру арқылы топқа бөлу. Қатысушылардың ойын біріктіру, топтастыру. Формативті бағалау. «333» әдісін қолдану тәсілін көрсету: Видеоролик көрсету. Теке мен қошқар ертегісі көрсетілді. Мақсаты: 3 топ 3 минут ішінде 3 түйінді ой жазады ертегі бойынша жазады.

Бірінші топ - Драма» әдісі драма түрінде сахналайды. Екінші топ - «Хикая картасы» әдісі көңілді эмоциямен сахналайды. Үшінші топ - «Стоп кадр» әдісі оқиғаны әрі қарай жалғастырады. Жеке, жұптық, топтық жұмыстар жасай отырып тәжірибе қортындысын шығарады, топ атынан қорғайды. Дескрипторлар арқылы бағалау.

Коучинг қорытындысы: Сергіту сәті - «Көршінді сипатта» деп аталатын ойын. Шеңберге тұрып А4 қағазына көршісі туралы сурет салып сипаттайды. Жеке, жұптық, топтық жұмыстар жасай отырып тәжірибе қортындысын шығарады. Дескрипторлар арқылы бағалау.

Коучке хат әдісі арқылы сабақты қорытындылау. Коучке хат әдісі арқылы сабақты қорытындылайды, өз ойларын айтады. Жеке, жұптық, топтық жұмыстар.

Рефлексия кезеңі: (сәтті, сәтсіз жақтары, өзгеріс енгізу).

Мен үшін жаңалық болды _____

Менің сұрағым _____

Ұсыныс _____

Қатысушы мұғалімдер коучингті бағалайды.

Қорыта айтқанда, оқушы бойында шығармашылықты дамытуда үздіксіз құлшыныс, оқуға, білім алуға деген ұмтылыс ойын ұдайы өшпей, күннен-күнге дами түсуі қажет. Оқушының қиялын дамыта отырып, дамытамыз. Ойы дамыған шәкіртіміздің танымдық қызығушылығы арта отырып, шығармашылық әрекеті жоғары деңгейге көтеріледі.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Дадли П. Lesson Study: қолдану теориясы мен тәжірибесі [Электрондық ресурс] - Электрон. Мәтіндік деректер.- Астана.: Педагогикалық шеберлік орталығы, 2013.- 46 б.- Қол жеткізу режимі: http://figym.kz/uploads/LS_tpp.pdf
2. Құдиярбекова Г.Қ., Дубинец Н.А., Исакова А.М. Кәсіптік оқыту әдістемесі, Павлодар, «Кереку», 2017 ж
3. Коучинг пен тәлімгерлікті жүзеге асыру бойынша мұғалімдерге арналған нұсқаулық / А.Қ. Айдосова, А.Т. Айтпукешев, З.Е. Идришева, Г.М. Құсайынов, Қ.М. Сағынов, С.Е. Ұлтанбаев. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ «Педагогикалық шеберлік орталығы» ММ, 2014. – 46 б.
4. Чичибу Т. Lesson Study тәсілін енгізу бойынша мұғалімдерге арналған нұсқаулық (ағылшын тілінен. Lesson study): пер. ағылшын тілінен // Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы. – 2013. Қол жеткізу режимі: <https://kst.nis.edu.kz/wpcontent/uploads/2018/01/Rukovodstvo-issledovanie-Lesson-Study.pdf>

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯ - САПАЛЫ ОҚИТУДЫҢ ТИІМДІ ТӘСІЛІ

Сералиева Бану Нурлановна

И.Әбдікәрімов атындағы Қызылорда аграрлық техникалық жоғары колледжі

Бүгінгі таңда әлемдік қауымдастық қатарында өзіндік орны бар мемлекетіміз үшін жоғары білікті жас ұрпақты тәрбиелеу қажеттігі білім беру жүйесінде сапаны талап етіп отыр.

«Қанша білсең, ізден тағы, тағы да, білікті адам жетер тілек, бағына» деген ғұлама Жүсіп Баласағұнның сөздері әр ұстаздың өмірлік қағидасына айналған. Осындай талаптардың үдесінен шығу үшін әр мұғалім күнделікті сабағына өмір талабына сай дайындалып, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды кеңінен пайдаланады. Ол заман талабы. Қазақстан Республикасының Білім туралы заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желіге шығу», делінген.

Бүгінгі таңда Қазақстанның дүниежүзілік білім кеңістігіне ену қажеттілігі көтеріліп отырған кезеңде білім беру мәселесін, әдіс-тәсілдерді инновациялық үрдістермен алмастыру арқылы жалпы білім сапасын арттыру көзделген

Педагогикалық жаңа технология – іс-әрекетке, оқыту барысында жүзеге асатын педагогикалық жүйе. Ол дара тұлғаны жетілдіруге, белгілі бір мақсатқа жету жолында арнайы ықпалды ұйғаруға қажетті байланысқан әдіс-тәсілдер. Ендеше педагогикалық технология – оқу-тәрбие үрдісінің шығармашылықпен оқытумен тәрбиенің тиімділігін қамтамасыз ететін жанды құрамдас бөлігі, технология – ақырғы мақсатқа жететін әрекеттер жүйесі. Жаңа педагогикалық технология баланың жетілген тұлға ретінде дамуы үшін маңызы зор.

Әрбір мұғалім озық технологияларды терең талдаудан өткізіп, өзіне тиімдісін таңдауы керек. Сонау XX ғасырдың басында Ж. Аймауытов: «Сабақ беру – жай үйреншікті нәрсе емес, ол – жаңадан жаңаны табатын нәрсе» деген екен. Бұл баяндамада оқуда және оқытуда заманауи озық технологияларды қолдану тиімділігі жайлы айтылады.

Қазіргі XXI ғасырда ақпараттанған қоғам қажеттілігін қанағаттандыру үшін білім беру саласында төмендегідей міндеттерді шешу көзделініп отыр. Олар: компьютерлік техниканы, интернетті, компьютерлік желі, электронды оқулықтарды оқу үрдісіне тиімді пайдалану арқылы оқушылардың білімділігін күшейту және білім сапасын көтеру.

Ақпараттық технологияларды пайдаланып оқыту мынадай нәтижелерге қол жеткізеді:

- оқу материалын терең түсінуге;
- оқу мотивациясының артуына;
- алған білімнің ұзақ уақыт есте сақталуына;
- білім беруге жұмсалатын шығынның азаюына, т.б

Заманауи -инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдануда оқытушы сабақты дайын күйінде бағалайды, әрбір білім алушының өзі ізденіп, ғылыми негіздерін өз бетінше игеріп, ғылыми зерттеуді көздейді, ал оқытушының негізгі міндетіне білім алушының іс-әрекетін бақылау жатады. Инновациялық құбылыстар білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастады. Әдетте инновация бірнеше өзекті мәселелердің түйіскен жерінде пайда болады да, берік түрде жаңа мақсатты шешуге бағытталады, педагогикалық құбылысты үздіксіз жаңғыртуға жетелейді. Масырова Р., Линчевская Т. «Жаңару» (новшество) дегенімізді былай деп түсіндіреді: «Жаңару – белгілі бір адам үшін әділ түрде жаңа ма, әлде ескі ме оған байланысты емес, ашылған уақытынан бірінші қолданған уақытымен анықталатын жаңа идея.

Бүгінгі таңда Қазақстанда Ш. Қалановтың, Ж. Қараевтің, Ш. Таубаеваның, Қ. Қабдықайыровтың, С. Лактикованың, М. Жанпейісованың, Ә. Жүніспек пен Қ. Нағымжанованың, С. Көшімбетованың, К. Ж. Бұзаубақованың, Б. Тұрғанбаева мен А. Әлімовтың, т.б. ғалымдардың зерттеулерінде оқытудың қазіргі заманғы педагогикалық технологиялары жан-жақты қарастырылады. Бұл технологиялар теориялық тұрғыдан дәлелденіп, тәжірибеде жақсы нәтиже көрсетіп жүр. Қазіргі заманғы педагогикалық технологияны жүзеге асыруда мұғалім белсенділігі, шығармашылық ізденісі, өз мамандығына деген сүйіспеншілігі, еңбегін шәкірттерінің бағалауы, пәндік білім сапасының жоғары болуы ерекше орын алады.

Әдіскер С. Көшімбетова өзінің зерттеуінде оқу-тәрбие үдерісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін қолданудың мынадай ерекшеліктерін атап көрсеткен:

- ізгілендіру технологиясында педагогика ғылымының алдыңғы қатарлы ғылыми жаңалықтарды тәжірибеде «бала – субъект», «бала – объект» тұрғысынан енгізіле бастайды да, ал ғылыми білімдер «оның тұрмысының әлеуметтік жағдайы мен іс-әрекетінің әлеуметтік нәтижесінің бірлігінде қарастырады;
- ақпараттық бағдарламалап оқыту – оқытудың мазмұнын пәнаралық байланыс тұрғысынан ұйымдастыру;
- қоғам мен табиғат заңдылықтарын кіріктіру негізінде меңгеруі;
- иллюстрациялы түсіндірмелі оқытуда «адам-қоғам-табиғат» үйлесімдік бағыттағы дүниетанымында жүйелі саналы мәдениет қалыптасады;
- саралап деңгейлеп оқыту технологиясында оқытудың мазмұны мен әдістері шығармашылық ізденіс іс-әрекет жасау негізінде адамның инновациялық қабілеттерінің қалыптасуына бағытталады. - оқытушы білмейтін шығармашылық ізденіс негізінде өмірге келген жаңа қабілет;
- дербес оқыту технологиясы оқу-тәрбие үдерісінде ғылымның негіздерін игерту үшін ізгілік, адамгершілік қасиеттерді қалыптастыра отырып, жеке тұлғаның әлеуметтік-психологиялық жауапкершілігін арттырады.

Ал жалпы инновацияны модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөлуге болады. Модификациялық инновация – бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу. Бұған В. Ф. Шаталовтың математикаға жазған тірек конспектісі және оны көптеген мұғалімдердің пайдалануы мысал бола алады. Комбинаторлық модификация – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Бұған пәндерді оқытудың қазіргі кездегі әдістемесі дәлел. Радикалдық инновация – білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады.

Қазір республика оқу орындары ұсынып отырған көп нұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әртүрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын, оқу мазмұны әрбір білім алушының жас және жеке дара психологиялық ерекшеліктеріне орай таңдап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған оқыту үдерісінің нәтижесін көретін әдіс-тәсілдері, түрлері көбіне жаңашыл, инновациялық болып табылады.

Бір технологияның өзі мұғалімдердің шеберлігіне байланысты әрқилы жүзеге асырылуы мүмкін. Қазіргі кезде әдебиеттерден қазіргі заманғы білім берудің даму бағыты мен технологияларын қамтитын елуден астам педагогикалық технология қолданылып жүргендігі мәлім. Сондықтан білім беру жүйесінде қолданылатын педагогикалық технологиялардың негізгі мақсаттарын білу қажет.

Педагогикалық технология аттары, авторы	Мақсаттары
Ынтымақтастық педагогикасы	- талап ету педагогикасынан қарым-қатынас педагогикасына өту; - балаға ізгілік тұлғасынан қарау, оқыту мен тәрбиенің бірлігі.
Білім берудегі ізгілендіру технологиясы. Амонашвили Ш.А.	- баланың жеке қасиеттерінашу арқылы азамат етіп тәрбиелеу; - баланың жаны мен жүрегіне жылылық ұялату; - баланың танымдық күшін қалыптастыру және дамыту.
Ойын арқылы оқыту технологиясы	- дидактикалық; - тәрбиелік; - дамытушылық; - әлеуметтендірушілік.
Проблемалық оқыту технологиясы	- білім, білік, дағдыға ие қылу; - өз бетімен әрекеттену әдістерін меңгеру; - танымдық және шығармашылық икемділікті дамыту.
Деңгейлік саралап оқыту технологиясы.	- әр оқушыны оның қабілеті мен мүмкіндік деңгейіне қарай оқыту; - оқытуды оқушылардың әртүрлі топтарының ерекшелігіне сәйкес бейімдеу, ыңғайлау.
Дамыта оқыту технологиясы (С. Выготский, Д.Б. Эльконин, Л. В. Занков, В. В. Давыдов)	- бала бойында еркіндік, мақсаткерлік, арнамыс, мақтаным сезім, дербестік, адамгершілік, еңбексүйгіштік, белсенділік, т.б. қасиеттерді дамыту. Дамыта оқытудың басты мақсаты: баланы оқыта отырып, жалпы дамыту.
В.М. Манахов технологиясы	- оқытудың тұтас технология- сын жобалау;

	- алға қойған мақсатқа жетуді көздейтін педагогикалық үдеріс туғызу; - мұғалімге нәтижені талдап, түсіндіріп бере алатындай жүйені таңдау және құру.
Бағдарламалапоқыту технологиясы (Б. Скиннер, Н.Краудер,В.П.Беспалько)	- ғылыминегіздетүзілген бағдарлама негізінде оқытудың тиімділігін арттыру.
Оқытудыңкомпьютерлік технологиясы	- баланың жеке қасиеттерін ескере отырып оқыту; - ақпаратпен жұмыс істей білудіқалыптастыружәнеқатынас қабілетін дамыту; - жекебастыақпараттық қоғамғадаярлау.
	-

Ж.Аймауытов «...Сабақ беру – үйреншікті жай шеберлік емес, ол үнемі жаңадан жаңаны табатын өнер» деп оқыту үнемі ізденіспен, «жаңадан жаңаны» жасайтын іс-әрекет екенін айтқан еді. Сондықтан қай пән барысында да тек оқулықпен шектелмей, оқушының да шығармашылықпен жұмыс жасауына көңіл бөлу қажеттігі туындайды. Мұғалім үшін ең бастысы – сабаққа лайықты әдіс-тәсілдерді дұрыс таңдау.

1. Бұзаубақова К.Ж. Жаңа педагогикалық технология. Оқу құралы. - Алматы: Жазушы, 2004 Ж
2. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. –М. Высшая школа, 1995 г
3. Абилова. Ж.Т. Жаңа технологияның пайдалану тиімділігі

КОТОВЕЕ AUTHOR БАҒДАРЛАМАСЫНДА ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚТАРДЫ ӘЗІРЛЕУ

Г.А.Кабдешова

«Саламат Мұқашев атындағы Атырау политехникалық жоғары колледжі» КМҚК

Білім беру бағыттарының бірі ақпараттық технологиялар базасында оқыту мен тәрбиелеудің қазіргі заманғы әдістерін дамыту, жабдықтармен, электрондық құралдармен жарақтандыру, педагогтердің ақпараттық құзыреттілігін арттыру арқылы қазіргі заманғы білім беру технологияларын енгізу болып табылады.

Оқу процесіне цифрлық білім беру ресурстарын енгізу оқу процесінің жаңа әдістерін қолдануға, оқытушының педагогикалық құзыреттілігін арттыруға әкеледі.

Егер біз электронды оқулықтар жасау бағдарламаларының нарығын қарастыратын болсақ, онда ол бағдарламалардың аз екенін көреміз. Мұндай қосымшалар өте аз. Олардың арасында көшбасшы рөліне лайықты үміткерлердің бірі - **Kotobee Author** бағдарламасы.

Kotobee Author - әртүрлі форматтағы электронды кітаптар жасауға арналған кросс-платформалық қосымша.

Кітап форматтары:

- **EPUB** - танымал электронды кітап форматы.
- **Шифрланған EPUB** файлы құпия сөзге айналады.
- **Kindle** - батыста танымал электронды оқырмандарға арналған формат.

- **PDF**
- **Word**
- **HTML5 веб-қосымшасы** - сіздің кітабыңызды кез-келген заманауи сайтқа жүктеу мүмкіндігі.

- **Windows қолданбасы** - Windows ортасында іске қосуға болатын орындалатын exe файлы. Қауіпсіздік параметрлері сияқты әртүрлі себептермен желіде таратылмайтын кітап қажет болса, ыңғайлы пішім.

- **MacOS қосымшасы** - орындалатын файл .macOS ортасында іске қосуға болатын app.

- **Chrome App қолданбасы** - Google Chrome браузерінде Windows немесе MacOS ортасында іске қосуға болатын файл.

- **Android қосымшасы** - бұл Android ОС жұмыс істейтін смартфондар мен планшеттерде іске қосылатын APK файлы. Қолданбаны Google Play-де ақылы немесе ақысыз бағдарлама ретінде орналастыруға болады.

- **iOS қосымшасы** - бұл iOS жұмыс істейтін смартфондар мен планшеттерде жұмыс істейтін IPA файлы. Қолданбаны Apple App Store дүкенінде ақылы немесе ақысыз бағдарлама ретінде орналастыруға болады.

- **Windows Phone қосымшасы** - Windows Phone ОС жұмыс істейтін смартфондар мен планшеттерде жұмыс істейтін XAP файлы. Қолданбаны Windows Phone дүкенінде ақылы немесе ақысыз бағдарлама ретінде орналастыруға болады.

- **SCORM 1.2** - Moodle сияқты осы стандартты қолдайтын қашықтықтан оқыту жүйелерінде кітапты жариялауға жарамды формат. Осылайша сіз пайдаланушылардың кітапты оқу процесін бақылай аласыз.

- **SCORM 2004** - көптеген қашықтықтан оқыту жүйелері қолдайтын SCORM стандартының жаңа инкарнациясы.

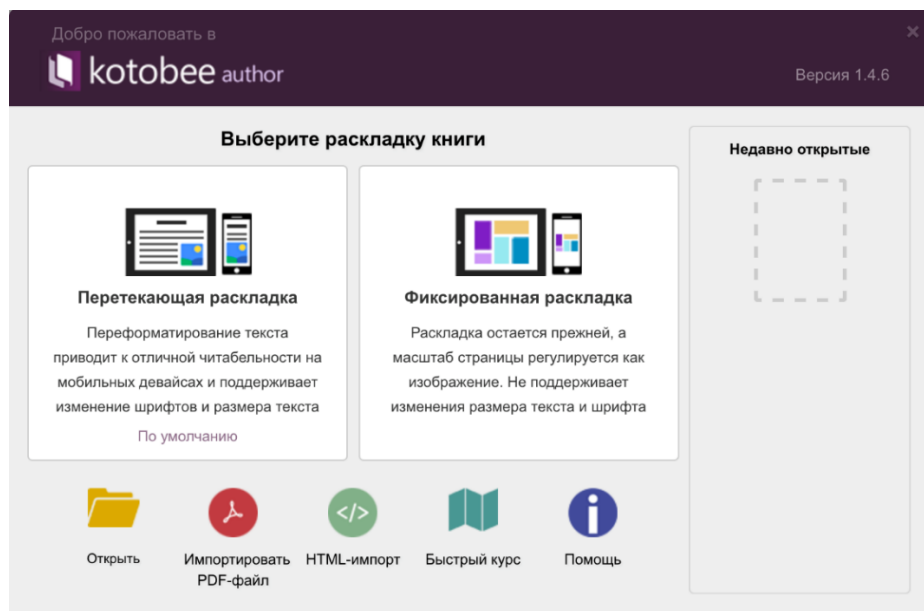
- **Tin-Can API** - бұл оқу мазмұнын басқарудың ең жаңа стандарты, мұнда оқу процесі туралы мәліметтер әр түрлі көздерден қашықтықтан оқыту туралы ақпаратты сақтау жүйесіне (LRS) берілуі мүмкін.

Қосымшаны пайдалану қаншалықты оңай және оның мүмкіндіктері қандай?

Kotobee мүмкіндіктері

Kotobee интерфейсі өте қарапайым, бағдарламада орысша локализация бар, ең бастысы, жаңа функцияны немесе вкладканы ашқан кезде егжей-тегжейлі кеңестер бар.

Іске қосу кезінде сізден кітабыңызда қандай дизайн түрін көргіңіз келетінін таңдау сұралады: қалыпты, бірақ үлкен мүмкіндіктер жиынтығы бар немесе адаптивті, яғни экран өлшеміне сәйкес келетін, бірақ аз талғаммен.

Егер сіз өзіңіздің оқулығыңыздың компьютерде де, смартфонда да, планшетте де бірдей жақсы көрінуін қаласаңыз, онда мен бағдарламаның орыс тілінде көрсетілген, «Перетекающая раскладка- «Ағынды орналасу» түрін таңдауды ұсынамын.

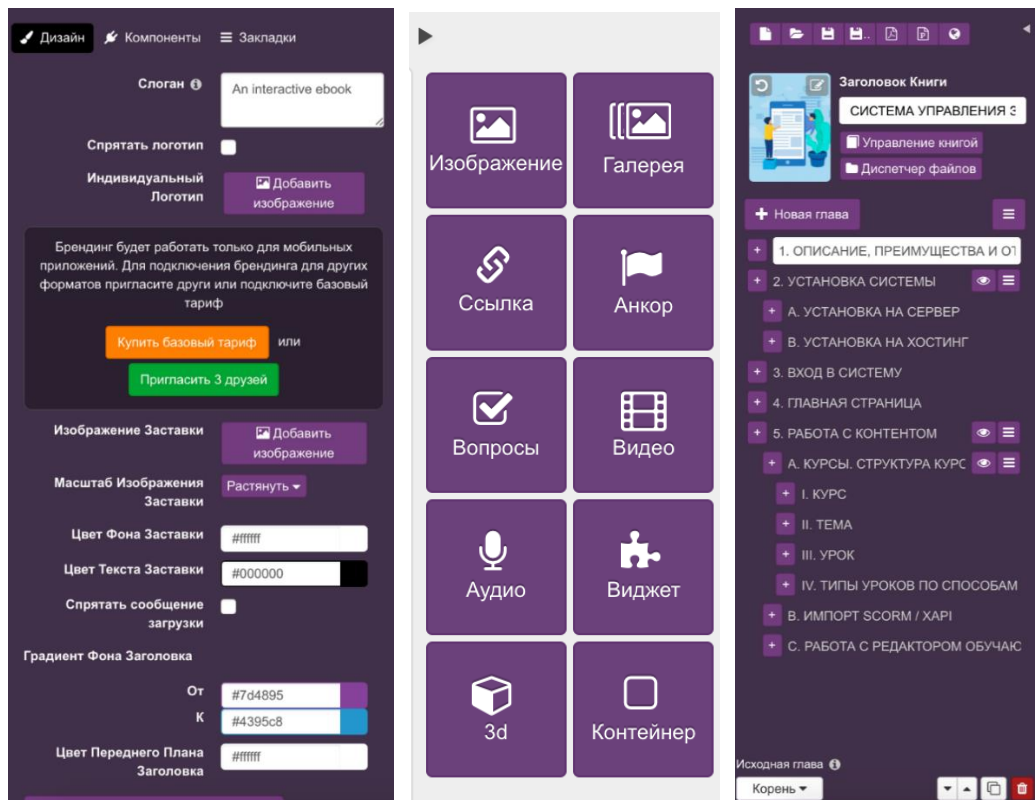
Дизайн түрін таңдағаннан кейін сіздің алдыңызда қарапайым мәтіндік редактор пайда болады, онда сол жақта тараулар мен беттерді жасауға және өңдеуге болатын құжаттың визуалды құрылымы орналасқан.

Оң жағында элементтерді кірістіру тақтасы орналасқан.

Kotobee сіздің электронды кітабыңызды нақты электронды курсқа айналдыруға қабілетті элементтердің 10 түрін қолдануға мүмкіндік береді.

Сонымен, сіз кітапқа кірістіре аласыз:

- Сурет
- Суреттер галереясы
- Сайтқа сілтеме
- Анкор (якорь) – кітаптың басқа бөлігіне көшу
- Сұрақтар (тесттер) - бір немесе бірнеше жауап нұсқалары бар немесе оқырманнан жауапты өз бетінше басып шығаруды талап ететін сұрақтар
- Бейнеролик
- Аудио
- Виджет (iFrame-дегі HTML5 қосымшасы), мысалы, тіпті электронды курс
- 3d форматтағы obj файлы оқулықты қарау кезінде айналдыруға болады
- Контейнер - бұл басқа нысандарды оның параметрлерімен орналастыруға мүмкіндік беретін нысан.

Тараулар, беттерді CSS арқылы реттеуге немесе тіпті оларға JavaScript кодын енгізуге болады. Толтыру жұмысы аяқталғаннан кейін, кітапты жариялауды бастамас бұрын, сіз өзіңіздің қалауыңызға, брендбукке және т.б. сәйкес оның сыртқы түрін реттеу мүмкіндігі бар.

Мұнда түс схемаларын, логотипті, ұранды, заставка кескінін, заставка стилін таңдауға болады. Мұнда оқулықтың әртүрлі құрылғыларда қалай көрінетінін көре аласыз.

Әрі қарай, дайын оқулықты жариялауға болады.

Kotobee баға опцияларының кең және қызықты жиынтығын ұсынады. Тегін нұсқасы да бар. Ол біршама қысқартылған, бірақ кітапты жинақтап, оны epub, html5, pdf, doc-та жариялауға мүмкіндік береді.

ҚОРЫТЫНДЫ

Сонымен, Kotobee - бұл баспа кітабының қарапайым электронды нұсқасын да, баспа кітаптарына тән емес мазмұнның әртүрлі түрлерін қамтитын қызықты оқу өнімін де жасауға мүмкіндік беретін өте ерекше бағдарлама.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. <https://www.kotobee.com/>
2. <https://shared.kotobee.com/#/library>
3. <https://el-blog.ru/kotobee/>
4. <https://blog.flipbuilder.com/ru/8-best-ebook-creator-software/4510/>

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ОҚИТУ ҮДЕРІСІНДЕ ЖІКТЕЛУІ

Бисенгалиева Айгерим Амангельдиевна

Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі

Атырау қаласы

Заман көшіне ілесе отырып, жаңашыл бағытта жұмыс жүргізу барша педагогтың алдында тұрған негізгі міндеттердің бірегейі. Бүгінгі оқу үдерісінде қолданылып жүрген педагогикалық технология бағыттары ізгілік, дамытушылық, жеке қарым-қатынастарға негізделген.

«Технология дегеніміз – әдістемелік жүйе мен сәйкес дидактикалық үрдістер кешенінің тәжірибиеде жүзеге асырылатын жобасы, ал педагогикалық жағдаяттарға сай қолданылатын әдістер, тәсілдер оның құрамды бөлігі болып табылады. Педагогикалық технология – қоғамның қазіргі таңдағы білім беру саласына қойып отырған талаптарына сәйкес анықталған білім мазмұнын жүзеге асыру үшін оқыту мақсатына қол жеткізу жолындағы тұтас дидактикалық жүйе құрайтын амалдар мен іс-әрекеттер тізбегі. Педагогикалық технологияның басты ерекшелігі оқу үдерісінің қойылған мақсатқа жетуге кепілдік беретіндігінде. Педагогикалық әдебиеттерде *«педагогикалық технология»* ұғымы үш бағытта қолданылады:

- 1) жалпы педагогикалық деңгей–белгілі бір аймақтағы, оқу орнындағы білім беру үдерісін сипаттайды;
- 2) жеке пәндік-әдістемелік деңгей–жеке пән әдістемесі ретінде қолданылады;
- 3) элементтік (бөлімді) модельді деңгей-оқу-тәрбие үдерісінің жекелеген бөлігінің технологиясы ретінде қарастырған.

Білім берудегі педагогикалық технологиялардың негізгі қызметі – оқу үдерісінің білімдік мақсаты мен міндеттерін іске асыру және жеке тұлғаны дамыту екендігін ғалымдар педагогикалық-психологиялық негіздерін анықтап, оларды философиялық тұрғыдан дәлелдеген. Педагогикалық технологиялар білімалушыларға нәтижелі білім беруге бағытталған тиімді құрал болуымен қатар, мұғалімді де сапалы қызметке, нақты нәтижеге жетелейтін механизм болып табылады. Ең бастысы оқыту үдерісінде қолданылатын педагогикалық технологиялар сабақтың сапасын арттыруға, дара тұлғаны дамытуға және түпкі нәтижеге жетуге ықпал етуі қажет. Осы ретте білім беру технологиялары төмендегідей бағыттарда жіктеледі.

1. *Тұлғалық-бағдарлы білім беру технологиялары* - аталған технологияда білімалушының ізденушілік, зерттеушілік әрекетін ұйымдастыру басты назарда болады. Ол үшін білімалушы осы уақытқа дейін өзінің алған білімінің жеткіліксіз екендігін сезінетіндей болуы қажет. Содан барып оның білім алуға деген ынтасы мен қызығушылығы артады. Сабақ оқу мақсатының қойылуы, оны шешудің жолдарын бірлестіре қарастыру, шешімнің дұрыстығын дәлелдеу тәрізді бөліктерден тұрады. Білімалушы теориялық материалды жалаң, жаттанды түрде емес, қарапайым бақылаулар жасау, зерттеулер жүргізу арқылы меңгеруі керек.

2. *Дамыта оқыту технологиялары* – дамыта оқыту тұлғаның барлық қасиетін тұтас бірлікте дамытуға негізделген. Дамыта оқытудың барысында білімалушылардың ойлау, байқампаздық қабілеті дамиды, ашық пікір қорғауға талпынады, мәтіндегі басты ойда түсінуге, талдауға ұмтылады, өзін-өзі бағалай білуде пікір алмастыра алады. Тұлғаның өзіндік үні «менің ойымша», «егер мен болсам», қалыптасады. Мұның өзі білімалушыны ойландырады, тақырыпты терең түсініп, мән-мағынасын ашуға қызығады, өз бетінше жұмыс істеуге ұмтылады, өзіне деген сенімі артады.

3. *Ұжымдық өзара оқыту технологиялары* - білімалушының өз ойын айта білуіне, басқа адамдармен қарым-қатынас жасай білуге бағытталған. Топтық, ұжымдық және жеке оқушы арқылы да орындала береді. Білімалушылар өз қалаулары бойынша топ құра алады. Ұжымдасып жұмыс жасауға дағдыланады.

4. *Проблемалық оқыту* – білімалушылардың дың ғылыми таным нәтижелерін, білімдер жүйесін ғана меңгеріп қоймай, сонымен бірге бұл нәтижелерге жету жолын өздігінен табуға жетелеп, білімалушының таным дербестігін қалыптастырады. Проблемалық оқыту ойлау операциялары (талдау, қорытындылау) арқылы жүзеге асатындықтан, білімалушының ойлау қабілетін дамытып, өзіне деген сенімділігін қалыптастыруға игі әсер етеді. Проблемалық оқыту білімалушының білетіні мен білмейтінінің арасындағы қайшылыққа кұрылып, ол мәселелерді шешуге деген проблемалық жағдаят туғызады. Осымен байланысты білімалушының ізденушілік қабілеті дамиды. Проблемалық оқыту оқушының ерекшеліктерін ескере отырып, оның алдына шешілуі тиіс мәселелерді қояды.

5. *Деңгейлеп оқыту технологиясы* – аталмыш технология міндетті және мүмкіндік деңгейлердің өзара сабақтастығы ескеріледі, Білім жүйесі негізге алынады. Деңгейлеп оқыту технологиясы арқылы білімалушылар берілетін алгоритмдік тапсырмаларды мұғалімнің бағыт-бағдар беруімен орындайды. Деңгейлеп оқытудың жоғарғы сатысы - шығармашылық тапсырмаларды орындауда оқушылардың өзіндік-даралық ерекшеліктері ашыла түседі. Бұл ретте әр білімалушының тұлғалық дамуы оның алған білімі мен шығармашылық қабілетіне қарай бағаланады.

6. *Ынтымақтастық педагогика технологиясы*- оқыту үрдісінің жақсы жүзеге асырылуы мұғалім мен білімалушылардың бірлескен іс-әрекетіне, өзара ынтымақтастығына байланысты. Жеке адамның мүмкіндігінің ашылуы педагогикалық үрдістің сипаты мен бағытына, педагогикалық ортаға, педагогикалық жағдайларға байланысты.

7. *Модульдік оқыту технологиясы* - модульдік оқыту берілетін білімнің білімалушылардың жеке бастарының ерекшеліктеріне, іскерліктеріне, жұмыс істеу қабілетіне, белсенділігі мен пәнге қызығушылығына бағыттауға, оқыту жүйесін оқушының жеке басының игеру қабілетімен үндестіру мәселесін іске асыруға мүмкіндік туғызады. Ең бастысы мұнда пәнді мазмұнға қарай модульге бөлу, оның мақсатын нақтылау және модульдің тексерілуі, жүйелілігі, тиімділігі, нәтиженің айқындығы, оқушының шығармашылықпен ойлауға қалыптастындығы байқалады.

8. *Ойын арқылы оқыту технологиясы*- дидактикалық, тәрбиелік, дамытушылық, әлеуметтендірушілік мақсатқа жету. Ойындық іс-әрекеттің психологиялық механизмі жеке бастың өзіндік талап-талғамдарына сүйенеді. Білімалушының бойындағы білімдік, танымдық, шығармашылық қасиеттерін аша түсуді көздейді. Ойын – адамның өмір танымының алғашқы қадамы. Ойын арқылы білімалушы өмірден көптеген мәліметтер алып, білімін жетілдіреді. Ойын – бір қарағанда қарапайым құбылыс не әрекет іспетті. Ол міндетті түрде ұжымдық әрекет. Ойынның ережелері ойнаушылардың қисынды ой қабілетінің дамуы, сөздік қорының молаюы, бір – біріне деген сыйластық қажеттіліктерімен санасуы әр ойыншының жеке әрекеттерінен туындайды.

9. *Сыни ойлауды дамыту технологиясы*- сынау емес, шыңдалған ойлау. Білімалушының бұл жұмысты дұрыс ұйымдастырған жағдайда өз даму деңгейіне сәйкес ойы шыңдалып, белгілі бір жетістіктерге жетері сөзсіз. Осы технологиямен жұмыс жасау барысында мұғалім білімалушының өзін ізденуге жетелейді, ойлауға үйретеді. Сын тұрғысынан ойлау технологиясының қазіргі таңдағы талаптарға сай білімді жеке тұлға тәрбиелеу мақсатында алатын орны ерекше. Сын тұрғыдан ойлау технологиясы оқушыны саналы түрде ізденуге, өзінің көзқарасын қалыптастыруға, басқалардың да пікірімен санасуға, өзіндік қате тұжырымынан бас тартуға көмектеседі. Аталған технология ойлаудың жаңа идеяларды ұсынуға және жаңа мүмкіндіктерді көруге қабілетті, мәселелерді шешу кезінде маңызды рөл атқарады.

10. *Интербелсенді оқыту технологиясы* - ұжымдық түрде өткізілетін, барлық қатысушылардың өзара әрекетіне негізделген технология. Сонымен бірге бұл технология оқу үрдісіне бүкіл білімалушылардың қатысуын талап ететін технология болып саналады. Интерактивті оқыту технологиясын мұғалімдер сыныптағы білімалушылардың білімі мен деңгейіне, қабілетіне байланысты түрлендіріп қолдана алады. Оқушылар жұптасып та, топ

болып та жұмыс істей алады. Ең бастысы, мұғалім жақсы ұйымдастырушы бола білуі керек. Аталған технологияда оқушы мен оқушы немесе оқушы мен мұғалім үнемі сұқбаттасып отырады. Бұл оқушылардың тілін дамытуға, логикалық ойлау қабілетін жетілдіруге, танымын кеңейтуге септігін тигізеді.

Әрбір педагогикалық технологияның өзіндік ерекшеліктері бар. Олардың негізгі қарастыратыны оқытуды нәтижелі ету. Педагогикалық жүйедегі негізгі өзекті мәселе – білімалушылардың ойлау қабілетін дамытып, өздігінен жұмыс істеуге баулу, өз ойын тұжырымдауға дағдыландыру.

Оқытуда тиімділік танытатын педагогикалық технологияларды *іріктеу мен жүйелеудің* мынадай *критерийлері* айқындалған:

- технологиялардың оқыту талаптарымен үндес болуы;
- технологиялардың білім алушылардың мүддесіне басымдылық беруі;
- технологиялардың оқыту деңгейлерінің кез келгенінде қолдануға қолайлылығы;
- технологиялардың білім сапасын арттыруға ықпалының айқын болуы;
- технологиялардың білімалушының білімін объективті бағалаудағы тиімділігі;
- технологиялардың білімалушының әрекетін белсендіруге ықпалын тигізетіндігі

Педагогикалық технологияның негізгі мақсаты – білімалушылардың даралық тұлғасын дамыту. Қорыта айтқанда, педагогикалық технологиялар білім сапасын жетілдірудің маңызды компоненті деп саналады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Bilimainasy.kz
2. Мұхамбетжанова С.Т., Мелдебекова М.Т. Педагогтардың ақпараттық – коммуникациялық технологияларды қолдану бойынша құзырлылықтарын қалыптастыру әдістемесі. Алматы: ЖШС «Дайыр Баспа», 2010 ж.

СТУДЕНТТЕРДІҢ ТАНЫМДЫЛЫҒЫ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН АРЫТТЫРУДА ЖАҢАШЫЛ ОЙЫН ЭЛЕМЕНТТЕРІНІҢ МАҢЫЗЫ

**Кубашева Райгул Кибатуллаевна
Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі
Атырау қаласы**

Білім берудің қазіргі кезеңі оқытушының кәсіби деңгейін үнемі жетілдіріп, студенттердің сабақтағы танымдық іс-әрекетін ұйымдастырудың түрлерін дамытуды, жаңа әдістерді, жаңартылған білім технологияларын тұтастай жетілдіруді талап етеді. Осы міндеттерді шешу үшін арнайы пән оқытушыларына оқу процесін ұйымдастыруда ұтымды технологиялар мен неғұрлым икемді тәсілдерді табуға тура келеді.

Бүгінгі оқу орны-қазіргі қоғамға жан-жақты білімді, жоғары мәдениетті, өз іс-әрекетін шығармашылықпен ұштастыра алатын маман даярлауы тиіс.

Республикамыздағы басқа да оқу орындары сияқты Каспий өңірінің қазіргі замандағы жоғары колледжінде де студенттерге әлемдік стандартқа сай білім берілуде.

Қазақстан Республикасы «Білім туралы заңында Білім беру жүйесінің басты міндеті - жеке адамның шығармашылық, рухани және дене мүмкіндіктерін дамыту, адамгершілік пен салауатты өмір салтының берік негіздерін қалыптастыру, жеке басының дамуы үшін жағдай жасау, интеллектін байыту» деп атап көрсетеді. Сондықтан колледж қабырғасында өткен әрбір пән студенттің дара тұлға ретінде жетілдіруге, оның шығармашылық қабілеттерін дамытуға алғы шарт жасауы керек деген қағида берік орнықты.

Шығармашылық- жаңалық ойлап табуға бағытталған қабілеттер деңгейі. «Шығармашылық» сөзінің төркіні «шығару», «ойлап табу» дегенді білдіреді. Демек, жаңа

нәрсе ойлап табу, сол арқылы жетістікке қол жеткізу деп түсіну керек. Ол үшін арнайы пән оқытушысының өзі де шығармашылықпен тұрақты айналысып, дәуір көшінің өзгерістеріне ілесе алатын болуы тиіс десек, оқытушы- бақылаушы емес, бағалаушыда емес, танымдық іс- әрекетін ұйымдастыратын шығармашылық істердің ұйытқысы болуы тиіс.

Шығармашылық қабілетті дамыту мәселесі қай кезде де ойшылдармен ғалымдардың назарындағы нысан болып келеді. Психологтар шығармашылық қабілетті дамытуды- тұлғаны дамытудың ең басты тетіктердің бірі ретінде қарастырды, өйткені шығармашылық іс- әрекеттің нәтижесі оның қайталанбайтындығымен, бірегейлігімен ерекшеленеді.

Шығармашылық қабілет әр студенттің табиғатында болуы мүмкін. Менің арнайы пән оқытушысы ретіндегі, ғылыми үйірме жетекшісі ретіндегі міндетім – студенттің бойында жасырынып жатқан мүмкіндіктерін ашып көрсету. Сондықтанда осы тақырыпты тандап жұмыстанып келемін.

Студенттердің шығармашылығын, ізденімпаздығын қалыптастыруда жеке, топтық, ұжымдық жұмыстардың ұйымдастырудың маңызы зор. Бұл жұмыстарды шығармашылық ай, пәндік апталық, ғылыми шығармашылық апталық, жобалар, үйірмелер мен факультативтік сабақтарды, пәндік олимпиадалар, шығармашылық кештерді өткізу барысында көзделген мақсаттарға жетуге болады.

Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжінде, болашақ мұнайшылардан құралған үшінші курс студенттерінен жасақталған «Шың» ғылыми-қоғамының жетекшісімін. Ғылыми ізденістерге бағытталған үйірмеде студенттерге жетекшілік ете отыра, олардың арнайы пәндер бойынша біліктілігін арттыруға бағытталған жұмыстарды жүйелі түрде жүргізіп келемін. Олардың шығармашылық қабілетін арттыру үшін өз шығармашылығымда ойын элементтерін көбірек қолданамын.

Студенттердің шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру үшін қолданылатын әдістерімнің бірі:

Бірінші Бумеранг әдісі.

Бумеранг әдісі рольдік ойындар құрастыру, іскерлік ойындар ұйымдастыру, студенттің зейін- зердесін танымдық мәнге аудару арқылы жүзеге асады.

Екінші техникалық диктант әдісі.

Техникалық диктант әдісінің мақсаты орфографиялық, грамматикалық қатесіз жазуға өз бетімен жеке жұмыс істеуге талпындыру болып табылады.

Үшінші, ынталандыру және әсерлендіру әдісі:

Арнайы терминологияны қолданудағы жауапкершілікті сезіну, технологиялық терминдерді дұрыс тұтына білуге жаттығу, арнайы технологиялық сөздіктерді пайдалана білуі.

Төртінші, оқытудағы индуктивтік және дедуктивтік әдістерді пайдалану.

Бұл әдісті өзімнің «Шың» ғылыми-қоғамы үйірмесінде пайдалана отырып туындаған проблеманы студентке шешкізу, оларды өздігінен ізденуге бағдарлау өндіріс кезінде туындайтын іс-әрекеттері тиімді, дәл кезінде шешуді меңгереді. Сонымен қатар студенттің өздігінен ізденіп, өздігінен ойлантып пайымдау жасату, зерттеушілік тұрғыдағы ой тұжырымдамасын жасай білуге бейімдеу болып табылады.

Бесінші, оқытудағы белсенділік және интенсификтік әдістерді пайдалану.

Техникалық оқу құралдарын пайдалану, түрлі ойындар мен шығармашылыққа бейімдеу, жаңашыл технологияларды пайдалану арқылы студенттің танымдың ерекшеліктерін дамыту.

Студенттердің шығармашылық қабілетін дамытуда үйірменің алатын орны ерекше. Өзім жетекшілік ететін «Шың» ғылыми қоғамы үйірмесінің мақсаты- студенттердің қоғамдық шараларда арнаулы пәнді практикалық жолмен меңгеруі болып табылады. Үйірмеде студенттер әр түрлі бағдарламаларды пайдаланып өзінің шығармашылық қабілеттілігін арыттырады. Сонымен бірге заман талабына сай жаңашыл ойын элементтерінде қолдану ерекше маңызға ие. Соңғы кезде студенттер арасында кең танымал жаңа видео ойын “Kahoot” бағдарламасын қолданып келемін.

Студенттерді шығармашылық жұмысқа баулып, олардың белсенділіктерін, қызығушылығын арттыра түсу үшін шығармашылық қабілеттерін сабақта және сабақтан

тыс уақытта дамытуда арнаулы пәндерді оқыта отырып жүргізілген үйірме жұмысы студенттердің ой-өрісін кеңейтіп, арнайы терминологияларды пайдалана отырып шығармашылығын арттыруға көмектеседі.

Осы әдістерді тиімді пайдалана отыра ғылыми үйірменің алдына қойған мақсаты толығымен орындалуда. Үйірмеде орындалатын осы оқу жылында жұмыс түрлеріне тоқталсам, студенттер шығармашылық тапсырмаларды меңгеру үшін мына шарттарды орындалуы тиіс. Үйірме арқылы – студенттердің төмендегідей мәдениеттік қабілеттерін дамытады: түсініп тыңдау, өз ара пікір алмасу, оқу, өндірісте құрал жабдықтарды тиімді пайдалана білу.

«Шың» ғылыми-қоғамы үйірмесіне қатысушы студенттердің техникалық білімін дамытуға мынандай міндеттер қойылады:

- Арнайы терминологияларды тиімді қолдана білу;
- Мұнай өндірісінде қолданылатын құрал-жабдықтарды танып білу олардың қызметін, технологиялық мінездемесін анықтау;
- Арнаулы пәндерді оқытуда оқытылатын кәсіптік модульдер бойынша білімін толықтыру;
- Ұжымдық жұмыс, топпен жұмысты ұйымдастыра білу

Қорыта келгенде, шығармашылық тұлға басқалардан өз ісіне деген сенімділігін, әдемілікті сезіне білуімен, өзгеше шабытымен ерекшеленеді. Шығармашылық қабілеттерін дамыту ісін неғұрлым ерте қолға алып, әр студенттің қол жеткен нәтижелері мен даму дәрежесіне үнемі қарайлап отырсақ, шығармашылыққа өз үлестерін қосары сөзсіз. Студенттердің шығармашылығын, ізденушілігін дамытып, әрқайсысына жеке тұлға ретінде қарап, олардың өздеріне деген сенімін, білімге деген ынтасын арттырамын. Болашақ мамандықтарына деген қызығушылығын одан әрі арттырып, жаңашыл тиімді әдістерді пайдалана отырып, сапалы жоғары құзіретті маман қалыптасуына ықпал етемін.

Нәтижесінде шығармашыл қабілеттілігі қалыптасқан, кәсіби құзіретті маман дайындайтынымыз сөссіз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Б. У. Салыхова. А. Ж. Хазимова А. М. Ауғанбаева. Әдістемелік құрал - Алматы кітап. 2012, 110б
2. Ахметқалиева Г. «Шығармашылық жұмыстар» Қазақстан мектебі 7.2011ж.
3. Бөлекбаева Қ. «Ұстаздық ізденістер (озық іс-тәжірибелер жинағы)» Алматы 2007ж.
4. Жолдасова А. «Ізденген жетер мұратқа» Атырау 2006ж.
5. Сабыров Т. С. Оқушылардың оқу белсенділігін арттыру жолдары, Алматы,

ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ

Мурзабекова Бакытгуль Сарсенбаевна
Атырау энергетика және құрылыс колледжі, Атырау қаласы

Жоспар:

I. Кіріспе

II. Негізгі бөлім

2.1 Білім беруді дамытудың инновациялық әдіс-тәсілдері

2.2 Ақпараттық технологияларды пайдаланудың артықшылықтары

III. Қорытынды

IV. Пайдаланылған әдебиеттер

I. Кіріспе

Кез келген сабақ өз мақсатына толық жету үшін оған белгілі бір әдіс- тәсілдерді таңдап, саралап қолдану керектігін тәжірибе көрсетіп отыр. Әдістердің тиімділігі

мұғалімнің оларды әдістемелік тәсілдермен байыта білуіне байланысты. Сол себепті сабақтарымда мен курс барысында игерген әдіс-тәсілдерімді кеңінен қолдану арқылы, білім алушының өз бетімен білім алуға дағдыландыра отырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуды көздедім.

Сабақты қалай пайдалы, қызықты етіп өткізуге болады? Мектептен шыққан оқушы бүгін алған білімнің пайдасы, жаңалығы туралы айта алатын дәрежеде оқыту үрдісін қалай ұйымдастыруға болады? Студенттің болашақ маман ретінде бүгінгі күн талабына сәйкес болып, жаңа кәсіби міндеттерді шешуге дайын болу үшін не істеу керек?

Осы сұрақтарды шешудің бір жолы – оқытуда инновацияны қолдану, яғни мұғалімнің жаңа қаруы ретінде инновациялық әдіс-тәсілдерді кеңінен пайдалану. Инновация дегеніміздің өзі жаңалықты енгізу, жаңалық әкелу, жаңа әдістеме мен жаңа технология.

Қазіргі таңда білім алушының сабақ барысында өздігінен жұмысы, тақырып бойынша қосымша шығармашылық жұмыспен айналасуды талап етеді. Ұстаздың міндеті тек бақылаушы, бағыт – бағдар беруші болып табылады. Бұндай әдіс тәсілдерді қолданып тиімді өткізу үшін ұстаз тақырыптарға сай жаңа инновациялық технологияларды ұтымды пайдаланып ұйымдастыра білу қажет.

II. Негізгі бөлім

2.1 Білім беруді дамытудың инновациялық әдіс-тәсілдері

Жаңа технологияларды күнделікті сабақ үрдісінде пайдалану үшін әр оқытушы өзінің алдында отырған студенттің жас ерекшеліктерін ескере отырып, педагогикалық мақсат мүддесіне байланысты, өзінің шеберлігіне байланысты таңдап алады. Жаңа технологияны жүзеге асыруда оқытушының белсенділігі мен шығармашылық ізденісі, өз мамандығына деген сүйіспеншілігі, алдындағы шәкірттерін бағалауы ерекше орын алады.

Жаңа оқыту технологиясының түрлері көп. Әрбір технология өзіндік жаңа әдіс - тәсілдермен ерекшеленеді. Әдіс - тәсілдерді мұғалім ізденіс арқылы студенттің қабілетіне, қабылдау деңгейіне қарап іріктеп қолданады. Соның біріне «Сыни тұрғыдан ойлай бағдарламасы» бойынша ұйымдастыру жатқызылады. Бұл әдісте талданып отырған тақырып бойынша әр студент өз топшылауын, өз пайымдауын білдіреді, өзіндік дәлелдер келтіреді, басқалардың ой түйіндерін сынайды, олардың мәнді, мағыналы жақтары жөнінде өз пікірін айтады.

Сын тұрғысынан ойлау бойынша сабақтың құрылым – сызбасы:

1. Қызығушылықты ояту (*мотивация*)
2. Мағынаны ашу (*жаңа ақпарат алу*)
3. Ой толғаныс (*рефлексия*)
4. Бағалау (*оқушылардың өзін-өзі бағалау*)
5. Жалпы бағалар (*критерия арқылы бағалау*)
6. Сабақты аяқтау (*бір келу, өз пікірін дәлелдеу пікірге*).

Осы құрылыммен жүйелі жасалған кез келген сабақтың мазмұны толық меңгеріледі.

Сын тұрғысынан ойлау – сынау емес. Жұмыс жасау барысында оқытушы студенттің өзін ізденуіне жетелейді. Сын тұрғысынан ойлаудың 50–ден астам әдіс-тәсілдері бар. Ол әлемнің 18 елінде сынақтан өткізілген сараланып қолданып келе жатр.

СТО оқытудың математика сабағында *топпен жұмыс*, «Венн диаграммасы», «Борды беріп жібер», «Қораптағы сұрақ», «INSERT- әдісі «Түртіп алу жүйесі», «Температура өлшеу», «Сұраққа жылдам жауап», «Сәйкестендіру», «Сұхбат алу», «Ойлан, Жұптас, Пікірлес», «Миға шабуыл» «Б.Б.Ү. (білемін, білгенім, үйренгім келеді)», «Сұрақ қою», «Өзара және өзін-өзі бағалау», «Фишбоун» немесе «Балық қаңқасы», «Көрсет және әңгімеле», «Қатені тап», «Мозайка», «Көріңмен бөліс», «Еркін микрофон», «Медаль мен миссия», «Ортадағы қаламсап», Екі жұлдыз, бір тілек» әдістері өте тиімді.

Осы әдістер туралы қосымша ақпаратты ашып, бөліссем, түсіндіріп кететін болсам, төмендегі қызықты ақпаратқа ие боласыздар. Математика сабағында диалог арқылы оқыту тәсілін қолдану - сыни ойлауды жүзеге асырудың бірден - бір қозғаушы күші. Ал, диалогтік

әңгімені дамыту үшін «Сұрақ қою» әдісі әрбір сабақ барысында жүйелі, тиімді пайдаланылса студенттің білім алу сапасы жақсарады және олар шағын топтарда бірлеседі, идеяларымен пікір алмасып, оны талқылайды, баға береді.

Мысалы: «Цилиндр және оның элементтері. Цилиндрдің жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары» тақырыбында Студенттерге:

- Цилиндр жөнінде не білесіңдер?
- Күнделікті өмірде қайда кездеседі?
- Мысал келтіріңдер секілді жетелеуші сұрақтарды қою арқылы цилиндрдің күнделікті өмірде кездесу жөнінде студенттер арасында ой қозғап, диалог құруға қолдандым.

«Температура өлшеу әдісі» бұл әдіс топтық жұмыс барысында мұғалім топ жұмысын бақылау үшін «біз не істеп жатырмыз?» деген сұрақ қою арқылы студенттердің жұмысы нәтижелі болу үшін бағыт береді.

«Сұраққа жылдам жауап» тақырыпты терең түсіну және студенттердің назарын сабаққа аударып, ой-өрісін дамыту мақсатында төмен дәрежелі сұрақтарға толық жауап алу мақсатында қолданамын. Мысалы, «Нүркен, Алидің жауабы дұрыс деп ойлайсың ба?» «Жансұлтан, Әсемайдың жауабын қалай толықтыруға болады?» «Ислам, айтылған барлық жауаптарды қалай біріктіруге болады?» деген сияқты.

«SVOT» әдісі студенттің өзін және өзге топты бағалауына өте тиімді. Бұл әдісті қолдану барысында мәселенің жағымды, жағымсыз жақтарына сараптама беріледі, мүмкіндіктері бағаланып, қауіп қатерлері туралы нақты дәлелдер келтіріледі.

Мысалы:

«Көрсет және әңгімеле» әдісінде әр студент өз жауабын жазуға/салуға мүмкіндігі болатындай және оны тез арада сізге (топқа) көрсететіндей етіп, шағын маркер тақтасын қолданамын. Және бұл әдісті геометрия пәнінде қолданған тиімді.

Мысалы:

«Көршіңмен бөліс әдісі» топтағы кейбір студенттер үй жұмысын көрсеткенде немесе жаңа ақпаратты бірден мұғалімге қайтаруда қиынға соғады. Ол үшін ол өз деңгейінің студентіне айтып берсе, одан кейін ол студенттің кері байланысын тындап, өз сөзіне қосымша пікір естіп, ойын толықтырса, оны басқа да жақсырақ оқитын студентке айтып берсе, ол да өз оқығанын қосса, жаңағы шағын ақпарат үлкен ресурске айналып, мұғалімге кері қайтару кезінде әлгі студент ізденуі мен қалыптасқан білімі тиісті деңгейде екендігі анықталады.

Осы әдістің жұлдызы мындай:

- балалар өзара ынтымақтастық жұмыс атқарады;
- бір– біріне сыйластық, құрметпен қарап, сенім артады;
- тыңдалым дағдысы қалыптасып, кері байланыс беру, ойын толықтыру дағдыландырып отырады;
- өзгенің пікірін құнттау, яғни «құнды пікір» ретінде қабылдау дағдысын қалыптастыру.

«Миға шабуыл әдісі» шығармашылық белсенділікті ынталандыру жолы. Бұл тәсіл кезінде қатысушылардың ойлау үдерісі белгілі бір мәселені шешу жөнінде түрлі идеяларды талқылауға және ойлап табуға бағытталған.

«Джигсо (мозаика)» - Эллиот Аронсон ұсынған, оқушылардың білімдік міндеттерді шешу мақсатында ынтымақтасып жұмыс істеуін көздейтін оқыту мен оқу әдісі.

Графикалық мәтіні меңгерту, бекіту бойынша көптеген әдістер бар, солардың бірі– «Сәйкестендіру» әдісі. Әсіресе, қиын деген мәтіндерді меңгерту бойынша тиімді әдіс болып табылады.

Сөздік ақпарат	Графикалық ақпарат
Атаулар	Суреттер
Адам атаулары	Ұлы, танымал кейіпкерлер, ұлы тұлғалар
Формула атаулары	Формулалардың сипаттамалары
Есептерді шешу амалдары	Есептердің өзі
Сұрақтар	Мүмкін болған жауаптар

Тағы бір әдістің бір түрі – «*Фишбоун*» немесе «*Балық қаңқасы*» әдісі. Жапондық профессор Исикаво бойынша. Жаңа мәліметтер, идеяларды сұрақ– жауап арқылы жаза отырып, қорытынды ойларды жинақтауда тиімді әдістің бірі болып табылады. Берілген мәліметтер бойынша өздері сұрақ қойып, жауабын топтық жұмыста талқылауға, ой қорытуға белгілі бір қорытындыға келуге жетелейді. Постерге балық қаңқасы суретін салып, басына тақырып жазылады. Денесінің жоғарғы жағындағы қанаттарға идеяның себептері, төменгі қанаттарына идеяның салдары жазылады. Түйінді ой құйрығына жазылады. Кейін ауызша, жазбаша кері байланыс беруге болады.

Сабақта рефлексия кезінде «*Еркін микрофон*», «*Б.Б.Ү. (білемін, білгенім, үйренгім келеді)*», «*Ортадағы қаламсап*» әдістерін қолданамын.

«*Еркін микрофон*» әдісі сабақты қорытындылаған кезінде студенттер сабақ жөнінде өз ой пікірлерін айты, ішкі эмоцияларымен бөліседі.

2.2 Ақпараттық технологияларды пайдаланудың артықшылықтары

Осы сыни тұрғысынан ойлау бағдарламасымен қатар соңғы кездері математика пәні сабақтарында ақпараттық технологиялар жиі қолданылуда.

Заман ағымына қарай сабаққа видео, аудио қондырғылары мен компьютерді қолдану оқушының дүниетанымын кеңейтеді. Әсіресе, оқулықтарға тарауларды қорытындылан кезде студенттер қосымша материялар жинақтап, білімдерін жинақтап, танымдық белсенділіктерін артып қана қоймай, қисынды ойлау жүйесін қалыптастырып, шығармашылығын дамытады.

Тақтаны қолдану арқылы студенттердің қызығушылығын, интеллектуалдық танымын, білім сапасын арттыруға болады. Өз басым интерактивті тақтаны әр сабақ барысында мүмкіндігінше жиі қолданамын. Мысалы: математика пәнін оқытуда интерактивті тақтамен жұмыс жасауда студенттердің қызығушылығын танытып қана қоймай, шығармашылық қабілеттерін дамыту мен қатар жаңа ақпараттық технологияна меңгеруге, оны пайдалана алуына мүмкіндік береміз. Сабақта интерактивті тақтаның элементтерін пайдалану, дайындалған арнайы тапсырмаларды таңдап қана қоймай, көздерімен көріп, оны жетік түсінуге дағдыланады. Тұйық студенттердің ойын білдіріп, жалқау студенттердің қызығушылығын арттырады.

Электронды білім ресурстарын қолдануда жүзеге асырудағы тағы бір мүмкіндік – ол электронды оқулық. Осы уақытқа дейінгі білім беру саласында қолданылып келген, тек мұғалімнің айтқандарын немесе оқулықты пайдалану қазіргі заман талабын қанағаттандырмайды. Сондықтан қазіргі ақпараттандыру қоғамында электрондық оқулықтарды пайдаланбай алға жылжу мүмкін емес.

Видео–сабақтар педагогикалық технологияның алға басқан тағы бір қадамы. Студенттердің ақпаратты теледидар, компьютер және т.б. техникалық құралдардың көмегімен жақсы қабылдайтынын жақсы білеміз.

Сонымен қатар интернет желісінде математика сабағында көрнекі материалдарды пайдалануда айтарлықтай нәтеже беретін көптеген бағдарламалар бар. Олар: «*СТО, Таңғалдыр әдісі, Пресс-конференция, Quizlet, Kahoot, Case – study, Білім берудегі коучинг,, Үшіншісі артық, LearningApps, QR код ,Team Based Learning (TBL), Модельдеу, Подкастинг, WordWoll, «GeoGebra» (Геогейбра)* т.б әдістер. Осы тұрғыда бұл әдістерінен құралған ақпараттық технологияларды математика сабағында оқытуда қолданып тұрамын. Себебі, бұл әдістер оқушының жеке өмірлік тәжірибесіне сүйене отырып, оның бойында білім, дағды және құндылық жүйесін қалыптастырады.

Жоғарыда келтірілген бағдарламалардың бірі **Геогейбра** бағдарламасына ерекше тоқтала кетсем.

Бұл бағдарлама үйрету мен үйренуге өте тиімді, және де студенттерге бұл бағдарламаны қалай қолдану қажеттігін түсіндіретін бейне роликтер де бар.

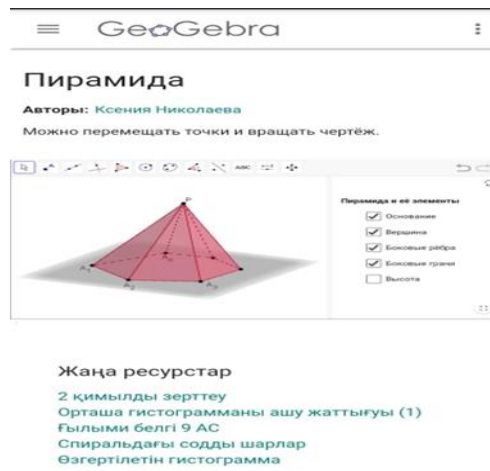
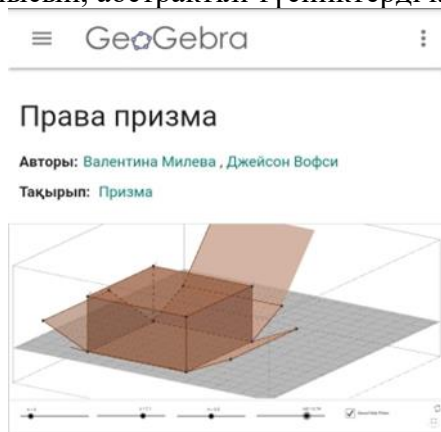
Геогейбра–тегін таратылатын математикалық интерактивті бағдарлама (www.geogebra.org) геометрия және алгебраны байланыстыратын компьютерлік интерактивті бағдарлама. Қазіргі таңда барлық әлем бойынша ең көп қолданылатын математикалық бағдарлама ретінде танылып отыр. Әлемнің 149 елінде қолданылып жатыр,

49 тілге аударылған. Бұл бағдарламаның авторы – австриялық математик Маркус Хохенвартер.

Менің ойымша, егер бұл бағдарламаны қазақ тіліне аударып, математиканы, соның ішінде геометрия сабағында қолдану ұсынылса, бұл пәнді түсінбей жүрген оқушылардың математиканың шын мәнінде қызықты пән екендігі түсінеді. Сонымен қатар, бұл бағдарлама тегін болғандықтан кез-келген компьютерге орнатып қолдана беруге болады. «Геогебра»:

- жансыз фигуралар мен графиктерге жан бітеді;
- кез-келген фигураны анимациялауға болады;
- «Ойнау» батырмасы арқылы сабаққа керек сызбаны алдын – ала сызып алып, қайталап көрсетуге болады;
- компьютерлік сауаттылық артады.\

«Геогебра» бағдарламасы арқылы геометрияда «Көпжақтар», «Айналу денелері» тарауларын өткен кезде студенттер кеңістіктегі фигураларды, және олардың қасиеттерімен танысып, абстрактілі түсініктерді көре алады.

Ш. Қорытынды

Жалпы жаңа әдістердің көмегімен студенттердің білімін жетілдіру мен оқу сапасын арттыруға болады. Қазіргі интербелсенді оқыту әдістері бойынша жүргізілген сабақтар іздеудің мән жайына қаныға, білімді тереңнен алуға, дәлелдер келтіру, дәлелдеу тәсілдеріне жаттығады, теория мен практиканың бірлігін игереді, жеке және топпен бірлесіп мәселе түйенін шешу жолдарын табуға жаттығады, өз жолдастарының пікірімен санасуға, өткір сындарды тындап одан қорытынды жасай білуге машықтанады.

Қарапайым сұрақтан күрделі сұрақты қоя білу арқылы студенттер ақпаратты белгілі бір жолдармен қолдануға, қайта жасауға, кеңейтуге, өзіндік көзқарастарын білдіріп, бағалауға және тыңдауға жаттығады. Топтық жұмыс барысында да белсенділік таныту арқылы студенттер дарындылығын байқата отырып, топта өзіндік пікірлермен ғана емес, көшбасшылық қырымен де таныла бастайды.

Оқытудың әдіс – тәсілдерін өз сабақтарымда қолдану барысында түсінгенім: студенттердің бірін – бірі тындап, құрметтеуіне үйретуі, бұрын үндемей отыратын студенттің сабақ барысында қызу араласуы, олардың еркін сөйлеп, ойларын ашық жеткізуге мүмкіншілік туғызады. Мұндай әрекет сабақтың барлық үш кезеңінде байқалып отыратындығы сөзсіз. Білім беру процесі – ақпараттық қоғам жайындағы жас өспірімдерді жан – жақты даярлайтын үрдістер болу қажет.

Бүгінгі таңда өзекті мәселе – заманауи білім беруде, жаңа инновациялық технологияларды пайдалану арқылы студенттердің сабаққа деген қызығушылығын арттырып қоймай, олардың сөздік қорын дамыту, берілген мәселені өз бетінше шеше алуға үйретумен қатар сөйлеу тілдерін дамыту жолдарын құрастыруда көздейді.

Ұлы педагог К. Д. Ушинскийдің «Балаға күштеп білім беруден гөрі, баланың білімге деген құштарлығын ояту ең маңызды мақсат болу керек» , – деген. Осы қағида – менің ұстанымым.

IV. Пайдаланылған әдебиеттер

1. Г.З. Ажахметова "Жаңартылған мазмунды игерудің әдіснамалық жолдары", "Әдіскер-Методист" ғылыми - әдістемелік журнал. 2020 жыл №1
2. Ж. Н. Нұртілеуқызы "Математика пәнінде электронды ресурстарды пайдаланудың тиімділігі" «МИФ» ғылыми - әдістемелік журнал. 2021 жыл №4
3. А.Б. Абуталипова, Ж.Ж. Есенова «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту тәжірибесі» "Әдіскер-Методист" ғылыми - әдістемелік журнал. 2020 жыл №1
4. Г. Турешова «Жаңартылған бағдарлама – жаңашыл бастау», «Қазіргі білім мектепте, колледжде, ЖОО – да» ғылыми– әдістемелік журнал. 2020 жыл №3
5. Э.К. Митанова «Инновациялық технологияларды тиімді қолдану» «Қазіргі білім мектепте, колледжде, ЖОО – да» ғылыми– әдістемелік журнал. 2021 жыл №1

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ҚОЛДАНУ ТӘЖІРИБЕМНЕН

Меделбай Айгөлек Серікбайқызы
«Қызылқоға аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК
Атырау облысы, Қызылқоға ауданы, Сағыз ауылы

Білім беру жүйесіндегі басым бағыттардың бірі — оқыту үрдісін технологияландыра отырып, білімнің кепілдік нәтижелеріне қол жеткізу. Ол үшін оқыту үрдісін өзгерте отырып, оқытушы шығармашылықпен жұмыстануы керек. Өйткені бұрын білім алушы білімді қабылдаушы, жинақтаушы, өзіне сіңіруші рөлдерін ғана атқарса, ал қазіргі жаңа талап бойынша өздігімен білім алушы, үйрене білуші ретінде танылады. Сондықтан жеке тұлғаны осы рөлдерді атқаруға лайықтау үшін оның жаңа бейнесін заман талабына сай дайындауымыз қажет.

Жаңа технологияның басты мақсаттарының бірі білім алушыны оқыта отырып, оның еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру, өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру. Инновациялық технологияны пайдалану — өмір талабы.

Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол “Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз – білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі” деген анықтаманы ұсынады. Н.Нұрахметов “Инновация” білімнің мазмұнында, әдістеде, технологияда, оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыруда, колледж жүйесін басқаруда көрініс табады деп қарастырып, өзінің жіктемесінде инновацияны, қайта жаңарту кеңістігін бірнеше түрге бөледі: жеке түрі (жеке – дара, бір-бірімен байланыспаған); модульдік түрі (жеке – дара кешені, бір-бірімен байланысқан); жүйелі түрі (мектепті толық қамтитын).

Қазіргі арнайы пән оқытушыларының негізгі міндеті — білім беруді нәтижеге бағыттау, яғни инновациялық жаңа технологияны меңгеру екені баршамызға мәлім. Оқу үдерісіне қоғамның жаңа қажеттіліктеріне сәйкес инновациялық тәсілдерді енгізу, оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісін талап етеді. Осыған орай кез-келген білім алушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын заманауи инновациялық технологияны меңгеруге ұмтылу керек. Себебі мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес оқу үдерісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияларды, білім алушылардың білімін қадағалаудың инновациялық бақылау-өлшеу құралдарын енгізуді жүктейді. Оқытудың жаңа педагогикалық технологиясы – оқытуды ізгілендіру, өзін-өзі дамытып, тәрбиелей білетін, заман ағымына ілесе алатын білікті, жан-жақты жеке тұлға қалыптастыруды мақсат етеді. Білім алушылардың кәсіби білім сапасын арттырумен бірге өз қабілетіне қарап, өзін-өзі

дамыта отырып, өзіне сын көзбен қарауға мүмкіндік береді. Танымдық белсенділігін арттырып, шығармашылық қабілетін дамытады. Оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді акпараттандыру, дамыту міндеттерін көздейді. Оқытушының жеке тұлғаны зерттеуіне, оны толық танып, білуге және оқытудың мақсатына жетуге тиімді, әрі нақты жол ашады.

Жаңа нәтижеге бағытталған білім — инновациялық білім. Құзіреттілік білім беру жағдайында қоғамның мәдени, әлеуметтік, экономикалық сұранысты қанағаттандыратын, әлемдік бәсекеге төтеп бере алатын, теориялық білімін кез келген жағдайда өз іс-тәжірибесінде пайдалана алатын білім. [1]

Инновациялық білім беру – іскерліктің жаңа түрі. Инновациялық қызмет оқу ісін дамытуға, пәндердің мәнін тереңдетуге, білім алушының кәсіптік шеберлігін арттыруға басқа жаңа технологияларды енгізуге, пайдалануға және шығармашылық жұмыстар жүргізуге бағытталған. Мұндай технологияларды қолдану — біріншіден, оқытушы ұтады, яғни ол сабақты тиімді ұйымдастыруға көмектеседі, білім алушының пәнге деген қызығушылығы артады, екіншіден, білім алушы ұтады, себебі оның тақырып бойынша танымы кеңейеді. Осылайша білім берудің қалыптасқан әдістемесіне оқытудың жаңа технологиясы тұрғысынан өзгерістер енгізілсе, білім сапасы да арта түспек.

Ол әр педагогтан өз қызметінде жеке тұлғаға, оның қызығушылығы мен проблемасына бет бұруда маңызды өзгерісті талап етеді. Біз де әрдайым білім берудің жаңа технологиясын меңгеріп, жұмыстың тиімді жолдарын табу үшін жұмыстану үстіндеміз. Мақсат та айқын. Ол — білім алушылардың колледжге қызығушылығын және оқуға ынтасын көтеруге мүмкіндік беретін қазіргі педагогикалық технологияларды қолдану, білім алушының жеке тұлғасын және шығармашылық ынтымақтастық жағдайын қалыптастыру.

Инновация дегеніміз — жаңа мазмұнды ұйымдастыру, жаңалық енгізу, жаңа үлгілердің бағытындағы нақты әрекет, нақтыланған мөлшердің шегінен шығатын кәсіптік іс-әрекеттің жаңа сапалы деңгейге көтерілуі, жаңа нәтижені қамтамасыз ететін жаңа теориялық, технологиялық және педагогикалық іс-әрекеттің біртұтас бағдарламасы. Кәсіптік білім беру жүйесінің негізгі міндеті – белгілі бір көлемдегі білім берумен шектелмей, алынған кәсіптік білімді адам өз қажетіне, өмірдің нақты жағдайларында қолдана біліп, қоғамға пайдасын келтіру.

Білім — әлеуметтік жағдайды жақсартудың құралы ғана емес, бүкіл болашаққа апаратын даңғыл жол. Осы даңғылды жасайтын да, бағыттайтын да білім ордасы және оның ұстаздар ұжымы.

Ендеше, колледждегі білім мен тәрбие берудегі басты тұлға — ұстаз.

Жалпы инновацияны модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөлуге болады.

Модификациялық инновация – бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу.

Комбинаторлық модификация – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Бұған пәндерді оқытудың қазіргі кездегі әдістемесі дәлел.

Радикалдық инновация – білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады.

Жаңа технология жүйесінде проблемалық және іскерлік ойын арқылы оқытудың да маңызы зор. Білім алушылар әр түрлі проблемаларды талдайды, оның шешу жолдарын іздейді. Мұндай сабақтар білім алушылардың логикалық ойлау қабілетін дамытады, пәнге қызығушылығын арттырады, өмірде кездесетін түрлі қиындықтарды жеңуге тәрбиелейді. [2]

Саралап оқыту – білім алушының туа біткен ақыл – ой қабілетінің жеке дамуының жан – жақтылығына негізделінген білім беру жүйесі. Барлық педагогикалық жүйе құрам бөліктерінде инновация (жаңашылдық) үрдісі іске асу үшін төмендегідей жұмыстар істелінуі тиіс. Біріншіден, оқытудың дәстүрлі емес сабақ түрлері мен жаңа әдіс-тәсілдерін

қолдану. Екіншіден, білім алушылардың ойлау қабілетін, жаңалықтарды тез қабылдауын қалыптастыру мен жаңалықтарды өмірде қолдана білуді үйрету.

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» дегендей, инновациялық әдіс-тәсілдер жаңа білім берудің бірден – бір шарты. Арнайы пән мұғалімі ретінде мен күнделікті жұмысым үшін алдыма келесідей міндеттерді қоямын:

- Білім беру үрдісінде жаңа технологияларды мүмкіндігінше қолдану;
- Білім алушылардың резервтік мүмкіндіктерін диагностикалау;
- Пәннің түсіндірілуі мен ақпараттың жеткізілуінің жоғары сапасын қамтамасыз ету;
- Оқу – тәрбие үрдісін компьютеризациялау және технологияландыру.

Білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялар:

- дамыта отырып оқыту әдістемесі (Л. Занков) ;
- оза отырып оқыту (С.Лысенкова);
- іс-әрекетті бағалау (Ш. Амонашвили);
- тірек — схема және тірек конспекттері арқылы оқыту (В. Шаталов);
- саралап оқыту;
- деңгейлік тапсырмалар арқылы дамыта оқыту;
- модульдік оқыту (М. Жанпейісованың);
- Сын тұрғысынан ойлау технологиясы.

Жаңа технологиялардың педагогикалық негізгі қағидалары:

- білім алушыға ізгілік тұрғысынан қарау;
- оқыту мен тәрбиенің бірлігі;
- білім алушының танымдық күшін қалыптастыру және дамыту;
- білім алушының өз бетімен әрекеттену әдістерін меңгерту;
- білім алушының танымдылық және шығармашылық икемділігін дамыту;
- әр білім алушының дамуы үшін жүйелі жұмыс істеу;
- оқу үрдісін білім алушының сезінуі .

Сын тұрғысынан ойлау технологиясы.

«Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» (СТО) бағдарламасы қазіргі таңда білімді, білгенін өмірге пайдалана алатын шәкірт тәрбиелеуде алатын орны ерекше.

Сын тұрғысынан ойлауды дамыту бағдарламасы – әлемнің түпкір- түпкірінен жыйылған білім берушілердің бірлескен еңбегі, ал бағдарламаның негізі Ж. Пиаже , Л.С.Выготский теорияларын басшылыққа алады.

Сын тұрғысынан ойлау стратегиясы бойынша жүргізілетін жұмыста білім алушылардың:

1. Өзбетінше тұжырым жасау, қорытындыға келу.
2. Ұқсас құбылыстар арқылы арасынан тиімдісін таңдай білу.
3. Проблеманы шеше білу.
4. Пікір таласты жүргізе білуге қабілеті қалыптасады.

Сын тұрғысынан ойлаудың маңыздылығының нәтижесі:

1. Әдіс түрлері.
2. Белсенді практикалық іс-әрекетте болуы
3. Басқалармен қарым-қатынас жасай білу, қорғай білу.
4. Қажет болса өз көзқарасын өзгерту.
5. Топтық тұжырымға келе білу.
6. Топ алдына шығып, өз тұжырымын айта білу.

Бұл сын тұрғысынан ойлау стратегиясын тәжірибеде қолданғанда төмендегідей жетістіктерге қол жеткіздік:

1. Сабақ ойын формасында өтетіндіктен, білім алушы оқу материалын тез қабылдайды.

2. Білім алушының сабаққа қатысу ынтасы артады. «Енжар» білім алушы белсенді білім алушыға айналады.
3. Білім алушының жауапкершілік сезімі артады. Құрбысынан қалмауға тырысады.
4. Білім алушының өз ойын жеткізе білу қабілеті артады.
5. Білім алушының еске түсіру қабілеті шынығады.

Білім алушының оқу материалын толықтай меңгеруіне жол ашылады, олар жаңа тақырыпты бір-біріне өздері түсіндіреді, оқытушы межелеген жоғары талаптардан шығу мақсатында еңбек етеді. [3]

Жалпы «Сын тұрғысынан ойлау технологиясының» 90 түрлі стратегиясы бар, солардың ішіндегі- Даралық пен ұқсастық, Венн диаграммасы, Галереяға саяхат, ББҮ стратегияларын сабақтарымда қолданамын.

Бұл оқыту ойындары арқылы білім алушының білімге, үйренуге деген құштарлықтары оянып, оқу қызметінен жағымды эмоциялар алып, қанағаттанады.

Мәселен, «Даралық пен ұқсастық» үйрету ойынында білім алушылар тақырыпты өздері оқып талдайды, теориялық білімдерін бекітіп, жинақтайды, топпен жұмыс істеуге дағдыланады. Өзара сыйластыққа, бір-бірін тыңдай білуге үйренеді.

Инсерт (түртіп алу) жүйесі. Бұл тәсіл бойынша оқу материалы дайын күйінде беріледі, мәтінді оқып отырып оның бір жақ шетіне немесе кесте түрінде жазылады: «V» — білемін «+» мен үшін жаңа «-» басқаша ойлаймын «?» — түсінбедім, тереңірек білгім келеді., Венн диаграммасы – екі затты алып, олардың ерекшеліктері мен ұқсастықтарын салыстыру.

Эссе стратегиясын ой толғау кезеңінде қолданған тиімді. Мұнда білім алушылар тақырыптық ішкі сырын терең түсініп, өз пікірін, өз ойын дұрыс жеткізіп, оқу материалының негізін анықтап, сол арқылы оларды өмірмен байланысын жазады. [4]

Қорыта келгенде, білім алушыларым қазіргі таңда топпен, жұппен жұмыс атқара біледі. Өз ойларын ашық, нақты және сыни тұрғыдан ойлай біледі. Білім алушыларымның сабаққа деген қызығушылықтары артып, топтың білім сапасы көтерілді. Егер де жаңа технология элементтерін сабақта өз дәрежесінде ұйымдастыра білсек, өз нәтижесін береді деп ойлаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. М.Валиева «Жаңа педагогикалық технологиялар» Әдістемелік нұсқау, 2012 жыл
2. Изденіс және даму перспективалары. Әдістемелік оқу құралы. Алматы, 2016 жыл.
3. Білім. Таным. Тәрбие. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал. №1, 2016 жыл.
4. «Қазақстан кәсіпкері» журнал №10, 2020 ж

БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ЗАМАНАУИ АҚПАРАТТЫҚ- КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ РӨЛІ

Абдигалиева Асел Абуталиповна

«Қызылқоға аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК, Сағыз ауылы.

Білім беруді ақпараттандыру процесі педагогтерге жаңа ақпараттық технологияны өз қызметтеріне жан-жақты пайдалану саласына үлкен талап қояды.

Жаңа технологиялар – педагогтың мүмкіндігін күшейтетін, қойылған мақсаттар мен сабақтың міндеттеріне қол жеткізуге мүмкіндік беретін құрал, бірақ ол оқытушыны алмастыра алмайды. Компьютер мүмкіндіктері психология мен дидактика тұрғысынан талданып, керек кезінде педагогикалық талаптарға сай қолданылуы керек. Сыртқы

эффектіні қуып кетпей, оқыту бағдарламасының тек сыртқы емес, ішкі тиімділігіне көп көңіл бөлген дұрыс. Компьютердің сызбалық мүмкіндігінің молдығы дәрісті экспериментті бояулы суреттермен, сызбалармен, кестелермен байыта түсуге жол ашады, оларды есеп шарттарына да пайдалануға болады. Оқытушы өзіне қажетті компьютерлік сауаттылықты өз бетінше зерттеу қажеттілігін түсінбейінше және оларды зерттеуге және қолдануға кіріспесе, ол бұл құралды тиісті деңгейде меңгере алмайды.

Компьютерді педагог қосымша материалдар, әртүрлі анықтамалық мәліметтерден ақпараттар беру үшін көрнекі құрал ретінде пайдалана алады. Мұндай мәліметтерге формулалар, шамалардың өлшем бірліктері, графиктер, схемалар, иллюстрациялар, әртүрлі құбылыстардың динамикалық бейнесі, тәжірибеге арналған құрылғылардың тізімі, аспаптардың сипаттамалары және т.б. жатқызуға болады. Оқытушы араласпай-ақ, білім алушылар өздері меңгеруге тиісті ақпараттар беріледі. Қажетті ақпараттарды жинақтауда электрондық техникаларды енгізу уақыт үнемдейді, қарастырып отырған кезеңде ақпараттың толықтығын жоғарылатады, ақпараттық-анықтамалық жүйе құрамында электрондық құрылғылармен жұмыс істеу дағдысын қалыптастыруға мүмкіндік туғызады. Осындай ақпараттармен жұмыс істеу білім алушылар үшін де аса қызық, пайдалы болары сөзсіз.

Қоғамда ақпараттандыру, есептеу техникасы құралдары кеңінен таралуымен байланысты, оқу процесін ұйымдастыруға, сол сияқты білім берудің мазмұнын өзгертуге де елеулі ықпал етеді. Білім беру жүйесіндегі қайта құрулардың негізгі субъектісі – педагог. Қазіргі білім беру мекемелерінде шығармашылық ізденіс қабілеті дамыған, жаңа педагогикалық технологияларды жете меңгерген, мамандық шеберлігі қалыптасқан оқытушылар қажет. Ол бір уақытта педагог-психолог және оқу процесін ұйымдастырушы технолог бола білуі керек.

Тәжірибе жүзінде дәлелденгендей, кез-келген маманның өз қызметінде компьютерді пайдалануы олардың әлемдік ақпараттық кеңістікке енуде ақпараттық мәдениеттің қалыптасатынымен өлшенеді. Сонымен бірге, бұл жағдайда, инновациялық әдістер мен құралдарды оқу процесіне пайдалану білім алушылардың оқуға деген қызығушылықтарын арттырады.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияны оқу-тәрбие процесіне пайдалану оның келесі педагогикалық мүмкіндіктерді жүзеге асыруға мүмкіндік береді:

- Білім алушының дайындық деңгейін, ынтасын және қабылдау жылдамдығын ескеру арқылы жаңа материалды меңгертуге байланысты оқытуды ұйымдастыру және оқыту процесіне жаңа ақпараттық технологияның мүмкіндіктерін пайдалану;
- Оқытудың жаңа әдістері мен формаларын (компьютерлік ойындар, т.б.);
- Проблемалық, зерттеу, аналитикалық және модельдеу әдістерін қолдану арқылы классикалық әдістерді жетілдіру;
- Жаңа ақпараттық технология құралдарын (жаңа типті компьютерлер, телекоммуникация, виртуальды орта және мультимедиа-технология) пайдалану арқылы оқу процесінің материалдық-техникалық базасын жетілдіру.

Бұл жерде айта кететін жайт, аудандардағы колледждерде дәл осы АКТ бойынша жабдықталу өте төмен, тіпті интернеттің жылдамдығы да сын көтермейді. Оның салдарын қашықтықтан оқыту кезінде көргенбіз. Сондықтан, менің ойымша ең бірінші материалдық-техникалық базаны жақсартуымыз керек.

Педагог – ақпараттанушы емес, білім алушының жеке тұлғалық және интеллектуалды дамуын жобалаушы. Ал бұл оқытушыдан жоғары құзырлылықты, ұйымдастырушылық қабілеттілікті, білім алушыларды қазіргі қоғамның түбегейлі өзгерістеріне лайық бейімдеу, олардың зерттеушілік дағдыларын дамыту бағыттарын талап етеді. Білім беруді ақпараттандыру процесі жағдайында жеке тұлғаның интеллектуалдық, қоғамдық, экономикалық, коммуникациялық және ақпараттық сияқты іс-әрекеттерін түрлі салаларға қолдану арқылы құзырлықтарын қалыптастыру негізгі талаптардың біріне айналады.

Колледждерге жаңа заманауи жабдықтар (компьютерлер, проекторлар, интерактивті тақталар) жеткізіліп жатады, бірақ бұл жабдықтарда АКТ бойынша дайындықтан өткендердің барлығы бірдей жұмыс істей алмайды. Оқытушылар жиі презентациялармен әуестеніп, сабақтарында немесе әртүрлі басқа шараларда көбіне форматталмаған, сапасы төмен, анимациялық немесе дыбыстық әрлеумен жүктелген сурет-слайдтармен сүйемелдейді.

Енді біз «ақпараттық-коммуникациялық құзырлық дегеніміз не?» деген сауалға жан-жақты тоқталайық. «Құзырлық» ұғымы латын тілінен аударғанда «жасай алу» деген мағынаны білдіреді. ЮНЕСКО глоссарийінде мынадай анықтама берген: *Құзырлық* – бұл күнделікті өмірдің нақты жағдайларында пайда болатын проблемалар мен міндеттерді тиімді түрде шешуге мүмкіндік беретін қабілеттілік. *Ақпараттық құзырлық* – бұл оқу, тұрмыс және кәсіби бағыттағы міндеттерді шешуде ақпараттық-коммуникациялық технологияның мүмкіндіктерін жан-жақты қолдану қабілеті.

Ақпараттық-коммуникациялық құзырлық – бұл адамдардың кез келген проблема мен міндеттерді компьютермен, ақпараттық құрылғылармен және телекоммуникациямен шешу қабілеті.

Ақпараттық қоғам жағдайында педагог мамандардың ақпараттық-коммуникациялық құзырлығын қалыптастыру көрсеткіштері төмендегідей:

- білім беру жүйесінің әлемдік ақпараттық кеңістікке саналы түрде енуін қамтамасыз ету;
- ақпараттардың шексіз көлемі мен осы ақпараттарды аналитикалық түрде өңдеуді қамтамасыз етуге даярлау;
- ақпараттық ортада жеке тұлғаның шығармашылық сапасын дамыту мен қалыптастыру және өзіндік ақпараттық ортаны құру дағдыларын қалыптастыру;
- ақпараттық ортада коммуникативтік мәдениетті қалыптастыру;
- ақпараттық ортада өзара байланыс қызметтерін қалыптастыру;
- ақпараттық ортада ақпаратты алу, таңдау, сақтау, қабылдау, түрлендіру, жіберу және бір-бірімен сабақтастыру мәдениеттерін қалыптастыру;
- интерактивтік телекоммуникациялық технологияларды қолдануға даярлау;
- ақпараттық-білімдік ортаны модельдеу мен жобалау қабілетін қалыптастыру және осы дағдыны өзіндік кәсіби қызметтеріне қолдануға даярлау.[1]

«Талар» КЕАҚ-ның ұйымдастыруымен өткен біліктілік арттыру курстарында педагогтердің кәсіби құзыреттілігін жетілдіру мақсатында «АКТ функционалды құзыреттілігі» модулі бойынша АКТ ресурстарын сабақтарда қалай қолдануға болатындығы жөнінде ақпараттар берілді. Мысалы, математика пәнінде электронды білім беру ресурстарымен жұмыс өте тиімді: ментальдық карталар, интерактивті плакаттар, мен жаттығулар, сондай-ақ Kahoot, Quizlet, Prezi, Sway интерактивті мультимедиялық сызықтық емес құрылымы бар презентациялармен көркемдеу сабақтың да, қандай ма болмасын шараның да тартымды өтуіне мүмкіндік беріп отыр. Сонымен қатар, өзіміздің жұмысымызда Web- ресурстарды пайдалану арқылы белгілі бір нәтижелерге қол жеткіземіз: мысалы, Web-квест технологиясын проблемалық оқытуда, ал цифрлық сторителлинг – мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы тарих түрінде ақпаратты ұсыну тәсілі ретінде, Google нысандарын кері байланыс, онлайн-тестілеу және сауалнама нысандарын құру үшін қолданып отырмыз. Бұл тек АКТ ресурстарын қолданудың шағын ғана мысалы, бұл ресурстардың тұрмысымызға терең енгені соншалық оларсыз қазір алға басуды елестету мүмкін емес. Тіпті өзіміз де күнделікті осы ресурстармен тығыз жұмыс жасап отырғанымызды байқамай қаламыз:

- студенттерге, ата-аналарға, әріптестерге, колледж әкімшілігіне ақпарат беру (әлеуметтік желілер, платформалар, т.б.);
- колледж желісі;
- электрондық пошта,
- әлеуметтік желі;
- Skype, Zoom желілік онлайн қатынас құралдары;

- сайт;
- блог (желілік журнал немесе оқиға күнделігі);
- подкаст (аудио немесе бейне мазмұны бар жаңалық тарату); т.б.

Он жылдан астам уақыт бойы әлемде болып жатырған оқиғаларды, адамзаттың түрлі салаларда жинаған табиғи және әлеуметтік үрдістер туралы білімдерін әртүрлі әлеуметтік топтар Интернеттен білетін болды, бұл ақпарат алудың негізгі көзіне айналды. Бұл өз кезегінде шынайы ақпарат жалғанмен қосылып, қоғамдық өмірдің түрлі құбылыстары туралы бұрмаланған түсініктерді қалыптастыратын, адамның дене және психикалық денсаулығына зиян келтіретін, моральға жат, тіпті құқыққа қарсы іс-әрекеттерге әкеліп жатады.

Қазіргі әлем ақпараттық дәуірге енді. Бұл дәуір, біріншіден, ақпаратты жылдам тарату, екіншіден, осы ақпаратқа жылдам қол жеткізу мүмкіндіктерімен сипатталады. Әлбетте, ақпарат пайдалы және зиянды болуы мүмкін. Бұл жерде тұлғаның дамуына пайдасы да, зияны да бар. Қазіргі қоғамда, өкінішке орай, зиянды ақпарат өте көп. Ол нашар бақыланады, оның көп бөлігі еркін қол жетімді. Сонымен қатар, ол өте агрессивті тарайды, ең алдымен, ештеңе сезбейтін санаға, бекімеген және қалыптаспаған балалар санасына кіреді. Зиянды ақпараттар:

1. Қандай да бір түрдегі зорлық-зомбылық көрсету;
2. Жарнаманың көптігі;
3. Әртүрлі ілімдерді, соның ішінде, шынайы сеніммен ешқандай байланысы жоқ діни ілімдерді тарату;
4. Жыныстық өмірге байланысты ақпарат көп орын алуы.

Интернет-тәуекелдер мен қауіптерді төмендегідей жіктеуге болады:

- *Контенттік тәуекелдер* – әртүрлі материалдардың (мәтіндер, суреттер, аудио-бейне файлдар, бөгде ресурстарға сілтемелер) желісінде болуына байланысты (психологиялық және физикалық зиян).
- *Электрондық тәуекелдер* – жеке ақпаратты ұрлауға тап болу немесе зиян келтіретін бағдарламалардың шабуылына ұшырау тәуекелі.
- *Коммуникациялық тәуекелдер* – интернет пайдаланушыларының қарым-қатынас пен тұлға аралық қатынастарына байланысты. Оған *киберқудалауды* жатқызуға болады. Ол әртүрлі формада болуы мүмкін: пайдаланушыны агрессивті және қорлайтын хабарламалармен қудалау, теріс пиғылды адаммен шынайы кездесумен қорқыту және т.б.
- *Тұтынушылық тәуекелдер* – тұтынушы құқықтарын интернетте теріс пайдалану.
- *Интернет-алаяқтық* қаупі. [2]

Осындай тәуекелдер мен қауіптерді болдырмас үшін қауіпсіздік шараларын сақтау маңызды. Ересек тұлғалар, жасөспірімдер мен балалар да интернетте отыруға қатысты нақты ережелер тізімін жасақтап, оны сөзсіз орындап отыруы тиіс.

Қазіргі білім беру ұйымдарында шығармашылық ізденіс қабілеті дамыған, жаңа педагогикалық технологияларды жете меңгерген, мамандық шеберлігі қалыптасқан оқытушылар мен басшылар қажет. Олар бір уақытта педагог-психолог және оқу процесін ұйымдастырушы технолог бола білуі керек. Білім алушылардың жалпы оқу біліктілігіне жататын оқу-компьютерлік біліктіліктерін «клавиатурамен жұмыс, программа тізу, принтермен, сканермен жұмыс жасай білу, дайын бағдарламаларды қолдана білу, тексттік, графикалық редакторлармен жұмыс істей білу» жүйелі түрде қалыптастыру бүгінгі күннің кезек күттірмес талабына айналуда.

Адамдарды әртүрлі әлеуметтік ортада өмір сүруге дайындау үшін білім беру ісіндегі шығармашылықпен жұмысты (креативтілікті) арттыру (дамыта білім беруді қамтамасыз ету), қазіргі білім беру жүйесіндегі академиялық дербестік білім беру жүйесін дамытудың маңызды және перспективалық, ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды пайдалану негізінде қашықтықтан оқыту әдістерін кеңінен енгізу керек екендігін мойындап отыр.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Ақпараттық технология және қашықтықтан оқыту» Мұхамбетжанова С.Т. п.ғ.к., ББЖКБАРИ.
2. «Talar» КЕАҚ, ТЖКББ жүйесінің педагогтері мен әдіскерлерінің кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіру. Оқу-әдістемелік құрал. Нұр-Сұлтан – 2020.

КӘСІБИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ WORLDSKILLS ЧЕМПИОНАТЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ШАРТТАРДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ТИІМДІ ӘДІСТЕР

Авторы: *О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжінің арнайы пән оқытушысы Сүйесинова Айгуль Есенкуловна, aigul.06.05@mail.ru*

Елбасымыздың Жолдауында : «Ұлттың бәсекеге қабілеттілігі бірінші кезекте білім деңгейімен айқындалады» - деген байламы жеке адамның құндылығын арттыру, оны дайындайтын оқытушы жауапкершілігінің өсуі, танымсыз еңбек, сапалы нәтиже деген ұғыммен егіз. Тәуелсіз ел тірегі-білімді ұрпақ.

Жұмысшы мамандарға сұраныс күн санап артып келеді. Бүгінгі таңда Білікті мамандарды анықтап, кәсіби тұрғыда дамыту үшін WorldSkills чемпионатының маңызы зор. «Worldskills» – жас мамандардың кәсіби біліктілігін арттыруға негізделген. Мақсаты – жұмысшы мамандығын дәріптеу, жұмысшы мамандығының танымдылығын және қоғамдағы беделін арттыру. Бүгінде өндірісте жаңа жұмыс орындары ашылууда, ал ол жұмысшы кадрларының білікті дайындығын қажет етеді. Кез келген өндірістің жетістігі кадрлық саясатқа байланысты.

Қазақстан республикасында қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты — бәсекеге қабілетті маман дайындау. Колледж – үйрететін орта, оның жүрегі — оқытушы. Ізденімпаз оқытушының шығармашылығындағы ерекше тұс — оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға.

Бүгінгі қоғамның оқытушылар алдына қойып отырған басты міндеті, артар жүгі - сапалы білім берумен қатар жан-жақты дамыған,өзіндік ой-пікірі қалыптасқан тұлға қалыптастыру. Тұлға- қалыптастыруда - оның тәні мен жанын қатар дамыту, танымдық қызығушылығын дамытудың әдіс-тәсілдерін іздеу, анықтау, жүйелеу, қолдану.

Осы бағытта Үкімет тарапынан жұмысшы мамандығының мәртебесін көтеруге ерекше мән беріліп отыр. Болашақта елді индустрияландыруға байланысты жұмысшы мамандықтарының маңызы арта түседі. Ел экономикасының негізі білікті мамандардан, өз ісінің шеберлерінен құралады. «WorldSkills – Еуропа мен өзге елдерде расталған жастармен жұмыс істеудің әлемдік ұйымы. Аталмыш қозғалыс үздік әлемдік тәжірибе мен кәсіптік стандарттар арқылы жүзеге асырылады. Бұл дүниежүзінің 80-ге жуық мемлекеті қатысатын халықаралық қозғалыс. WorldSkills қозғалысы, сонымен қатар EuroSkills жастарды жұмысшы мамандығын меңгеруге тартады және әлемдік аренада еліміздің мамандарына алған кәсіптік дағдылары мен құзіреттіліктерін көрсетуге мүмкіндік береді. Бұл жоба 1946 жылдан бері әлемнің 78 мемлекетінде өткізіліп келеді. Қазақстан WorldSkills International халықаралық қозғалысына 2014 жылы енді.

Инновация – педагогикалық процеске оқыту мен тәрбиенің жаңа тұжырымдамаларын, оқу жоспарларын және бағдарламаларын, түрлерін, әдістерін, құралдарын енгізіп, мақсатқа жету. Инновациялық процессіз даму мүмкін емес.

Белгілі ғалым Н.Нұрахметов инновацияны мынадай топтарға бөледі:

білім мазмұнындағы инновация; оқу-тәрбие процесінің әдістемесі, технологиясы, түрі, әдістері және құралдарындағы инновация; оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудағы инновация; жоғарғы оқу орындағы басқару жүйесіндегі инновация;

Жаңалықтан кейін болған өзгерістердің сипатына қарай топталған инновацияның түрлері: жеке, бір-бірімен байланысы жоқ; модульдық (бір-бірімен байланысты): бір-біріне жақын пәндерге және жас деңгейлері бірдей студенттермен жүргізілетін оқу–тәрбие жұмыстарына енгізілген жаңалықтар;

Инновацияның түрлері: модификациялық, комбинаторлық, түбірлі.

Инновациялық іс-әрекет – қоғамның әлеуметтік-экономикалық жағдайына сай оқу орындарының жұмысын дамытатын, оқу өміріне оң өзгерістер әкелетін іс-әрекет. Әрбір оқытушы өзінің оқу-жұмысын дамыту үшін түрлі құралдар арқылы өзінің іс-әрекетін саналы түрде өзгереді.

Инновациялық үдерістің кезеңдері: инновацияның себептері; жаңалықты жобалау; жаңалықты жүзеге асыру.

Оқыту әдістерін тиімді пайдалану үшін шығармашылықпен жұмыс істеу арқылы студенттердің пәрменді ойлауын дамытудың негізі болып табылатын әдістеме теориясының тірегі-әдістерді анықтап алу басты міндет. Мысалы, анализ әдісі-ойлаудың логикалық тәсілі, ал синтез-таным деңгейін көтеру әдісі. Синтез-талдау барысында бөлшектеген ұғымдарды жинақтау, біріктіру деген сөз. Студенттердің шығармашылықпен жұмыс істеудегі білімдерін өзіндік таным тұрғысынан жинақтауға жетелейді. Сондай-ақ, шығармашылық пен жұмыс істеу әдістемесінде индуктивті-дедуктивті, эксперимент әдісі, салыстыру, қатысымдық, проблемалық, жаттығу, интерактивтік әдістер қолданылады. Салыстыру әдісі - дамыта оқыту технологиясының белсенді әдістерінің бірі.

WorldSkills — мақсаты жұмысшы кәсіптерінің беделін арттыру және шеберлік дағдыларын дамыту болып табылатын халықаралық коммерциялық емес қозғалыс.

Колледжімізде “WorldSkills” чемпионатына байланысты колледжішілік сайыс жоспарлы түрде өткізіліп келеді.

Мақсаты: жұмыс берушілердің талаптары бойынша дамытуда инновациялық шарттарды жүзеге асыру болып табылады.

Міндеттері: кәсіби бағдар мен сүйемелдеу, кәсіби өзін-өзі анықтау шеңберінде қызмет көрсету; жұмысшы мамандықтардың мәртебесін көтеру; білім алушылардың мамандықтарына деген қызығушылығын арттыруға, халықаралық стандарттарды оқыту-әдістемелік құралдарында пайдалануға, материалдық-техникалық базаны жаңғыртуға, сарапшылар мен колледж оқытушыларының біліктілігін арттыруға өзіндік үлесін қосу болып табылады.

WorldSkills Kazakhstan чемпионаты студенттер үшін өз білімдерін тексерудің ең жоғарғы деңгейі болып табылады. Бұл қозғалыс Қазақстанның кәсіптік-техникалық білімінің имиджін көтеруге бағытталған.

Сабаққа іріктелген жаттығу, тапсырма, ойындардың шығармашылық сипатта болуы өте маңызды. Оның маңыздылығы: студенттер үшін практикалық құндылығының болуы; студенттер өмірімен байланысты болуы; олардың интеллектуалдық қабілеттерінің дамуына жағдай жасалуы; студенттердің қызығушылығын туғызуы; оқытудың практикалық мақсаттарына сай болуы керек.

Жаңа инновациялық әдістерді пайдаланудың әдістері неде?

1) Қазіргі уақыт жаңалық пен инновация уақыты. Күнделікті өмірде жаңа білім мен жаңалықтармен кездесеміз. Бұған оқыту үрдісі де сәйкес болу керек.

2) Жаңалықты пайдалану оқушының ойлау қабілетін жаңалыққа икемдеп, алдын ала болжам жасауға үйретеді.

3) Инновациялық әдістер бұл белсенді оқыту әдістері. Ақпаратты белсенді түрде сіңірген оқушы жадында өздері айтқанның 80% сақталса, өздері істегеннің 90% қалады. Жаңа ақпараттық технологияның негізгі ерекшелігі - бұл оқушыларға өз бетімен немесе бірлескен түрде шығармашылық жұмыспен шұғылдануға, ізденуге, өз жұмысының нәтижесін көріп, өз өзіне сын көзбен қарауына және жеткен жетістігінен ләззат алуға мүмкіндік береді. Ол үшін мұғалім өткізетін сабағының түрін дұрыс таңдай білуі қажет. Сабақты сәтті ұйымдастырудағы басты мақсат - оқушының сабаққа деген қызығушылығын арттырып, бүгінгі заман талабына сай білім беру.

Жаңа ғасырдағы Қазақстан елінің үміт артар ұрпағын білімді, мәдениетті, интеллектуалды азамат етіп шығару оқытушылар алдындағы міндет болып табылады. Сондықтан қазіргі білім берудің ұлттық моделіне өту- оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс-тәсілдерін игеруді қажет етеді. Жаңа инновациялық іс- әрекетпен қаруланған психологиялық-педагогикалық диагностиканы қабылдай алатын шығармашыл педагог-зерттеуші, ойшыл оқытушы ғана мақсатқа жете алады.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:- әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу; - білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу; - өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту; - аналитикалық ойлау қабілетін дамыту. Осы инновациялық технологияларды мүмкіндігімізше өз пәнімізде қолдансақ болашақ маман иесі сапалы білім және тәрбие алатынына сенімдімін. Инновациялық технология – білім сапасын арттыру кепілі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бейсенбаева А.А. Пәнаралық байланыс негізінде оқу процесін ұйымдастыру.- Алматы,РБК,1995.54-55 б.
2. Слободчиков В. Новое образование-путь к новому сообществу. Нар. образование.-1999.
3. Нағымжанова Қ.М. Оқу процесінде инновациялық іс-әрекеті. Өскемен: МедиаАльянс,2004.
4. Инновационное обучение: стратегия и практика. Под.ред. В.Я.Ляудис.-М.: Изд-во МГУ,1994.
5. Внутришкольное управление: теория и опыт педагогических управленческих инноваций,Под ред. Н.В.Горбуновой:М.:Новая шк.,1995.
6. Слободчиков в. Новое образование-путь к новому сообществу. Нар. образование.-1999.
7. Кларин М.В. Инновационное модели учебного процесса в современной зарубежной педагогике.:М2009.

«ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ – ЗАМАНАУИ ОҚЫТУДЫҢ КІЛТІ»

ХАТЕНОВА МАЙРАГУЛ МУКАРАМОВНА

*О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі
Информатика пән оқытушысы, педагогика ғылымдарының магистрі*

Оқытудың жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларын меңгеру – қазіргі заман талабы. ХХІ ғасыр бәсеке, ақпараттық сайыс, инновациялық технологиялар, реформалар сияқты көріністерімен ерекшеленеді. ХХІ ғасыр – ақпараттық технология ғасыры. Қазіргі қоғамдағы білім жүйесін дамытуда ақпараттық – коммуникациялық технологиялардың маңызы зор. Білім беруді ақпараттандыру және пәндерді ғылыми –

технологиялық негізде оқыту мақсаттары алға қойылуда. Ақпараттандыру технологиясының дамуы кезеңінде осы заманға сай білімді, әрі білікті жұмысшы мамандарын даярлау оқытушының басты міндеті болып табылады. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің қарқынды дамуы жан-жақты, жаңа технологияны меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаев «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Қазіргі заманда бәсекеге қабілеттіліктің басты факторының бірі – барынша цифрландыру. Қазақстан үшін заманауи цифрлық технологиялар элементтерін енгізу айрықша маңызды. Осы және басқа да міндеттер мемлекеттік секторды толығымен «цифрлық қайта жүктеуді» талап етеді.

Біріншіден, «Электронды үкіметтің» мүлде жаңа құрылымын жасау керек. Мемлекеттік сектордың барлық IT-бастамасы тек қана қазақстандық мемтехтың жаңа платформасына негізделеді.

Екіншіден, біз мемлекеттік органдардың бизнес-үдерісін түгел қайта қарап, цифрлық форматқа көшіретін Цифрлық трансформация орталығын ашамыз.

Үшіншіден, ұлттық компаниялар IT-қауымдастықпен өзара қарым-қатынас жасайтын платформа құруымыз қажет.

Біз еліміздің орасан зор ақпараттық-телекоммуникациялық әлеуетін іске асыра білуге тиіспіз. Жаңа цифрлық дәуірде ол геосаяси маңызға ие болады. Қазақстан Еуразия өңірінің басым бөлігі үшін орталық цифрлық хабқа айналуға тиіс», - деп атап көрсетті. Осы Жолдауды іске асырудың көп алғышарттарының бірі ретінде Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың Мемлекеттік бағдарламасындағы «Электрондық оқыту: білім беруді жаңғыртудың негізгі бағыттарының бірі, оған білім беру ұйымдарына қажетті оқу ресурстарының 90%-ы бар ғаламтормен, орта, техникалық және кәсіптік білім беру (ТЖКБ) ұйымдарын сандық білімдік контентпен толық қамтамасыз ету, оқытушылар әзірлейтін электрондық сандық білімдік ресурстарды дамыту» сияқты міндеттер қойылып, олар табысты іске асырылуда екенін айтуға болады.

Бұл жобада білім беру үдерісінде цифрлық білім беру ресурстарын қолданудағы маңызы, әдістемелік ерекшеліктердің сипаттамасы, электронды оқыту жүйесі жобасы аясында жасалған ЦБР мазмұны мен құрылымын талдау қарастырылған. Сонымен қатар, ЦБР-ге қойылатын талаптар, қағидалар, топтамалардың мазмұны, және оны қолданудың әдістері көрсетілген. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 11 бабының 9 тармағында оқытудың жаңа технологияларын, оның ішінде кәсіптік білім беру бағдарламаларының қоғам мен еңбек нарығының өзгеріп отыратын қажеттеріне тез бейімделуіне ықпал ететін қашықтан оқыту, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізу және тиімді пайдалану міндеті қойылған. Осы жағдайда білім берудің жаңа әдістерін, білім алушылардың толыққанды оқу танымдық іс-әрекеттерін қамтамасыз етудің жаңа тәсілдерін іске асыру үшін Цифрлық білімдік ресурстар (ЦБР) құрал-жабдық ретінде қарастырылған, себебі ЦБР айтарлықтай түрде дәстүрлі оқыту формасын дамытуға бейімделген, оның көрнекі оқу материалын, безендірулерді, аудио- мен бейне материалдардың үлкен мөлшерін енгізуге мүмкіндігі бар. Оқу үрдісіне ЦБР-ды қолдану нәтижесінде:

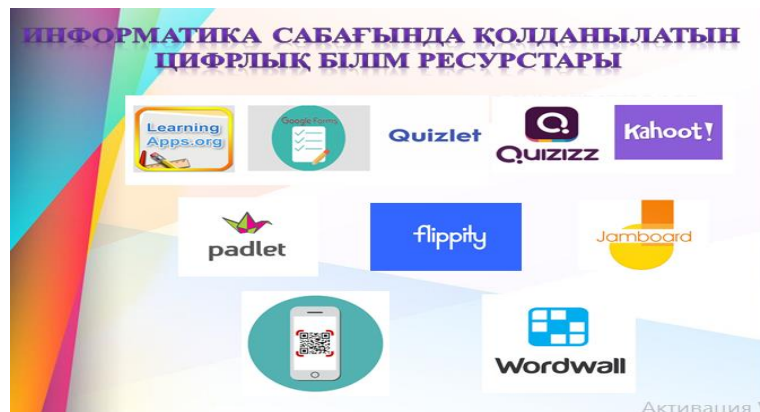
- сабақтың түрлі кезеңдеріне ЦБР элементтерін енгізу арқылы оқу үрдісінің тиімділігі артады;
- оқытушы мен білім алушылар сабаққа дайындалу кезінде сан-алуан материалдарды пайдалануға мүмкіндік алады;
- кейбір үрдістердің динамикасын көрсетуге мүмкіндік береді (бейнеүзінділер, анимация);
- өтілетін сабақтардың көрнекілігі артады;
- басқаша әдістермен көрсетуге болмайтын нысандарды көруге мүмкіндік береді;

- жергілікті желілерді пайдалану арқылы сабаққа дайындалу кезінде білім алушылар өздерінің икемділігі мен дағдыларын пысықтау сапалы болады.

Цифрлық білім беру ресурстары білім берудегі ақпараттық-коммуникациялық технологияның негізі болып табылады. Сонымен қатар, оқу және тәрбие беру процесінде біртұтас ресурс ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Жалпы цифрлық білім беру ресурстары дегеніміз – бұл міндетті түрде сандық форматта бізге ұсынылатын картографиялық материалдар, фотосуреттер, инфографикалар, бейнежазбалар мен бейнефрагменттерден үзінділер, көптеген жазба материалдары, символдық объектілер, графикалық материалдар, мәтіндік құжаттар сонымен қатар көптеген оқу процесін ұйымдастыруға қолданылатын басқа да оқу материалдары.

Ақпараттандыру технологиясы дамыған заманда мемлекетіміздің болашағы – жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан-жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты талап етеді.

Flippity - бұл Google кестелеріне негізделген оқыту үшін әртүрлі интерактивті тапсырмаларды жасауға болатын онлайн қызмет. Функционалдығы бойынша Flippity LearningApps, Quizziz, сияқты танымал қызметтерге ұқсас. (<http://flippity.net/>)

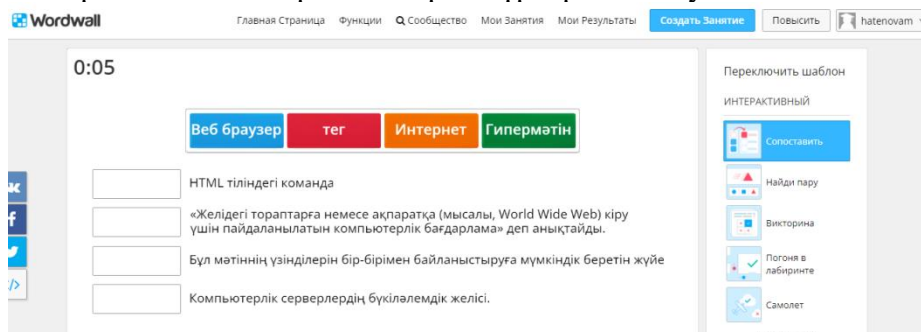

Р	Н	А	Ә	К	И	А	М	О	И	Т	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Т	Р	И	Н	Е	Т	Н	Е	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
И	Е	Л	Р	П	І	Т	М	Г	С	Е	Е	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Р	Р	Е	А	Б	З	У	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
О	О	Л	П	Я	Г	И	Т	О	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Р	Е	К	О	Ь	М	Т	П	Ю	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

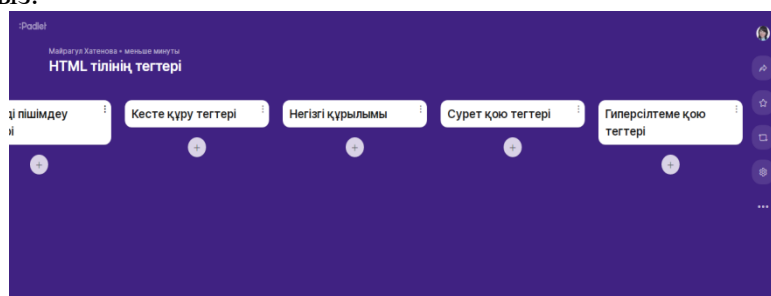
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Wordwall интерактивті тапсырма құру сервисін пайдалану үшін мынадай кезеңдерді орындау керек

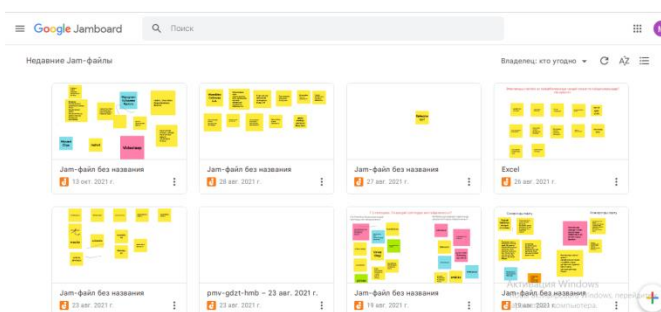
- Wordwall.net тіркелдім
- Менің жұмыстарым бөліміне кіріп тапсырма түрлерін таңдау

«Padlet» - виртуалды тақтасы. Қарапайым және сонымен қатар мұғалімнің жұмысында әмбебап құрал болып табылатын виртуальды тақтаның сабақтарда тиімді қолдануға болады. Бұл виртуалды тақта интернет арқылы жасалып, студенттердің смартфонды тиімді қолдану негізінде жүзеге асады. Виртуалды тақта дайын болғанда сіз оны әлеуметтік желілерде бөлісе аласыз, сілтемені поштаға жібере аласыз, сайттағы тақтаны ендіре аласыз.

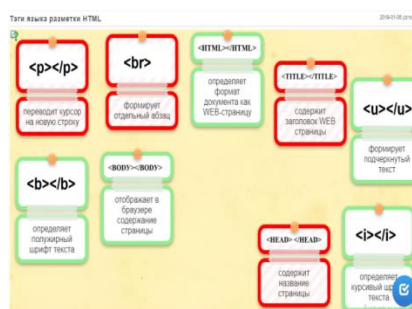
Google Jamboard онлайн-тақтада жазуға, стикерлерді бекітуге және суреттерді қолдануға болады. Онымен қоса, барлық жазылғанды pdf және png форматында сақтап алуға болады

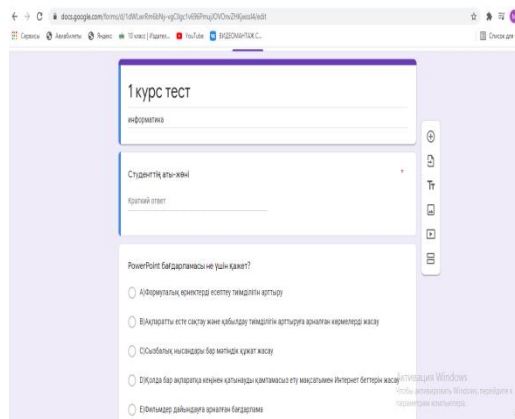
LearningApps сервисі студенттердің оқуын өз бетінше дамыту және қамтамасыз ету үшін көп мүмкіндіктерге ие және студент пен мұғалім арасында кері байланыс бере алатын негізгі құрал болып табылады. Біз дайындап ұсынған тапсырмаларды орындау барысында студенттер өздерінің теориялық білімдерін бірнеше рет тексеруге, білімдеріндегі кемшіліктерді жоюға, тапсырмаларды дұрыс орындауға қол жеткізеді, осылай олардың өз білімдерін өзін – өзі бағалауы артады.

<https://learningapps.org/12306109>

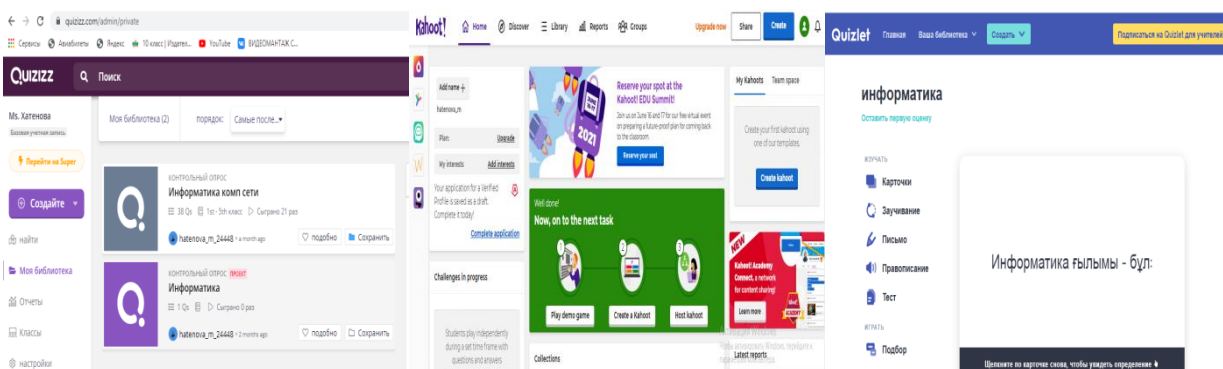

Google Forms - іздеу жүйесінің алып компаниясы жасаған, оның аты айтып тұрғандай формалар, сауалнамалар жасауға болатын веб-қосымша.

Kahoot, Quizizz - әлеуметтік оқыту үшін әзірленген сайттар. Kahoot, Quizizz әр түрлі веб-браузерлер мен мобильді құрылғылар арқылы веб интерфейс арқылы ойнатуға болады.

Quizlet онлайн сервисі студенттердің есте сақтауына үлкен септігін тигізетін бағдарлама. Бұл бағдаламада терминдермен жұмыс жасауға болады. Терминдер үш тілде ағылшын, қазақша және орыс тілінде жазылған.

Цифрлық білім беру ресурстарын сабақта қолдану барысында студенттердің талпынысын, ынтасын, қызығушылығын байқадым. Әр сабағыма бұрынғыдан бетер жауапкершілікпен дайындалып, цифрлық білім беру ресурстары мен веб-сервистерді үйреніп, қолдана бастадым. Түрлі білім порталдары арқылы да дайындығымды пысықтап, студенттердің пәнге деген қызығушылығын одан әрі дамыта алдым деп ойлаймын. Оны студенттердің жасаған кері байланысынан-ақ байқауға болады.

Цифрлық білім беру ресурсы мұғалімді алмастыра алмайды, бірақ мұғалімге қосымша материалдарды ұсынады, яғни сабақ мазмұнын ақпараттық коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға жол ашады.

«Сабақ– мұғалімнің педагогикалық мәдениетінің айнасы», -деп А. Сухомлинский айтқандай, әр мұғалім өз сабағының – көшбасшысы. Ал көшті дұрыс бағыттау білу ол шеберлігіне байланысты. Әрине әр оқытушы өз сабағына жауапкершілікпен қарап, ЦБР мен интерактивті тапсырмаларды қолдана отырып өткізсе нұр үстіне нұр болар еді.

Қазіргі уақыт жылдам жылжуда, тез құбылуда. Барлық нәрсенің моделі сәт санап өзгеруде. Кеше ғана үйреніп білген біліміміз, бүгін жарамай қалатын дәуірде өмір сүріп жатырмыз. Ендеше, қандай жаста болсақ та, қандай жағдайда болсада оқуды, үйренуді тоқтатпаған жөн. Әр күніміз жақсы нәселерді үйренумен, білім көкжиегімізді кеңейтумен өтсін.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қ.К.Тоқаев «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» ҚРПрезидентініңҚазақстан халқына Жолдауы [электронный ресурс] - :<http://www.akorda.kz> Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы

2. Авдеева С. Цифровые ресурсы в учебном процессе: [о проекте «Информатизация системы образования» и о создании Единой коллекции цифровых образовательных ресурсов] Народное образование. – 2008. – № 1. – С. 176-182.
3. Российский общеобразовательный портал по разработке цифровых образовательных ресурсов нового поколения [электронный ресурс]-:http://edu.of.ru/zaoch/default.asp?ob_no=8845
4. Савелова Е. В. Цифровые образовательные ресурсы в колледже: методика использования. Обществознание. Сборник учебно-методических материалов для педагогических вузов. — М.: Университетская книга, 2008. — 224 с.
5. С.Әлкен. Жаңа технологиялар арқылы шығармашылыққа баулу.
6. Ә.Жүнісбек «Жаңа технология негізі – сапалы білім». Қазақстан мектебі. – 2008. - №4. – Б.1-2.
7. С.Мирсентова. Оқыту ізденіс ретінде және ізденіс оқыту ретінде. Қарағанды 2011 ж.
8. Тапаева А. П. Оқушыларға сапалы білім берудегі озық инновациялық технологиялардың тиімділігі. Молодой ученый. – 2014. - №20. – Б. 43-48.
9. «Ақпараттық технология және қашықтықтан оқыту». С.Т.Мұхамбетжанова
10. «Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін 2015 жылға дейін дамыту»
11. Ж.Досова «Жаңа технологияны оқытуда қолдану». Педагогикалық кеңес. – 2009. - №4. – Б. 16-25.
12. Инновациялық педагогикалық технологиялар.Қ.Сарбасова.(2006 ж) 10. Мұғалімге арналған нұсқаулық 1 деңгей, 2 басылым, 2014 – жыл

ДЕМОНСТРАЦИОННЫЙ ЭКЗАМЕН ПО СТАНДАРТАМ WORLD SKILLS КАК ИНСТРУМЕНТ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В СИСТЕМЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ РАБОТОДАТЕЛЕЙ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Алимкулов Нурболат Дуненбаевич

Преподаватель специальных дисциплин

УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЕ ОБЛАСТИ АБАЙ

**Коммунальное государственное казенное предприятие «Колледж строительства»
(г.Семей, Казахстан)**

Аннотация

В статье рассматривается прикладное решение проблемы подготовки специалистов среднего звена в соответствии с современными потребностями работодателей. Актуальность – основные особенности, характеризующие современный формат сдачи итоговой квалификационной аттестации выпускниками колледжей Казахстана, – демонстрационный экзамен по стандартам World Skills. И здесь просто необходимо заинтересованное конкретное участие бизнеса.

Ключевые слова: *среднее профессиональное образование, стандарты World Skills, независимая экспертная оценка качества, демонстрационный экзамен, государственная итоговая аттестация, эксперт, бизнес, работодатель.*

Annotation

The article considers an applied solution to the problem of training mid-level specialists in accordance with the modern needs of employers. Relevance – the main features that characterize the modern format for passing the final qualification certification by graduates of colleges in

Kazakhstan, a demonstration exam according to WorldSkills standards. And here the interested concrete participation of business is simply necessary.

Keywords: *secondary vocational education, WorldSkills standards, independent expert quality assessment, demonstration exam, state final certification, expert, business, employer.*

В мае прошлого года в ходе совещания по вопросам труда и занятости президент Касым-Жомарт Токаев поручил правительству держать на постоянном контроле вопрос качества и востребованности профессионально-технического образования. В частности развитие профессионально-технического образования – одна из стратегических целей Казахстана и направлена на повышение качества профессиональной подготовки специалистов с ориентацией на потребности рынка труда.

В Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2020–2025 годы и Государственных общеобязательных стандартах образования предусмотрено внедрение новой системы итогового оценивания студентов с подходом требований WorldSkills в виде демонстрационного экзамена, который направлен на качественную и комплексную оценку практических навыков студентов.

Предоставленная учреждениям образования системы ТиППО академическая самостоятельность внесла коррективы в процесс разработки образовательных программ по рабочим квалификациям. Новые образовательные программы по рабочим квалификациям в нынешних условиях разрабатываются на основе ГОСО с учетом профессиональных стандартов международного уровня, поэтому предполагают существенные изменения в структуре и содержании профессионального и технического образования с коррективами в процедуре итоговой аттестации и включением демонстрационного экзамена, модернизацию материально-технического оснащения колледжей, повышение квалификации преподавателей профессиональных модулей, мастеров производственного обучения.

Такие изменения рабочих программ учреждений ТиППО продиктованы ситуацией, сложившейся в настоящее время на казахстанском рынке труда. Экономика страны во многих аспектах требует нового подхода, что невозможно без наличия в сфере труда высококвалифицированных рабочих кадров, чья профессиональная деятельность отвечает признанным международным стандартам. Среди подобных направлений особую популярность приобретают такие, как информационные и коммуникационные технологии, творчество и дизайн, строительные технологии, производственные и инженерные технологии, обучение специалистов для сферы услуг.

Новые требования ТиППО ГОСО предполагают, что выпускник должен обладать компетенциями, способствующими повышению его конкурентоспособности на рынке труда в рамках выбранной специализации. Они позволяют студенту сопоставить свои навыки с профессиональными стандартами, согласованными с международным сообществом экспертов.

В этой связи заметим, что «Колледж индустрии питания и сервиса» города Шымкент занимается подготовкой специалистов по рабочим квалификациям сферы общественного питания с 1936 года и участвует в движении WorldSkills с 2015 года со стабильным показателем в призовых местах по компетенциям «Поварское дело», «Кондитерское дело», «Пекарское мастерство». В коллективе трудится 12 экспертов WorldSkills, 1 международный эксперт WorldSkills. На сегодня общее количество выпускников составляет порядка 17000 специалистов рабочих квалификаций, многие из которых успешно трудятся как в Казахстане, так и зарубежом. По результатам рейтинга колледжей РК от 2019 года, проведенного НАО «Талап», КИПиС занимает по Республике Казахстан

2-место по городу Шымкент, 3-место в отрасли «Сервис и обслуживание». С 2021 года колледж участвует в реализации проекта «Жас маман» по созданию центра компетенций и модернизации оснащения по компетенции «Поварское дело».

С 2020-2021 учебного года в колледжах Республики Казахстан внедрили демонстрационные экзамены по различным направлениям подготовки рабочих кадров в соответствии со стандартами WorldSkills. Здесь можно говорить о том, что задания по профессиональным модулям заменили билеты, разбор производственной ситуации обеспечивает связь теории с практикой, а роль экзаменаторов перешла независимым экспертам, для чего производственная рабочая площадка оснащена самым современным оборудованием.

Некоммерческое акционерное общество «Talar» (НАО «Talar») является национальным оператором конкурсов профессионального мастерства на территории Казахстана. В соревнованиях по требованиям WorldSkills, которые предлагаются для применения в процедурах итоговой аттестации, задания базируются на техническом описании компетенции. В этом случае «компетенция» – это номинация в конкурсе. Национальный оператор движения WorldSkills Казахстан НАО «Talar» предлагает методику проведения демонстрационного экзамена в форме заданий для выполнения, разработанных на базе заданий финала национального чемпионата. Длительность проведения – 2–3 дня (до 18 ч. рабочего времени).

Для организации и проведения демонстрационного экзамена образовательная организация вправе актуализировать учебные программы по соответствующим профессиям, специальностям и направлениям подготовки, а также разработать регламентирующие документы и организовать подготовку к проведению демонстрационного экзамена, процессы организации и проведения демонстрационного экзамена, включая формирование экзаменационных групп. Процедуры согласования и назначения экспертов, аккредитация центра проведения демонстрационного экзамена, автоматизированный выбор заданий, а также обработка и мониторинг результатов демонстрационного экзамена осуществляются в электронной системе EDUWSK.

Во-первых, задания экзамена для каждой профессии формируются, исходя из реальных требований и ситуаций в отрасли: повару, например, необходимо приготовить конкретное индивидуальное блюдо, кондитеру — выпечь и оформить кондитерские изделия. Все это нужно сделать за ограниченное время, используя то оборудование и материалы, с которыми предстоит иметь дело в реальной рабочей ситуации. Представитель бизнес-сообщества или работодателя может внести в задание свои дополнения, приблизив тем самым его к реалиям, а то и вовсе провести экзамен на своей площадке со своими мощностями, если таковые соответствуют актуальным требованиям и инфраструктурному листу Оборудование, применяемое колледжами для демонстрационных экзаменов, зачастую превосходит имеющееся на некоторых предприятиях, ведь «инфраструктурный лист» — список всего необходимого для реализации заданий — формируется по последнему слову современной техники. Многие профессиональные учебные заведения, подключившиеся к проведению демонстрационного экзамена, существенно обновили или полностью переоснастили свой станочный парк в рамках реализации проекта «Жас маман», приобрели современное специальное оборудование, сформировали среду актуальной профессиональной подготовки.

Во-вторых, проверка осуществляется по 100-балльной шкале, баллы присуждаются по различным аспектам, в формулировке каждого из которых отражено определенное

умение, знание или навык — их список по стандартам WorldSkills для каждой профессии свой, сверенный с лучшими мировыми практиками и стандартами. Таким образом, определение уровня компетенций выпускников происходит в соответствии с международными требованиями.

В-третьих, выполненное студентом задание оценивается независимыми экспертами, включая экспертов из числа представителей предприятий. Важно отметить, что максимально возможная оценка в 100 баллов — это уровень высочайшего мастерства в каждой профессии, ведь задания создаются таким образом, чтобы даже опытный специалист отрасли, эксперт, смог бы справиться с ними с максимальным проявлением своей профессионализм.

Публичность и открытость экзамена — один из принципов его проведения. Понятно, что непосредственно на площадку проведения экзамена пройти посторонним нельзя — это территория, на которую допускаются только аккредитованные лица — обучающиеся, сдающие экзамен, эксперты, его принимающие, и технический эксперт, отвечающий за обеспечение площадки необходимыми материалами, исправным оборудованием и инструментами. И сделано это как в целях «чистоты» — ничто не должно помешать студенту, так и в целях безопасности — во многих профессиях оборудование требует не только умелого обращения, но и применения средств индивидуальной и коллективной защиты.

По окончании профессионального обучения и по результату прохождения демонстрационного экзамена выпускнику выдается диплом государственного образца о среднем профессиональном образовании, в единой Электронной системе интернетмониторинга (eSim) формируется SkillsPassport — электронный паспорт профессионала, имеющий международный статус и признаваемый во всех 75 странах-участницах движения WorldSkills International. Таким образом, демонстрационный экзамен выступает не только как средство оценивания уровня сформированности профессиональных компетенций у будущих специалистов, но выступает связующим звеном между образовательными организациями и работодателями.

Потенциальный работодатель при найме такого сотрудника может произвести поиск в системе по региону, по компетенции, по диапазону баллов (увидеть, сколько баллов и за какие именно профессиональные умения и навыки получил выпускник), по статусу, по конкретным образовательным организациям. В итоге он в силах сделать предложение о приеме на работу тем, кто наиболее полно соответствует производственным требованиям, и, возможно, в дальнейшем может планировать сотрудничество с определенными образовательными организациями в области подготовки и развития персонала.

С учетом вышеуказанного можно утверждать, что с помощью демонстрационного экзамена по стандартам WorldSkills реализуются современные и эффективные методы оценки компетенций в различных отраслях, осуществляется подбор квалифицированного персонала на производство, проверка уже полученных профессиональных навыков, тем самым формируется сама система подготовки рабочих кадров по множеству специальностей, видоизменяется подход и структура профессионального обучения.

В частности, в колледже индустрии питания и сервиса (г. Шымкент, Казахстан) при разработке заданий демонстрационного экзамена за основу были взяты национальные задания, которые, в свою очередь, были разработаны на основе международных заданий. Заявление на прохождение демонстрационного экзамена по компетенции «Поварское дело» в 2022 учебном году подали 25 студентов. Для оценивания работ студентов привлечены социальные партнеры, которые участвовали в реализации образовательных

программ, их корректировке с учетом формирования лексической компетенции в рамках профиля специальности, увеличения доли производственного обучения.

План проведения демонстрационного экзамена корректируется главным экспертом площадки проведения демонстрационного экзамена в зависимости от времени, выделенного на проведение демонстрационного экзамена, количества участников и рабочих мест.

Участникам экзамена предстояло за два дня выполнить 5 модулей.

Модуль А: «Овощной крем-суп»: 3 порции в собственной интерпретации блюда, как горячим, так и холодным. Общее время составляет 2,5 часа.

Модуль В: «Вегетарианская горячая закуска- Паста»: 3 порции горячей вегетарианской закуски ово-лакто с использованием пасты собственного приготовления. Общее время - 2 часа

Модуль С: «Горячее блюдо – Птица»: 3 порции (2 гарнира и минимум 1 соус на выбор участника). Общее время модуля - 2,5 часа

Модуль D: «Десерта из заварного теста»: 3 порции (2 гарнира и 1 соус на выбор участника). Декоративный элемент тюиль (декоративные блинные чипсы). Общее время - 2 часа

Модуль Е: «Горячего блюда из мяса говядины (лопатка)»: 3 порции (2 гарнира и 1 соус на выбор участника). Общее время модуля - 2,5 часа.

Ход выполнения задания демонстрационного экзамена оценивается методом экспертного наблюдения. Все баллы фиксируются в ведомостях оценок и в системе CIS. Работу по оценке результатов и подведению итогов демонстрационного экзамена на площадке возглавляет главный эксперт, который организует и контролирует деятельность экспертной группы, обеспечивает единство требований, предъявляемых к участникам, вносит баллы в систему CIS, предоставляет сведения о результатах выполнения заданий участниками демонстрационного экзамена государственной экзаменационной комиссии. Протоколы демонстрационного экзамена хранятся в архиве образовательной организации и РКЦ.

Экспертной группой, куда вошли члены Ассоциации шеф-поваров, отмечено, что студенты успешно справились с выполнением всех модулей (Амантаев Р.Б.- резидент ассоциации шеф поваров Казахстана; Турдалиев Р.Г.- бренд шеф-повар ИП «Алипбаев», ТОО «Каусар»; Оразбай А.Е.-шеф-повар ИП «Vochka rtd», лаундж-бар «Мята»; Юлдашев А.Р.-бренд шеф-повар ИП «Мадлен KZ» и т.д.). Количество баллов приблизительно на одном уровне, что демонстрирует положительную динамику знаний, умений и навыков, а также развитие профессиональных и общепрофессиональных компетенций.

Если в сущности конкурсы профессионального мастерства, WorldSkills чемпионаты как форма внеурочной деятельности, помогают успешно решать задачи повышения качества подготовки специалистов, позволяют создать благоприятную среду для развития интеллекта, совершенствования профессиональных компетенций, развития функционального и креативного мышления обучающихся, способствуют формированию опыта творческой деятельности в профессиональной сфере, то в перспективе, при решении возникающих проблем, итоговая аттестация в форме демонстрационного экзамена будет действительно эффективным средством оценки сформированности профессиональных компетенций в рамках определенного вида профессиональной деятельности в процессе выполнения практического задания, в условиях моделирования реальной производственной ситуации.

Таким образом, на основании вышеизложенного хотелось бы сказать, что внедрение демонстрационного экзамена в качестве итоговой государственной аттестации станет несомненным конкурентным преимуществом выпускников колледжа, что позволит находить потенциальных работодателей еще в процессе обучения в колледже, так как около 80 % заданий соответствуют реалиям бизнеса. В КИПиС города Шымкент трудовые договоры на производственную практику заключены более 200 предприятиями общественного питания, а трудоустройство выпускников в 2022 году составляет 84 процента. Будущее в развитии профессионального образования тесно связано с активным сотрудничеством крупных предприятий-работодателей и учебного заведения. Это высокий показатель продуктивности взаимоотношений колледжа с предпринимателями города, так как демоэкзамен помогает работодателю и его бизнесу не только решать ситуативные кадровые задачи, но и наладить процесс регулярной подготовки востребованных для них специалистов. Также для образовательного учреждения внедрение демонстрационного экзамена позволит участвовать в рейтинге образовательных организаций по качеству подготовки кадров. Проведение демонстрационного экзамена по стандартам Worldskills, как инструмент оценки качества подготовки кадров в системе взаимодействия работодателей и образовательных организаций

- это веление времени.

Список литературы

1. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2020–2025 годы, 2019. Текст: непосредственный.
2. Дорожкин, Е. М. Современная модель подготовки мастеров производственного обучения в условиях сетевого взаимодействия / Е. М. Дорожкин, О. В. Тарасюк, А. И. Лыжин. Текст: непосредственный // Среднее профессиональное образование. 2015. № 8.
3. Демонстрационный экзамен по стандартам Worldskills: предварительные итоги и возможности масштабирования / А. Б. Захаров, Ф. Ф. Дудырев, А. В. Капуза; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». Москва, 2018. Текст: непосредственный.
4. WorldSkills Kazakhstan: Национальный оператор. URL: http://worldskills.kz/?page_id=48. Текст: электронный
5. Для цитирования: Токенова, Г. С. Демонстрационный экзамен как инновационная форма контроля успеваемости студентов / Г. С. Токенова. Текст: непосредственный.

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН И ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

Асылбаев Даулеткали Оразгалиевич
Мастер производственного обучения
Управление образования области Абай
КГКП «Колледж строительства»

Аннотация

В данной статье автор освещает вопросы применения инновационных технологий обучения на уроках специальных дисциплин и производственного обучения. Применение на

практике различных методов и инструментов инновационных технологий для подготовки конкурентоспособного, компетентного специалиста .

Ключевые слова: *инновация, компетенция, дифференциация, результат, технология, метод.*

*"Если мы будем сегодня учить так, как учили
вчера, мы украдём у детей завтра".*

Джон Дьюи

Цель - рассмотреть и раскрыть целесообразность применения инновационных и информационных технологий обучения в организациях ТиПО.

Задачи:

-Рассмотреть методы организации обучения с применением инновационных технологий обучения при изучении специальных дисциплин и производственного обучения

-Представить формы работы с инновационными педагогическими технологиями обучения на уроках;

XXI век. Меняются цели и задачи, стоящие перед современным профессиональным образованием, акцент переносится с «усвоения знаний» на формирование «компетентности» В этих условиях становится все более очевидным необходимость в новой модели обучения, построенной на основе инновационных технологий обучения, реализующей принципы личностно-ориентированного образования.

Можно соглашаться с запросами рынка и общества, предъявляемые к образованию, или нет, но несомненным является то, что освоение студентами базовых и профессиональных компетенций становится жизненно необходимыми.

Профессиональная компетентность будущего конкурентоспособного специалиста - это единство его теоретической и практической готовности к осуществлению профессиональной деятельности. Получить необходимые знания и сформировать компетенции помогают современные педагогические и информационные технологии обучения.

В своей практике я использую в сочетании технологию уровневой дифференциации, игровые, информационно-коммуникативные технологии обучения, проблемное обучение и проектную технологии. Применение современных и информационных технологий обучения целесообразно на всех этапах урока.

При опросе домашнего задания студентам предлагаю вопросы, тестовые задания, различного уровня сложности, а также применяю игровой метод обучения "Своя игра" и т.д. Использование данной технологии и методов позволяет: в короткое время опросить большое количество студентов, повышает интерес к дисциплине, способствует вовлечению в учебный процесс слабых студентов, помогает созданию благоприятного настроения на изучение новой темы.

Во время изучения новой темы наряду с технологией уровневой дифференциации использую средства и методы информационно-коммуникативной технологии (презентации, видеофильмы, мастер-классы, видеоэкскурсии и т.д). Помимо этого, при изучении нового материала студенты работают в мини группах, каждый изучает и защищает свой раздел, создает презентации, мини-проекты. Данные технологии способствуют более прочному усвоению нового материала, облегчают организацию учебного процесса. Китайская мудрость гласит: «Я слышу – я забываю, я вижу – я запоминаю, я делаю – я усваиваю».

При закреплении нового материала на уроках использую метод решения проблемных ситуаций, дополнение технологических схем, карт. Студентами разыгрываются заранее предложенные производственные ситуации, что способствует развитию творческих и

индивидуальных способностей, формированию профессиональных компетенций. Данную методику также можно применять на всех этапах урока.

На этапе оценивания также применяю инновационные технологии обучения. Это современные компьютерные тестовые программы оценивания: Test Maker матрица оценивания, и работа в парах, при этом студент может побывать в роли преподавателя и в роли отвечающего, что само создает благоприятную обстановку на уроке. Также применяю взаимопроверку и самопроверку. Студент при этом чувствует себя раскованно, развивается ответственность, формируется адекватная оценка своих возможностей, каждый имеет возможность проверить, оценить, подсказать, исправить, что создает комфортную обстановку и снижается уровень тревожности у слабого студента

Таким образом, применение инновационных технологий обучения при изучении специальных дисциплин и производственного обучения позволяет мне повысить эффективность учебного процесса, достигнуть лучшего результата обучения. А также дает возможности подготовить квалифицированного работника соответствующего уровня и профиля, конкурентоспособного на рынке труда, компетентного, свободно владеющего своей профессией, готового к профессиональному росту, социальной и профессиональной мобильности, позволяет сделать каждый урок нетрадиционным, ярким, насыщенным, легко запоминающимся. Помимо этого, развивает личностные и профессиональные компетенции, как студента, так и педагога.

Методические рекомендации.

- Применение инновационных технологий и методов обучения необходимо использовать на всех этапах урока;
- Постановка проблемы и инструктаж о ходе работы;
- Ознакомление студентов с будущими результатами занятия и объяснение практического значения учебного материала;
- Дифференциация учебного материала для свободного выбора студентами заданий, исходя из их способностей (при сохранении обязательного минимума). Состав групп рекомендуется периодически менять.
- Планирование работы в группах;
- Индивидуальное выполнение задания студентами;
- Выполнение практических и творческих заданий с применением игровых и групповых форм работы, с использованием активных методов обучения и средств ИКТ;
- Анализ полученных результатов, формулировка выводов, обратная связь;
- Взаимоанализ и самооценка результатов деятельности студента на занятии, в соответствии с заранее разработанными критериями оценивания.

Список литературы

1. Гузеев В.В. Основы образовательной технологии: дидактический инструментарий. М.: 2006.
2. Мухина С.А., Соловьева А.А. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении.-Ростов-на-Дону: Изд-во «Феникс», 2004.
3. Рублёв В.С., Верёвкина М.П., Шабарова М.Н. Педагогические технологии: методические рекомендации. Омск, 2008.
4. Семушина Л.Г., Ярошенко Н.Г. Содержание и технологии обучения в средних специальных учебных заведениях: учебное пособие для преподавателей учреждений среднего профессионального образования М.: Мастерство, 2001.

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУ ҚҰРАЛДАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ

Бустекбай Жарқын Рысбекұлы
Өндірістік оқыту шебері

АБАЙ ОБЛЫСЫНЫҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
«Құрылыс колледжі» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорын

Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болу мүмкін емес. Инновациялық технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Инновациялық педагогикалық технологияларын шығармашылық қабілеттерін арттыруға өз үлесін қосады.

Еліміздің барлық оқу мекемелерінде білімнің жаңа жүйесі енгізіліп жатыр. Мұндағы негізгі мақсат – жаһандану заманында білімнің бүкіләлемдік кеңістігіне ену. Осыған орай, білімнің мазмұны да, оған қойылатын талаптар да өзгереді. Сол себепті қазір жалпы барлық оқу орындарында оқытудың инновациялық технологиялары қолданыла бастады. Сондықтан жаңашылдық керек, яғни, инновациялық жүйе негізінде оқу орынның оқушыларының белсенділігін арттыру, өзіне сенімділігін қалыптастыру, танымдық-шығармашылық қабілетін дамыту олардың белсенділік-сенімділік сапаларын диагностикалық әдіс-тәсілдермен анықтауға, сабақта, сабақтан тыс уақытта өз ойын еркін жеткізе білуге үйретуге, қоғамда болып жатқан оқиғаларға қатысты көзқарастарының болуына, инновациялық тәртіп нормаларын, белгілерін, көрсеткіштерін анықтауға көмегін тигізеді

Инновация («новация» - жаңа, жаңашылдық; «ин» «қайталанатын» процесс, деген ұғым) бар, әрекет етуші нәрсенің ішінде жаңаның пайда болуын, дамуын білдіреді. Бұл түсінік. ХХ ғасырдың 30- 50 жылдарында Европада ғылымның жаңа саласы ретінде пайда болды. Жалпы педагогикалық инновация ұғымын сипаттауды мына түрде беруімізге болады.

Білім берудегі адам қабілетімен іскерліктерін дамытуғы бағытталған оқу-тәрбиеде қолданылатын құралдардың арнайы формалары, әдіс-тәсілдері көрсетілетін психологиялық-педагогикалық нұсқауларға және оқу үдерісін жобалау, ұйымдастыру әрі жүзеге асыруға бағытталған біріккен педагогикалық іс—әрекетке жаңашылдық тұрғысынан келу инновациялық технология болып табылады. Демек, инновациялық технология маманның күзіреттілігіне ықпал ететін шығармашылық қасиеттерді, шеберлікті қалыптастыруға қолданылатын әдіс-тәсілдер мен амалдар жиынтығы.

Инновациялық оқытудың ерекшеліктері:

- Көрегендік сипат алуы, дамудың жылдамдығы;
- Болашаққа үмітпен қарау;
- Өзіне, өзгеге талаптың жоғары болуы;
- Тұлғаға, оның дамуына бағытталуы;
- Шығармашылық элементтерінің міндетті қатысуы;
- Қарым-қатынастың ынтымақтастыққа, өзара көмекке негізделуі және т.б.

Қазіргі кезде білім беру мен білім жүйесін ұйымдастырудың оқу үдерісіндегі жаңа технологиялары ақпараттық технологияларды кеңінен қолдану аясын кеңейтіп мультипликацияны, бейнетаспа мен күрделі сызбалармен оқу материалдарын түсінікті баяндауға мүмкіндік береді. Мультимедиялық технологиялар адамға ақпаратты максималды жақын түрде сенсорлы елестету, ақпараттық және бағдарламалық аспектілері арқылы қолданушыға ақпаратты әр түрлі формада: мәтін, графика, анимация, дыбыс, бейнемен интерактивті режимде елестетіп көруге мүмкіндік береді.

Соңғы кездері оқыту үдерісінде осы мақсатта пайдаланылып жатқан электронды оқулықтар да кеңінен қолданылуда. Электронды оқыту бұл электрондық бизнес сервистерін және технологияларды пайдалану. Мұнда аудиториялық сабақтардың мүмкіндіктерін кеңейту үшін ұжымдық жұмыс құралдарын және электрондық контентті қолдану қарастырылған. Желілік инфрақұрылым электрондық оқу үшін технологиялық

база болып табылады. Желілік инфрақұрылым өзінің күштілігімен, сенімділігімен, қауіпсіздігімен, ыңғайлылығымен ерекшеленеді және ашық оқу стандартына негізделеді.

Электрондық оқулық пен оқытудың негізгі мақсаты: «Оқыту үдерісін үздіксіз және толық деңгейін бақылау, сонымен қатар ақпараттық ізденіс қабілетін дамыту». «Электрондық оқулықтарды» пайдалану білім алушылардың танымдық белсенділігін арттырып, ойлау жүйесін, тәжірибелік ой тжырымдамасын қалыптастыруға шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды.

Электрондық оқулық дегеніміз - мультимедиялық оқулық, сондықтан электрондық оқулықтың құрылымы сапалы жаңа деңгейде болуы тиіс. Электрондық оқулық уақыт үнемдейді, оқу материалдарын іздеп отырмай, өтілген және ұмытып қалған материалдарын еске түсіруге, сауалнамалар арқылы өзін өзі бағалауға зор ықпал етеді.

Электрондық оқыту формасы қашықтықтан оқу жүйесінің құралы болып табылады. Қашықтықтан оқыту жүйесінің негізгі көрінісі оқытушы мен студент арасындағы қазіргі заманғы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың көмегімен тікелей қатынас орнатуы

Қашықтықтан оқудың дәстүрлі оқу түрінен айырмашылығына:

Ыңғайлылық - кез келген жерде, кез келген өзіңе ыңғайлы уақытта жылдам дайындалу мүмкіндігі.

Параллельдік - маман ретінде өсуі, жетілудің қатарлылығы. Үнемділік - оқу аудандары мен техникалық және жеткізу құралдарын қолайлы пайдалану.

Технологиялық - әлемдік постиндустриалды ақпараттық кеңістікте адам қозғалысын жылдамдататын ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың жаңа жетістіктерін білімдендіру үдерісінде қолдану.

Әлеуметтік тең құқылылық - студенттің материалдық және элитарлық, денсаулық жағдайы, тұратын орнына қарамастан тең білім алу мүмкіндігі.

Халықаралық - білім нарығында әлемдік жетістіктерді импорттау және экспорттау.

Икемділік - студенттер көп жағдайда лекция, семинар түріндегі сабақтарға қатыспайды. Әркім өзі таңдап алған мамандықты қажетті деңгейде игеру үшін өзіне керекті мөлшерде білім алады.

Алыстан қызмет көрсету мүмкіндігі - студентпен білім беретін мекеме арасындағы қашықтық (байланыс жүйелері жұмысының сапалылығы жағдайында) тиімді білім беру үдерісіне кедергі болмайды. ҚОЖ жүйесінде оқытындар саны шектеулі параметрге жатпайды.

Қамту - бұл ерекшелікті кейде «көпшілікті қамту» деп атайды. Олардың көптеген оқу ақпараттары көздеріне (электрондық кітапханалар, ақпарат базалары) ену мүмкіндіктері бар, сондай-ақ олар бір-бірімен және оқытушымен байланыс жүйелері немесе басқа да ақпараттық технологиялар құралдары арқылы байланыса алады.

Жаңарған білім жүйесінің ерекшелігі - тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып үздіксіз өз бетінше ізденуіне мүмкіндік тудыру.

Оқыту технологияларымен жұмыс жүргізу 5 саты арқылы қалыптасады. Олар: оқып меңгеру; тәжірибеде қолдану; дағдылану, шығармашылық бағытта дамыту; нәтиже.

Технологиялардың танымал түрлерінің бірі - модульдік оқыту. Ол тұлғаның мүмкіндігіне даярлық деңгейін бейімдейді, ал дамыта оқыту оқушының жеке тұлғасын, оның біліктерін көтеруге ықпал етеді.

Қазір оқу-тәрбие үрдісінде телекоммуникациялық технологияларды қолданудың 2 жолы бар: білім алушылар мен мұғалімдерді желімен жұмыс жасауға, дайын телекоммуникациялық жобалармен жұмыс жасауды ұйымдастыру, пәндік-әдістемелік Web-сайттар, Web-бетін құру болып табылады .

Аталған технологиялардың әр қайсысының оқу-тәрбие үрдісінде қолдану ережелері, талаптары мен сипаттары әр түрлі, бірақ сыртқы белгілеріне қарай жүйелеуде ұқсастықтар бар. Оны В.П.Беспальконың пікіріне сәйкес мұғалім мен білім алушының қарым-қатынасы (оқытуды басқару) тұйықталмаған және ырғақты (оқытушы мен білім алушылар арасында тұрақты түрде тура және кері байланыс орнаған); шашыранды (жаппай және топтық) және

бағытталған (жеке); қолмен (вербальды) және автоматтандырылған (жасанды түрде қондырғылармен басқарылатын) болып бөлінеді.

Жаңа ақпараттық технологияларды сабақта қолдану келесі нәтижелерге жеткізеді:

1. Білімгерлерге еркін ойлауға мүмкіндік береді;
2. Тіл байлығын дамытады;
3. Өз ойын жеткізуге, жан-жақты ізденуге үйретеді;
4. Шығармашылық белсенділігін арттырып, ұжымда бірігіп жұмыс істеуге тәрбиелейді.
5. Өз бетімен білім алатын, ақпараттық технологияларды жақсы меңгерген, білімді жеке тұлғаны қалыптастырады.

Міне осыдан келіп жаңа оқыту технологияларымен ақпараттық технологиялар негізінде оқыту жүйесін ұйымдастырудың тиімділігін сипаттау қолайлы. Кейінгі оқыту технологияларының негізгі құралы болып отырған мультимедия-құралдары әр түрлі ақпараттарды өңдеуге мүмкіндік беретін ең соңғы үлгідегі прогрессивті техникалық инновацияларды пайдалану жаңа деңгейдегі білім беру технологияларын енгізуге мүмкіндік береді деуге болады. Қазіргі заман талабына сай білім алушылардың сапалы да саналы білім алуына ықпал етуші құралдарды пайдалануда ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды орынды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу-әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Ә.Жүнісбек «Жаңа технология негізі – сапалы білім» // Қазақстан мектебі. – 2008. - №4. – Б.1-2.
2. Тапаева А. П. Оқушыларға сапалы білім берудегі озық инновациялық технологиялардың тиімділігі // Молодой ученый. – 2014. - №20. – Б. 43-48.
3. А.Даменова «Жаңа педагогикалық технологиялардың жіктелуі және ерекшелігі» // «Қазақстан мектебі». – 2012. - №2. – Б. 1617.
4. [<https://articlekz.com/kk/article/26287>]
5. [<http://edunews.kz/sciense/1542-blm-berudeg-aparatty-tehnologiyalandyrudy-zektlg.html>]

«ЛАНДШАФТТЫҚ ДИЗАЙНДЫ ДАМУ»

Кадирова Бакытгуль Жандосовна
АБАЙ ОБЛЫСЫНЫҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
«Бесқарғай колледжі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Кіріспе

«Ландшафттық дизайн» табиғи компоненттерді белсене қолдана отырып табиғи немесе жасанды ортаны қалыптастыруға бағытталған қызметінің ерекше түрі. Бүгінгі күні ландшафттық дизайн, ландшафттық жасылдандыру және маңайды көркейту маңызды мәселелердің бірі болып қалыптасуда. Ол адамның тіршілік ортасын қолайлы және жағымды етеді. Ландшафттық өнер сәулетпен тығыз байланысты, өйткені екеуі де адам өмірі үшін кеңістікті ортаны ұйымдастырумен байланысты қызмет болып табылады. Осыған орай шамамен 100 жыл бұрын АҚШ-та алғашқы ұлттық парктерді ұйымдастыру кезінде «ландшафттық сәулет» термині пайда болды. Кейін осы ұғым еуропаға келіп, әлі күнге дейін пайдалануда.

XIX ғасырдың аяғы XX ғасырдың басы қалалардың инженерлік қайта құруымен белгіленді. Өнеркәсіптік кәсіпорындар мен зәулім тұрғын орамдары, электрстанциялары мен көліктік жолдар салынды. Құрылыстың қарқындылығы мен ластанған қоршаған орта кері әсерін тигізіп, үйлесімділікті бұзды, адам мен табиғат байланысын айырды. Адам өмірі мен денсаулығы жағдайының нашарлауы қаланың барлық құрылымдық бөліктерін көгалдандыру, демалыс парктерін аудандық бақтарды салу, жолдар бойында ағаш отырғызу, көгалдарды жайластыру бұзылған байланысты қалпына келтіру қажеттілігіне әкеп соқты.

Жақсы жобаланған төсем, бағыт беруі, тартымды көрінуі мүмкін, сонымен бірге қауіп туындауды азайтады және қауіпсіздікті жақсартады. Нашар жобаланған жаяу жүргінші немесе жол төсемі, ең жақсы дегеннің өзінде тартымды көрінбейді, ал ең нашар жағдайда, қауіп-қатерге және тәуекелге жетелейді. Жолға арналған төсемнің және беткі жағының дизайні арнайы ілімді қажет етеді, ол дизайнды пайдалану, контексті және критерийінен, пайдаланудың жоспарланған максималдық интенсивтіліктен, жергілікті геологиядан, климат және бюджеттен тұрады.

Өзектілігі

Ландшафт дизайны бойынша бұл күндері дизайнның ерекше түрі түсінілуі үшін үйлесімді және орынды орта құруға бағытталған адам өмірі. Бір жағынан, табиғи ландшафтты қабылдай отырып, адам онда оның әлеуметтік қызметімен үйлесетін ерекшеліктерді іздейді, жеке өмір, көңіл-күй және сезім. Демек, адамдардың осы қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін ландшафттық дизайнның әр объектісі адамға бағытталуы керек және оған белсенді оң әсер етуге арналған болуы керек.

Екінші жағынан, бұл тақырып облыс орталығы болған Түркістан облысындағы Кентау қаласы үшін өте маңызды рөл атқаруда, қазіргі еңбекқор жастарымызды осы салаға бағыттау жұмыстары жүргізілуде. Жерімізді дұрыс пайдалана білуіміз керек.

Мәселе

Адамның денсаулығы мен көңіл-күйіне көптеген факторлар, соның ішінде визуалды орта әсер етеді. Сондықтан ландшафттық дизайн адам мәдениетінің қажетті элементіне айналуы маңызды, оны жүзеге асыру кезінде жұмыстың тиімділігі мен нәтижесінің сұлулығын біріктіреді.

Нысан

Ландшафттық дизайн

Мақсаты

Кентау қаласы елді мекен аумағын абаттандыру және көгалдандыру бойынша ұжымдық шығармашылық істі ұйымдастыру арқылы халықтың жерді пайдаланудың жалпы мәдениетін қалыптастыру.

Міндеттері

1. Кентау көпсалалы колледж аумағында экологиялық жағдай жасау бойынша тәжірибелік қызмет арқылы халықтың экологиялық мәдениеті мен экологиялық санасын қалыптастыру.

2. Колледж «Құрылыс» пәндер бірлестігі және қала аумағына ландшафттық дизайн эскиздерін жасау бойынша бірлескен қызметті ұйымдастыру.

3. Кентау қаласы тұрғындарын жеке учаскелер мен тұрғылықты жерлердің сәндік дизайны мен ландшафттық дизайнының элементтерімен таныстыру.

4. Колледж аумағының ландшафтық дизайнын жүзеге асыру.

5. Кентау қаласы аумағын ерікті жергілікті тұрғындармен абаттандыру және көгалдандыру

Жаңалық

Біздің өмірімізде "Ландшафт дизайны" ұғымы жаңа және ерекше, бірақ біз бүгін колледж жанындағы және үй жанындағы учаскелерден тек жеміс-жидек пен көкөніс дақылдарын ғана емес, сонымен бірге бізді табиғатпен байланыстыратын сұлулықты, заманауи технологияларды қолдана отыра аламыз.

Гипотеза

Егер сіз аумақтың ландшафтық дизайнын жүзеге асыру бойынша жұмысты дұрыс ұйымдастырсаңыз, онда қоршаған ортаны мәдени өзгертуге деген ұмтылыс адамның табиғи қажеттілігіне айналуы мүмкін.

Әдістері

Сауалнама, әңгімелесу, байқау, әдеби дереккөздерді зерттеу, жұмыс тәжірибесімен танысу, жобалау, суретке түсіру, сипаттау, эксперимент, Нәтижелерді математикалық өңдеу.

Шарттары

- Колледж Басқару Кеңесінің, Кентау қаласы әкімшілігінің, «Құрылыс» пәндер бірлестігі Колледж кеңесінің нормативтік-құқықтық шешімдері, бірлескен жұмыс туралы келісім;
- Оған колледж білім алушылары мен мұғалімдер, студенттер мен Кентау көпсалалы колледж оқытушылары, ерікті жергілікті тұрғындар қатысуы.
- Тәжірибелік сабақтар және WorldSkills құзыреттіліктері – білім алушылардың және жергілікті тұрғындардың бос уақыты бойынша оқу-тәжірибелік сабақтар жүргізу.
- Кентау көпсалалы колледжінде "Ландшафтық дизайн" мамандығын ашу.
- Материалдық-техникалық – отырғызу материалы, сәндік тас, қиыршық тас, тротуар плитасы, құм, тыңайтқыштар;
- Қаржылық – Кентау қаласы әкімшілігінің бюджет қаражаты, Кентау көпсалалы колледж әкімшілігінің қаражаты, бюджеттен тыс қаражаты.

Кезеңдері

І. Дайындық кезеңі (2022 жыл)

- аумақты көгалдандыру бойынша тұрғындардың мүдделерін анықтау;
- колледж жанындағы учаске мен аумақтың экологиялық жағдайын мониторингілеу ауылдар;
- ландшафтық дизайн бойынша әдеби дереккөздерді зерттеу;
- Кентау қаласы әкімшілігінің, колледждің Басқарушы кеңесінің, «Құрылыс» пәндер бірлестігі отырыстарында қала және колледж аумағын абаттандыру мәселесін қарау;
- жергілікті тұрғындар, оқушылар, студенттер, педагогтар қатарынан бастамашыл топ құру;

- Кентау қаласы және Кентау көпсалалы колледж аумағының ландшафтық дизайны бойынша жобаларға ұсыныстар дайындау;
- елді мекен объектілерінің ландшафтық дизайнын модельдеу жөніндегі жобалау тобының жұмысы;
- отырғызылатын материалдың мөлшерін анықтау;
- мәдени және жабайы түрлерді іріктеу;
- жобаны жүзеге асыру үшін қаражат жағын шешу.

II. Іске асыру кезеңі (2023 – 2025 жылдар)

- учаскелерді дайындау, тегістеу, қоқыс пен арамшөптерді жою, жақсарту
 - топырақ;
 - "жасыл құрылыс" объектілерін анықтау;
 - объектілердің үздік ландшафтық дизайнына конкурс ұйымдастыру;
 - жергілікті тұрғындар, білім алушылар және ата-аналар, педагогтар қатарынан бригадалар құру;
 - колледж аумағының дизайнын өзгерту және абаттандыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру;
 - ландшафтық дизайн объектілеріне кешенді күтімді ұйымдастыру.

III. Нәтижелі кезең (2023 жылдан бастап)

- білім алушылардың тәжірибелік-эксперименттік және зерттеу қызметін ұйымдастыру, ғылыми-практикалық конференцияларға материалдар дайындау;
 - жеке жұмыстар, жобалармен презентацияларды рәсімдеу;
 - үздік жобалар, ландшафтық дизайн объектілері, авторлар туралы мақалалар жариялау бұл жұмыстарды қалалық және облыстық газеттерінде, журналдарда жариялау;
 - "Студенттер аллеясын" білім алушылардың идеясы бойынша салу;
 - колледж аумағын абаттандыру және дизайнын өзгерту жөніндегі жұмысты ұйымдастыру;
 - Жергілікті өсімдіктердің түрлерінің алуан түрлілігін арттыру.

Болашағы

- Ландшафтық дизайн объектілерінің өзгеру дәрежесін айқындау үшін елді мекен аумағының экологиялық мониторингін жалғастыру;
- Елді мекен аумағында демалыс аймақтарын құру және күркелер (беседка) салу;
- Әр түрлі замануи технологияларды қолдана отырып ландшафтты дизайн жоспарлау.

Әлеуметтік әсер

- 1) Колледж аумағының санитарлық-гигиеналық және экологиялық жағдайын жақсарту;
- 2) Жерді пайдалану мәселелері бойынша халықтың жалпы мәдениетінің деңгейін арттыру, тұрғындардың эстетикалық талғамы мен креативті ойлауын дамыту;
- 3) Колледж және елді мекен аумағын декоративтік безендіру және абаттандыру;
- 4) Тұрғылықты жерін және үй маңындағы учаскелерді ресімдеудің теориялық және практикалық тәжірибесін алу;
- 5) Жұмыссыз тұрғындарды жұмыспен қамту мәселесін шешу;
- 6) Ұрпақтардың өзара байланысын ұйымдастыру, балалар мен атаналардың бірлескен қызметі арқылы отбасын нығайту;

Қорытынды

Заманауи технологияларды пайдалана отырып жобалаудың жаңа әдістері аумақты абаттандыру жобаларын жасауға, перспективалық жоспарларды көзбен көруге, адам өмірі үшін қолайлы жағдайлар жасауға мүмкіндік береді. Гипотеза өзінің растауын тапты.

Колледж әкімшілігі және пәндер бірлестігінің тығыз ынтымақтастықтың арқасында мен жобалау, сызу, іздестіру жұмыстары бойынша жаңа технологияларды зерделеуге, іс жүзінде колледж аумағын абаттандырудың нәтижесін көруге, осы жобаны одан әрі дамытудың перспективалық жолдарын белгілеуге мүмкіндік алдым. Бұл жоба қалалар мен ауылдарды абаттандыру бойынша үздік бағдарламалар тізіміне ену мүмкіндігіне ие.

Қолданылған әдебиеттер

- «Ландшафтты және бау-бақша дизайнын жобалаудың бөлшектері». 2016 Пол Хенси
- Ландшафтық жобалау және бақ дизайны» Т.Н. ЛЕЖНЕВА «Академия» баспа орталығы 2016.
- Гарнизиненко Т.С. Справочник современного ландшафтного дизайнера Р. н/Д: Феникс, 2005.
- Зверев И.Д. Человек в социоприродной среде / М.: Вента - Граф, 2000.
- Материалы и ресурсы Internet по темам “Ландшафтный дизайн” и “Дизайн пришкольного участка”

WORLD SKILLS ЧЕМПИОНАТЫНА ҚАТЫСУШЫЛАРДЫ ДАЙЫНДАУ ЖҮЙЕСІ

А.М.Кутмамбетов

«Атырау индустриалды колледжі» КМҚК

Қазіргі әлемде қарқынды өндірістік –технологиялық өзгерістер мен бәсекелестікті күшейту білім беру жүйесі қоғам дамуының қозғаушы күшіне айналуға.

Кәсіптік техникалық және қызмет көрсету саласына бағытталған білім беру мен оқытуды қолдаушы WorldSkills халықаралық ұйымының негізі 1950 жылы қаланды. WorldSkills 78 мүше елдер жастар педагог, үкімет пен өндіріспен жұмыс жасай отырып болашақта жұмыспен қамту мақсатында жұмыс қоры мен жұмыс дарындарын бүгінгі күні танып, ашып WorldSkills кәсіптік даярлық стандартын дамытады. WorldSkills жастар, өндіріс және педогогтерді жастарға кәсіби дағдыларға үйрету және олардың таңдаған мамандығына қалай жетуге болатынын көрсету үшін біріктіреді. Өнеркәсіппен сервис саласында дәстүрлі қол өнерден бастап ,салалық, қызмет салалары , үкімет,волонтерлар мен білім беру қолдауымен WorldSkills бүкіл әлем бойынша кәсіптік дағдыларды дамытуға тікелей әсер етеді. Бүгінгі таңда бұл жас білікті жұмысшылар, университет пен колледж студенттері қатысушы ретінде, белгілі кәсіпкерлер, мамандар, өндірістік оқыту шеберлері

– тапсырманың орындалуын бағалаулысарапшы ретінде қатысатын бүкіл әлемге әйгілі және ірі жар

WorldSkills - біліктілікті дамыту және арттыру орталығы. Халықаралық ынтымақтастықты және салалар үкіметтер ұйымдар мен мекемелер арасындағы байланысты дамыту арқасында WorldSkills бәсекелестікті ұйымдастыру және тәжірбие алмасу арқылы білікті мамандардың артықшылығы мен қажеттілігін көрсетеді. WorldSkills жастар, индустрия және қоғам үшін оқыту мен тәрбиелеудің маңыздылығын атап, жас мамандарды таңдаған мамандыққа үздік болуына көмектеседі.

WorldSkills мақсаты - әрбір кәсіпкерлік дағдыны ұйымдастыру және өткізу арқылы бүкіл әлем бойынша ,сондай-ақ тұтастай алғанда бүкіл әлемде ең жақсы тәжірбие ең жақсы тәжірбиемен кәсіптік стандарттарды үйлестіру арқылы кәсіптік мамандықтардың беделін көтеру және кәсіптік білім беруді көтеру және кәсіптік білім беруді дамыту болып табылатын коммерциялық емес халықаралық қозғалыс.

Баяндаманың мақсаты: WorldSkills стандарттарын білім беру бағдарламасына енгізу арқылы , колледжіміздің мамандықтарының беделін көтеру мақсатында құзыреттілік дағдыны меңгерген қатысушыларды жүйелі түрде дайындау.

WorldSkills стандарттарын білім беру бағдарламасына енгізу арқылы «Электрмен қамтамасыз ету» және «Тарату құрылғылары бойынша электр құрастырушы» мамандықтарына WorldSkills стандартының тапсырмаларын оқыту жүйесіне енгізіп, осы құзыреттілік бағыт бойынша оқыту бағдарламасы жасалынды.

Соның нәтижесінде 2016 жылы Атырау облыстық аймақтық чемпионатында «Электрмен қамтамасыз ету» мамандығының II курс студентті Тлекқабыл Райымбек Атырау облыстық аймақтық чемпионатында II орынды иеленді.

Дәл осы негізделінген стандарт бойынша 2017 жылы жылы Атырау облыстық аймақтық чемпионатында «Электрмен қамтамасыз ету» мамандығының II курс студентті Тлекқабыл Райымбек Атырау облыстық аймақтық чемпионатында III орынды иеленді.

WorldSkills стандарттарын білім беру бағдарламасына енгізу арқылы "Электромонтажные работы" мамандықтарына WorldSkills стандартының тапсырмалары оқыту жүйесіне енгізіліп, осы құзыреттілік бағыт бойынша оқыту бағдарламасы жасалынды.

WorldSkills стандарттарын білім беру бағдарламасына негізделген 2018 жылы ұйымдастырылған Атырау облыстық «WorldSkills Kazakhstan-2018» чемпионатында "Электромонтажные работы" мамандығы бойынша II студенті Ахманов Ринат I-орынға ие болып республикаға жолдама алды.

Осы негізде 2018 жылдың 3-7 желтоқсан аралығында Астана қаласында өткен «WorldSkills Kazakhstan» Ұлттық чемпионатында "Электромонтажные работы" құзыреттілігі бойынша II студенті Ахманов Ринат қатысып ҚР-ның Білім және ғылым министрінің арнайы сертификатымен марапатталды.

2019 жылы ұйымдастырылған Атырау облыстық «WorldSkills Kazakhstan-2019» чемпионатында "Электромонтажные работы" мамандығы бойынша III студенті Ахманов Ринат II-орынға ие болды.

WorldSkills чемпионаты әр түрлі елде екі жылда бір рет өткізіледі және кәсіби даму мен шеберлікті жетілдіру саласындағы маңызды оқиға болып табылады, бұл саладан бастап қызметтерге бағыт жан-жақты көрсетіледі. Қатысушылар – WorldSkills-ға қатысушы елдердің ұлттық кәсіби чемпионаттарының жеңімпаздары. Олар өздерінің жұмыс орнында оқыған және орындаған міндеттерін шеше отырып, олардың техникалық білім деңгейін

жеке және ұжымдық қасиеттерін көрсетеді. Олардың табыстары сәтсіздігі олардың жеке кәсіптік қасиеттері туралы ғана емес, сонымен қатар өздері ұсынатын елдегі кәсіптік даярлық деңгейі және қатысушы елдердегі қызметтердің жалпы сапасы туралы айтады.

Чемпионат колледж мамандықтар бойынша мынандай құзыреттелік дағдыларын анықтады: «Электрмен қамтамасыз ету», «Тарату құрылғылары бойынша электр құрастырушы».

Қорыта келе қазіргі таңда WorldSkills стандарттарын білім беру бағдарламасына енгізу арқылы «Электрмен қамтамасыз ету», «Тарату құрылғылары бойынша электр құрастырушы» мамандықтары бойынша WorldSkills стандартының тапсырмалары оқыту жүйесіне енгізіліп, осы құзыреттілік бағыт бойынша қарқынды жұмыс жасалуда. Сонымен қатар техникалық және кәсіптік бағыт бойынша өндірістік оқыту шеберханаларында қатысушылардың деңгейін жетілдіру мақсатында заманауи жабдықпен қамтамасыз етуілуде.

Соның бірі:

- Қатысушылардың деңгейін одан әрі жетілдіру мақсатында шеберханаларда арнайы жаттығу кабиналары жасақталынды.
- Заманауи жабдықпен жасақталынған зертханалық жабдықтары жасақталынды.
- WorldSkills стандарты бойынша қатысушылардың деңгейін анықтайтын CIS (СиАйЭс) бағдарламасы жасалынды.

Сөз соңында Елбасымыз Қасым-Жомарт Тоқаев айтқандай «Бұл - шын мәнінде еліміз үшін, республикамыз үшін өте маңызды іс-шара». Техникалық және кәсіптік білім саласын дамыту бойынша нақты тапсырмалар берді. Соның ішінде WorldSkills қозғалысын дамыту мәселесін де көтерді. WorldSkills мамандығын білім бағдарламаларына енгізу мәселесі - біздің алдымызда тұрған басты мақсат - деп аяқтаймын.

БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Балиғатова Фарида Балиғатқызы

Х.Өзбекғалиев атындағы Маңғыстау жоғары политехникалық колледжі, Ақтау қаласы

Еліміз егемендік алған алғашқы жылдарынан бастап білім беру ісіне аса мән берілуде. Бүгінгі ғаламдастыру дәуірінің талабына сай білім беру барысында оқушының жеке тұлғасын жан-жақты жетілдіруге, олардың танымдық әрекетін дамытумен қатар ғаламдық ой-санасын қалыптастыруға ерекше назар аударылуда. Әрбір мемлекеттің алдына қойған мақсаты мен мұраты тарих сахнасынан өзіндік орнын ала отырып, өркениетті елдердің қатарына қосылу болса, сол экономикасы жақсы дамыған елдердің басты жетістіктері олардың қазба байлықтарының көптігі немесе жер көлемінің үлкендігінде емес, сондағы байлықты өз орнымен игере білуінде. Бұл қажеттілікті қанағаттандыру үшін ел ертеңі бүгінгі жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие беруге бүкілхалықтық дәрежеде мән беру-қазіргі таңдағы үлкен мәселе. Ұлы Абайдың «Адам баласын заман өсіреді, кімде-кім жаман болса, оның замандастарының бәрі кінәлі» деген әйгілі сөзін еске алсақ, қазір құдайға шүкір, еліміз еңсе көтеріп, әлемдік өркениет пен ұлттық рухани құндылықтарымызға бет бұра бастадық.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті - ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері

негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологиясы мен инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу», - деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері атап көрсетілген. Аталған міндеттерді жүзеге асыру үшін оқытудың заманауи технологияларын енгізу арқылы және оларды тиімді пайдалану секілді мәселелерді анықтап алу, білім беру жүйесіндегі басты ұстаным ретінде әркімнің өзінің білім алуға деген жеке әлеуетін қоғамда барынша пайдалануға көмектесетін оқыту жүйесін дамытуды қамтамасыз етуді көздейді [1].

Қазақстанда білім беруді жаңғырту - бүгінгі заманның талабы. Қазіргі таңда жаңа технологиялармен оқыту жүйелі түрде жолға қойылып келеді. Оған мамандарды қайта оқыту, заманауи білім беру, түрлі жаңа технологиялық тәсілдер арқылы оқуға деген қолжетімділікті арттыру сынды мысалдарды айтуға болады. Еліміздегі білім беру жүйесін жетілдірудің басты мақсаты - еліміздегі білімнің сапасын және бәсекеге қабілеттілігін арттыру болып табылады.

- оқу процесіне заманауи әдістемелер мен технологияларды енгізу;
- педагогикалық кадрлардың кәсіби дайындық деңгейін арттыру;
- педагогикалық базалық білім беру стандарттарын, мектеп мұғалімдері мен колледж, жоғары оқу орындарының оқытушыларының біліктілігін арттыру талаптарын жаңарту;

Білім беруді жаңарту оқушылардың білімін ғана емес, оларды қолдану дағдыларын, атап айтқанда, функционалдық сауаттылығын немесе құзыреттілігін қалыптастырады. Сондықтан Елбасының тапсырмасы бойынша оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудың ұлттық жоспары әзірленіп, бекітілді. Қазіргі заман талабы - көптілді оқыту және көптілді меңгерген маман дайындау. Бұл бағыт бойынша да жұмыстар басталып, жүргізілуде. Қазақ тілі - ұлтымыздың рухы, рухани байлығы. Тіліміздің дамуы, қоғамдағы орнын нығайту және қалпына келтіру жолында білім саласының жауапкершілігі ерекше. Қоғамның дамуы бүгінгі таңдағы білім беру үдерісінде дамыған елдер стандартына деген ұмтылысты қажет етеді. Ал әлемдік білім кеңістігіне ену, әрине, бәсекеге қабілеттілік ұғымымен байланысты. Қажеттілік, қабілет, мүмкіндіктен туындайтын нәтиже даму мен ұмтылыс арқылы жүзеге асады [2].

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне еруге бағыт алуда. Еліміз өркениетті елдер қатарынан орын алып, ұрпағымыз қоғам қажеттілігіне сай болып жатса – бұл ұстаздар еңбегі. «Мұғалім – мектептің жүрегі» демекші, оқушыға білім нәрін себуші жүректің қызметі сапалы болса, жемісі де шырынды болмақ. Қазіргі заман талабына келсек, ұстаз алдында тұрған жүк ауыр десек те болады. Әрбір мұғалімнің алдында тұрған міндет – сабақтың сапасын көтеру, түрін жетілдіру, ақпараттық технологияларды пайдалану, оқушының өз бетінше ізденуін қалыптастыру, жан-жақты дамыған, бәсекеге қабілетті, құзыретті жеке тұлға тәрбиелеу. Күнделікті өмір тынысымен бірге тіршілік етіп, ұрпақ тәрбиелеп отырған ұстаздар үшін заман ағымына қарай оқыту басты мақсат. Бұрынғы оқушы тек тыңдаушы, орындаушы болса, ал қазіргі оқушы – өздігінен білім іздейтін және сол алған білімін күнделікті өмірде қолдана алатын жеке тұлға. Сондықтан мұғалімдердің келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі болып табылады. Біз алдымызға білім алушылардың қызығушылығын қанағаттандыратын «жаңа тұрпатты» сабақ қандай болмақ? – деген сұрақты қоямызда және соның аясында үнемі жұмыс жасаймыз. Сабақ – білім алушы мен мұғалім арасындағы білім алуға негізделген үрдіс. Мұғалімді білім алушыға тек қана білім беру ғана емес, сонымен қатар, әрбір білім алшының бойында шығармашылық қабілеттерін дамыту жолдары туралы ізденістер толғандыруы қажет. Сондықтан рольдік ойындар, талдау, проблемалық мәселелерді шешу жаңа форматты сабақтың негізгі құрамдас бөлігі болып табылады. Осы

мақсатты алға қойып, мұғалім өз тәжірибесіне оқытуды жаңаша ұйымдастыру, оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру мақсатында әрбір сабақты түрлендіріп өткізу күнделікті дағды болып қалыптасу керек. Бұл әдістер білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін арттырып, өз бетімен жұмыс істеуге, қорытындылар жасауға, жүйелі білім алуға жетелейді. Білімді дайын қалпында қабылдамай, оны өздігімен қалыптастырудың тұлғаны дамытатындығы, өздігімен құрастырылған білімнің есте ұзақ мерзімде сақталатындығы белгілі. Сондықтан, пәндерді жекелей бермей, мазмұны жағынан ұқсас пәндерді біріктіре беруді тәжірибеге енгізген жөн, нәтижесінде оқушы алып жатқан білімін қайда қолданатынын ұғынып, оқуға деген ынта-жігері артады. [3].

Қорытындылай кететін болсам, еліміздің болашағы білімді ұрпақ десек, қазіргі таңда күн тәртібінде тұрған мәселе – нәтижелі білім беру, білім сапасын арттыру және рухани дүниесі бай жан – жақты дамыған тұлға тәрбиелеу, оқытудың жаңа технологиясын енгізу, білім беруді ақпараттандыру. Бүгінгі ақпараттандыру заманында білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту білім берудің ең жоғарғы мақсаттарының бірі болып отыр. Ел басымыз білім беру мазмұмұнын жаңартудың, «Мәңгілік ел» ұлттық идеясы мен «Рухани жаңғыру – болашаққа көзқарас» бағыттарының білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуда тиімді оқу мен оқытудың маңыздылығына баса назар аударды. Функционалды сауатты адам қоғамның құндылықтарына сәйкес, қоғамдық ахуалдың қалыптасқан мүдделеріне қарай әрекет етеді.

Әдебиеттер

1. Бакирбекова А.М., Жолбасарова А.Б. Қазақстандағы білім беру жүйесін жетілдіру/Астана, 2015/[Электрондық ресурс]: <http://martebe.kz/bilim-beru-zhuiesin-zhetildiru>. Ел басы Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы 2018.

2. Көшімбетова С. “Оқыту тиімділігі – озық технологияларда”. // Қазақстан мектебі. № 7. 2005 ж.

3. Көшімбетова С. Оқу – тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін пайдаланудың педагогикалық шарттары, - Алматы, 2008.

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ- ЗАМАН ТАЛАБЫ

Таскараева Гулмира Бакытбаевна

Х.Өзбекғалиев атындағы Маңғыстау жоғары политехникалық колледжі, Ақтау қаласы

Білім беру жүйесі - сабақтастығы бар білім беру бағдарламалары мен әр түрлі деңгей мен бағыттағы мемлекеттік білім беру стандарттары жүйесінің, оларды әртүрлі ұйымдастыру құқықтық формадағы, типтегі және түрдегі білім беру мекемелерінде іске асырушы тармақтардың, сонымен бірге білім беруді басқару органдары жүйесінің жиыны.

Білім беру жүйесі қоғамның әлеуметтік – экономикалық дамуында жетекші роль атқарады, сондай – ақ оны әрі қарай айқындай түседі. Ал білімнің қалыптасып, дамуының жалпы шарттары философияның негізгі мәселесі – рухтың материяға, сананың болмысқа қатынасы тұрғысынан зерттелетін ілім таным теориясы деп аталады. Таным теориясының басқа ғылыми теориялардан түбірлі айырмашылығы – ол білімнің қалыптасуы мен негізделуінің жалпы ұстанымдарын, объективтік қатынастарды қалыптастырады.

Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білімін, білігі мен дағдысын ғана емес, оның жеке бас тұлғасын, білім алу арқылы азамат ретінде дамуын қойып отыр. Дәстүрлі

оқыту оқушыларға дайын, жаңаша оқыту технологиясы процесін ұйымдастыру, басқару және бақылау болып табылады. Жаңаша оқыту технологиясы — белгіленген мақсатқа нәтижелі қол жеткізуді қамтамасыз етуде оқытудың формасы, әдістері мен құралдарын ашып көрсетіп, оқу бағдарламасында белгіленген оқытудың мазмұнын жүзеге асыру тәсілі. Оқытуды жаңаша ұйымдастыруда мына міндеттерді қамтуы тиіс:

- оқушыларды оқу үрдісін басқаруға қатыстыру;
- ұжымдық іс-әрекетті ортақ қарым-қатынас құралы ету;
- деңгейіне қарап саралап, ерекшелігіне қарап даралап оқыту.

Міне, осы міндеттерді қамтитын «дамыта оқыту» жүйесі даму заңдылықтарын ескере отырып, теориялық ойлауға бағытталған іс-әрекет арқылы баланың жақын даму аймағында оқытады. Нақ осы мәселелерді жүзеге асыруға бағытталған оқыту технологияларының көпшілігі ұжымдық ой қызметі негізінде баланы өз іс-әрекетінің субъектісі етуге ұмтылады, мақсатты оқу іс-әрекеті барысында нақты оқу міндеттерін шеше отырып, даму педагогикалық ықпалдың алдын алатын іс-әрекеттік оқыту тәсілі арқылы балада ақпараттық және жалпы біліммен қатар, амалдар мен құндылықтар жиынтығын, біліктілігін қалыптастырады [2]. Жаңаша оқыту технологиялардың бірі — «Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы — технологиялардың ішіндегі шоқтығы биік, ерекшелігі мол, құнды технология.

Бізді, ағылшын тілі пәні мұғалімдерін, «Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы несімен өзіне баурап алды:

- кез келген ұстазға сапалы сабақ беруге мүмкіндік беретіндігімен;
- оқыту мен ұйымдастырудың тиімді әдістерінің көптігімен. Бұл бағдарламада жүзге тарта стратегия бар екені белгілі. Сол әдіс-тәсілдерді жақсылап игеріп, ішінен қажеттілерін таңдау арқылы әр сабақтың мақсат-міндеттерін тиімді де оңтайлы жолмен жүзеге асыруға мүмкіндік мол.

- «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» бағдарламасының өзге бағдарламалардан ерекшеліктері;

- сын тұрғысынан ойлау сабақтарының алғышарттары.

Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлау сабақтарында мына мәселелерге назар аударылады:

1. Сабақты белсенді өткізіп, әр баладан еркін жауап алуға жағдай жасау.
2. Сенімділікке тәрбиелеу үшін баланың жауабын санмен бағаламау.
3. Қиялын дамыту үшін «менің ойымша» деген жауапқа дағдыландыру.
4. Әр түрлі жауапқа бірдей қарау, жақсысын мадақтап, нашарын сынамау.
5. Тіл байлығын дамыту үшін, қалайда жауапты соңына дейін тындау.
6. Жауап беруге тілек білдірмеген баланы өз еркінсіз, қинап сұрамау.
7. Баланың дүниетанымының кеңіп, рухани өсуіне жағдай жасау.
8. Жеке тұлға ретінде «мен» деген рөлін көтеру, өз пікірін қалыптастыру.

Негізгі үш сатының маңыздылығы. Бұл жаңаша оқыту технологиясында барлық стратегиялар үш саты бойынша қолданылады.

I-саты — баланың қызығушылығын ояту — ой шақыру, бұл әрбір сабақта қажет. Сатының мүмкіндіктері: қаралып отырған тақырып немесе проблема бойынша оқушының бар білім қорын қорыту, өзектендіру, оқып отырған тақырыпқа тұрақты қызығушылық тудыра отырып, оқушының оқу іс-әрекетін мотивациялау, сабақ үстінде оқушының белсенділігін ояту.

II-саты — мағынаны ажырата білу. Бұл жердегі міндеттер мүлде бөлек. Саты оқушыға жаңа ақпарат алуға, оны ой елегінен өткізуге, өзінде бар білімдерін біріктіруге мүмкіндік береді, мәтінді жан-жақты және әр тұрғыдан талдау жұмысы жүреді.

III-саты — ой толғаныс-рефлексия. Мұнда, негізінен, алынған ақпаратты қорыту, жалпы ой елегінен өткізу; оқушыға жаңа ақпарат, жаңа білім беру, оқып отырған материалға әрбір оқушының өзіндік қатынасын қалыптастыру т.б. мән беріледі.

Заманауи педагогикалық технологияны меңгеру барысында оқыту міндеттері жаңаша сипат алады. Олар: педагогикалық қызметтің өзекті мәселелерін білу, оқу

бағдарламасының түрлендірілген нұсқауларын қарастыру, оқу модулін құрастыру, оқу жобаларының мазмұнын анықтау, әр білім алушыға арналған тапсырмалар құрастыру, білім алушылардың жаңа материалдарды меңгеруі бойынша деңгейленген жаттығулар жүйесін жасау, оқу әрекетінің бағалау көрсеткіштерін анықтау. Педагогикалық технологияны игеруге қойылатын жаңа міндеттерді меңгеру оқытудың ең жоғары нәтижесіне жетуге мүмкіндік беретін оқу – тәрбие үрдісін ұтымды әрі үйлесімді жобалап, ұйымдастырып басқаруды жүзеге асыруға тікелей байланысты.

Француз қайраткері «Адамға оқып – үйрену өмірде болу, өмір сүру үшін қажет» дегендей оқыту процесін технологияландыру, осыған сәйкес оқу бағдармаларын жасау, ғалымдар мен жаңашыл педагогтардың еңбектерімен танысу жұмыстары мұғалімдердің үздіксіз ізденісін айқындайды. Жаңа педагогикалық технологиялардың негізгі мәні пассивті оқыту түрінен активті оқытуға көшу оқу танымын ұйымдастырудағы бастамашылдығына жағдай туғызу, субъективтік позицияны қалыптастыру.

Білім сапасын арттыру және нәтижеге бағытталған үлгіге беталуы барысында мұғалімдер мемлекеттік стандарт берілген нәтижелерге жетуде кәсіби шеберлікпен меңгерген зерттеу біліктері мен дағдылары нәтижесінде проблеманың шешімін таба алатын, ақпараттық – коммуникативті мәдениеті жоғары тұлғалық - дамытушылық функцияны атқарады. Қазіргі заман адамның осы құзыреттілікті меңгере отырып тек «кәсіби икемділігін оңтайландыруды қамтамасыз ету ғана емес, іске асырылу мүмкіндігін «үнемі оқып – үйрену және өзін-өзі жасау талабын қалыптастыра алады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы »
2. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы // Астана . 2004. 28-б
3. Б.А. Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту.: теория және тәжірибе // Алматы. 2005, 174-бет
4. К.Құдайбергенова. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерий // «білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық нәтижесі » атты халықаралық ғылыми – практикалық конференцияның материалдары. 2008. 30- 32-б

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ – БҮЛ ТИІМДІ ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІН ҚҰРУМЕН АЙНАЛЫСАТЫН ЖАҢА БАҒЫТ»

«Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі» Математика пәні мұғалімі Құспан Айнұр Маратқызы

«Педагогикалық технология – бұл тиімді оқыту жүйесін құрумен айналысатын жаңа бағыт»
В. В. Воронов

Қазіргі кезде Қазақстан Республикасында жаңа білім беру жүйесінің қалыптасуы жүріп жатыр. Осыған орай, алдыңғы қатарлы идеялар мен педагогикалық технологияларды практикалық тұрғыдан жаңарту және оларды ғылыми тұрғыда негіздеу бағытындағы жұмыстар жүргізілуде. Болашақ маман – бүгінгі студент педагогика теориясы мен практикасындағы қазіргі заманғы педагогикалық технологиялардың түрлерін біліп, оларды оқутәрбие үдерісінде шығармашылықпен қолдануға тырысуы тиіс.

Білім беру үдерісін жаңаша ұйымдастыру оның философиялық, педогогикалық-психологиялық негіздерін, теориясымен тәжірибесін тереңірек қайта қарауды қажет етеді. Бүгінгі философтар мен педагог ғалымдар білім беру саласында жаңа оқыту технологиялары мен әдістерін енгізумен ғана шектелмей, білім берудегі дүниетанымдық

ұстанымдарды қайта қарау, рухани-адамгершілік құндылықтарға бетбұрыс жасау қажеттігін дәлелдеуде.

Технологияны педагогикалық іс-әрекетті қайта құрудың жүйелі тұтас құралы ретінде тиімді пайдалану оқу-тәрбие үдерісінің сапасын жақсартуға, жеке тұлғаны дамыту міндеттерін шешуге септігін тигізеді.

Бүгінгі заманда жаңа компьютерлік технологияларды енгізумен бірге «технология» деген ұғым жиі кездеседі. XX ғасырдың 60 жылдарындағы АҚШ пен Англияда пайда болып, содан бұл термин өмір қажеттілігіне байланысты дүниежүзіне таралып кетті. Педагогикада бұл ұғым оқушылардың аз ғана күш жұмсап, ең жақсы жоғарғы нәтижеге жетудің тиімді принциптері мен әдістерін анықтауға бағытталған.

Қазіргі кездегі Республика оқу орындары, педагогикалық ұжымдары ұсынылып отырған көпнұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әр түрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын оқу мазмұны мен оқушылардың жас және психологиялық ерекшеліктеріне орай таңдап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты жан-жақты маман болу мүмкін емес. Қазіргі заманғы педагогикалық технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үдерісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Менің ұсынатын әдіс тәсілім бірі дидактикалық бірліктерді ірілендіру.

«**Дидактикалық бірліктерді ірілендіру**» технологиясының негізгі мақсаты, нақты жолдары 1) өзара байланысты амал, операция т.б. біріктіре және бір мезгілде қарастыру; 2) есеп құрастыру және шығару үрдісінің бірлігін қамтамасыз ету; 3) Тура есепті кері есепке және керісінше айналдыру. «Деңгейлік саралап оқыту» технологиясы тұжырымының ерекшелігі: мықтылар өздерінің қабілеті мен икемділігін одан әрі бекіте түседі, әлсіздер өзін-өзі сынап қарауға мүмкіндік алып, өзіне сенімсіздіктен арылады, күшті топтарда оқуға деген ынтасы артады, білім дәрежесі деңгейлес оқу топтарында оқу жеңілдейді. Қазіргі заман талабына сай жаңа технологияларды пайдалану оқушылардың өз бетімен жұмыс істеуін ұйымдастыруда тигізер пайдасы зор. Оқушылардың өзіндік жұмысы – мұғалімнің қажетті нұсқаулары бойынша оқушылардың оқу жұмысының жеке дара және ұжымдық түрі. Өзіндік тапсырмалары орындау барысында оқушылардан белсенді ойлау, әр түрлі танымдық тапсырмаларды орындау талап етіледі. Осының нәтижесінде оқушылар өздігінен бақылауды үйренеді, оларда тапсырылған істі орындаудағы жауапкершілік сезім, еңбексүйгіштік, табандылық, ұйымшылдық, бір-біріне деген жолдастық көмек қалыптасады. Дидактикалық мақсатына қарай өз бетінше жұмыстарды жаңа материалдарды оқып үйренуге дайындық, жаңа материалды оқып үйрену, бекіту, қайталап пысықтау және бақылау деп бөлуге болады. ДБІ технологиясы – ғасыр идеясы ретінде оқытудың тұтастығын қамтамасыз ететін, яғни жеке тұлғаның жан-жақты дамуына, әсіресе, интеллектуалды болып жетілуіне мүмкіндік туғызатын оқыту технологиясы негізінде танылған. Дидактикалық бірліктерді ірілендіру технологиясын математика, физика пәніне қатысты ұзақ жылдар бойы зерттеген ғалым – П.М.Эрдниев. Ол: **Ірілендірілген дидактикалық бірліктер** – логикалық жағынан әр түрлі элементтерден құралған, ортақ ақпаратқа ие бола алатын оқу процесінің «клеткасы» - деп топшылайды. Ол оқу процесінің клеткасы ретінде «математикалық жаттығуларды» қарастырады және «оқу мен оқытуды» біртұтас бүтінге біріктіретін оқытушы мен оқушы әрекеттерін атайды.

ДБІ технологиясының негізгі *ерекшелігі* – мұнда оқушылар оқу ақпаратын іріленген мазмұнда *жұрнақы* қабылдайды және есте берік сақтайды.

Дидактикалық бірліктерді ірілендіру деп аталатын математикалық білім технологиясы 1964-1996 жылдар арасында академик П. М. Эрдинестің жетекшілігімен жүргізілген теориялық және тәжірибелік ізденістердің, практикалық жұмыстың нәтижесінде өмірге келді. П. М. Эрдниев «дидактикалық бірліктер» деген ұғымды осыдан

20 жыл бұрын енгізген. Автор оқу материалынан кіші көлемде берілетін ақпаратты алып тастамай, тек олардың құрылымын өзгертіп, ірілендіріп беруді ұсынады. Дидактикалық бірліктерді ірілендіру әдістемесін жүзеге асырудың басты қағидалары төмендегідей:

1. Қарама-қарсы ұғымдарды, әрі өзара байланысты операцияларды қатар оқыту.
2. Тура есепке кері есеп ойлап табу, шығаруды кеңінен қолдану.
3. Деформацияланған жаттығуларды пайдалану.
4. Өз бетінше, шығармашылыққа берілетін тапсырмалардың үлес салмағының артуы.

Осы қағидалардың әрқайсысына жеке тоқталып, олардың оқушыны ойлауға үйрететін мүмкіндіктерін аша түсейік. Оқыту практикасы «қосу мен азайту», «көбейту мен бөлу» бұрынғыдай төрт бөлек тақырып етіліп өтілмей қатар ұсынылудың тиімділігін көрсетіп отыр. Біріншіден, бұл арқылы оқу уақыты 20% дейін үнемделеді. Ал үнемделген уақыт білімді тереңдетуге өте қажет. Екіншіден, ойлау операциялары арқылы баланың дамуы жеделдейді. Оқытудың гумандық, ізгіліктілік принциптерінс сәйкес оқушы мен мұғалім арасында жаңаша қарым-қатынас қалыптасады. Мысалы: Бірліктер түріндегі төрт аралық операцияны пайымдау арқылы шешу ойлау әрекетінің ішкі потенциалды резервтерін ашуға көмектеседі.

П.К.Анохин тұжырымдамаларымен айтсақ, табиғаттың айнымас заңдылықтарының бірі «кері байланыс» заңының іске қосылуымен тиімді. Дидактикалық бірліктерді ірілендіру технологиясының басты ерекшеліктерінің бірі кері есептерді шығару «кері есеп» ұғымы ғылымға өзіміз жоғарыда айтып өткен академик П. К. Анохин енгізген кері байланыс (афферентация) деген психологиялық ұғыммен байланысты. Кері есептерді шығару, тура есепті кері есепке айналдыру арқылы баланың белеенділігі, қызығушылығы артады, шығармашылық дербестік пайда болады. Математикалық әдебиеттерден мынадай ережені көп кездестіруге болады. «Математикадағы басты нәрсе-ұғымдарды ой елегінен қайта өткізе білу». Кез келген тура есепті кері есепке айналдыруда бір сан екі рөлде болады. Бірінші жағдайда екі санның қосындысы, көбейтіндісі түрінде болса, екінші жағдайда айырма не бөлінді қызметін атқарады. Жаңа буын оқулықтарында бес түрлі: қосындыны табуға, қалдықты, бірнеше бірлікке артық, не кем санды табуға, айырмалық салыстыруға берілетін есептердің кейбіріне кері болып табылатын есеп ретінде белгісіз қосылғышты, азайғышты, азайтқышты табуға байланысты есептер 1-сыныптан бастап-ақ енген.

«Кері есеп» ұғымы алғаш көрнекіліктер арқылы түсіндірілуі тиімді. Мысалы: столға 5 кітап қойып, оның жанына портфельді орналастырған соң, мына есеп айтылады. Столда 5 кітап бар, ал портфельдегі кітаптардың 3-еуі артық. Портфельде қанша кітап бар? Бұдан соң: не белгілі, не белгісіз, артық па, кем бе екенін анықтауға арналған сұрақтар беріліп, жауаптар алынады.

Есеп шығарылады. Кері есепке көшер алдында, столдағы кітаптарды алып тастап, балалар, портфельде 8 кітап бар, ал столдағы кітаптың одан 3-еуі кем. Столда неше кітап бар? Есеп шығарылған соң, алдыңғы есепте не белгілі болды, нені таптық, ал соңғыда ше? деген сұрақтарға жауаптар алынады. Белгісізді бірінші жағдайда қандай амалмен тапқанымызды анықтаймыз. Содан кейін ғана «кері есеп» ұғымы енгізіледі.

Материал терең меңгеріліп, ойлауға, дамуға өріс ашылады. Академиктер В.Журавлев, А.Маркушевич, т.б. бұл технологияның тиімділігін атап өтіп, «ғасыр идеясы» деп таныған. Жоғарыда аталған ғалымдардың ой-пікірлерімен келісе отырып, оқушының ақыл-ойының дамуы, математикалық ой-өрісінің кеңеюі, танымдық қабілеттерінің дамуы дәл осы әдістемені қолдану барысында жеделдейтіндігін өмір көрсетіп отыр деуге болады. Оқушының білімінің сапасына әсер ететін факторлардың бірі оқулық болса, ондағы жаттығулардың мәні, мағынасы, мүмкіндіктерінің рөлі зор. Бүгін де дидактикалық бірліктерді ірілендіру жаңашылдық технология ретінде әр түрлі аймақтарда кеңінен қолданылуда. Мысалы: Калмыкия республикасының барлық мектептерінің, Екатеринбург, Самара, Хабаровск, Братек, т.б. қалаларының тәжірибесіне енген. Республикамызда 1997 жылдан бері енгізіліп жатқан профессор Т. Қ. Оспановтың жетекшілігімен жазылған «Математика» оқулықтары осы теорияға негізделген. Сондықтан оқушының жеке басын

дамытуға бағытталған бұл әдістемемен бүкіл бастауыш мектеп мұғалімдері жұмыс істеуде деп толық айтуға мүмкіндік бар деп ойлаймын.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Дьяченко В. К. Новая дидактика. – М.: Народное образование, 2001.
2. Таубаева Ш. Т., Барсай Б. Т. Оқытудың қазіргі технологиялары. Алматы, 2005.
3. Әбдіғалиев Қ. Осы заманғы педагогикалық технологиялар. – Алматы, 2004.
4. Өстеміров К. Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту құралдары. – Алматы, 2007.
5. Жүнісбек Ә. Қазіргі заманғы педагогикалық технология негізі – сапалы білім. – //Қазақстан мектебі, №4, 2008

БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ӘДІСТЕРІН ОҚЫТУДА МНЕМОНИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Хамидуллина Жанат Баймуратовна, С.Мұқашев атындағы Атырау политехникалық жоғары колледжі арнайы пән оқытушысы, Атырау қаласы

Технологияны педагогикалық іс-әрекетті қайта құрудың жүйелі тұтас құралы ретінде тиімді пайдалану оқу-тәрбие үдерісінің сапасын жақсартуға, жеке тұлғаны дамыту міндеттерін шешуге септігін тигізетіні белгілі.

Бүгінгі педагог ғалымдар білім беру саласында жаңа оқыту технологиялары мен әдістерін енгізумен ғана шектелмей, білім берудегі дүниетанымдық ұстанымдарды қайта қарау, рухани-адамгершілік құндылықтарға бетбұрыс жасау қажеттігін дәлелдеуде

Білімгерлердің білігін қалыптастыру түрлі жаттығуларды орындау түрінде, білім жобаларын жасау және педагогикалық ситуацияларды модельдеу түрінде де жүзеге асырылады

Оқу-тәрбие үдерісінде инновациялық педагогикалық жаңалықтарды енгізудің IV кезеңін бөліп көрсетуге болады:

I кезең: Жаңа идеяны іздеу. Ақпараттандыру және инновацияларды ұйымдастыру, жаңалықтарды іздестіру.

II кезең: Жаңалықтарды ұйымдастыру. Оқу-тәрбие үдерісінде жаңалық енгізулерді алғашқы байқаудан өткізу.

III кезең: Жаңалықтарды енгізу. Оқу-тәрбие үдерісінде инновациялық әдіс-тәсілдерді пайдалану.

IV кезең: Жаңалықтарды бекіту. Оқу-тәрбие үдерісінде енгізілген жаңалықтардың нәтижесін бағалау[1].

Таңдалған тақырыптың өзектілігі - Қазақстанда және шетелде бухгалтерлік есеп бағдарламаларында қолданылатын оқыту әдістерін зерделеу, сондай-ақ Қазақстанның ұлттық дәстүрлеріне негізделген бухгалтерлік есепті оқытудың жаңа әдісін әзірлеу.

Бухгалтерлік есепті оқыту әдістері ғылыми ортада белсенді түрде зерттелуде. Көптеген зерттеулер оқыту әдістеріне бағытталған келесі жіктелімдерді көрсетеді, мысалы, оқыту формалары лекциялар, телелекциялар, бейнелекциялар, презентациялар, практикалық семинарлар, зертханалық сабақтар, қашықтан оқыту, электронды оқулықтар және т.б. [2,3,4]

Битти және т.б. ұсынған көзқарас. (1997) бухгалтерлік білім беруде «озық оқыту» және бірегей тәсіл тақырыпты кеңірек түсінуге ықпал ететінін айтады[5].

Бухгалтерлік есепті оқытуда қызықты тәсіл мнемоникалық әдістерді қолдану болып табылады (Manalo, Баннелл, Стиллман, 2000). Зерттеулер көрсеткендей, бұл әдістер әртүрлі нәрселерді жақсы есте сақтауға көмектеседі.

Мнемоника көне грекше «есте сақтау өнері» дегенді білдіреді. Бұл белгілі бір ақпарат түрлерін есте сақтауды жеңілдететін арнайы әзірленген әдістер мен тәсілдер.

Қазіргі интерпретацияда мнемоника белгілі бір жүйеде қолданылатын ақпаратты есте сақтаудың барлық әдістер жиынтығын білдіреді, ал мнемотехника термині осы нақты мнемоникада анықталған әдістердің практикалық қолданылуы ретінде түсіндіріледі. Арнайы мнемотехниканы білу және пайдалану цифрлық ақпаратты, нақты мәтіндер мен терминдерді, есімдерді, фамилияларды, шетелдік сөздерді, өрнектерді және т.б. жақсы есте сақтауға мүмкіндік береді.

Негізгі тәсілдері:

- Әріптік код;
- Ассоциация;
- Рифмалар;
- Топтастыру;
- және т.б.

Біз бухгалтерлік есеп әдістерін оқыту үшін ассоциациялар тәсілін таңдадық. Оның мәні ақпаратты есте сақтаумен байланысты жарқын ерекше ассоциацияларды табуға.

Мнемотехниканы пайдалану жалпы бухгалтерлік есепке қызығушылықтың артуына әкеледі, өйткені ассоциациялар арқылы есте сақтау әрқашан статикалық есте сақтаудан гөрі қызықтырақ.

Мнемотехника ақпараттарды есте сақтауға көмектесуі себепті әсіресе оқиғалардың немесе деректердің реті маңызды болған кезде өте пайдалы. Бұл әсіресе үлкен шоттар саны мен баланс баптары бар бухгалтерлік есепті оқыту кезінде өте маңызды.

Мнемотехника әдістерін болашақ бухгалтерлерді дайындау үдерісінде кеңінен қолдану үшін тиімді, өйткені ол мәліметтерді тереңірек есте сақтауды қамтамасыз етеді. Мнемоникалық құрылғыларды шектеулі жағдайларда қолдануға болады, бұл жағдайда біз техникалық есте сақтау (яғни, жаттау) туралы айтпаймыз, ол да маңызды болғанмен, бірақ қаржылық есеп беруді концептуалды түсіну және оларды талдау мүмкіндігі туралы айтқымыз келеді[5].

Елдің мәдениеті, менталитеті және тарихы сияқты ерекше белгілерге байланысты оқыту әдістерін таңдау, дамыту, қолдану әр ел үшін әртүрлі деп есептейміз. Бұл әдістер жергілікті жағдайларға бейімделген жағдайда кез келген ортада қолданылуы мүмкін жағдайлар.

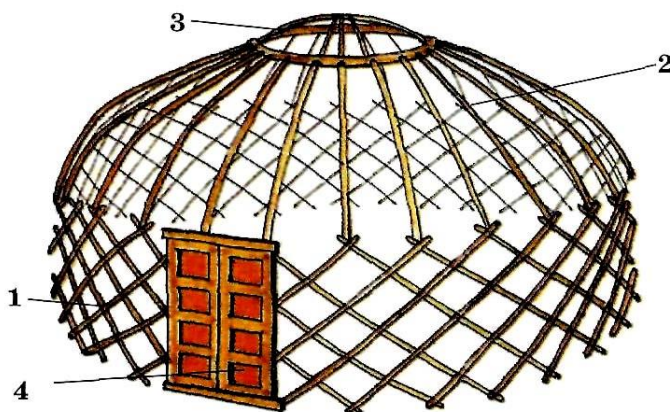
Қазақ этнопедагогикасының негізгі мақсаттарының бірі – ұлттық салт-дәстүрлер арқылы балаға ақыл-ой, адамгершілік, әсемдік, дене, денсаулық, еңбек тәрбиелерін беру, мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру.

Біз ұсынып отырған әдістемеді ұлттық код қолданылады. Ол қазақтың ұлттық баспанасы – киіз үйге қатысты болмақ. Біз осы арқылы білім алушыларға ұлтжандылық қасиетті дарытуды тәрбиелік міндетіміз санадық.

«Есеп және аудит» мамандығы студенттерінің оқу бағдарламасында «Бухгалтерлік шоттар және олардың бухгалтерлік баланспен байланысы» атты тақырып қарастырылған. Осы тақырыпты ашу мақстында мнемотехника тәсілі - ассоциация әдісіне жүгіндік. Мақсат - құрылатын жаңа кәсіпорын ретінде киіз үйді таңдау арқылы бухгалтерлік шоттар мен олардың қызметтерін киіз үй элементтерімен салыстыра отырып оқыту.

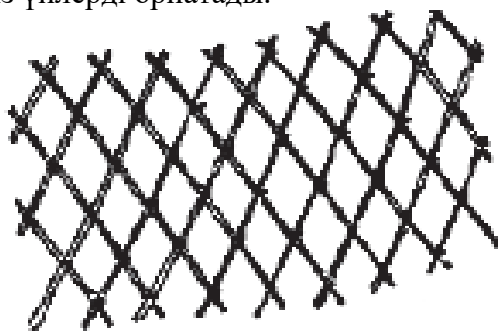
Бұл техниканы толық түсіну үшін киіз үйдің құрылымын қарастырамыз. Ал қазақтың киіз үйі төрт ағаш элементтерінен тұрады:

- қабырғаларын құрайтын «кереге» тордан;
- күмбезді құрайтын «уық» тіректерінен;
- киіз үйдің төбесі ретінде қызмет ететін дөңгелек «шаңырақтан» және ол төбелік терезе қызметін атқарады;
- және есіктен (Сурет 1).

Сурет 1 – Киіз үй құрылысы (1.Кереге, 2.Уық, 3. Шанырақ, 4.Есік)

Кереге - киіз үйдің жылжымалы торлы негізі (2-сурет). Киіз үйдің керегесі бірнеше жеке секциядан тұрады – қанат («Қанат»). Қанат құрайтын тіректерде диагональды ось бойынша қиылысу орындарында бекіту бауларына арналған тесіктер жасалады. Кәдімгі киіз үй 6 қанаттан (алты қанатты киіз үй) тұрады, ал бай адамдар 8,10,12,14,16,18 және тіпті 30 буыннан тұратын үлкен киіз үйлерді орнатады.

Сурет 2 – Кереге буындары

Егер киіз үйдің негізі – кереге болса, кәсіпорынның бухгалтерлік есебінің негізі - бухгалтерлік баланс. Киіз үй үлгісінде біз бухгалтерлік балансты дұрыс жасау үшін жаңа шағын фирма пайдаланатын шоттар тізімін жасадық. Мысал үшін 5 буыннан тұратын киіз үйді пайдаланамыз.

Киіз үйді құрастыру үдерісі «кереге» буындары бекітілетін есік жақтауынан басталып, шеңберді біртіндеп жабатындықтан, біз бірінші кезекте өз буынымызды атауымыз керек. Керегенің әрбір буыны бухгалтерлік баланс бөлімдерінің бірі болып табылады (3 сурет).

1-ші буын	• Қысқа мерзімді активтер
2-ші буын	• Ұзақ мерзімді активтер
3-ші буын	• Қысқа мерзімді міндеттемелер
4-ші буын	• Ұзақ мерзімді міндеттемелер
5-ші буын	• Капитал

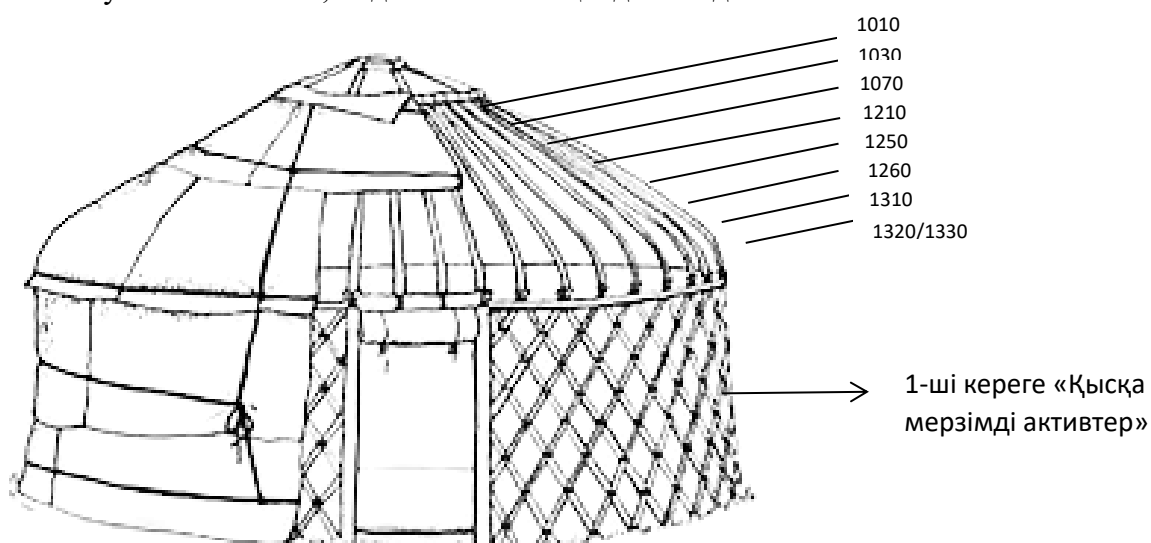
Сурет 3 – Бухгалтерлік баланстың құрамдас бөліктерін «кереге» киіз үйінің буындары бойынша бөлу

Бірінші және екінші буын есіктің екі жағында орналасуы керек, өйткені қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтер кәсіпорынның негізі болып табылады. Олардың қозғалысынан қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелер туындайды.

Сонымен, біз кереге мен есіктің 5 байланысын орнаттық. Киіз үйді жинаудың келесі кезеңі – «Шаңырақ» және «уық» тіректерін орнату. «Шаңырақтың» жиегі бойынша көптеген шаршы тесіктер бар, оларға «уық» тіректерін салады, ал басқа ұштарын керегеден жасалған шеңберге байлайды. Мұнда біз назар аударатын байланыс - кереге уықтары мен шаңырақ.

Бухгалтерлік есеп мақсатында әр уық - бұл шоттар жоспарындағы шот. (4 сурет)

4-суреттен көріп отырғанымыздай, «қысқа мерзімді активтер» кереге буынына шоттар бекітілген 1010, 1030, 1070, 1210, 1250, 1260, 1310, 1320/1330. Бұл шағын кәсіпорынның экономикалық операцияларын көрсететін негізгі шоттар. 1320 және 1330 шоттарын қолдану кәсіпорынның қызметіне байланысты: егер компания өз өнімдерін өндірумен айналысса, онда 1320 шоты қолданылады. Егер компания тауарларды сатып алумен және сатумен айналысса, онда 1330 шоты қолданылады.

Сурет 4 – Киіз үй құрамындағы қысқа мерзімді активтер шоттары

Әрі қарай, сол қағида бойынша біз керегенің әр буынына 8 шот-фактураны тіркейміз. Бұл керегенің бір буынында ең аз уық саны, бір буында ең көбі 15 уық болуы мүмкін. Кәсіпорын жаңа, әлі күшейтілмегендіктен, оның керегесінің кең терезелері бар және тиісінше оларға «уық» тіректері аз бекітіледі. Кәсіпорын неғұрлым ұзақ және пайдалы жұмыс істесе, оның шаруашылық операциялары соғұрлым көп болса, бухгалтерлік есеп шоттары соғұрлым көп іске қосылады және тиісінше бұл мағынаны киіз үйге ауыстырса, киіз үйдің керегесі тығыз болады, терезелері жиі және тар болады, оларға «уық» тіректері көбірек бекітіледі деп айтуға болады.

Кесте 1 – Бухгалтерлік есептің негізгі шоттары

1-ші буын Қысқа мерзімді активтер	1010, 1030, 1070, 1210, 1250, 1260, 1310, 1320/1330
2-ші буын Ұзақ мерзімді активтер	2110, 2160, 2210, 2410, 2420, 2730, 2740, 2500
3-ші буын Қысқа мерзімді міндеттемелер	3360, 3100, 3210, 3220, 3230, 3240, 3310, 3350
4-ші буын Ұзақ мерзімді міндеттемелер	4110, 4150, 4410, 4450, 4160, 4140, 4150, 4310
5-ші буын	5030, 5110, 5510, 5520, 5530,

Капитал	3010, 3020, 4010
---------	------------------

Осылайша, 1-кестеде керегенің белгілі бір сілтемелеріне қатысты шоттар көрсетілген.

Жоғарыда сипатталғандай, «уық» тіректерінің жиынтығы - бұл шаңырақ (5-сурет). Оның шеңбері (тоғын) барлық «уық» тіректерін біріктіреді, яғни барлық шоттарды біріктіреді, тиімді пайдалану мақсатында бақылайды. Шаңырақтың күлдіреуіші-бекіткіш-кергіш рейкасы бар. Мұндай рейкалардың қатарлары шаңырақтың диаметрі бойынша бір-біріне перпендикуляр орналасады.

Мұндай рейкалар 3-тен 8-ге дейін болуы мүмкін. Рейкалар деректерін біз кәсіпорынның өзіндік құны мен кірістерін қалыптастыруға байланысты есептеулерді қолдануға шешім қабылдадық.

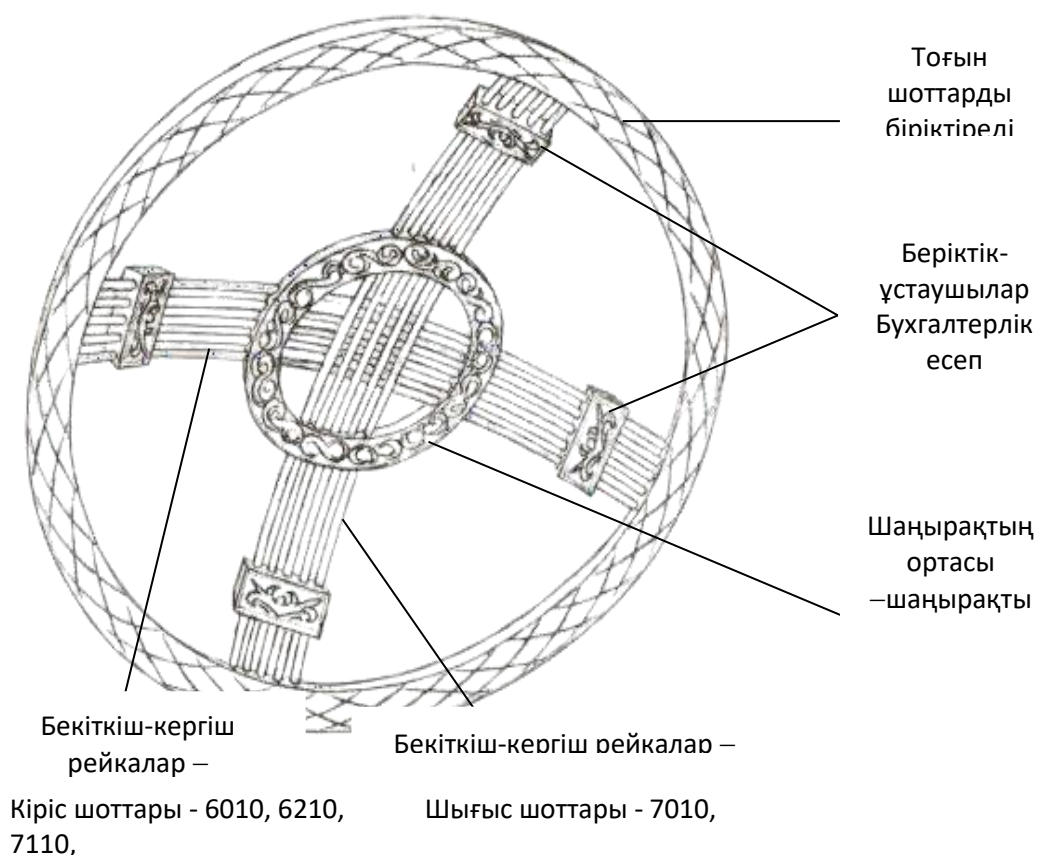
Бекіткіш-кергіш рейкалардың қатарларын беріктік ұстағыштары ұстайды. Оларға сақталуы керек заңнама нормаларының рөлі беріледі.

Әр кәсіпорын ұмтылатын ең бастысы - пайда табу. Шаңырақ орталығы (шаңырақтың көзі) кәсіпорын қызметінің нәтижесі – пайда немесе шығын.

Шаңырақтың бір және басқа қатарында 5 рейканың болуы ең жақсы нұсқа деп санаймыз. Біз оларға өзіндік құнмен байланысты 5 шотты және кәсіпорынның табысымен байланысты 5 шотты орналастыруды ұсынамыз (2-кесте).

Кесте 2 – Бухгалтерлік есептің негізгі шоттары

1-ші қатар «Шығындар»	7010, 7110, 7210, 7410, 7480
2-ші қатар «Табыстар»	6010, 6210, 6220, 6260, 6290

Сурет 5 – Шаңырақтың құрылысы

Киіз үйдің құрылысына есік пен оның үстіндегі «уық» тіректері тартылмаған.

Біз есікті кәсіпорынның қызметіне қосылуы мүмкін инвестициялармен бейнелейміз. 2210, 2220, 2310, 2320 сияқты бухгалтерлік есеп шоттары осы процеске байланысты

Осылайша, біз киіз үй құрылысына шағын, тек қалыптасып келе жатқан кәсіпорынның шоттарының жұмыс жоспарын ауыстыруға әрекет жасадық. Біз осы әдіс арқылы бухгалтерлік есеп шоттары бухгалтерлік баланспен қандай байланыста болатынын көрсеткіміз келді.

Қорытындылар болсақ, ғылыми туындымыз – оқу әдістемеміздің жетістігі деп келесі 3-кестедегі көрсеткіштерді атаймыз:

Кесте 3 – Оқу-әдістеменің жетістіктері

Жаңалығы	киіз үй құрылысына шағын, тек қалыптасып келе жатқан кәсіпорынның шоттарының жұмыс жоспарын ауыстыруға әрекет жасалды
Технологиясы	- мнемоника, оның ішінде ассоциация әдісі - топпен әңгімелесу, сұхбаттасу, «миға шабуыл» логикалық сұрақ-жауап әдістері
Тиімділігі	- оқушылардың назарын аудартады, ақпараттарды тереңірек есте сақтауды қамтамасыз етеді. - логикалық ойлауын, ой-өрісін дамытады, танымдық белсендігін арттырады, шығармашылығын қалыптастыруға ықпал етеді
Нәтижесі	соңғы үш оқу жылының экономика мамандықтарының студенттеріне өткізілген осы тақырыптың нәтижесі 81,3%-87% сапа көрсеткішін берді.

Осылайша, сабағымыз алдына қойған үш мақсатына жетті деп ойлаймыз:

- Білім беру – бухгалтерлік шоттар мен олардың баланспен байланысы туралы білімді қалыптастыру;
- Тәрбиелік – білім алушыларға ұлтжандылық қасиетті дарыту.
- Дамыту – киіз үй құрылысын елестету арқылы бухгалтерлік шоттарды және олардың қызметтерін есте сақтау.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ф. Б. Бөрібекова Н. Ж. Жанатбекова Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар //ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы, 2014.-216.
2. Х.М. Бекулов, М.Х. Тхазеплова, И.Б. Бекулова Частная методика обучения бухгалтерскому (финансовому) учету в контексте многоуровневой системы подготовки экономистов // Наука и образование: современные тенденции. 2015. № 1 (7). - С. 58–73.
3. Л.Г.Уляшева Совершенствование методики обучения бухгалтерскому учету бакалавров // Материалы межрегиональной научной конференции (1–3 декабря 2017 г.) – Сыктывкар: Изд-во СГУ им. Питирима Сорокина, 2017. – С.73-77.
4. Товма Н.А. Учебно-методические проблемы обучения бухгалтерскому учету // Сибирский торгово-экономический журнал. 2016. № 1 (22). - С. 107-110.
5. Битти В., Коллинз В. и Макиннес В. (1997). Глубокое и поверхностное обучение: простая или упрощенная дихотомия? Бухгалтерское образование, 6 (1), 1-12.
6. Манало Э., Баннелл Дж. К. и Стиллман Дж. А. (2000). Использование мнемотехники процесса в обучении школьников с трудностями в обучении математике. Ежеквартально по неспособности к обучению, 23 (2), 137–156.

МҰНАЙ-ГАЗ САЛАСЫНЫҢ ҚАШЫҚТЫҚТАН БАСҚАРУДА АМТ-411 ТРЕНАЖЕР-ИМИТАТОРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Усенов Нурболат Жанбырбаевич арнайы пән оқытушысы
Атырау қаласы, Саламат Мұқашев атындағы Атырау политехникалық
жоғары колледжі

Скважинаны компрессормен меңгеру опрeциясын орындау барысы

Берілген есепте төмендегідей жабдық пайданылады:

- А-50М көтеру қондырғысы
- А-50М шығыры

Сорап шоғыры (пайдаланады)

- ЦА-320М-100 цементтеу агрегаты (агрегат саны- 9), міндеті: ЦА-320М-100 цементтеу агрегаты бұрғылау және күрделі жөндеу процесінде ұңғыны цементтеу үшін жуу сұйығын айдау үшін, сонымен бірге мұнай және газ ұңғыларында басқа да жуу бастыру жұмыстарына пайдаланады.

ЦА-320М-100 цементтеу агрегатының жабдығы автомобильдің (Краз немесе Урал маркалары) шасси негізінде орналасады, бұл жерде автомобиль қозғалтқышы сораптың жоғарғы қысымды жетектеушісі ретінде қолданылады.

ЦА-320М-100 цементтеу агрегатының құрамы:

- Құрастыру негізі (базасы)
- Жоғарғы қысымды сорап
- Манифольд
- Су бергіш шоғыр

ЦА-320М-100 цементтеу агрегатының техникалық сипаттамасы:

- Жоғарғы қысымды сорап:.....НЦ-320М (поршенді)
- Пайдаланатын қуаты:.....125кВт
- Пайдалы қуаты:.....100кВт

Агрегат түрі	Жылдамдық	Шығым	Қысым
ЦА-320М-100	1	1,4	40
	2	2,5	32
	3	4,8	16
	4	8,6	9

- Габарит өлшемдері:.....2385x750x2390
 - Өлшем бегінің сыйымдылығы:.....6куб.м
 - Цемент ерітіндісіне арналған бактің сыйымдылығы:.....0,25куб.м
 - Қабылдағыш желінің шартты диаметрі:.....100мм
 - Айдайтын желінің шартты диаметрі:.....50мм
 - Су беретін шоғырдың сорабы:.....ЦНС 38-154(ортадан тепкіш)
 - Сораптың жетектеушісі:.....3М3-511 автономды қозғалтқыш (ГАЗ-53)
 - Ыдыс 2 дана ыдыс ауданы 20м² ыдыс биіктігі 2м.
 - СД-9 компрессор станциясы
- Қолданылатын құрал (ұңғыда орналасқан)
- Құбырлар НКТ-89

Атқылауға қарсы жабдық

- Фонтандық арматура (АФ 6 – 100 x 35 фонтандық арматурасы)
Ақпарат «Бурение-2045БТ» сценарийінен алынады.
- Тышқанның курсорын сценарийдің иконкасына апарамыз
- Тышқанның оң жақ пернесін басамыз
- Көрінген контексті менюден параметрлерден жоғарыдан екінші жолды таңдаймыз. Оған тышқанның курсорын апарамыз және перненің сол жағын басамыз.
- Көрінген терезеден керекті вкладканы тышқанның сол жақ пернесін атына апарып таңдаймыз.
- Кешен туралы толық ақпарат алу үшін оған тышқанның курсорын апарамыз, перненің оң жағын басамыз, көрінген контексті менюде тышқанның сол жағын басып ашамыз.

Бастапқы шарттар:

Тікелей жуу (онда кері жууды пайдаланбаймыз)

- Циркуляция жүйесінің пультімен ыдыстағы ерітіндінің тығыздығын $\rho=1,13 \text{ г/см}^3$ етіп береміз («Стартқа» дейінгі тығыздық, ұңғыдағы ерітіндінің тығыздығын анықтайды)
- Сорап агрегатының жетектеушісін сөндіреміз

Тікелей жууды қамтамасыз ету үшін фонтандық арматура істелінуге тиісті:

- Тікелей жуу ысырмасын ашу
- Кері жуу ысырмасын жабу
- Кері жуу желісін жабу
- Тығынды шүмектің оң жақтағы жоғарғысын және орталық шүмекті ашу
- Тығынды шүмекті (сол жақтағы жоғарғысы) және лубрикатор шүмегін жабу
- Тығынды шүмекті (төмендегі оң жақтағы) немесе тікелей жуу желісінің ысырмасын жабу
- Тығынды шүмекті (төменгі сол жақтағы) ашу
- Дроссельді 1 төменгі ашу

Кері жуу

Тікелей жуу (онда кері жууды пайдаланбаймыз)

- Циркуляция жүйесінің пультімен ыдыстағы ерітіндінің тығыздығын $\rho=1,13 \text{ г/см}^3$ етіп береміз («Стартқа» дейінгі тығыздық, ұңғыдағы ерітіндінің тығыздығын анықтайды)
- Сорап агрегатының жетектеушісін сөндіреміз

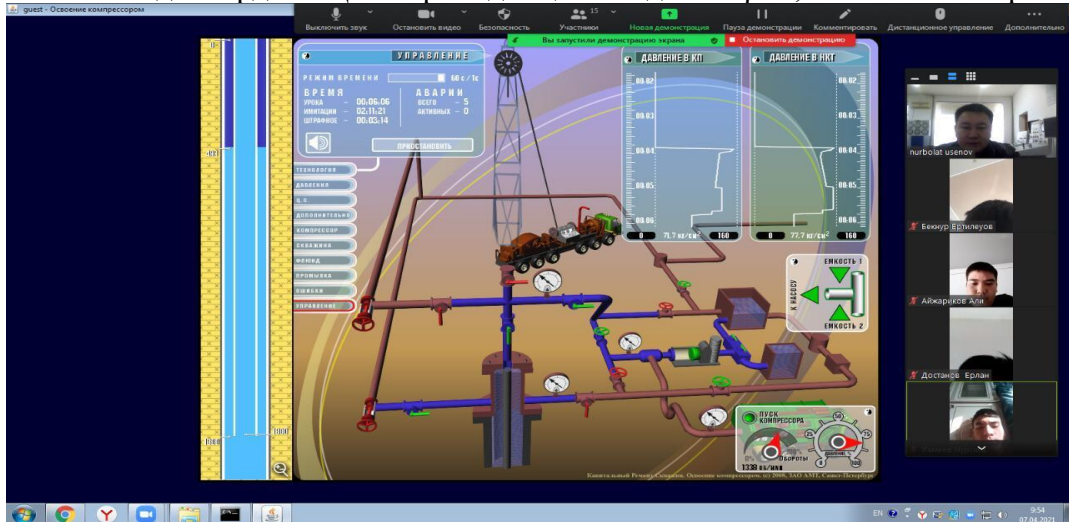
Кері жууды қамтамасыз ету үшін фонтандық арматура істелінуге тиісті:

- Кері жуу ысырмасын ашу
- Тікелей жуу ысырмасын жабу
- Тығынды шүмекті (төменгі оң жақтағы) ашу
- Тікелей жуу желісінің ысырмасын жабу

- Тығынды шүмекті (төменгі сол жақтағы) жабу
- Тығынды шүмектің (сол жақтағы жоғарғысын) және орталық шүмекті ашу
- Тығынды шүмекті (оң жақтағы жоғарыдағы) және лубрикатор шүмегін жабу
- Дроссельді 2 жоғарыдағы ашу

Старт мақсатын (есебін) қосу

- 1) Ұңғыдағы ерітіндіні техникалық суға ауыстырамыз
- 1 және 2 ыдыстардағы ЦЖП ерітіндінің тығыздығын $\rho=1,01 \text{ г/см}^3$ етіп береміз

- Үш жүрісті шүмекті ашамыз және берілген ыдысқа орнатамыз
 - 1 немесе 2-сорап агрегатының берілісін таңдаймыз
 - Қозғалтқыштың білігінің айналысын (ҚБА) береміз
 - САЖ қосамыз
 - Шығатын жердегі тығыздық кіретін жердегі тығыздықпен $\rho=1,01 \text{ г/см}^3$ теңескенше ұңғыға айдау (циркуляция жүйесінің пультін қара)
- 2) Компрессорды қосамыз
 - Сорап агрегатындағы қысымның бар екеніне көз жеткізу (кіретін жерде қысым нольден жоғары)
 - Компрессордың қысым реттегішін «максимум» жағдайына қою
 - Компрессорлық ҚБА минимальды жұмыс санынан 70-80 %-ға артық қою
 - Компрессорды іске қосу, іске қосу тетігін басу
 - Ұңғыдағы техникалық суды азрацияланған ерітіндіге ауысқанша күтеміз (шығатын жердегі тығыздық $\rho=1,01 \text{ г/см}^3$ -ден азаяды. ЦЖП «шығатын жердегі тығыздықты қара»)
 - Компрессорды сөндіреміз (айналыс тұтқасын төменгі жағдайға қоямыз, қысымды минимальды жағдайға қоямыз)
 - Сорапты сөндіреміз (жетектеушіні сөндіреміз, беріліс бейтарап (нейтральная))
 - Фонтандық арматурадағы барлық тығынды шүмекті тек орталығынан басқасын жабамыз
 - Фонтандық арматура (ФА) сол жақтағы тығынды шүмекті ашамыз
 - ФА төменгі желісіндегі дроссельді ашамыз
 - (Тексеру) ФА сол жақтағы жоғарыдағы тығынды шүмекті жабу
 - (Тексеру) ФА жоғарғы желісіндегі дроссельді жабу
 - Флюид (сұйықтың) сақина кеңістігін толтырғанша күтеміз (кіретін жердегі тығыздық $0,8 \text{ г/см}^3$ болады – мұнайдың тығыздығы) ЦЖП қараша
 - ФА сол жақтағы жоғарыдағы тығынды шүмекті ашу
 - ФА жоғарғы желідегі дроссельді ашу
 - ФА сол жақтағы төменгі тығынды шүмекті жабу
 - Флюид құбырдың барлық көлемін толтырғанша күтеміз. Кіретін жердегі тығыздық $0,8 \text{ г/см}^3$ болады – мұнайдың тығыздық ЦЖП қара.

- Дроссельдің жоғары және төменгі желілерін ашамыз (сол жақтағы тығынды шүмектер және дроссельдер), ағынды күтеміз
Барлық тығынды шүмектерді жабамыз, қысымның тұрақтанғанын күтеміз, ФА артық қысымды манометрмен өлшейміз. Меңгеру аяқталады.

Пайдаланылған әдебиет

1. АМТ-411 тренажер қондырғысындағы зертханалық жұмыстарды жүргізуге арналған әдістемелік нұсқаулық
2. Скважинаны күрделі жөндеу зертханасы

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ 3D МОДЕЛИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Батталова Л. К.

«Аксуский колледж черной металлургии», г.Аксу

- Основная цель: Практикума по техническим специальностям является обучение студентов основным приемам создания и редактирования чертежей, которые они смогут применять на начальном этапе для выполнения графических чертежей и создание деталей по специальностям.
- Современные технологии позволяют создать визуализацию проектируемого объекта, максимально приближенного к реальному устройству, оценить его наглядно. Трехмерная модель будущего механизма ускоряет и облегчает работу инженера-конструктора, избавляя его от процесса черчения
Компас 3D – программное обеспечение для создания объемных моделей. Оно основано на математических расчетах и является отличным вариантом для осуществления инженерных проектов. Возможности программы включают не только построение модели, но и математические расчеты для последующего ее изготовления.
 - ✓ На изучение курса "Черчение", к сожалению, отводится с каждым годом все меньше и меньше времени. И для достижения хороших результатов учащимися необходимо использование ИКТ.
 - ✓ Современный подход к курсу черчения подразумевает использование на уроках различных систем автоматизированного проектирования, это позволяет быстро и четко получить необходимые представления о детали, изделии; рассмотреть предмет со всех сторон; мгновенно получить необходимые чертежи для построенного трехмерного объекта; проанализировать модель.
- Компас 3D - Чертежно-графический редактор КОМПАС позволяет использовать многочисленные библиотеки стандартизированных элементов и изделий, поддерживает все требования стандартов ЕСКД по созданию конструкторской документации.
 - Практика показывает, что студенты, в большинстве своем, проявляют интерес к работе в данной системе автоматизированного проектирования, некоторые даже изучают ее углубленно и самостоятельно. Особо их привлекают следующие особенности электронных чертежей:
 - Точность.
 - Проще осуществляется исправление.
 - Экономия времени.
 - Моделирование трехмерных объектов является более наглядным способом представления оригинала. Мы не всегда имеем возможность демонстрации того или иного объекта изучения в натуральном виде, такую возможность дает виртуальная демонстрация. [4].

Создание детали «Втулка»

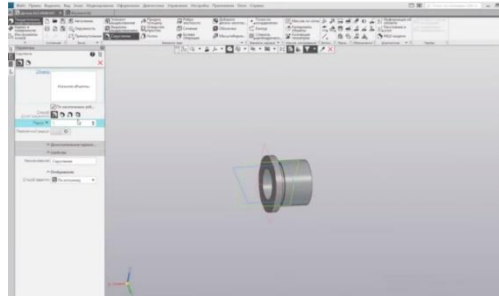

Рисунок 1 - Втулка

Втулка — это деталь, которая используется для соединения двух труб или валов, обеспечивая их точное выравнивание и минимизируя износ. Втулки имеют различную форму и размеры, а также могут выполнять различные функции.

Для этого нам надо файл – создать – деталь.

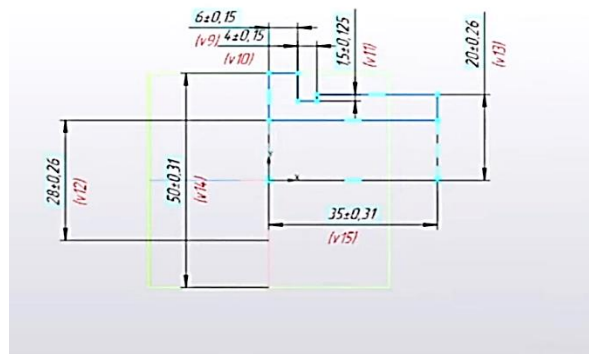
Выбираем плоскость и выбираем создать эскиз.

Нажимаем на команду отрезок, стиль линии осевая и рисуем осевую линию.

Далее нажимаем на команду автолния, стиль линий меняем на основную, и рисуем сечение втулки, после замыкаем эскиз.

Далее с помощью команды авторызмер задаем все нужные нам размеры.

↻

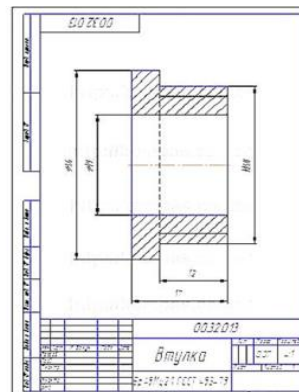
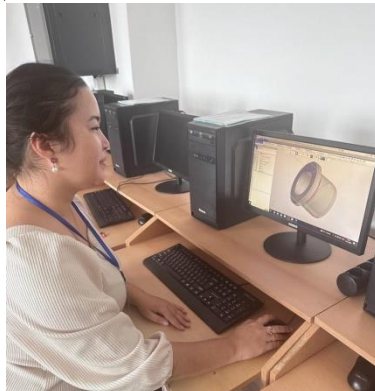
Нажимаем на операцию элемент вращения.

Получаем предварительную заготовку под нашу деталь.

Далее нажимаем на команду скругления.

На кромках делаем скругления и нужные фаски.

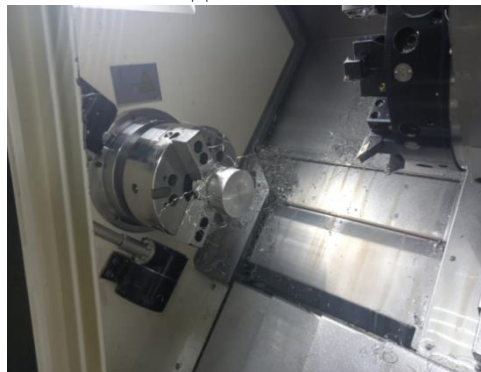
Все на этом деталь готова

С помощью флеш-карты переносим на станок ЧПУ.

Вытачивание детали на станке ЧПУ

Работы наших студентов

Создание деталей на принтере 3 D печати

Все необходимое для проектирования

1. Компьютер
2. Программа Компас 3D
3. Желание

Вывод

- Хочется отметить, что данная программа является только лишь инструментом грамотного специалиста в своей предметной области.
- КОМПАС берет на себя выполнение рутинной работы и делает труд конструктора более производительным.
- При использовании ИКТ на уроках черчения и специальных дисциплин, повышается мотивация как учителя, так и учащихся
- Мотивация учащихся на уроке при использовании 3D моделирования :
 - - наглядность
 - - активизация методов обучения
 - - разнообразие форм обучения на уроке
- Мотивация учителя:
 - - снижение трудоемкости процесса (обучения и контроля)
 - - способность быть «современным учителем».
- При использовании 3D моделирования, конечно повышается интерес к предмету и, конечно же качество знаний и успеваемость.

Использованная литература

1. Бродский А. М.Б 881 Черчение (металлообработка) : учебник для нач. проф. образования / А. М. Бродский, Э. М. Фазлулин, В. А. Халдинов. — 8-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2011. — 400 с
2. Боголюбов С.К. Черчение. Учебник для средних специальных учебных заведений. М.: "Машиностроение", 1989 год, 336 с.
3. Вышнепольский И. С. Техническое черчение : учебник для среднего профессионального образования / И. С. Вышнепольский. — 10-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2021. — 319 с.
4. Мурачёва И.В. Компас для начинающих метод указания / сост. И.В.Мурачёва.— Самара: Изд-во Самар. ун-та, 2017. С. 70

БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕ INSTRUCTIONAL SKILLS WORKSHOP (ISW) ҚҰРАЛДАРЫН ҚОЛДАНУ.

Избулова Аайлым Мадихатовна

«О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК

Білім беру ортасында сабақтарды өткізудің жаңа формалары пайда болады. Қарқынды эксперименттік оқыту тәсілін пайдалана отырып, қатысушыларға ересек оқушыларды оқыту теориясы мен практикасы, ілеспе сабақ жоспарлары бар оқытудың пайдалы мақсаттарын таңдау және жазу, оқушыларды қатысуға тарту әдістері және оқытуды бағалау бойынша ұсыныстар туралы ақпарат беріледі. Instructional Skills Workshop өзінің оқыту тәжірибесін түсінуге және үйренуге шақырады, ал кері байланыс сабақтың нақты мазмұнына емес, оқу процесіне бағытталған.

ISW жұмыс істейтін тиімді кері байланыс дағдылары топтағы тәрбиешілерге, сондай-ақ олардың әдеттегі институционалдық міндеттерін орындау кезінде пайдалы.

ISW бірлескен білім беруді және сынып пен оқу орнына қайта оралуы мүмкін қоғамдастық құруды тудырады. ISW қатысу жаңа оқытушылар мен оқытушылар ассистенттеріне (ТА) өз профилінің бірегей мәдениеті мен құндылықтар жүйесі туралы білуге мүмкіндік береді және тәжірибелі мүшелер үшін жаңартушы және жандандыратын әрекет бола алады. Қосымша артықшылықтар-алқалық сезім, команда құру, өзін-өзі тану және басқалармен жұмыс істеудің жаңа тәсілдерін үйрену.

ВОРКШОП («Workshop»)- ағылшын тілінен аударғанда бұл термин «шеберхана» дегенді білдіреді және оның негізгі ниетін көрсетеді, бірақ ол сәл өзгеше түрде қолданылады.

Воркшопты өткізудің мақсаты әрбір білім алушының белсенді қатысуымен жаңа құзыреттер алу болып табылады.

«Воркшоп» ұғымы туралы қысқаша айтқанда, бұл топтық даму әдісі деп айтуға болады. Оның негізгі идеясы-белгілі бір дағдыларды игеру, оған қызығушылық танытқан адамдардың өзара әрекеттесуі арқылы алынған білім.

Instructional Skills Workshop (ISW) –кешенді сабақ, бірақ воркшоптарды қолдану тәжірибесі бұл ұғымды бай мазмұнмен толтырды. Ең көп таралған сипаттамалардың ішінен, мысалы, ең танымал воркшоп зерттеушілерінің бірі Клаус Фопельдің анықтамасын қолдануға болады:

- Қатысушылар, ең алдымен, өздерінің белсенді жұмысының арқасында Үйренетін қарқынды оқу іс-шарасы

- Барлық қатысушыларға оқу аяқталғаннан кейін басындағыдан гөрі сауатты болуға көмектесетін оқу тобы

- Әркім белсенді қатысатын оқу процесі

- Қатысушылар бір

-бірінен көп нәрсені үйренетін оқу процесі

- Тренинг, оның нәтижелері, ең алдымен, қатысушылардың үлесіне және аз дәрежеде

– жүргізушінің біліміне байланысты

- Жетекші құзыреттілігі емес, қатысушылардың тәжірибесі басты назарда болатын оқу процесі

- Осы уақытқа дейін ойлағаннан да көп білетін және білетін нәрсені ашуға және оны күтпеген адамдардан бірдеңе үйренуге мүмкіндік беру.

Дағдыларды дамыту семинары (ISW) шағын топта (5-6 қатысушы) ұсынылады және жаңа және тәжірибелі оқытушылардың оқу тиімділігін арттыруға арналған. Бұл оқытушыларды оқытуға арналған қосымша тақырыптық сабақтары бар микроқабылдағыштардың кері байланысына құрылымдық тәсіл. 24 сағаттық семинар барысында (әдетте 3-4 күнге созылады) қатысушылар үш «шағын сабақты» әзірлейді және өткізеді және шағын сабақтарға қатысқан басқа қатысушылардан ауызша, жазбаша және бейне кері байланыс алады. Эмпирикалық оқытудың қарқынды тәсілін қолдана отырып, семинар сабақ мазмұнына емес, оқу процесіне бағытталған кері байланыс арқылы өзінің педагогикалық тәжірибесін ойлауға және зерттеуге шақырады.

Сонымен, біздің қарауымыздың объектісі-Instructional Skills Workshop (ISW), яғни өз ісінің шеберінің басшылығымен жаңа, бірегей, жиі интеллектуалды өнімдер жасауға және тәжірибе алмасуға болатын іс-шара. Мұнда Клаус Фопельдің бір бейнелі анықтамасын беру орынды:»Воркшоп биге ұқсайды, онда жүргізуші кейде өзін басқарады, кейде серіктесті өзі басқарады және сонымен бірге қатысушылармен жалпы ритақты табуға тырысады».

Егер біз осындай өнімді жасай алсақ, онда біз инновацияны жасаймыз, ал воркшоп – инновацияны құруға арналған оқиға және бұл, әрине, қызықты. Сондықтан, воркшопбұл мақсатты аудиторияны тарту құралы, онда оны проблемаларды шешудің жаңа тәсілдері күтеді. Воркшоп өзінің форматына байланысты барлық қатысушылардан үлкен қайтарымды талап етеді, бұл белсенді «серіктестермен» және оларды шабыттандыратын жүргізушімен кездесуді қамтиды. Воркшопта өзін-өзі көрсетуге ынтасы бар және өз қабілеттерін ашуға және дағдыларын жетілдіруге бағытталған адамдар жиналады, олар өздерінің қарым-қатынас өрісін құруы керек. Воркшопқа келгеннен кейін қатысушылар құнды ақпаратты өз қолдарымен таниды, «шебер инноватор» деп аталатын басқарумен жұмыс істейді, жаңа әдісті игереді және ұсынылған нәрсені бағалауға, бөлісуге, сынға алуға мүмкіндік алады. Воркшоп үшін идеялар, эмоциялар, жеке байланыстар, сенімді атмосфера маңызды.

Әрине, әр воркшоп ерекше, ол режиссура, эксперимент, шеберлікті беру, тәуекел, жағдайды өзгерту, демократиялық шешім қабылдау сияқты компоненттерден тұрады. Қатысушылар өздерін күтпеген жолмен көрсетеді, сондықтан жоғарыда айтылғандарды ескере отырып.

Workshop-бұл сіздің мақсатты нарықты зерттеу құралы. Біз өнімді тексере аламыз, сараптамалық пікірлер аламыз, аудиторияның үміттерін біле аламыз. Ол не алғысы келеді? Талқыланатын салаға не қызығушылық танытады? Workshop көмегімен қандай мәселелерді шешкісі келеді?

Workshop instructional Skills Workshop (ISW) жоспарын әзірлеу үшін осы ісшараның қозғаушы процестерін схемалық түрде анықтауға болады (олар көк шеңберде көрсетілген) және олардың қандай формаларда жүзеге асырылатындығын анықтауға болады (формалар ақ квадраттарда көрсетілген)

1 сурет. Жұмыс процестері және оларды воркшопта іске асыру нысандары

ISW Воркшоп түрлері.

Воркшоптың жұмыс бағытын таңдағанда, оның түрлері туралы түсінік алу маңызды. Мұндай шолу воркшоп бағдарламасы мен жобаның мақсатына сәйкестігін дәлірек анықтауға көмектеседі. Воркшоптардың түрлерін толығырақ қарастырайық.

Пікірсайыс клубы Бұл ISW Воркшоп ең көп таралған түрі, онда ол кәсіпқойлардың пікірлері, тәжірибелері, жетістіктері үшін алаңға айналады. Бұл воркшоп-мұндай іс-шаралардың жиынтығы, олардың әрқайсысы басқатырғыш сияқты, воркшоп бағдарламасының бірыңғай бейнесін құрайды. Бағдарламада кез – келген тәртіпте (тақырыпқа байланысты) комбинацияларды құруға болады: конференция – тренинг – семинар – практикум – дөңгелек үстел – коллоквиум- конкурс. Мұның бәрі әртүрлі конфигурацияларда құрылымдалған. Мұндай іс-шаралар білім беру, консалтинг, маркетинг және жарнама саласында таратылды. Әсіресе қызықты воркшоп коммуникациялық жобаны құру шарасы ретінде жүзеге асырылуы мүмкін.

Дәстүрлі конференциялардан айырмашылығы, воркшопта бір тарап (жүргізуші мен жаттықтырушы) тақырыпты ұсынады, мәселені тұжырымдайды, пікірталас, кеңес беру және бақылау жүргізеді, ал екінші тарап (қатысушылар) дизайнмен айналысады және өз білімдерін ұсынылғанмен салыстырады. Өздеріңіз білетіндей, интерактивті түрде "оралған" Ақпарат орта есеппен 70-80% жақсы есте қалады.

Пікірсайыс клубы логикалық ойлауды жетілдіруге, өз ұстанымын дәлелдеуге және пікірталас жүргізуге көмектеседі.

Іске асыру алгоритмі:

1. Өзекті тақырыпты таңдау. Воркшопта жұмыс істеу барлығына нақты дағдыларды алуға және белгілі бір тапсырмаларды шешуге көмектеседі.

2. Мақсатты талқылаңыз. Ең тиімді жұмыс үстелін жасау үшін оны не үшін өткізіп жатқаныңызды, кімге қызық болатынын, қатысушыларға қандай пайда әкелетінін қарастырыңыз.

3. Пішім туралы ойланыңыз және құрылымды жасаңыз. Тексеру парағына барлық кезеңдерді енгізіп, әрқайсысы үшін уақытты жазыңыз.

4. Қатысушылардың өзара әрекеттесуі үшін сайтты/цифрлық білім беру ресурсын анықтаңыз. Нәтижелерді көрсету үшін пішім мен сандық құралдарды қарастырыңыз. Қорытынды материалдарды одан әрі талқылау және түзету үшін қатысушылардың сөз сөйлеуі барысында түсініктемелерді тіркеуді ұйымдастыру маңызды.

5. Мессенджерлердегі чатботтар, email, webpush, әлеуметтік желілер сияқты әртүрлі жедел байланыс арналарын пайдаланыңыз.

6. Жаттығу жасаңыз. Барлық дайындалған құралдарды сынап көріңіз, жұмыстың әр кезеңін іс жүзінде тексеріңіз. Воркшопқа дайындық кезінде ынтымақтастық нәтижелерін жариялау үшін қандай цифрлық ресурстар тартылатынын қарастыру қажет. Жұмыс нәтижелерін ұсыну форматы мәтін, уақыт ленталары, ақыл-ой картасы, виртуалды тақталар, интерактивті плакаттар, бейнероликтер және т. б. түрінде ұсынылуы мүмкін.

Негізгі әдебиеттер тізімі:

1. Дадли П. Lesson Study: теория и практика применения [Электронный ресурс] – Электрон. Текстовые данные.- Астана.: Центр педагогического мастерства, 2013.- 46 с.- Режим доступа: http://figym.kz/uploads/LS_tpp.pdf

2. Кудиярбекова Г.К., Дубинец Н.А., Исакова А.М. Методика профессионального обучения, Павлодар, «Кереку», 2017 г.

3. Руководство для учителей по реализации коучинга и менторинга / А.К. Айдосова, А.Т. Айтпукешев, З.Е. Идришева, Г.М. Кусаинов, К.М. Сагинов, С.Е. Ултанбаева. – Астана: ЧУ «Центр педагогического мастерства» АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2014. – 46 с.

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ – САПАЛЫ БІЛІМ

Ақтөбе өнеркәсіптік технологиялар колледжі

Каликова Айгуль Сериковна

Арнаулы пән оқытушысы

Қазақ еліміздің түркітанушысы, публицист, педагог, аудармашы, қоғам қайраткері Ахмет Байтұрсынұлы: «Біліміден не пайда, білгенін көпке айтпаса, үйреткеннен не пайда, қайырымы қайтпаса»-деген екен. Сондықтан үнемі кәсіби біліктілігін артып, жаңашылдыққа ұмтылған педагог қана шығармашылықпен, зор қуатпен еңбектенеді. Себебі, әлем таныған елде рухани бай және интеллектуалды тұлғалар мекендеу қажет.

Заман талабына сай жабдықталған әр ұстаздардың осы талапқа сай жұмыстануға бетбұрыстары айқын көрініс тауып жатыр. Бүгінгі мұғалімнің еңбегі, тынымсыз ізденуді, үздіксіз кәсіби дамуды талап етеді. Қоғамның сұранысына лайықты ақпараттық - коммуникативтік технологияларды меңгерген мұғалім болып, өз бетінше білім алып, шешім қабылдай алатын, болашаққа жан-жақты көзқарасы бар, ой-өрісі жоғары дамыған, зерделі, жан-жақты тұлғаны қалыптастыруда.

XXI ғасыр жедел өзгеріп жатқан заманға бейімделуге мүмкіндік беретін түбегейлі өзгерістер енгізуді, өз кәсіби шығармашылығымызды шыңдауды талап етеді. Ойы жүйрік, ақылы жетік, бәсекеге қабілетті, өзгерістерге бейім жеке тұлғаны тек қана жаңа тұрпатты педагог қалыптастырады. Негізінен жаңартылған білім жүйесі құзыреттілікке және сапаға бағытталған бағдарлама. Жаңартылған білім берудің маңыздылығы – оқушы тұлғасының үйлесімді қолайлы білім беру ортасын құра отырып сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау, АҚТ –ны қолдану, коммуникативті қарым-қатынасқа түсу, жеке, жұппен, топта жұмыс жасай білу, функционалды сауаттылықты, шығармашылықты қолдана білуді және оны тиімді жүзеге асыру үшін қажетті тиімді оқыту

әдіс-тәсілдерді (бірлескен оқу, модельдеу, бағалау жүйесі, бағалаудың тиімді стратегиялары) болып келеді. Оған оқу мақсаттары зерделей отыра тапсырмаларды ықшам сабақтарды құрастыру барысында көз жеткіздік.

«Білімді болу деген сөздің мағынасы – белгісіз нәрсені ашуға қабілетті болу», - деген Әл-Фарабидің сөзіне жүгінетін болсақ, ел ертеңі білімді ұрпақпен ғана өлшенбек. Бағдарлама оқушының төрт тілдік дағдысын: тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым жетілдіруге бағытталған. Бұл төрт дағды оқу жоспарында «Шиыршық әдісімен» орналастырылған және бір –бірімен тығыз байланысты. Бүгінгі күні барлық елдер жоғары сапалы білім жүйесімен жұмыс істеуде. Өйткені қазіргі заманда елдің бәсекеге қабілеттілігі оның азаматтарының парасаттылығымен анықталады, сондықтан білім беру жүйесі болашақтың талабына сәйкес дамуы тиіс. Оқушыларды заманауи әдіс –тәсілдермен оқытып, ой –өрісі кең, саналы, еркін азамат етіп тәрбиелеу қажеттілігі де осы себептен туындап отыр. Зерттеулік білік пен дағдылар адамға тек ғылыми жұмыспен айналысқанда ғана емес, сонымен бірге оның басқа да қызмет аясында қажет. Шығармашыл - зерттеушілік ізденіс кез-келген кәсіптің ажырамас бөлігі болып табылуда. Баланы зерттеушілік іс-әрекетке дайындау, зерттеулік ізденістің біліктері мен дағдыларына үйрету қазіргі кезде білім берудің маңызды міндеті болып отыр.

Бүгінгі күн білім беру мазмұнына, оқушы мен педагог тұлғасына және қызметіне деген көзқарастардың түбегейлі өзгеріске бет бұрып отырған кезең. Қазақстанның әлемдік үрдістерге кіруі, дамыған елдердің стандарттарына деген ұмтылысы білім беру жүйесінің жаңа сапалық деңгейге өту қажеттілігін арттыруда. Біліктілікті арттыру жүйесінде мұғалімдердің функционалдық сауаттылығы – қазіргі білім берудегі жаңа және нақты жағдайға икемделу дегенді білдіреді.

Осыған орай, қазіргі кезде білім беру жүйесінде жасалып жатқан реформалар барлық деңгейлердегі білім мазмұнын жаңартуға және өсуден тұрақты даму кезеңіне өтуге бағытталған. Білім беру әдісі өзгереді, білім беру мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болады. Жаңартылған Бағдарлама жаңашыл ой тудырды. Себебі әр жаңашылдық, біріншіден, стандартты іске асыруда мұғалімнен кәсібилік, екіншіден, одан әрі сапалы нәтиже алу мақсатында жігерлі іс-әрекеттерді талап етеді. Білім беру мазмұнын жаңартудағы мұғалімнің атқаратын маңызды рөлін ескере отырып, педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша жұмыстар атқарылды.

Білім беру бағдарламасының негізгі мақсаты-білім мазмұнының жаңаруымен қатар, критериалды бағалау жүйесін енгізу және оқытудың әдіс-тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді.

Бұл бағдарламаның негізі «Өмірмен байланыс» ұғымына құрылған. Ұстаздарға үлкен жауапкершілік міндеттелді. Оқушылардың бойына ХХІ ғасырда өмірдің барлық салаларында табысты болу үшін, қажетті дағдыларды дарыту үшін, мұғалімдер тынымсыз еңбектену керек. Жаңартылған оқу бағдарламасы аясында тек өз пәнін, өз мамандығын шексіз сүйетін, бала үшін ұстаз ғұмырын құдіретті деп санайтын білімді мұғалімдер ғана жұмыс істей алады.

Жаңартылған оқу бағдарламасы аясында тек өз пәнін, өз мамандығын шексіз сүйетін, бала үшін ұстаз ғұмырын құдіретті деп санайтын білімді мұғалімдер ғана жұмыс істей алады.

Қорыта келе, мен мақаламды ақын Міржақып Дулатовтың «Жалғыз сүйеніш, жалғыз үміт – оқуда. Теңдікке жетсек те, жұрттығымызды сақтасақ та, дүниедегі сыбағалы орнымызды алсақ та, бір ғана оқудың арқасында аламыз. Жақсылыққа бастайтын жарқын жұлдыз – оқу. Надан жұрттың күні – қараң, келешегі — тұман» деген сөздерімен аяқтағым келіп отыр. ХХІ ғасыр – ғылым ғасыры. Мақсатты білім беру – тұлға дамуын жүзеге асыратын мәселе. Ал жаңа білім беру — жеке тұлғаның жан-жақты дамуына әкелетін бірден-бір жол!

ВНЕДРЕНИЕ ДУАЛЬНОЙ МОДЕЛИ ОБУЧЕНИЯ В АКСУСКОМ КОЛЛЕДЖЕ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТОКАРНОЕ ДЕЛО И МЕТАЛЛООБРАБОТКА»

Рядных О.В.

Мастер производственного обучения,
КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» г. Аксу, Павлодарская область

Сегодня система образования переживает модернизацию. Выпускник образовательного учреждения XXI века должен обладать не только знаниями, умениями и навыками, но и обладать такими личностными качествами, которые дадут ему гибкость и устойчивость в постоянно меняющихся условиях жизни. [1]

Перед профессиональным образованием стоят сложные задачи - не только подготовка грамотного специалиста, но и формирование профессионально компетентного выпускника, способного к профессиональной мобильности в условиях информатизации общества. [1]

В соответствии с возрастанием потребности в специалистах среднего звена государственная политика предусматривает опережающее развитие системы среднего профессионального образования. Выпускник системы профобразования должен владеть набором компетенций, обеспечивающих готовность к работе в динамично изменяющихся экономических условиях, возможность осмысленно воспринимать и критически оценивать социально-экономические процессы, прогнозировать их развитие, адаптироваться в них и, в идеале, влиять на эти процессы. В процессе подготовки специалиста главенствующую роль приобретает ориентация на развитие его личности и профессиональной культуры, позволяющая существенно облегчить процесс адаптации в профессиональной среде. Это требует серьёзных изменений в обеспечении качества подготовки специалистов. Качественное профессиональное образование сегодня – это средство социальной защиты, гарант стабильности профессиональной самореализации человека на разных этапах жизни.

Изучение профессиональных модулей предполагает освоение набора компетенций (общих и профессиональных), которыми может овладеть выпускник.

Понимание значимости своего труда, чувство ответственности за свою работу закладывается на уроках производственного обучения и в период прохождения практики на производстве, в ходе которого у студентов формируются профессиональные компетенции на основе тех знаний, которые они получают в процессе теоретического обучения в колледже. Прохождение практики на производстве на современном этапе остается основной формой организации производственного обучения. Одним из важнейших моментов формирования компетенции во время прохождения практики является грамотная постановка целей и задач, создание положительной мотивации, которая определяет успех в приобретении трудовых навыков и умений и реализуется через применение разнообразных приемов и методов обучения. Умелое и грамотное их сочетание способствует подготовке высококвалифицированных рабочих. [2]

На смену традиционным методам обучения пришли современные образовательные технологии, поэтому во время планирования своего УМК по специальности «Токарное дело и металлообработка» я стараюсь использовать элементы различных «педагогических технологий». Дуальная система профессионального образования, получила мировое признание, это наиболее распространенная и признанная форма подготовки кадров, которая комбинирует теоретическое обучение в учебном заведении и производственное обучение на производственном предприятии.

Опыт использования дуальной системы обучения показал следующие преимущества этой системы по сравнению с традиционной:

- дуальная система подготовки специалистов устраняет основной недостаток традиционных форм и методов обучения - разрыв между теорией и практикой;

- в механизме дуальной системы подготовки заложено воздействие на личность специалиста, создание новой психологии будущего работника;
- дуальная система обучения работников создает высокую мотивацию получения знаний и приобретения навыков в работе, т.к. качество их знаний напрямую связано с выполнением служебных обязанностей на рабочих местах;
- заинтересованностью руководителей соответствующих учреждений в практическом обучении своего работника;
- учебное заведение, работающее в тесном контакте с заказчиком, учитывает требования, предъявляемые к будущим специалистам в ходе обучения;
- дуальная система обучения может широко использоваться в профессиональном обучении Казахстана в ближайшие годы.

Дуальная система позволяет совместить в учебном процессе и теоретическую, и практическую подготовку. Одновременно с учебой учащиеся осваивают избранную профессию непосредственно на производстве, то есть учатся сразу в двух местах: 1-2 дня в неделю в колледже, остальное время — на предприятии. [3]

Дуальное обучение - форма подготовки кадров, которая комбинирует теоретическое обучение в учебном заведении (30%-40% учебного времени) и практическое обучение на производственном предприятии (60%-70% учебного времени).

Основной принцип дуальной системы обучения – это равная ответственность учебных заведений и предприятий за качество подготовки кадров.

Дуальная система отвечает интересам всех участвующих в ней сторон — предприятий, учащихся, государства:

Для предприятия — это возможность подготовить для себя кадры, сократить расходы, предусмотренные на поиск и подбор работников, их переучивание и адаптацию.

Для учащихся – это адаптация выпускников к реальным производственным условиям и большая вероятность успешного трудоустройства по специальности после окончания обучения. [1]

В выигрыше остается и государство, которое эффективно решает задачу подготовки квалифицированных кадров для всей экономики.

Элементы дуальной модели обучения в Казахстане зародились с 2012 года. Переход к новой системе подготовки профессионально-технических кадров в стране был начат по поручению Президента Республики Казахстан.

До 2017 года в Павлодарской области использовалась дуальная модель обучения на основании приказа Министра образования и науки Республики Казахстан № 50 от 21 января 2016 года «Об утверждении Правил организации дуального обучения».

Начиная с 2017-2018 учебного года КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» вошел в перечень экспериментальных колледжей внедряющих дуально – модульную модель обучения в рамках Государственной программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017 – 2021 годы "Еңбек" по специальности «Токарное дело и металлообработка».

С 2020 года колледж работает по программе Жас маман, специальности «Токарное дело», в рамках данного проекта укреплена МТБ: комплект токарного инструмента по стандартам Worldskills, Горизонтальный токарный обрабатывающий центр с ЧПУ, Комплект фрезерного инструмента по стандартам WorldSkills, Комплект мерительного инструмента по стандартам Worldskills, Фрезерный центр, тиски станочные, лентопилочный станок, станок точильно-шлифовальный, ножницы кривошипные листовые с наклонным ножом, Тяжелые промышленные сверлильные станки.

Лаборатория по специальности «Токарное дело и металлообработка» интерактивным модулем с бесконтактным управлением в формате 3D, 5 ПК со специализированным программным обеспечением для станков с ЧПУ.

В Аксуского колледжа черной металлургии мы выбрали технологию дуально - модульного обучения по специальности «Токарное дело и металлообработка». При этом

мы не отбросили методы активизации, которые мы успешно использовали на протяжении многих лет, а постарались соединить три вида обучения.

На сегодняшний день я являюсь мастером производственного обучения по специальности «Токарное дело и металлообработка». Я курирую студентов на 3-4 курсе, на производственной и преддипломной практиках. Попадая на производство в качестве практиканта, каждый обучающийся несет ответственность за порученное дело, происходит обучение через собственный опыт. Моя задача - дать почувствовать студентам, что их профессиональная и жизненная успешность реальна и достижима, но лишь при их активной личной заинтересованности и приложении определенных усилий.

Считаю, что использование деятельностных технологий обучения в период прохождения производственной практики, метода анализа производственных ситуаций и решения профессиональных задач, способствует у студентов формирования первоначального профессионального опыта, профессиональных компетенции, а значит, повышает их конкурентоспособность на рынке труда.

Учебная практика по профессии «Токарь»

По программам нового поколения введена учебная практика по рабочим профессиям, назначение которой - повысить эффективность обучения будущих специалистов.

Практика направлена на то, чтобы учащийся приобретал первичные умения работы на станках в сочетании с теоретическими знаниями, которые дает мастер производственного обучения. [4]

Мастер не только рассказывает, но и показывает, как надо выполнять те или иные действия на станке и после этого требует выполнение этих действий от учащегося для приобретения первичных умений, сопровождая осмысленными знаниями.

В процессе обучения студенты познакомились и изучили устройство токарного станка 16К20, инструменты и универсальные приспособления, виды токарной обработки, научились выполнять токарные операции, читать чертежи деталей. Ожидаемые результаты от внедрения дуальной модели профессионального образования:

- Профессиональное образование, ориентированное на реальное производство.
- Увеличение доли участия в образовательном процессе со стороны предприятия.
- Согласование Рабочих учебных программ с предприятием;
- Развитие системы независимой оценки качества подготовки выпускников и педагогических кадров, сертификация совместно с РПП «Атамекен», Демо – экзамен по стандартам международного движения WorldSkills
- Значительный рост квалификаций рабочих кадров и повышение престижа рабочих профессий за счет модификации модульного обучения: 1. Токарь. 2. Фрезеровщик. 3. Техник-механик.

Социальное партнерство

Из года в год успешно развивается социальное партнерство между Аксуским заводом ферросплавов, филиалом АО «Транснациональная компания «Казхром», входящим в состав Евразийской группы «ERG» и базовым учебным заведением по подготовки квалифицированных кадров Аксуский колледж черной металлургии.

За весь период деятельности колледжем было подготовлено и выпущено более 19 000 тысяч квалифицированных рабочих.

При приеме на работу преимущественным правом пользуются выпускники колледжа.

Выпускники КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» составляют значительную часть трудового коллектива Аксуского завода ферросплавов. Статистика, показала, что более 3 000 человек, которые сейчас трудятся на заводе – это выпускники разных лет.

Социальное партнерство не ограничивается только организацией практики и выделением средств. Одним из направлений социального партнерства является оценка качества подготовки специалистов. Руководителями экзаменационных квалификационных

комиссий являются главные специалисты завода, которые дают оценку качества полученных знаний и практических навыков на выпускных квалификационных экзаменах.

Так же проводятся встречи студентов с главными специалистами предприятия, организуются «круглые столы», посвящение в молодые рабочие, семинары, конкурсы, спортивные мероприятия и торжественные вечера выпускников.

За каждым обучающимся закрепляется наставник – наиболее квалифицированный специалист предприятия, прошедший педагогическую подготовку и осуществляющий:

- Передачу личного профессионального опыта.
- Формирование общих и профессиональных компетенций, обучение наиболее рациональным приемам и методам работы.
- Мобильную корректировку профессиональных компетенций обучающихся.
- Обеспечение оптимального использования времени и ресурсов.
- Повышение мотивации обучающихся к установлению длительных трудовых отношений с предприятием.
- Приобщение обучающихся к корпоративной культуре предприятия.

Наставник является непосредственным организатором производственного обучения – несёт персональную ответственность за качество подготовки программы. При реализации программ дуального обучения наставником используются формы и методы обучения, максимально приближенные к производственной деятельности. Результат обучения на предприятии зависит от квалификации, профессионализма и мотивации наставника. Наставничество, как один из ключевых элементов производственной практики, должно быть соответствующим образом обеспечено механизмами мотивации и стимулирования данной деятельности. [4]

Обучение на рабочем месте осуществляется в соответствии с учебным планом, календарным учебным планом, планом мероприятий по обеспечению образовательного процесса.

Использование элементов дуального обучения в образовательном процессе подразумевает совершенно иной подход. Освоить квалификацию по профессии или специальности невозможно, изучая какие-либо части образовательной программы самостоятельно. И теоретическое, и практическое обучение должно происходить только очно. Важно обеспечить каждому студенту возможность выполнить все виды работ всех видов практик и пройти теоретическое обучение, необходимое для выполнения этих работ в полном объеме. [1]

Организация практики на Аксуском заводе ферросплавов осуществляется согласно учебно – планирующей документации: рабочие программы, перечни учебно – производственных работ, календарно – тематические планы, планы уроков и занятий на объектах производственной практики.

Курирование практики на АЗФ, а также анализ посещаемости осуществляется согласно маршрутных план – схем, разработанных мастерами п/о с учетом индивидуальных мест прохождения практики. Неотъемлемой частью качественной организации практики на АЗФ является сотрудничество мастеров п/о с наставниками студентов. Так, совместная работа выражается в индивидуальных беседах, определении производственных работ согласно перечню учебно – производственных работ, также проведение вводного, текущего и заключительного инструктажа. Заключительным этапом совместной работы является организация и проведение контрольно – проверочной работы согласно установленного задания и разряда.

Содержание занятий, выполнение студентами работы записываются в журналы УПМ и дневники наблюдений на АЗФ. Так же выставляется оценка за качество выполнения работ и теоретический уровень знаний студентов.

Анализ выполняемых работ во время практики на заводе показывает, что 93% студентов выполняли работы повышенных разрядов (4-го, 5-го) при этом выполняли ее качественно.

Профессиональное обучение и производственная практика ведется в цехах Аксуского завода ферросплавов, филиала АО ТНК «Казхром».

На основании договора издается приказ по заводу о закреплении наставников из числа опытных квалифицированных рабочих и мастеров завода. Все студенты 3 и 4 курсов обеспечиваются рабочими местами. При переходе со 3-го курса на 4-й меняются места прохождения практики с целью более широкого освоения навыков по профессии.

В период предвыпускной практики работники ИТР завода оказывают помощь и содействие чертежами, литературой при подготовке написанию письменных экзаменационных работ. На период прохождения практики все студенты обеспечиваются спецодеждой. По окончании практики студенты выполняют пробные работы и получают квалификационную характеристику.

Правильное распределение часов производственной практики в соответствии с рабочей программой, является основой обеспечения высокого уровня подготовки будущих рабочих.

Производственное обучение в колледже проводится согласно перспективному плану работы колледжа, обязательных стандартов начального профессионального обучения.

ОА «Аксуский завод ферросплавов» предоставляет условия и техническую базу для практического обучения и несёт все связанные с ним расходы. Ежегодно на предприятии проходят практику студенты 3-4 курсов. Компаниям выгодно инвестировать в образование, так как в итоге они получают готового специалиста, досконально знакомого с особенностями работы именно этого предприятия. К тому же существенно снижаются финансовые расходы, предусмотренные на поиск и подбор специалистов, их переучивание и адаптацию. Студенты, закончившие обучение по дуальной модели, успешно трудоустраиваются по выбранной специальности, быстрее адаптируются к реальным производственным условиям и не испытывают психологического стресса.

Вывод:

При прохождении производственной практики по дуальной модели обучения с предприятием заключается договор «О дуальной модели обучения».

Согласно графику учебного процесса, студенты колледжа проходят практику по профилю. Квалификационный экзамен проходит при обязательном участии работодателей – социальных партнёров колледжа. При сдаче квалификационного экзамена студентам присваивается квалификационный разряд.

По всем дисциплинам образовательных программ предусматривается проведение промежуточной аттестации, основными формами которой являются: контрольная работа, зачет, экзамен.

Социальные партнеры в лице Аксуского завода ферросплавов – филиала АО «ТНК «Казхром» предоставляют консультации и постоянную поддержку в оценке потребностей (материальных и кадровых) для развития всех направлений по специальностям, по вопросам обновления содержания программ, при разработке учебных программ с целью совершенствования качества профессиональной подготовки специалистов.

Учет интересов работодателей заложен на уровне определения целей подготовки специалистов. Работодатели формулируют заказ на определенные профессиональные умения, навыки и качества личности, свои потребности в специалистах при проходящих на базе колледжа.

Администрация колледжа планирует привлекать к учебному процессу специалистов – практиков из предприятий социальных партнеров для ведения практических занятий.

Создание на базе колледжа дуальной системы предполагает реальное включение стратегических партнеров в разработку нового содержания профессионального образования, участие в формировании инновационной инфраструктуры колледжа.

- ✓ Инновационная образовательная программа это:
- ✓ Развитие продуктивных и творчески способных студентов.
- ✓ Обеспечение инвестиционной привлекательности образовательных программ колледжа.

- ✓ Развитие кадрового, экономического, научного ресурсов путем создания на базе колледжа.

Реализация инновационной программы, основанной на дуальном обучении, способствует переходу на качественно новый уровень подготовки и переподготовки кадров и специалистов для производства, формированию компетентных выпускников колледжа, обеспечивающих их востребованность на рынке труда, развитию социального партнерства в сфере образования, что и приводит к мощным факторам его модернизации. [1]

Организация практики в учебно – производственных мастерских колледжа и на Аксуском заводе ферросплавов осуществляется согласно учебно – планирующей документации: рабочие программы, перечни учебно – производственных работ, календарно – тематические планы, планы уроков и занятий на объектах производственной практики.

Курирование практики на АЗФ, а также анализ посещаемости осуществляется согласно маршрутных план – схем, разработанных мастерами п/о с учетом индивидуальных мест прохождения практики. Неотъемлемой частью качественной организации практики на АЗФ является сотрудничество мастеров п/о с наставниками студентов. Так, совместная работа выражается в индивидуальных беседах, производственных работ согласно перечню учебно – производственных работ, также проведение вводного, текущего и заключительного инструктажа. Заключительным этапом совместной работы является организация и проведение контрольно – проверочной работы согласно установленного задания и разряда.

Содержание занятий, выполнение студентами работы записываются в журналы УПМ и дневники на АЗФ. Так же выставляется оценка за качество выполнения работ и теоретический уровень знаний студентов.

Список использованной литературы

1. Восемь проблем модернизации содержания образования / О.Е.Лебедев, М., 2000
2. Осик Ю.И., Надыров А.И., Осик Л.Г., Сетевые структуры и проблемы образования // Труды международной научной конференции «Наука и образование» — ведущий фактор стратегии «Казахстан-2030», посвященный 10-летию независимого Казахстана, Караганда, 2001,
3. Концепция модернизации Казахстанского образования на период до 2020 года. Доклад В.М.Филиппова, 2003
4. Модернизация и проблемы среднего профессионального образования / Н.С. Веселовская, М., 2006

TYPES AND METHODS OF MODERN PEDAGOGICAL LEARNING TECHNOLOGIES

А.А.Аралбекова

КГКП «Атырауский аграрно-технический колледж им О.Кушекова»

Abstract

The purpose of the article is to make the modern pedagogical technologies applicable to students according to their types of learning and reveal the influence on the development of students with different learning styles

Keywords:

Cognitive learning, simulation, case study, controversial methods, brainstorming, deliberation, online learning, different modern educational platform

Introduction

In today's world, technology is constantly evolving and changing the way we live, work, and learn. This is also true in the field of education. Pedagogical learning technologies are tools and resources that can be used to enhance the teaching and learning process. These technologies can be used to create more engaging and interactive learning experiences, to personalize instruction, and to provide students with access to a wider range of learning resources. In today's world, technology is constantly evolving and changing the way we live, work, and learn. This is also true in the field of education. Pedagogical learning technologies are tools and resources that can be used to enhance the teaching and learning process. These technologies can be used to create more engaging and interactive learning experiences, to personalize instruction, and to provide students with access to a wider range of learning resources.

In this article I would like to examine some of the more important interactive methods specified above and match them with learning styles:

Simulation. Pupils perform a particular activity in circumstances as close to the conditions of the real situation as possible. This method is helpful for kinesthetic learners as they like performing and acting. Students play a specially designed, competitive game that mirrors some aspect of life.

Academic game or competition. It increases the interest for education. It serves as a transfer of knowledge. In most of the cases the teacher is an arbitrator. As this method includes a great variety of games, it can be used with all learning types. But it is more effective with the kinesthetic ones. Learners compete with each other one-to-one or team-to-team to determine which individual or group is superior at a given task such as «spell-downs,» anagrams, technology trivia, Odyssey of the Mind, or project competition. Commercially available, academic computer games are also very popular.

Talk. Most common in practice and often used by teachers. During an educative talk the teacher «leads» the student to the formulation of a certain answer or consent. It is mostly advantageous for auditory learners as they learn easily by listening.

Brain attack (brainstorming, joint generation of ideas). This method gives the opportunity for numerous suggestions for solving a certain problem to be given in a short period of time. It is used to stimulate the creative activity of students. The teacher clearly and briefly lays the problem that needs to be solved and does that in a way that attracts the attention of students. They freely express ideas and opinions. The suggestions made get evaluated through discussion and eventually the most appropriate ones are selected in order to perform the motor task. It is used for auditory learners. In order to generate creative ideas, learners are asked to withhold judgement or criticism and produce a very large number of ways to do something, such as resolve a problem. For example, learners may be asked to think of as many they can for eliminating world hunger. Once a large number of ideas have been generated, they are subjected to inspection regarding their feasibility.

Project. Students work through a series of activities and problems culminating in the completion of something tangible (e.g. artifact, media, performance).] A form of individualization whereby learners choose and work on projects and activities that facilitate and support the development of skills and knowledge. Often, learners not only choose topics but also the means of their conduct and production. It is one of the most profitable methods for visual learning.

Debate. A form of discussion whereby a few students present and contest varying points of view with regard to an issue

Deliberations. A technique very close to discussion. This is a method of dialogue through which teacher and students exchange information, share feelings, experience, thoughts and ideas, clear up points of view, formulate hypotheses, give certain opinions for evaluation and outline solutions. It is one of the main methods for team work, a basic step to the solution of each problem

Feedback. A semi-formal mode of communicating to students constructive criticism regarding their performance during an activity. Auditory learners can easily adapt to this method.

Types of Pedagogical Learning Technologies There are many different types of pedagogical learning technologies available. Some of the most common include.

Multimedia: This includes videos, audio recordings, and images that can be used to enhance instruction.

Web-based resources: This includes online courses, websites with educational content, and online tools and resources

Mobile devices: This includes smartphones, tablets, and laptops that can be used to access educational content and tools.

Methods of Using Pedagogical Learning Technologies:

There are many different ways to use pedagogical learning technologies in the classroom. Some common methods include:

Flipped classroom: In a flipped classroom, students watch lectures or read materials at home, and then come to class to work on activities and projects.

Blended learning: Blended learning combines face-to-face instruction with online learning.

Gamification: Gamification uses game-like elements, such as points, badges, and leaderboards, to motivate students and make learning more fun.

Simulation: Simulations allow students to practice skills in a safe and controlled environment.

Collaboration: Collaboration tools allow students to work together on projects and assignments.

Benefits of Using Pedagogical Learning Technologies

There are many benefits to using pedagogical learning technologies in the classroom. Some of the benefits include:

Increased student engagement: Technology can make learning more engaging and interactive, which can help to motivate students and improve their learning outcomes.

Personalized instruction: Technology can be used to provide students with personalized instruction that meets their individual needs and learning styles.

Access to a wider range of resources: Technology can provide students with access to a wider range of learning resources, including multimedia, online courses, and educational games.

Improved communication and collaboration: Technology can be used to improve communication and collaboration between students and teachers.

Preparation for the workforce: Technology can help students to develop the skills they need to be successful in the workforce.

Conclusion:

In conclusion, teachers should know the learning type of their students and use modern pedagogical technologies according to it, as it is really effective way of teaching them in a short period of time and at an ease. Students must also realize in which type of learning they can easily understand and remember things, and then address to the teacher asking for advice in learning the subject

References

1. «Three learning styles» Statement on 2015 Indiana University.
2. Antoaneta Momchilova and Eleonora Gurnabova «Modern technologies in the process of teaching physical education and sport in primary schools» Research in Kinesiology 2015, Vol 43, No. 1, pp. 16-20.
3. Stephen Petrina. Curriculum and instructions for technology teachers. Chapter 4.

ДУАЛДЫ ОҚЫТУ ЖАҒДАЙЫНДА МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА АРНАЙЫ ПӘНДЕР ОҚЫТУШЫСЫНЫҢ РӨЛІ

Б.Кумарбек

«Ақсу қара металлургия колледжі» ШЖҚ КМК

Техникалық және кәсіптік білім беруге қазіргі уақытта ел көлемінде айрықша мән беріліп отыр. Техникалық және кәсіптік-білімнің бәсекеге лайық ілгерілеп дамуы мемлекет, бизнес құрылымдарының және азаматтардың әлеуметтік жағдайына орасан серпін берері сөзсіз.

Елбасы өзінің дәстүрлі Жолдауында білім саласына айрықша басымдық берді. Оның ішінде техникалық және кәсіптік білім беру саласын дамытуда дуальды оқыту технологияларын енгізуді, осыған орай Үкіметке тиісті шаралар қабылдауды тапсырды. Дуалды жүйемен оқытудың жетістігі көп.

Біріншіден, бітіруші түлектердің жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары болады, себебі оқу барысында өндіріспен тығыз байланыста болған оқушы жұмыс берушінің барлық талаптарын игеріп, меңгерген жұмысшы маман болады.

Екіншіден, Теория мен тәжірибені меңгеріп, бекітілген жұмысқа деген жауапкершілік сезімі жоғарылайды. Өндірісте болғандықтан ұжыммен жұмыс жүргізеді және өндірістегі жұмыстарға бейімделеді.

Үшіншіден, «тәжірибеден теорияға» принципімен жұмыс жүреді, оқушы теориялық, яғни текстпен айтудан гөрі, өндірістегі жағдаяттарға сәйкес жұмыс жүргізеді.

Төртіншіден, Алғашқы күннен бастап ұзақ уақыт өндірісте жұмысшы болған студент, өзінің білім мен ынтасын көрсетеді.

Бесінші, оқытушы тек қана теорияны ғана меңгермей, өндірістегі соңғы жаңалықтарды біліп, заманауи талаптарды меңгереді.

Жоғарыда аталған мәселелердің барлығы дуальды оқыту технологиясы енгізіліп, жүзеге асқан кезде қол жеткізетін нәтижелер.

Кәсіптік білім берудің негізгі міндеті бәсекеге қабілетті, жаһанданудың заманауи процестеріне ілесе алатын және таңдаған кәсіби қызмет саласында көшбасшы болуға қабілетті жаңа үлгідегі маманды даярлау, кәсіптік оқу орнын бітіргеннен бастап құзыреттілігі жоғары маманды даярлау – уақыт талабы болып табылады.

Бүгін мен, арнайы пәндер оқытушысы, балалар қандай өндірістік жұмыстарды атқаратынын тікелей көріп отырмын. Жұмыс орнының ерекшелігі қандай. Бүгінде білім алушылардың курстық және дипломдық жұмыстарын дайындау кәсіпорындардың алдында тұрған өндірістік міндеттерді шешумен байланысты тақырыптар бойынша жүзеге асырылады.

Бүгінгі таңда біз дәнекерлеуші студенттердің өндірістік практикасына бірігуі туралы айта аламыз.

Қазір «Ақсу қара металлургия колледжі» КМКҚ металлургиялық сала мамандарын 5 мамандық бойынша дайындайды:

1002000 «Қара металдар металлургиясы» (Біліктілігі: Балқытушы және кран машинисі)

1114000 «Дәнекерлеу ісі»

1115000 «Өнеркәсіптегі электрмеханикалық жабдықтар»

1112000 «Өнеркәсіпте машиналар мен жабдықтарды пайдалану»

1109000 «Токарлық іс және металл өңдеу»

Қазақстан Республикасының кәсіптік техникалық білім беру жүйесін, Норвегиялық орталықтың тәжірибесін және «халықаралық дәнекерлеуші» стандартын ескере отырып, «Электргазымен дәнекерлеуші» мамандығы бойынша жұмыс оқу жоспары, бағдарламалар әзірленді.

Тәжірибе режимінде, сондай-ақ оқу жоспары мен бағдарламаға сәйкес топ студенттері үшінші оқу жылында біздің базалық кәсіпорын «Қазхром» ТҰК» АҚ филиалының Ақсу ферроқорытпа зауытында цехтарында ақылы өндірістік практикадан

өтеді. Іс жүзінде студенттерге зауыттың тәжірибелі жоғары білікті мамандары бекітілген, олар жастардың ересек өмір жолдары бойынша алғашқы қадамдарды қиын болатынын жақсы түсінеді. Тек олар үнемі қамқорлық жасау барысында жастарды еңбекке деген сүйіспеншілікке баулып, өз мамандығының бастапқы кезеңінде үйретуге қабілетті.

Дуалды оқыту моделін табысты іске асырудың тағы бір мысалы, «Дәнекерлеу ісі» мамандығы бойынша біздің студенттеріміздің WorldSkills халықаралық конкурстарына қатысуы мен жеңістері болып табылады.

1-кесте

Год	Заявлено компетенций	Региональный уровень	Национальный уровень	Мир
2015	1. Дәнекерлеу ісі	1 Орын – Милантьев Сергей	1 Орын-Милантьев Сергей	
2016	1. Дәнекерлеу ісі 2. Токарлық іс және металл өңдеу	1 орын – Сильванович Владислав 1 Орын – Нурсейтова Татьяна	3 Орын-Сильванович Владислав	
2017	1. Дәнекерлеу ісі 2. Токарлық іс және металл өңдеу	1 Орын – Бурак Всеволод 2 Орын – Ярмоленко Александр	3 Орын – Бурак Всеволод Токарлық іс және металл өңдеу	
2018	1. Дәнекерлеу ісі 2. Токарлық іс және металл өңдеу 3. Электромонтаж	1 Орын – Качко Алексей 1-Орын- Варавин Юрий 5-Орын-Нуркебаев Адиль - электромонтаж	3 Орын – Варавин Юрий Токарлық іс және металл өңдеу	
2019	1. Дәнекерлеу ісі Токарлық іс және металл өңдеу 2. Электромонтаж 3. Слесарлық іс	1 Орын – Воропаев Тимофей 1 место – Валл Владимир Токарлық іс және металл өңдеу 1 Орын Рахимбек Кабыл 2 Орын Жанузах Хурметбек - Слесарлық іс бойынша	3 Орын- Воропаев Тимофей 3 Орын – Валл Владимир Токарлық іс және металл өңдеу	
2021	1. Дәнекерлеу ісі Токарлық іс және металл өңдеу	1 Орын - Шевченко Владислав Дәнекерлеу ісі бойынша 1 Орын – Тукаев Ильсур – Токарлық іс және металл өңдеу		
2022	1. Дәнекерлеу ісі Токарлық іс және металл өңдеу 2. Фрезерлық жұмыс ЧПУ станогымен 3. Производство металлоконструкций	1 место – Данилов Варлам Дәнекерлеу ісі бойынша 1 место – Тукаев Ильсур – Фрезерлық жұмыс ЧПУ станогымен	Медальон - Шевченко Владислав дәнекерлеу ісі 3 место – Тукаев Ильсур – ЧПУ	Қатысу Тукаев Ильсур – ЧПУ станоктарында токарлық жұмыстар

	4.ЧПУСNC станоктарында токарлық жұмыстар 5.Слесарлық іс 6.Электромонтаж 7.Теміржол көлігінің технологияс 8.Локомотивті басқару 9.Жүк техникасына қызмет көрсету 10. Жеңіл автомобильдерді жөндеу және қызмет көрсету	1 Орын - Аманжолулы Рамазан металл конструкцияларын өндіру күзiреттiлiгi 1 орын Манн Вячеслав ЧПУ CNC станоктарында токарлық жұмыстар күзiреттiлiгi 1 орын - Капбас Арыстан ЧПУ станоктарында токарлық жұмыстар күзiреттiлiгi 1 орын – Денисюк Максим Денисович жүк техникасына қызмет көрсету күзiреттiлiгi Медальон – Прокопченко Виктор слесарлық іс күзiреттiлiгi Медальон - Каиржанов Нуржан жеңіл автомобильдерді жөндеу және қызмет көрсету күзiреттiлiгi Медальон	станоктарында токарлық жұмыстар	
2023	1.ЧПУ станоктарында токарлық жұмыстар		3 орын – Романов Даниил – ЧПУ станоктарында токарлық жұмыстар	

Бұл студенттер колледж және облыс тарихында дуальды оқыту үлгісі – мамандық жетістігінің кепілі екендігін дәлелдеп, үлкен үлес қосты.

Жыл сайын колледж, Ақсу ферроқорытпа зауыты мен өңірлік кәсіпкерлер палатасы арасында үшжақты келісім-шарт жасалады.

Біздің колледжде дуальды жүйе оған қатысушы барлық тараптардың – кәсіпорындардың, қызметкерлердің, мемлекеттің мүдделеріне жауап береді.

Кәсіпорын үшін – бұл қызметкерлерді іздеу және іріктеу, оларды қайта оқыту және бейімдеу бойынша шығындардан үнемдей отырып, кадрларды дайындау мүмкіндігі.

Базалық кәсіпорынмен тығыз байланыс арнайы пәндер оқытушыларына және өндірістік оқыту шеберлеріне жыл сайын тәжірибеден өтуге және сабақ беретін пәндерге сәйкес зауыт цехтарында өз біліктілігін арттыруға және қазіргі заманғы өндірістік технологиялар курстарына мүмкіндік береді. Колледж құрылған күннен бастап Ақсу ферроқорытпа зауыты, «Қазхром» ТҰК» АҚ филиалы жалғыз әлеуметтік серіктес болып табылады.

2008 жылдың қараша айында әлеуметтік әріптестік бағдарламасына қол қойылды, 2009 жылдың қаңтарынан бүгінгі күнге дейін қолданысқа енді. Колледж 2 және 3 курстағы 230-дан астам студенттер зауыт цехтарында өндірістік тәжірибеден өтуде.

«Қазхром» ТҮК АҚ филиалы Ақсу ферроқорытпа зауыты және біздің колледжіміздің одан әрі ынтымақтастығы сұранысқа ие жұмысшы кадрларды даярлау бойынша көптеген мәселелерді шешеді. Сондықтан бүгін біздің алдағы жылдарға арналған жоспарларымыз – жұмыс берушіге қажет еңбек нарығының талаптарына сәйкес білікті жұмысшылар мен мамандарды дайындау міндеті қойылған. Кәсіби оқу орнын аяқтаған сәттен бастап бәсекеге қабілетті жаңа үлгідегі маманды даярлау – уақыттың талабы.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. N.V. Харченко. Жеке күн қондырғылары М. Energoatomizdat 1991 ж
2. Р.Р. Аvezов, А.Ю. Орлов. Күнжылыту және ыстық су жүйелері Ташкент: Желдеткіш 1988 ж
3. Дверняков В.С. Күн - өмір, энергия Киев: Наукова Думка 1986 ж.
4. Колтун М.М., Күн және адамзат М: Ғылым 1981 ж
5. В.П. Бурдаков. Ғарыштан электр энергиясы М: Энергоатомиздат 1991 ж.
6. Балаларға арналған энциклопедия. Астрономия. М.: Аванта, 1997 ж.
7. Г.А. Гуреев. Жер мен аспан. М.: Сашко, 1993 ж.

ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА УЧАЩИХСЯ В ОСНОВЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ИНФОРМАЦИОННО – КОММУНИКАЦИОННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ВЕБ-ПРИЛОЖЕНИЯ FORMATIVE.

Божеканова А.А.

«Аксуский колледж черной металлургии», г.Аксу

В связи с ростом потребности в специалистах среднего звена государственная политика предусматривает опережающее развитие системы среднего профессионального образования. Выпускник системы профобразования должен владеть набором компетенций, обеспечивающих готовность к работе в динамично изменяющихся экономических условиях, возможность осмысленно воспринимать и критически оценивать социально-экономические процессы, прогнозировать их развитие, адаптироваться в них и, в идеале, влиять на эти процессы. В процессе подготовки специалиста главенствующую роль приобретает ориентация на развитие его личности и профессиональной культуры, позволяющая существенно облегчить процесс адаптации в профессиональной среде. Это требует серьезных изменений в обеспечении качества подготовки специалистов. Качественное профессиональное образование сегодня – это средство социальной защиты, гарант стабильности профессиональной самореализации человека на разных этапах жизни. Цель:

- Выявить и разработать методические подходы к повышению качества подготовки специалистов в условиях модернизации технического и профессионального обучения.

Основными видами мониторинга, связанными с учебным процессом, являются мониторинг качества приема, мониторинг текущей успеваемости обучающихся, мониторинг остаточных знаний обучающихся, мониторинг качества выпуска обучающихся, мониторинг качества организации учебного процесса, мониторинг качества преподавания дисциплин, мониторинг удовлетворенности обучающихся качеством предоставляемых услуг, работодателей уровнем подготовки выпускников, преподавателей системой управления и условиями труда, мониторинг профессионального прогресса преподавательского состава.

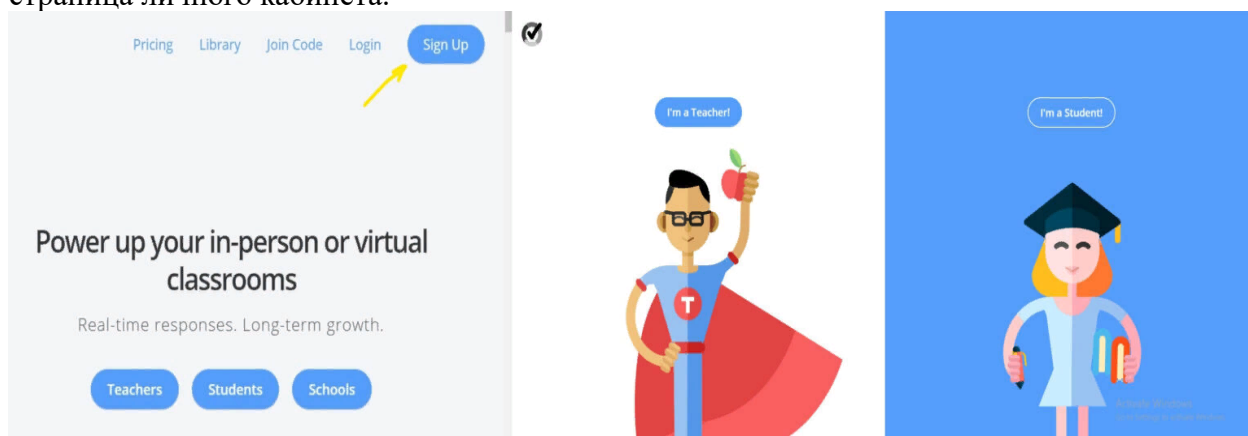
Характеристика видов мониторинга качества профессионального образования:

- Мониторинг текущей успеваемости
- Мониторинг остаточных знаний
- Мониторинг качества выпуска

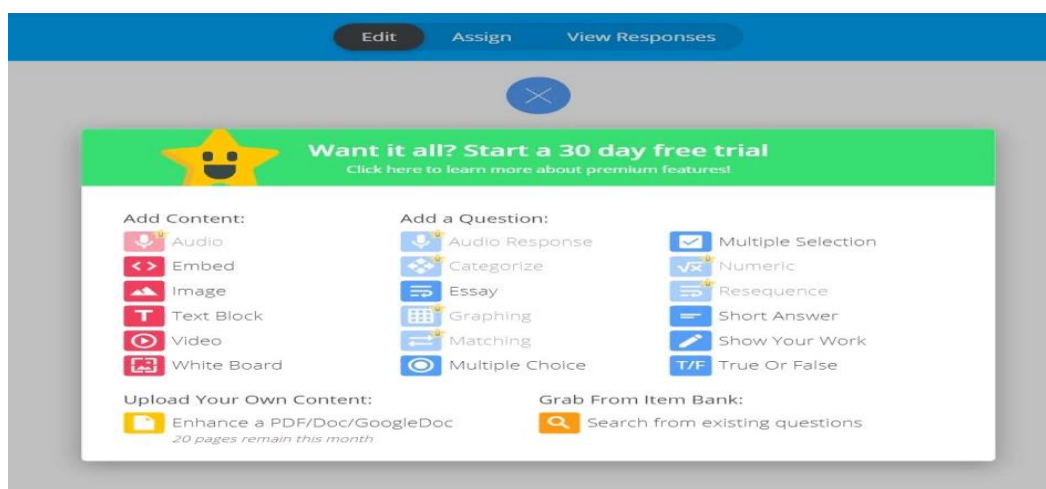
С ростом популярности формата онлайн-обучения растет количество образовательных платформ, которые облегчают работу преподавателя. Одна из них – Formative, веб-приложение, которое позволяет в режиме реального времени отслеживать процесс работы учеников и в любой момент комментировать их работы.

Зайдите на главную страницу сайта и нажмите на Sign up. Выберите I'm a teacher и появится поле для регистрации. Выберите удобный вам способ, после чего откроется страница личного кабинета.

Чтобы создать новый учебный материал, нажмите на «+». В бесплатной версии есть доступ для добавления изображений, видео, текста, интерактивной белой доски и встроенного кода. Также можно создать такие задания как: Multiple choice, True or False, Essay, Short Answer и тд. Можно загрузить план урока в PDF формате или же поискать нужный материал на самой платформе в отделе Library.

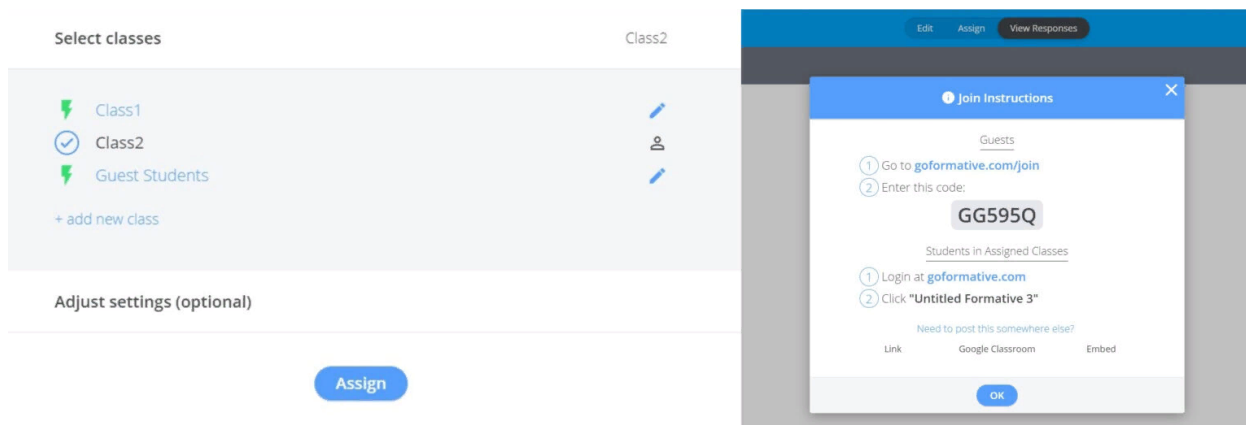

Чтобы дать ученикам доступ к материалу, нажмите на Assign. Выберите класс, с которым хотите поделиться ссылкой. Если класс еще не создан, можно это сделать, нажав на Create Classes in Formative.

После выбора класса нажмите на Assign. Появится код, который система автоматически генерирует для учеников этого класса. Используя его, они могут приступить к выполнению заданий. Кроме кода есть ссылка, которая также предоставляет доступ к материалу и которой можно поделиться в социальных сетях. Преимущество этой платформы – возможность увидеть в реальном режиме, как ученики выполняют задания и при необходимости в любой момент оставить комментарий.

Чтобы проверить работу учащихся после ее выполнения, нажмите на View Responses.

Для корректной учебной работы, учителю важно время от времени подводить промежуточные итоги и проводить анализ работы ученика.

Formative дает возможность провести анализ прогресса учащихся. Чтобы увидеть статистику конкретного ученика или класса, нажмите на Tracker, выберите нужный класс или ученика. После этого перед именем учащегося будут отображаться результаты по конкретным заданиям. Можно посмотреть какие ошибки совершает ученик и какие пробелы есть. Это помогает понять, на что нужно обращать внимание, и какие навыки прокачать. Подробнее смотрите здесь. Функция доступна в версии Premium.

Formative для мгновенного оценивания несколько идей:

Идея 1: При работе с детьми функция Show your work – отличный способ, чтобы проверить, насколько хорошо ребенок понял прочитанное. При нажатии на нее ему предоставляется цифровая доска для рисования ответов.

Отправьте ученику текст. Это можно сделать, нажав на плюс и выбрав удобный способ (текст, картинка или PDF формат). Добавьте также Show your work. Дайте студенту определенное время на прочтение, исходя из сложности и длины текста. После этого он

нажимает на Edit background и начинает рисовать то, что понял из текста. Следите за работой ученика и при необходимости дайте обратную связь.

Идея 2: Выберите картинку или фотографию, которую ученик должен проанализировать. Добавьте ее в Show your work, нажав на Edit background, а после на иконку изображения. Дайте ученику несколько минут, чтобы детально посмотреть на нее. Затем он может с помощью рисования на изображение или добавления текста делиться своими мыслями. Такие задания способствуют развитию аналитического мышления.

Идея 3: Добавьте видео контент и задание Essay. Задача ученика – посмотреть видео и после этого написать короткий ответ о чем оно было.

Использованная литература:

1. Манвелов С.Г. Конструирование современного урока. – М.: Просвещение, 2002.
2. Ларина В.П., Ходырева Е.А., Окунев А.А. Лекции на занятиях творческой лаборатории «Современные педагогические технологии».- Киров: 1999 – 2002.
3. Петрусинский В.В. Игры – обучения, тренинг, досуг. Новая школа, 1994
4. Громова О.К. «Критическое мышление – как это по-русски?» Технология творчества. //БШ № 12, 2001

ӨНДІРІСТІК ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕР

А. К. Тлеугалиева

«Махамбет көп бейінді ауылшарушылық колледжі» КМҚК

Қазіргі уақытта кәсіптік білім берудің оның ішінде өндірістік оқу шеберінің алдында бірнеше маңызды міндеттер тұр. Олардың бастысы ретінде тек білімді маман даярлау ғана емес, ақпараттық қоғам жағдайында кәсіби тұрғыда шапшаң бейімделе алатын құзыретті түлекті қалыптастыруды атауға болады. Осы тұрғыдан алып қарағанда дәстүрлі сабақты танымдық белсенді әрекет пен жекелеген оқу әрекеттері алмастырып отыр. Оқытудың белсенді формаларын қолдану білім алушылардың жеке бастамашылдығын, дербестігін, сыни ойлауын, креативтілігін дамытатын болады. Кәсіптік білім беру барысында осындай оқытудың белсенді формаларын өндірістік оқыту сабақтарында жиі қолдану өте маңызды.

Кәсіптік білім беру орындарында инновациялық әдістер мен технологияларды кәсіби түрде оқыту қазіргі заман өзгерістеріне бейім терең экономикалық және әлеуметтік-мәдени өзгерістер білім беру қызметіне жаңаша қарауды, кәсіби қызметтің барлық саласында мамандарды даярлау іс-әрекетін жаңаша тұрғыда ұйымдастыруды талап етеді. Колледж түлегі жоғары деңгейде дамыған, *коммуникативті-прагматикалық* тұрғыдан кәсібін меңгерген, өзгермелі ортаға бейім, бәсекеге қабілетті тұлға болуы тиіс. Сондықтан, барлық жаңалықтар мен өзгерістерге батыл жол ашарлық инновациялық білім беру технологияларын, интербелсенді оқытуды, оқу іс-әрекетінің жаңа әдістері мен тәсілдерін белсенді қолдану – маңызды мәселелердің бірі. Колледжде өндірістік оқыту барысында болашақ маман ретіндегі білімалушыны еңбек нарығының сұраныстарына сай қалыптастыру оқу үрдісін қазіргі білім беру талаптарына сәйкес жоспарлы және мақсатты ұйымдастырумен тығыз байланысты. Ол үшін оқыту үрдісіне жаңа және бұрын қолданылған озық тәсілдер мен бағыттарды жетілдіре енгізу қажет. Олардың ішінде оқытудың инновациялық технологиясы айрықша орын алады.

Өндірістік оқытудағы инновациялық әдістерді өндірістік оқыту сабақтарында пайдалану білім алушыларға тапсырманы өз бетінше орындауға мүмкіндік береді, өз ойын еркін жеткізуге, білім алушылардың ұжымдасып топтасып жұмыс істеулеріне тың серпін береді. Білім алушыларға ғылыми тұрғыда ізденулеріне кеңінен жол ашады. Өндірістік оқыту сабақтарында инновациялық әдістер осы күнге дейін тәжірибе жүзінде еш жерде қолданысқа енген. Қазіргі заман талабына сай кәсіби білікті маман даярлау еліміз үшін

басты міндет болып отыр. Осы мақсатқа жету үшін теориялық сабақтармен қатар өндірістік оқыту сабақтарында неғұрлым жаңа оқыту әдістерін қолдана білу маңызды. [1]

Колледждердегі өндірістік оқытудағы белсенді әдістердің бірі – **инновациялық технологиялар**. Жалпы техникалық пәндердің мазмұны және пәндерді оқыту әдістемесінің ерекшеліктері ескерілуі тиіс. Теориялық және өндірістік оқыту тақырыптары кәсіптік мамандыққа сай таңдалып, айырмашылықтары мен техникалық мамандық ерекшеліктері ескерілуі тиіс.

Инновациялық технология – бұл жаңашылдыққа негізделген технология. Қазіргі кезде әлемдік тәжірибеде оқытудың ақпараттық технологиялар жүйесі – кәсіптік-техникалық кадрлар даярлаудың ең тиімді жолдарының біріне айналып отырған жүйе болып табылады. Білім алушылардың танымдық белсенділігін арттырады. Белсенді оқыту әдістері: проблемалық әдістер; нақты жағдаяттарды талдау; жағдаят-проблема; жағдаят-баға; жағдай-иллюстрация; жағдаят-жаттығулар; семинар-дискуссия; іскерлік ойындар; дөңгелек үстелдер т.б.

Оқытудың инновациялық технологиялары: **интерактивті оқытулар, ақпараттық технология, жобалау әдістері** т.б. Соның бірі – оқытудың ақпараттық технология жүйесі. Оқытудың ақпараттық жүйесінің түрлерін енгізу бағытында оқыту әдістемесін тиімді қолдануға болады. Құзіреттілігі жоғары кәсіби техникалық мамандар даярлау жүйесінде инновациялық технологиялармен оқыту маңызды орын алмақ. Өйткені бүгінгі күні ақпараттық технологиялармен оқыту жүйесі әлемдегі кәсіптік-техникалық кадрлар даярлаудағы ең тиімді формасы болып табылады.

Инновациялық технологияларға тоқталсақ:

Ойын технологиясы білім алушыларды ұжымдық өзара әрекетке түсіре отырып, мамандыққа деген қызығушылықтарын арттыруға мүмкіндік береді. Оқытудың мұндай формалары білім алушылардың білімдерін бекітуге, жинақтауға мүмкіндік береді. Тәжірибелік сабақтағы ойын формалары ойын тәсілдері мен жағдаяттар (ситуациялар) арқылы жүзеге асады. Мәселен, «Лото», «Мозайканы жинақта», «Футбол», «Аукцион», т.б. ойындарды пайдалануға болады. Қазіргі уақыт кез келген тұлғадан тауардан бастап, өмірлік жолы мен достарына дейін таңдауды жүзеге асыра білуді талап етеді. Сондықтан да «Қажетті автокөлік бөлшегін таңдай біл», «Қажетті құралды таңдай біл», «Ақауды тап», «Жағдаятты түсіндір» т.б. сияқты ойындар білім алушылардың вариативті ойлауын, мәселені шешудің бірнеше нұсқасын қарастыра білу, қажетті нұсқаларды іздеп тауып сұрыптай білу, дұрысын таңдай білу білім алушылардың сыни, креативті, тиімді, саналы ойлауын дамытады, өз мамандығын жете түсіну мүмкіндіктерін жүзеге асырады. Вариативті принцип жүзеге асырылатын оқытудың мұндай түрі білім алушылардың қателік жасаудан қорқуын, сәтсіздіктерді бақытсыздық ретінде қабылдауының алдын алады. Нәтижесінде білім алушы өзінің жасаған қателігін дұрыс шешім табудың бір ғана нұсқасы ретінде қабылдайтын болады. Бұл дағдылар білім алушыда тек пәндік дағдыларды ғана емес, өмірлік дағдыларды да қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Ойынды ұйымдастыруға қойылатын талаптар:

- ойын білім алушылардың шығармашылық еркіндігіне негізделіп құрылуы тиіс;
- ойын білім алушыларда оң эмоция туғызатындай болуы;
- ойын мақсатының қолжетімді болуы, оның ресімделуі әр түрлі көз тартатындай, ойын атрибуттарының міндетті түрде болуы: ресімделуі, көрнекілік құралдардың, тәжірибелік сабаққа қажетті құрал-жабдықтардың тиімді орналасуы, сабақтың эмоционалдық фонын арттырып, білім алушылар үшін жаңа әсер беретін болады;
- ойында командалық және жеке қатысушылар арасындағы жарыс элементтерінің болуы;
- ойын білім алушылардың жеке және жеке ерекшеліктерін ескеретін болуы;
- ойын нәтижесінің соңғы қорытындысын шығару.

Ойынның негізгі мақсаты – шығармашылық біліктері мен дағдыларын дамыту, шығармашылық әлеуеті мен кәсіби-бағдарланған ойлауын қалыптастыру. Конфуций «Мұғалім мен білім алушы бірге өседі» дегендей, сабақта ойын формасын пайдалану білімалушылар мен өндірістік оқыту шеберінің бірге өсуін қамтамасыз етеді.

Іскерлік ойындар – бұл әдіс білім алушылардың алған білімдерін шынайы жағдайларға ұқсас жағдайларда қолдануға мүмкіндік береді, болашақ маманның белсенді шығармашылық, кәсіби және әлеуметтік құзыреттіліктерін дамытуға ықпал етеді. Рөлдік ойындар білім алушылардың өз білімдері мен дағдыларын қауіпсіз ортада пайдаланып көруіне мүмкіндік береді. Рөлдік ойындар шынайы өмірде кездесетін проблемалар мен жағдаяттарды зерттеуге ықпал етеді. Өндірістік оқыту сабағында қандай да бір өндіріс орнының қызметі көрсетіліп, сол жағдайларға байланысты нақты әрекеттер, оқиғалар талқыланады. Бұл білім алушылардың нақты өндіріс орнында өздерінің жағдаяттан қалай шығатындығын көрсетіп береді. Бұл білім алушыларды тұлға ретінде тәрбиелейді.

Конференция-сабақ. Сабаққа білім алушылар алдын ала дайындалып келеді. Қосымша әдебиеттерді, интернет көздерін пайдалана отырып, ақпарат дайындайды. Мұндай өндірістік оқыту сабақтарында жалпы құзыреттіліктер қалыптасады: кәсіби міндеттерді тиімді шешу үшін қажетті ақпарат іздеу, кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдалану. Жұмысқа орналасу мен кәсіби даму мәселелерін шешу үшін тек қана кәсіби білім жеткіліксіз, өндірістік қарым-қатынасты мақсатты түрде құрастыра білу, стандартты емес шешімдер қабылдау, тіпті азғантай мәселелерді жан-жақты қарастыра білу. Бұған топта ұйымдастырылып өткізілетін шеберлік кластар, кәсіби шеберлік байқаулары, жарыс сабақтары, т.б. өз үлестерін қосады. Мұндай сабақ түрлері теориямен практиканы байланыстыруға мүмкіндік береді, тақырыпты оқуға деген қызығушылықты қалыптастырады, өз мамандығына деген шығармашылықты дамытады. Жарыс сабақтар білім алушылар арасында ұжымдасу, топ алдындағы жауапкершілік, пәндік тәрбиенің негізін қалайды. Жарыс түріндегі өндірістік оқыту сабақтары білім алушыларды белсенді әрекет жасатады, жарыс сабағына даярлық ретінде үй тапсырмаларын пайдалануға болады.

Бірлесіп оқу немесе өзара оқыту технологиясында өндірістік сабақ тақырыбы бойынша жеделдетілген тапсырмалар беріледі, білім алушылар өндірістік оқыту шебері кейіпіне еніп, тәжірибелік сабақта өз тақырыбын талқылайтын болады. Мұндай жұмыс білім алушылардың үнемі қызығушылығын тудырады. Сабақтың бұл түріне дайындық жеке және бірлескен шығармашылық жұмыстардан құралады.

АКТ пайдалану әлемді танудың, сабақта мақсатқа жетудің, ақпарат көзімен жұмыс істеудің, білім алушы мен оқытушының еңбек әрекетін өздігінен ұйымдастыруы, біліктілік арттыруы, білім алушылардың жеке белсенділік аумағын кеңейту тәсілдерінің бірі ретінде қарастырылады. Өндірістік оқыту үдерісінде жаңа технологияларды пайдалану жаңа педагогикалық әдістер мен тәсілдерді дамытуға мүмкіндік береді, мәселені шешудегі білім алушылардың жұмыс стилін өзгертеді, оқыту мотивациясын арттырады, пәнаралық байланыстарды нығайтуға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта білім алушыларда бір ғана білім алудың көзі бола алмайды, бұл өндірістік оқыту шебері де өзінің көзқарасын, әдістемесін өзгертуге итермелейді. Дәстүрлі түсіндірмелі-көрнекілік оқыту әдісінің орнын жеке, өздік, топтық жұмыс формалары алмастырды. Сондықтан да білімалушыларды түрлі оқыту формалары мен әдістерге үйрету маңызды, соның ішінде іздену-зерттеу жұмыстары аса маңызды рөл атқарады. Әдеттегі ақпарат көздері жетімсіз болған жағдайда компьютердің көмегіне жүгіну керек. Сонымен қатар медиа сабақтарды пайдалану да тиімді, көрнекі әрі мазмұнды болып өтеді. Өндірістік оқыту сабақтарында слайдтарды пайдалану дидактикалық материалдарды жиі ауыстыруға, оқу үдерісін белсендіруге, материалды жақсы қабылдауға әрі білім алушылардың мотивациясын тудыруға өз әсерін тигізеді. Қажетті материалдардың жылдам әрі мазмұнды, сызбалар арқылы берілуі олардың қабылдауын жақсартады, зейіндерін шоғырландырады, ойларын жинақтауға, материалды тұтастықта қабылдауға мүмкіндік береді. Ақпараттық технологиялар білім алушылардың

өндірістік оқыту шеберімен жеке жұмысын, шығармашылықпен дамытуына мүмкіндік береді.

Проблемалық оқыту оқытуды саналы, белсенді, шығармашылық үдеріске айналдырады. Мәселен, жаңа тақырыпты меңгерткеннен кейін қателердің алдын алу үшін тапсырманы орындау барысында туындауы мүмкін қателіктерді анықтап, олардың пайда болу себептерін айқындап алуға болады. Бұл жұмыстарды «Өзінді тексер», өзіндік бақылау, т.б. арқылы жүзеге асыруға болады. Сонымен қатар арнайы пәндерді оқытуда, өндірістік оқытуда жазбаша нұсқаулық құжаттары – нұсқау картасы, технологиялық сызбаны пайдалану тиімді. Жазбаша нұсқаулық білімалушының дербес әрекет етуін, өзін-өзі бақылауын, жұмыс сапасын арттырады.

Жеке тұлғаға бағдарланған технология. өндірістік оқыту сабақтарындағы тиімді тәсілдердің бірі ретінде «өзің істе»-«өзгеге көмектес» ұстанымын айтуға болады. Әрбір білім алушы жеке тұлға, өзінің ақыл-ойы, қабылдауы, есте сақтауы, т.б. бар. Сондықтан да білімалушының әлеуетін ескере отырып, жеке жұмыс істеу қажеттілігі туындайды.

Интербелсенді оқыту (топтық оқыту) – мұнда шағын топтарда жұмыс істейді, орындаған тапсырмаларын өзара тексереді, тексеріп, баға қойғаннан кейін оған пікір айтады, соңында топтық қорғауға шығады. Шағын топтарда жұмыс істеуде коммуникативтік дағдыларды қалыптастырады. Басты мақсат - түсіндіру, жеткізу емес, бірлесе отырып мәселенің шешімін іздеу. Мұндай сабақ құрылымы бойынша нақты болуы керек, мазмұнды әрі тұжырымды болуы керек.

Интербелсенді әдіс кезінде:

- сабақ үстінде білімалушылар мен өндірістік оқыту шеберлері арасында тығыз қарым-қатынас орнайды;

- ондай қарым-қатынас білім алушылар әлдебір мәселені талқылап, соның шешімін табуға тырысқан кезде қалыптасады;

Онда білім алушылардың жауабынан гөрі мәселенің шешімін табуға талпынғаны маңызды болады. Себебі интербелсенді оқытудың басты мақсатының өзі сол білімалушыларды өз бетінше ой қорытып, жауап табуға үйрету. Интербелсенді әдістеме өзара қарым-қатынастың мол ауқымын қамтиды. Интербелсенді әдістің ерекшелігі — білім алушы өзгелермен араласу барысында ашыла түседі, көбірек оқып, тәжірибе жинай білуі керек. Тәжірибе интеллектуалдық тәуелсіздіктің негізі болып табылады және барлық өркениетті азаматтың қажетті құралы десек те болады. Интербелсенді әдістеме білім алушылардың мынадай мақсаттарына жетуге мүмкіндік береді:

- олар мол мағлұмат алып, өздері айтқан пікірге логикалық түсініктеме беруге жол ашады;

- өз пікірлерін терең ойланып, айта алатын болады;

- мәселені талқылаған кезде бұған дейін алған, тәжірибеде жинақтаған білім қорын пайдалана алады;

- бір-бірінен жаңа мағлұматтар ала отырып, білімін толықтыра алады;

- шындыққа көз жетуі үшін дәлел іздеп, ойын анықтап көрсете алады.

Интербелсенді оқыту-бұл ең алдымен білім алушы мен өндірістік оқыту шеберінің қарым-қатынасы тікелей жүзеге асатын сұқбаттасып оқыту болып табылады.

Интербелсенді оқыту-бұл танымдық әрекеттің арнайы ұйымдастыру формасы.

Оқытудың интербелсенді әдістерінің артықшылығы:

- тұлғаның қызығушылығын туғызады;

- әрқайсысының оқу процесіне қатысу белсенділігін кеңейтеді;

- әрбір тұлғаның сезіміне назар аударады;

- оқу материалдарын тиімді меңгеруге бейімдейді;

- тұлғаға көпжоспарлы әрекет етуге әсер етеді;

- тұлғаның пікірлері мен қарым-қатынастарын қалыптастырады;

- мінез-құлықтың өзгеруіне көмектеседі.

Интербелсенді (интерактивті) оқыту кезінде білім алушының істі ұйымдастыра білу қабілеті де көрінеді. Интербелсенді әдістермен сабақ өткізу кезінде өндірістік оқыту шебері тек кеңесші, серіктес ролін атқарады. Өндірістік оқыту шебері жаңа біліммен бірге білімалушыларды өз беттерінше ізденуге жетелейді.

Интерактивті әдіс әр адамды білім алушының барлық кезеңдерінде белсенді жағдайға қояды, білім алу үрдісін мәнді етеді.[2]

Өндірістік оқытудағы инновациялық әдіс-тәсілдердің практикалық мәні

«Дөңгелек үстел»

4-6 білім алушылар тобы талқыланып жатқан мәселе бойынша өз ойларын ортаға салады. Мұнда олар кезекпен де, кез келген тәртіппен де (таңдап алған ережелері бойынша) сөйлеуі ықтимал. Пікірталасқа берілген уақыт аяқталған соң (әдетте 4-10 минут), білім алушылар талқылаудың нәтижелерін тиянақтап, ортақ қорытынды шешім қабылдайды, өз ойларын 6 минут ішінде қағазға түсіреді (бағалау). Бірнеше топ(білім алушылар санына байланысты) бір мезгілде дөңгелек үстел шеңберінде пікірталас жүргізуі мүмкін. Бұл әдісті өндірістік оқыту сабақтарында білім алушылардың тәжірибелік тапсырманы орындау кезеңінде қолдану өте тиімді. Жаңа сабақты түсіндіріп болған соң, өндірістік оқыту шебері білім алушыларды топтарға бөліп, жаңа сабақ бойынша тәжірибелік тапсырмалар ұсынады. Бұл тапсырмаларда білім алушыларға мақсат қоя отырып, мәселені шешу, себептерді анықтау, дәлелдеу сияқты бағыттар беріледі.

«Өндірістік ойындар»

Бұл әдіс ойынға қатысушылардың сан қилы (кейде тіпті бір-біріне қарама-қарсы) мүдделерін тоғыстырып, ойын аяқталғаннан кейін қатысушылардың барлығын қанағаттандыратын шешім қабылдауды қажет етеді. Өндірістік ойындар әлеуметтік немесе экономикалық сипаттағы нақты бір жағдайды (ситуацияны) шешуде үйренушілердің өзара әрекеттесуін қалыптастырады (имитациялайды, модельдейді). *Басты мақсаты – қойылған кәсіби мәселені (проблеманы) шешу*, сол себепті де олар тиімді әрі нәтижелі шешім келтіру тұрғысынан бәсекеге түседі, жарысады. Демек, *өндірістік ойын дегеніміз сабақ аумағындағы кәсіпқойлардың (кәсіпкерлердің) жарысы.*

«Джигсо» әдісі Көлемді мәліметтер мен мағлұматтарды білім алушылардың өздігімен игеруге және бірін-бірі оқытуға бағытталған тиімді тәсіл.

“Джигсо” деп ХХ ғасырдың елуінші жылдары балаларға арналып шыққан құрастырмалы ойыншықты атаған: әр бөлігін өз орнына қойғанда ғана ойыншық бүтін болып шыққан. Бұл тәсілдің басқаша да атаулары кездесуі мүмкін. Мәселен, Ресейде шығатын әдістемемлік және дидактикалық әдебиетте оны “Зигзаг”, “Ажурная рила”, “Мозайка” деп те атайды. «Джигсо» әдісін 1-курс білім алушыларының өндірістік сабақтарында жиі қолдануға болады. Мысалы, «Адасқан бөлшектер», «Тізбекті аяқта», «Сыңарын тап», «Сөз жұмбақтар» сияқты әртүрлі ойындар ұйымдастыра отырып жаңа тақырып бойынша тәжірибелік тапсырмаларды орындата аламыз [3]

Өндірістік оқыту сабақтарында *АКТ-ны пайдалану* өте тиімді әдіс. Бұл әдісті өндірістік сабақтарда жаңа тақырып бойынша білім алушылардың білімін тексеру мақсатында жүйелі түрде қолдануға болады. Мысалы «QuizLett», «Kahoot» бағдарламалары арқылы білім алушыларды қорытынды бағалау мақсатында қолданылады. Сонымен қатар күнделікті өндірістік сабақтарында интерактивті тақтаны пайдалана отырып жаңа тақырып бойынша бейнероликтерді білім алушыларға көрсете отырып талқылау арқылы сабақтың құрылымын ерекшелеу тиімді болып табылады.

Қорыта айтқанда, тәжірибелік сабақтарда жаңа технологияларды қолдану арқылы белгілі бір жетістіктерге жете аламыз. Қазіргі нарықтық жағдайда білім алушылардың тек білімді болуы жеткіліксіз екенін көріп, біліп отырмыз. Сондықтан білім алушылардың коммуникативтік құзыреттілігіне, өзгелермен мәдени диалогқа түсе алу, ашықтық, еркіндік, айтар ойын бүкпесіз жеткізе алуына жоғарыда атап өткен инновациялық технологиялар өз септігін тигізеді деп ойлаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. – //Қазақстан мектебі, №4, 2008.
2. Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарына қолдану. А. Әлімов Алматы- 2009ж.
3. Өндірістік оқыту шебері. Есекеев Ж. К. (әдістемелік құрал)

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ

Г.Г. Мукашева

«Махамбет көп бейінді ауыл шаруашылық колледжі» КМҚК

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңына сәйкес «Әр баланың жеке қабілетіне қарай интеллектуалдық дамуы, жеке адамның дарындылығын, талантын, қабілетін дамыту» сияқты өзекті мәселелер енгізіліп отырғаны белгілі. Өйткені ғылым мен техниканы, өндірісті әлемдік деңгейде дамыту үшін елімізге шығармашылықпен жұмыс жасайтын білімді, жоғары дайындығы бар білікті мамандар қажет.

Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты- бәсекеге қабілетті маман дайындау. Мектеп-үйрететін орта, оның жүрегі- мұғалім. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс-оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау- әр мұғалімнің борышы.

Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, колледжін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі- педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Жаңа формация мұғалімі табысты, білектері арқылы қалыптасады, дамиды. Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар:

- бәсекеге қабілеттілігі;
- білім беру сапасының жоғары болуы;
- кәсіби шеберлігі;
- әдістемелік жұмыстағы шеберлігі.

Ғылым мен техникалық прогрестің дамуы, қоғамның өзгеруі, жаһандану заманының басталуы білім мазмұнын жаңартуға мол мүмкіндіктер туғызады. Білім – теңіз оның тереңін жетік білетін, сырын меңгерген адамдарды дайындайтын ұстаз. Әрбір ұстаз өз Отанын шексіз сүйетін, білімді, іскер, адамгершілігі мол, парасатты, мәдениетті, жан-жақты жетілген ұрпақ дайындауға міндетті. Ол үшін шебер өзі өткізетін сабақтың ғылыми әдістемелік деңгейін ғылыми ұйымдастырғанда, яғни сабақта әртүрлі әдіс-тәсілді кешенді жоспармен пайдаланғанда ғана қолы жетеді.

Жаңартылған білім берудің маңыздылығы- маман даярлауда «Өмірлік білімнен өмір бойы білім алу» қағидасына лайықты болуы тиіс. Әр ұстаз-ізденімпаз ғалым, нәзік психолог, жан-жақты шебер, еңбекқор, терең қазыналы білімпаз, кез-келген ортаның ұйтқысы болуы керек. «Ұлттық бәсекелестік қабілеті бірінші кезекте оның білімділік деңгейімен айқындалады»- делінген Елбасының жолдауында. Тәуелсіз егеменді еліміздің әлемдік өркениетке жетудегі сара да дара жолы оның білім жүйесі. Бүкіл әлемдегі елдермен терезесі тең, керегесі кең болу үшін артымыздан ерген келешек ұрпағымыз білімді болу керек. Білімнің сапалы берілуі- ұстаздың біліміне, тәжірибесіне, ізденісіне, оқытудағы жаңа технологияларды сабақ барысында мол шеберлікпен, шығармашылықпен жеткізуіне байланысты [1].

Оқыту ісіндегі жаңа тәсілдермен сабақ берудің мақсаты- пәнді жан-жақты түсіну қабілетін дамыту болып саналады. Сонымен бірге білімдерін кез-келген ортада қолдана алуы, іске жаратуы деп ойлаймын.

Сабақтың оқыту әдістерін үнемі түрлендіріп отыру қажет. Оқыту ісінде алдыңғы қатарлы озық іс-тәжірибелер мен жаңа технологияларды пайдалану, олардың ең тиімділерін сұрыптап қолдану. Шебер мен білім алушының арасында жылы қарым-қатынас болуы шарт. Білімалушының қажеттілігі мен қызығушылығына көңіл аударуды күшейтіп, жеке тұлғаның барлық дағдыларын дамытып, оның толық ашылуына мүмкіндік жасау. Еліміздің білім беру жүйесінде сындарлы оқыту теориясын қолдану білімді де саналы, тәрбиелі, өз елін сүйетін, рухани құндылықтарды бойына сіңірген жастар өсіп шығатыны анық. Жалпы қоғам дамуы жаңа технологияны ендіру сапалылығы осы елдегі білім беру ісінің жолға қойылғандығы мен осы саланы ақпараттандыру деңгейіне келіп тіреледі. Эканомикасы күшті дамыған елдердің көрсетіп отырған білім деңгейлерінен көруге болады. Ендеше қазіргі заманның ақпараттық-технологиясын толық игеру міндеті тұр. Қазіргі заманғы ғылыми-техникалық үрдістің қарқыны- ұстаздың білім беру жүйесінің алдында жаңа міндеттер қойып отыр. Ол-жаңа техника-технологияны жақсы меңгерген жеке тұлғаны жан-жақты дамыту. Ол үшін білім беру саласында қазіргі дидактикалық мүмкіншіліктер мен жаңа идеяларды және инновациялық технологияларды тиімді пайдалану қажет, мұның бірі- компьютерді қолдану.

Осыған байланысты оқытудағы инновация көкейкесті мәселе болып отыр. Оқытудағы инновация қазіргі жаһандану үрдісімен әлеуметтік болмыс формалары және білімді кіріктірумен тығыз байланысты. Қазіргі таңда теория мен практикада байқалып отырған қарама-қайшылықтарды шешіп, талдаудың қажеттілігі баршамызға мәлім, бір жағынан бүтін оқу-тәрбие үрдісі болса, екінші жағынан сол үрдістің тиімділігін арттыруда инновациялық технологияны пайдаланудың қажеттілігінен туындап отыр.

«Сабақ беру- үйреншікті жәй шеберлік емес, ол үнемі жаңаны табатын өнер»- деп бес арысымыздың бірі Ж.Аймауытов айтқандай, ұстаз әрқашан сабақты қызықты етіп, түрлендіріп өткізіп отыруы тиіс. Сонда білімалушылардың пәнге қызығушылығы артып, өз беттерінше ізденіске ұмтылады. Сондай білімалушының өз ізденісін тудыру соңғы кездері қатты қолға алынды, үлкен өзгерістерге ие болды.

Қазіргі заманауи тәсілдерді енгізе білуі мұғалімнің жасампаздық қабілетінің артуына үлкен әсерін тигізері сөзсіз. Мұғалімнің шығармашылығы дами отырып, оқу үрдісінің сапалылығы артады және білімалушы мен мұғалім арасындағы қарым-қатынас стилі өзгереді, жаңа сатыға көтеріледі.

Жаңа тәсілдерді білім беру үрдісіне енгізу- көзқарасымызды өзгертуге бағытталған үрдіс.

Қазіргі заманғы білім беру моделінің талаптары:

Функциональдық сауаттылық;

Оқыту процесін ұйымдастыру мен нәтижелерін бағалаудың формалары;

Жаңа формация мұғалімі;

Мұғалімдердің кәсіби біліктіліктерін үнемі арттыру (деңгейлік курстар);

«Білімалушы», «мұғалім», «ата-ана» үштігі (қоғамдастық);

Қазіргі заманғы технологияларды сабақтарға енгізу (Сын тұрғысынан ойлау т.б);

Үштілділік- қажетті заман сұранысы [2].

Білім беру үрдісін жаңаша ұйымдастыру оның философиялық, педогогикалық-психологиялық негіздерін тәжірибесін тереңірек қайта қарауды қажет етеді. «Автомобильдерді диагностикалау және техникалық қызмет көрсету» оқу - тәжірибесін өту барысында білім берудің озық технологияларын тиімді қолдана отырып, компьютерлік техниканы ұтымды пайдалану білім алушылардың мамандығын жетік меңгеруіне ықпал етеді. Оның бірден бір мысалы, қазыргі таңда қашықтан оқыту жүйелерін ойдағыдай пайдалана отырып, болашақ автомеханиктерге онлайн симулятор «Electude» бойынша тәжірибелік тапсырмалар беріледі. Осындай заманауи

компьютерлік онлайн бағдарламалар білімгерлердің тәжірибелік қабілеттерін шыңдауға ықпал етеді.

Инновациялық педагогикалық оқыту технологиясы — белгіленген мақсатқа нәтижелі қол жеткізуді қамтамасыз етуде оқытудың формасы, әдістері мен құралдарын ашып көрсетеді, оқу бағдарламасында компьютерлік техниканы, ғаламтор, коммуникациялық желі, электрондық және телекоммуникациялық құралдарды, мультимедиялық электронды оқулықтарды оқу үрдісінде тиімді пайдалану арқылы білім сапасын көтеру тәсілі. Өз жұмысында компьютерді қолданған оқытушы өзінің өткізетін сабағының сапасын арттырып, білім алушылардың танымдылық қызметін ұйымдастыруды белсенді түрде жүргізеді.

Жаңа қоғамға жаңа адам керек. Мұндай адамды дамыту – қазіргі заманғы білім беру жүйесінің алдында тұрған басты міндет. Мұғалім еңбегінің бүгінгі нәтижесі қандай болса елдің, қоғамның ертеңі, болашағы сондай болмақ. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 8 – бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық коммуникациялық желілерге шығу, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке тұлғаны қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау» – деп атап көрсеткендей, қазіргі кезеңде әрбір оқытушының алдына қойып отырған басты міндеттерінің бірі – оқытудың әдіс – тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияны меңгеру. Ал білім беру жүйесінің алдындағы жаңа міндеттердің бірі инновациялық педагогикалық оқыту технологияларын пайдаланып білім сапасын арттыру.

Бұндағы мақсат – білім алушылар өздерінің қалай оқу керектігіне назар аударатын отырып, олардың өз ойлары мен дәлелдемелерін нақты жеткізе алатын, яғни ойға жүйрік, тілге шешен, әрі жазбаша түрде еркін, көркем бейнелеп жазуға төселген, бірнеше тілді қатар меңгерген бәсекеге қабілетті жан-жақты жетілген жеке тұлға қалыптастыру болып табылады.

Ондай «тұлға» болашаққа сенімді, ынталы, сыни пікір көзқарастары жүйелі дамыған, қазіргі сандық технологияларды, өмірде өз білімін қалыптан тыс жағдайда да еркін әрі терең пайдалана білетін жан болуы тиіс. Білімгерлер өзінің түсінігін өзіндік зерттеулері мен әлеуметтік өзара байанысқа сәйкес құратын белсенді білім алушылар болып табылады.

Қорыта келе, әрбір сабақ оқытушының шығармашылық жұмысы. Сондықтан да әр сабақты білім алушылар есінде қалатындай етіп түрлендіріп отырған жөн. Қазіргі ғылым мен техниканың дамыған заманында білім алушылар білім деңгейін тереңдету, ғылыми тұрғыда дамыту, өз бетімен жұмыс істеуге дағдыландыру, ойлау қабілетін дамыту, сөйлеу шеберліктерін арттыру, өз беттерімен ізденушіліктерін, ақпараттық құралдарды іздестіру және оны пайдалана білу мақсатында жаңа технология әдістерін тиімді пайдалану ұстаз шеберлігінің белгісі. Қазіргі уақыт бүкіл адамзат қоғамының ғылыми – техникалық үрдіс пен өркениеттің даму кезеңіне бет бұрған уақыт деп есептеймін.

Қазіргі заманғы инновациялық технологияларды іс жүзінде тиімді қолдану, ең алдымен, оларды терең, жан-жақты оқып-үйренуді талап етеді. Сондықтан да әрбір білім алушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Себебі мемлекеттік білім беру стандарты деңгейінде оқу – тәрбие үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық инновациялық технологияны енгізуді міндеттейді. Оқу – тәрбие үрдісіне заманауи технологиялар мен әдістерді енгізу білім алушылардың білімге деген қызығушылығын, талпынысын арттырып өз бетімен ізденуге шығармашылық еңбек етуге жол салады.

Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Болашақ маман – бүгінгі білімгер педагогика теориясы мен практикасындағы қазіргі заманғы педагогикалық технологиялардың түрлерін

біліп, оларды іс жүзінде қолдануы тиіс. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға білім алушының білімін, білігі мен дағдысын ғана емес, оның жеке бас тұлғасын, білім алу арқылы азамат ретінде дамуын қойып отыр [3].

Пайдаланған әдебиеттер

1. Курт Мередит, Джинни Стил, Чарльз Тэмпл, Скот Уолтер. Оқ мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту. Әдістемелік құрал. Алматы, 2000
2. Бөрібекова Ф., Жанатбекова Н.Ж. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар – Алматы, 2006.
3. «Білім шапағаты», 2009-2023

ІС-ӘРЕКЕТТІ ЗЕРТТЕУ – МҰҒАЛІМНІҢ ТӘЖІРИБЕСІН ДАМЫТУДЫҢ ҚҰРАЛЫ

Д. Б. Жұқатаева

«Махамбет көп бейінді ауыл шаруашылық колледжі» КМҚК

Бүгінде ғылым білімге қояр талап артып, оқу жүйесі де күрделенген шақта жаңа қоғамда оқытушыға жүктелер жүк еселене түсуде. Ұстаз қауымы алдында жай білім беру ғана емес, сонымен қатар өркениет көшіне жол бастайтын, әрі ұлттық рухта сусындаған білімді, дарынды азаматтар тәрбиелеп шығару міндеті тұр. Білім алушылар жаңа жаһандық жағдайда сұранысқа ие болу үшін олардың бойында мүлдем басқа дағдыларды қалыптастыру керек екені мәлім. Ол үшін педагог мамандар «Қалай оқыту керек?» деген сұраққа жауап берулері тиіс.

Бұл жолда оқытушының кәсіби шеберлігін дамыту, біліктілігін арттыру сынды мәселелер әр оқу орнының алдында тұрған жауапты іс болмақ. Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған негізгі мәселенің бірі - білім беру, ғылымды дамыту екендігіне ешкімнің таласы жоқ. Мұғалім шеберлігінің негізгі көрсеткіштерінің бірі методика саласындағы ғылыми жаңалықтарды, тәжірибені жетік игеру. Демек сапалы, тиімді, нәтижелі ізденіс ұстаздың тынымсыз еңбегінің айғағы. Оқу тәрбие үрдісінің дұрыс жүргізілуіне сабақта мұғалім әр алуан оқыту әдіс-тәсілдерінің тиімдісін зерттеп, білім алушылардың мүмкіндіктеріне және жағдайларына қарай таңдап алып, қызықты сабақ өткізуі. Әрине, ізденіс нәтижесінде жүзеге асатын тиімді оқыту әдісі білім алушыларды алғырлыққа, байқампаздыққа, шығармашылыққа, еңбекқорлыққа, ең бастысы, ғылыми негізде ынтасын арттыруға жетелейді.

Зерттеу мұғалімнің кәсіби тәжірибесін дамытудың қуатты құралдарының бірі болып табылады. Белгілі бір мәселені зерттей отырып, мұғалім өз тәжірибесін жетілдіре алады. Зерттеу арқылы мұғалімнің пән бойынша білімі жетіліп, оқыту дағдылары жақсарыды; студенттерді қадағалау қабілеті күшейіп, күнделікті тәжірибесінің ұзақ мерзімді мақсаттарымен байланысы нығаяды.

Іс-әрекеттегі зерттеуді қолданудың жалпы мақсаты әртүрлі болуы мүмкін. Карр және Кеммистің (1986) жұмысын негізге ала отырып, Уилсон (2013) мақсатты үш түрге бөледі – кәсіби, жеке тұлғалық және саяси.

Коэн және басқалар (2011) мектеп тәжірибесінің іс-әрекеттегі зерттеуді қолдануға болатын түрлі салаларын зерттейді:

оқыту әдістері – оқытудың дәстүрлі әдісін жаңа әдіспен ауыстыру;

оқыту әдіс-тәсілдері – пәндік оқытудың орнына кіріктірілген оқу

әдісін бейімдеу; *бағалау рәсімдері* – бағалау әдістерін жетілдіру;

көзқарас және құндылықтар – оқуға жағымды көзқарастың болуын қолдау, өмірдің белгілі бір аспектісіне қатысты оқушылардың құндылықтар жүйесіне ықпал ету;

мұғалімдердің үздіксіз кәсіби дамуы – оқыту дағдыларын жетілдіру, оқытудың жаңа әдістерін әзірлеу, қызметті талдау мен өзіндік рефлексия әдістерін жетілдіру;

басқару және бақылау – ұжымның іс-әрекетін түрлендіру технологияларын біртіндеп енгізу; *әкімшілік* – мектеп өмірінің әкімшілік жағының кейбір аспектілерінің тиімділігін арттыру [1].

Іс-әрекеттегі зерттеуді жүргізудегі бірінші қадам топта өзіңді толғантып жүрген мәселе мен өзіңіз өзгерткіңіз келген жағдайды анықтап алу болып табылады. Ең бастапқы деңгейде сіз кейбір студенттердің сабақ уақытында сұраққа жауап бермейтінін немесе үй тапсырмасын орындай алмайтынын аңғаруыңыз мүмкін. Өзіңізден бұл нәліктен осылай болады деп сұраңыз. Іс-әрекеттегі зерттеу (іс-әрекет арқылы зерттеу) – мұғалімдерге өздерінің қандай мұғалім екенін білуге және оқыту мен оқу үдерісі туралы сын тұрғысынан ойлануына көмек беретін тәсіл.

Іс-әрекеттегі зерттеу барысында мынадай кезеңдер жүзеге асырылады: жоспарлау, жоспарды іске асыру, рефлексия, жоспарды өзгерту, нәтиже.

Зерттеудің мақсатын тарылтып нақтылау мұғалімге оқыту мен оқу тәжірибесіне өзгеріс енгізуде пайдалана алатын, жүзеге асыруға болатын зерттеу сұрағын құруға мүмкіндік берді. Қорытындысында ол: «Егер мен сұрақтарды қалай талдау керектігін мұқият үйретсем, оқушыларым айғақтарды дұрыс құрастыруды үйрене ала ма?» түрінде қалыптасты. Келесі кезең оқушыларға кешенді сұрақтарды қалай талдау керектігіне көмектесу үшін мұғалім ретінде өз әдістемесін қалай өзгертуді жоспарлап, жинақталған деректерді қалай талдайтынын анықтауды көздейді. Мұғалім өзінің зерттеу сұрағын екі бөлімге бөледі. Басында ол оқушылардың сұрақтарды талдау қабілеттерінің дәлелдемелерін іздестіріп, кейіннен оқушылар айғақтарды қалай құратынын зерделеді. Шағын топтардағы диалогтердің дыбысжазбалары, әріптесі жүргізген сабақты қадағалау туралы жазбалар, педагогикалық тәсіл және оның тұжырымдамасы туралы оқушылардың пікірлерін білу үшін зерттеуден кейін жүргізілген диагностикалықталдау сияқты деректер жиналды. Мұғалім сонымен бірге оқушылардың жазба жұмыстарын талдап, оқушылардың шағын тобымен сұхбат жүргізеді [2].

Іс-әрекеттегі зерттеуді іске асырудың 5 себебі бар. Біріншіден, студенттер үшін артықшылығы, яғни іс-әрекеттегі зерттеуді жүргізудің жалпы мақсаты – студенттің оқуын жақсарту. Үнемі қойылатын сұрақ төменнен басталуы қажет. Мен жасап жатқан нәрсе менің студенттерімнің оқуын жақсартуға қалай көмектеседі? Зерттеу үдерісінде сіз қолданып жатқан стратегия немесе бағдарлама топтағы студенттердің оқуын жақсартуға ықпал етіп жатқандығына жүйелі түрде назар аударып отыру қажет. Зерттеу үдерісі мұғалімнің кәсіби дамуына ықпал етеді, бірақ басты мақсат студенттердің оқуын жақсартуға бағытталады.

Екіншіден, мұғалім үшін артықшылығы топта іс-әрекеттегі зерттеуді жүргізу мен тәжірибе алмасу мұғалімге студенттің оқуын жақсартуға ненің көмектесетінін, ненің көмектеспейтінін анықтауына сенімділік береді. Осы сенімділік мұғалімнің кәсіби өсуіне мүмкіндік береді.

Үшіншіден, оқу орны үшін артықшылығы топтағы студенттердің, мұғалімнің және ата-аналардың білім, дағдылары және құндылықтары зерделенеді. Колледждегі өзгеріс келісім мен түсіністік арқылы іске асады. Зерттеу студенттерге, мұғалімдерге және ұжымға қатысты болғандықтан, колледждің дамуына тікелей әсер етеді. Осы маңызды әрекет арқылы барлық қатысушылар арасында кәсіби диалог қалыптасады.

Төртіншіден, колледж жүйесі үшін артықшылығы мұғалімдердің зерттеушілік құзыреті артқан сайын білім беру жүйесі дамиды. Топтағы студенттер үшін бағдарламалар мен стратегиялардың тиімділігін сынауға мүмкіндік болады. Сонымен қатар барлық мұғалімдер үшін өз зерттеулерін жүргізу қажеттілігі туындайды.

Бесіншіден, оқытушылық қызмет үшін артықшылығы әлемде барлық елдердегі зерттеуші практик мамандардан алынып жатқан білім мен тәжірибе көлемі ұлғаяуда. Қазіргі

кезде мұғалімдердің оқытушылық тәжірибесін дамыту үшін көптеген материалдар қолжетімді.

Іс-әрекеттегі зерттеу

- Оқыту тәжірибесін үздіксіз бағалап отыру тиімді нұсқауларды қамтамасыз етеді.
- Өз оқыту үдерісіңіз бен оның тиімділігін бағалау және зерттеу сізге оқыту мен оқу үдерісін ары қарай қалай жалғастыруды анықтауға көмектеседі.
- Мұғалімдерге өздерінің тәжірибесі туралы білуге және қалаулы нәтижеге қол жеткізуге көмектесетін қарулы әдіс.
- Өртүрлі оқушылардың қажеттіліктерін анықтап, олармен жұмыс жүргізуге мүмкіндік береді.
- Топтағы, колледждегі және аймақтағы күнделікті тәжірибені жағымды өзгерту.
- Күнделікті оқыту режиміне рефлексияны енгізе отырып, басқалардың оқыту үдерісін сыни зерттеу арқылы, оның тәжірибесін жақсарту үшін нені өзгерту немесе өзгертпеу туралы шешім қабылдау.
- Мұғалімдердің, директорлардың және әкімшілік мүшелерінің кәсіби тәжірибелерін жақсартуға көмегі зор.
- Үйренушілерге топтағы және колледждегі тәжірибені жақсартуға, оқу мен оқыту сапасын арттыруға мүмкіндік береді.
- Білім беру жүйесінде сапалы жетістіктерге қол жеткізуге бағыт көрсетеді.
- Үйренушілерді өз әріптестерімен ынтымақтаса жұмыс істеуге ынталандырып, өз тәжірибелеріне рефлексия жасауға, жақсартуға және оқушылардың жетістікке жетуіне көмектеседі.

Қорыта келе іс-әрекеттегі зерттеу - бұл мұғалімдер студенттердің оқуын және оқуын жақсарту үшін оқытуды зерттейтін үдеріс. Іс-әрекетті зерттеу студенттердің қажеттілігі мен мүмкіндігін ескеріп, оқыту әдістерінің тиімділігін бағалаудың және оқушылардың оқу нәтижелерін жақсартудың құнды құралы болып табылады деп есептеймін.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2018
15-тарау ІС-ӘРЕКЕТТЕГІ ЗЕРТТЕУ ЖҮРГІЗУ ЖОЛДАРЫ, Элейн Уилсон

ЖҰМЫСШЫ МАМАНДАРДЫ WORLDSKILLS САЙЫСЫНА ДАЯРЛАУДЫҢ МАҢЫЗЫ

С.С. Сагинбаев

«Махамбет көп бейінді ауыл шаруашылық колледжі» КМҚК

2022 жылдың 1 қыркүйегіндегі кезекті президент жолдауында «Біздің күшіміз – жастардың білімінде. Техникалық және кәсіби білім беретін оқу орындары еңбек нарығының нақты сұранысына бейімделуі және еліміздің жаңа экономикалық бағдарының міндеттеріне сай болуы керек...» делінген [1].

Еңбек нарығында сұранысқа ие, бәсекеге қабілетті маман даярлауда WorldSkills қозғалысының үлесі зор. Біздің елімізде WorldSkills қозғалысы күннен-күнге күш алып келеді. Оның мақсаты әрбір елде, аймақтарда, жалпы бүкіл әлемде кәсіби шеберлік конкурстарын ұйымдастыру және жұмысшы мамандықтардың беделін арттыру, кәсіптік білім беруді дамыту болып табылады.

WorldSkills кәсіби конкурсы студенттерге өңірлік, ұлттық және халықаралық чемпионаттарға қатысуға, өзіне және жұмыс берушілерге өзінің кәсіби қызметке дайындығын дәлелдеуге, атап айтқанда жұмыс берушілерден жұмысқа шақырту алуға мүмкіндік береді. Ал, оқытушылар мен сарапшылар үздік әлемдік тәжірибелерді

зерделеуге, оқытудың жаңа әдістері мен технологияларын меңгеруге, кәсіптік стандарттарды қалыптастыруға қатысуға мүмкіндік алады. Колледждер үшін бұл конкурс білім беру бағдарламалары мен материалдық базаны жаңартуға, жұмыс берушілерге – жоғары білікті кадрларды таңдауға, мемлекет үшін WorldSkills стандарттары бойынша чемпионаттарға қатысатын мамандар мен оқушылардың дағдылар деңгейін өлшеуге және салыстыруға мүмкіндіктер береді.

Кез келген байқау қатысушылар үшін сынақ болып табылады. Байқаудың өңірлік және республикалық кезеңдерін өткізу барысында шарттар ашық (жариялы), барлық жағдайлар бірдей, белгілі өлшемшарттар бойынша тәуелсіз сарапшылар тарапынан бағаланады. Қатысушылар теориялық және психологиялық дайындықты және практикалық дағдыларды жетілдіруді қамтитын күрделі дайындықтан өтеді [2].

Олимпиадаларға, чемпионаттарға қатысудың нәтижелілігін анықтайтын маңызды фактор - дайындық жүйесі.

WorldSkills стандарттары бойынша кәсіби шеберлік чемпионатына дайындық жасау шығармашылық процесс болып табылады. Дайындық кезінде педагогтар мен студенттердің қызметіне талдау жүргізіледі, білімдері, іскерліктері мен дағдыларын жүйеге келтіреді, іс-шараларды дайындап, кәсіби шеберлігін қалыптастырады.

Кәсіби шеберлік конкурстарына дайындық процесі барлық қатысушылардан көптеген жұмыстарды талап етеді және нәтижеге, шығармашылыққа, қатысушылардың жеке жауапкершілігіне, қиындықтарды жеңуге бағытталған. Бұл нәтижені арттырып, кәсіби тәуелсіздікке, өзін-өзі бақылауға тәрбиелейді, заманауи маманның имиджін қалыптастырады.

Дайындық процесі бірнеше кезеңге бөлінеді: іріктеу кезеңі, конкурстық тапсырмаларға дайындық кезеңі және апробациялау кезеңі.

Іріктеу кезеңі. Мұны дайындық кезеңі ретінде сипаттауға болады, өйткені WorldSkills қозғалысының мақсаты, чемпионаттың ерекшеліктері таныстырылады. Студенттерді байқау тапсырмаларын орындауға, чемпионаттар мен демоемтиханға ерікті ретінде тартқан жөн. 2022-2023 оқу жылында «Машина мен механизмдерді пайдалану және жөндеу шебері» құзыреттілігі бойынша колледжімізде демоемтихан өткізілді. Аталған құзыреттілік бойынша төрт модуль тапсырмалары бойынша бітіруші түлектер емтихан тапсырды.

Қатысушыларды таңдауға негіз болатын бірнеше параметрлерді бөліп көрсету керек.

Мотивация – бұл чемпионаттарға қатысуға, көп уақыт жұмсауға, эмоционалды, физикалық қиындықтарға қарамастан, кәсіби дамуға деген ұмтылыс.

Мамандықты игеру – таңдалған мамандықта дағдыларын жетілдіру перспективасы.

Оқу қабілеті – маңызды параметрлердің бірі. Өйткені ол тыңдау қабілетін және сындарлы сынға, өзін-өзі сыни тұрғыда бағалауды қамтиды. Әрбір қатысушы кәсіби салада салауатты амбицияларға, басымдықтарды белгілеуге қабілетті болуы керек.

Психологиялық тұрақтылық – байқау барысында тапсырмаларды орындау барысында жұмыс сапасын сақтау мүмкіндігі [3]

Осы параметрлерге сүйене отырып, бірнеше кандидатты таңдап, олармен келесі кезеңдерде жұмысты жалғастыру қажет.

Конкурстық тапсырмаларға дайындық кезеңі. Құжаттармен жұмыс: WSS стандарттарымен және техникалық құжаттамамен танысу.

Техникалық сипаттама. Мұнда технологиялар мен дағдылардың "шеңбері", біліктілігі мен жұмыс көлемі, құзыреттілікті басқару және коммуникация, қауіпсіздік техникасының салалық талаптары көрсетіледі.

Конкурстық тапсырма. Мұнда қатысушының бөлінген уақыт ішінде орындауы тиіс нақты міндеттері, сондай-ақ бағалауға әсер ететін шарттар толық сипатталады; конкурстық тапсырманы орындауға 15-тен 22 сағатқа дейін бөлінеді. Байқау тапсырмасы модульдерге бөлінген. Модульдердің әрқайсысының өз салмағы бар.

Бағалау критерийлері. Бағалау критерийлері аспектілерден тұрады. Әр аспектінің өз салмағы бар.

Инфрақұрылымдық парақ. Инфрақұрылымдық парақта барлық жабдықтардың, құрал-саймандардың және шығыс материалдарының тізбесі көрсетіледі.

Этика кодексі. WorldSkills мінез-құлық нормалары мен этикалық стандарттарын белгілейді, оларды жарыстарға қатысу шеңберінде, оларға дайындық кезеңінде және жарыстар өткізілгеннен кейін шешімдер қабылдау кезінде басшылыққа алу керек.

Апробация кезеңі. Апробация кезеңі кандидаттарды оқытуға бағытталған, ол қатысушылардың дағдылары мен қабілеттерін талдауды, жаттығу іс-шараларын өткізуді, нәтижелерді бақылауды қамтиды. Осы іс-шаралардың қорытындысы бойынша бақылау жүзеге асырылады, ол алдағы чемпионатқа қатысу үшін бір кандидатты таңдауға мүмкіндік береді. Бақылау WorldSkills чемпионатының стандарттары бойынша барлық модульдер немесе қысқартылған нұсқада іріктеу турын өткізу түрінде жүзеге асырылуы мүмкін. Таңдалған қатысушыны одан әрі даярлау үшін жеке жаттығулар кестесі жасалады. Ол теориялық деңгейді арттыруға, практикалық дағдыларды дамытуға, қатысушының физикалық және эмоционалды жағдайын нығайтуға бағытталған, сонымен қатар жұмыс нәтижелерін жүйелі түрде есепке алу, талдау және жалпылау жүзеге асырылады.

Студентті чемпионатқа дайындау спортшының Олимпиада ойындарына дайындығына ұқсас күнделікті, көп сағаттық практикалық тапсырмаларды орындауды қажет етеді.

Жеке дайындық бағдарламасы бойынша білім алушы қосымша ақпарат көздері – интернет-ресурстар, консультациялар, жеке практикалық тапсырмалар, арнайы оқу және өндірістік практика арқылы қажетті білім алуға және құзыреттілік бойынша жақсы нәтиже көрсетуге мүмкіндік береді.

Дайындықты сапалы жүргізу үшін колледж өзінің бірлескен жұмыспен айналысуға дайын жұмыс берушілер мен әлеуметтік серіктестерін айқындауы қажет. Жұмыс берушінің базасында арнайы дайындықтан өткен қатысушылар чемпионаттарда жоғары нәтижелер көрсетіп, жеңіске жеткен статистикасы байқалады. Бұл дайындық жүйесі WorldSkills стандарттары бойынша чемпионаттарға қатысуға ең лайықты үміткерлерді таңдауға мүмкіндік береді. Чемпионатқа дайындық сауатты тәсілді, көптеген қыр-сырларды білуді талап етеді. Бұл, шын мәнінде, конкурсант алатын білімнің тұтас кешені.

Колледжімізден төменде көрсетілген студенттер WorldSkills өңірлік чемпионаттарға қатысып жүлделі орындар алды: «Аспаз» құзыреттілігі бойынша 2017 жылы Есболайқызы Замира II орын, «Автомобильдерді жөндеу және техникалық қызмет көрсету» құзыреті бойынша 2018 жылы Шайдуллаев Арман облыстық чемпионаттан I орын, 2019 жылы Идеятов Мереке II орын.

2022-2023 оқу жылында өңірлік чемпионатқа қатыспас бұрын алдымен колледжішілік WorldSkills сайысы өткізілді. Осы сайыста үздік деп танылған студенттер облыстық сайысқа қатысты.

2023 жылы сәуір айында Атырау қаласында өткізілген кәсіби шеберлік сайысында «Жеңіл автокөліктерді жөндеу және қызмет көрсету» құзыреті бойынша Идеят Ағәділ «Үздік маман иесі» медальон, «Шанақ жөндеу» құзыреті бойынша Рамазан Сайлау II орын, «Кескіндеме және сәндік жұмыстар» құзыреті бойынша Тлеген Жандос III орынды иеленді.

WorldSkills чемпионаты жұмысшы мамандықтардың мәртебесін арттыру, шеберлік дағдыларын дамытуда, білім алушылардың мамандыққа деген қызығушылығын арттыруда және өзгеріп жатқан еңбек жағдайларына тез бейімделе алатын бәсекеге қабілетті маман болуда маңызды роль атқарады деп есептеймін.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасы президентінің халыққа жолдауы
2. WorldSkills стандарттары
3. «КОЛЛЕДЖ кәсіби білім беру» журналы 2023 ж.

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ (МОДУЛЬДЕРДІ) АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ CLIL. TBLT ӘДІСТЕМЕЛЕРІ ЖӘНЕ BORPPS МОДЕЛІНІҢ ИНТЕГРАЦИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ОҚЫТУ

Джумабаева К.И арнайы пән оқытушысы
С.Мұқашев атындағы Атырау политехникалық жоғары колледжі Атырау қаласы

Бүгінгі таңда үш тілді оқыту – жас ұрпақтың білім кеңістігінде еркін самғауына жол ашатын, әлемдік ғылым құпияларына үңіліп, өз қабілетін танытуына мүмкіндік беретін қажеттілік. Үш тілде оқыту – заман талабы десек, оны жүзеге асыру – ұстаздардың міндеті. Сондықтан да заманауи ұстаздарға тоқтаусыз ізденіс қажет.

BORPPS моделі - бұл біріншіден оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын, екіншіден алдыңғы сабақ негізінде оның маңыздылығын қамтамасыз ету үшін, үшіншіден білім беруді жеңілдету мақсатында сабақ жоспарын ұйымдастырудың тәсілі.

1. BORPPS-тың алты компоненті бойынша сабақ жоспарын құру

BORPPS (КМАБЖҚ) – сабақты алты этапты жоспарлау моделі:

Bridging-in – көпір салу (К)

Outcom – мақсат және нәтиже (М)

Pre-assesment – алдын-алабағалау (А)

Participatory Learning – белсендіоқыту (Б)

Post-assesment – Жалпыбағалау (Ж)

Summary – қорытындылау (Қ)

1. **Bridging-in** – көпір салу (К)

Бұл компонент оқу циклын бастайды, студенттердің зейінін шоғырландырады, мотивация береді, жігерлендіреді.

Студенттер сабақтың мазмұны туралы, сабақта қандай ақпарат берілетіні туралы хабардар болады.

2. **Outcom** – мақсат және нәтиже (М)

•Оқытудың мақсаты мен міндеттерін анықтайды: оқытушы студенттің сабақ соңында қандай деңгейде, қандай шарттарға сүйене отырып, нені білуі, бағалай білуі және жасай білуі тиіс екенін түсіндіреді.

3. **Pre-assesment** – алдын-ала бағалау (А)

•Сабақтың бұл этапы мынадай сұраққа

жауап береді: “Студент сабақтың тақырыбы бойынша алдын-ала не біледі?”

•Алдын –ала бағалау арқылы мыналарды анықтауға болады:

• Студенттердің қызығушылықтарын

•Топта ақпарат көзі болып саналатын студенттерді анықтау

• Әр студенттің жеке әлсіз жақтары мен күшті жақтарын анықтайды

4. **Participatory Learning** – белсендіоқыту (Б)

Модельдің бұл бөлімі студенттер оқыту процесіне белсенді араласатын сабақтың ең мазмұнды бөлігі болып саналады. Алдын ала жоспарланған бірізділік сақтала отырып студенттердің берілген мақсатқа жетуін және қажетті нәтиже көрсетуін қамтамасыз етеді.

5. **Post-assesment** – Жалпыбағалау (Ж)

•студенттің сабақ барысында күтілген нәтижеге қаншалықты жеткенін көрсететін негізгі көрсеткіш.

•Жалпы бағалау мына дәйекі сұраққа жауап береді:

•студенттер нені меңгерді?

•Қойылған мақсатқа жеттіме?

6. **Summary** – қорытындылау (Қ)

Студенттерге оқу циклын, сабақты бекіту кезінде оқытуды интеграциялауға, кері байланыс (рефлексия) жасауға мүмкіндік береді.

BORPPS-тың алты компоненті

Әріптер	Атауы	Сипаттау
B	Bridgeing-in – көпір салу (К)	Бұл компонент оқу циклын бастайды, студенттердің зейінін шоғырландырады, мотивация береді, жігерлендіреді. Студенттер сабақтың мазмұны туралы, сабақ та қандай ақпарат берілетіні туралы хабардар болады
O	Outcom – мақсатжәне нәтиже (М)	Оқытудың мақсаты мен міндеттерін анықтайды: оқытушы студенттің сабақ соңында қандай деңгейде, қандай шарттарға сүйене отырып, нені білуі, бағалай білуі және жасай білуі тиіс екенін түсіндіреді
P	Pre- assesment – алдын- алабағалау (А)	<ul style="list-style-type: none"> •Сабақтың бұл этапы мынадай сұраққа Жауап береді: “Студент сабақтың тақырыбы бойынша алдын-ала не біледі?” •Алдын –ала бағалау арқылы мыналарды анықтауға болады: •Студенттердің қызығушылықтарын •Топта ақпарат көзі болып саналатын студенттерді анықтау •Әр студенттің жеке әлсіз жақтары мен күшті жақтарын анықтайды
P	Participatory Learning – белсенді оқыту (Б)	Модельдің бұл бөлімі студенттер оқыту процесіне белсенді араласатын сабақтың ең мазмұнды бөлігі болып саналады. Алдын ала жоспарланған бірліктілік сақтала отырып студенттердің берілген мақсатқа жетуін және қажетті нәтиже көрсетуін қамтамасыз етеді
P	Post- assesment – Жалпыбағалау (Ж)	<ul style="list-style-type: none"> •студенттің сабақ барысында күтілген нәтижеге қаншалықты жеткенін көрсететін негізгі көрсеткіш. •Жалпы бағалау мынадай екі сұраққа жауап береді: •студенттер нені меңгерді? •Қойылған мақсатқа жетті ме?
S	Summary – қорытындылау (Қ)	Студенттерге оқу циклын, сабақты бекіту кезінде оқытуды интеграциялауға, кері байланыс (рефлексия) жасауға мүмкіндік береді

2. Құрылған сабақ жоспарында пайдаланатын термин сөздерді CLIL әдісі бойынша «Quizlet» бағдарламасымен оқыту

CLIL әдісінің негізгі мақсаты: – оқытушының сөйлесуін азайтып, керісінше студенттердің бір бірімен сөйлесу дағдысын қалыптастыру.

Content (мазмұны) – бұл ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыратын пәндік аймақтағы білім, іскерлік, дағды, яғни, өздігінен іздеу, талдау, таңдау, өңдеу және қажетті ақпаратты жіберу қабілеті мен іскерлігі;

Communication (байланыс) – сабақта шетел тіліне үйренуге емес, шетел тілі білімін қосымша қолдануды ұсынатын тілде оқыту, осылайша, студенттер шетел тілін оқу кезінде қолданады, сондай – ақ, оны қалай пайдалану керектігін үйренеді. Бұл аспект коммуникативті құзырлықтарды қалыптастырады, себебі тыңдай білу, сұрақтар қоя білу және оларға нақты жауаптар құрастыру, қарастырылатын мәселелерді мұқият тыңдау және белсенді талқылау, серіктесінің пікірін түсіну және оларға сыни баға беру жеке тілдік қатынас қабілетін дамытады;

Cognition (таным) – танымдық және ойлау дағдыларын дамытуды жүзеге асырады және бір немесе бірнеше оқу салаларында студенттердің жақсы даярлығын қамтамасыз ететін білім беру құзыретін өалыптастыруға ықпал етеді.

Culture(мәдениет) – мәдениет тілін меңгеруді қамтамасыз ететін, әлемді тану жолдарымен, өзін мәдениет бөлшегі ретінде ұсынумен, балама мәдениетті ұғыну және қабылдаумен жалпы мәдени құзыреттілігін дамыту аспектісі болып табылады.

Осылайша, CLIL әдісі бойынша ағылшын тілінде жүргізу пәндік байланыстарды қамтамасыз етеді және жаңа білім беру стандарты принциптерін дамытуда практикалық нәтижелерге жетуге мүмкіндік береді, атап айтсақ, мәдени хабардарлығын, интернационализациялау, тілдік құзыретін дамытады, тек оқуға ғана даярлығын емес, сонымен қатар жаңа білімін өмірде қолдана білуге және сәйкесінше өмірлік дәлелдемесін көтеруге, табысқа мақсатталған, сайып келгенде, басты мақсатқа қол жеткізуге – болашақ түлектердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға, олардың ұтқырлығы мен тез өзгертін өмірлік жағдайларға бейімделу қабілетін арттыруға әкеледі.

Педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамыту – білім сапасын көтеру құралы. Қазіргі ғылым мен техника дамыған қоғамда білім беру жүйесінде кәсіби құзыреттілігі дамыған, бәсекеге қабілетті мамандарды талап етіп отыр. Білікті де білімді маман болу үшін әр ұстаз өз білімін үздіксіз жетілдіріп, заман талабына сәйкес кәсіби біліктілігін үнемі үздіксіз жетілдіріп отыруы тиіс. Педагог оқытудың жаңа әдістерін барынша жетік меңгеріп, неғұрлым шығармашылығы жоғары болса, мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі соғұрлым кең болмақ. Қазіргі заманауи талапқа сәйкес өзіндік көзқарасы бар жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру оқытушылар үшін маңызды мәселе болып отыр.

Осы мақсатта болашақ мамандарды заман талабына сай даярлауда оқыту үдерісінде пәндік – кіріктіру қажеттілігі туындап тұр. Яғни, CLIL технологиясы – бұл мәселені шешудің негізгі тәсілдерінің бірі.

Бүгінгі білім беру жүйесі модернизацияланған заманда көп тілді меңгертуге аса назар аударылып, жан-жақты жол ашылған. «Келешекке кемел біліммен», -деп Елбасы ұстаным еткендей, келешекке терең біліммен қадам басып, әлемдік білім кеңістігінің құпияларына үңіліп, қоғамға бейім, өз қабілетін таныта алатын, жан-жақты дамыған, бірнеше тілді меңгерген құзіретті тұлғаны қалыптастыру басты мақсаттардың бірегейі болып отыр.

Әдебиеттер:

[\[https://infourok.ru/prepodavanie-s-pomoschyu-novoy-tehnologii-clil-2821973/\]](https://infourok.ru/prepodavanie-s-pomoschyu-novoy-tehnologii-clil-2821973/)

[\[https://prezi.com/owp-xjs3ebfh/quot-clil-tblt-boppps/\]](https://prezi.com/owp-xjs3ebfh/quot-clil-tblt-boppps/)

[\[https://bilimger.kz/62977/\]](https://bilimger.kz/62977/)

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ С ПРИМЕНЕНИЕМ НЕСТАНДАРТНОГО ОБОРУДОВАНИЯ ДЛЯ УВЕЛИЧЕНИЯ МОТОРНОЙ ПЛОТНОСТИ УРОКА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Д.В.Серяков

КГП на ПХВ «Аксукий колледж черной металлургии»

Ключевые слова

спортивное оборудование, стандартное, нестандартное, моторная плотность урока, повышение физической подготовленности.

Аннотация

Многое стандартное оборудование в виде тренажоров, турников, брусьев и т.д.не очень удобные при установке для занятий, так как нужно натягивать тросы, растяжки и т.д.. Поэтому можно переделатьпод нестандартное оборудование, которое можно легко установить и снять во время занятий, не затрачивая много времени: 2-3 минуты. Уроки физической культуры с применением нестандартного оборудования служат для увеличения

моторной плотности урока и качества усвоения программного материала по физической культуре.

Современные задачи физического воспитания предъявляют повышенные требования к разумному использованию имеющихся спортивных сооружений. Одними из важных задач являются реконструкция и благоустройство старых спортивных площадок и сооружений. Исходя из этого, мы своими силами стали переоборудовать свой зал и спортивную площадку, что позволило мне применять групповой метод групповой тренировки, позволяющий наблюдать за выполнениями занятий, точнее, дозировать нагрузку и исправлять ошибки и повышать моторную плотность урока. Особого внимания требует дозирование физической нагрузки на уроке, оно должно быть дифференцированным, потому что от этого в первую очередь зависит решение оздоровительной задачи и достижение эффекта повышения физической подготовленности. Для того, чтобы определить нагрузку на уроке, нужно учитывать состояние здоровья и функциональные возможности всех учеников, их физическую подготовленность, индивидуальные особенности, а также степень предшествующих нагрузок. В ходе урока нагрузку можно регулировать изменением числа повторений, темпа движений, величины отягощений, продолжительности выполнения задания. Одним из доступных методов контроля величины нагрузки может служить наблюдение за частотой сердечных сокращений ЧСС. Верхняя граница 170-180уд. Педагог должен быть внимателен и к проявлению внешних признаков утомления учащихся. Иначе говоря, при прохождении одинаковых для группы программного материала учитель видоизменяет и уточняет задание к отдельным студентам. Измерение ЧСС проводится во время и после занятия. Это позволяет оценить реакцию организма на выполнение физических упражнений. При легкой физической нагрузке ЧСС достигает 100-120 уд. в минуту, при средней нагрузке 130-150 уд.в минуту, при большой нагрузке свыше 150 ударов.

Оценка ЧСС при выполнении упражнений различного характера УД/М

Виды упражнения	Оценка реакции		
	слабая	средняя	большая
На скорость	100-130	140-170	Св.180
На силу	80-90	100-120	Св.180
На выносливость	130-140	150-170	Св.180

Как известно, за последние годы довольно большое распространение в колледжной практике получило нестандартное оборудование и инвентарь. Все большее число колледжей в последние годы оснащают спортивные залы нестандартным оборудованием.

И сегодня все меньше остается учителей, которых надо убеждать в его целесообразности. Однако перед учителями довольно часто возникают вопросы:

- Каким оборудованием оснастить зал, как его расположить, как организовывать продуктивное использование и достигнуть наибольшего эффекта?

Многих пугают и проблемы, связанные с изготовлением оборудования и его монтированием. В нашем колледже весь процесс от задумки до запуска в «производство» занял два года. На затраченные силы и время с лихвой окупают себя.

Мы, например, знакомимся опытом других школ из журнала «Физическая культура в школе» и не спеша, выбирали то, что согласовывалось с нашими запросами.

В первую очередь каждый нестандартный снаряд должен отвечать требованиям комплексного развития физических качеств фронтальной и поточной организации учебной деятельности студентов, многопрофильности использования быстрого приготовления и уборки, доступности и безопасности выполнения упражнений. Просмотрев множество журналов, методические разработки, пришли к выводу, что использовать стандартное оборудование, но установку его применять нестандартную. По собственным задумкам

изготовили волейбольные стойки, поднимающиеся и опускающиеся на любую высоту, пристенные перекладины. При разработке мест расположения и установки снарядов нас волновал вопрос не только количества и качества (прочности) снарядов, а и время их установки и уборки. Из опыта работы все гимнастические снаряды можно установить за 3-5 минут. Это зависит от возраста учащихся.

Однако нужно сказать, что нестандартное оборудование не может удовлетворить все требования учебно-воспитательного процесса.

Поэтому возникает необходимость и в тренажерных устройствах. Мы сделали тренажер с движущимися через блок тросом, на конце которого крепится отягощение для развития силы мышц спины, ног, рук, плечевого пояса, но это еще недостаточно и мы будем еще подбирать подходящие нам тренажеры, которые будут доступны нам в изготовлении. Важно учесть главное требование: снаряды должны располагаться так, чтобы не было помех при одновременном их использовании.

С помощью перечисленных снарядов можно развивать все физические качества учащихся и формировать навыки и умения предусмотренные учебной программой. Однако основное достоинство нестандартного оборудования состоит в том, что оно содействует формированию прикладных навыков, умений и способностей, необходимых для преодоления естественных препятствий в жизненных ситуациях и в боевой деятельности. Особенно это важно для допризывной подготовки юношей.

Использование нестандартного оборудования и тренажерных устройств значительно повышают моторную плотность урока, делает его эмоционально насыщенным, более эффективным, да еще, если с музыкальным сопровождением.

Продуктивность использования нестандартного оборудования можно увеличить так же в результате подбора комплекса снарядов, позволяющих наиболее полно решать задачи урока. При этом главным требованием здесь должно выступать формирование навыков и умений в сочетании с развитием физических качеств. На этапе совершенствования наибольшие воспитательные и развивающиеся как полосы препятствий. Эффективность, главным образом, зависит от двух факторов: количества движений и их сложности. Первое условие позволяет успешно развивать физические качества и закрепить двигательную основу умений и навыков, второе – достигать желаемой прикладности. На первом этапе активность можно вызвать новизной конкретного снаряда, затем на активность можно влиять постановкой двигательных задач, требующих проявления смелости и ловкости.

Использование нестандартного оборудования в нашем колледже позволило улучшить проблему в работе по сдаче «Президентских тестов». Одной из важнейших задач колледжного физического воспитания является повышение эффективности уроков физической культуры, всемирное содействие развитию массовости физической культуры и спорта среди студентов. Массовость – вот основной принцип, которым мы руководствуемся в своей работе.

В колледже организовывается круглогодичная спартакиада, в которой участвуют учащиеся 1-3 курсов. Традиционными стали различные массовые старты «Всей семьей на старт» и тд.

Ведь главная цель – всеобщий охват всех, без исключения колледжа систематическими занятиями физической культуры. В течение учебного года согласно календарю спортивно-массовых мероприятий идут соревнования по волейболу, футболу, баскетболу. В нашем колледже стало традицией проведения таких конкурсов, как «Сила каждому нужна» «Жас батыр», где в основном соревнуются в силе.

Каждое спортивное мероприятие - большое событие в жизни колледжа. В подготовке к соревнованиям и другим физкультурно-массовым мероприятиям большую помощь оказывает совет коллектива физкультуры.

Результаты проведенных спортивно-массовых мероприятий предаются широкой гласности, награждения победителей.

Хорошая материальная база позволила повысить организационный уровень как учебной, так и внеучебной деятельности.

Уроки физической культуры с применением нестандартного оборудования служат для увеличения моторной плотности урока и качества усвоения программного материала по физической культуре.

Список использованной литературы

1. Физическое воспитание : Учебник для студентов Вузов М : Высшая школа , 1983 год.
2. Ридерз Дайджест “Все о здоровом образе жизни”
3. Захаров Е Н , Карасев А В , Сафонов А А , Энциклопедия физической подготовки.
4. Физическое воспитание Авторы Пономарёв Н И , А В Коробко.

КӘСІБИ БІЛІМ БЕРУ ОРЫНДАРЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕР МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚУ ҮДЕРІСІНЕ ҚОЛДАНУ

Хуаниш Б

Павлодар қаласы,

«Ақсу қара металлургия колледжі» ШЖҚ КМК

Еліміз егемендік алған алғашқы жылдарынан бастап білім беру ісіне аса мән берілуде. Бүгінгі ғаламдастыру дәуірінің талабына сай білім беру барысында оқушының жеке тұлғасын жан-жақты жетілдіруге, олардың танымдық әрекетін дамытумен қатар ғаламдық ой-санасын қалыптастыруға ерекше назар аударылуда.

Қазіргі заманғы мектепте нақты педагогикалық қызметте іске асыруға болатын орасан зор педагогикалық тәжірибе жинақталған, бірақ олардың бәрі бірдей қолданыла бермейді, өйткені көптеген мұғалімдер мен басшыларда ол тәжірибені зерттеу және қолдану қажеттілігі қалыптаспаған, сол сияқты ол тәжірибелерді талдау мен талдаудың дағдысы мен іскерлігі жетісе бермейді..

Жалпы инновациялық білім прогресінің негізіне педагогиканың екі маңызды проблемасы жатыр:

- педагогикалық тәжірибені оқыту проблемасы;
- психологиялық – педагогикалық ғылым жетістіктерінің практикасына дейін жеткізудің проблемасы.

Білімдегі иновациялық процестің нәтижесі теория мен практиканың тоғысында пайда болатын – теориялықта, практикалықта жаңалықтарды пайдалану болып табылады.

Жаңа технологияның басты мақсаттарының бірі баланы оқыта отырып, оның еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру, өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру. Инновациялық технологияны пайдалану — өмір талабы. [1, 20]

Қазіргі пән оқытушыларының негізгі міндеті — білім беруді нәтижеге бағыттау, яғни инновациялық жаңа технологияны меңгеру екені баршамызға мәлім. Оқу үдерісіне қоғамның жаңа қажеттіліктеріне сәйкес инновациялық тәсілдерді енгізу, оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісін талап етеді. Осыған орай кез-келген оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын заманауи инновациялық технологияны меңгеруге ұмтылу керек.

Міне, сондықтан жеке тұлғаны оқыту мен дамытудағы белгілі әдістердің рөлін бағалай отырып, қоғам дамуының әр кезеңінде адам ақыл - ойының «терең қайнарына бойлай алатын әдістерді пайдалану жолындағы ізденістер мен ұсыныстар бүгінгі таңда өзекті деп санау қажет.

Қазіргі таңдағы еліміздегі білім беру жүйесіндегі ең басты міндеті – білім берудің ұлттық модуліне көшу арқылы жас ұрпақтың білім деңгейін халықаралық дәрежеге жеткізу. Қазіргі заман талабына сай пән оқытушысы ғана болу аз, оқытушы - ұстаз, инноватор, иннотехник болуы тиіс. [2, 19]

Инновация сөзі латын тілінен аударғанда жаңалықты ендіру деген мағынаны білдіреді. Инновация — кез келген жаңалық немесе жаңалықты енгізу ғана емес, бұл бүгінгі қолданыстағы білім жүйесінің тиімділігін арттыратын үдеріс. Инновациялық іс-әрекет — білім берудің кез келген деңгейінде инновациялық үдеріспен қамтамасыз ететін шаралар кешені және үдерістің өзі. Педагогикалық инновация білім беру жүйесін қайта құру, жетілдіру, модификациялау, өзгертуге байланысты немесе оның белгілі жақтарын, қасиеттерін және аспектілерін (жаңа заңнамалық акттерді, құрылымдарды, тұжырымдамаларды және интеграциялық байланыстарды және т.б.) жасақтау. Инновациялық үдеріс ұйымның мақсаты, құрылымы, міндеттері, технологиясы және адам ресурстарын қамтиды.

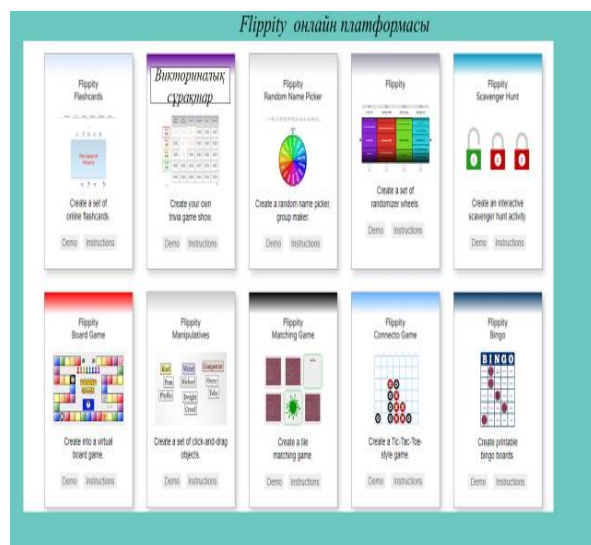
Технология деген сөз грек тілінен алғанда техне – өнер, кәсіп, ғылым, логос – ұғым, оқу деген түсінікті білдіреді.

Технологиялық инновациялар – бұл жаңа заманның компьютерлік және телекоммуникациялық технологиялары. Технологиялық инновациялар экономикалық механизмдерде, оқытушылар мен білім алушылар еңбегін ұйымдастыруда түбегейлі өзгерістерге, оқытушылық қызмет сипатына зор үлес қосылады.

Қазіргі заманғы оқыту технологияларына келесі талаптар қойылады:

- оқыту мақсатының нақты қойылуымен, оның ғылыми негізделуі, іс - әрекетінің нәтижесінің жоғары сапалы болуы;
- оқу материалын толық қабылдау мүмкіндігінің болуы;
- оқу процесінде қарым - қатынастың еркін болуы;
- оны үнемі жетілдіріп, толықтырылып отыру мүмкіндігінің болуы.

Инновациялық әдістердің ең негізгісінің бірі – «интерактивті оқыту әдісі». Негізгі қағидасы - педагогикалық қарым - қатынас пен қарым - қатынас диалогы арқылы жеке тұлғаны қалыптастыру.[3,2]

Интерактивті әдіс - тәсілдерді жиі пайдалану, әр сабақта оның мүмкіндіктерін түрлендіріп отыру.

Интерактивтік оқу технологиясы (ИОТ) – деп нәтижесінде оқу әрекеті барысында олардың өзара мотивациялық, интеллектуалдық, эмоциялық және басқа да жақтарынан жетістіктерге жетуді сезіну ситуациясын тудыра алатын, білім алушыларға педагогикалық әсерлі танымдық қарым - қатынас құруға кепілдік беретін, оқытушы мен білім алушының іс - әрекетін оқу - ойындар түрінде ұйымдастыру тәсілдерін айтамыз. Интерактивті әдістерге мыналар жатады:

- ◆миға шабуыл әдісі;
- ◆топпен жұмыс;
- ◆проблемалық шығарма әдістері;
- ◆рөлдік ойындар;

- ◆зерттеулер;
- ◆іскерлік ойындар;
- ◆сын тұрғысынан ойлау әдісі;

Оқудың интерактивті әдістерінің үлгісі:

- Learningapps
- Google Forms
- Сервис Kahoot
- Madtest
- Quizizz
- Flippity

Мен өзім сабақ беретін колледже қолданылатын технологиялар:

Инновациялық іс-әрекеттің негізгі функцияларына педагогикалық үдерістің компоненттерінің өзгерістерін енгізеді: мақсаттары, білім беру мазмұны, оқытудың формасы, әдістері, тәсілдері, технологиялары, басқару жүйесі және т.б. Сонымен бірге барлық зерттеушілер инновацияны инновациялық стихиялы ізденіс ретінде қарастырмау керек деген пікірге келеді, себебі инновация - мақсатты бағытталған, саналы өзгеріс. [4,5]

WordWall қызметінің [артықшылығының бірі](#) оффлайн жаттығуларды құру және пайдалану бағдарламасының болуы. Интернетке қосылмаған кез келген компьютерде бағдарламалық құралды орнатуға және электронды тасымалдағышта жаттығуларды қамтамасыз етуге болады. Бағдарламаның көптеген тілдерде анық пайдаланушы интерфейсі бар. Сабақтың кез келген кезеңі үшін қолайлы үлгіні таба аласыз. Ең жиі қолданылатын үлгілер, мысалы, сөздік дағдыларын жаттықтыру үшін келесі ойын үлгілерін қамтиды: «Сопоставление», «Расшифровать», «Диаграмма с этикетками», «Случайные карты», «Случайное колесо», «Анаграмма», «Составление пар», «Виселица», «Кроссворд». Мен сізді бүгін жаңа платформамен таныстырамын. Бұл SlidesMania деп аталады.

SlidesMania (slidesmania.com) - бұл тегін өңделетін PowerPoint және Google Slides шаблондарының кең ауқымына қол жеткізуге мүмкіндік беретін платформа. Американдық мектеп кітапханашылары қауымдастығы SlidesMania-ны 2022 жылдың ең жақсы цифрлық оқыту және оқыту құралдарының бірі ретінде таңдады

Flippity-бұл Google кестелеріне негізделген оқыту үшін әртүрлі интерактивті тапсырмаларды жасауға болатын онлайн қызмет.

- Емлені тексеру;
- Кроссворд;
- Турнир кестесі;
- Уақыт шкаласы;
- Сөздерді іздеу;
- Бинго.

Әр тапсырма үшін құру нұсқаулары, сондай-ақ шаблон мен демо нұсқасы бар.

Padlet-бұл компьютерден немесе смартфоннан бірлесіп жұмыс істеуге болатын жапсырмалары бар онлайн тақта.

Quizlet-онлайн платформаны қолдана отырып, мұғалім өзінің оқу модульдерін/карталарын есте сақтау үшін терминдермен/ сөздермен/ күндермен жасай алады.

Plickers-қосымшаны жүктеуге және пайдалануға болады жеке тапсырмалар.

Let ' s test-әртүрлі сынақтарды жасауға арналған платформа.

Бұл бағдарламалар сабақтың барлық кезеңдеріне өте тиімді әрі қолайлы.

Бүгінде инновациялық өзгерістер әртүрлі бағыттарда жүруде, білім берудің жаңа мазмұнын қалыптастыру; оқытудың жаңа технологияларын өңдеу мен жүзеге асыруда; жаңа бағдарламаны меңгерудің әдістері мен тәсілдерін қолдану; оқыту үдерісінде оқушылардың өзіндік анықталуына жағдай туғызу; мұғалім мен оқушының ойлау стилінде, өзара қарым-қатынастарында өзгеріс, білім беру мекемелерінде шығармашылық инновациялық ұжымды жасау және дамыту. Бұл үдерістердің барлық қарама-қайшылықтарында, шығындарында, кемшіліктерінде олар позитивті сипат береді. [2, 10] Осы инновация әлеуметтік институт ретінде білім беруге тән керітартпалықты жоюға мүмкіндік береді, әлеуметтік тапсырыс, мемлекеттің, тұлғаның қажеттілігінің өзгерісіне жедел және икемді жауап беру механизмін құру жағдайларын қамтамасыз етеді, бұл бүгінде отандық білім беруді дамытудың өзекті міндеттері болып саналады. Әр түрлі платформалар арқылы тапсырмалар құрастыру түрлері де өте көп.

Сондықтан, педагог мамандардың кәсіби құзыреттіліктерін мақсатты дамыту-білімнің инновациялық дамуының маңызды факторы.

Біліктілікті арттырып тәжірибеге араласқаннан кейінгі мұғалімдердің дәстүрлі оқыту әдістемесіне көшіп кетпеуі үшін мектепшілік, аудандық, қалалық, облыстық, республикалық әдістемелік қолдау мен біріккен әрекетті жүйелі жүзеге асыру маңызды. Бүгінде желілік қоғамдастықтар, әртүрлі формада тәжірибе алмасулар, ортақ ойды ортаға салатын басылымдар, іс –тәжірибені тарату жұмыстарының жүйелі жүзеге асырылуда. Бұл өз кезегінде мұғалімге кәсіби қолдау, даму, кәсіби құзыреттіліктің арттыру қолайлы факторлары болып табылады.

[4, 1]

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Білім мен ғылым — даму тетігі / Елбасының ҚР Білім және ғылым қызметкерлерінің III съезінде сөйлеген сөзі // Егемен Қазақстан, 13 қазан, 2014. [1, 20]
2. Скакун В.А. Введение в профессию мастера производственного обучения: Методическое пособие.-М.:Высш.шк.,2010г. [2, 19]
3. Қабдықайыров Қ., Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А, 2015 [3, 2]
4. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2011.«Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2013ж; . [4,5]
5. Шишов С.Е. Понятия компетенции в контексте проблемы качества образования. «Государства и образования, 2002 г», [2, 10]
6. Тренерге арналған нұсқаулық. «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2012., . [4, 1]
7. zkoipk.kz

БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ СЫНИ ОЙЛАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Сейткалиева Д.А.

Ақсу қаласы «Ақсу қара металлургия колледжі» ШЖҚ КМК

Білім беру әр ұстаздың міндеті,
Білім деген оңайымен келмейді.
Еңбек етіп, тырысса білім алушы,
Сыни ойлап мақсатына жетеді.

Педагогикалық технология – бұл қандай да бір істе, шеберлікте, өнерде қолданылатын тәсілдер жиынтығы. Бұл педагогтың қызметіне қатысты барлық іс-әрекеттер белгілі реттілікпен және тұтастылықпен ұсынылатын құрылымы, ал оны орындау қажетті нәтижеге жетуді тұспалдайды және болжамды сипатқа ие. Жүздеген білім беру технологиялары бар.

Жаңа психологиялық-педагогикалық технологиялардың пайда болу себептері:

-білім алушылардың психофизиологиялық және тұлғалық ерекшеліктерін тереңнен ескеру және қолдану қажеттілігі;

- білім берудің тиімділігі төмен вербалды (ауызекі) тәсілін жүйелі-қызметтік тәсілге алмастыру қажеттілігін түсіну;

- оқу үдерісін, оқудың кепілдемелі нәтижелерін қамтамасыз етуші оқытушы мен оқушының әрекеттестігінің ұйымдастырушылық нысандарын жобалау мүмкіндігі.

Көбінесе педагогикалық технология келесідей анықталады:

* Әдістердің жиынтығы-педагогикалық қызметтің терең процестерінің сипаттамаларын, олардың өзара әрекеттесу ерекшеліктерін көрсететін педагогикалық білім саласы, оларды басқару оқу-тәрбие процесінің қажетті тиімділігін қамтамасыз етеді;

* Әлеуметтік тәжірибені беру нысандарының, әдістерінің, тәсілдері мен құралдарының жиынтығы, сондай-ақ осы процестің техникалық жарактандырылуы;

* Оқу-танымдық үдерісті ұйымдастыру тәсілдерінің жиынтығы немесе мұғалімнің нақты қызметімен байланысты және қойылған мақсаттарға (технологиялық тізбек) қол жеткізуге бағытталған белгілі бір іс-әрекеттердің, операциялардың реттілігі.

Сыни тұрғыдан ойлау дегеніміз не? Сыни тұрғыдан ойлау-бұл кез-келген тұжырымға сын көзбен қарауға, дәлелсіз ештеңе қабылдамауға, сонымен бірге жаңа идеялар мен әдістерге ашық болуға көмектесетін ойлау түрі. Сыни тұрғыдан ойлау-таңдау еркіндігінің, болжам сапасының, өз шешімдеріне жауапкершіліктің қажетті шарты. Сын тұрғысынан ойлау дегеніміз — ой қозғай отырып, оқушының өз ойымен өзгелердің ойына сыни қарап, естіген, білгенін талдап, салыстырып, реттеп, сұрыптап, жүйелеп, білмегенін өзі зерттеп, дәлелдеп, тұжырым жасауға бағыттау өз бетімен және бірлесіп шығармашылық жұмыс жасау. Сын тұрғысынан ойлау – оқу мен жазуды дамыту бағдарламасы. Оқушыны мұғаліммен, сыныптастарымен еркін сөйлесуге, пікір таластыруға, бір-бірінің ойын тыңдауға, құрметтеуге, өзекті мәселені шешу жолдарын іздей отырып, қиындықты жеңуге баулитын бағдарлама. Оқушы — ізденуші, ойланушы, өз ойын дәлелдеуші. Мұғалім — әрекетке бағыттаушы, ұйымдастырушы. Сын тұрғысынан ойлауды дамыту бағдарламасы – әлемнің түкпір-түкпірінен жиылған білім берушілердің бірлескен еңбегі. Тәжірибені жүйеге келтірген Джинни Л.Стил, Куртис С.Меридит, Чарльз Тэмпл. Жобаның негізі Ж.Пиаже, Л.С.Выготский теорияларын басшылыққа алады. Мақсаты барлық жастағы оқушыларға кез келген мазмұнға сыни тұрғыдан қарап, екі ұйғарым бір пікірдің біреуін таңдауға саналы шешім қабылдауға сабақтарда үйрету. Біздің елімізге Джордж Соростың ашық қоғам институты, “Сорос-Қазақстан” қоры арқылы келген бұл технология орыс және қазақ тілдерінде мектеп тәжірибелеріне ене бастады. “Сын тұрғысынан ойлау” ұғымы белгілі бір идеяларды қабылдай отырып, оның неге қатысты екенін зерттеу, оларды жеңіл септикалық ойларға қарсы қоя білу, салыстыра алу,

сол идеяларға қарсы көзқарастармен тепе-теңдікте ұстап зерттеу, оларға сеніммен қарау дейді.

Сыни ойлау – белгілі бір мәселе туралы бар идеяларды жинақтап оларды қайта ой елегінен өткізу және шешім қабылдаумен аяқталатын күрделі психологиялық үрдіс екенін атап көрсеткен. Сыни ойлау – адам өмірінің бір саласы. Себебі, бұл философия адамдарға көптеген жолдар мен шешімдер ішінен маңызды әрі пайдалы екенін, тек қажетті ақпараттарды ғана жинақтап, жаңа білімді бұрынғыдан ажырата алуға көмектеседі. Сын тұрғысынан ойлау – оқу мен жазуды дамыту бағдарламасы.

Осы модель шеңберіндегі жұмыс барысында студенттер ақпаратты біріктірудің әртүрлі тәсілдерін игереді, әртүрлі тәжірибелерді, идеяларды түсіну негізінде өз пікірлерін дамытуды үйренеді, дәлелдемелердің тұжырымдары мен логикалық тізбектерін құрады, өз ойларын басқаларға нақты, сенімді және дұрыс жеткізеді.

Сын тұрғысынан ойлау – оқу мен жазуды дамыту бағдарламасы. Тәрбиеленуші тәрбиешімен, достарымен еркін сөйлесуге, пікір таластыруға, бір-бірінің ойын тыңдауға, құрметтеуге, өзекті мәселені шешу жолдарын іздей отырып, қиындықты жеңуге баулитын бағдарлама. Сын тұрғысынан ойлауды үйрету үшін мына төменгі шараларды орындаймыз:

- 1) сын тұрғысынан ойлауды тудыру үшін уақыт керек;
- 2) балаларға ойланып-толғануға, ойын ашық айтуға рұқсат беру;
- 3) әртүрлі идеялар мен пікірлерді қабылдау;
- 4) үйрену барысындағы балалардың белсенді іс-әрекетін қолдау;
- 5) кейбір балалар түсіп қалған қолайсыз жағдайларды әжуаға айналдырмау;
- 6) балалардың бір-бірінің жауабына жасаған сынының дәлелді, дәйекті болуын талап ету;
- 7) сын тұрғысынан ойлауды бағалау.

Ал балалардан осыған байланысты:

- сенімділікпен жұмыс жасау;
- бар ынтасымен оқуға берілу;
- пікірлерді тыңдау, құрметтеу;
- өз пікірін ашық білдіруді талап ету қажет.

Тек сонда ғана олар:

- мен осы мәселе туралы не ойлаймын?
- осы мазмұннан алған ақпарат менің бұрынғы осы мәселе туралы білетініме сәйкес пе?
- осы ақпаратты үйрене отырып мен бірдеңе жасай аламын ба?
- маған бұл жаңа ойлар, идеялар қаншалықты әсер етті? деген сауалдар төңірегінде ойлауға үйренеді.

Сыни технология бойынша әр сабақ үш кезеңнен тұрады:

- қызығушылықты ояту;
- мағынаны ашу;
- ой толғаныс.

Бірінші кезең «Қызығушылықты ояту»

Кезеңнің мақсаттары:

- оқушы өзінде қалыптасқан білімі мен түсініктерін өзектендіру;
- оқылатын тақырыпқа танымдық қызығушылықты ояту;
- оқушының белсенділігін ояту;

Жеке тұлғаның іс — әрекеті Қолдануға болатын әдістер мен тәсілдер оқылатын мәселелер бойынша не білетінін еске түсіреді, ақпаратты жүйелейді, жауап алуға қажетті сұрақтар қояды. Өзге мақсатын тұжырымдайды. «Белгілі ақпараттар» тізімін түйін сөздер бойынша — әңгіме, кластерлер, дұрыс және дұрыс емесін мақұлдау және т.б. Бірінші кезеңде алынған ақпараттар тыңдалады, жазылады, талқыланады, жеке, жұп және топ бойынша жүргізіледі.

Екінші кезең «Мағынаны ашу»

Кезеңнің мақсаты:

— жаңа ақпаратпен танысу;

— жаңа ақпараттармен өз білімімен ара — қатынас белгілеу.

Жеке тұлғаның іс — әрекеті Қолдануға болатын әдістер мен тәсілдер

— мұғалім ұсынған белсенді оқыту әдістерін қолданып, жаңа тақырып материалдарын тыңдайды, оқиды;

— жаңа ақпараттардың мәнін түсіну барысында мәтін шетіне белгі қояды немесе жазып алады;

— қарастырылған материалдармен жұмыс істеу барысында өз түсінгенін қадағалайды, алдына қойған мақсаттарына жету үшін белсенді әрекет етеді.

Белсенді оқу әдістерін қолдану:

— *инсерт;*

— *екі жақты күнделік;*

— *қосымша журнал;*

— *сабақтың бірінші кезеңінде қойылған сұрақтарға белсенді түрде жауап іздеу және т. б.*

Бұл кезеңде жаңа ақпараттармен, ойлармен танысады, тиісті тақырыпқа байланысты кино көру, дәріс, әңгіме, тыңдау немесе тәжірибе — эксперимент жасау, мультимедиялық құралдарды пайдаланады. Сабақта жұмыс дара және жұп түрінде жүргізіледі.

Үшінші кезең «Ой толғау»

Кезеңнің мақсаты:

— қабылданған жаңа және ескі түсініктердің ара қатынасын ашу.

— оқылған материалды талдау және қорытындылау.

— тақырыпты мұнан әрі меңгеру бағытын анықтау.

— Мағынаны тану кезеңінде білімге сүйене отырып, бұрын және сабақ барысында не үйренгенін салыстырады.

— Қарастырған тақырыптың мәнін толық түсіну және өзіне қойылған мақсатты іске асыру үшін жаңа тақырыпты талдайды, қажеттісін іріктеп алады.

— өзіне қойған сұрақтарға мағыналы жауап алғандарын бағалайды.

— Алған білімдерін өмірмен байланыстырады, қорытынды нәтиже шығарады, өз бетімен жаңа идеяларды ойластырады. — кластер құру

— әртүрлі кезеңдегі ақпараттардың өзара қатынасын сипаттайтын кестелер толтырады.

— түйін сөздерге қайта оралу.

— дұрыс және дұрыс емесін мақұлдауға қайта оралу.

— рефлексивті сұрақтар

— пікір алмасу.

— шығармашылық жұмыстар жазу (синквейн, эссе) және т. б.

Оқылған ақпаратты талдау, түсіндіру, шығарманы өңдеу жұмысы топ бойынша жүргізіледі. Осының барлығын қорытындылай келе білім беру орындарында сыни ойлау технологиясын дамыту өте маңызды екенін айтқым келеді. Білім алушылар сыни ойлау арқылы, өз білімдерін жетілдіруге, алға қойған мақсаттарына жетуге тырысады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ларина В.П., Ходырева Е.А., Окунев А.А. Лекции на занятиях творческой лаборатории «Современные педагогические технологии».- Киров: 1999 – 2002.

2. Громова О.К. «Критическое мышление – как это по-русски?» Технология творчества/БШ № 12, 2001

3. К.Өстеміров. Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту құралдары: оқу құралы / К. Өстеміров.- Алматы: ЖШС «Казпрофтех», 2007.

ОҚУ ПРОЦЕСІНЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ. GOOGLE ФОРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ОҚУ ПРОССІНДЕГІ АЛАТЫН ОРНЫ

Даулетбай М

«Ақсу қара металлургия колледжі» КМҚК

Қазір ХХІ ғасырда ақпараттық технологиялар оқушыларға шексіз мүмкіндіктер ашатын оқытудың ажырамас құралы болып табылады. АКТ технологиялар интерактивті демонстрациялық материалдың арқасында оқуды қызықты ойынға айналдыруға мүмкіндік береді, мұнда оқушының әр қадамы нақты нәтижелерін көрсетеді. Ол сондай-ақ тренажер ретінде қызмет етеді, мұнда оқушылар өз білімдері мен дағдыларын біртіндеп жетілдіре отырып, тапсырмалар мен жаттығуларды ыңғайлы жағдайда қайталай алады. Сонымен қатар, АКТ оқушылардың білім деңгейін бақылауға мүмкіндік береді, бұл олардың белсенді қатысуына және өзін-өзі жетілдіруіне ынталандырады.

Білім беру ортасында ақпараттық технологияларды қолдану білім беру процесін ұйымдастыру деңгейін арттырады. Айта кету керек, жұмысты ұйымдастырудың бұл түрі бірқатар артықшылықтарға ие, мысалы [2]:

— оқу және жұмыс процесінің ыңғайлылығы мен қол жетімділігіне, сондай-ақ оны тиімді ұйымдастыруға ықпал ету: интернеттегі электронды материалдар;

— білім беру ақпаратына жылдам қол жеткізу;

— қашықтықтан оқыту;

— бағалары, кестесі бар электрондық базаларға қол жеткізу мүмкіндігі;

— ата-аналардың білім алушының бағаларына ашық қолжетімділігі және тұрақты бақылауды жүзеге асыру мүмкіндігі;

— барлық білім алушылардың ақпарат пен ақпараттық ресурстарға тең қолжетімділігі;

— білім беру мекемелерінің барлық оқушылары мен қызметкерлеріне маңызды жаңалықтар мен төтенше жағдайлар туралы тез және уақтылы хабарлау мүмкіндігі;

— сараптамалық басқару жүйелерін пайдалану;

— мекеме туралы барлық қажетті ақпаратты бір дерекқорға шоғырландыру.

Менің зерттеуім білім беру процесінде әртүрлі Google қызметтерін қолдануды зерттеуге бағытталған. Жұмыстың негізгі мақсаты-Мұғалімдерге арналған Google қызметтерін пайдалану мүмкіндіктерін талдау және бағалау, сонымен қатар пән мұғалімінің практикалық қызметіндегі интернеттің әлеуметтік қызметтерінің маңыздылығын түсіну.

Зерттеудің ерекше аспектілерінің бірі-Арнайы пәндер сабақтарында оқушылардың білімін бағалау және үлгерімін бақылаудың тиімді құралы ретінде Google form тесттерін пайдалану бұл тәсіл мұғалімдерге тестілерді оңай құруға және таратуға, сондай-ақ бірден нәтиже алуға мүмкіндік береді, бұл бағалау уақытын едәуір қысқартады және деректерді талдау процесін жеңілдетеді.

Сонымен қатар, Google қызметтерін пайдалану мұғалімдерге оқушылармен өзара әрекеттесу мүмкіндіктерін кеңейтуге мүмкіндік береді. Бұған ортақ құжаттар мен файлдарды жасау, оларды Google Docs көмегімен бірлесіп өңдеу, Gmail және Google Drive арқылы құжаттар мен ақпараттармен бөлісу кіреді. Осылайша, білім беру процесі интерактивті бола бастайды, студенттердің шығармашылығы мен белсенді қатысуын ынталандырады.

Сонымен қатар, зерттеу оқытушының практикалық жұмысындағы интернеттің әлеуметтік қызметтерінің маңыздылығын ескереді. Мысалы, онлайн форумдар, блогтар және әлеуметтік медиа сияқты ресурстарды пайдалану мұғалімдерге динамикалық және интерактивті сабақтар құруға көмектеседі, студенттерді белсенді талқылауға және пікір алмасуға тартады.

Қазіргі уақытта тестілеу сияқты бақылаудың бұл түрі білім берудің барлық деңгейлерінде кең таралған.

Арнайы пәндер сабақтарындағы тесттер оқу үлгерімін бағалау жүйесі ретінде бірқатар жағымды сипаттамаларға ие:

- оқу нәтижелерін тексеру барысында оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескеру;
- оқушылардың теориялық және практикалық материалды игеру сапасын тексеру;
- оқушыларға бақылаудың жаңа түрін ғана емес, сонымен қатар әртүрлі тест түрлерін енгізу арқылы оқу процесін жандандыру;
- сауалнамаға жұмсалған оқу уақытын және орындалған жұмыстың нәтижелерін тексеруге жұмсалған мұғалімнің жеке уақытын үнемдеу;
- орындалған жұмысты тексерудің жеделдігі.

Google Forms көмегімен тестілеудің артықшылықтары:

1. Нәтиже лезде бағаланады, автоматты түрде бекітіледі, ұзақ уақытқа сақталады.
2. Әрбір тестіленуші тестпен жұмыс істеудің тәуелсіз қарқынын таңдайды.
3. Тестілеу процесіне уақыт шектеулерін немесе уақытша бақылауды енгізу оңай, бұл тестіленушінің психомоторлық аспектілерін ескеруге мүмкіндік береді.
4. Қағазбен жұмыс азаяды, сонымен қатар тест жауаптарының құпиялығын қамтамасыз етеді

The image shows a Google Form titled "Название теста" (Test Name) and its results in a Google Docs spreadsheet. The form asks for the respondent's name and answers three questions about months and seasons. The spreadsheet records the time taken, name, answers, and scores for six respondents.

	A	B	C	D	F	G
1	Отметка времени	Фамилия, имя учащегося	Вопрос 1. Какой месяц идет после марта?	Вопрос 2. Какие месяцы являются зимними?	Вопрос 3. Световой день увеличивается с приходом весны?	Количество баллов
2	05.06.2012 14:37:59	Смирнов Иван	Апрель	Декабрь, Январь	3	3
3	05.06.2012 14:52:44	Петров Саша	Февраль	Декабрь, Январь	4	1
4	06.06.2012 13:54:25	Торопова Ирина	Апрель	Декабрь	3	2
5	06.06.2012 13:58:18	Смирнова Маша	Апрель	Декабрь, Январь	3	3
6	06.06.2012 14:02:35	Иванов Ленис	Апрель	Декабрь, Январь	3	3

Қортындылай келсек, Google Docs сервисін қолдану көптеген проблемаларды шешуде таптырмас құрал болып табылады. Сабақ қортындысын, рефлексия немесе үй жұмысын тексеруде бұл сервис мұғалім үшін қағаз шығымдарынан бастап уақыт үнемдеуге дейін көмектессе, білім беруде балалар үшін сабаққа деген мотивацияны көтеріп ынталандыратын сервис десек те болады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Жолымбетов К. Қазақ тілін оқыту методикасы. А, Қазақ университеті, 1991. 20 бет.
2. Дудина И.П., Михеева О.П., Ярыгин А.Н. Использование сетевых информационных ресурсов в системе дополнительного профессионального образования // XXI век: итоги прошлого и проблемы настоящего плюс. 2013. № 8 (12). С. 60–71
3. Сергушина О.В., Евсеева О.А. Информационное обеспечение учебной деятельности студентов вуза по педагогике: постановка проблемы // Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2014. № 4. С. 112–113

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ ОБУЧАЮЩИХСЯ. ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕГРАЦИИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН С ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ДИСЦИПЛИНАМИ И ПРОИЗВОДСТВЕННЫМ ОБУЧЕНИЕМ

Козьярская М.В., преподаватель специальных дисциплин Аксуского колледжа
черной металлургии, г. Аксу

*В 21 веке побеждает тот, кто обладает настоящими,
качественными знаниями,
потому что если не приобрести знаний сегодня,
то завтра можно остаться без работы.*

Токаев К.Ж.

О человеке, в совершенстве, владеющем своей профессией, уважительно говорят: он педагог и мастер! Так называют преподавателей специальных дисциплин и мастеров производственного обучения. Много лет, работая в этой должности, хорошо понимаю содержание этой исключительно ответственной, многоплановой и, я бы сказала, универсальной работы. Постепенно по крупице накапливая опыт, который со временем превратился в определенную систему работы.

Роль преподавателя специальных дисциплин и мастера производственного обучения в подготовке молодого рабочего, а особенно конкурентоспособных специалистов очень велика и многогранна. От нас сегодня требуется не только профессиональные навыки, но и высокая педагогическая культура.

Успешно, подчеркиваю, успешно работать преподавателем специальных дисциплин и мастером производственного обучения сможет только тот, кто имеет к этому призвание, кто хорошо владеет своей основной профессией. [1, 3-5с].

Деятельность педагогов направлена на совершенствование образовательного процесса на основе использования ИКТ, модульной и проектной технологии. [2, 13-15с].

Как уже было сказано, важнейшей задачей технического и профессионального образования является подготовка высококвалифицированных специалистов, востребованных на рынке труда. [3, 34-35с].

Первые шаги для подготовки профессиональной компетентности у студентов колледжа и выход на высококвалифицированного специалиста:

- Центр тяжести смещается с формированием знаний, умений, навыков на формирование развитой профессиональной деятельности в соответствии с потребностями производства.;
- Необходимость сохранения преемственности закрепления студентов в цехах и отделах по видам деятельности, установленными государственными стандартами технического и профессионального образования;

- К моменту завершения практического обучения на предприятии студентам обеспечиваются возможности повышения рабочего разряда, приобретения смежных или новых профессий в рамках перечня классификатора рабочих и инженерно-технических квалификаций;

- Обеспечение тесного делового сотрудничества руководителей практики от колледжа с руководителями цеха в вопросах организации труда, его оплаты, дисциплины и соблюдения режима внутреннего распорядка, как в цехе, так и в колледже; принятие оперативных мер устранения возникающих трудностей; в процессе прохождения практического обучения, дало свои результаты 100% трудоустройство.

Продуктивность интеграции достигается при условии качества взаимоотношений образовательных, производственных мастерских колледжа и самого базового производства.

Для этого инженерно-педагогический состав разработали структуру:

- Проведение интегрированных уроков с общеобразовательными предметами и мастерами производственного обучения;
- Развитие интереса и компетентности через кружок технического творчества;
- Связь колледжа с базовым предприятием. Общие задачи колледжа и базового предприятия (Аксуский завод ферросплавов).

Исходя из всего сказанного моя цель – показать возможности интеграции при изучении специальных дисциплин с общеобразовательными предметами, производственными мастерскими, то, что развивает профессиональную компетенцию у студентов.

Межпредметные связи стимулируют лучшее усвоение материала, способствует развитию мышления, повышает интерес к предмету, влияют на повышение качества знаний, формирование умений использовать учебную литературу, анализировать, сопоставлять факты из различных областей знаний.

Позвольте привести несколько примеров.

1. Связь специальных дисциплин и физики.

Сопутствующая связь, когда темы на уроках физики и специальной технологии совпадают (токарное дело и металлообработка, сварочное и электрики), например «Закон Ома для участка цепи и полной цепи»; в токарном рассматриваются темы «Виды приводов», где основным приводом является электрический привод, где все основано на последовательном и параллельном соединении кинематической схемы станка, а значит связь с основными законами Ома, где можно произвести расчеты на сопротивление, силы тока, удельного сопротивления. В сварочном деле тема «Оборудование сварочного поста для ручной дуговой сварки». Здесь уместно поставить вопрос: можно ли осуществить сварку на расстоянии 50, 100 м? Нет. Почему? Студенты знают, что по нормам длина провода должна быть в пределах от 3 до 25 метров. Выясняем, что с увеличением длины провода увеличивается его сопротивление; это приводит к падению напряжения, и дуга не горит стабильно

1. Последующая связь – связь, когда учащиеся сначала знакомятся с материалом на уроке специальных дисциплин, а затем встречаются с ними на занятиях по физике. Пример: студенты уже знакомы с темой «Электрическая дуга и ее применение в сварочных работах», «Кинематическая схема токарного станка» и «Электрический привод»; при изучении темы по физике «Взаимодействие токов», чтобы показать: опыты Ампера по взаимодействию проводников имеют непосредственное отношение к будущей специальности, задаем вопрос «Почему при сварке постоянным током происходит разбрызгивание металла?» или «Какой ток используется в работе электрического двигателя в токарном станке. Подчеркнем, чтобы получить правильный ответ на один вопрос по специальности, надо вспомнить несколько вопросов из физики, т.е. физика – научная основа электротехники.

2. Связь специальных дисциплин с математикой ежеурочная и постоянная. Например, при изучении темы «Обработка конических поверхностей», «Обработка

цилиндрических поверхностей» по специальной дисциплине «Токарное дело и металлообработка», студенты должны хорошо знать: Что такое конус и цилиндр.

Проводя интегрированные уроки совместно с преподавателем математики, происходит взаимное объяснение данной темы с применением определений, фигур и рисунков. Приведу некоторые фрагменты из урока: урок начинает преподаватель специальных дисциплин, дает тему; ставит задачи и цели; имеется план-конспект выполнения студентами заданий, по которым они видят ход урока и последовательность заданий и вопросов. Преподаватель математики дает определение конуса: «Конус – фигура, полученная при вращении прямоугольного треугольника вокруг одного из катетов (подтверждается рисунком, макетом конуса, презентация). Вместе с преподавателем математики проводится фронтальный опрос по теме. По математике можно задать следующие вопросы на закрепление: «Может ли образующая конуса равняться: а) высоте конуса; б) радиусу окружности основания? Ответы обоснуйте. Все это помогает применять и на практике.

3. Связь специальной технологии с предметом черчение, так как токарь и сварщики должны уметь читать чертежи, чтобы выполнить свое задание качественно и ответственно. При изучении каждой темы имеются изображения и условные обозначения, которые изучаются на уроках черчения. Все эти навыки и умения они применяют на практике, чтобы построить и прочесть чертеж на защите дипломного проекта.

4. Так же можно провести интеграцию специальной дисциплины и предмета информатики и вычислительной техники. Например, специальная дисциплина – материаловедение. Проводится в компьютерном кабинете с преподавателем информатики, например, тема «Цветные металлы» (повторение темы). Переходя к заданию – составить презентацию на пройденную тему передает слово преподавателю информатики. У студентов развивается огромный интерес, у кого же получится лучше, чтобы презентацию применять на уроках материаловедения.

5. Основной формой передачи профессиональных знаний и формирование навыков у студентов является совместная связь предметника специальной технологии и мастера производственного обучения в мастерских. Из своего опыта могу сказать, что это очень эффективный метод для понимания тем студентами и сразу применять практически. Мы вместе с мастером производственного обучения составляет план урока производственного обучения, например, темы «Обработка и техника сверления. Применение операций сверление, рассверливание, зенкерование, развертывание и зенкование. Предметник специальной технологии и мастер производственного обучения совместно готовят материально – техническое оснащение урока; составляют ход самого урока; используют и вместе применяют ИКТ; чертежи; вместе проводят инструктаж по ТБ и вместе переходят со студентами к практической части – работа за станками; вместе проводят контроль выполненных деталей и выставляют оценки. Итоговым результатом связи теории с производственной практикой в мастерских у нас в колледже является конкурс «Лучший по профессии», который проводится по всем специальностям, где выявляются студенты, занявшие свое призовое место.

6. Еще одним показателем и этапом развития профессионального мастерства – это кружки технического творчества, которые в нашем колледже разработаны по всем специальностям. В наших мастерских имеется выставочный зал, где находятся лучшие работы студентов.

7. Заключительный этап повышения профессиональных компетенций – это совместная работа базового предприятия (АЗФ) и нашего колледжа черной металлургии. И в заключении из всего изложенного можно сделать вывод. Результатом совместной плодотворной деятельности инженерно-педагогического коллектива удалось добиться признания высокого профессионального уровня наших студентов. Это участие в региональных, республиканских конкурсах профессионального мастерства World Skills и завоевание призовых мест.

Список литературы

1. И.В. Никишина. Инновационные педагогические технологии и организации учебно - воспитательного и методического процессов. «Учитель», - Волгоград, 2009 г.
2. В.С. Филиппов. Воспитание будущих рабочих. Метод.пособие -М.: Высш.шк., 1990-159 с.
3. А.М. Новиков А.М. Процесс и методы формирования трудовых умений. Профпедагогика. -М.: Высш.шк., 1986-288 с.

ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ

Ергазы Жанар, «Ақсу қара металлургия колледжі» ШЖҚ КМК

"Технология" терминін грек тілінен аударғанда - techne (өнер, ғылым) және logos (ұғым, ілім) деген екі сөзден біріктірілген. Негізінен бұл термин өндірістегі процестерді ұйымдастырудың құралдары мен тәсілдеріне қатысты білім қауымдастығы ретінде түсіндіріледі. [1].

Заманауи технологиялар интеллектуалды ақпарат негізінде практикалық шешімдер алуға мүмкіндік береді. Технология іс-әрекетті жүзеге асыру тәсілдерін және оған адамның қатысу ерекшеліктерін қамтиды. Әрбір қызмет түрі технология немесе өнер болып табылады. Егер технология ғылыми жетістіктерге негізделген болса, онда интуиция өнердің негізі.

Қазіргі білім беру технологиялары оқыту саласындағы жаңа теорияларды жүзеге асырудың құралы болып табылады. Олардың даму бағыты адамның өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасайтын ізгілендіру идеяларымен тығыз байланысты. Айта кету керек, "білім беру технологиялары" ұғымы "оқыту технологиялары" терминімен салыстырғанда әлдеқайда кең көлемді, өйткені ол оқушылардың жеке қасиеттерін дамытуға бағытталған білім беру факторын да қамтиды.

Білім беру технологиялары жиынтық оқыту процесін қалыптастыру, енгізу және анықтау және техникалық ресурстар мен адами мүмкіндіктердің өзара әрекеттесуіне негізделген жаңа білім алу әдістері ретінде қарастырылады.

Қазіргі білім беру технологияларының маңызды қасиеттеріне мыналарды жатқыза аламыз:

- тұжырымдама: дамудың негізі-белгілі бір ғылыми идея;
- тұтастық: білім беру технологиясының сапасын қамтамасыз ететін барлық элементтер өзара байланысты;
- өңдеу: оқу-тәрбие процесін зерттеу, талдау және жетілдіру үшін мүмкіндіктер бар;
- репродуктивтілік: қазіргі білім беру технологияларын көптеген оқытушылар көбейте алады;
- тиімділік: қаржылық, материалдық және уақыт шығындарын төмендету кезінде білім беру стандарттарына сәйкес міндеттерді шешу қамтамасыз етіледі.

Заманауи білім беру технологияларының мақсаттарын, мазмұнын, әдістері мен құралдарын ескере отырып жіктелуін қарастыруға болады. Білім беру технологиялары: жалпы педагогикалық, пәндік (жеке-әдістемелік) және жергілікті (модульдік) болады.

Негізгі әдіс пен қолданылатын құралдарға байланысты: репродуктивті, тренингтік, диалогтық, дамытушылық, шығармашылық, ойын, компьютерлік, сонымен қатар бағдарламалық, проблемалық, коммуникативті және қашықтықтан оқыту тәсілдерін жұмыс барысында қолданамыз.

Ұйымдастыру формалары негізінде: практикалық сабақтары бар дәрістер, жеке, топтық, сараланған тәсілде жүргіземіз.

Мұғалімнің өзара әрекеттесу моделіне байланысты: авторитарлық, оқушының жеке басына бағытталған, ынтымақтастыққа бағытталған жеке іс-әрекетінде қарастырып, жұмыс жасаймыз.

Бейімделу жүйелерін қолдана отырып, оқушының танымдық мүмкіндіктерін, қабылдау ерекшеліктерін және қолда бар дайындық деңгейін ескеріп, жеке оқыту бағдарламаларын жасауды іске асырамыз.

Оқу процесінде сұранысқа ие маманды қалыптастыру үшін студенттерде пәнаралық білімді дамытамыз, бұл объектілерді барлық жағынан зерттеуге мүмкіндік береді.

Мен өзім сабақ беру барсында ақпараттық-коммуникациялық әдістемелер интеграцияланған бағдарламаларды қолданамын.

Қазіргі заманғы білім беру технологияларын қолданудың маңызды үрдісінің бірі – мұғалімнің рөлі. Себебі ол - білім беру процесінің кураторына және оны жасайтын субъектке айналған. Оқытушының міндеттерінің ауқымын ұлғайтамыз:

Оқушыларды оқу процесіне тартамыз.

Оқушылардың мотивациясын қолданамыз.

Интерактивті білім беру жобаларын құрамыз.

Ойлау қабілетін және ақпаратты сыни қабылдауды қалыптастыру сияқты жүйелермен жұмыстар атқарамыз.

Қазіргі білім беру технологияларының бірнеше әдістері бар.

1. Проблемалық оқыту, онда мұғалімнің жаңа материалды беруі толық, дайындалған форматта емес, оның ең маңызды бөлігі ғана жүзеге асырылады. Әрі қарай оқу үшін мұғалім оқушыларға қажетті білім көлемін өз бетінше игеруге мүмкіндік беретін ғылыми-зерттеу оқу сипатындағы міндеттерді ұсынады. Осылайша, оқушылар проблемаларды шешуде практикалық тәжірибе алады. Оқушыларда білім мен дағдыларды алу процесінде шығармашылық ойлау да қалыптасады.

2. Көп деңгейлі оқыту оқу процесін ұйымдастырудың осы нұсқасын ұсынады, осылайша мұғалім "әлсіз" оқушыларға көбірек көңіл бөліп, күшті оқушылардың алға жылжуын тежемейді. Нәтижесінде, білімі қиын адамдар мұғалімнің қажетті қолдауына ие болады, ал табысты оқушылар өз күштерімен бекітіледі.

3. Жобалау әдістері студенттерге болашақ мамандықты таңдауға саналы түрде қарауға, олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға және жаңа білім алу қажеттілігін қанағаттандыруға мүмкіндік береді.

4. Зерттеу әдістері оқушылар өз білімдерінің көлемін дербес арттыра алатын, өздеріне ыңғайлы форматта танымдық ақпаратты таба алатын және шығармашылық тапсырмаларды шешу мүмкіндіктерін іздей алатын жағдайлар жасауға бағытталған. Басқаша айтқанда, заманауи білім беру технологияларының зерттеу әдістері оқушылардың көкжиегін кеңейтеді және олардың даму жылдамдығы мен бағытын өз бетінше таңдауға мүмкіндік береді.

5. Ынтымақтастықта оқыту технологиясы балалар мен егде жастағы адамдар бірлесіп қатысатын білім беру процесін қамтиды. Бұл әдіс мұғалімнің "оқушыдан пәнге" схемасы бойынша оқуға жақындауына негізделген және керісінше емес. Осылайша, оқыту процесі баланың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне қарай құрылады.

6. Ақпараттық-коммуникациялық әдістемелер интеграцияланған бағдарламаларды қолдану және интернет желісіне қол жеткізу есебінен қамтамасыз етілетін білім берудің көлемдік мазмұнымен ерекшеленеді.

7. Денсаулықты сақтау әдістері оқушыларға жүктемені біркелкі бөлуді қамтиды. Мұнда тапсырмалардың ақылға қонымды ауысуы қолданылады, ақыл-ой белсенділігі дене шынықтыру минуттарымен үйлеседі. Мұғалім күрделі материалды игерудің оңтайлы уақытын, оқушылардың өзіндік жұмысын анықтайды, сонымен қатар оқытудың тиімділігін арттыратын техникалық құралдарды қолданады [2].

Қазіргі жағдайда оқу сабақтарының тиімділігін арттыру үшін мұғалімнің жаңа технологияларды енгізу қажеттілігіне ғана емес, сонымен қатар жеке біліктілігін арттыруға деген көзқарасын өзгерту қажет деп ойлаймын.

Инновациялық білім беру технологиялары барысында:

Ең бірінші топтық жұмыс – колледж студенттері үшін бірлескен жобаларды сирек жасайды. Ия, және мұғалімнің өздері білім беру бағдарламаларын талқылау аясында өзара қарым-қатынас жасамайды, және мұндай өзара әрекеттесу олардың тәжірибесі мен ресурстарының арқасында қолданыстағы процестерді жақсартуға мүмкіндік береді. Сол себепті де топтық жұмыс атқару балалардың емін-еркін сөйлеуіне мүмкіндік ашады. [3].

- Өзгерістерді қабылдауға дайындық. Яғни, әртүрлі өзгерістерге жылдам жауап беруге дайын болу. Стратегиялық мақсаттардың маңыздылығына ешкім дау айтпайды, бірақ қысқа мерзімді жоспарлаудағы ойластырылған ауытқулар да норма болып табылады. Оқу жоспарын қатаң сақтай отырып, оқушылардың нақты қажеттіліктерін елемей орын алады. Мысалы, егер студенттерге Present Perfect-ті жақсы меңгеру үшін қосымша сабақ қажет болса, мұғалім күрделі тақырыпты жақсы түсіну үшін жоспарланған сабақтардан бас тартуға құқылы. Бұл білім беру жоспарын қатаң орындаудан гөрі оқушыларға көбірек пайда әкеледі.

Цифрландыру. Мектеп инфрақұрылымы үнемі жаңарып отырады. Бүгінгі таңда заманауи цифрлық білім беру технологиялары белсенді түрде енгізілуде. Колледждерде интерактивті тақталар көбейіп келеді. Біз сияқты мұғалімдерге презентация, суреттерді, бейнематериалдарды немесе слайдтарды мониторға шығару аса қиыншылық әкелмейді. .

Жаңа технологияларды қолдану контекстінде көптеген мектептер электронды өткізу жүйелерін енгізді, соның арқасында ата-аналар баланың сабаққа қашан келгені және үйге қай уақытта кеткені туралы ақпаратты қашықтан ала алады.

Онлайн оқыту заманауи білім беру технологиясы ретінде. Қазіргі білім беру технологияларының дамуы жоғары қарқынмен жүруде.

Заманауи білім беру технологияларын жаңа ұрпаққа бейімдеу маңызды. Балалардың ерекшеліктері мен хоббилерін ескере отырып, оқыту әдістерін жасауымыз қажет.

Мәселен, геймификация - білім беру процесінің интерактивтілігін қамтамасыз етеді және оны қызықты етеді. Бұл технология оқу бағдарламаларына ойындарды (компьютерлік және бейне ойындарды қоса) енгізуді қамтиды. Геймификация балалардың қателіктеріне

деген көзқарасын өзгертуге мүмкіндік береді. Олар шартты түрде "жаман" бағалаудан қорықпайды, өйткені оқыту жаңа деңгейге өту міндетіне негізделген ойындардың үлгісі бойынша құрылады. Балалар шешімдер мен жаңа нұсқаларды іздей алады.

Қазіргі білім беру технологияларында визуалды құралдарда белсенді қолданылады. YouTube платформасындағы оқу бейнелерінің ұсыныстарына сүйене отырып, оқушылар бәрін өз бетінше жасауды үйренуде: қолөнер, шаш қию, пакеттерді ашу және шет тілдерін меңгеру. Статистика көрсеткендей, қазір бұл қызметті мектеп жасындағы балалардың 85% - ы пайдаланады.

Сонымен қатар, олардың 75% - ы бейнелер арқылы өздерінің есте сақтау қабілетін дамыта алады. Сондықтан жас мамандар, яғни біз оқу процесіне бейнематериалдарды, соның ішінде дәріс жазбаларын енгізуді қолданып жүзеге асырудамыз [4].

Заманауи білім беру технологияларын енгізу оқушыларға виртуалды немесе толықтырылған шындық құрылғыларының көмегімен оқу пәндерін меңгеруге мүмкіндік береді.

Қазіргі білім беру технологиялары өте тез дамып келеді, сондықтан болашақ ұрпақтың балаларын оқыту процесі олардың ата-аналары үйренген әдістерден түбегейлі ерекшеленеді. Сол себепті максималды цифрландыруды, геймификацияны, жасанды интеллектті қолдануды, және иммерсивті оқытуды енгізу керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ларина В.П., Ходырева Е.А., Окунев А.А. Лекции на занятиях творческой лаборатории «Современные педагогические технологии».- Киров: 1999 – 2002.
2. Гузев В.В. Образовательная технология: от приема до философии / М.: Сентябрь, 1996. — 112 с.
3. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
4. Громова О.К. «Критическое мышление – как это по-русски?» Технология творчества/БШ № 12, 2001

ҚҰЗЫРЕТТІЛІК - ШЫҒАРМАШЫЛ ТҮЛҒА ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА БАҒЫТТАЛҒАН БІЛІМ БЕРУ НЕГІЗДЕРІНІҢ БІРІ

Қырықбай К. М.

**Атырау жоғары көпсалалы «Болашақ» колледжі
Атырау қаласы**

Бүкіл дүниежүзілік білім беру кеңістігіне кіру мақсатында қазіргі кезде елімізде білімнің жаңа жүйесі құрылуда. Бұл үрдіс педагогика теориясы мен оқу-тәрбие жұмысында өзгерістер енгізумен бірге, елімізде болып жатқан түрлі бағыттағы білім беру қызметіне жаңаша қарауды, студенттердің шығармашылық қабілетін дамытуды, іс-әрекетті жаңаша ұйымдастыруды талап етеді.

Сондықтан оқытудың дәстүрлі жүйесінде білікті мамандар даярлайтын жалпы оқу орындарының қазіргі мақсаты - әлемдік білім кеңестігіне ене отырып бәсекеге қабілетті тұлға дайындау.Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру

жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіптік шыңдауға бағытталған сапалы білім үшін қажетті жағдайлар жасау; жеке адамның шығармашылық, рухани және күш-қуат мүмкіндіктерін дамыту, адамгершілік пен салауатты өмір салтының берік негіздерін қалыптастыру, даралықты дамыту үшін жағдай жасау арқылы ой-өрісін байыту» деп атап көрсетілген. Осы аталған міндеттерді жүзеге асыру үшін оқытудың жаңа технологияларын енгізу және оны тиімді пайдалану керек. Аталған жолдар арқылы оқытушыға білім сапасын арттыру, оның мазмұнын байыту, оқу үрдісін жетілдіру және жан-жақты дамыған, рухани дүниесі бай шығармашыл тұлға қалыптастыру мәселесін қойып отыр. Осындай тұлғаны қалыптастыру, дамыту, яғни Ушинскийдің «Бала балқытылған алтын, оны қандай қалыпқа құйып, қандай мүсін жасаймын десе де мұғалімнің қолында» деген сөзі ұстазға үлкен жауапкершілік арттырса, ал ғылыми педагогиканың негізін салушы Ы. Алтынсарин мұғалімнің қоғам алдында ролін қарапайым айта келіп, кезінде «...Салып жатқан үйдің жақсы болуы, оның іргесін берік және мықты қалануына байланысты болатыны сияқты, біздің қолға алып отыратын ісіміз де, қазақ мектептерінің бар келешегі көбінесе, істің қазіргі басталуына байланысты.

Сондықтан да мен қазір жақсы оқытушыны дүниедегі заттың бәрінен де қымбат көремін»-деген пікірі де мұғалімге қоятын талабы ретінде естіледі. Олай болса, қазіргі кезеңдегі мұғалімнің міндеті – оқытудың шығармашылық сипатын күшейту және мақсатты білім беру. Қазақстан әлемнің дамыған елдерімен дүниеде даралануы тек білімді, жігерлі, сапалы білім алған, құзыретті, бәсекелестіктің небір мықты істеріне төтеп бере алатын жас ұрпақ арқылы жүзеге асады. Ал ұрпақ тәрбиелеуде тарихты бүгінгі заманның талабына сай оқытудағы басты мақсат: - жан – жақты жетілген, өз тарихының өткеніне көз жүгіртетін, қоғамның даму үрдісіне өзінше баға бере алатын ұлтжанды, патриот азаматын қалыптастыру. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына Жолдауында білім саласын дамытуға байланысты: «Білім-бәсекеге қабілетті және табысты ұлт болудың басты кепілі» дегендей, білім берудің мазмұнын жетілдіре отырып, үздіксіз білім беру арқылы жас ұрпақты кәсіби тұрғыдан жан-жақты жетілдіру мәселесі бүгінде күн тәртібіне қойылып отырғанын көріп отырмыз. Бүгінгі күні «құзыреттілік» ұғымы оқыту үдерісінде білімді қолданудың негізгі нәтижесі ретінде және білімді қолданудың ақырғы нәтижесі ретінде қарастырылуда. Оқыту үрдісінде «құзыреттілік» ұғымы студенттердің білімі мен тәжірибесін, дағдылары мен біліктерін белгілі бір мәселені шешуде қолдануы болып табылады.

«Құзыреттілік» терминін ХХ ғасырдың ортасында американдық ғалым Н. Хомский енгізген болатын, бастапқыда ол ана тілінде нақты тілдік қызметті орындау үшін қажет қабілеттіктер деген түсінік берді. Құзыреттілік - студенттердің іс - әрекетін меңгеруден көрінетін білім нәтижесі. Білім мазмұнын жаңалау - негізгі мақсат болып табылады. Басты мақсаттың бірі - білім игеру кезінде күтілетін нәтижеге қол жеткізу. Негізгі бағыт мұғалімнен жеке тұлғаға ауысады, яғни, жеке тұлға бұрын білімді қабылдаушы ролін атқарса, ал жаңа талап бойынша өздігінен білім алушы, үйренуші ретінде танылады. Сондықтан жеке тұлғаның бейнесін бүгінгі заман талабына сай дайындауымыз керек. Бүгінде білім беру стратегиясын «құзыретті білім беру» деп те атап жүр. Құзыреттілік жеке тұлғаның танымы мен тәжірибесіне қатысты нәрсе.

Құзыреттілік – бұл алынған білімдер мен біліктерді іс-жүзінде, күнделікті өмірде қандай да бір практикалық және теориялық мәселелерді шешуге қолдана алу қабілеттілігін айтады. Сонымен, оқытудағы құзыреттілік тәсіл білім беру нәтижесі ретіндегі оқыту сапасын қамтамасыз етеді, ал ол өз кезегінде кешенді әдіс-тәсілдерді жүзеге асыруды, оқыту сапасын бағалаудың біртұтас жүйесін құруды талап етеді. Демек «құзырет» және «құзыреттілік» ұғымдарын педагогикалық үдеріске енгізу білім берудің мазмұны мен әдістерін өзгертуді, іс-әрекет түрлерін нақтылауды талап етеді.

Аталған «құзыреттілік», «құзыр» ұғымдарының қолданыстағы білім, білік, дағдыдан айырмасы бар. Айталық,

- білімнен айырмасы – қызмет жөніндегі ақпараттық сипатта емес, өнімді қызмет формасы түрінде байқалады;
- дағдыдан айырмасы – оқыған материалды топтастыра, құбылыстарды, заңдылықтарды шығармашылықпен пайдалана отырып өзгерте алатын саналы қызмет;
- біліктіліктен айырмасы – бірнеше пән дағдыларын кіріктіру, жалпы қызмет негіздерін сезіну.

Қоғам талабына қарай оқытушының білім берудегі міндеті нәтижеге бағытталған іс-әрекетті құзыреттілік тұрғыдан жүзеге асыру. Қазіргі уақытта оқытушымен бірге, студенттердің талдына қойылатын талаптар да өсуде. Талап студенттердің бойында түйінді құзыреттіліктерді қалыптастыру болып табылады.

“Құзыреттілік тәсіл бірінші орынға:

- нақты құбылыстарды танып білу мен түсіндіруде;
- қазіргі заманғы техника мен технологияны игеруде;
- практикалық өмірде;
- мамандық таңдау кезінде өзінің кәсіби білім алуға дайындығын бағалауда;
- еңбек нарығын бағдарлау қажет болғанда;
- өмірден өз орнын анықтауға;
- өмір салтын, кикілжіндерді шешу тәсілдерін таңдауға байланысты мәселелерді шешу қажет болғанда туындайтын өмірлік мәні бар мәселелерді шешу біліктілігін шығарады.

Құзыреттілік ең алдымен студенттердің ақпараттық сауаттылығы мен кез-келген мәселені дұрыс шеше білу қасиетінен көрініс табады. Сыртқы ортадан ақпарат алу, оны өңдеу студент мінезін қалыптастырудың қайнар көзі болып табылады. Ақпараттарды өз бетімен алуға, талдауға, қайта өңдеуге үйрету ақпараттық құзыреттілікті қалыптастыруға негіз болады. Мұнда студенттердің өз бетімен жұмысына көп мән беріледі. Студенттер өз беттерінше жаңа ақпараттық технологиялардың көмегімен ғаламтордан, түсіндірме сөздіктерден, түрлі тарихи ақпараттар алып, сабақ барысында пайдаланады. Бұл құзыреттілік студенттің оқу пәндеріндегі және білім аймақтарындағы, сонымен бірге қоршаған дүниедегі ақпараттармен жұмыс істей білу дағдыларын қамтамасыз етсе, ал оқытушының мақсаты - студентке білімді өздігінен игеру амалдары мен тәсілдерін үйретіп, оның өзіндік дүниетанымын қалыптастыруына жағдай жасау, кеңестер және бағыт - бағдар беру.

Негізгі құзыреттіліктер түріндегі күтілетін нәтижелер:

- студенттердің өз бетінше талдауға;
- өз қызметіне мақсат қоюға;
- жоспарлауға, жинақтауға;
- қорытындылауға, салыстыра дәлелдеуге;
- өзін-өзі бағалауға;
- өз әрекетінің әлсіз және күшті жақтарын көрсете білуге;
- нені меңгергенін, нені меңгермегенін анықтауға.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен. Сондықтан, қазіргі даму кезеңінде білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісінің технологияландыру мәселесін қойып отыр. Оқытушылар білім беру жүйесінде жаңа оқу технологияларын және интерактивті әдістерін қолдану арқылы студенттің қазіргі заман талабына сай білім алуына мүмкіндік береді. Ол оқытушының ізденісі, жан-

жақтылығы құзыреттілік арқылы айқындалады. Даналы қытайлықтар осыған орай бұны келесі мақалда ажыратқан: «мың ұстаздар – әр қайсысы мың әдістерімен» қолданылады, яғни мұғалім өзінің әдістемелік шеберлік қасиеттері негізінде өзіне лайықты педагогикалық технологиялық әдісін тандауға құқылы.

Құзыретті студент даярлау мақсатында ғылыми міндеттерді шешудің тиімді жолы ретінде модульдік технологиялар арқылы тарих пәнін проблемалық оқыту арқылы студенттердің ой-өрісін, өз бетімен іздену, логикалық ойлау қабілетін, шығармашылық әрекеті мен икемділіктерін дамыту, білетіні және білмейтінінің арасындағы қайшылықтарды ашу әрі проблемалық міндеттерді шешу жолдарын жүзеге асыруға болады. Олай болса, модульдік технология арқылы тарих сабағын проблемалық оқытудағы басты міндет – студенттердің ойлау жүйесін өздерінің шығармашылық қабілеттері арқылы игерген білім қорын одан әрі тереңдету және түрлі проблемаларды шеше білетін білімді студент тұлғасын қалыптастыру болып табылады. Студентке нәтижеге бағытталған білім беруде күтілетін тұлға құзыретілігін төмендегіше сипаттауға болады:

- өзінің даралығын сезініп, өзін-өзі дамыта білуі;
- өзінің қызметін бағалай білуі;
- негізгі мәселені шешудің ең тиімді жолдарын таба білуі;
- өз алдына мақсат қоя білуі және оны жүзеге асыра білуі;
- өз әрекетінің нәтижелерін бағалай білуі;
- өз бетінше алынған ақпаратты таңдай білуі;
- түрлі өмірлік жағдайларында тиімді шешім қабылдай білуі;

Тарих пәнін оқытуда нәтижеге бағытталған іс-әрекетті құзыреттілік тұрғыдан жүзеге асыру – негізгі міндет болса, құзырлылық – студент іс-әрекетінің сапасынан көрінетін білім нәтижесі болып табылады.

Қазіргі заманғы білімдендірудің мақсаты мамандарды шығармашылыққа дайындау. Өйткені қоғамда «орындаушы» адамнан гөрі «шығармашыл» адамға деген сұраныстың көп екендігін қазіргі өмір дәлелдеп отыр.

Шығармашылық дегеніміздің өзі ізденімпаздықтан туады. Ұлы ақын Абай атамыздың мына дана сөзі ойға оралады: «Өзіңе сен, өзіңді алып шығар». Бұл жерде студенттің өзіне деген сенімін туғызу, өзінен шығармашылық қабілетін іздете білу, өмірде өз орнын тапқыза білу қаншалықты қиын екенін түсіндіру. Шығармашылыққа баулу студент бойындағы талант көзін ашып, тілдік қорын байытып, ойлау, іздену сияқты психологиялық категорияларын қалыптастырып, баланың дамуына өзіндік әсерін тигізеді.

Студенттің шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру жолдары:

- шығармашылық тұрғыда студенттердің өзіндік жұмыстарын ұйымдастыру мен оқу міндеттерін анықтау арқылы,
- пәнаралық бірлестіктерді қалыптастыру арқылы,
- оқытуды жаңа педагогикалық жаңа технологияларға негіздеу арқылы, концептуалды идеяға негізделген оқу процесінің инновациялық әдіс – тәсілдерін енгізу тағы басқа арқылы іске асырылады.

Студенттің шығармашылық қабілетін дамыту үшін бірнеше шарт орындалуы тиіс. Олар:

- Шығармашылық қабілетін дамытуды ерте бастан қолға алу;
- Жүйелі түрде шығармашылық әрекет жағдайда болу;
- Шығармашылық іс-әрекетке жағдай туғызу.

Студенттерді шығармашылыққа баулу, өзіндік іс-әрекетін ұйымдастыру үшін төмендегідей түрлердерді қолдануға болады:

- оқулық мәтінімен жұмыс;
- арнайы бір тақырыпқа пікірталас тудыру;

- қоғамдағы әр түрлі өзгерістерге байланысты пікір айту;
- құжаттармен, иллюстрациялармен жұмыс;
- тарихи оқиға, құбылыс, фактілерді таңдауға, ізденуге, дәлелдеуге үйрету;
- логикалық ойлауын дамытатын ойындармен берілген тапсырмаларды шешкізу
- қайшылықты, проблеманы шешу;
- студенттің ой-пікір дербестігі мен еркіндігін барынша кеңейту;
- қайталау сабақтарында, оқыған мәтіндері бойынша өз беттерінше тест тапсырмаларын құрастыру
- сабақта проблемалық жағдай жасау;
- тың деректерден жаңа білімді ала білу, пайдалану, іздену;
- реферат жазу.

Осындай жұмыстарды үнемі жүргізу шығармашылыққа баулуға, студент бойындағы талант көзін ашып, өз бетінше ізденуге зор әсерін тигізеді.

Қорытындылай келсек, студенттердің құзыреттілігін қалыптастыру үшін әр ұстаз өзіне тиімді әдіс-тәсіл мен технологияны қолдана алады. Ол Ж. Қараевтың «Деңгейлеп оқыту технологиясы», М.М. Жанпейісованың «Модульдік оқыту технологиясы» не М.Махмутовтың «Проблемалық оқыту технологиясы» болуы мүмкін, бірақ ең бастысы шәкірт қойылған проблеманың шешімін өзі тауып, әрекет жасай білуі керек. Студенттің жеке тұлға ретінде дербес өзіндік әлеміне жеткізу арқылы өзін-өзі дамытуға, өз мүмкіндіктерін таныттырып, оны жүзеге асыруға бағыттайтын әрбір ұстаз өз қызметін үлкен сеніммен атқарғаны жөн. Себебі, «Мұғалім ең жауапты міндет орындайды-ол адамды қалыптастырады» деп М.И.Калинин айтқандай, заман талабына лайықты қызмет етейік.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. Алматы-2008
2. ҚР Президенті Қ.К.Тоқаев 2022 жылдың 1 қыркүйегіндегі «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына жолдауы
3. К.Құдайбергенова. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критеріі 2008.
4. Мырзабаев А.Б. Шығармашылықты дамытуда белсенді оқытудың дидактикалық мүмкіндіктері. Қарағанды: Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, 2004
5. Махмутов И.М. «Проблемное обучение» М.Педагогика.1975г.
6. Б.А. Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту: теория және тәжірибе. Алматы. 2005.

ОСНОВНЫЕ ТИПЫ УРОКОВ: ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ И ПРЕИМУЩЕСТВА

Садыкова П.Б.

«Аксукий колледж черной металлургии», г.Аксу

Урок является основной формой организации учебной работы в колледже, это часть педагогического процесса. Каждый урок является этапом в формировании знаний, умений, навыков, в развитии положительных качеств у учащихся. Но при этом каждый урок должен характеризоваться целостностью, завершенностью, решать конкретную образовательную задачу.

В колледже урок представляет собой сложную дидактическую систему. Урок состоит из следующих частей:

- содержание — проявляется через слово учителя, учебник, художественную литературу, наглядные средства и пр.;
- различные звенья обучения — усвоение нового материала, закрепление и проверка усвоения, повторение, использование новых знаний, умений, навыков на практике;
- различные методы и приемы обучения;
- коррекционная направленность урока.

На каждом уроке решаются три дидактические задачи: обучение, воспитание, коррекция. В связи с этим к уроку предъявляются следующие требования:

- связь данного урока с предыдущим материалом и подготовка к изучению последующего;
- достоверность, научность и связанность с реальностью сообщаемых знаний;
- доступность знаний в зависимости от психофизической характеристики и способностей учащихся;
- активизация познавательной деятельности учащихся на уроке;
- дифференцированный подход в процессе обучения;
- научная организация педагогического процесса на уроке — оптимальная организация труда учащихся, выбор форм и методов, адекватных поставленным задачам;
- оборудование урока пособиями должно соответствовать его дидактической цели;
- соответствие структуры урока поставленным задачам, взаимосвязь и соответствие частей урока.

Вне зависимости от направленности и целей урока, необходимо учитывать личный опыт учащихся. Ученикам интереснее и доступнее изучать материал, если он связан с известными и близкими знаниями, с окружающим миром.

Анализ процесса обучения, еще одна составляющая учебной работы, помогает учителю корректировать урок с целью развития положительных и снижения отрицательных моментов.

В зависимости от дидактической задачи урока выделяются следующие основные типы уроков.

1. Вводный урок. В процессе вводного урока осуществляется подготовка учащихся к восприятию нового материала. На этом уроке необходимо установить, систематизировать имеющиеся у учащихся знания по тому или иному вопросу и сообщить некоторые общие сведения, необходимые для осмысленного восприятия нового материала.

2. Формирование новых знаний (урок-сообщение). На этом уроке основное внимание уделяется изучению нового материала.

3. Обобщающий (повторительно-обобщающий) урок. В процессе урока систематизируется изученный по той или иной теме материал.

4. Контрольный урок. Учащиеся в ходе урока выполняют проверочные и контрольные работы. Контроль полученных знаний может осуществляться в письменной или устной форме.

5. Урок формирования и закрепления умений и навыков. На уроке этого типа основное внимание уделяется практической деятельности.

6. Комбинированный урок сочетает в себе различные виды работ — объяснение, закрепление, проверку и др.

Итоговая оценка знаний выводится по результатам повседневного устного, индивидуального и фронтального опроса учащихся, выполнения ими домашних и классных работ, на основании текущих и итоговых контрольных работ по изучаемому материалу.

Текущие контрольные работы направлены на проверку усвоения изучаемого материала. Содержание текущих контрольных работ определяется учителем.

Итоговые контрольные работы ориентированы на объективное установление уровня овладения учеником необходимыми знаниями, умениями и навыками. Итоговые контрольные работы проводятся после изучения отдельных тем программы, а также в конце учебной четверти, полугодия, года.

Структурой урока называется соотношение и последовательность проведения этапов урока, способствующих решению поставленных задач. Выделяются следующие общие элементы урока:

- организация начала урока занимает несколько минут. От организационного момента в колледже зависит эффективность последующих частей урока;

- проверка усвоения изученного материала (проверка домашнего задания) — учитель проверяет, все ли выполнили задания, выясняет моменты, вызвавшие затруднение у учеников, определяет типичные ошибки, допущенные при выполнении работы;

- подготовка учеников к усвоению нового материала — если не было домашнего задания. Эта часть урока ориентируется на воспроизведение знаний, которые будут использованы в процессе объяснения. Смысл этой части урока состоит в проверке знаний и в подготовке к изучению нового материала;

- постановка цели и задачи урока активизирует внимание учащихся и способствует формированию первоначального интереса к изучаемому предмету;

- объяснение нового материала — важная часть урока. Объяснение представляет собой научное изложение содержания учебного материала. Логика научных доказательств должна быть доступной для умственно отсталых детей и опираться на имеющиеся у них знания. Также важные особенности этой части урока — простая и убедительная форма изложения, использование, при необходимости, демонстрационных объектов. Объяснение может включаться и в другие части урока, если материал требует повторного объяснения на более доступном уровне;

- упражнения по новому материалу, или закрепление, представляет собой систему упражнений, самостоятельных работ и специальных заданий. Закрепление проводится учителем после объяснения нового материала. В процессе закрепления внимание сосредоточивается на сочетании теории и практики, опыта учащихся, на процессе формирования определенных умений и навыков. На этом этапе урока важны разнообразие используемых форм закрепления изученного и дифференцированный подход к учащимся. Закрепление материала может быть в форме устного повторения выводов учителя, записи основных положений в тетради, нахождения сказанного в тексте учебника, ответов на заранее подготовленные вопросы, работы с дидактическим материалом и др.;

- закрепление и повторение изученного — это систематизация, воспроизведение учебного материала по темам, разделам. Очень часто дети запоминают несущественные детали, упуская основное, путают причину и следствие. Поэтому учителю необходимо

заранее наметить план повторения. Для повышения эффективности процесса повторения необходимо разнообразить его формы;

- подведение итогов урока — в процессе данного этапа учитель воспроизводит основное содержание урока, выделяет положительные и отрицательные моменты в работе учеников;

- сообщение домашнего задания и подготовка учащихся к домашней работе — ответственный этап урока. Домашнее задание помогает детям научиться самостоятельному усвоению знаний, освоить и закрепить полученный на уроке материал. Сообщая задание на дом, учитель должен разъяснить способы его выполнения. Главная задача этого этапа урока — помочь ученикам организовать свой домашний труд. Необходимо убедиться, что каждый ученик записал домашнее задание в дневник, понял способы его выполнения, умеет пользоваться учебником.

Подготовка учителя к уроку — неотъемлемая часть педагогической работы. Особенно важно правильно подготовиться к уроку в колледже, где усвоение знаний учащимися вплотную зависит от подготовки учителя. Важной частью подготовки к урокам является планирование. Планирование уроков состоит из нескольких этапов.

1. Тематическое планирование урока — распределение материала темы на определенное количество уроков. Также учитель должен наметить последовательность изучения темы по урокам, определить цели и задачи, примерное содержание каждого урока и предполагаемые методы работы. Тематическое планирование обычно содержит следующие элементы:

- название темы урока;
- цели и задачи — образовательные, воспитательные, коррекционные;
- основное содержание материала урока;
- способы подачи материала;
- возможные наблюдения, использование наглядных пособий, технических средств обучения;
- предполагаемые формы контроля усвоения материала;
- календарные сроки проведения уроков.

Тематическое планирование создает возможность комплексного подхода к изучению учебных предметов, облегчает учителю подготовку к каждому уроку.

2. Поурочное планирование — разработка конкретного плана проведения отдельного урока — зависит от тематического планирования. План урока включает в себя следующие пункты — дата, название темы, цели и задачи; оборудование, ход урока, анализ результатов, задание на дом. Элементы поурочного планирования:

- уточнение темы и содержания материала урока;
- конкретные образовательные, воспитательные и коррекционные задачи урока;
- определение типа и структуры урока;
- планирование хода урока в зависимости от его этапов и структурных элементов.

На основе плана урока пишется конспект урока: составляются краткие тезисы действий учителя, содержания и проведения учебной работы. Это позволяет выделить основные моменты в содержании и методах проведения учебного занятия.

Соотношение частей урока может меняться в зависимости от содержания работы и поставленной учебной задачи. Некоторые из этапов урока занимают главное место, другие — вспомогательное или вовсе отсутствуют. В связи с этим и в зависимости от типа урок строится различным образом. Но в любом случае должно соблюдаться единство структуры урока, то есть элементы не должны быть разрозненными, каждый из них отвечает основной задаче урока.

Использованная литература

1. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. – М.: Педагогика, 1991
2. Махмутов М.И. Избранные труды: в 7 т., Т. 4: Современный урок и педагогические технологии развития мышления / сост. Д.М. Шакирова. – Казань: Магариф – Вақыт, 2016.
3. Прессман Л.П. Основы методики применения экранно-звуковых средств. – М.: Просвещение, 1979.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИКТ КАК СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ ЦИЗУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКИ

П.С.Нагметова

«Аксуский колледж черной металлургии» КГП на ПХВ

Цель: Эффективное использование ИКТ в сфере современного образования, для повышения мотивации изучения общеобразовательных дисциплин.

Актуальность: использование ИКТ является одним из приоритетов образования. В соответствии с новыми требованиями внедрение инновационных технологий призвано, прежде всего, повысить качество образования, повысить энтузиазм обучающихся к получению новых знаний, ускорить процесс получения знаний. Одним из инновационных направлений являются компьютерные и мультимедийные технологии. Все это определяет актуальность данной образовательной практики и ее правильность, поскольку позволяет развивать логическое мышление учащихся посредством мультимедиа в наиболее доступной и привлекательной, и в игровой форме, усиливать творческую составляющую процесса обучения.

Эта тема актуальна, так как новые стандарты предусматривают практическую направленность в сфере образования, поэтому предъявляют новые требования к методике преподавания предметов не только естественно-математического цикла, но и гуманитарного. В настоящий момент задача сферы образования - это разработка новых технологий обучения.

Субъектами взаимодействия чаще выступали обучаемый - ученик и обучающий - учитель. Традиционно взаимообмен информацией осуществлялся между двумя субъектами образовательного процесса, которые имели возможность иметь обратную связь.

С появлением ИКТ, имеющий возможность осуществлять обратную связь, являясь источником учебной информации и различных уровней, как по сложности, так и по содержанию. Теперь интерактивный диалог осуществляется не только с обучающим, но и со средством обучения, функционирующим на базе ИКТ.

В настоящий момент обучение без цифровых технологий представить невозможно, которая позволяет использовать и текст, видео в интерактивном режиме и тем самым расширяя области применения компьютера в учебном процессе. А новая компьютер техника, обладающая практически неограниченными возможностями построения любого визуального ряда, позволяет провести урок на высоком уровне.

Как показывает опыт, использование ИКТ повышает качество и эффективность обучения, развивает учебную деятельность. Это эффективный стимул обучения учащихся.

Но как показывает опыт использования готовых пакетов мультимедийных программ, целесообразней применять их на таком типе урока, как урок - изучение нового материала. Мультимедийные программы в данном случае играют роль источника знаний или помощника в поиске ответов на поставленные учителем вопросы. Конечно, в современных условиях невозможно проводить каждый урок с сопровождением компьютерной техники, поэтому необходимо произвести отбор тех тем, где применение средств мультимедиа наиболее актуально и обеспеченно программой.

Безусловно, нельзя переоценивать возможности мультимедиа программ. Они ни в коей мере не могут заменить учителя на уроке. Превращать урок в простую демонстрацию красивых картинок ни в коем случае нельзя.

Итак, готовые мультимедийные программы имеют целый ряд достоинств. Но объём содержащейся в них информации невозможно уложить в 90 минут урока, так как кроме усвоения нового материала обучаемые должны закрепить свои знания. Поэтому нужно освоить программу Microsoft PowerPoint. Эта программа позволяет привести материал урока в соответствие с конкретными целями и задачами, поставленными перед изучением нового материала, а также появляется возможность провести урок в том методическом ключе, с помощью которого преподаватель выстраивает свой план работы.

Компьютерные презентации обладают целым рядом возможностей:

1. Одновременно использовать учебные информации в виде текста, диаграммы, анимации, графика;
2. Представление на слайдах одновременно текст и видео, содержащие материалы новой темы;
3. При просмотре презентации изменять последовательность слайдов;
4. Имеет возможность возвращаться к просмотренному слайду;
5. Есть возможность вставлять несколько изображений для сравнений во время просмотра.

В компьютерных презентациях есть свои достоинства, увеличивает темп урока, и конечно же заменяют мел и доску. Все важные этапы урока зафиксированы учителем на слайдах заранее, поэтому преподавателю не приходится отнимать от урока время на записи на доске.

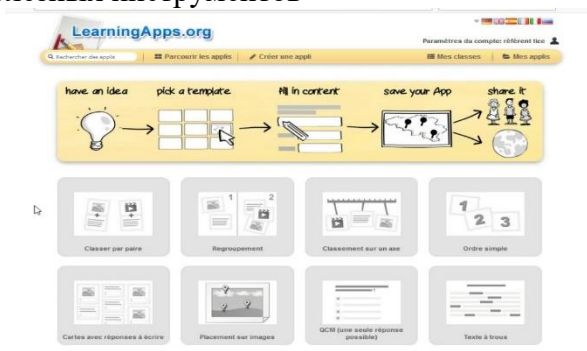
Ещё одним положительным моментом презентаций является постоянное наличие необходимой информации перед глазами детей, а также возвращение к нужной информации при необходимости на любом этапе урока. Таким образом, у них работают сразу два вида памяти (визуальная, слуховая), что способствует лучшему усвоению нового материала.

Кроме презентаций на уроках в этапах повторения и закрепления можно использовать разные онлайн игровые платформы. С помощью игровых платформ во время урока можно разбудить интерес и повысить внимание обучающихся. Эти платформы помогают создать различные интерактивные задания, используя из каталога понравившееся упражнение, либо создать собственное упражнение из представленных шаблонов. Эти программы просты в использовании и помогают создавать оптимальные упражнения как для интерактивной доски, так и для индивидуальной работы на компьютерах, не требует специальных знаний и навыков преподавателя, позволяет создавать интерактивные упражнения с использованием картинок и тестов. Встроенный поиск изображений автоматически находит и предлагает изображения. Кроме того, онлайн-редактор позволяет удаленно выполнять упражнения и собирать статистику выполнения студентами заданий. Вы можете распечатать печатные формы и использовать их в качестве самостоятельных учебных заданий. Хотелось бы выделить таких универсальных образовательных ресурсов, помогающие решить одну из основных задач образовательного процесса:

1. LearningApps - бесплатный сервис для создания обучающих игр и игровых упражнений. Является одним из самых популярных онлайн-сервисов, которые используют в своей работе преподаватели.

Плюсы сервиса:

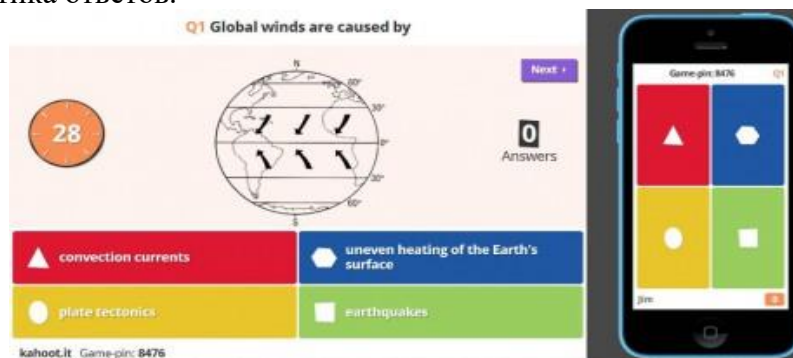
- сервис русифицирован (+5 других языков).
- регистрация на сайте требуется только для создания собственных упражнений.
- позволяет создать, используя шаблоны, более 20 видов игровых упражнений и онлайн-игр.
- интуитивно понятный интерфейс и простое создание упражнений.
- позволяет делиться упражнениями: упражнения встраиваются в блог, можно поделиться ссылкой с учеником и распространить упражнение в социальных сетях, можно использовать QR Code.
- скачать упражнение в формате SCORM и вставить его в систему дистанционного обучения (например, Moodle).
- создавать классы и мониторить как ученики проходят упражнения (прошел/не прошел)
- включает 5 полезных инструментов

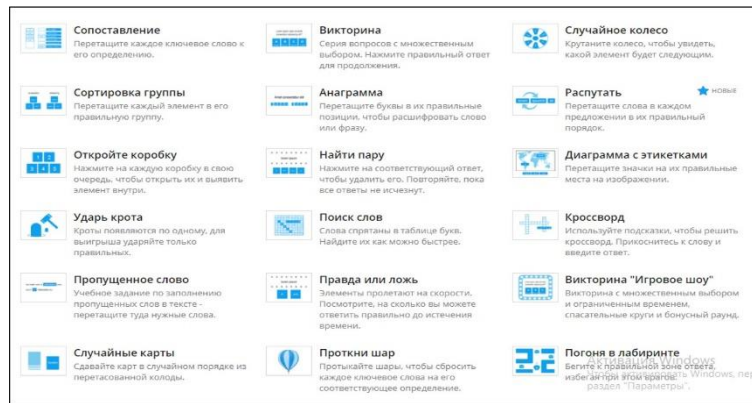
2. Kahoot.com - один из самых известных сервисов для преподавателей. Он позволяет создавать интерактивный контент для вовлечения обучающихся, использовать его как в классе, так и для самостоятельной работы слушателей. Ссылка на сервис: <https://kahoot.com>

Плюсы и возможности сервиса:

- понятный интерфейс.
- современный дизайн создаваемых активностей.
- можно подключить для прохождения любое количество участников.
- позволяет поделиться ссылкой на тест на сайте или в социальных сетях.
- созданную викторину можно пройти непосредственно через мобильное приложение или на сайте сервиса.
- возможность дублировать и редактировать тесты, что позволяет учителю сэкономить много времени.
- есть статистика ответов.

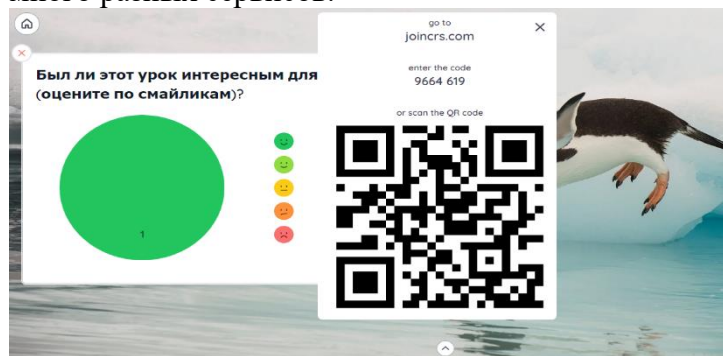

3. Wordwall - позволяет педагогу в один клик разрабатывать игры в интерактивной и печатной версиях. Большинство шаблонов игр функционируют в **интерактивной** и **печатной** версиях. **Печатный вариант** можно загрузить в виде файла формата **PDF**. Вы можете использовать имеющиеся версии игры или начать её создание с нуля.

Вы можете подготовить игровое упражнение, внедрить его на сайт или отправить ссылкой ученикам. Задания можно персонализировать. То есть назначить задание, где ученик указывает свою фамилию. Благодаря этому, вы можете отследить результаты работы каждого ученика

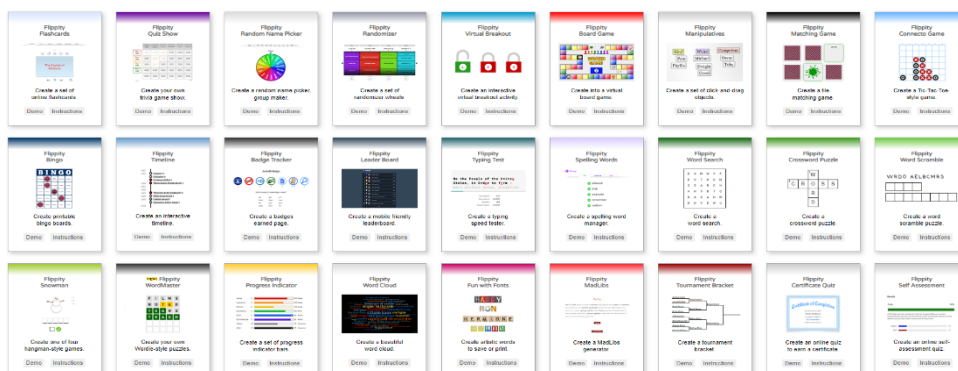
4. Classroom - онлайн-доска с полезными виджетами для урока. Доска Classroomscreen обеспечивает учителя удобными и эффективными инструментами управления уроком. Все необходимые инструменты размещаются на одном экране, не надо открывать в браузере много разных сервисов.

5. Flippity - позволяет создавать игровые упражнения на основе Google-таблиц. **Преимущества:**

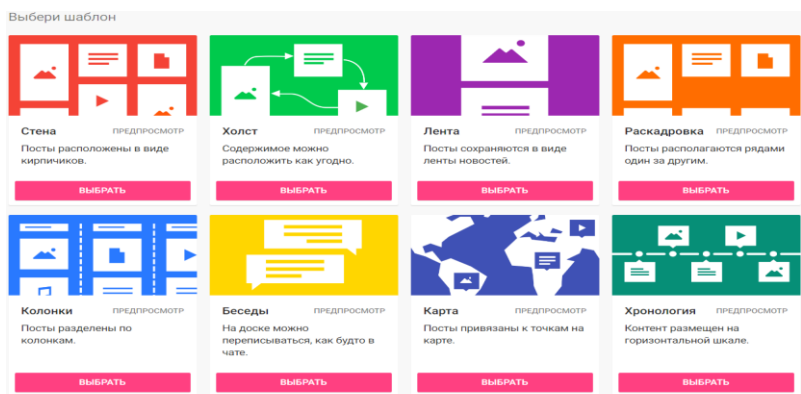
- включает множество вариантов игровых упражнений. К каждому шаблону имеется инструкция по созданию.
- бесплатный.
- можно поделиться ссылкой на упражнение.
- регистрации не требуется.
- часть упражнений можно распечатывать.
- можно сформировать сертификат.

Ссылка на сервис: <https://flippity.net>

6. Padlet - виртуальная доска для онлайн-уроков, инструмент дистанционного обучения, который можно использовать почти на любых предметах. Удобство сервиса в том, что обсуждать задания можно в режиме реального времени: ученик вывесил свою работу на доску, а учитель её сразу увидел и смог оценить и прокомментировать, не собирая тетради и не скачивая документы на компьютер.

Можно оформить доску в виде стены, холста, ленты, колонок, беседы или карты:

Это только часть таких платформ, которые используют все преподаватели, не только общеобразовательных дисциплин, но и специальных дисциплин.

Варианты использования этой технологии:

1. Простой способ создать собственные учебные ресурсы;
2. Многие модели ресурсов представлены в интерактивных и в печатных версиях;
3. Наличие классических (викторина, кроссворд) и уникальных шаблонов: аркадных игр (погоня в лабиринте, самолет и т.д.);
4. Возможность сменить учебную задачу на другую модель одним кликом;
5. Возможность настроить готовый материал под свой урок и стиль преподавания;
6. Учебные задания можно использовать в качестве домашнего задания.

Конечно же компьютер не может заменить полностью учителя. Только преподаватель имеет возможность заинтересовать учащихся, побудить в них любознательность, завоевать их доверие, направить их на те или иные аспекты изучаемого предмета, вознаградить за усилия и заставить учиться. Как уже говорилось ранее, компьютер и информационные носители являются хорошим средством преодоления некоторых проблем, существующих у образования.

Список литературы

1. Жилкин В.В. Информационно-технологические средства в профессиональной деятельности педагога. -- Материалы Интернета по адресу: <http://center.flo.ru> в рубрике «В помощь учителю».
2. Журавлёв Д. Ребёнок и компьютер. //Народное образование. - № 7.-2002.- [113-122].
3. Новикова Т. Проектные технологии на уроках и во внеурочной деятельности. //Народное образование. - № 7. - 2000. - [150-151].
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. /Под ред. Полат Е.С./ - М., 1999. - [3-5].
5. Осин А.В. Электронные издания и ресурсы и педагогические технологии. - //Бюллетень Федерального депозитария электронных средств учебного назначения и электронных изданий для общего среднего образования. - № 2. - 2003. - [2-4].
6. Белкова, М.М. Использование информационно-компьютерных технологий на уроках [1, 15].

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ БАРЫСЫНДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ МАҢЫЗЫ

Корганбаев Нурлан Темиржанович

«О.Көшеков атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК

Атырау қаласы

Ғылымның қарқынды дамуы кезінде көптеген корпорациялар өз өндірістерінің барлық деңгейлерінде ең жаңа технологиялармен жұмыс істеуге дайын қызметкерлерді қажет етеді. Білім беру негізгі құндылықтардың бірі болып табылады, оның көмегімен қызметкердің интеллектін қалыптастыру және оның цифрлық трансформация жағдайында жұмысқа орналасуын қамтамасыз ету жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасында көрсетілетін қызметтердің білім беру секторын цифрландыру 1997 жылы білім беру саласын автоматтандыруға, оның ішінде онлайн-оқытуды тарату жолымен басталды. Алайда, қоғамдық өмір салаларындағы цифрландыру үдерісі үшін қатысушылардың рөлдік міндеттері мен жауапкершілігін айқындаудың өзекті қажеттілігі ұзақ уақыт сақталды. Осы жағдайды ескере отырып және елдің бәсекеге қабілеттілігі үшін цифрландырудың маңыздылығына байланысты 2017 жылғы 12 желтоқсанда "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасы бекітілді. Осы бағдарламаға сүйене отырып, цифрландыру - білім беру саясатын оңтайландыру мен жеделдетудің инфрақұрылымдық-технологиялық негізі болуға арналған. Жаңғыртудың өзекті міндеттерінің бірі техникалық және кәсіптік білім беру (бұдан әрі - ТЖКБ) мазмұнын жаңарту болып табылады. ТЖКБ мазмұнын жаңартудың басты мақсаты білім беру бағдарламаларын жаңарту, критериялды бағалау жүйесін енгізу, білім беру процесін қашықтықтан және электрондық басқару контекстінде оқытушылардың педагогикалық шеберлігін жетілдіру болып табылады. ТЖКБ ұйымдары білім беру мазмұнын жаңартуға белсенді ұмтылуда. Білім беру бағдарламалары сыни ойлау қабілеттерін және ақпаратты өз бетінше іздеу дағдыларын дамытуға бағытталуы керек.

Бүгінде О.Көшеков атындағы Атырау аграрлық - техникалық колледжі Атырау облысының ТЖКБ ірі ұйымдарының бірі болып табылады. Колледж – темір жол саласы, көлік жөндеу, электр энергетикасы, сандық технологиялар, агрономия, құрылыс салалары және т.б. мамандықтар бойынша кадрлар даярлауды жүзеге асыратын оқу орны. Оқыту 14 мамандық бойынша жүргізіледі. Колледж барлық мамандықтар бойынша институционалдық және мамандандырылған аккредиттеуден өтті, бұл қоғамның ұсынылатын білім беру қызметтерінің сапасын мойындауы болып табылады.

Цифрландыруды іске асыру үшін колледжде оқытуға арналған заманауи материалдық-техникалық база бар: оқу кабинеттері, заманауи зертханалар, компьютерлік сыныптар, токарлық және слесарлық шеберханалар, дәнекерлеу шеберханалары, компьютерлермен, ноутбуктермен, интерактивті тақталармен жабдықталған бөлшектеу-монтаждау шеберханалары. Барлық кабинеттерде Интернетке қол жетімділік бар. Барлық компьютерлер жоғары жылдамдықты жергілікті желіге біріктірілген.

Білім беруді цифрландырудың сәттілігінің басты шарты - оқытушының жаңа ұстанымы (жаңа компьютерлік техникамен жұмыс істеу тәсілдерін білу және осы білімді педагогикалық міндеттерді шешу үшін тиімді пайдалана білу). ТЖКБ жүйесін цифрландыру колледж оқытушыларының біліктілік талаптарына өзгерістер енгізеді, олар оқытушылардың цифрлық жүйемен байланысты жаңа нақты білімді игеруін талап етеді.

Колледждің білім беру қызметін 100-ден астам оқытушылар мен өндірістік оқыту шеберлері жүзеге асырады. Колледж оқытушылары " Техникалық және кәсіби, орта

білімнен кейінгі білім беру педагогтарының кәсіби құзыретін дамыту» тақырыбы бойынша біліктілікті арттыру курстарынан өтуде.

Жаңа білімді игеру және жетілдіру үшін колледж жанынан тұрақты негізде компьютерлік сауаттылық мектебінде жаңа цифрлық технологиялар бойынша оқыту жүргізіледі. Сабақтарды өткізу барысында оқытушылар компьютерлік, Smart-технологияларды пайдаланады, аудио, видео демонстрацияларды, проблемалық, дамытушылық оқыту, сыни ойлау әдістерін қолданады. Сабақтарда планшеттер, ұялы телефондар мен Интернеттің көмегімен заманауи компьютерлік технологиялар қолданылады, AutoCAD, Компас, Photoshop қолданбалы бағдарламалары қолданылады. Сонымен қатар оқытудың интерактивті әдістерін қолдану мүмкіндіктерін де пайдалануда. Қазіргі заманғы ғылыми-техникалық үрдіс қарқыны білім беру жүйесінің алдына оқыту технологиясын жетілдіру міндеттерін қойып отыр. Тәуелсіз елдің болашағы білім беру жүйесіне байланысты. Осыған байланысты педагог мамандар оқытудың ең тиімді әдіс-тәсілдерін зерттеп, тәжірибе жүзінде сынап келеді. Бірнеше оқыту әдістерін салыстыра қарастыру арқылы әр оқытушы оқытудың жаңа технологияларын таңдап, ой елегінен өткізіп, өздерінің сабақтарында қолданады.

Оқушы мен компьютер арасындағы оқытуды интерактивті деп атайды. Мұндай қарым-қатынас оқушылардың қандай да бір тапсырманың шешімін табуға тырысқан кезде байқалады. Интерактивті оқытудың басты мақсаты – оқушыларды өз бетінше тапсырманың жауабын табуға үйрету.

Педагогикалық іс-тәжірибеде қолданыс тапқан, студенттер арасында апробациядан өткен интерактивті оқытудың түрлері – LearningApps.org, Joyteka, Wordwall және т.б. Бұл әр түрлі пәндер бойынша интерактивті оқу-әдістемелік қосымшалар жасауға мүмкіндік беретін білім беру мекемелеріндегі білім беру процесін қолдау үшін арналған бағдарламалар. Қысқаша тоқталсақ, LearningApps.org деген не? Ол:

- интерактивті оқыту;
- интерактивті модульдердің көмегімен оқыту және оқыту процесін қолдау;
- модульдерді жылдам құру және өзгерту;
- тапсырмалар базасын жинақтап, қолжетімді ету;
- онлайнда оқу, жаппай тегін қолдану.

Оқытушы LearningApps.org платформасында жеке пайдаланушы ретінде тіркеліп, аккаунт құрады. Өз оқу модульдерін жасап, сақтайды, сонымен қатар басқарады. Пайдаланушы оқу модульдерінің авторы ретінде жасаған контентті жасырын статистикада көре алады. Оқытушы «Барлық жаттығу», «Жаңа жаттығу», «Менің сыныптарым», «Менің жаттығуларым» қызметтерін пайдаланады. «Жаңа жаттығу» қызметі: жұпты табу, классификация, хронологиялық кесте, мәтін енгізу, суреттерді іріктеу, викториналық сұрақтар, бос орындарды толықтыру, аудио/видео контент, кім миллионер болғысы келеді?, пазл, сөзжұмбақ т.б. модульдерді ұсынады. Модуль құрылымы: жаттығу атауы, жаттығу сипаттамасы, тапсырма түрі, мәтін, сурет, аудио, видео, элемент қосу, кері байланыс, фон, көмектен тұрады.

Оқытушы модульдерге тапсырма енгізіп, сақтау арқылы «Менің жаттығуларым» базасын толықтырады. Барлық жеке оқу модульдерінің шифрленген веб-сілтемелері болады. Оқушылар іздеу жүйелері немесе LearningApps.org оқу модулінің авторы шифрланған веб-сілтемесі арқылы өтеді немесе бағдарламаны белгілі бір аудитория үшін қолжетімді ету үшін кірістіру кодын пайдалана алады. Оқу модулінің авторы тапсырмаларды сайтта жариялай алады.

Білім беру саласында жаңа компьютерлік, Smart-технологияларды енгізу білімді репродуктивті берудің ескі схемасынан оқытудың жаңа, креативті түріне көшуге алып келеді. Дарынды жастарды дамыту және қолдау мақсатында колледжде оқытушылар робототехника бойынша үйірме, 3D модельдеу бойынша олимпиадалар, ақпараттық технологиялар бойынша конкурстар ұйымдастыруда.

Қазіргі уақытта колледжде оқу процесі "Platonus" — автоматтандырылған ақпараттық жүйесімен сүйемелденеді. "Platonus" (Платон) – бұл жоғары оқу орындары мен

колледждерге арналған автоматтандырылған ақпараттық жүйе, оның ішінде студенттерді басқару, электрондық құжат айналымы жүйесімен біріктірілген қашықтықтан оқыту ішкі жүйелері бар.

Бүгінгі таңда Қазақстанның кредиттік білім беру жүйесінің барлық талаптарына ең оңтайлы және сәйкес келетін "Platonus" болып табылады.

"Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасы – цифрлық технологияларды пайдалану есебінен еліміздің әрбір тұрғынының өмір сүру деңгейін арттыруға бағытталған маңызды кешенді бағдарлама. Бағдарламаның негізгі мақсаттары Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай – ақ экономиканың түбегейлі жаңа траекторияға-Болашақтың цифрлық экономикасына көшуі үшін жағдайлар жасау болды. "Цифрлық Қазақстан" бағдарламасы шеңберінде іске асырылған барлық іс-шаралар мен жобалар мемлекеттік басқарудың тиімділігі мен ашықтығын арттыруға, халықты жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге, білім беру мен денсаулық сақтау сапасын арттыруға, сондай-ақ инвестициялық ахуалды жақсартуға, еңбек өнімділігін және үлестің өсуін арттыруға көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 12.12.2017 жылғы №827 қаулысымен бекітілген" Цифрлық Қазақстан - 2020 " мемлекеттік бағдарламасы;
2. Захарова И. Г. Білім берудегі ақпараттық технологиялар. Оқулық / И.Г. Захарова. М.: "Академия". 2010.
3. Істеміров К. Қазіргі педагогикалық технологиялар мен оқыту құралдары. - Алматы, 2007. - С.
4. Түсіпова А.Ж. Компьютер жаңаоқытудыңтехнологиясы. Алматы, 2012.
5. Бейсенова Г. Жаңа ақпараттық технологиялардың тиімділігі. Қазақстан мектебі № 6 – 2006 ж.
6. Дәстүрлі және электрондық оқытуды кіріктіру. Қазақстан мектебі, № 7,8 – 2006 ж.

САБАҚ БЕРУ ҮРДСІНДЕ ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ҚОЛДАНУ

Кабдолова Гулсара Тулегеновна

О.Көшеков атындағы Атырау аграрлы – техникалық колледжі
Атырау қаласы

Қазіргі кездегі қоғам дарынды, қабілетті адамдарды қажет етеді. Білім саласы – біртұтас жүйе болғандықтан, инновацияға үнемі орын табылады. Инновацияның қажеттігі сыртқы себептермен де анықталады. Яғни, адамдардың мұқтаждығын қамтамасыз ету қажеттілігі, мектеп оқушыларының білімге, шеберлікке деген ұмтылысы, жоғары сапалы білім алудағы жеке тұлғаның дамуы болып табылады. Білім берудегі жаңалық пен қоғамдық жаңалық бір ғана мақсатты көздейді, олар даму мен прогрестің қабілетін арттыруы қажет.

Қоғамдық қажеттіліктің деңгейі мен сипаты ғана жаңалықты енгізу бойынша істелген жұмыстың бағыты мен жемісін анықтайды. Сондықтанда, оларды негіздеуде тар шеңберде қолданылатын міндеттермен шектеліп қалмауымыз керек. Осы орайда, цифрлық технологияны қолдану арқылы танымның жаңа деңгейіне өсу жолдарын анықтау – өмірдің барлық саласында, соның ішінде білім беру жүйесінде қарқынмен қарастырылып келе жатқан мәселе болып табылуда. Цифрлы технологияларды сабақта жан-жақты қолдану, мұғалімнің көптеген қиындаған қызметтерін жеңілдетіп, таным деңгейінің кеңеюіне мүмкіндік туғызады.

Цифрлық білім беру контенті – бұл интерактивтік формадағы оқытуды қамтамасыз ететін оқытылатын пәндер бойынша цифрлық дидактикалық материалдар: фотолар, дыбыс

және бейне фрагменттер, статистикалық және динамикалық моделдер, виртуалдық шындық және интерактивтік моделдеу объектілері, сияқты таға да басқа материалдар. Технология дамыған кезеңде білім жүйесіне өзгерістер енгізілуде. Мұғалімдер қашықтан оқыту барысында өздерінің оқыту әдістері мен тәсілдерін жаңартып қана қоймай, білімге деген қолжетімділікті арттыру қажеттігін түсінді.

Ол үшін үздік мұғалімдер мен оқытушылардың бейнесабақтарын ғаламтор желісі арқылы баршаға қолжетімді етсе, білім алушы да, жас маман да өзіне қажеттісін алуға мүмкіндік алды. Қазіргі білім беру жүйесіндегі инновациялық өзгерістердің прогрессивті өсімін ескеретін болсақ, тек қана базалық компьютерлік білік пен дағдыны меңгеру жеткіліксіз. Педагогтердің әр тарапты ізденушілік қасиеті үнемі қозғалыста болуы керек және инновациялық-технологиялық бағыттағы танымы үнемі сабақ үрдісінде іске асып отыруы қажет. Электронды білім беру жүйесіне сай педагогтердің біліктілік деңгейлерін бірнеше тарапқа жіктеп көрсетсек: қарапайым бейімдеушілік деңгей. Бұл деңгейде компьютер және компьютерлік техниканы қолдану дағдылары, оқу үрдісінде қолданбалы бағдарламалық құралдарды қолдану мүмкіндіктері қарастырылады. Іс әрекеттік ізденістік деңгей. Педагог АКТ-мен жұмыс жасау негіздерін практикалық тұрғыда меңгереді. Жүйелік шығармашылық деңгей. Электронды оқу-әдістемелік құралдарды құрастыру, веб сайттар құрастыру.

Цифрлық білімдік ресурстар порталға қосылу орнынан тәуелсіз түрде әрбір пайдаланушы үшін ыңғайлы әр түрлі форматтағы ақпарат болып табылуы тиіс. Цифрлық білімдік ресурстарды педагогтар сабақ жүргізу үшін де, оқушылар оны өз беттерімен сабаққа дайындалу үшін және анықтамалық материалдар ретінде де пайдалана алатын болады. Цифрлық білім ресурстары оқытушыларға оқytудың әр түрлі мақсаттары үшін оқу материалын қалыптастыруға мүмкіндік беруі тиіс. Цифрлық білім ресурстарын дайындаудың негізі видео мультимедиялық түсіндіруге сүйенеді. Кез-келген тапсырма диалог ретінде көрсетіледі. Оқушылардың танымдық ой-қабілетінің артуына үлесін қосатын нақты дүние – цифрлық білім беру ресурстары. Цифрлық ақпарат көздеріне: цифрлық білім беру ресурстары, электронды оқулықтар, инновациялық оқу-әдістемелік кешендер, виртуалды зертхана, күрделі құрылымды ақпараттар көзін (цифрлық мұражай, кітапхана, энциклопедия) жатқызуға болады. Міне, осының барлығы цифрлы заманның нақты дәлелі бола алады. Бұл технологияның ерекшелігі – оқушының танымдық белсенділігін, ізденімпаздығын қалыптастыра білу.

Білім беру үдерісінде цифрлық білім беру ресурстарын қолданудағы маңызы, әдістемелік ерекшеліктердің сипаттамасы, электронды оқыту жүйесі жобасы аясында жасалған Цифрлық білім беру ресурстары (бұдан әрі — ЦБР) мазмұны мен құрылымын талдау қарастырылған. Сонымен қатар, ЦБР-ге қойылатын талаптар, қағидалар, топтамалардың мазмұны, және оны қолданудың әдістері көрсетілген. Елімізде ақпараттық технологиялар мемлекеттік басқару саласында ширек ғасырдан бері табыспен қолданылып келеді. Қазіргі таңда мемлекет ұсынатын қызметтердің көпшілігі электрондық тәсілмен көрсетіледі. Бұл орайда шалғай өңірлерге де тарала бастаған электронды үкімет — e-gov желісінің рөлін атап өту керек.

Білім саласын дамыту инновацияны ендіруге септігін тигізіп, жастарды қазіргі еңбек нарығында бәсекеге қабілетті болуға қажетті керекті білімдер мен дағдылармен қамтамасыз етеді. Ernst&Young халықаралық компаниясының зерттеу мәліметі бойынша мемлекеттің білім мен экономикасының арасында тікелей байланыс байқалады. Мәселен, бастауыш білім берумен қамтылуды 1 пайызға арттыру мемлекеттің жалпы ішкі өнімін 0,35 пайызға көтереді. Жоғарғы сыныптарды оқыту мерзімін бір жылға көбейту мемлекеттің жалпы ішкі өнімін 0,44 пайызға арттырады. Ұзақтығы 10 жылға созылатын білім берудің стратегиялық бағдарламаларын іске асыру мемлекеттің ішкі жалпы өнімін 5 пайызға көбейтеді. Бұл ретте орташа баллдан 5 балл жоғары алған мемлекет еңбек өнімділігін 2,5 пайызға және жалпы ішкі өнімді адам басына шаққанда 1,5 пайызға арттыра алады.

Цифрлық білім беру ресурстары білім беру мазмұнын анықтайтын электрондық оқыту жүйесі компоненттерінің бірі болып табылады. Білім берудің жоғары сапасын

қамтамасыз ету үшін, оқу үдерісінде өскелең ұрпақтың ЦБР белсенді қолдану, бүгінгі таңда берілген бағдарлама аясындағы педагогикалық қоғамдастықтың алдында өзекті мәселелердің бірі болып табылады. 2011 жылы Ұлттық ақпараттандыру орталығы жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білім ресурстарын дайындау стандартын әзірлеген болатын. Ол жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білім ресурстарын дайындауға қойылатын педагогикалық, психологиялық, техникалық және дизайн-эргономикалық талаптардың жиынтығын ұсынады және электрондық басылымдарды дайындаушыларға арналған және электрондық оқыту жүйесі (e-learning) үшін әзірленетін барлық цифрлық білім ресурстары үшін қолданылады.

Осы стандарт бойынша цифрлық білім ресурстары — бұл білімдік процесс субъектілерінің интерактивтік қашықтықтан өзара әрекеттестік ретінде электрондық оқытудың ақпарат қатынастық білімдік ортасының жинағын құруды қамтамасыз ететін электрондық тасуыштардағы дидактикалық материалдар деп анықталған.

Стандарттағы жалпы талаптар:

– Қазақстандық білім беру мазмұнын анықтайтын мемлекеттік құжаттарға сәйкестігі;

– Оқыту процесінің заңдылықтары мен қағидаларын есепке алу;

– Пән саласы білімдеріндегі педагогика ғылымының жетістіктерін есепке алу;

– ЦБР-дың мазмұны ұлттық дәстүрлер ескеріліп дайындалынады.

Цифрлық білім ресурстарға қойылатын жалпы педагогикалық талаптар:

Ғылымилық қағида бойынша:

– оқу материалының мазмұнын баяндаудың ғылыми дұрыстығы;

– пайдаланылатын терминологиялардың қазіргі заманғы түсіндірмелерге сәйкестігі;

– оқу материалын баяндау түсінікті, нақты, толық және қайшылықсыз болуы тиіс.

– оқу материалын оқушылардың нақты жас ерекшеліктеріне бейімді түрде ұсыну.

– оқушыларда парасаттық, адамгершілік, физикалық артық жүктемелердің болмауы.

Көрнекілік қағидасы бойынша:

– Оқу материалын қабылдауға және қайта өңдеуге сезім мүшелерін мақсатқа лайықты қатыстыру;

– Оқу материалын барынша көрінерлік ету.

– Баяндамалар, презентациялар, рефераттар және тағы сол сияқтыларды даярлауға үшін қажетті объектілердің үлкен қоры;

– Энциклопедиялық сипаттағы қосымша ақпараттарды тез арада алу мүмкіндігі;

– Пәндік виртуалды ортада оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамыту;

– Оқушының пәнді оқуын өзіне ыңғайлы темпте және материалды игеруді өзінің жеке қабылдау ерекшелігіне байланысты таңдалған деңгейде ұйымдастыруына көмектесу;

– Оқушыларды заманауи ақпараттық технологияларға үйрету, АТ меңгерудегі талпыныстарын және олармен үнемі жұмыс істеуді қалыптастыру.

Білім беру үдерісінде ЦБР-ды қолданудың негізгі әдістері:

Біріншіден, жаңа материалды түсіндіргенде немесе жаңа сабақты бекіткенде қолдану әдісі. Бұл жағдайда анимациялық, бейне үзінділер, дыбыстық файлдар, графикалық кескіндерді көрсету сияқты ЦБР-ды пайдаланған дұрыс.

Екіншіден, оқушының өзіндік оқу іс-әрекетін ұйымдастырғанда. Бұл жағдайда оқу комплексінің барлық материалдары пайдалы болуы мүмкін.

Үшіншіден, ЦБР-ды әртүрлі бақылауларды (кіріс, ағымдық, кесінді, қорытынды) ұйымдастырғанда. Мұнда бақылау-диагностикасы оқушылардың компьютерлік тестіленуі.

Төртіншіден, мультимедиялық құралдарды пайдалану арқылы ЦБР-ды нақты бір пән не бағыт бойынша топтастыруға мүмкіндік беретін әдіс.

Бесіншіден, ЦБР-ды лабораториялық жұмыстарды орындау кезінде. Мұндай ЦБР –дың артықшылығы қолдануы өте үлкен және қымбат тұратын құрылғылардан тұратын оқу кластары мен лабораторияларды алмастыруға мүмкіндік береді.

Алтыншыдан, жаратылыстану ғылыми циклінің пәндері мен информатика және АКТ үшін интерактивті ЦБР-ды жаттықтырушы ретінде қолдану әдісін айтуға болады.

Жетіншіден, оқушыларға мұғалімнің қатысуынсыз өздеріне ығайлы уақытта, өз темпінде теориялық материалдармен танысуға, лабораториялық жұмыстар мен тестік тапсырмаларды орындауға мүмкіндік беретін қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру әдісін айтуға болады.

Қорытынды. Сандық білім ресурсы мұғалімді алмастыра алмайды, бірақ мұғалімге қосымша материалдарды ұсынады, яғни сабақ мазмұнын ақпараттық коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялық мүмкіндіктерімен толықтыруға, оқушылардың назарын аса маңызды оқу тақырыптарына аударуға, қажет болған жағдайда оқушылардың назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге, сабақтың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, оқушылардың пәнге деген қызығушылықтарымен және т. б. құбылыстармен байланыстыруын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Оқыту үрдісін жаңаша ұйымдастыру мұғалімнің оқушының өзін-өзі дамытуына қолайлы жағдай жасай отырып, оның шығармашылығының өздігінен іс-әрекет ету даралық қабілеттерінің артуына себін тигізеді. Мұндай жаңа технологияларды пайдаланып оқыту барысында оқытушыға қойылатын негізгі талап баланың берген жауабын түзету, берілген тапсырманы орындау жолдарын көрсету, балаға өз ойын рет-ретімен толық жеткізуді үйрету болып табылады. Өз ойын қысылмастан айтуға мүмкіндік беру, оған пікір еркіндігін сездіру баланың сол сабаққа деген қызығушылығын арттырады. Педагог жаңа инновациялық педагогикалық технологияларды пайдалану барысында өзін-өзі дамытады және қалыптастырады. Қорытындылай келе, Әрбір жаңа дүниенің тиімді және тиімсіз тұстары болады. «Қиын кезең кемел адамдарды қалыптастырады».

Әдебиеттер:

1. Жалпы орта білім беру мекемелеріндегі электрондық оқыту жүйесі үшін цифрлық білімдік ресурстарды дайындау стандарты (www.nci.kz)
2. АҚ «Білім беруді ақпараттандырудың ұлттық орталығы» (www.nci.kz)
3. Білім беру жүйесінің басшы және ғылыми-педагогикалық кадрлары біліктілігін арттыратын республикалық институт (www.rpkso.kz)
4. Роберт И. В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты). 3-е изд., доп. -М.: ИИО РАО, 2010. -356с.
5. Савелова Е. В. Цифровые образовательные ресурсы в школе: методика использования. Обществознание. Сборник учебно-методических материалов для педагогических вузов. – М.: Университетская книга, 2008. -224с.
6. Қадірбаева Р.І. Жаңа ақпараттық-білім технологиясын пайдаланып оқытудың ерекшеліктері //Шығармашылық іс-әрекетті дамыту арқылы бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру мәселелері: Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары. -Шымкент-Москва, 2009. — Т. III. — Б. 174–178.

IT МАМАНДАРЫН ДАЙЫНДАУДА ДАМЫТА ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

Ибраһім Саят Ибаршұлы

Атырау индустриалды колледжінің арнаулы пән оқытушысы

Бүгінгі күнде педагогикалық технология мәселесі теориялық және ғылыми қолданбалы бағыт тұрғысынан зерттеу арқауы болып отыр. Теориялық тұрғыдан алып қарағанда, педагогикалық технология педагогиканың категориясы ретінде қарастырылады, оның мәні, құрылымы айқындалады; педагогикалық іс-әрекеттің әр түрлі саласындағы (дидактика, тәрбие, білім беруді басқару) педагогикалық технологияның ғылыми негіздері

оқып үйреніледі; педагогикалық технологияны жобалаудың әдіснамасы мен теориясы зерттеледі, педагогикалық технология теориясының негіздері ашып көрсетіледі.

Жаңа технологияларды меңгеру педагогтің зияткерлік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және де басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін – өзі дамытып, оқу – тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Қазіргі кезде білім мен техниканың даму деңгейі әрбір білім алушыға сапалы және терең білім беруіне жағдай жасап отыр. Оқытушы баяндайды, әңгімелейді, түсіндіреді, ал студент тыңдайды, қабылдайды, ойлайды т.б, таным әрекетерін жасайды.

Егер педдог өткізген сабақтарына дәстүрлі оқыту технологиясы мен жаңашыл оқыту технологиясына жүргізілген талдау нәтижесін төмендегі кестеден байқауға болады.

Оқытудың жаңа технологиясыны	Дәстүрлі технологиясы
<p>Оқушының пәнге деген жеке қызығушылығын оятады;</p> <p>Танымдық қабілеттілігін қалыптастырады;</p> <p>Әлеуметтік мәдени тәрбие қалыптастырады;</p> <p>Оқушыны шығармашылық жұмысқа баулиды;</p> <p>Оқытушының уақытын үнемдейді</p> <p>Қосымша мәліметтер береді.</p>	<p>Үлгілік құрылым.</p> <p>Сабақта уақытта тиімсіз бөлу.</p> <p>Сабақта тек материалға бастапқы бағдарлау қамтамасыз етіледі, ал жоғары деңгейге жету үй тапсырмасына жүктеледі.</p> <p>Білім алушылар бір-бірінен оқшауланады.</p> <p>Дербестіліктің болмауы.</p> <p>Білім алушылардың енжарлығы немесе сырт көзге белсенділігі.</p> <p>Әлсіз тілдік қызмет (оқушының орташа сөйлеу уақыты – күніне 2 минут). Әлсіз кері байланыс.</p> <p>Жеке оқудың болмауы</p>

«Жүз рет естігеннен, бір рет көрген артық» деген сөздерді ескере отырып, сабақтарымызда мүмкіншілігіне қарай инновациялық технологияны пайдаланып отырсақ оқытушының ұтары мол деп ойлаймын. Тек оларды тиімді, жүйелі түрде қолдану оқытушының шеберлігіне байланысты әр қилы жүзеге асырылуы мүмкін.

Сол үшін де әрбір педагог өзі өткізетін сабағын мазмұнды да, әрі қызықты етіп өткізуі үшін жаңа оқыту технологияларды қолданып келеді. Ақпараттық технологиялар мамандығының студенттеріне арнаулы пәнін өткізу кезінде дамыта оқыту технологиясын қолдану кезінде сабақтың жан – жақты мазмұнды, әрі студенттерге әсерлі, түсінікті ететініне көзім жетті. Тағы бір айта кететіні, тұлғаны тиянақтылыққа, ойлау қабілетінің ашылуына, өз ойын жасқанбай айта алуына кең жол ашады.

Дамыта оқыту әдістемесі – бұл оқу қызметінің түбегейлі басқаша құрылымы, оның атүсті дайындау мен жаттауға негізделген репродуктивтік оқытумен ортақ ештеңесі жоқ. Оның тұжырымдамасының мәні баланың дамуы мұғалім үшін де, оқушының өзі үшін де басты міндетке айналатын жағдайларды жасаудан тұрады. Дамыта оқытуды ұйымдастыру тәсілі, мазмұны, әдісі мен нысандары баланы жан-жақты дамытуға бағдарланған. Мұндай оқыту барысында балалар жаңа білімді, машықтар мен дағдыларды меңгеріп қана қоймайды, сондай-ақ ең алдымен оларға өз бетімен жету тәсілдерін игереді, олардың қызметке деген шығармашылық көзқарасы қалыптасады, ойлауы, қиялы, зейіні, жадысы, ерік-жігері дамиды. Дамыта оқытудың өзекті идеясы – ойлауды ілгерінді дамыту, бұл баланың өзінің шығармашылық әлеуетін өз бетімен қолдануға дайындығын қамтамасыз етеді. Дамыта оқыту технологиясында студенттерді бағалау білім алушының еңбегін жекелеген эталондар бойынша жүргізіледі, бұл олардың әрқайсысы үшін сәттілік жағдайын қалыптастырады. Жеткен нәтижені мазмұнды өзіндік бағалау енгізіледі, ол оқытушыдан алынған нақты өлшемшарттардың көмегімен жүргізіледі. Студенттің өзін өзі бағалауы мұғалімнің бағасынан бұрын беріледі, қатты айырмашылық болса ол сәйкестендіріледі.

Студент өзін өзі бағалау әдістемесін меңгеріп, өзінің оқу іс-әрекеттерінің нәтижесінің соңғы мақсатқа сәйкес келетіндігін өзі айқындайды. Кейде тексеру жұмыстарына әдейі сабақта өтпеген материал немесе балаға бейтаныс тәсілдермен шешілетін тапсырмалар енгізіледі. Бұл қалыптасқан оқу машықтарын бағалауға, студенттердің бағалау қабілеттілігін, олардың нені білетін-білмейтіндігін айқындауға, олардың зияткерлік қабілеттіліктерінің дамуын қадағалауға мүмкіндік береді. Оқу қызметі бастапқыдан-ақ ұжымдық ойлану, пікірсайыстар мен мәселені шешу нұсқаларын бірлесе іздеу ортасында ұйымдастырылады. Оқудың негізін оқытушы мен студент арасындағы, сондай-ақ өзара диалогтық қатынас құрайды. Дамыта оқыту технологиясын әр сабақтарда қолдану болашақ ІТ мамандарының кәсіби маман болуына бірден көмегі тиетіні сөзсіз.

Дамыта оқыту технологиясының тапсырмалары мен сұрақтарын құрастыру үлгісі төменде ұсынылған кестеде көрсетілген.

Тапсырмалар мен сұрақтар түрі	Сұрақтар мен тапсырмалар
<p>Өңдеу (қалпына келтіру кезеңі). Оқушылардың есте сақтау, қабылдауына үйрету. Сабақтың 1/3 бөлігін қамтиды.</p>	<p>Кім? Қайда? Қашан? Не? Суретте не бейнеленген? Жылдың қай мезгілі? Анықтама беріндер... Оқып шығындар. Айтып беріндер. Қайталаңдар. Еске түсіріндер. Суреттендер. Қатесін түзеңдер. Мысал келтіріндер...</p>
<p>Өнімділік – ойлауға, елестетуге сүйену. Сабақтың негізгі кезеңі. Тапқырлық, табыстық. Эвристикалық</p>	<p>Басты идеясы қандай, негізгі ой? Құбылыстың негізгі мағынасы не? Себебі не? Немен түсіндіруге болады? Қандай ой керек, егер де олай болса? Құрастырылып отырған құбылысты біріктіретін не? Сөздер, дәлелдер. Қандай қорытынды шығарамыз? Қалай түсінесіздер, бұл не? Бұл ережені қалай, қайда қолданамыз? Ол не үшін керек? Немен ажыратылады? Айырмашылығы не? Біз сендермен қандай қорытындыға келдік? Өздеріңнің шығарған қорытындыларыңа қалай қарайсындар? Бекітуге келісесіңдер ме? Неге...? Талқылаңдар... Жіктеңдер... Жүйелендер... Қатесін табындар...</p>
<p>Проблемалық ізденіс</p>	<p>Басқа әдіспен қалай шешуге болады? Неге бұл әдіс тиімді? Несімен жеткіліксіз? Біз әртүрлі дәлелдерді қолдандық. Неге олай туындады?</p>

	Түсіндіріңдер, не себепті? Дәлелдеңдер. Ұсыныс айтыңдар... Бағаландар... Салыстырыңдар... Біз қатесін таптық, олар қалай туындады, нені біз ескермедік?
Шығармашылық	Құрастырыңдар... Ойластырыңдар... Ойлаңдар, қалай істеуге болады? Заңды теориямен біріктіріңдер... Басқа әдіспен қалай шешеміз? Бұл білімді қалай қолданамыз...? Аргумент, фактілер, келтіріңдер. Сіздің болжауыңыз...? Не өзгереді егер...

Сұрақтар мен тапсырмалардың құрылуына қойылатын талаптар.

1. Нақты құрылымы
 2. Оқушылардың базалық білімін ескеру.
 3. Ойлау қабілеттерін бағыттау (салыстыру, бақылау, пікірлесу, синтездеу және т.б.).
 4. Сұраққа жауап іздеу, оқушыларды ойлауға жетелеп, ойға берілуге қызығуын туғызу.
 5. Эмоциялық көрініс, қойылған сұраққа оқушылар дұрыс жауап бергенінше шектемеңіз.
- Студенттен толық жауап алғаннан кейін неге мұндай қорытындыға келгенін сұрау.

Есептеу техникасы және ақпараттық жүйелер мамандығында «Компьютерлік ақпараттық қамтамасыз етумен жұмыс істеу кезінде еңбек заңнамасын және қауіпсіздік техникасының талаптарын сақтау» модулінің «Жеке қауіпсіздіктің барлық талаптарын сақтай отырып, белгіленген құрылғыны жөндеу» оқу нәтижесі бойынша «Дербес компьютердің ақауын анықтау. Компьютерлік тестілеу» тақырыбында өткізілген сабақ жоспарын ұсынамын.

Сабақтың мақсаты: Студенттердің дербес компьютерде кездесетін ақауларды анықтауды үйретіп, жөндеу жұмыстарын жүргізу дағдыларын қалыптастыру.

Сабақтың міндеттері:

- Дербес компьютерді тестілеуді үйрену;
- Компьютердің ақауын анықтау үшін дедукциялық ойлау қабылетін дамыту;
- Кездескен ақауларды жою жұмыстарын жүргізу;
- Жұмыс барымында кездескен кедергілерді жоюға дағдылану.

Күтілетін нәтиже:

- ДК тестілеуді үйренеді;
- Дедукциялық ойлау қабылеті дамиді;
- Ақауларды анықтау және оны жою жұмыстарын жүргізуді үйренеді;
- Кедергілерді жоюға дағдыланады.

Дамыта оқыту бойынша құрастырылған Проблемалық ізденіс тапсырмасы:

Проблемалық тапсырма	Жауабы
<i>ДК ақауын анықтап, оны жою әдісін көрсетіңіз. Неге бұл әдіс тиімді?</i> Коректендіру блогі қосылады, бірақ монитордан ешқандай бейне шықпайды. Және ЖБ үш ұзақ сигнал болады.	
Арнайы бағдарламасыз компьютердің қателігін қалай тексеруге болады? <i>Неге бұл әдісті таңдадыңыз? Дәлелдеңдер</i>	

<p>ДК жұмыс жасамау жағдайын таңдаңыз. <i>Не себептен таңдадыңыз? Дәлеліңіз қандай</i></p> <p>Қоректендіру блогі Монитор Сырқы жабдықтар Операциялық жүйе</p>	
<p><i>Мәселені анықтаңыз. Не үшін ондай шешім қабылдағаныңызды түсіндіріп беріңіз.</i></p> <p>Дербес компьютердің жұмысы баяу немесе қатып қалады?</p>	

Студенттердің дедукциялық ойлау қабылетін дамытуда дамыта оқыту технологиясы бойынша құралған тапсырмаладың көмегі тиетіндігіне көзім жетті.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заң. -Астана: Ақорда, 2007. - №319-ІІІҚРЗ. www.edu.gov.kz.
2. Госпрограмма развития образования до 2025 года: обновление учебных программ, поддержка науки и электронное ЕНТ
3. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы. -Астана, 2016.

«МАШИНА ЖӨНДЕУ МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША ДИЗЕЛЬДІ ҚОЗҒАЛТҚЫШТЫҢ ФОРСУНКАСЫНДА ЕРЕКШЕ БҮРКУ ТӘСІЛІ».

Халимхан. У

«Ақсу қара металлургия колледжі» г.Аксу

Тақырыптың өзектілігі: Дизельді қозғалтыштардың порсункасы бүркуінің ерекше тәсілін анықтау. Соңғы жылдары дизельдік қуат жүйесіндегі үлкен өзгерістер болды, бұл қозғалтқыштарды тек әр түрлі жүк көліктерінде ғана емес, сонымен қатар қазіргі заманғы жеңіл автомобильдерде де қолдануға ыңғайлы болады.

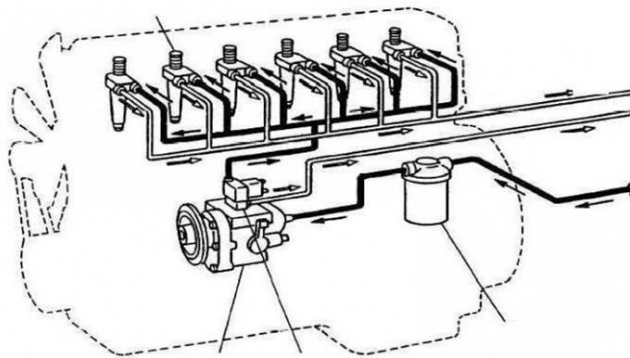
Арзан отын, дизельді қозғалтқыштардың жоғары тиімділігі, бензинмен салыстырғанда, әрдайым автокөлік жүргізушілерін қызықтырды, бірақ дизельдерді кеңінен қолдану олардың кемшіліктерімен шектелді — жұмыс кезінде шу, түтіннің жоғарылауы және суық қозғалтқышты іске қосудың қиындығы. Қазіргі заманғы дизельдік конструкциялардың көпшілігінде мұндай кемшіліктер жоқ

ФОРСУНКА / ИНЖЕКТОР (ЭЛЕКТРОМАГНИТНАЯ)

Ине мен бүріккіш корпус арасындағы саңылаудан өткен отын инжектор корпусындағы арналар арқылы шығарылады және су төгетін дренаждық түтіктер арқылы резервуарға құйылады. Саптама цилиндр басына орнатылады, ал оның және цилиндр басының арасындағы қуыс тығыздағыш сақинаның көмегімен шаң мен судың түсуінен қорғалған. Аталған автотракторлық Дизельдердің саптамаларының айырмашылықтары шамалы және конструктивті өзгерістерге, цилиндрлердің басына бекіту әдістеріне, сондай-ақ бүріккіш саптаманың саңылауларының санына және бүріккіш инені көтеру қысымының мөлшеріне дейін азаяды.

Дизельді қозғалтқыштың қуат жүйесі әртүрлі дизайнға ие. Бір қарағанда, тотығу төсегіндегі ДЖҚ әдеттегі бензиндегі қозғалтқыштан ешқандай айырмашылығы жоқ сияқты көрінуі мүмкін. Өйткені, ерекше ештеңе жоқ, құрылғының құрылғысы мен ішкі түйіндері бірдей. Шын мәнінде, дизель қозғалтқышының қуат жүйесі, оның мақсаты жану камераларына жанғыш қоспаны беру болып табылады, іс жүзінде ешқандай айырмашылық жоқ. Сол поршеньдер, цилиндрлер, байланыстырушы өзектер бар. Бірақ бұл тек бір қарағанда.

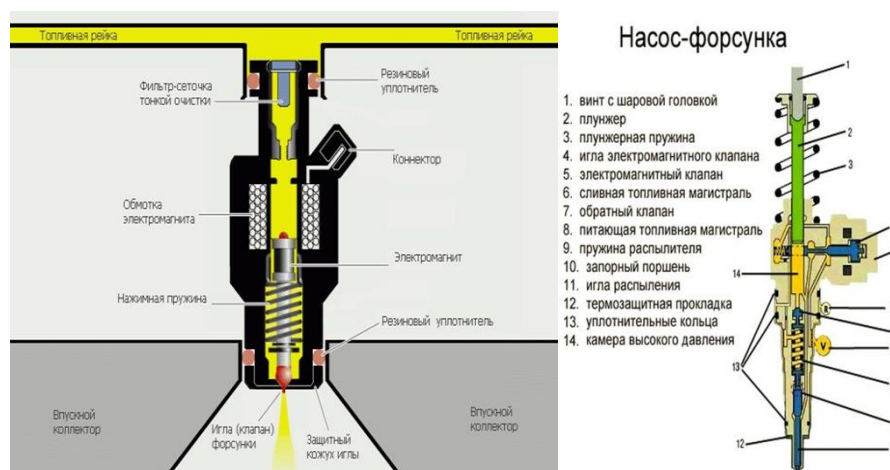
Дизельді қозғалтқыштың және тарату типіндегі DVD-нің заманауи қуат жүйесі бүрку жүйесі үшін жоғары қысым көрсеткіштерін жасауға мүмкіндік береді. Бұдан басқа, мұндай сорғылар уыттылық пен Шу бойынша барлық заманауи нормативтерге толық сәйкес келеді. Бұл дизельді қозғалтқыштың қуат жүйесі әртүрлі мотор режимдерінде желілер мен қуат жүйелерінде қажетті қысымды ұстап тұруға қабілетті [2].

Жоғары қысымды тарату сорғысы жанармай қоспасын айдау үшін аудармалы қозғалыстар жасайтын, сондай-ақ инжекторлар арқылы жанармайдың таралуын жақсарту үшін айналатын бір плунжермен жабдықталған. Бұл құрылғылар ықшамдылықпен, біркелкі беріліспен, тамаша жұмыс көрсеткіштерімен ерекшеленеді. Алайда, бұл құрылғылар тиімдірек жұмыс істеуі үшін дизель отынының тазалығын бақылау керек. Дизель отыны майлау ретінде жұмыс істейді, ал бөліктердің түйіндеріндегі олқылықтар өте аз.

Саңылаулардың негізгі мақсаты - қоспаны жану камерасына бүрку. Қанша жанғыш қоспа шашыратылады, шашыратудың жұқа және біркелкілігі, біркелкілігі, кесілуі, қажетті қысымды қолдауы бойынша бағаланады.

Саңылаулар дизайн ерекшеліктеріне сәйкес екі топқа бөлінеді. Ашық және жабық бөлшектерді ажыратыңыз. Бұл түйіннің ең маңызды элементі-бүріккіш. Бұл бөлік жану камерасының түріне және дизель мен ауа қоспасының қалай жасалғанына байланысты таңдалады.

Жабық саптамада қоспаны шашырату үшін қажет қысым плунжердің қималары мен саптамадағы тесіктердің қатынасына тікелей байланысты. Саптаманы ашуға жеткілікті болатын қысым серіппені қатайту үшін қажет күшпен анықталады, бұл инеге жүктеме жасайды.

- Камаз Саптамасы
- Инжектор жану камерасының пішіні мен көлеміне сәйкес отынды шашыратуға қызмет етеді
- Бүрку жоғары қысымды отынның жоғары жылдамдығына байланысты, бүріккіш саңылаулар арқылы қозғалу кезінде үйкеліс және сығылған ауаның ыстық құйынымен соқтығысу нәтижесінде пайда болады
- КамАЗ қозғалтқыштарында тозандатқыштың құлыптау инесі бар жабық типтегі саптамалар қолданылады.
- Жанармай бүрку арасындағы аралықта жанармай шығатын тесік инемен жабылады.
- Инжектор инъекция кезінде, жанармай оған жоғары қысымды сорғыдан келе бастағанда ғана ашылады.

Қорытынды: Бүгінгі таңда біз қарастырған дизельді қозғалтқыштың қуат жүйесі электроникамен басқарылады, сондықтан мөлшерлеу процесі бөлінбейтін камерасы бар қондырғыларда айтарлықтай оңтайландырылған, сонымен қатар жұмыс кезінде шу азаяды.

Машина жөндеу мамандығы бойынша дизельді қозғалтқыштың форсункасында ерекше бүрку тәсілін зерттеп.

Қозғалтқыш жұмыс істегенде тағы жақсы және күшті жұмыс жасауына, дизель отынды үнемдеуге зерттеу жасадым.

Пайдаланылған әдебиеттер.

- 1.П. Жүнісбеков «Автомобильдің құрылысы және пайдаланылуы»: «Фолиант» баспасы Астана 2013ж.
2. А. Ордабаев, А. Серіков. «Автокөлік құрылымы». «Фолиант» баспасы Астана 2013ж.
3. Алексеев, И.В. Двигатели внутреннего сгорания. Учебник для вузов. В 3-х книгах. Книга 2: Динамика и конструирование. Гриф МО РФ / И.В. Алексеев. - М.: Высшая школа, 2009. - 526 с.

САПАЛЫ БІЛІМ – ЕЛ БОЛАШАҒЫН АЙҚЫНДАЙТЫН БАСТЫ КӨРСЕТКІШ

Тукешева Кабира Утемисовна

Ақтөбе қаласы, Ақтөбе өнеркәсіптік технологиялар колледжі

*«Халық пен халықты,
адам мен адамды
теңестіретін нәрсе - білім»
М.Әуезов*

Сапалы білім - ел болашағын айқындайтын басты көрсеткіш болып табылады. Бүгінгі колледж студенті ертеңгі ел тағдырын шешетін маман-азаматтар. Олардың сапалы білім алуын бүгін қамтамасыз ету - оқытушының басты міндеті.

Заманауи оқытушы - бүгінгі қоғамның да, қазіргі білім ордасының да сұранысы. Оқытушының негізгі мақсаты мен міндеттері - сабақ сапасын көтеру, оның түрлерін жетілдірудің жолдарын іздеу, іздене отырып студенттің пәнге қызығушылығын және танымдық ізденімпаздығын арттыру. Осыған орай өзекті мәселелердің бірі - сабақтың жаңаша оқыту түрлерін дамыту болып табылады. Жас ұрпақты тәрбиелеуде оның бойындағы туа біткен табиғи мүмкіндіктерін дамыту, сенім арту, талап ету арқылы жауапкершілікпен жетілдіруге болады. ХХІ ғасыр - ұлттық бәсеке, ақпараттық сайыс, инновациялық технологиялар сияқты көріністерімен ерекшеленеді. Сол кезеңге сай интеллектуалды, дені сау, ой-өрісі жоғары дамыған, халықаралық деңгейге сәйкес білімі бар азаматты тәрбиелеу - әр оқытушының міндеті.

Оқытушының негізгі басты мақсаты - рухани бай, ізденімпаз, адамгершілігі мол адамды қалыптастыру болып табылады. Қазіргі заманғы оқытушылар - ізденуші, зерттеуші, технолог, өнертапқыш, шығармашылықпен жұмыс істейтін жаңашыл болу керек. ХХІ ғасыр - бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі. Жаңа технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, қалыптасуына әсерін тигізеді, әрі өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Қазіргі заман мұғалімі жаңа технологияны меңгеріп, оны қолданыста кең пайдалана білуі керек. ХХІ ғасырда ақпараттық қоғам қажеттілігін қанағаттандыру үшін білім беру саласында төмендегідей міндеттерді шешу керектігін атап көрсетті: Компьютерлік техниканы, интернет телекоммуникациялық желі, электрондық және телекоммуникациялық құралдарды, мультимедиялық электрондық оқулықтарды оқу үрдісіне тиімді пайдалану арқылы білім сапасын көтеру. Қазіргі заман мұғалімі тек өз пәнінің терең білгірі болу емес, тарихи-танымдық, педагогикалық-психологиялық сауатты, саяси-экономикалық білімді және ақпараттық коммуникациялық білімді және ақпараттық

– коммуникациялық технологияны жан-жақты меңгерген ақпараттық құзырлы маман болу керек.

Өзекті мәселем: Интерактивті оқыту технологиясын сабақта қолдану арқылы оқыту сапасын арттыру.

Өз бетінше білім жетілдіру көздері:

- Педагогикалық озат тәжірибені зерттеп, жинақтау
- Өзіндік іс-тәжірибе мен арнайы сынақ жұмыстарын жүргізу
- Жалпы ой-өрісін кеңейту, жалпы білімін көтеру

Өз бетінше білім жетілдірудің басты бағыттары:

- Кәсіби шеберлігін, пәндік біліктілігін жетілдіру
- Өзіндік танымдық- шығармашылық қабілеттерін арттыру
- Жалпы ой-өрісін кеңейту, жалпы білімін көтеру

Оқытушы өз білімін жетілдіру жұмысының мазмұны мына төмендегі төрт сала бойынша жүргізіліп келеді:

- Әдістемелік білімін жетілдіру
- Теориялық білімін жетілдіру
- Жалпы мәдени білімін жетілдіру
- Пәндік білімін жетілдіру

Қазіргі нарық талабына сай жан – жақты дамыған бәсекеге қабілетті кәсіби жұмысшы мамандарын тәрбиелеу негізгі мақсатым . Оқушылардың танымдық көзқарасын байыту, арқылы – ой қабілетін жетілдіру, өзіндік ойлау және өмірлік ұстанымын қалыптастыру – оқытушының шеберлігіне, шығармашылық қызметіне байланысты. Осы орайда білім сапасын жақсарту – оқу үрдісіне жаңа педагогикалық технологияларды шығармашылықпен шебер пайдалану, мақсатқа жетудің тиімді жолдары оқытушы жұмысының өзегі болып табылады. Сондықтан сабақ үстінде белсенді түрде алған білім арқашан да тұрақты, терең болады.

Білім алушылардың қызығушылығын арттыруда сабақтың дәстүрден тыс түрлерін пайдалана отырып, білім алушылардың қабілеті мен мүмкіндігіне қарай тапсырмалар жүйесін пайдаланамын. Бұл тапсырмалар білім алушылардың болашақ мамандығымен байланысты деңгейлік тұрғыда құрастыралған, соның нәтижесінде оларды білім, дағды және ойлау қабілеттерінің дамуына жетелейді.

Жас ұрпақтың білім деңгейін халықаралық дәрежеге жетелеу, жан-жақты дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеу екені белгілі. Осы бағытта еңбек етуді алдыма мақсат ете отырып, өз білімімді жетілдіру жолында республикалық, облыстық, семинар конференцияларға қатысып тұрамын. Алған білімімді іске асыру үшін жаңаша бағытта жоспарлар құрып, жұмысына кірістіріп отырамын «Ескіден қол үзіп, жаңаға қол жеткізгендер ғана мұғалім бола алады» деп қытайдың дана ойшылы Конфуций айтқандай, яғни мұғалім өткен тәжірибесін жаңамен ұштастыра алатын, кәсіби қызығушылығы жоғары, танымы биік, бастаған ісінің нәтижесін көре алатын, ғылыми зерттеу жұмыстарын таңдай білетін, педагогикалық үрдістің заңдылықтарымен етене таныс, оқытудың әдістемелік жаңалықтарынан хабардар, оқыту үрдісін ізденімпаздықпен арттыратын өз ісінің шебері болуы керек.

Уақытыңмен санаспай, бағытынан адаспай ұстаздық ете білу-бір ерлік. Ұстаз десе... Жүзінен күн нұрындай жылылық ескен, барлық ой мен, қимыл – әрекетке ақылдың дәнін сеуіп адамзат санасына нұр құятын тынымсыз лаулаған жалын иесін сезінемін. Алдыңғы буыннан тәлім ала отырып, кейінгі жастарға өнеге қалдыруды мақсат еттім.

Ұлттың болашағы – ұрпағында болса, ұрпақтың тәрбиесі – ұстаз қолында. Сондықтан қазіргі заман оқытушысы рухани жағынан дамыған педагогикалық құралдардың барлық түрлерін шебер меңгерген білікті маман болу керек. Өйткені, ХХІ ғасыр компьютерлік ақпараттар легі заманы. Жер – жердегі болып жатқан хабарлар туралы ғаламтор арқылы минутында мағлұмат алып отырған жасөспірімді бірнәрсемен толғандыру, оған сабақ айтып, дәріс тындата білу кез келгеннің қолынан келетін оңай дүние емес. Ақылды ұстаз ешнәрсені назардан тыс қалдырмай білім алушыны білдірмей жетелейді, байқатпай бағыт - бағдар береді.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы заңында»: «Білім беру жүйесінің басты міндеті - ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыру және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау; оқытудың жаңа технологияларын енгізу, коммуникациялық желілерге шығу» делінген. «Надан жұрттың күні қараң, келешегі тұман» - деген өткен ғасырдағы қанатты өсиет бүгінгі таңда да өзекті. ХХІ ғасыр - білімділер заманы. Сондықтан көштің басы болу үшін үнемі ізденісте болуымыз қажет. Ы.Алтынсарин айтпақшы, өмірден алған әр сабақ - ұлағат боп, әр сөзіміз шындық пен адалдыққа, әр ісіміз тірлік пен адамдыққа бастап отырса, еңбегіміздің жемісін әрқашанда көре береміз деп ойлаймын. Өз сөзімді ұстазына риза болған шәкіртінің өлеңімен аяқтағым келеді.

Ұстаздарым! Рахмет сіздерге!

Білім бердің, тәлім бердің біздерге
Бірге болдың бұл өмірде талай жыл
Көктемдерде, қыстарда да күздерде.

Ұстаздарым! Рахмет сіздерге!

Сіздерден біз оқымасак нетер ек?
Надан болып, топас болып кетер ек
Надандықты, топастықты жетелеп,
Түк шықпайтын жабы болы өтер ек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. А.Құсайынов «Әлемдегі және Қазақстандағы білім беру сапасы»
2. Қазақстан республикасының білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы.
3. Мұғалімге арналған нұсқаулық.

ТЖКБ ЖҮЙЕСІНДЕ «WORLD SKILLS» СТАНДАРТТАРЫ ТАЛАПТАРЫН АРНАЙЫ ПӘНГЕ ЕНГІЗУДІҢ ӘДІСТЕРІ

Қазиева Алмагул Борисқызы

О.Көшеков атындағы аграрлы-техникалық колледжі, Атырау қаласы.

Мақалада техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында арнайы пәндер бойынша «WorldSkills» стандарттары тапсырмаларын оқу-жұмыс жоспарына енгізуге ұсыныстар қарастырылады.

ТЖКБ жүйесінде оқу жоспарына «WorldSkills» стандарттарын енгізу, заманауи, сапалы білім, нәтижеге жетудің бағыттары деп есептеуге болады.

Елімізде кәсіптік-техникалық бағыттағы мамандарға сұраныс күн санап артып келеді. Осыған байланысты, колледждерде оқу гранттары артып түрлі арнаулы техникалық мамандықтар оқытылуда. Сондықтан, кәсіби сала мамандарын даярлауда республикалық чемпионаттың маңыздылығы ерекше орын алады.

«WorldSkills Kazakhstan» - Республикалық кәсіби шеберлік Чемпионаты (*бұдан әрі - Чемпионат*) жас кадрларды экономиканың өндірістік секторына тартуға және елдегі техникалық, кәсіптік білім беруді дамытуға ықпал етеді. Жастарды кәсіби бағдарлау мақсатында Чемпионатқа мектеп оқушылары, колледж және жоғары оқу орындарының студенттері, мемлекеттік органдар өкілдері, шетелдік және қазақстандық әріптестер, кәсіпорындар қызметкерлері мен жұмыскерлері, сондай-ақ еліміздің барлық аймақтарының кәсіптік және техникалық білім беру ұйымдарының педагогтері, сондай-ақ басқа да мүдделі тараптар қатыса алады.

Мұндай Чемпионаттар білікті кадрларды даярлауға, жаңа идеялар мен трендтер жасауға, кәсіби білім сапасын арттыруға мүмкіндік береді және кәсіби шеберлік

дағдыларын жетілдіру орталығына айналады. Сондықтан, жастар осы қозғалысқа белсенді қатысуы керек деп ойлаймын.

Өйткені WorldSkills қозғалысы халықаралық деңгейдегі жаңа маманды қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. WorldSkills дүниежүзілік қозғалысының белсенді дамуы, жұмыс мамандықтарының беделін арттыру мен көпшілікке танымалдаудың тиімді құралдарының бірі болып табылады.

WorldSkills мақсаты – жұмысшы мамандықтарының мәртебесін арттыру және шеберлік дағдыларын дамыту болып табылатын халықаралық коммерциялық емес қозғалыс. Әлем бойынша халықаралық сайыстар өткізу арқылы жұмысшы мамандықтарының мәртебесін арттыру. Маман тапшылығын азайтып, еліміздің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға, дағдылары мен құзыреттіліктерін көрсетуге мүмкіндік беретін үлкен бағыт.

Қазіргі уақытта білім беру жүйесінің алдында қазіргі жастардың жұмысшы мамандықтарына деген қызығушылығын арттыру мәселесі тұр. Еңбек нарығына жоғары білікті мамандарды даярлау инновациялық шешімдер мен жаңа идеяларды талап етеді.

Бұл шара 2015жылдан бері жалпы еңбек қоғамын құру және жұмысшы мәртебесін арттыру, кәсіптік-техникалық білім беру саласына ерекше көңіл бөліп, жастарды аталған салаға тарту, еңбек нарығына бәсекеге қабілетті техника саласындағы мамандарды даярлау бағыттарындағы нақты тапсырмаларды іске асыру аясында өткізіліп келе жатқаны белгілі. Халықаралық сайыстарға қатысу, біліктілік стандарттарын енгізу үшін елімізде атқарылып жатқан іс шаралар аз емес.

Қазақстан Республикасының әлемге танылуына үлес қосатын білімді, білікті, саналы азамат, еңбек нарығында сұранысқа ие бола алатын, бәсекеге қабілетті кәсіби маман, жеке тұлға тәрбиелеуе арнайы пән оқытушысы мен өндірістік оқыту шеберлерінің де қосар үлесі зор.

Студенттердің сапалы білім алуына мына 3 фактор әсер етеді. 1.Теориялық және өндірістік оқудың сапасы. 2. Демонстрациялық емтихан. 3.Әлеуметтік серіктестермен тығыз байланыста болу.

WorldSkills чемпионаты – елдің жеңіл өнеркәсібін дамытуға ат салысатын, сондай-ақ білім алушылардың бойында шапшаңдық, ұқыптылық, мұқияттылық пен логикалық қасиеттерді бойына сіңіруге ықпал ететін бірден-бір әлемдік деңгейдегі сайыс.

Техникалық және практикалық жабдықтар оқытушыларға зертханалық және практикалық сабақтарда әртүрлі жабдықтарды қолдана отырып, көрнекі әдісті қолдануға, сондай-ақ дәріс барысында алынған ақпаратты әртүрлі бейнематериалдар мен презентациялармен бекітуге мүмкіндік береді.

Проблемалық оқытудың қазіргі теориясында проблемалық жағдайлардың екі түрі бар: психологиялық және педагогикалық. Біріншісі білім алушылардың қызметіне қатысты, екіншісі оқу процесін ұйымдастыруды білдіреді.

Проблемалық әдістер-бұл проблемалық жағдайларды, білім алушылардың белсенді танымдық іс-әрекетін құруға негізделген әдістер, олар білімді өзектендіруді, талдауды, құбылысты, заңды жекелеген фактілерді көре білуді талап ететін күрделі мәселелерді іздеуден және шешуден тұрады.

Стандарттардың мазмұнын біріктіру бізге WorldSkills стандарттарының және білім, білік пен практикалық тәжірибе саласындағы кәсіби стандарттардың талаптарын ескере отырып, болашақ мамандарды даярлаудың жаңа деңгейіне шығуға мүмкіндік берді. WorldSkills қозғалысы дами бастаған өңірлерде кәсіптік білім алуға мүдделі тұлғалар санының артуы байқалады.

Техникалық және кәсіптік білім беру саласында 2018 жылдан бері №553 бұйрыққа сәйкес оқу жұмыс жоспары жасалса, 2021 жылдан бері академиялық дербестікке сәйкес оқу жұмыс жоспары кәсіптік стандарт пен WorldSkills стандартына сәйкес жасалынды.

WorldSkills технологиясын қолдана отырып, біз тек чемпионаттарды ғана емес, сонымен қатар қорытынды мемлекеттік аттестаттау шеңберінде демонстрациялық

емтихандарды да өткіземіз. Біз WorldSkills әдістемесін қорытынды емтиханға енгізуді ұсынамыз әр түлек өз шеберлігін іс жүзінде көрсетеді.

Қорытынды

Қазіргі заман талабына сай білім беру үрдісін дамыту кезінде нәтижеге қол жеткізу проблемасының өткір көрінуі мүлдем кездейсоқ емес. Зерттеулер көрсеткендей, халықтың кез келген тобына еркіндік берілсе, онда ойлау, шешім қабылдау сияқты атқарылатын реттеуші қызметтерді ой-мақсаттарын ішкі өзегі етіп таңдайды. Ал бұл өзекті қалыптастыруда жаңаша білім беруді дұрыс ұйымдастыру маңызды рөл атқаратындығы даусыз. Міне, сондықтан да бұл мәселе шешімінің елдің болашағы, қоғамның дамуы, оның шығармашылық потенциялының іске асырылуы жататындығынан көреміз.

Сонымен, нәтижеге қол жеткізудегі жұмыс мәні – адам мүмкіндігін толық пайдалану мен елдің интеллектуалды күш-қуатының стратегиясының қорын жасау болып табылады.

Қазіргі заманғы жалпы білім беретін оқу орындарында әлеуметтік педагогикалық жүйе ретінде, оқыту мен тәрбиелеудің мазмұнын модернизациялау деңгейінен (бағдарлама, оқулық және т. б.) өтіп, екінші баспалдақ – жаңа технология деңгейіне көтерілу қажет екені даусыз.

Тиімді сабақтар жүйесі негізінде технология мынадай міндеттерді шешеді: студенттің танымдық қызығушылығының жоғары деңгейі мен өз бетімен ойлау белсенділігін құрады және қолдайды. Сабақ уақытында үнемді және мақсатты пайдалану, ойлау әрекеттері тәсілдерін қалыптастыру және дамыту; білім алушы мен оқытушы арасындағы жоғары деңгейдегі жақсы қарым-қатынас; алынған білім, білік дағдысының көлемі мен тұрақтылығы.

Біз осы жұмыстар барысында «ТЖКБ жүйесінде «WorldSkills» стандарттары талаптарын арнайы пәнге енгізудің әдістері» тақырыбында мәліметтер дайындап, нәтижеге қол жеткізуге жұмыстанудамыз.

Алдағы уақытта да білім берудің заманауи технологиясын уақытылы меңгеріп, түрлі шығармашылық ізденісте болуды көздейміз.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. <https://ortalyq.kz/worldskills-kazakhstan-sheberlikke-adam/>
2. <https://infourok.ru/bayandama-innovaciya-bilim-beruntizhege-zhetu-kepili-692457.html>
3. «WorldSkills» талаптары пәні бойынша оқу-жұмыс жоспары (авторы: Ө.Өтегенов)
4. Сластенин В.А. Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов - М.: Издательский центр "Академия", 2013 стр. 335
5. Волошина И. А Лучшие практики популяризации рабочих профессий./ Волошина И. А., Клинк О. Ф., Факторович А. А., Костылева А. А., Зайцева О. М., Москва, 2017 г. стр. 78
6. http://worldskills.kz/?page_id=42 – Стандарты WorldSkills Kazakhstan.стр. 12

«АВТОМАТТАНДЫРУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ» МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕГІ ИНТЕРАКТИВТІ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМАЛАР: АРТЫҚШЫЛЫҚТАР МЕН ПРАКТИКАЛЫҚ ҰСЫНЫСТАР

Б.М.Абсенова

«АРЕС PetroTechnic жоғары колледж» ЖШС

Арнайы пән оқытушысы, техника ғылымдарының магистрі

Негізгі сөздер:

Технологиялық инновациялар [1]. Интерактивтілік [2]. TIAPortal [3]. MatLab [4]. Electronic Workbench [5]

Технологиялық инновациялар біздің өміріміздің әрбір саласын өзгертетін қазіргі әлемде білім беруде онлайн платформаларды пайдалану студенттерді бақылау және аспап жасау (АЖБ) саласында дайындауда шешуші рөл атқарады. Бұл баяндама онлайн-платформаларды АЖБ бойынша оқу процесіне интеграциялаудың маңыздылығын қарастыруға, олардың бірегей артықшылықтарын анықтауға және табысты пайдалану үшін практикалық ұсыныстар беру міндетін қоюға арналған.

Нәліктен онлайн платформаларды пайдалану АЖБ оқыту контекстінде маңызды?

Білім берудің қол жетімділігі: Онлайн-платформалар географиялық кедергілерді бұзады, бұл студенттің орналасқан жеріне қарамастан білімнің қол жетімділігін қамтамасыз етеді. Бұл, әсіресе, техникалық пәндерді оқитын студенттер үшін өте маңызды, мұнда сапалы оқыту заманауи әдістер мен құралдарға қол жеткізуді қажет етеді.

Интерактивті мүмкіндіктер: Онлайн платформалар интерактивті оқу материалдарын жасауға арналған бірегей құралдарды ұсынады. АЖБ контекстінде, бұл студенттерге виртуалды зертханалармен, модельдеулермен және практикалық тапсырмалармен өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді, бұл олардың теориялық тұжырымдамаларды түсінуін күшейтеді.

Жеке оқыту: Онлайн платформалар оқу материалдарын студенттердің жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік береді. АЖБ контекстінде бұл өте маңызды, өйткені әр студент өзінің дайындық деңгейіне және оқу ерекшеліктеріне сәйкес жеке білім ала алады.

Баяндаманың мақсаттары:

- Танымал онлайн платформаларды зерттеу: Автоматтандыру саласында оқытуға арналған кеңінен қолданылатын онлайн платформаларға шолу жасаңыз.
- Тиімділікті салыстырмалы талдау: Осы платформалардың негізгі сипаттамаларына салыстырмалы талдау жасау, олардың артықшылықтарын бөліп көрсету және оқу процесінде олардың тиімділігін бағалау.
- Артықшылықтар мен практикалық ұсыныстарды көрсету: Автоматтандыруда онлайн платформаларды пайдаланудың артықшылықтарын анықтау және оларды оқу процесіне сәтті енгізу үшін практикалық ұсыныстар беру.

Тиімді онлайн оқыту платформаларының негізгі сипаттамалары:

1. Интерактивтілік:

Тиімді платформалар студенттерге оқу материалымен белсенді қарым-қатынас жасауға мүмкіндік беретін интерактивті элементтерді ұсынады. Бұған тапсырмалар, тесттер, виртуалды зертханалар және басқа құралдар кіреді.

2. Бейімдеу және жекелендіру:

Студенттердің жеке қажеттіліктеріне бейімделе алатын платформалар жекелендірілген оқу тәжірибесін ұсынады. Бұл автоматтандырылған бағалау жүйелерін, бейімделетін оқу материалдарын және студенттердің дайындық деңгейін есепке алуды қамтуы мүмкін.

3. Мультимедиялық мүмкіндіктер:

Тиімді платформалар бейне дәрістер, графика, анимациялар сияқты бай мультимедиялық ресурстарды ұсынады. Бұл күрделі ұғымдарды визуализациялауға ықпал етеді және материалды түсінуді жақсартады.

4. Кері байланыс және бағалау:

Тиімді платформалар кері байланыс беру және студенттердің оқу жетістіктерін бағалау механизмдерін ұсынады. Бұл автоматтандырылған жүйелерді, жұмысты тапсыру мерзімдерін және нәтижелерге негізделген қосымша оқыту мүмкіндіктерін қамтуы мүмкін.

Енді «Автоматтандыру және басқару» пәндік аймағының ерекшеліктеріне тоқталсақ:

Зертханалық эксперименттер және модельдеу: АжБ бойынша оқыту өлшеу құралдары мен басқару жүйелерімен практикалық тәжірибе алу үшін зертханалық жұмыстар мен модельдеулерге қол жеткізуді қажет етеді.

Бағдарламалау және бағдарламалық жасақтама: АжБ студенттері өлшеу құрылғыларын басқаруға арналған бағдарламалау мен бағдарламалық жасақтаманы жиі үйренеді.

Математикалық модельдеу: өлшеу және басқару контекстінде математикалық модельдеуді, деректерді талдауды және оңтайландыруды меңгеру.

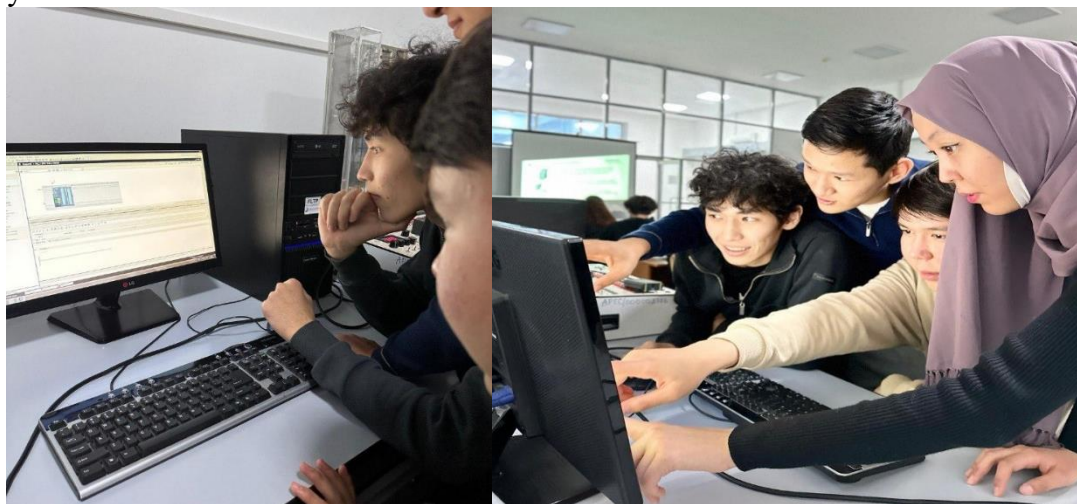
Қазіргі білім беруде зертханалық жұмыстар шешуші рөл атқарады және біз үш платформаны: TIA Portal, MATLAB және Electronic Workbench көмегімен бірқатар эксперименттер жүргізуді шештім. Бұл құралдарды таңдау себебім - олардың «Автоматтандыру және басқару» саласындағы кең мүмкіндіктеріне байланысты.

1. TIA Portal-мен зертханалық жұмыс:

Зертханалық жұмыстың мақсаты - TIA Portal көмегімен контроллерді бағдарламалауды меңгеру.

Міндеті - контроллерлерді бағдарламалау және өндірістік процестерді автоматтандыру.

Құралдар мен әдістер: контроллерлерді бағдарламалау үшін блок-схемаларды қолдану.

Қорытындылар: студенттер TIA Portal компаниясының АжБ саласындағы тиімділігін растайтын өндірістік тапсырмаларды автоматтандыруды сәтті жүзеге асырды.

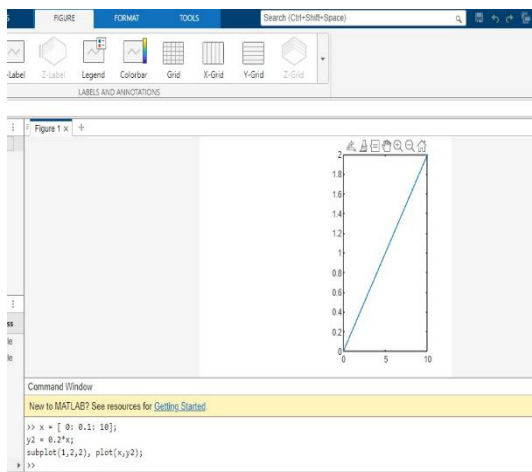
2. MATLAB-тағы басқару жүйелерін математикалық модельдеу және талдау.

Зертханалық жұмыстың мақсаты: сигналдардың негізгі түрлеріне шолу.

MATLAB-та математикалық модельдер құру және сигнал беруді талдау.

Міндеті: басқару жүйелерін математикалық модельдеу және талдау.

Құралдар мен әдістер: MATLAB-та сигналдар жасау және тарату функцияларын пайдалану.

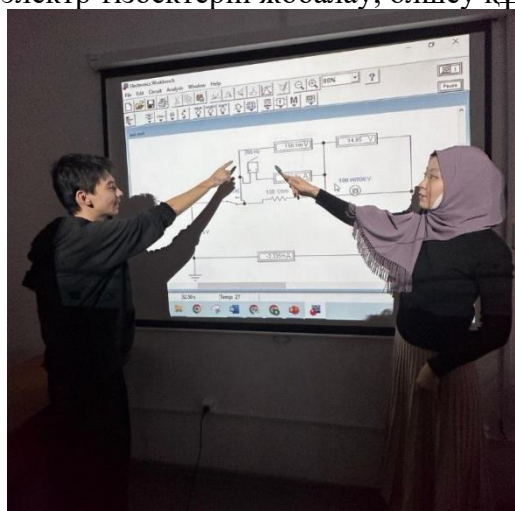
Қорытынды: студенттер MATLAB-та сигнал беру негіздерін сәтті игерді, бұл оларға басқару жүйелерін тиімді модельдеуге және талдауға мүмкіндік береді.

3. Electronic Workbench көмегімен электр тізбектерін жобалау және модельдеу.

Зертханалық жұмыстың мақсаты - белсенді кедергісі бар электр тізбектерін жобалау. Тұрақты токтың электр тізбектеріндегі белсенді кедергіні өлшеу.

Міндеті - тұрақты токтың электр тізбектеріндегі белсенді кедергіні өлшеу әдістерін зерттеу.

Құралдар мен әдістер: электр тізбектерін жобалау, өлшеу құралдарын қолдану.

Қорытындылар: студенттер Electronic Workbench көмегімен белсенді қарсылықты өлшеуді сәтті жүргізді, бұл оның АЖБ зертханалық жұмыстарында қолданылуын көрсетеді.

Зерттеу барысында жеткен нәтижелерді атап өтсем, тиімділікті талдау жағынан студенттер «Автоматтандыру және басқару» саласындағы білімді қолдану қабілеті мен түсінігінің жоғары деңгейін көрсетті. Студенттердің кері байланысы оң болды, олардың зертханалық жұмыстарға белсенді қатысуы таңдалған құралдардың оқу мақсаттарына жетуде тиімді болғанын көрсетеді.

Әр платформаның артықшылықтары мен шектеулері:

TIAPortal:

Артықшылықтары: интуитивті интерфейс, өндірістік тапсырмаларды тиімді автоматтандыруға мүмкіншілік береді.

Шектеулер: кейбір студенттер бағдарламалауды меңгеру үшін қосымша уақытты қажет етуі мүмкін.

MatLab:

Артықшылықтары: математикалық модельдеудің қуатты құралы, деректерді талдаудың кең мүмкіндіктері.

Шектеулер: синтаксисті меңгеру үшін уақыт қажет.

Electronic Workbench:

Артықшылықтары: пайдаланудың қарапайымдылығы, электроника саласындағы зертханалық жұмыстар үшін тамаша құрал.

Шектеулер: жоғары деңгейлі бағдарламалауды қажет ететін тапсырмалар үшін онша қолайлы болмауы мүмкін.

Практикалық ұсыныстар:

Осы зертханалық жұмыстарды АЖБ курстарына сәтті енгізуді ұсынамын:

Қарапайым тапсырмалардан бастап, біртіндеп күрделіге ауыса отырып, зертханалық жұмыстарды құрылымдау.

Студенттерге жаңа құралдарды игеру барысында ресурстар мен қолдау көрсету.

Зертханалық жұмыстарды одан әрі жақсарту үшін студенттердің кері байланысын белсенді қолдану.

Қорытындылай келе, TIAPortal, MATLAB және Electronic Workbench қолданатын зертханалық жұмыстар студенттерді «Автоматтандыру және басқару» саласында оқытуда тиімді екенін көрсетті. Бұл құралдарды таңдау олардың жан-жақты мүмкіндіктеріне байланысты, бұл студенттерге осы салада көптеген дағдыларды игеруге мүмкіндік береді. Бұл тәжірибе олардың теориялық білімдерін байытып қана қоймай, оларды автоматтандыру саласындағы табысты мансапқа дайындады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Biggs, J., & Tang, C. (2011). Teaching for quality learning at university. McGraw-Hill Education.

2. Anderson, T., & Dron, J. (2011). Three generations of distance education pedagogy. The International Review of Research in Open and Distributed Learning, 12(3), 80-97.

3. Bolton, W. (2018). Instrumentation and Control Systems. Newnes.

4. Nilson, L. B. (2010). Teaching at its best: A research-based resource for college instructors. John Wiley & Sons.

**ХАЛЫҚАРАЛЫҚ WORLDSKILLS ҚОЗҒАЛЫСЫ:
ЖАСТАРДЫҢ КӘСІБИ БІЛІМДЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ**

Утегалиева Алтынай Тенизбаевна

«Бағдарламалық қамтамасыз ету» мамандығының арнайы пән оқытушысы
Атырау қаласы, Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі

АННОТАЦИЯ

Мақалада WorldSkills қозғалысының әлемде және Қазақстанда пайда болуы туралы мәселе баяндалады. Негізгі бұл әдіс WorldSkills қозғалысын Қазақстанның жоғары мектеп жүйесіне енгізудің инновациялық аспектілері бойынша ақпараттық деректерді талдау және жүйелеу болды.

ABSTRACT

The article highlights the issue of the origin of the Worldskills movement in the world and in Kazakhstan. The main method was the analysis and systematization of information data on the innovative aspects of introducing the WorldSkills movement into the system of higher education in Kazakhstan.

Негізгі сөздер: Worldskills Қазақстан, демонстрационный экзамен, компетенции, проект «Жас маман», студент, аттестация.

Keywords: Worldskills Kazakhstan, demo exam, competencies, project "Zhas maman", student, attestation.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Жоғары білім беру саясаты әлеуметтік және кәсіби сұранысқа ие мамандарды даярлауға бағытталған.

Бұл мәселені ҚР-ның тұңғыш президенті Н.Ә. Назарбаев көтерді Ол өзінің сөзінде "...біз мүмкіндігінше техникалық кадрларды даярлау жүйесін дамытуымыз керек деген болатын.

«WorldSkills – жұмысшы кәсібінің мәртебесін арттырып қана қоймай, кәсібилікті насихаттауды мақсат ететін коммерциялық емес қозғалыс. Бұл жастар арасында үлкен беделге ие. Бүгінде техникалық және кәсіптік білім беру сапасын арттыру – министрлік алға қойып отырған басты мақсаттардың бірі.

Қазақстан Республикасында 2014 жылдан бастап жоғары оқу орындарының студенттері мен колледждердің кәсіби құзыреттіліктерін көрсетумен байланысты WorldSkills халықаралық қозғалысы қарқынды дами бастады. WorldSkills Kazakhstan миссиясы жұмысшы кәсіптердің абыройын арттыру, өнеркәсіптің жоғары технологиялық салаларына бағытталған болашақ мамандығының кадрларын даярлау болып табылады. [2].

Қазақстанда WorldSkills Kazakhstan қозғалысының ұлттық операторы КЕАҚ "Талар" ("Кәсіпқор" Холдингі" Коммерциялық емес акционерлік қоғамы) болып табылады Негізгі бұл ұйымның мақсаты- Қазақстанның кәсіптік білімі туралы ең жақсы тәжірибелерді тарату және мамандарға әдістемелік көмек көрсету, сараптамалық қоғамдастықты дамыту, жұмысшы кәсіптерінің мәртебесі мен беделін көтеру.

Техникалық және кәсіптік білім беру (ТЖКБ) жүйесінде бағдарламалар мазмұнына, педагогикалық технологияларға және оқыту әдістеріне қойылатын талаптардың артуына байланысты оқыту нәтижелері мен алынған кәсіптік құзыреттерді бағалаудың қазіргі заманғы құралдарына сұраныс та өсуде.

Оқыту нәтижелерін бағалаудың мысалы ретінде тікелей еңбек қызметін орындауды көрсетуге және практикалық міндеттерді шешуге бағытталған WorldSkills халықаралық қозғалысының құралдарын келтіруге болады, оны талап етілетін деңгейдегі құзыреттердің болуын бағалау мақсатында тәуелсіз тұлға бақылайтын жұмыс орнында да келтіруге болады.

Егер жұмыс орнында бағалау жүргізу мүмкін болмаса, балама әдіс тиісті алаңдағы жұмыс жағдайына еліктеу ісі мұқият ұйымдастырылуы керек. Бағалау теориялық білім мен практикалық дағдыларды интеграцияланған диагностикалауға бағытталады.

Мен қызмет атқарып жүрген, Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжінде мамандыққа сәйкес 2016-2017 жылдан бастап WorldSkills чемпионатына әр түрлі құзыреттіліктер бойынша облыстық және республикалық чемпионаттарға қатысып жүрміз. Қазіргі таңда колледжімізде «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» және «Ақпараттық жүйелер» мамандықтарына қарасты құзыреттіліктер төмендегі кестеде көрсетілген.

Кесте-1. Құзыреттіліктер атауы.

№	Құзыреттілік
1	Компьютерлік ойындарға арналған 3D модельдеу
2	Бизнеске арналған IT шешімдер
3	Веб технологиялар
4	Графикалық дизайн
5	Видео өндіру

Колледжімізде жыл сайын Колледжілік WorldSkills чемпионаты дәстүрге сәйкес өткізіліп отырады.

Құзыреттіліктердің біріне тоқталатын болсақ Компьютерлік ойындар үшін 3D модельдеу»- құзыреттілігі. Құзыреттілік тапсырмалары 3 модульден тұрады.

Олар:

Модуль А: Скульптинг/моделирование

Модуль В: Ретопология, UV-развёртка, Текстурирование

Модуль С: Риггинг и анимация, Работа с движком

3D графикасын қолданудың ең танымал бағыттарының бірі – компьютерлік ойындарға арналған 3D модельдеу. Компьютерлік ойындарды әзірлеу кезінде 3D модельдеушілер мен дизайнерлер кез келген дерлік 3D сипатын және үш өлшемді шындықты, анимациялық скринсейверлерді және бейнеклиптерді - шынайы, жоғары деңгейде жасай алады.

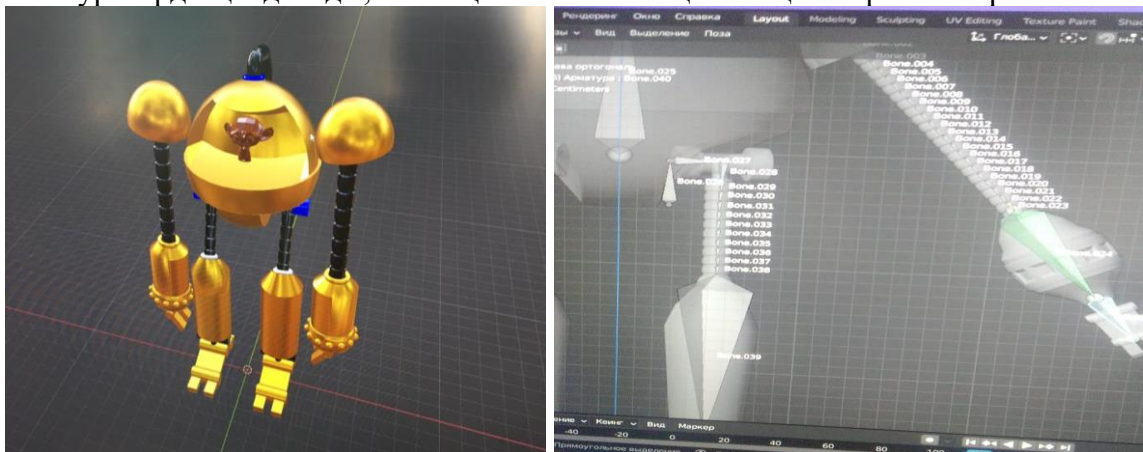
Ойын дизайнері ойын жанрына байланысты әртүрлі стильде үш өлшемді модельдерді салады, модельдейді және анимациялайды және құрылатын ойынның геймплей ережелері мен мазмұнын әзірлеудің барлық аспектілеріне жауап береді - дизайн құжатын қабылдаудан, қолданудан бастап, дайын өнімді нарықта сұранысқа ие өнімді жеткізу үшін шығармашылық, техникалық және арнайы құзыреттер.

Жұмысты жасау барысында негігі міндеті – тұжырымдаманы қабылдау және оны 3D торға айналдыру, кең ауқымды дағдыларды қолдану, ақылды геометриялық шешімдер қабылдау және модельдерге симметрия мен текстураны қосу.

3D модельдеуді жасаудағы процесс бірнеше этаптан тұрады.

1. Скетчинг (эскиз)
2. Моделирование(модельдеу)
3. Развертка(сканерлеу)
4. Текстурирование(текстуралау)
5. Анимация(анимациялау)
6. Работа с игровым движком (ойынды қозғалту жүйесіне ауыстыру)

3D модельдеу саласындағы қолданушы ойын индустриясының стильдері мен жанрларының көрнекі ерекшеліктерін қолдана біледі, үш өлшемді модельдер жасайды, материалдар мен текстураларды қолданады, анимация және ойын қозғалтқыштарымен жұмыс істей алады.

Сурет 1. Студенттердің жасаған жұмыстары

Сонымен қатар колледжде демонстрациялық емтихан – жаңа форматтағы қорытынды аттестаттау ретінде енгізілді.

Демонстрациялық емтихан-бітірушілерді даярлау сапасын тәуелсіз бағалау моделі (сертификаттау), нақты қызметтер мен өндірістік процестерді модельдеу жағдайында практикалық дағдыларды, білім мен дағды деңгейін көрсету және тәуелсіз сараптамалық бағалау процедуралары болуы шарт. Оқыту нәтижелерін бағалаудың негізгі айырмашылығы бағалаудың заманауи мультикритериалдық әдісімен WorldSkills талаптарына (стандарттарын) сәйкес болуы тиіс. Менің ойымызша, жаңа сертификаттау форматының бірқатар басқа артықшылықтары бар.

Біріншіден, әр мамандыққа арналған тапсырмалар саланың нақты талаптары негізінде қалыптасады.

Екіншіден, жұмыс нәтижесі 100 балдық шкала бойынша бағаланады. Бұл әр мамандықтағы ең жоғары шеберлік деңгейі, ұпайлар көптеген аспектілер үшін беріледі, олардың әрқайсысының тұжырымдамасында әр мамандық үшін белгілі бір құзыреттер көрсетілген.

Үшіншіден, студент орындаған тапсырманы тәуелсіз сарапшылар, соның ішінде кәсіпорын өкілдері арасынан сарапшылар бағалайды.

Төртіншіден, емтихан CIS жүйесін (Competition Information System – демонстрациялық емтихан немесе WorldSkills чемпионаты кезінде ақпаратты өңдеуге арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз ету) қолдану арқылы өткізіледі.

002 Веб дизайн и разработка WorldSkills Scale Results WorldSkills			
Name	Member	Result	Award
Шаттық Суйеугалиев	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	731	Gold
Бауыржан Қанатов	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	722	Silver
Назир Нигмет	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	720	Silver
Ернұр Баубек	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	712	Medallion for Excellence
Мағжан Мұқанұлы	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	710	Medallion for Excellence
Есбол Зинеттулин	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	690	
Өлби Орынбаев	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	689	
Мейрамбек Тұқпрат	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	680	
Өдіп Амантай	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	670	
Атамұрат Серікбай	"Прикаспийский современный высший колледж" ЧУО	669	

Result Summary WorldSkills	
Skill	002 - Веб дизайн и разработка
Competitor	(3) Мейрамбек Тұқпрат
Criterion	Description
A	Дизайн
B	Верстка
C	Программирование
TOTAL	92.03 100.00
	Marks Maximum
Final Results	
1 731 Gold	3 Шаттық Суйеугалиев
2 722 Silver	3 Бауыржан Қанатов
2 720 Silver	3 Назир Нигмет
4 712 Medallion for Excellence	3 Ернұр Баубек
5 710 Medallion for Excellence	3 Мағжан Мұқанұлы
6 690	3 Есбол Зинеттулин
7 689	3 Өлби Орынбаев
8 680	3 Мейрамбек Тұқпрат
9 670	3 Өдіп Амантай
10 669	3 Атамұрат Серікбай
Standardised Score WorldSkills Scale	
680	

«WorldSkills қозғалысына біз жетінші жыл қатарынан қатысып келеміз. Осы уақыт ішінде колледж қоржынында өңірлік және республикалық чемпионаттан орын алып келеміз. Бұл -

жақсы нәтиже. Кәсіби шеберліктері сыналатын халықаралық деңгейдегі байқауға әлемнің әр елінен жас мамандар қатысады. Жас ерекшелігі 16 мен 22 жас аралығындағы жастар өздерін танытып, кәсіби біліктілігін көрсете алады. Қазақстан жұмысшы мамандарды даярлау саласындағы үздік практикалардың нәтижелігі үшін бұл қозғалысты одан әрі дамытатын болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. О новых возможностях чемпионата "Worldskills" рассказали в Алматинской области. Режим доступа: <https://www.zakon.kz/5064327-onovyh-vozmozhnostyah-championata.html>
2. Взаимодействие WorldSkills Kazakhstan и WorldSkills Russia в 2021 году. Режим доступа: <https://kasipkor.kz/?p=11465&lang=ru>
3. Что такое WorldSkills? Сайт «SkillsCenter», статья. Режим доступа [<http://worldskillsrussia.org/worldskills>]
4. <http://worldskillsrussia.org/articles/view/worldskills-russia-vozmoznosti-razvitiia>

ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ-КАДРЛАРДЫ ДАЙЫНДАУ МҮМКІНДІГІ

Б.Г.Мырзашева

«Қызылқоға аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК

Сағыз ауылы

Тәуелсіз мемлекетімізге еңбекқор, кәсібін терең түсінетін, өзінің білімі мен іскерлігін жан-жақты қолдана білетін мамандар қажет. Осы орайда еліміздің экономикасына елеулі үлес қосатын білікті кәсіп иесін дайындау, экономикалық бәсекелестікке барынша дайын кәсіптік-техникалық саланың мамандарын әзірлеу білім мекемелерінің алдында тұрған маңызды міндет. Бұл міндеттен мамандарды даярлау сапасын қамтамасыз ету мақсаты туындайды. Ол үшін оқыту үрдісіне білім берудің жаңа бағдарламалары мен оқыту технологияларын енгізу қажет.

Жас мамандарды жан-жақты, терең білімді, интеллектуалдық деңгейін жоғары етіп қалыптастыратырудың бірден бір жолы-қазіргі колледж қабырғасында білім алушыға білімді терең игертудің тиімді әдіс тәсілдерін іздестіру, шығармашылыққа жетелеу. Бұл ретте оқытушының, өндірістік оқыту шеберінің терең біліктілігі қажет. Ертеңгі білікті маманның кәсіптік шеберлігі колледжде қаланатындығы белгілі, сондықтан білім сапасы оқытушы мен өндірістік оқыту шеберлерінің қызметінің сапасына байланысты. Біліктілік-бұл білімдегі, тәжірибедегі, берілген білімді меңгертудегі бейімділік, құндылықты бейнелейтін жалпы қабілеттілік. Колледждің негізгі мақсаты-бәсекеге қабілетті мамандарды дайындау және оқу барысында олардың жан-жақты дамуына қолайлы жағдай жасау, еңбек белсенділігі мол, тапқыр, экономикадағы, өндірістегі өзгерістерге және әлеуметтік жағдайларға тез бейімделетін, талапқа сай мамандарды дайындау болып табылады.

Инновациялық технологияны пайдалану-өмір талабы. Жаңа нәтижеге бағытталған білім инновациялық білім. Инновациялық білім беру-іскерліктің жаңа түрі. Инновация дегеніміз-жаңа мазмұнды ұйымдастыру, жаңалық енгізу, жаңа үлгілердің бағытындағы нақты әрекет, нақтыланған мөлшердің шегінен шығатын кәсіптік іс-әрекеттің жаңа сапалы деңгейге көтерілуі, жаңа нәтижені қамтамасыз ететін жаңа теориялық, технологиялық және педагогикалық іс-әрекеттің бағдарламасы. Кәсіптік білім беру жүйесінде-алынған кәсіптік білімді адам өз қажетіне, өмірдің нақты жағдайларында қолдана біліп, қоғамға пайдасын келтіру.

Жалпы инновация модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөлуге болады.

Модификациялық инновация-бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу,

Комбинаторлық модификацибұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру.

Радикалдық инновация-білім ге мемлекеттік стандарттарды енгізу. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады.

Келешекте тәуелсіз, сенімді жауапкершілігі мол, сыни ойлай алатын және сандық технологияларды жетік меңгерген, құзыреттілігі мол тұлғаны қалыптастыруға септігін тигізуде.

Колледждің оқытушылары мен өндірістік оқыту шеберлері біліктілік арттыру курстарының модульдік бағдарламасы аясында кәсіби білімдерін арттырып, шыңдай алуда және сабақ берудің модульдік, ақпараттық-коммуникациялық технология идеяларын өз тәжірибесіне енгізе отырып, шәкірттеріне жаңаша сабақтар беруде.

Жаңа білім беру бағдарламалары назарды «оқыту үрдісінен» «оқыту нәтижесіне» бұруды, оқытушылар рөлінің өзгеруіне және білім алушыға көңіл аударуды көздейді.

Бағдарламаларда оқу үрдісін ұйымдастыру модульдік тәсілді пайдалану арқылы жүзеге асырылуда. «Модульдік оқыту бағдарламасы» бір мамандықтың шеңберінде кәсіптік қызметтің белгілі бір түрлерін орындау үшін қажетті білімдерді, қабілеттерді және құзыреттерді меңгертуге бағытталған білім беру бағдарламасының бір бөлігі ретінде түсіндіріледі. Оқу бағдарламасының әрбір модулінің мазмұны аяқталған оқу кезеңдері түрінде ұсынылады.

Модульдік білім беру жүйесі-белгілі бір кәсіпті жан-жақты меңгеруге, яғни мамандықты толық қанды терең меңгеруге жол ашатын икемделген оқытудың жаңа жүйесі. Онда білім алушылар нақты бір мамандықтың шегінде шығармашылығын жетілдіреді, теориядан гөрі тәжірибеге ден қояды. Оқу орынында жүріп-ақ болашақ мамандығының қыр-сырына қанығып, жұмысқа дайын маман болады. Оқытудың бұл тәсілі студенттердің таңдаған мамандығы бойынша терең білім алып қана қоймай, оқу орны мен жұмыс берушінің қоян-қолтық жұмыс істеуіне себепкер болады.

Модульдік оқыту технологиясының тиімділігі-білім мазмұнын, білімді игеру қарқынын, өз бетінше жұмыс істей алу мүмкіндігін, оқудың әдістері мен тәсілдері бойынша оқытудың дербестігін қамтамасыз етеді. Ал «модуль» дегеніміз-іс-әрекеттің мақсатты бағдарламасы белгілеген деңгейіне (жоспарланған алдағы нәтиже) жету үшін сұрыпталған дидактикалық өңделген білім, білік, дағдының белгілі мазмұнының бірлігі және оның әдістемелік нұсқауы немесе аяқталған оқу ақпараты болып табылатын модульдік бағдарламаның негізгі құралы. Жалпы «модуль сөзі» «оқытудың мазмұны» өзіндік мағына беретін оқу материалының көлемі ретінде ұсынылады. Арнайы пәндерді, өндірістік оқытуды нәтижелі үйрету, оқыту әдістемесін жетілдіре түсу-бүгінгі күннің мәселесі.

Модульдік оқытудың ерекшелігі: оқытушының көбірек түсіндіргенінен, студентті көбірек тыңдауға мүмкіндік береді. Модульдік оқытуда тағы бір ерекшелік-бағалау парағын қолдану болып табылады. Сабақта жеке жұмыс, топпен жұмыс болуы мүмкін. Студент ескерусіз қалмас үшін әр жұмысқа балл қою арқылы қорытынды баға қойылады. Модульдік оқыту технологиясын қолдану арқылы мынадай жетістіктерге қол жеткізуге болады:

1. Уақыт үнемделеді.
2. Сабақтың сапасын көтереді.
3. Оқу әдісі мен құралдарын таңдауға мүмкіндік тудырады.
4. Оқушылардың белсенділігі мен қызығушылығын арттырады, оқу үлгерімі көтеріледі.

Модульдік оқыту кезінде студенттер көбінесе топтарға бөлініп, өтелген материалдарды қайта жаңғыртып, терминдерді, негізгі ұғым ережелерді біледі. Сонымен

катар модульдік оқытуда интерактивті тақтаны пайдалану өте тиімді. Өйткені, қажетті сызбаларды, электронды оқулықты, зертханалық тәжірибелерді керек болған жағдайларда пайдалануға мүмкіндік береді.

Оқу орындарының оқу процесіне кредиттік технологияны енгізу мақсаты: отандық білдім беру жүйесінің халықаралық білім беру кеңестігіне интеграциялау; білім беру процесі субъектілерінің академиялық ұтқырлығын қамтамасыз ету; студенттердің білім көлемін біріздендіру; оқытудың максималды даралануы; өзіндік жұмыстың ролін арттыру. Қазіргі кезде оқыту үрдісі сыни көзқараспен логикалық ойлауға бағытталатыны белгілі. Осыған орай біз оқытушылар студенттердің сын тұрғысынан ойлауларын-ой қозғай отырып, студенттің өз ойымен өзгелердің ойына сын тұрғысынан қарап, естігенін, білгенін талдап, салыстырып, реттеп, сұрыптап, жүйелеп, саралап, білмегенін өзі ізденіп зерттеп, дәлелдеп, тұжырым жасауға бағыттау өз бетімен және бірлесіп шығармашылық жұмыс жасай білуге дағдыландыру. Сын тұрғысынан ойлау бақылау, тәжірибе, толғану және пайымдау нәтижесінде алынған ақпаратты ұғыну, бағалау, талдау және синтездеуге студенттерге мүмкіндік беретін әдіс.

Сын тұрғысынан ойлау деген білімді дербес түрде алу, ол дегеніміз-мәліметті іздестіру, талдау, жіктеу, жинақтау, пайымдау. Сын тұрғысынан ойлау моделі студенттерді берілген ақпарат негізінде бір-біріне сұрақ қоюға, ақпаратқа күмәнмен қарауға, ақпараттың мәнді жақтарын бөлуге, зерттеуге, зерделеуге үйретеді. Сабак барысында барлық топтар тиісті ақпаратты жинақтайды, диалог негізінде дәлелдерді сын тұрғысынан талдайды, ортақ шешімдерді шығарады, ақпаратты қорытындылайды. Осы технология арқылы студенттердің шығармашылығы мен белсенділігінің артуы байқалады. Сын тұрғысынан ойлаудың маңыздылығының нәтижесі:

- 1.Әдіс түрлері.
- 2.Белсенді практикалық іс-әрекеттің болуы.
- 3.Басқалармен қарым-қатынас жасай білу.
- 4.Қажет болса көзқарасын өзгерту.
- 5.Топтық тұжырымға келе білу.
- 6.Топ алдына шығып, өз тұжырымын айта білу.

Кредиттік-модульдік жүйе-бұл мазмұнды модельдерді меңгеру үшін қажетті студенттің оқу жүктемесін өлшеу бірлігі ретінде екі модульдік технологиялары мен сынақ кредиттерінің бірлігіне негізделген оқу процесін ұйымдастыру моделі. Оқу процесін ұйымдастырудың кредиттік-моделдік жүйесі: білім беру бағдарламасының модульдік құрылымын; еңбек сыйымдылығын бағалау үшін сынақ бірліктерін (кредиттерді) пайдалануды; білімді бағалаудың балдық-рейтингтік жүйелерін пайдалануды; студенттің жеке оқу жоспарын қалыптастыруға қатысуын көздейді; білім беру процесінде өзін-өзі оқыту үлесін арттыру; білім беру бағдарламаларының икемділігін арттыру.

ҚР МЖМБС ережелеріне сәйкес білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұйымның құқы бар: міндетті оқытуға бөлінген кредиттердің/сағаттардың жалпы санын сақтай отырып, пәндердің/модульдардың көлемі мен мазмұнын дербес айқындауға міндетті; бір мамандық шеңберінде модульдердің/біліктіліктердің дәйектілігін, тізбесін және санын айқындауға міндетті; оқытудың әртүрлі технологияларын, оқу процесін ұйымдастыру және бақылау нысандарын, әдістерін таңдау. Оқу жұмыс жоспары қамтиды: оқу процесінің кестесі-кредиттер және тиісті модульдер бойынша оқыту кезеңі, практиканың әртүрлері, аралық және қорытынды аттестаттау мерзімдері, сондай-ақ каникул және мереке күндерінің ұзақтығы көрсетіле отырып, оқу жылдары мен семестрлері бойынша құрылады. Және уақыт бюджеті бойынша жиынтық деректер-аптадағы оқу жұмысының түрлерін көрсете отырып, курстар бойынша уақыт бюджетінің негізгі сипаттамалары айқындалады; Оқу жұмыс жоспарын әзірлеу: уақыт бюджеті бойынша деректер кредиттер санына қарай есептеледі.(1 кредит шартты оқу уақытының 24 сағатына теңестіріледі); уақыт бюджеті кесте түрінде рәсімделеді.

Жаңа білім беру бағдарламаларындағы оқыту модельдері техникалық және кәсіптік білім саласында әдіс тәсілдерді тиімді тандап алу, оқытуда табысқа жетудің негізі болады әрі сабақтың тиімділігі мен сапасын барынша арттыруға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Техникалық және кәсіптік білім (ақпараттық-әдістемелік журналы) №1(28)/2017
2. Техникалық және кәсіптік білім (ақпараттық-әдістемелік журналы) №2(33)/2018

ҚАШЫҚТАН ОҚИТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ – ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЖАҢАШЫЛ ФОРМАСЫ

Аманжолова Мәдина Арманқызы

Экономика және Құқықтану бөлімінің арнайы пән оқытушысы
Атырау қаласы, Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғарғы колледжі

Қазақстан үшін білім берудегі өзгерістердің алдыңғы қатарында болу өте маңызды. Тарихқа көз жүгіртсек, еліміз ондаған жылдар бойы шикізатқа және барлық салаларда, соның ішінде білім беруде де орталықтандырылған мемлекеттік басқаруға тәуелді болды. Индустриалды қоғамда және индустриялық экономикада, өздеріңіз білетіндей, өсіп келе жатқан еңбек бөлінісіне негізделген индустриалды дәуірдегі білім басым. Индустриалды дәуірде білім жүйесі өте ауқымды. Бірақ ол күрделі дүниедегі өмірге дайындамайды, ойлауды дамытпайды, шығармашылық пен туа біткен ынтымақтастық қабілетін төмендетеді. Заманауи білім беру жүйесінің оны өзгерту мүмкіндіктерінің жеткіліксіздігінен өсіп келе жатқан тиімсіздігі, білім берудің индустриялық үлгілеріне үздіксіз инвестиция салумен және қоғамды 21-ғасырдың сын-қатерлеріне жауап беруге дайындамайтын оқытудың ескірген әдістерін жаңғыртумен қатар, білім беру жүйесінің жаһандық ауқымдағы трансформациясы. Бүгінгі таңда табиғи ресурстар жаһандық бәсекелестік жағдайында еліміздің табысының кепілі бола алмай жатқанда, басты ресурс – адам капиталына назар аударудың маңызы ерекше. Адамның дамуына инвестиция салу – еліміздің кемел келешегінің кепілі [1]. Гарольд Вилсон бірде: «Саясаттағы бір апта – өте ұзақ уақыт» [2] деген. Он жыл – білім беру технологиясындағы мәңгілік. Мысалы, 1995 жылы жарық көрген «Технология», «Ашық оқыту және қашықтан білім беру» журналының бірінші басылымы дүниежүзілік желіге негізделген. Білім беру бағдарламалары 1996 жылы ғана пайда болды. Бір қызығы, бірінші басылым бүгінгі күнге дейін жақсы сатылуда. Бірақ бұл электронды оқыту негіздерін сипаттайтынымен оңай түсіндіріледі. [3]. Технология үнемі өзгеріп отырады және дүниежүзілік желі – Интернет сияқты білімге үлкен әсер ететін жаңа технологиялық әзірлемелер пайда болуда. Дегенмен, білім беру технологиясында өзгермейтін негізгі константалар бар, егер түсінсек, қашықтан оқыту әдістерін дамытуға көмектесетін. Соған қарамастан, білім беру технологияларында өзгермейтін және түсінген жағдайда қашықтықтан оқыту әдістемесін дамытуға көмектесетін негізгі константалар бар. Студенттердің оқу материалдарына қол жеткізу орны мен уақытына байланбай, қашықтан және тәулік бойы оқуға ыңғайлырақ екені анық. Бірақ бәрі соншалықты жақсы ма? Дәстүрлі және қашықтықтан оқыту түлектерінің арасында айырмашылық бар ма? «Мое образование» дереккөзінің хабарлауынша, респонденттердің көпшілігі (40%) қашықтан білім беру сапасы әдеттегіден әлдеқайда нашар деп санайды, 30% оны ыңғайлы және сапалы деп санайды, ал тағы 30% оның не екенін мүлде білмейді. [4] Сондай-ақ мұндай оқытуды ұсынатын ұйымдарда біркатар сұрақтар туындайды: «Технологиялардың қандай түрлеріне инвестициялау керек?»; «Қандай оқыту әдісін тандау керек?»; Күрделі және өзгеріп жатқан әлем жағдайында білім беру ұйымдарының рөлі де өзгеруде. Осылайша,

университеттер, білім ошақтары адамдар тез өзгеретін әлемде өмір сүруге және өркендеуге үйренетін мағыналардың туған жері мен білім ордасына айналады. Университетте енді «жоғары» мамандықтарды өмір сүруге қабілетті, көп кәсіпті, көп салалы, бейімделгіш адамдарды қалыптастыру керек. Мағыналары мен құндылықтарымен жұмыс істей алатын адамдарды тәрбиелеу үшін жоғары технологиялар шеңберінен шығып, жоғары адами технологияларды жасауға бет бұру қажет. Жалпы, білім беру мазмұнының бағытын өзгерту қажет. Ол метатанымға бағытталуы керек. Әрбір студент өзінің мотивациясын және білім беру стратегиясын түсінуі керек. Аралық нәтижелерді қорытындылай отырып, мұғалімдер мен студенттерден нені үйренгендерін ғана емес, сонымен бірге неліктен және қалай үйренгендерін сұрауы керек.

Қашықтықтан оқыту қазіргі білім берудегі жетекші трендтердің біріне айналды. Оның нысандарының әртүрлілігі оның бүгінгі күні де, болашақта да өзектілігін қамтамасыз етеді. Ол оқу-тәрбие процесіне тән барлық құрамдастарды көрсете отырып, мұғалім мен Студенттардың бір-бірімен қашықтықта өзара әрекеттесуін көздейді [5]. Техникалық жоғары оқу орындарында кадрлар даярлау туралы айтқанда, осы ұйымдардың түлектеріне жүктелетін жауапкершілікті айтпай кетуге болмайды. Қашықтықтан оқыту әдістемесін мүмкіндігінше дәл пысықтау керек екені анық, бірақ бүгінде ол тек аяқталу сатысында. Бірақ мұндай оқытудың артықшылықтары да бар. Мәселен, мүмкіндігі шектеулі жандарға қашықтан оқу ыңғайлырақ болады. Олар өздеріне ыңғайлы оқыту түрін таңдай алады.

Оқу үдерісін қамтамасыз ету үшін техникалық жоғары оқу орындарында синхронды, асинхронды, гибриді, электронды, белгіленген уақыты бар онлайн курстар, ашық онлайн курстар және қашықтықтан оқыту қашықтан оқытудың түрлері әзірленді.

Қашықтықтан оқытудың синхронды спецификациясына келетін болсақ, оның атауы «бір уақытта» дегенді білдіреді. Сыныпта отырып немесе телеконференция арқылы тірі байланысты қамтитын онлайн чат арқылы оқыту. Бұл білім беру бағдарламасында ең танымал, әрі үздіксіз қолданысқа ие оқыту түріне жатады. Асинхронды қашықтықтан оқыту бір уақытта емес дегенді білдіреді. Осыған байланысты бұл оқу сағаттарының қатаң жиынтығы бар оқыту түріне жатады. Демек, бұл Студенттарға өз бетінше оқуға мүмкіндік береді. Бұл оқыту жүйесі қашықтықтан оқытудың ең танымал түрлерінің бірі болып табылады. Студенттер бір-бірімен онлайн чат арқылы сөйлесе алады. Бірнеше жобалар мен тапсырмалары бар бағдарламалар мен курстар үшін сәйкес келеді, себебі бұл студенттерге берілген тапсырмалар үшін жеткілікті уақыт береді. Атауынан көрініп тұрғандай, гибриді қашықтықтан оқыту асинхронды және синхронды оқытуды біріктіреді, онда студенттер интернет чатта немесе сыныпта белгілі бір уақытта кездесе алады. Бұл платформаның көмегімен студенттер өз жұмыстарын өз қарқынымен орындауы керек. Гибриді курстар көбінесе барлық бағдарлама курстарын орналастыру үшін мекемелерде жеткілікті орын болмаған кезде қолданылады.

E-learning - студенттерге компьютерде курс материалдарына қол жеткізуге мүмкіндік беретін қашықтықтан оқытудың ең танымал түрлерінің бірі. Электрондық оқыту курстары үшін әрқашан DVD, CD және әртүрлі компьютерлік құралдар қолданылады [6]. Белгіленген уақытты онлайн курстар (немесе онлайн оқыту) қашықтан оқытудың тағы бір кең таралған түрі болып табылады, ол Студенттардан Интернетке кіруді талап етеді. Аты айтып тұрғандай, курсанттар өздерінің ресми онлайн оқу веб-сайтына белгілі бір уақытта кіруі керек. Көптеген адамдар онлайн оқытуды қашықтан оқытудың кез келген басқа түріне қарағанда интерактивті деп санайды, себебі бұл опция сөйлесу бөлмелері немесе телеконференция қолданбалары арқылы нақты уақытта мұғалімдермен және курстас студенттермен тікелей байланысуға мүмкіндік береді. Қашықтықтан оқыту қашықтан оқытудың ең ерте түрі ретінде қарастырылады. Бұл оқыту форматымен студенттер оқу материалдарын (оның ішінде оқу құралдары, оқулықтар, тапсырмалар және кез келген басқа оқу материалдары) пошта арқылы ала алады. Олар бұл құжаттарды алған соң, олармен өз қарқыны мен уақыты бойынша жұмыс істеу керек. Таңдалған оқу орнына байланысты студентке телефон, электрондық пошта, пошта немесе мәтіндік хабарлама арқылы көмек алу үшін нұсқаушы, тәрбиеші немесе тәрбиешімен байланысу мүмкіндігі

берілуі керек. Ашық онлайн курс – бұл студенттерге жіберу тізімдері, онлайн оқулықтар, хабарлар тақталары және электрондық пошта арқылы берілген тапсырмаларды орындауға барынша еркіндік беретін қашықтықтан оқыту түрі. Сабақтардың басында студенттерге жұмысты орындау мерзімдері хабарланады; дегенмен, оларға берілген тапсырма бойынша мерзімінің соңына дейін өз қарқынымен жұмыс істеуге рұқсат етіледі. Бұл оқыту нұсқасы кейінге қалдырмайтын және өз бетімен жұмыс істеуді білетін студенттерге қолайлы болып табылады.

Студентның дербестігі – жаңа білім берудегі негізгі ұғымдардың бірі. Біріншіден, білім алу қабілеті нақты білімнен маңыздырақ болған кезде, адам дамуының толық циклін ескере отырып, өмір бойы оқуды көздейтін парадигмаға дәстүрлі көзқарастың ауысуымен байланысы оның өзектілігі болып табылды. Өмірлік цикл тұрғысынан қарастыратын болсақ, мамандыққа дайындықтан гөрі білім берудің мақсаты маңызды болып табылады. Оның міндеті - өмірдің әр кезеңінде интегралды тұлғаны қолдау, адам өміріндегі әртүрлі қиындықтарды жеңуге көмектесу. Толық өмірлік циклдің объективіне қарап, соңғы нүктеден бастап жеке білім беру траекториясын құрастыру қажет. Адам ол өзінің жеке мүмкіндіктерін жүзеге асыра алдыма, өмірдің толықтығы мен алуан түрлілігін сезіндіме өмірінің соңында қанағаттандым деп айта ала ма деген сұрақ туады. Екіншіден, жоғарыда сипатталған цифрлық білім беру құралдары мен онлайн платформалардың өсуіне байланысты студенттердің дербестігі қажет, мұнда тиімді білім беру тәжірибесіне қол жеткізу үшін студенттердің дербестігінің жоғары деңгейі қажет. Студент студенттік дербес, ұйымшыл, саналы әрекет ете алатын, табанды, рефлексиялы, өзін-өзі бағалауға қабілетті, өз өміріне жауапкершілікпен және әлеуметтік жауапкершілікпен қарайды, өз таңдауын жүзеге асырады, өзі алға қойған және қабылдаған мақсаттарға белсенді түрде жетеді. Ол сонымен қатар автоматтандырылған оқыту құралдарын пайдаланады, құрбыларымен және олармен тәжірибе мен білім бөлісе алады. Студенттердің дербестігі қазіргі әлемнің белгісіздігі мен өзгермелілігі жағдайында адамның өзара әрекеттесу қабілетінің негізі болып табылады. Студенттердің дербестігінің аспектілері оның жеке жауапкершілік, көшбасшылық және дауыс беру құқығы болып табылады. [7].

Жеке жауапкершілік тұлғаның тиімділігін қамтамасыз ететін педагогикалық және білім беру процестеріне жатады. Көшбасшылық Студентларға өзгерістерді басқаруға мүмкіндік береді. Ал дауыс беру құқығы деп студенттердің өздерінің білім беру ортасына әсерін күшейтетін процестерді түсінеміз. Студенттердің дербестігінің үш құрамдас бөлігі де оның барлық деңгейіндегі білім беру жүйесіне сабақта да қатысуы керек. Студенттердің дербестігі өзін еркін көрсетіп, оқу-тәрбие процесінің құрамдас бөлігіне айналуы үшін жағдай жасау қажет. Студенттердің дербестігі жан-жақты тәжірибе ретінде енгізіліп, адам қызметінің адамгершілік, саяси, экономикалық, шығармашылық және басқа да аспектілерін қамтитыны маңызды. Оның үстіне ол жеке, топтық және ұжымдық деңгейде енгізілуі керек. Енді ғана қалыптасып келе жатқан цифрлық дәуірде өмір сүретін адамдар өз өмірін басқаруды үйренуі, метакогнитивтік стратегияларды дамытуы және өзіндік дүниетанымын құруы керек. Жалпы және білім беру платформаларында жаңа білім тудыратын басты құндылық бұл қайтымсыз ресурстың маңыздылығын мойындау – уақыттың, студенттердің де, мұғалімдердің де, әкімшіліктердің де уақыты болып табылады. Бүгінгі күні онлайн білім беру бетпе-бет оқытуды толықтыру және кеңейту үшін қолдаушы рөл атқарады. Сондықтан мұғалімдер, Студентларды қашықтықтан оқытуға тарту мен жүйелі сабақ қатысын қадағалаудың тиімді жағын көреді. Көптеген мектептер мен университеттер оқу үдерісіне аралас оқыту форматтарын енгізе бастады. Ол әртүрлі жолдармен онлайн және бетпе-бет оқыту арқылы біріктіреді. Мысалы, «айналдыру» тренингінің танымал нұсқасында студенттер онлайн материалдарды пайдалана отырып, білім, теориялық, курстың бір бөлігін өз бетімен оқиды, жеке кездесулерде даулы мәселелер мен тәжірибені талқылайды. Осылайша, студенттер дәстүрлі білім беру форматтарының эксклюзивтілігін көруді тоқтатады. Білім беру бірте-бірте онлайн платформаларға, соның ішінде мобильді қосымшаларға көше бастады, оқу үдерісін дәстүрлі платформалардан (сыныптар, аудиториялар және т.б.) алшақтап, ажыратады. Сонымен қатар, халықтың онлайн білім

беру платформаларына көшуіне білім беру жүйесінің үздіксіз өсуі ықпал етеді. Дамыған елдердегі білімнің құны [8]15-20 жылдан кейін ғаламдық мобильді қолжетімділікпен, портативті гаджеттермен және объективті шындықты виртуалды және толықтырылған шындық объектілерімен біріктіретін гибриді шындық шешімдерімен жақсартылған онлайн оқыту жаһандық ауқымда білім берудің басым түріне айналуы ықтималдығы жоғары. Бұл жағдайда жұмыс істеп тұрған оқу орындары онлайн-білім беруді жарнамалау үшін пайдаланбайды, керісінше, оларды жұмыс форматтарының бірі ретінде пайдаланатын онлайн-білім беру болып табылады. Бұл процессті органикалық түрде және қолданыстағы білім беру жүйесінің мұндай көшуге «келісетін-келіспегеніне» қарамастан айта кету керек. Бұл студенттердің жаңа ұрпағы онлайн мазмұнды үнемі тұтынуға дағдыланатындықтан және жаһандық онлайн платформалардағы барлық үлгілер мен оқу жолдары олардың күнделікті жұмысының бір бөлігі болады. Қазіргі жағдайда онлайн платформалар білім беру кеңістігінде маңызды рөл атқарудан әлі де алыс. Жоғары деңгейге жету үшін ғаламдық онлайн білім беру платформалары бірқатар жүйелі мәселелерді шешуі керек. Бұл, ең алдымен, еңбек нарығы мен дәстүрлі білім беру жүйесі тарапынан мойындау мен сенім деңгейінің жоқтығы. Курстардың сапасын бағалау критерийлері әлі пысықталған жоқ. Курсты немесе сынақты оны талап еткен адам тапсырғанына 100% кепілдік орнатудың ешқандай жолы жоқ. Бұл мәселені шешу үшін электронды ортада студенттерді анықтауға арналған технологиялар мен процестерге айтарлықтай инвестиция қажет. Бәлкім, адамды анықтау кезінде биометриялық көрсеткіштерді ескеретін технологияларды әзірлеп, іске асыру шешім болар еді.

Онлайн оқытудың жаһандық үстемдігінің екінші қиындығы – студенттердің мотивациясы. Мотивация қашықтан оқытудың әлсіз жақтарының бірі болып қала береді. Жаппай онлайн курсқа жазылушылардың бәрі оны аяғына дейін жеткізіп, оны аяқтай бермейтіні белгілі [9]. Мұның бірнеше себептері бар және олар өте түсінікті. Біріншіден, онлайн білім беру көбінесе міндетті емес. Әрі қарай, бұл әрқашан студенттің кәсіби немесе білім портфолиосына әсер етпейді, оның мансабының өсуіне немесе табысының артуына кепілдік бермейді. Тағы бір кедергі – курстардың өзіндік табиғаты, атап айтқанда, олардың көбінесе бір-бірінен бөлек, бір реттік, ажыратылған және бір-бірімен байланысы жоқ қызмет түрлері болып табылады. Яғни, оларға жүйелілік – тәрбиенің ең маңызды қағидасы жетіспейді. Мамандарды даярлаудың дәстүрлі білім беру бағдарламалары, әдетте, өзара байланысты курстар мен басқа да білім беру форматтарының күрделі жүйесі болып табылады. Ақырында, онлайн білім беруді толығымен инновациялық деп санауға болмайды, өйткені инновациялық білім берудің он екі өлшемінен тек біреуінде, атап айтқанда, білім беру мазмұнын жеткізу жолында айтарлықтай өзгерістер енгізді. Оның тағы алты өлшем бойынша аздаған жетістіктері бар, мысалы, оқу топтарын құру тәсілі және оқыту әдістері. Алайда, қалған бес өлшем тобы (шығындарды азайту, нәтижелерді өлшеу әдістері, аккредиттеу әдістері және т.б.) ешқандай өзгерістерге ұшыраған жоқ [9]. Сонымен, қашықтықтан білім берудің бір түрі ретінде электронды білім берудің оң және теріс жақтары бар. Жоғарыда аталған мәселелердің шешімі уақыт талабы болып табылады. Негізгі тренд өзгермейді. Бірақ оның бүгінгі күнге дейін дамып келе жатқаны анық. Бұрылыс кезеңі орын алуда. 19-20 ғасырлардағы білім беру бағдарламалары үмітсіз ескірген, білім берудің бұрынғы парадигмасы өзінің соңғы күндерін өмір сүріп жатыр. Ал одан әрі қай бағытта жүреді – оны уақыт көрсетеді. Бізді мүлде басқа болашақ күтіп тұрғаны анық, бірақ қайсысын іс жүзінде ешкім білмейді. Дегенмен, жеке тұлғаны оқыту ең құнды және тиімді болып қала береді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Брычкин А.В. Бүгінгі Трансформация. Барлығы өз қолымызда! // Күрделі қоғам үшін білім. «Жаһандық білім беру ерекшеліктері» есебі. – Мәскеу, 2018. – 6-б.

2. Вилсон Х. Апта – саясатта ұзақ уақыт // [Электрондық ресурс]. – Қол жеткізу режимі: <https://www.parliament.uk/about/art-in-parliament/online-exhibitions/parliamentarians/harold-wilson/image-1/3>. (қолданылған күні 21/03/2019)
4. Бейтс Т. Технологиялар, электронды оқыту және қашықтықтан білім беру // Routledge Taylor және French group. 1995. С. 213.
5. Қашықтықтан білім берудің оң және теріс жақтары // «Менің білімім» ақпараттық сайты / [Электрондық ресурс]. – Қол жеткізу режимі: https://moeobrazovanie.ru/plusy_i_minusy_distancionnogo_obrazova-niya.html (кіру күні: 26.07.2017 ж.)
6. Қашықтықтан оқыту // [Электрондық ресурс]. – Кіру режимі: https://ru.wikipedia.org/wiki/Distance_learning (қолданылған 21.03.2019)
7. Трайнев В., Трайнев О., Гуркин В. Қашықтықтан оқыту және оның дамуы // Дашков және К. 2000, 296 б.
8. Ханнон В. Студенттік автономияға бағытталған білім беру жолында // Күрделі қоғам үшін білім. «Жаһандық білім беру ерекшеліктері» есебі. – Мәскеу, 2018. – 167-б.
9. Даг Шорт. Денсаулық сақтау және колледж шығындарымен салыстырғанда табыстың өсуіне көңілсіз көзқарас // [Электрондық ресурс]. – Қол жеткізу режимі: <https://www.businessinsider.com/college-and-health-cost-versus-income-2011-3> (қолданылған күні 21/03/2019)

ЗАМАНАУИ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРМЕН ТИІМДІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Өндірістік оқыту шебері Әділбай Бота Нұрланқызы

Ақтөбе өнеркәсіптік технологиялар колледжі

Еліміздің болашағы, көркейіп өркениетті елдер қатарына қосылуы бүгінгі ұрпақ бейнесінен көрінеді. Педагогика ғылымында баланы оқыту мен тәрбиелеудің міндеті жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру болғандықтан, жаңа технология бойынша әдістемелік жүйенің басты бөлігі оқыту мақсаты болып қалады. Қазіргі қоғам – жаңа ақпараттық технологиялар дәуірі. ХХІ ғасыр – ақпарат ғасыры, бүгінде ғылымның әр саласын дамыту ақпараттық жаңа технологияларды игеру мен тығыз байланысты екендігіне көзіміз жетуде. Ғылымның жаңа бағыттарын меңгеру- өмір талаптарына сай болу деген сөз. Жаңа ғасырда даму мен гүлденудің, табысқа жетудің бірден-бір кілті білімде. Сондықтан да ақпараттық қоғам қойып отырған басты талаптардың бірі – ақпаратты меңгере алатын, жан-жақты білімді, жаңа білімдерді игеруге қабілетті, дербес шешім қабылдай алатын, икемді ұрпақ қалыптастыру.

Жаңа технологияның мақсаты бойынша "оқытуды ізгілендіру" қажет. Инновациялық үрдістің негізі - жаңалықтарды қалыптастырып жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады.

Жаңа технологиялардың мүмкіндіктері өте мол, мұнда білім берудің мазмұны да, құрылымы да өзгерген. Мысалы, оқушылар оқулықтағы берілген білімдермен шектеліп қалмай, неғұрлым терең әрі жан-жақты білімдерді тауып, игеруге ықпал етеді. Себебі, оқу үрдісі – бір орында тұрып қалмайтын, керісінше, үнемі өзгеріп, жаңарып отыратын құбылыс, сонымен қатар бүгінгі заман ағымы да күн сайын үздіксіз жаңару үстінде екеніне куә болудамыз.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 8 – бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық коммуникациялық желілерге шығу, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке тұлғаны

калыптастыруға, дамытуға және кәсіби шындауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау» – деп атап көрсеткендей, қазіргі кезеңде әрбір мұғалімнің алдына қойып отырған басты міндеттерінің бірі – оқытудың әдіс – тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияны меңгеру. Ал білім беру жүйесінің алдындағы жаңа міндеттердің бірі инновациялық педагогикалық оқыту технологияларын пайдаланып білім сапасын арттыру.

В.Кларин технология сөзінен қандайда болсын істегі шеберлікті, оқыту-үйретудегі амалдардың жиынтығы, ал педагогикалық технология (тәрбие технологиясы, қарым-қатынас технологиясы, оқыту технологиясы) «педагогикалық мақсатқа қол жеткізу жолындағы барлық қисынды ілім амалдары мен әдіснамалық құралдардың жүйелі жиынтығымен жұмыс істеудің реті» – деп түсінік берді.

Педагогикалық жаңа технология – іс-әрекетке, оқыту барысында жүзеге асатын педагогикалық жүйе. Ол дара тұлғаны жетілдіруге, белгілі бір мақсатқа жету жолында арнайы ықпалды ұйғаруға қажетті байланысқан әдіс-тәсілдер. Ендеше педагогикалық технология – оқу-тәрбие үрдісінің шығармашылықпен оқытумен тәрбиенің тиімділігін қамтамасыз ететін жанды құрамдас бөлігі, технология – ақырғы мақсатқа жететін әрекеттер жүйесі. Жаңа педагогикалық технология баланың жетілген тұлға ретінде дамуы үшін маңызы зор.

Қазіргі уақытта педагогика ғылымының бір ерекшелігі – баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларын өмірге енгізуге ұмтылуы. «Педагогикалық технологиялар – бұл білімнің басымды мақсаттарымен біріктірілген пәндер мен әдістемелердің: оқу-тәрбие процессін ұйымдастырудың өзара ортақ тұжырымдамамен байланысқан міндеттерінің, мазмұнының, тұрпаттары мен әдістерінің күрделі және ашық жүйелері, мұнда әрбір құрамның басқаларына әсер етіп, ақыр аяғында оқушының дамуына жағымды жағдайлар жиынтығын құрайды»

Әрбір педагогикалық технология жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуға, оның өзіндік және шығармашылық қабілетін арттыруға, қажетті іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыруға және өзін өзі дамытуына қолайлы жағдай жасауға қажетті объективті әдістемелік мүмкіндіктерін қамтиды [3].

Жаңа технология түрлерін сабақ үрдісінде пайдалану, оқушының шығармашылық, интеллектуалды қабілетінің дамуына, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына әкеледі.

Жаңа технологияны қолдану мына кезеңдер арқылы іске асады:

I кезең: оқып-үйрену;

II кезең: меңгеру;

III кезең: өмірге ендіру;

IV кезең: дамыту.

1. Жаңа педагогикалық технология мақсаты – оқытуды ізгілендіруі, яғни оқу құралдары оқушылардың өздігінен танымдық іс-әрекетін жүргізе алатындай болуы керек.

2. Ойын технологиясы. Педагогикалық ойындар технологиясы дегеніміз педагогикалық жұмысты ойын түрінде ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдерінің жиыны.

3. Проблемалы оқыту технологиясы. Проблемалы оқыту – мұғалім басшылығы мен қиын мәселелерді туғызу және оқушылардың белсенді түрде өз беттерімен мәселелерді шешу. Қорытындысында олардың ойлау қабілеттері дамып, шығармашылық іскерліктері мен дағдылары қалыптасуына жағдай жасайды.

4. Сын тұрғысынан ойлау технологиясы. Мақсат пен міндеттердің орындалуы мынадай ұзақ жоспарлар арқылы іске асады:

- ассоциация;

- бірлестік қызмет;

- көзқарасын талдау мен дәлелдеу түрінде қорғау. Бұл технология бойынша:

- оқу үрдісінде қызығушылық артады;

- оқушының өз бетімен білім алуына мүмкіндік беруі туады;

- оқушының ақпараттық тіл байлығы жетіледі.

5. Деңгейлік саралау технологиясы. Саралап оқыту технологиясы, оқыту процесінің белгілі бөлігін қамтып, ұйымдастырудың шешімдері, оны оқыту құралдарының жиынтығы түрінде көрінеді. Сыныпты, топтарды оқытуға әртүрлі қолайлы жағдай туғызуды қажет етеді; әдістемелік педагогикалық-психологиялық және ұйымдастыру-басқару шаралары біріктіріледі.

Деңгейлеп оқыту технологиясының мақсаты: әрбір оқушы өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгергенін қамтамасыз етеді.

- 1) Деңгейлеп оқыту әр оқушыға өз мүмкіндіктерін пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасауға мүмкіндік береді;
- 2) Деңгейлеп оқыту әр түрлі категориядағы балаларға, олармен саралай жұмыс істеуге мүмкіндік береді.
- 3) Деңгейлеп-саралап оқыту құрылымында білімді игерудің бірнеше деңгейі қарастырылады: ең төменгі деңгей (базалық), бағдарламалық, күрделенген деңгей сондықтан әрбір оқушы меңгеруі тиіс.

6. Жекелеп оқыту технологиясы. Жекелеп оқыту – оқу процесін ұйымдастырудың мына түрлері мен үлгілерін қарастырады.

- мұғалім бір ғана оқушымен жұмыс істейді;

- оқушы тек оқу құралдары мен өзара қатынаста (оқулықтар, компьютер, т.б) болады. Жекелеп оқудың басты жетістігі баланың қабілетімен оқу қызметінің желісін әдісі мен мазмұнын өз қабілетіне қарай бейімдеуіне мүмкіндік береді.

7. Топтық технология. Бұл топта оқу жұмысын ұйымдастырудың үшінші және төртінші деңгейі. Бұндай жұмыс белгілі-бір тапсырманы бірлесіп шешуі үшін сыныпты уақытша топтарға бөлуді қажет етеді.

8. Дамыта оқыту технологиялары. Л.В. Занковтың дамыта оқу жүйесі. Оқыту қызметінің негізгі мотивациясы танымдық қызығушылық. Занков әдісі әртүрлі қызметтерге тарту, дискуссия, дидактикалық ойындарда оқытуда, пайдалану, сол сияқты есті, ойлауды, елестетуді, сөйлеуді байыту бағытындағы оқыту әдісі.

Д.Элькони – В.Давыдовтардың дамыта оқыту технологиясы. Элькони – Давыдов технологияларындағы дамыта оқыту ең алдымен оның мазмұны, теориялық білімге негізделіп отыра құрылған. Білімнің теориялық негізі терең түрдегі жинақтаудан тұрады. Дәстүрлі технологиялардан өзгешелігі дамыта оқыту оқу қызметін басқаша бағалайды. Оқушының орындаған жұмыстары мен сапасы оқушыға білімнің жетімділігі мен қабілетінің жететіндігін мұғалімнің көзқарасы бойынша бағаланбай, оқушының өз мүмкіндігі тұрғысынан қаралады.

Жеке бас шығармашылығын дамытуға бағытталған дамыта оқыту жүйесі. Іздену, ойлап табу қызметтері процестері оқытудың негізгі мазмұны болады. Дамыту мазмұны жақыннан орташаға, сонан кейін қашықтағы мақсаттық келешекке көшуден тұрады. Бұл технологияда ұжымдық жұмыс әдісі кеңінен қолданылады; ойға шабуыл, ұйымдастыру – қызмет ойыны, еркін шығармашылық пікірталасы.

9. Модульдік оқыту технологиясы. Модуль дегеніміз – қандайда бір жүйенің, ұғымның нақтылатын, біршама дербес бөлігі.

Оқу модулі қайта жаңғыртушы оқу циклі ретінде үш құрылымды бөліктен тұрады. кіріспеден, сөйлесу бөлімінен және қорытынды бөлімнен тұрады. Әр оқушы оқу модулінде сағат саны әртүрлі болады. Бұл оқу бағдарламасы бойынша сол тақырыпқа, тақырыптар тобына немесе тарауға бөлінген сағат санына байланысты.

Кез-келген елдің экономикалық қуаты, халқының өмір сүру деңгейінің жоғарылығы, дүние жүзілік қауымдастықтағы орны мен салмағы сол елдің технологиялық даму деңгейімен анықталмақ. Жалпы қоғам дамуы мен жаңа технологияны енгізу сапалылығы осы елдегі білім беру ісінің жолға қойылғандығы мен осы саланы ақпараттандыру деңгейіне келіп тіреледі. Экономикалық күшті дамыған елдердің тәжірибесі білім жүйесін ақпараттандыру экономика, ғылым және мәдениеттің қарқынды дамуының негізгі кілті екендігін көрсетіп отыр. Ендеше қазіргі заманның жаңа ақпараттық технологиясын игеру міндетіміз.

Менің пікірімше сабақтың тиімділігі: оқушы шығармашылық деңгейге мұғалім арқылы емес, өз іс-әрекеті арқылы жетті. Жаңа әдіс-тәсілдердің ұтымдылығы да осында.

Оқыту үрдісінде жаңа инновациялық технологияларының бағыттарының мынадай түрлеріне көңіл бөлген жөн: педагогикалық қарым-қатынас, проблемалық оқыту, деңгейлеп оқыту, моделдеу арқылы қарқынды оқыту, сатылай және дамыта оқыту жүйелері, бағдарламалық оқыту, компьютерлік оқыту. Оқыту үрдісінде пән бойынша ғылыми мағлұматтармен хабардар етудің және оларды зерттеу жолдары туралы берілетін әдістемелік кеңестер пәнге деген қызығуды арттырады, білім, білік және дағдыны қоғамға пайдалы еңбекте қолдана білуге үйретеді. Нәтиже жұмыстарын орындау кезінде пән бойынша алған білімін толықтыра түседі, өз бетінше дәлелді тұжырымдар жасауға бейімделеді және сол пәннің қоғамдағы, азамат алдында тұрған сан-салалы өзекті мәселелерді шешудегі маңызын түсінеді.

Оқытудың қазіргі жаңа технологияларын меңгеру және оқушылардың психологиялық жас ерекшеліктеріне сай келтіріп, сабақ үрдісіне ендіру мол ізденушілікті талап етеді. Әрине, ұстаз әрбір сабағын мазмұнды құрып, жаңа технологиямен сабақ беріп отырса, оқушылардың терең әрі тиянақты білім алуына жол ашылады. Сондықтан да қазіргі ұрпақты білім нәрімен сусындатуда жаңа технологияның алатын орны ерекше. Жаңа технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, рухани, азаматтық және де басқа көптеген адам келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытуға көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Жанпейісова М.М. Технология модульного обучения. Ақтобе. РИПК СО, 1999.
2. Қазақстан Республикасы “Білім мемлекеттік бағдарламасы” / Қазақстан мұғалімі. – 2000. - №33-34
3. Қазақстан Республикасында гуманитарлық білім беру тұжырымдамасы. – Алматы: Қазақстан, 1994ж
4. Қазақстан Республикасында орта білімнің дамыту тұжырымдамасы. – Алматы: Қазақстан, -1997, 34б.

ЗАМАНАУИ ҒЫЛЫМ, БІЛІМ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Бердіғожина Маусымжан Лесқалиқызы

«Құқықтану» мамандығының арнайы пән оқытушысы, заң ғылымдарының магистрі
Каспий Өңірінің Қазіргі Заманғы Жоғары Колледжі

Өз алдына ел болуға өзінің тілі,
әдебиеті бар ел ғана жарай алатындығын
біз ұмытпауға тиіспіз.

А.Байтұрсынұлы

Білім беру процессіндегі заманауи технологияларды пайдалану бұл оқытушы мен білім алушы ақпараттық технологиялардың көмегімен өзара әрекеттесетін білім алу түрі. Оқытушы мен студенттердің оқу процесіне тән барлық компоненттерді (мақсаттары, мазмұны, әдістері, ұйымдастырушылық нысандары, оқыту құралдары) көрсететін және интернеттехнологиялардың ерекше құралдарымен немесе интерактивтілікті көздейтін басқа да құралдармен іске асырылатын арақашықтықтағы өзара іс-қимылы деуге де болады. Қазіргі кезде интернет желісі арқылы білім алуға мүмкіндік беретін оқытудың инновациялық түрі ретінде қарастыруға болады. Біздің мақсатымыз студенттерге өзгеретін әлеуметтік-экономикалық жағдайларға тиімді бейімделуге және қазіргі қоғамға сәтті интеграциялануға мүмкіндік беретін әмбебап білім беру элементтерін ұсыну. Соңғы 10-15 жылдан астам уақыт ішінде Қазақстандағы білім беру жүйелерінің құрылымдарында елеулі өзгерістер болып жатыр. Осы ретте қазіргі замандағы технологиялық жетістіктерге

негізделген білім берудегі SMART-technology жетекші рөл атқарады. Дүние жүзі бойынша білім беру жүйесін өркендетудің басты мақсаттарының бірі - студенттердің кез келген колледждер мен университеттердегі оқу бағдарламалары бойынша оқып, білім алуларына жағдай туғызу болып отыр.

Қай елде болсын, балаға білім беру ісі елеулі орын алып, онымен шұғылданатын мамандарды ізденіске итермелеп отырған. Себебі: еліміздің мәртебесінің биік болуы қоғам мүшелерінің келешек ел қожасы- жас ұрпақтың белсенділігі мен іскерлігіне тікелей байланысты болмақ.. Қазіргі таңда еліміздің келешегін, нағыз өз елін сүйетін, әдет-ғұрпын, салт-санасын қастерлейтін ұрпақты тәрбиелеу- біздің басты парызымыз.

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық коммуникациялық желілерге шығу, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке тұлғаны қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау» — деп атап көрсеткендей, қазіргі кезеңде әрбір мұғалімнің алдына қойып отырған басты міндеттерінің бірі – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияны меңгеру. Осыған орай, білім берудің мақсаты – қазіргі қоғам талабына сай алынған терең білім, білік, дағдылар мен құзырлықтардың негізінде еркін бағдарлай білетін, қойылған мақсатқа танымдық қызмет жасау арқылы жете алатын, өз бетінше дұрыс, тиімді шешімдер қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру болып табылады.

Оқысаң — озарсың, Оқымасаң — тозарсың. Білімдіні бала болса да, аға деп біл.Адамның көркі киімі емес, білімі.Танымдық белсенділікті арттырып, өз пікірін тұжырымдап айтуға еркін сөйлеуге, өзіне сенімді болуға, өзгенің пікірін тыңдап, бір - бірін құрметтеуге үйренуіміз керек. Адам баласы тек білім арқылы дүниені таниды, табиғаттың құпия сырларын ашады, ғылымды дамытады, техниканы өрістетеді, қоғамды ілгері бастырады. Білім арқылы өткен тарихын таниды, одан тағылым алады, болашағын болжап, келешегін белгілейді.

Неміс педагогі А.Дистерверг өзінің әйгілі «Неміс мұғалімдерінің білім беру ісіне басшылық» атты еңбегінде «Жаман мұғалім ақиқатты өзі айтып береді, ал жақсы мұғалім оқушының өзін ізденуге жетелейді, ойлауға үйретеді», - деген.Яғни, оқушының өзін жан-жақты ізденуге жетелейтін оқытудың жаңа технологияларының бірі-интерактивті оқыту әдісі.

Интерактивті әдісті пайдаланудың тиімділігі сол- оқушының өз ойын еркін, жүйелі айтуына, ұйымшылдыққа тәрбиелейді. Әсіресе, табиғатынан тұйық, өз ойын жеткізе алмайтын, өздеріне сенімсіздеу оқушыларға пайдасы зор.

XXI ғасыр- жеке тұлғаны қалыптастыру, ізгілендіру, дамыту ғасыры.Олай болса, мұғалімдердің алдында тұрған бірден-бір мақсат- оқушылар алған білімдерін пайдаға асырып, өзара әрекет ете алатын, ұлттық құндылықтарды меңгерген жеке тұлға тәрбиелеу

Мен– қазіргі заман педагогі ретінде өзім де заманауи әдістәсілдерден құралақан болмауым керек деп санаймын. Қазіргі мектепке қойылатын талапты ғана біліп қоймай, түсінуім де қажет, қолдануым да,үйретуім де керек. Заман ағымынан қалып кетпеу үшін, көшбасшылық міндетті лайықты орындау үшін кәсіби білімімді үнемі шыңдап отыру қажеттілігін түсінемін.

Сондықтан тәрбиеші ұстаз ретінде оқушыларымыздың жан-жақты білім алуы мен мәдени дамуына, балауса өнерлерін шыңдауға көп көңіл бөлемін.

Оқу орындарындағы оқытушылардың алдындағы басты мақсат – студенттерге сапалы білім беру мен болашақ маман ретінде бүгінгі күн талабына сәйкес, жаңа кәсіби міндеттерді шешуге дайын тұлғаны даярлау. Студенттердің білімге деген құлшынысын жоғалтып алмау үшін, сабақта бейне материалдарды, электронды ресурстарды тиімді қолдана отырып оқытуды ізгілендіру, өздігінен білім алып, ізденіс арқылы дамиды, өзіндік дұрыс шешім қабылдай алатын, өмірге бейім жеке тұлғаны қалыптастырға болады.

Қазір цифрландырылған заманда барлығы дайын, қолжетімді болып отыр. Білім аламын деген адамға шектеу жоқ, мүмкіндік көп. Білім стандарттары мен технологиялық жүйелілікті сақтай отырып, дәстүрлі оқытумен қатар, қазіргі кездегі білім беру технологияларын тиімді қолданған оқытушы ғана, студент шығармашылығын арттырып, әмбебап тәсілдерді пайдаланып білім бәсекелестігіне дұрыс бағыт – бағдар бере алады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Пейперт С. [Papert S.] Переворот в сознании: Дети, компьютеры и плодотворные идеи: пер. с англ. / под ред. А.В. Беляевой, В.В. Леонаса. – М.: Педагогика, 1989. –224 с
2. Қабдықайырұлы Қ., Монахов В.М., Оразбекова Л.Н., Әлдібаева Т.Ә. Оқытудың педагогикалық жаңа технологиясы. – Алматы: Ы.Алтынсарин атындағы Қазақтың білім академиясының Республикалық баспа кабинеті, 1999. – 149 б.
3. Жанпейісова М.М. Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде. – Алматы, 2002. – Б. 4-6.
4. Г.К.Селевко. «Педкеңестер технологиясы».

THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN ENGLISH LESSONS

Mukhambetalyeva Ainur Kuanishevna

"Caspian Modern Higher College", Atyrau, Kazakhstan.

Today, English is becoming a global language as the number of countries that speak the language grows and the demand for learning English grows. Several significant changes have taken place in the country in recent years. In the field of education, interest in learning and teaching English is growing day by day. Educational institutions will move to a trilingual level and modern subjects will be taught in English. In raising these issues, I set a goal to create conditions for children to speak and think fluently in English. First of all, I needed effective methods and equipment. Therefore, I decided to use modern information and communication technologies.

Information technology is very effective in teaching a second language, that is, English. When working with a dictionary, you can display a picture on the board. When I work with a dictionary, I explain this by showing actions, not by pronouncing words. Then the student's brain can better translate the word. Summing up the lessons, you can take and test the assignments of all students at the same time. Thus, I try to explain the lesson, the subject, and also the English language to the child. If the child is less motivated, it is better to give additional tasks and increase interest. For me, the fact that every child speaks fluently, understands and speaks English is very important for the unborn child.

With the help of information and communication technologies, students can communicate in English. And most importantly, they use the new words they have learned. Today there are many English words in Kazakh or Russian. It is often used in food, industry, education, science and medicine.

The widespread use of information and communication technologies in English lessons also requires teacher skills. If the teacher is well educated and has methodological skills, any student can learn a second language, provided that their experience changes. As mentioned above, English will become the language of the world.

According to the UN decision, the XXI century is called the century of information. The main sign of scientific and technological progress in the Republic of Kazakhstan is the informatization of society - one of the main conditions for the development of the economy, science and culture. The main role in solving this problem is assigned to educational institutions. An important condition for learning is the development of a desire to learn independently, an increase in students' interest in learning in the learning process. Therefore, to achieve this goal, I

use information and communication technologies in English aimed at developing students' self-study skills.

I believe that one of the main tasks of every teacher is to teach students modern technologies. The main issue today is the quality of education, an effective way to improve the quality of education is the use of various information and communication technologies in education, the main task of society is the formation of an information culture among students.

The goal of the modern education system is to train competitive specialists. A feature of the work of a novice teacher is his ability to transform a lesson and find a way to a person's heart.

What is information and communication technology?

What are the opportunities for ICT?

How is the process of informatization of education going? Each of us, that is, the teaching staff, is preoccupied with questions. Let's look for answers to the above questions: information is information, news, communication is communication, and technology is business, skills. In short, "Information and communication technologies are an important system that allows a person to interpret scientific concepts and facilitates their perception and understanding. In this regard, today's teachers are faced with the task of not only acquiring knowledge, skills and abilities of students, but also developing perception, thinking, will, that is, a competitive personality capable of working independently.

The most widely used ICT tools in education: interactive whiteboard, multimedia, Internet, e-textbooks, etc.

Today, various technologies are being introduced in the field of education, but the main requirement is to choose the right one and use it effectively at every stage of the lesson. Information and communication technologies are based on working with electronic computer technologies, using computers in education, modeling, using electronic textbooks, interactive whiteboards, working on the Internet, computer training programs. Therefore, the teacher must be well versed in all pedagogical tools. New technologies allow teachers to work in a systematic way.

Today, interactive whiteboards have a special place in information learning technology. And interactive teaching technologies are collective, complementary, based on the interaction of all students. Adaptation to the organization of student participation in the educational process. Here the student's attitude to the lesson changes and interest increases. Using information technology as a new technology in the classroom will undoubtedly increase the effectiveness of the lesson and have a positive impact on the success of the teaching.

Through the systematic use of information and communication technologies at all levels, students will be able to analyze the information received in the classroom, develop skills in choosing the right information and work independently. This paves the way for the creation of a new learning model based on information and communication technologies. Information technology is not just a way to transform, differentiate, individualize a lesson. It is also an opportunity to reorganize the lesson. In the lessons conducted with the help of information technology, the student can behave actively and freely, on a par with the student.

Through the introduction of information technology in English lessons, it is possible to increase the activity of the lesson, implement the idea of developing education, quickly conduct a lesson, and increase the volume of students' independent work. Pedagogical technologies do not remain aloof from the general process of computerization.

Therefore, the widespread use of information and communication technologies in the classroom should be considered a normal, normal situation. Nowadays, it is obvious that a lesson will be attractive and interesting if any student can prepare an English subject for various lessons using information and communication technologies and conduct it at a high level. Such lessons give students the opportunity to see the world with their own eyes, involving them in another world, the world of information, develop a language, transferring what they see to each other.

On the question of how to conduct and deliver lessons using ICT, in my practice, I would recommend the following directions: preparation of illustrative illustrations and posters, creation and display of information videos, lesson approval, verification and interpretation of knowledge, preparation of abstracts, reports and presentations. Search the Internet for any type of lessons and

seminars, scientific conferences, information you need to prepare for a lesson. Using a distance learning system, using information published daily in newspapers. In addition, frequent use of electronic textbooks in daily lessons is very effective. Students can quickly and easily find information in the electronic textbook.

Performs exercises for the development of vocabulary, using pictures, texts, poems, elements of computer animation on each topic. And the teacher's activity here guides the student, and the student's activity and interest increase. Currently I use electronic textbooks in my lessons. Each chapter contains tables, exercises, and interesting and useful information. Control questions in each chapter, independent work on each assignment are very helpful in controlling student knowledge and creating an independent student search.

At the same time, there is no doubt that this method has a positive effect on the knowledge and motivation of the student. In particular: development of students' creative abilities. When adapting to independent work, the student develops accuracy, accuracy, attention to the main issue. The student learns to plan personal actions, make the right decisions.

Computer control of the lesson increases the effectiveness of teaching English and increases the activity of the student's thinking abilities. He tries to communicate and convey ideas using low-level language tasks. As far as the Internet's ability to teach English is concerned, it is known that you can use different forms of speech such as reading, speaking, listening and writing. That is, information technology is a tool for improving the quality of education in educational institutions.

The experience of teachers shows that organizing non-traditional lessons increases student motivation. Today, teachers can actively use non-traditional lessons to organize productive and effective student activities. Non-traditional types of lessons include video tutorials, internet tutorials, travel lessons, etc. can be attributed.

Effective use of new ICT in the classroom: allows students to think freely; develops the mind - play; increases creativity; promotes collective "c-action"; Improves language skills; Enhances comprehensive search;

Using video tutorials and demonstrations as a teaching aid stimulates imagination, abstract thinking, interest in the material and subject. On the one hand, presentations provide students with new materials (illustrations, photographs), visual, didactic materials, etc. On the other hand, it helps teachers in the process of mastering the lesson by using and using these materials. Video tutorials are another step forward in pedagogical technologies. Students use information on television, computers, etc.

We know this is well received by technical means. Chinese wisdom says: "If you tell me, I will forget, if you show me, I will remember, and if you let me act, I will learn." If we give students the opportunity to create their own language through information and communication technology - a good way to improve a language learner's ability to learn a language on their own, it is possible that they will learn the language themselves.

Of course, students today know that there are more ways to find information on the Internet faster and faster than in the library. Better to go to the library and replenish your knowledge. However, sufficient Internet literacy in accordance with the requirements of the law will remain an indispensable approach to training specialists who will be able to use new technologies in all spheres of life and apply them in accordance with the needs of life.

"The future of our country is in the hands of the present young generation, and the fate of the young generation is in the hands of teachers," the President, Nazarbayev said, the new XXI century is the only way to keep up with the times.

For Kazakhstan to become one of the fifty most competitive countries in the world, teachers should be in charge of raising an educated, intelligent, well-developed, talented and capable generation.

In conclusion, it should be noted that the effective use of information and communication technologies increases the opportunities for the development of independent thinking, which stimulates the cognitive activity of students.

The scientific advantage of ICTs is that it enhances creativity, learning, self-confidence and many complementary materials. It is very important to use new information technologies in teaching English. Therefore, it is clear that only the teacher you are looking for will develop creative talent.

A modern teacher is a person capable of self-development, self-improvement, realizing the need to study and introduce new technologies, innovative approaches to teaching.

This is a teacher who is able to create favorable conditions for:

- general cultural personal and cognitive development and self-development of the child,
- manifestation and disclosure of creative potential,
- self-realization as a person.

A child is able to be not indifferent when he is interested, when he is successful, even in small things. He will follow the teacher if he knows how to lead.

It is known: the goal of teaching a foreign language is the formation of communicative competence, which includes both linguistic and socio-cultural competence, because without knowledge of the socio-cultural background it is impossible to form communicative competence, even within limited limits. Learning a foreign language is designed to form a person who is capable and willing to participate in intercultural communication. Such a personality cannot be formed without knowledge of the socio-cultural characteristics of the country of the target language. The study of language and culture in the classroom and extracurricular activities simultaneously provides not only the effective achievement of practical, general educational and developmental goals, but also contains significant opportunities for challenging and further maintaining the motivation of students.

Thus, I build my pedagogical activity by solving the following tasks:

- to form students' attitudes, values, cultural positions for their use in real life;
- develop the experience of students' creative activity in relation to the educational standard in the subject;
- foster respect for foreign culture, traditions, raise the cultural level of students through a foreign language.

In teaching, I pay great attention to the formation of motivation. The formation of motives, first of all, is the creation of conditions for the appearance of internal motives for learning, their awareness by the students themselves. A special role in the formation of motivation is played by the novelty of the information received, the inclusion of students in search, creative activity. Years of work at school helped me to conclude: only someone who is passionate about work can captivate others.

The desire of teachers to meet the ever-increasing needs of society in education by using new information technologies brings to life new forms of education.

Computer technologies, namely, the Internet turned out to be the best, by the way, in the study of foreign languages. As a teacher of German and English, I can confidently say that I need a huge amount of information about England. Indeed, it is precisely in foreign lessons that we go through geography, and the animal world, and the population, and politics. Here there is an opportunity to compare how the global problems of mankind are solved in different countries of the world, in our country. For a higher sensitivity of any new material in my lessons, it is appropriate to use computer technology (slide show, pre-prepared computer presentation of the lesson).

The computer in general and the Internet in particular refers to those technical means of teaching a foreign language that were not specially invented for this purpose and primarily perform other functions. However, by its very essence, the Internet has provided huge practical opportunities for us - teachers of a foreign language. After all, teaching a foreign language means teaching communication, transmission and perception of information.

English is the main language of the Internet, 90% of all information in the world is stored in English. He ranks 2nd in the total number of speakers in the world, and as a teacher of international language, I cannot but use ICT in my lessons to keep up with the times.

The use of information and communication technologies (ICT) is also due to the following contradictions:

- continuous growth in the volume of knowledge and the difficulty of assimilating it in a short period of time;
- a decline in interest in a foreign language as a subject and an increase in interest in learning a foreign language against the background of computerization of education;
- uniform program requirements for learning a foreign language and different levels of educational opportunities for schoolchildren.

The leading pedagogical idea of my experience:

- increased interest in the subject and positive dynamics of the quality of students' knowledge;
- increasing the density of the lesson, moving forward at a rapid pace;
- systematic work on the general development of students;
- a conscious approach of students to the learning process.

In teaching English, like any other foreign language, the use of computer technology allows you to bring students to a fundamentally new level of mastering a foreign language and better prepare them both for the Unified State Exam and entrance exams to universities, and, if desired, for passing foreign exams for knowledge of the language for foreigners.

When computers began to be widely used in education, the term "new information technology" appeared. Generally speaking, any pedagogical technology is information technology, since the basis of the technological learning process is information and its movement (transformation). A more apt term for computer-based learning technologies is computer technology. Computer (new information) teaching technologies are the process of preparing and transmitting information to the student, the means of which is a computer.

Recently, I have been trying to use ICT to solve a number of didactic problems: to form skills and reading skills using the materials of the global network; improve the writing skills of schoolchildren; replenish the vocabulary of students; to form students' stable motivation to learn English. Students can take part in tests, quizzes, contests, Olympiads held on the Internet, correspond with peers from other countries, participate in chats, video conferences, etc. Students can receive information on the problem they are working on at the moment in the project. This can be a joint work of Russian schoolchildren and their foreign peers from one or several countries.

In conclusion, it should be noted that the effective use of information and communication technologies increases the opportunities for the development of independent thinking, which stimulates the cognitive activity of students. The scientific advantage of ICT is that it enhances creativity, learning, self-confidence and many complementary materials. Therefore, it is clear that only a teacher can be a creative and talented student

References:

1. Zhanpeisov M.M. "Modular learning technologies - a tool for student development" Almaty, 2019.
2. N. Isabek "Optimal criteria for the use of computer technology"
3. G. Almukhanova "Work at a creative level" 2020.

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕТРАДИЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН»

Унаева Алия Зинушевна

Прикаспийский современный высший колледж

Основные слова: нетрадиционный урок, мозговой штурм, проектное обучение, семинар-консультации

Еще К.Д.Ушинский писал, что учение – есть труд, полный активности и мысли. Но именно активная (деятельностная и мыслительная) творческая сторона учения недостаточно актуализирована при традиционной организации обучения.

Повышение эффективности урока – одна из насущных задач совершенствования качества учебно-воспитательного процесса. Но аспект практической реализации современных педагогических технологий на уроке остается актуальным. Необходимость постоянного совершенствования системы и практики образования обусловлена социальными переменами, происходящими в обществе. Вопросы повышения качества обученности и уровня воспитанности личности учащегося были и остаются приоритетными в современной методике преподавания технологии.

Реформирование технического и профессионального образования и внедрение новых педагогических технологий в практику обучения следует рассматривать как важнейшее условие интеллектуального, творческого и нравственного развития студента. Именно развитие становится ключевым словом педагогического процесса, сущностным, глубинным понятием обучения.

Нетрадиционный урок - одна из форм организации обучения и воспитания студентов. Эффективность нетрадиционных форм обучения и развития хорошо известна. Такие занятия приближают обучение к жизни, реальной действительности. Студенты охотно включаются в такие занятия, ибо нужно проявить не только свои знания, но и смекалку, творчество.

С помощью нетрадиционных уроков можно решить проблему дифференциации обучения, организации самостоятельной познавательной деятельности учащихся, физического эксперимента.

Цель нетрадиционных уроков: отработка новых методов, форм, приемов и средств обучения, что ведет к реализации основного закона педагогики – закона об активности обучения.

Диапазон учебных целей метода проектов: «развитие познавательных, творческих навыков учащихся, умений самостоятельно конструировать свои знания, умений ориентироваться в информационном пространстве, развитие критического мышления».

Специалисты из стран, имеющих обширный опыт проектного обучения, считают, что его следует использовать как дополнение к другим видам прямого или косвенного обучения, как средство ускорения роста и в личностном смысле, и в академическом.

Целевой установкой проектного обучения являются способы деятельности, а не накопление фактических знаний.

Работа с проектами занимает особое место в системе образования, позволяя студенту приобретать знания, которые не достигаются при традиционных методах обучения. Это становится возможным потому, что студенты сами делают свой выбор и проявляют инициативу.

С этой точки зрения хороший проект должен:

- иметь практическую ценность;
- предполагать проведение студентами самостоятельных исследований;
- быть в одинаковой мере непредсказуемым как в процессе работы над ним, так и при ее завершении;
- быть гибким в направлении работы и скорости ее выполнения;

- предполагать возможность решения актуальных проблем;
- давать студенту возможность учиться в соответствии с его способностями;
- содействовать проявлению способностей студента при решении задач более широкого спектра;
- способствовать налаживанию взаимодействия между студентами.

Если говорить о методе проектов как о педагогической технологии, то эта технология предполагает совокупность исследовательских, поисковых, проблемных методов, творческих по самой своей сути.

Метод проектов - педагогическая технология, ориентированная не только на интеграцию фактических знаний, но и на их применение и приобретение новых (порой и путем самообразования).

Метод проектов становится интегрированным компонентом вполне разработанной и структурированной системы образования. Популярность метода проектов обеспечивается возможностью сочетания в нем теоретические знания и их практическое применение для решения конкретных проблем.

Проектный метод в образовании в наше время рассматривается как альтернатива классно-урочной системе. Но специалисты из стран, имеющих обширный опыт в этом деле, предупреждают, что проектное обучение отнюдь не должно вытеснить эту систему и другие методы обучения.

В основе учебных проектов лежат исследовательские методы обучения. Вся деятельность учащихся сосредотачивается на следующих этапах:

- определение проблемы и вытекающих из нее задач исследования;
- выдвижение гипотезы их решения; •обсуждение методов исследования;
- проведение сбора данных;
- анализ полученных данных;
- оформление конечных результатов;
- подведение итогов, корректировка, выводы (использование в ходе совместного исследования метода "мозгового штурма", "круглого стола", статистических методов, творческих отчетов, просмотров и пр.).

Вся деятельность обучающихся сосредотачивается на следующих этапах: подготовка, планирование, исследование, результаты и/или вывод, оценка результатов и процесса.

1) Подготовка:

- а) определение проблемы и вытекающих из нее целей и задач;
- б) выдвижение гипотезы их решения;
- в) обсуждение методов исследования;

2) Планирование:

- а) определение источников информации;
- б) определение способов сбора и анализа информации;
- в) определение способа представления результатов;
- г) установление процедур и критериев оценки результатов и процесса;
- д) распределение задач (обязанностей) между членами команды.

3) Исследование:

- а) сбор информации;
- б) решение промежуточных задач.

4) Результаты и/или выводы:

- а) анализ полученных данных;
- б) формулирование выводов.

5) Оценка результатов и процесса:

- а) оформление конечных результатов;
- б) подведение итогов, корректировка, окончательные выводы.

Характер педагогической деятельности в методе проектов.

Реализация метода проектов и исследовательского метода на практике ведет к изменению позиции учителя. Из носителя готовых знаний он превращается в организатора познавательной, исследовательской деятельности своих учеников. Изменяется и психологический климат в классе, так как учителю приходится переориентировать свою учебно-воспитательную работу и работу учащихся на разнообразные виды самостоятельной деятельности учащихся, на приоритет деятельности исследовательского, поискового, творческого характера.

Самое сложное для преподавателя в ходе проектирования это роль независимого консультанта.

Трудно удержаться от подсказок, особенно, если педагог видит что учащиеся “идут не туда”. Возможно проведение семинара-консультации для коллективного и обобщенного рассмотрения проблемы, возникающей у значительного количества школьников.

Педагог при этом выполняет следующие (задачи) функции:

- помогает ученикам в поисках источников информации;
- сам является источником информации;
- поддерживает и поощряет учеников;
- поддерживает непрерывную обратную связь.

Педагог может подсказать источники информации, а может просто направить мысль учеников в нужном направлении для самостоятельного поиска. Но в результате ученики должны самостоятельно и в совместных усилиях решить проблему, применив необходимые знания подчас из разных областей, получить реальный и ощутимый результат. Вся работа над проблемой, таким образом, приобретает контуры проектной деятельности.

У обучающихся при выполнении проекта возникают свои специфические сложности, но они носят объективный характер, а их преодоление является одной из ведущих педагогических целей метода проектов. В основе проектирования лежит усвоение новой информации, но процесс этот осуществляется в сфере неопределенности, и его нужно организовать, моделировать, так как учащимся трудно намечать ведущие и текущие цели и задачи, искать пути их решения, выбирая оптимальные при наличии альтернатив.

Границы и трудности использования метода проектов.

Метод проектов используется в том случае, когда в учебном процессе возникает какая-либо исследовательская, творческая задача, для решения которой требуются интегрированные знания из различных областей, а также применение исследовательских методик (например, исследование демографической проблемы в разных регионах мира; создание серии репортажей из разных регионов страны, других стран земного шара по одной проблеме, раскрывающих определенную тему: проблема влияния кислотных дождей на окружающую среду, проблема размещения различных отраслей промышленности в разных регионах, пр.).

Основная проблема, сдерживающая распространение проектного обучения, состоит в трудности сопряжения проектных заданий с требованиями образовательных стандартов. Практически не удастся сформулировать проектные задания так, чтобы можно было использовать стандартные знания, умения, навыки (точнее – чтобы в них возникла необходимость) при выполнении учениками этих заданий.

Использованная литература

1. Гузев В.В. Образовательная технология: от приема до философии. - М.: Сентябрь, 1996. — 112 с.
2. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
3. Полат Е.С. Метод проектов.
4. Левина Т.Ф. Метод проектов в лицейском образовании. Метод проектов в образовательной области "Технология".
5. Гузев В.В. Планирование результатов образования и образовательная технология. М.: Народное образование, 2000. – 240 с.

6. [htt://charko.narod.ru](http://charko.narod.ru)
7. [htt://ge.lang-gimn6.edusite.ru](http://ge.lang-gimn6.edusite.ru)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ МЕТОДОВ НА УРОКЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Дербисинова Венера Куздибаевна

преподаватель экономических дисциплин,
Прикаспийский современный высший колледж, г. Атырау

Сегодня большое внимание уделяют использованию информационных технологий. И это вполне оправдано тем, что век нынешний – это век информационный. Наша задача заключается не только в том, чтобы дать студентам знания, но и в том, чтобы научить своих студентов искать информацию и осваивать ее самостоятельно. Умение обрабатывать информацию на сегодняшний день является весьма ценным достоянием.

На сегодняшний день социально-экономическое развитие страны определило необходимость реформирования системы образования в целом и системы профессиональной подготовки в частности. Работодатели сегодня стали определять требования к подготовке студентов наравне с государством и обществом. Выпускник средне профессионального образовательного учреждения должен практически сразу осуществлять свою деятельность на высоком профессиональном уровне, не просто обладать широким набором знаний, умений и навыков, а быть квалифицированным специалистом.

Студенты XXI века учатся в период формирования «новой экономики» информационного общества. Однако не всегда студенты владеют информацией в достаточной степени, результаты традиционных и новых форм промежуточной аттестации свидетельствуют о небольшом словарном запасе, недостаточном развитии речевой культуры выпускников, навыков восприятия текста. В связи с этим считаю, что использование информационно – коммуникационных технологий (ИКТ) актуально, поскольку направлено на успешное овладение основных видов речевой деятельности в их единстве и взаимосвязи, развитие технологических, стилистических, содержательных аспектов коммуникативной компетенции студентов.

Цель применения ИКТ: повышение эффективности и качества процесса обучения благодаря дополнительным возможностям познания окружающей деятельности и развития личности студента.

Технологию можно использовать на всех этапах обучения: при объяснении нового материала, закреплении, повторении, контроле знаний, умений и навыков. При этом он выполняет различные функции: педагога, рабочего инструмента, объекта обучения, сотрудничающего коллектива, игровой среды.

Поэтому все актуальнее становится проблема совершенствования методики преподавания экономических дисциплин. Методика преподавания призвана обеспечить высокий теоретический уровень преподавания, строгую научность, яркость и доходчивость изложения материала.

В качестве инноваций в преподавании экономических дисциплин применяется метод проектов. Инновационная образовательная проектная деятельность является эффективной формой организации учебного процесса, направленной на индивидуальное развитие познавательных интересов и творческих способностей студентов. Данный метод предполагает овладение технологией презентации различных творческих работ (отчетов, обзоров, рефератов, докладов на профессионально ориентированные темы). Метод проектов относится к исследовательским. В его основе лежит развитие познавательных навыков студентов, умений самостоятельно конструировать свои знания, ориентироваться в информационном пространстве, развитие критического мышления и

творческих способностей. Метод проектов всегда предполагает решение некоторой проблемы, которая предусматривает, с одной стороны, использование разнообразных методов и средств обучения, а с другой — интегрирование знаний и умений из различных областей науки, техники, технологии, творческих отраслей.

Современный педагог – не тот, кто учит, а тот, кто понимает и чувствует, как студент учителя, как проходит его становление. Использование ИКТ на занятиях позволяет преподавателю общаться со студентами на современном технологическом уровне, сделать занятие более привлекательным, эмоциональным и эффективным, пробудить интерес к учению. Выделяют несколько типов компьютерных средств используемых в обучении. Это презентации, электронные учебники и т.д.

Презентаций, рекламные ролики дает возможность донести до целевой аудитории полноценную информацию об объекте презентации в удобной форме. Кроме того, презентация имеет сюжет, сценарии и структуру, организованную для удобного восприятия информации.

Но в не зависимости от исполнения каждая самостоятельная презентация должна четко выполнять поставленную цель: помочь донести требуемую информацию об объекте презентации.

В этих условиях студенты выступают в роли разработчиков, когда они используют компьютер в качестве инструмента экономического познания, получения доступа к информации, интерпретации и организации своих собственных знаний и представления этих знаний другим студентам в ходе практических занятий.

Я считаю, что презентация с включением дополняющих технологии – самая удобная и не сложная форма для преподавателя при проведении занятия.

На основе учебных игр развивается новое направление экономики — экспериментальная экономика. Специфика экспериментальной экономики заключается в том, что она затрагивает вопросы, исследование которых незавершенное. Благодаря этому, данное направление экономики является источником различных педагогических инноваций.

Современные экономисты считают эффективным использование художественных тематических фильмов, видео. Фильмы улучшают внимание и память студентов, студенты начинают больше интересоваться экономическими вопросами, так как видят связь между теорией и реальностью. Фильмы позволяют увидеть проблему визуально, лучше понять ее и сделать объективные выводы, которые станут основой для формирования альтернативных подходов к решению конкретной проблемы или принятия определенного управленческого решения по определенной ситуации. Использование фильмов в учебном процессе также позволяет студентам продемонстрировать умение критического мышления. Развитие критического мышления — важный аспект обучения. Критическое мышление — это такой подход, при котором значительное внимание уделяется умению формировать собственные мнения и утверждения и при этом аргументировать их. Применение этого метода используется мною при изучении тем «Финансовая грамотность», «Разработка и продвижение товара», «Реклама» и т.д.

Особое значение играют анимационные сюжеты, позволяющие проиллюстрировать те объекты и процессы, которые, как правило, описываются вербально или с помощью достаточно приближенных схем. Компьютерная графика позволяет рассмотреть эти объекты и процессы как бы изнутри, на уровне микромира. В этих случаях анимационные сюжеты просто незаменимы.

Таким образом, ИКТ является одним из эффективных способов организации учебного процесса. И поскольку в стране идет модернизация образования, одним из основных требований в профессиональной деятельности преподавателя является информационная компетентность. Инновационные технологии создают благоприятную образовательную

среду для проведения эффективных учебных занятий, предоставляя педагогам возможность соблюдения следующих основополагающих постулатов современного обучения:

- студент не должен получать всю информацию в готовом виде, в противном случае через пару таких занятий его познавательная активность станет близка к нулю;

- смысл и цель педагогических инноваций заключается в осуществлении нового видения методологии обучения, привлечении новых методов, технологий, мультимедийных средств обучения в интересах развития личности будущего специалиста.

Подводя итог, можно отметить, что эффективность применения инновационных методов преподавания экономики очевидна. Данные методы способствуют повышению уровня усвоения знаний, учат студентов творчески мыслить, применять теорию на практике, развивают самостоятельность мышления, умение принимать оптимальные в условиях определенной ситуации решения. Как показывает практика, использование инновационных методов в профессионально ориентированном обучении является необходимым условием для подготовки высококвалифицированных специалистов.

Использование разнообразных методов и приемов активного обучения пробуждает у студентов интерес к самой учебно-познавательной деятельности, что позволяет создать атмосферу мотивированного, творческого обучения и одновременно решать целый комплекс учебных, воспитательных, развивающих задач.

Использованные литературы:

1. Информационные и коммуникационные технологии в образовании: И.В.Роберт,2018г
2. Инновации и педагогическая практика: И.М. Осмоловская, 2010г
3. Интеграционные методы, формы и средства обучения: М.2019
4. Википедия - свободная энциклопедия.

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ЭКОНОМИКИ

Молдашева Роза Жабиновна

Прикаспийский современный высший колледж

АННОТАЦИЯ

В статье раскрыты актуальные проблемы внедрения, развития и использования инновационных приемов и методов в процессе обучения студентов. Проведен анализ передового и современного инновационного инструментария, который используется преподавателями вузов и колледжей. Обоснованы преимущества инновационного подхода по сравнению с традиционными формами подготовки студентов.

АНДАТПА

Мақалада студенттерді оқыту үдерісінде инновациялық әдістер мен әдістерді енгізу, дамыту және қолданудың өзекті мәселелері ашылған. Университет оқытушылары қолданатын озық және заманауи инновациялық құралдарға талдау жасалды. Оқытудың дәстүрлі түрлерімен салыстырғанда инновациялық тәсілдің артықшылықтары дәлелденді

ABSTRACT

The issues of the day of introduction, development and use of innovative receptions and methods in the process of educating of students are exposed in the article. The analysis of front-rank and

modern innovative tool that is used by the teachers of Institutions of higher education is conducted. Advantages of innovative approach are reasonable as compared to the traditional forms of preparation of students.

Ключевые слова: инновационные технологии, электронные лекции, методы обучения, креативное обучение, метод проектов.

Түйінді сөздер: инновациялық технологиялар, электронды дәрістер, оқыту әдістері, креативті оқыту, жоба әдісі.

Keywords: innovative technologies, electronic lectures, methods of educating, creative educating, method of projects.

Услышишь-забудешь
Увидишь-запомнишь
Постройшь-поймешь
Конфужий

Инновационные технологии преподавания экономических дисциплин заключаются в сочетании традиционных и интенсивных методов обучения, основанных на целостной системе обучения обучающихся. Инновационные методы обучения позволяют формировать опыт творческой и инновационной деятельности студентов, который в конечном счете влияет на компетентность будущего специалиста.

Методика преподавания экономических дисциплин исследует совокупность взаимосвязанных средств, методов, форм обучения экономическим предметам. Обучение тесно связано с экономической жизнью общества. Настоящие знания представляют собой знание экономических законов. Прикладной аспект позволяет наращивать теорию, расширять понятийный аппарат, выявлять новые принципы и законы. Однако чрезмерное увлечение конкретикой может привести к поверхностным, упрощенным знаниям и выводам. Здесь важна «золотая середина», сочетание теории и практики экономического развития. Важнейшей характеристикой методики выступает широкое привлечение данных статистики. Факты и цифры позволяют раскрыть не только отдельные стороны экономических процессов и явлений, но и показать в целом общественное хозяйство. Однако следует помнить, что факты не должны «вырываться» из контакта, представляться изолированно от всей совокупности явлений хозяйственной жизни, не должны быть случайными. Иначе они могут дезинформировать обучающихся, вызвать сомнение в их объективности. Данные статистики должны использоваться системно. Особого внимания и отношения требуют негативные факты. Все вышеназванные особенности взаимосвязаны, так как для этой методики характерна особая роль аргументированности и доказательности. Экономика как сфера человеческой деятельности предназначена обеспечить людей всем необходимым для поддержания жизни. Здесь сталкиваются интересы различных слоев и групп населения. Они ищут средства, аргументы для обоснования своих идей, концепций с целью влияния на социальную активность. Это воздействует на выбор того или иного варианта и модели будущего развития общества.

Важнейшая черта методики – взаимосвязь образовательных технологий с ролью знаний в экономическом развитии. Под технологией обучения понимаются методы, средства, с помощью которых педагог воздействует на обучаемых. Образовательные технологии возникли на определенном этапе экономического развития общества и эволюционировали вместе с ним. В соответствии с этим, преподаватель современного вуза должен разрабатывать инновационные обучающие системы для сопровождения классической лекции, способствующие повышению эффективности обучения студентов. В настоящее время преобладающими и общепринятыми технологиями обучения в колледже являются традиционные, построенные на представлении материала дисциплины

на лекции и последующем закреплении его в процессе практических занятий. Однако, они не обеспечивают адекватную передачу нарастающего объема научных и практических знаний по дисциплине и формирования у будущих специалистов навыков, отвечающих современным требованиям профессиональной деятельности. Поэтому реформирование высшего образования ставит перед системой профессиональной подготовки специалистов ряд серьезных задач.

Ключевыми из них являются:

- повышение фундаментальности образования в сочетании с усилением практической направленности;
 - интенсификация образовательного процесса за счет оптимального сочетания традиционных и инновационных форм, методов и средств обучения, четкой постановки дидактических задач и их реализации в соответствии с целями и содержанием обучения.
- Использование преподавателями инновационных методов в процессе обучения способствует преодолению стереотипов в преподавании различных дисциплин, выработке новых подходов к профессиональным ситуациям, развитию творческих, креативных способностей студентов. Изучение любой дисциплины в колледже не сводится только к запоминанию определенного стандартом набора знаний. Дисциплину надо осмыслить в целом, т.е. осознать её роль в профессиональной подготовке специалиста, выделить и усвоить основные ключевые понятия (ядро дисциплины), уяснить связи с другими дисциплинами (межпредметные связи). Эффективными формами учебной работы по внедрению в образовательный процесс инновационных процессов и формированию ключевых профессиональных компетенций будущих специалистов является применение различных активных форм и методов обучения: создание проектов, подготовка публичных выступлений, дискуссионное обсуждение профессионально важных проблем, обучение в сотрудничестве, создание проблемных ситуаций, подготовка профессионально направленных видеофильмов и презентаций и т.д. Переход от информационно-объяснительного обучения к инновационно-действию связан с применением в учебном процессе новых компьютерных и различных информационных технологий, электронных учебников, видеоматериалов, обеспечивающих свободную поисковую деятельность, а также предполагает развитие и личностную ориентацию. Исходя из этого, на сегодня можно отметить различные инновационные методы обучения студентов, в частности, это проблемная и игровая технологии, технологии коллективной и групповой деятельности, имитационные методы активного обучения, методы анализа конкретных ситуаций, метод проектов, обучение в сотрудничестве, креативное обучение, инновационная образовательная проектная деятельность, лекция-пресс-конференция, лекция-беседа, лекция-визуализация, лекция-диспут и т.д. В игровом имитационном моделировании широко представлены различные игры: деловые, аттестационные, организационно-деятельностные, инновационные, рефлексивные игры по снятию стрессов и формированию инновационного мышления, поисково-апробационные и т.д. При использовании деловых игр преобладает продуктивно-преобразовательная деятельность студентов. Деловые игры в учебных целях получили в настоящее время достаточно широкое распространение в вузах и применяются, в основном, на старших курсах при изучении специальных дисциплин, особенно тех, которые связаны с экономикой, организацией и управлением, бухгалтерским учетом, правоведением, с новыми формами хозяйствования в рыночных условиях.

Инновационная образовательная проектная деятельность является эффективной формой организации учебного процесса, направленной на индивидуальное развитие познавательных интересов и творческих способностей студентов. Данный метод предполагает овладение технологией презентации различных творческих работ (отчетов, обзоров, рефератов, докладов на профессионально ориентированные темы). Смысл и цель педагогических инноваций заключается в осуществлении нового видения методологии обучения, привлечении новых методов, технологий, мультимедийных средств обучения в интересах развития личности будущего специалиста. Метод проектов относится к

исследовательским. В его основе лежит развитие познавательных навыков студентов, умений самостоятельно конструировать свои знания, ориентироваться в информационном пространстве, развитие критического мышления и творческих способностей. Современная педагогика богата целым арсеналом интерактивных подходов, среди которых можно выделить следующие, применяемые мной на занятиях: видео-лекции, творческое задание, разрешение проблем (в начале занятия я использую метод «мозговой штурм» (парный, групповой, фронтальный), мини-лекция, видеофильмы, работа в малых группах, тестирование, публичная презентация проекта, кластеры, обсуждение домашнего задания. Записаны несколько видео-лекций по дисциплинам: Менеджмент, Управление персоналом для студентов специальности «Менеджмент».

Креативное обучение предполагает свободный доступ каждого студента к ресурсам сети Интернет и базируется на следующих принципах:

- основой креативного обучения является предполагаемый образовательный продукт, который будет создан студентом;
- соответствие внешнего образовательного продукта студента его внутренним потребностям;
- индивидуальная образовательная траектория учащегося в образовательном пространстве;
- интерактивность занятий, осуществляемых с помощью телекоммуникаций;
- открытая коммуникация по отношению к создаваемой студентом образовательной продукции. Вместе с тем, электронные лекции имеют свои особенности, отличающиеся от традиционных лекций, и должна выполнять следующие требования: быть наглядной, сочетаться по возможности с демонстрацией аудиовизуальных материалов, макетов, моделей и образцов; иметь четко структурированное содержание; блочная схема построения материала; развитая гипертекстовая структура; использование мультимедиа.

Таким образом, подводя итог, можно отметить, что в основе инновационных методов обучения студентов лежат активные методы, которые помогают формировать творческий, инновационный подход к пониманию профессиональной деятельности, развивать самостоятельность мышления, умение принимать оптимальные в условиях определенной ситуации решения. Как показывает практика, использование инновационных методов в профессионально ориентированном обучении является необходимым условием для подготовки высококвалифицированных специалистов. Я применяю метод (прием) кластер для активизации вовлечения студентов в процесс обучения перед изучением новой темы. кластер возможно использовать в качестве домашнего задания.

Потенциал инновационных технологий в образовании проявляется во многих аспектах учебного процесса. Инновационные технологии обучения открывают новые возможности для оптимизации образовательной практики: индивидуализации и [дифференциации](#) обучения, повышения эффективности деятельности участников учебного процесса, организации новых форм взаимодействия в процессе обучения, изменения содержания и характера деятельности обучающего и обучающегося, совершенствования управления учебным процессом, организации его планирования, контроля и т.д. Электронный учебно-методический комплекс - это информационный образовательный ресурс, предназначенный для изложения структурированного учебного материала дисциплины, обеспечения текущего контроля и [промежуточной аттестации](#), а также управления [познавательной деятельностью](#) студентов при реализации основных [образовательных программ](#) высшего [профессионального образования](#). Применение инновационных технологий несомненно повышает эффективность образовательного процесса, развивает у студентов продуктивные, творческие функции мышления, интеллектуальные способности

Важнейшими факторами реализации современных требований к качественному овладению экономических дисциплин являются обновление его содержания и современная

организация процесса его усвоения. Только в этом случае возможна качественная подготовка выпускника, будущего высококвалифицированного специалиста.

Подводя итоги вышеизложенного, можно сделать вывод, что эффективность формирования способности студентов к усвоению экономических знаний, зависит от совокупности всех средств, приемов, методов, с внедрением новых технологий, что позволяет обучаемым сознательно и системно управлять своей деятельности в достижение более высоких результатов в области теоретической и профессиональной подготовки.

Литература

1. Информационные и коммуникационные технологии в образовании: И.В. Роберт. 2018
2. Осмоловская И.М. Инновации и педагогическая практика/ — 2010. — № 6.
- 3.Скрипко Л.Е. Внедрение инновационных методов обучения: перспективные возможности или непреодолимые проблемы? // Менеджмент качества. — 2019. — № 1
- 4.Интеграционные методы, формы и средства обучения М.2018
- 5.Википедия-свободная энциклопедия

ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫ ЖҮЙЕЛЕУ

А.О. Койшиева

Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі

Негізгі сөздер: *Студент, оқытушы, технологиясы, оқыту процесі*

Білім берудегі педагогикалық технологиялардың негізгі қызметі – оқу үдерісінің білімдік мақсаты мен міндеттерін іске асыру және жеке тұлғаны дамыту екендігін ғалымдар педагогикалық-психологиялық негіздерін анықтап, оларды философиялық тұрғыдан дәлелдеген. Педагогикалық технологиялар студенттерге нәтижелі білім беруге бағытталған тиімді құрал болуымен қатар, оқытушыны да сапалы қызметке, нақты нәтижеге жетелейтін механизм болып табылады Ең бастысы оқыту үдерісінде қолданылатын пед.технологиялар сабақтың сапасын арттыруға, дара тұлғаны дамытуға және түпкі нәтижеге жетуге ықпал етуі қажет.

Ойын технологиясы. Педагогикалық ойындар технологиясы дегеніміз педагогикалық жұмысты ойын түрінде ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдерінің жиыны. Ойын түріндегі жұмыстар сабақ үстіндегі қолайлы деген жағдайларда пайда болып, оқытушыларды қызықтырушы құрал ретінде қолданылады.

Проблемалы оқыту технологиясы. Проблемалы оқыту – оқытушы басшылығы мен қиын мәселелерді туғызу және студенттердің белсенді түрде өз беттерімен мәселелерді шешу. Қорытындысында олардың ойлау қабілеттері дамып, шығармашылық іскерліктері мен дағдылары қалыптасуына жағдай жасайды.

Сын тұрғысынан ойлау технологиясы

Мақсат пен міндеттердің орындалуы мынадай ұзақ жоспарлар арқылы іске асады:

- ассоциация;
- бірлестік қызмет;
- көзқарасын талдау мен дәлелдеу түрінде қорғау. Бұл технология бойынша:
- оқу үрдісінде қызығушылық артады;
- студенттің өз бетімен білім алуына мүмкіндік беруі туады;
- оқытушының ақпараттық тіл байлығы жетіледі.

Деңгейлік саралау технологиясы. Саралап оқыту технологиясы, оқыту процесінің белгілі бөлігін қамтып, ұйымдастырудың шешімдері, оны оқыту құралдарының жиынтығы түрінде көрінеді. Аудиторияны, топтарды оқытуға әртүрлі қолайлы жағдай туғызуды қажет етеді; әдістемелік педагогикалық-психологиялық және ұйымдастыру-басқару шаралары біріктіріледі.

Деңгейлеп оқыту технологиясының мақсаты: әрбір студент өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгергенін қамтамасыз етеді.

1) Деңгейлеп оқыту әр студентке өз мүмкіндіктерін пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасауға мүмкіндік береді;

2) Деңгейлеп оқыту әр түрлі категориядағы балаларға, олармен саралай жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

3) Деңгейлеп-саралап оқыту құрылымында білімді игерудің бірнеше деңгейі қарастырылады: ең төменгі деңгей (базалық), бағдарламалық, күрделенген деңгей сондықтан әрбір студент меңгеруі тиіс.

Жекелеп оқыту технологиясы. Жекелеп оқыту – оқу процесін ұйымдастырудың мына түрлері мен үлгілерін қарастырады.

- оқытушы бір ғана студентпен жұмыс істейді;

- Студент тек оқу құралдары мен өзара қатынаста (оқулықтар, компьютер, т.б) болады. Жекелік оқудың басты жетістігі баланың қабілетімен оқу қызметінің желісін әдісі мен мазмұнын өз қабілетіне қарай бейімдеуіне мүмкіндік береді.

Топтық технология. Бұл аудиторияда оқу жұмысын ұйымдастырудың үшінші және төртінші деңгейі. Бұндай жұмыс белгілі-бір тапсырманы бірлесіп шешуі үшін сыныпты уақытша топтарға бөлуді қажет етеді. Студенттердің өзіндік ерекшеліктерін ескеріп, бірлесіп үйренуге мүмкіндік береді.

Кезеңдеп оқыту технологиясы

1.Мәдени кезек сөз – оқу процесінің екі негізгі бөлігі арасында кезексөз түрінде құрылады.

Оқу-негізгі «таңдану нүктесі» айналасына орналасқан ішкі кезексөзге негізделіп құрылады.

2. Дидактикалық бірлікті ірілендіру (ДБІ) Әдістемелік құрылымның түзгіші негізіне оқытушы мен студент қызметін байланыстырушы ретінде математикалық жаттығу ұғымы алынған, әрі тұра, кері ұғымдары мен қағидалары бір кезде оқытылады.ДБІ технологиясының ашушы түзгіші – жаттығу – үш сабақтардың бірінде қаралады:

- қазіргі тапсырма;- кімге арналғандығы;

- жинақтау. Технология мазмұнының басты ерекшелігі пән оқу материалдарының дәстүрлі дидактикалық құрылымын қайта құру.

3. Ойлау қызметін кезеңдер бойынша қалыптастыру, мақсаттың бағытталу технологиясы – бағдарлық білім, шеберлік және дағдыны әсерлі меңгеру. Бұл технология әрбір оқушының жұмыстарды, әрбір қадамын мұғалімнің бақылауын қажет етеді. Сабақ меңгерудің барлық кезеңдерінде бақылап отыру – технологияның ең маңызды құраушыларының бірі болады. Ол студентті қателесуден сақтандыруға бағытталады.

Жеке пәндік педагогикалық технология.

1.Ерте және ыждағатты сауаттылыққа оқыту технологиясы. Технология мазмұны оқу процесі бала миының танымдық қуатын жан-жақты жандандыра отыра, қызметі мен қатынастары арқылы баланың табиғи ойлауына негізделген.

2. Әсерлі сабақтар жүйесіне негізделген технология.

Мақсаттық бағыттары:

- қалыпты білім, шеберлік дағдыны меңгеру;

- ойлау қызметіне математикалық тәсілдерді меңгеру;

- қабілетті балаларды дамыту;

Өзіндік дамыту технологиясы (М. Монтессори) Мақсаттық бағыты:

- жан-жақты дамыту;
- жекелікті тәрбиелеу;
- бала санасында ойлау қызметі мен пәндер түзгіштерін біріктіру.

Басты мақсаты – оқыту дағдысы: қолдағы ұсақ моторлар, есті дамыту.

Дамыта оқыту технологиялары.

1. Л.В. Занковтың дамыта оқу жүйесі. Оқыту қызметінің негізгі мотивациясы танымдық қызығушылық. Занков әдісі әртүрлі қызметтерге тарту, дискуссия, дидактикалық ойындарда оқытуда, пайдалану, сол сияқты есті, ойлауды, елестетуді, сөйлеуді байыту бағытындағы оқыту әдісі.

2. Д.Элькони – В.Давыдовтардың дамыта оқыту технологиясы. Элькони – Давыдов техноло-гияларындағы дамыта оқыту ең алдымен оның мазмұны, теориялық білімге негізделі отырақұрылған. Білімнің теориялық негізі терең түрдегі жинақтаудан тұрады. Дәстүрлі технологиялардан өзгешелігі дамыта оқыту оқу қызметін басқаша бағалайды. Студенттің орындаған жұмыстары мен сапасы студентке білімнің жетімділігі мен қабілетінің жететіндігін оқытушының көзқарасы бойынша бағаланбай, студенттің өз мүмкіндігі тұрғысынан қаралады.

3. Жеке бас шығармашылығын дамытуға бағытталған дамыта оқыту жүйесі. Іздену, ойлап табу қызметтері процестері оқытудың негізгі мазмұны болады. Дамыту мазмұны жақыннан орташаға, сонан кейін қашықтағы мақсаттық келешекке көшуден тұрады. Бұл технологияда ұжымдық жұмыс әдісі кеңінен қолданылады; ойға шабуыл, ұйымдастыру – қызмет ойыны, еркін шығармашылық пікірталасы.

Модульдік оқыту технологиясы. Модуль дегеніміз – қандайда бір жүйенің, ұғымның нақтылатын, біршама дербес бөлігі.

Оқу модулі қайта жаңғыртушы оқу циклі ретінде үш құрылымды бөліктен тұрады. кіріспеден, сөйлесу бөлімінен және қорытынды бөлімнен тұрады. Әр студент оқу модулінде сағат саны әртүрлі болады. Бұл оқу бағдарламасы бойынша сол тақырыпқа, тақырыптар тобына немесе тарауға бөлінген сағат санына байланысты.

Жаңа технологияны қолдануда студенттердің пәнге деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, үлкен ізденіспен, шығармашылыққа жетелеуге де болады. Нәтижесінде студент:

Оқыту процесінде жаңа технологияларды қолдана отырып білімін шыңдайды;

Жаңа оқыту үрдісін қалыптастырады;

Өздігінен ізденімпаздық қабілеті артады;

Н.Ә.Назарбаев «Болашақта еңбек етіп, өмір суретіндер- бүгінгі білім алушылар, оқытушы оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде болады. Сондықтан да ұстазға жүктелетін міндет өте ауыр»- деген. Ендеше білім беруде оқытушы білігі мен білімі өте жоғары, ұлағатты тұлға болуы міндетті. Басқа ешбір мамандық адамға дәл мұғалімге қойылғандай жоғары талаптар қоймайды.

Қай елде болсын, балаға білім беру ісі елеулі орын алып, онымен шұғылданатын мамандарды ізденіске итермелеп отырған. Себебі: еліміздің мәртебесінің биік болуы қоғам мүшелерінің келешек ел қожасы- жас ұрпақтың белсенділігі мен іскерлігіне тікелей байланысты болмақ.. Қазіргі таңда еліміздің келешегін, нағыз өз елін сүйетін, әдет-ғұрпын, салт-санасын қастерлейтін ұрпақты тәрбиелеу- біздің басты парызымыз.

Жас жеткіншектерді тәрбиелеуде, сапалы білім беруде алдына қойған басты мақсат-білім беру мен тәрбие үрдісіне инновациялық қызметті енгізу арқылы білім сапасын арттыру, өз ұлтының тарихын, мәдениеті мен тілін қастерлейтін және оны жалпы азаматтық деңгейдегі рухани құндылықтарға ұштастыра білетін ұлтжанды тұлға тәрбиелеу.

Қазіргі кезде білім стандарты жасалынып, жаппай компьютерлендіру, инновациялық технологиядан іздену, білім мазмұнын байыту, әлемдік білім кеңістігіне ену мақсатында

жұмыстар жүргізіліп жатыр. Білімді жеке тұлғаға қарай бағыттау студенттің «Мен» менталитетін қалыптастыру, оларды өзін-өзі таныту үшін еңбектену оқытушылар қауымына үлкен мақсаттар жүктеді.

Қазіргі инновациялық технология туралы айтсақ, «технология» грек сөзінен, яғни өнерпаздық, шеберлік, іскерлік деген ұғымды білдіреді.

Оқытушының басты мақсаты – алдындағы оқушыларға таза білімнің өзін бере білу емес, бүгінгі алған білімін өмірлік қажеттіліктеріне сай пайдаға асыра білуге үйрету. Тұлғаның өзіндік дамуы өз білімі үшін өз жауапкершілігін көтеру оның «көптің бірі» немесе «көптің ең жақсысы» болуымен емес, өз тұлғасының мәнділігін, құндылығымен маңызды болып саналады. Осы тұрғыда оқытудың жаңа технологияларын жете меңгеріп, оны студенттердің технологиялық жас ерекшеліктеріне орай орынды қолданудың мәні ерекше. Жаңа технологияны жетік меңгеру сонымен қатар оқытушының интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген адами қабілетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Білім берудің даму бағыты мен технологияларын қамтитын көптеген педагогикалық технология қолданып жүргені мәлім. Олар: Д.Б.Эльконин, В.В.Давыдовтың «Дамыта оқыту» технологиясы, Ж.Қ.Қараевтың «Деңгейлі саралап оқыту» технологиясы, П.М. Эрдниевтың « Дидактикалық бірліктерді ірілендіру» технологиясы, В.Ф. Шаталовтың «Тірек сигналдары арқылы оқыту» технологиясы, «Ойын арқылы оқыту» технологиясы, т.б.

Жаңа технологияларды пайдалану студенттердің өз бетімен жұмыс істеуін ұйымдастыруда тигізер пайдасы зор. Осының нәтижесінде оқушылар өздігінен бақылауды үйренеді, оларда тапсырылған істі орындаудағы жауапкершілік сезім, еңбексүйгіштік, табандылық, ұйымшылдық, бір-біріне деген жолдастық көмек қалыптасады. Дидактикалық мақсатына қарай өз бетінше жұмыстарды, жаңа материалдарды оқып үйренуге дайындық, жаңа материалды оқып үйрену, бекіту, қайталап пысықтау және бақылау деп бөлуге болады. Ал студенттердің өз бетінше білім алуы – олардың шығармашылықпен жұмыс істеуіне әкеледі. Шығармашыл студент – дарынды оқушы. Дарынды оқушылар – сапалылықты қамтамасыз ететін сапалы оқытушыларды қажет етеді. Яғни, бүгінгі күннің оқытушысы – шығармашыл болу керек. Ол өздігінен қаншалық ізденсе, болашақ ұрпаққа соншалықты сапалы білім бермек. Ендеше оқытушының күш-қуаты, көңіл-күйі жоғары болуы керек, сонда сабақ беру сапасы арта түсіп, еңбегі жанады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Н.Ә.Назарбаев «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» атты Жолдауы.
2. Қазақстан Республикасының 2011-2020 жж дейінгі «Білім беруді дамыту бағдарламасы».
3. Г.К.Селевко. «Педкеңестер технологиясы».

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ БІЗДІҢ ӨМІРІМІЗДЕ

Г.С. Срымова

*Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту мамандығының арнайы пән оқытушысы
Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі*

Негізгі сөздер: технология, инновация, дидактикалық идея, дәстүрлі оқыту

Технология ұғымы біздің жүзжылдықта негізгі жалпы ғылымдық ұғымдардың бірі болып саналады. Философиялық көзқарас тұрғысынан технология теория мен практиканың арақатынасы контекстінде қарастырылады. Мәні жағынан ажыратыла отырып, теория мен практика әрқашанда бір- бірімен өзара тығыз байланысты.

Алғашқы педагогтар педагогикалық технология, оқу-оқыту технологиясы ұғымдарының өзіндік мән-мағыналарына назар аудармай келді. Ал бүгінде педагогикалық технология оқу және тәрбие аймағында педагог іс-әрекеттерінің бірізді жүйесі ретінде танылуда. Осыдан педагогикалық технология мәні оқу технологисы, тәрбие технолгоясы ұғымдары мәндерімен салыстырғанда тереңдеу де ауқымдалу.

Елімізде ғылыми жаңа технологияның қарқынды дамуымен қатар, технологияның үздіксіз өзгерістеріне бейімделе алатын жаңа заманның жаңа тұлғасын қалыптастырудың кезі жеткен сияқты.

Соңғы уақытта білімге деген көзқарастың түбегейлі өзгергені «XXI ғасырдағы білім беру жүйесі қандай болуы керек?» деген сауалға жауап берері анық. Еліміз бен өркениетімізді даму деңгейі осы сапалы білім нәтижесінің нақты көрсеткіші болмақ. Сондықтан да дамып келе жатқан қазіргі таңдағы білімнің қай саласында болмасын оқытудың жаңа технологиясы тек сипаттама түрінде ғана емес, шынайы проблемалық негізде болуға тиісті. Жаңа оқу үрдісінің әдістері мен түрлерін жетілдіруде жаңашыл педагогтардың озық дидактикалық идеяларында «Нені оқыту? Қалай оқыту? Сапасы қандай?» деген сияқты мәселелерді шешуге бағытталған көптеген жаңаша жұмыстарын көруге болады. Жұмыстардың ішіндегі ең тиімді шешім, қазіргі заманда кеңінен белең алған бұл инновациялық технологиялар.

Озық инновациялық технологиялардың кең тараған түрлері:

- Canva
- Wordwall
- Mentimeter
- Book Creator
- MADTEST
- Plickers
- Google forms
- Prezi

Бүгінде педагогикада технология ұғымы үш жерде қолданылуда.

• қазір кейбір әдебиеттерде әдістемені немесе оқытуды ұйымдастыру түрлерін технология дейді.

• нақты педагогикалық жүйені технология дейді. (В.В.Давыдов технологиясы, дамыта оқыту технологиялары, т.б.)

• қасиеттері белгілі өнім алу үшін қолданылатын әдіс-тәсілдердің жиынтығы және жүйесі технология деп аталады.

Қазіргі уақытта көптеген зерттеушілер жаңа педагогикалық технологияларға терең қызығушылықпен қарап, білім берудегі технологиялық тәсілді дәстүрліден анағұрлым тиімдірек деп есептейді. Осыған байланысты білім беру технологиясы, педагогикалық технология ғылыми айналымға еніп келе жатқан, салыстырмалы түрде жаңа ұғымдар болғандықтан, оған әртүрлі анықтамалар берілген.

Қазіргі кезде бүкіл әлемде жүргізіліп жатқан ізгілендіру үрдістері қоғамның білім беру мекемелеріне қойылатын жаңа талаптарды анықтауда. Педагогикалық технология тәжірибеде жүзеге асатын педагогикалық жүйенің жобасы. Ал, педагогикалық жүйе дара тұлғаны қалыптастыруға бағытталған. Белгілі бір мақсатқа жету жолындағы арнайы педагогикалық, ықпалды ұйымдастыруға қажетті өлшем. Байланыстардың әдістердің, құралдардың жиынтығы. Олай болса, дәл қазір бізге осы педагогикалық технологияны дамыту, оның практикада пайдалану шарттарын білуіміз керек.

«Жаңа педагогикалық технология» – әрбір сабақта пайдаланатын, өте қажетті, сол тақырыпты оқушыға жеткізудің, түсіндірудің мұғалім тарапынан ең тиімді тәсілі.

Сондықтан да әр бір жаңашыл маман заманға сай педгогикалық технологияларды меңгеру керек деген тұжырым жасаймын.

Пайдаланылған ғаламтор желілері:

<https://stud.kz/referat/show/49278>

<https://kitaphana.kz/refkaz/236-pedagogika/3260-ped-ltexnologia.html>

<https://stud.baribar.kz/1800/pedagogikalyq-tekhnologiyalardynh-turl/>

КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУҒА ПРАКТИКАЛЫҚ ДАҒДЫРЛАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Авторы: Музатова Салтанат Амангельдиевна
О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі
Атырау қаласы

WorldSkills: дағдыларды дамыту және жетілдірудің жаһандық алаңы Біздің еңбегіміз кәсібилікте негізделеді. Кәсібилік адамдар мен қоғамды қалыптастырады. Дәнекерлеушілер, дизайнерлер, сантехниктер, электриктер, аспазшылар, IT мамандар және көптеген басқа көптеген өз ісінің мамандары әлемді күн сайын жаңалықтармен толықтырады. Білікті мамандардың тапшылығы екінші дүние жүзілік соғыстан кейін жылдары ерекше сезілді, сондықтан 1950 жылы Испанияда Мадрид қаласында Жұмысшы Мамандықтардың бірінші Чемпионаты өткізілді. WorldSkills, яғни, аудармасы «Әлемдік бағыт» деген мағынаны білдіретін осынау жарыс әлемнің 75 мемлекетіне таралған халықаралық қозғалыс.

Қазіргі таңда қауымдастық құрамына 75 мемлекет кірсе, Қазақстан соның 2014 жылы енген 70ші қатысушы мемлекеті болып табылады. WorldSkills Қазақстан миссиясы халықаралық стандарттар негізінде техникалық мамандықтар бойынша жоғары технологиялық өндіріс салаларын кадрлармен қамтамасыз етуді қалыпқа келтіру, кәсіби бағдар механизмдерін қосып, кадрларды дайындау, сараптамалық қауымдастықтар қалыптастыру және өнімділігін арттыру. WorldSkills Kazakhstan жобасының мәні – жұмысшы мамандықтарының мәртебесін арттыру.

WorldSkills - бұл жұмысшы мамандықтардың беделін көтеруге және шеберлік дағдыларын дамытуға арналған халықаралық коммерциялық емес қозғалыс. WorldSkills қозғалысы, оның ішінде EuroSkills, жастарды жұмысшы мамандығын игеруге баулиды және еліміздің жас мамандарына әлемдік аренада өздерінің кәсіби шеберліктері мен дағдыларын көрсетуге мүмкіндік береді.

WorldSkills Kazakhstan миссиясы - кәсіптік бағдар беру, кадрларды даярлау, сарапшылар қоғамдастығын құру және еңбек өнімділігін арттыру тетіктерін қоса алғанда, халықаралық стандарттарға негізделген техникалық мамандықтар бойынша жоғары технологиялық өндірістерді кадрлармен қамтамасыз ету механизмдерін қалыптастыру.

Негізгі мақсаттар:

1. Жастарды кәсіптік оқытудың және оларды Қазақстан Республикасының техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіне (бұдан әрі - ТЖКБ) енгізудің үздік әлемдік тәжірибесін анықтау;

2. Инновациялық процестерді ынталандыру және Қазақстанның ТЖКБ жүйесіне оқытудың жаңа технологияларын енгізу;
3. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруге тұрақты әдістемелік көмек көрсету арқылы Қазақстанның сарапшылар қауымдастығын дамыту;
4. Жұмыс істейтін адамның мәртебесін және техникалық мамандықтардың беделін көтеру.

Миссиясы: Кәсіби өзін-өзі жүзеге асырғысы келетін адамдарға жағдай жасау.

Күтілетін нәтиже: Worldskills стандарттарына сәйкес іс-әрекеттерге машықтанады.

Жұмысшы мамандарға сұраныс күн санап артып келеді. Бүгінгі таңда Білікті мамандарды анықтап, кәсіби тұрғыда дамыту үшін WorldSkills чемпионатының маңызы зор. «Worldskills» – жас мамандардың кәсіби біліктілігін арттыруға негізделген.

Worldskills – жұмысшы мамандығын дәріптеу, жұмысшы мамандығының танымдылығын және қоғамдағы беделін арттыру. Бүгінде өндірісте жаңа жұмыс орындары ашылуда, ал ол жұмысшы кадрларының білікті дайындығын қажет етеді. Кез келген өндірістің жетістігі кадрлық саясатқа байланысты.

Қазақстан Республикасында қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты — бәсекеге қабілетті маман дайындау. Колледж – үйрететін орта, оның жүрегі — оқытушы. Ізденімпаз оқытушының шығармашылығындағы ерекше тұс — оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға.

Осындай чемпионатты өткізу біздің колледжде дәстүрге айналып, өз жемісін көрсетуде.

Бүгінгі қоғамның оқытушылар алдына қойып отырған басты міндеті, артар жүгі - сапалы білім берумен қатар жан-жақты дамыған, өзіндік ой-пікірі қалыптасқан тұлға қалыптастыру. Тұлға- қалыптастыруда - оның тәні мен жанын қатар дамыту, танымдық қызығушылығын дамытудың әдіс-тәсілдерін іздеу, анықтау, жүйелеу, қолдану.

«WorldSkills – Еуропа мен өзге елдерде расталған жастармен жұмыс істеудің әлемдік ұйымы. Аталмыш қозғалыс үздік әлемдік тәжірибе мен кәсіптік стандарттар арқылы жүзеге асырылады. Бұл дүниежүзінің 80-ге жуық мемлекеті қатысатын халықаралық қозғалыс. WorldSkills қозғалысы, сонымен қатар EuroSkills жастарды жұмысшы мамандығын меңгеруге тартады және әлемдік аренада еліміздің мамандарына алған кәсіптік дағдылары мен құзіреттіліктерін көрсетуге мүмкіндік береді. Бұл жоба 1946 жылдан бері әлемнің 78 мемлекетінде өткізіліп келеді. Қазақстан WorldSkills International халықаралық қозғалысына 2014 жылы енді.

Инновация – педагогикалық процеске оқыту мен тәрбиенің жаңа тұжырымдамаларын, оқу жоспарларын және бағдарламаларын, түрлерін, әдістерін, құралдарын енгізіп, мақсатқа жету. Инновациялық процессіз даму мүмкін емес.

Инновациялық іс-әрекет – қоғамның әлеуметтік-экономикалық жағдайына сай оқу орындарының жұмысын дамытатын, оқу өміріне оң өзгерістер әкелетін іс-әрекет. Әрбір оқытушы өзінің оқу-жұмысын дамыту үшін түрлі құралдар арқылы өзінің іс-әрекетін саналы түрде өзгереді.

WorldSkills — мақсаты жұмысшы кәсіптерінің беделін арттыру және шеберлік дағдыларын дамыту болып табылатын халықаралық коммерциялық емес қозғалыс.

Колледжімізде “WorldSkills” чемпионатына байланысты колледжішілік сайыс жоспарлы түрде өткізіліп келеді.

Мақсаты: жұмыс берушілердің талаптары бойынша дамытуда инновациялық шарттарды жүзеге асыру болып табылады.

Міндеттері: кәсіби бағдар мен сүйемелдеу, кәсіби өзін-өзі анықтау шеңберінде қызмет көрсету; жұмысшы мамандықтардың мәртебесін көтеру; білім алушылардың мамандықтарына деген қызығушылығын арттыруға, халықаралық стандарттарды оқыту-әдістемелік құралдарында пайдалануға, материалдық-техникалық базаны жаңғыртуға,

сарапшылар мен колледж оқытушыларының біліктілігін арттыруғы өзіндік үлесін қосу болып табылады.

WorldSkills Kazakhstan чемпионаты студенттер үшін өз білімдерін тексерудің ең жоғарғы деңгейі болып табылады. Бұл қозғалыс Қазақстанның кәсіптік-техникалық білімінің имиджін көтеруге бағытталған.

Сабаққа іріктелген жаттығу, тапсырма, ойындардың шығармашылық сипатта болуы өте маңызды. Оның маңыздылығы: студенттер үшін практикалық құндылығының болуы; студенттер өмірімен байланысты болуы; олардың интеллектуалдық қабілеттерінің дамуына жағдай жасалуы; студенттердің қызығушылығын туғызуы; оқытудың практикалық мақсаттарына сай болуы керек.

Жаңа инновациялық әдістерді пайдаланудың әдістері неде?

1) Қазіргі уақыт жаңалық пен инновация уақыты. Күнделікті өмірде жаңа білім мен жаңалықтармен кездесеміз. Бұған оқыту үрдісі де сәйкес болу керек.

2) Жаңалықты пайдалану студенттің ойлау қабілетін жаңалыққа икемдеп, алдын ала болжам жасауға үйретеді.

3) Инновациялық әдістер бұл белсенді оқыту әдістері. Ақпаратты белсенді түрде сіңірген оқушы жадында өздері айтқанның 80% сақталса, өздері істегеннің 90% қалады. Жаңа ақпараттық технологияның негізгі ерекшелігі - бұл оқушыларға өз бетімен немесе бірлескен түрде шығармашылық жұмыспен шұғылдануға, ізденуге, өз жұмысының нәтижесін көріп, өз өзіне сын көзбен қарауына және жеткен жетістігінен ләззат алуға мүмкіндік береді. Ол үшін мұғалім өткізетін сабағының түрін дұрыс таңдай білуі қажет. Сабақты сәтті ұйымдастырудағы басты мақсат - оқушының сабаққа деген қызығушылығын арттырып, бүгінгі заман талабына сай білім беру.

Жаңа ғасырдағы Қазақстан елінің үміт артар ұрпағын білімді, мәдениетті, интеллектуалды азамат етіп шығару оқытушылар алдындағы міндет болып табылады. Сондықтан қазіргі білім берудің ұлттық моделіне өту- оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс-тәсілдерін игеруді қажет етеді. Жаңа инновациялық іс- әрекетпен қаруланған психологиялық-педагогикалық диагностиканы қабылдай алатын шығармашыл педагог-зерттеуші, ойшыл оқытушы ғана мақсатқа жете алады.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:- әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу; - білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу; - өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту; - аналитикалық ойлау қабілетін дамыту. Осы инновациялық технологияларды мүмкіндігімізше өз пәнімізде қолдансақ болашақ маман иесі сапалы білім және тәрбие алатынына сенімдімін. Инновациялық технология – білім сапасын арттыру кепілі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі «Talar» коммерциялық емес акционерлік қоғамы Оқу құралы Л.И.МАТВЕЕВА, Б.К. МУСАБАЕВ, С.И.ШЕВЧЕНКО
- WorldSkills стандарттары бойынша демонстрациялық емтиханды ұйымдастыру және өткізу бойынша нұсқаулық, Нур-Султан -2020.
- Нағымжанова Қ.М. Оқу процесінде инновациялық іс-әрекеті. Өскемен: МедиаАльянс,2004.
- ПРАВИЛА ЧЕМПИОНАТОВ WORLDSKILLS KAZAKHSTAN
- Правила национального Чемпионата WorldSkills Kazakhstan, Часть Б для Организации Соревнований
- Инновационное модели учебного процесса в современной зарубежной педагогике. Кларин М.В.М2009.

ТЕОРИЯЛЫҚ БІЛІМДІ КӘСІБИ ТӘЖІРИБЕЛІК ДАҒДЫҒА ҰЛАСТЫРЫП, ШЫҒАРМАШЫЛ ТҮЛҒА ДАЙЫНДАУДАҒЫ РӨЛДІК ОЙЫНДАРДЫҢ МАҢЫЗЫ

Жусупова Шолпан Саламатовна
Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі
Атырау қаласы

Еліміз егеменді ел болғалы бері сан салалы ғылымда келелі де ауқымды өзгерістер жүріп, жаңашылдықтың жарқын айғағындай тың жетістіктерге қол жеткізгеніміз белгілі. Қоғамның саяси, экономикалық, қаржылық салалары сияқты білім беру саласы да мұндай өзгерістерден тыс қалған жоқ. Себебі, тәуелсіз мемлекетті нығайту, көркейту үшін жаңаша көзқарастағы, білімді әрі жан-жақты дамыған ұрпақ тәрбиелеу қажеттілігі туындады. Білім беру мекемелерінің алдында ертеңгі халық тағдырын шешетін азамат-мамандардың сапасын көтеру, салмағын таныту секілді күрделі міндет тұрды. Ол міндет – білім алушыны саналы ойлай білетін әрі ертеңгі күні қоғамда өз орнын таба алатын жеке тұлғаны тәрбиелеп шығару міндеті.

Қай халықтың даму стратегиясын алып қарасақ та, онда өскелең жас ұрпақты елін сүйетін отаншыл, саналы, тәрбиелі, білікті маман етіп шығару-оның басты бағдарларының бірі болғандығына көз жеткіземіз. Бүгінгі Қазақстандық кәсіптік білім беру жүйесінің сапасын заман талабына сай жетілдіру- өз кәсібінің шебері бола алатын маман даярлау сұранысынан туындап отыр.

Әбунасыр Әл Фараби: «... адам кез-келген жұмысқа жарамды бола бермейді. Жұмысты неғұрлым жетік және жақсы атқарса білгір және шебер болып шығады. Қандай әрекет, қандай іс істесек те, содан рахмет табу, соның рахатын көру біздің мақсатымыз болып табылады», - деген екен. Демек, халықтың көңілінен орын табатын, көпшілік таңдайтын бірнеше мамандық бар, олар әр қоғамда, қандай жағдайда болмасын сұранысқа ие. Осындай мамандықтар қатарында заңгер мамандығы да бар.

Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі де осы сұраныстағы білікті заңгерлер даярлай отырып, қамтамасыз етеді. «Құқықтану» мамандығында білім алып жүрген болашақ заңгерлерді мамандыққа бейімдеуде арнайы пәндердің берілісін жаңа сипатта ізгілендіріп, пәннің қажеттілігін арттыру - бүгінгі кәсіптік білім беру ісінің негізгі нүктесі екендігіне толық көз жеткіздім.

Сондықтан заңгер мамандарға білім берудегі басты мақсат - құқықтық өзекті мәселелерде шешім табуды, мемлекеттік және әкімшілік заңи сұрақтарды реттеуді, даулы және бұзылған құқықтар мен бостандықтарды қорғап, қалпына келтіруді және заңи көмек қажет тұлғаларға жәрдем беруді үйрету болмақ. Жаңа заманның заңгерін даярлауда оқу-тәрбие жұмысын ықпалды жоспарлау тиімді. Меңгерілген білімді тәжірибелік дағдыға ұластыруда рөлдік ойындар технологиясын жарасымды қолдану келешек маманның интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді. Білімді тәжірибелік дағдыға ұластыруда тақырып ерекшеліктерін студенттің жасына, мінез-құлқына сай келетіндей сипатта жүйелеп, рөлдік ойындардың мақсаты мен міндеттерін өтей алатындай қажетті әдіс-тәсілдерді таңдағанда ғана зерттеу мазмұны орындалды.

Зерттеудің міндеттері: I. Білімділік кезең

- 1) теориялық білімді талдау арқылы болашақ заңгерлерді зерттеу тақырыбына сәйкес белсенді кәсіби іс-әрекетке даярлау;
- 2) рөлдік ойын арқылы болашақ заңгерлердің теориялық білімін кәсіби тәжірибелік дағдыға ұластыруға тиімді іс-амалдарды анықтау;
- 3) болашақ заңгерлердің теориялық білімін рөлдік ойын арқылы кәсіби тәжірибелік дағдыға ұластыру процесін жүзеге асыратын теориялық негізді ұсыну;

4) болашақ заңгерлердің теориялық білімді кәсіби тәжірибелік дағдыға ұластыруда рөлдік ойындардың маңызын, тиімділігін эксперимент барысында қолдану.

II тәрбиелілік кезен

1) теориялық білімді сот процестеріндегі рольдік ойын арқылы кәсіби тәжірибелік дағдыға ұластыру барысында заңгер мамандығының тартымдылығын анықтау, кәсіби мүмкіндіктерін таныту, болашақ қол жетімді жетістіктерін насихаттау;

2) сот процестеріндегі рольдік ойындар арқылы болашақ заңгерлерге заңгер кәсібіне лайықты талаптар мен заңгерлердің кәсіби мәдениеттілік этикасын таныту;

3) сот процестеріндегі рольдік ойын арқылы мамандық бойынша кәсіби тәжірибелік дағдыларды игерту;

4) сот процестеріндегі рөлдік ойын арқылы кәсіби тәжірибелік дағдыны дамыту мақсатында болашақ заңгерлерді шешендікке, ресми, ғылыми стильде сөйлеуге машықтандыру.

Әрбір сабақ - оқу үрдісіндегі шешуші буын. Кәсіптік білім беру саласында да арнайы пән оқытушысы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше, сауатты әрі жан-жақты маман қалыптастыру мүмкін емес. Оқыту мен тәрбиелеуді жетілдіруде мақсатты нәтижеге жетуді ойластыратын логикалық ұшқырлық, жоғары шеберлікті меңгеруге құштарлық, қажетті техникалық түрлендірулер сапалы нәтиже береді.

Тірек белгілері мен конспектілері, ойын арқылы оқыту технологиясы, дамыта оқыту, дербес оқыту, жобалап оқыту технологияларын қолдана отырып, студенттің теориялық білімін тәжірибелік дағдыға ұластыруда рөлдік ойындардың маңызын шығармашылық тұрғыда өз тәжірибемде зерттеу үстіндемін. Сол себепті, тақырыпқа сыйымды жаңа технологияны қолданудағы менің басты мақсатым – білім алушының жеке басының дара және дербес ерекшеліктерін ескеріп, олардың өз бетінше ізденуін, шығармашылық қиялдарын арттырып, тәжірибелік дағды машығын қалыптастыру болды.

«Қылмыстық құқық» және «Қылмыстық іс жүргізу құқығы» пәндерін оқытуда оқытудың жаңа әдіс – тәсілдерін пәнге бейімдеп, лайықты пайдалану – менің күнділікті сабақтағы және тәрбие үрдісіндегі қалыпты жұмыс машығым. Білім деңгейі мен дағдыларын жетілдіре отырып, ойын арқылы оқу және тәрбие ұштасады. Ойнай отырып, жаңа білімді меңгереді.

Мысалы, «Гүл шоғы» ойынында гул шоғы бейнеленген кеспе қағазға тапсырма жазылып, тапсырманың жауабын студент өзі қалаған топ студентінен ала алады немесе оқытушымен де сұрақ –жауап қатынасын орнатуына мүмкіндік алады.

Нәтижесінде:

- ✓ Оқу үлгерімі төмен студенттердің белсенділігі артады;
- ✓ Студенттің өзіне сенімділігі қалыптасады;
- ✓ Оқытушы мен студент арасында ынтымақтастық орнайды.

Кез келген пәнді оқытуда қайталау тақырыптарына шолу немесе үй тапсырмасын тексеру кезінде «**Сынақ хат жолдау**» ойыны да ұтымды әдістің бірі.

Рөлдік ойынның өту ережесі:

- Сынақ хаттарды топтағы жақсы оқитын студенттер оқытушы нұсқауымен ҚР ҚК басшылыққа алу арқылы дайындап, үлгерімі орташа студенттерге әр-түрлі сурет пішініндегі хаттар бейнесінде береді;

- Төреші студенттің қорытынды сөзі;

- Оқытушы сараптама жасап, жалпы қорытынды сөз айтады, бағалайды.

Рөлдік ойынға қатысушылар:

- ◆ Жақсы үлгерімдегілер - сот орындаушылары;
- ◆ Үй тапсырмасын орындамағандар - құқық бұзушылар;
- ◆ Үздік үлгерімдегілер-Төрешілер.

Мұнда бақылаушы (үздік оқитын студент) – студент үй тапсырмасын бақылап отырады.

Үй тапсырмасын тексеру нәтижесінде студенттер кодекстермен тығыз жұмыс жасауға машықтанды, меңгеру және қабілет деңгейлері арқылы білімдері бағаланады.

Мектеп қабырғасынан келген жасөспірімнің білімге деген ынтасын, мамандыққа қызығушылығын сабақты түрлендірумен ғана емес, тәрбиелік шараларға белсенді қатыстыру, үйірмеге тарту арқылы да арттыруға болатындығын тәжірибе дәлелдеп отыр.

Бірнеше жылдан бері болашақ заңгерлерді мамандыққа бағдарлау мақсатында жұмыс жүргізетін «АҚИҚАТ» жас заңгерлер үйірмесіне жетекшілік етемін. Үйірме мүшелері жыл сайын жаңартылып, толықтырылып отырады.

«АҚИҚАТ» жас заңгерлер үйірмесі мүшелері белсенді әрекет нәтижесін көрсетіп келеді.

Жалпы тәрбие үрдісінде рөлдік ойындарды екі түрлі мақсатпен қолдануға болады:

1. Студенттің пәнге ынтасын, қызығушылығын арттыру, тіл байлығын дамыту;
2. Болашақ заңгерлердің кәсіби байқампаздығын қалыптастыру, тапқырлыққа баулып, зейінін және ойлау қабілетін дамыту.

Колледжде жыл сайын дәстүрге айналған «Жылжымалы әділ сот» байқауы өткізіліп отырады. Байқау үздік үлгерімдегі 2 және 3 курс студенттерінің «Шеберлік сыныбы» мүшелігін қорғау мақсатында ұйымдастырылады.

Ұйымдастырылған рөлдік ойын түріндегі сот процесінің жалпы құрылымы мынадай кезеңдерден тұрады:

- ✓ Алдыға мақсат қою;
- ✓ Оны жоспарлау;
- ✓ Мақсатты жүзеге асыру,
- ✓ Студент өзін субъект ретінде тану.

Бірнеше рет өткізілген сот процесі студенттердің пәнге деген жауапкершілігін, мамандыққа деген қызығушылығын арттырды.

Сот процесін өткізу арқылы студенттер:

- ✓ танымдық қызметі мен ой-өрісі кеңейді;
- ✓ студенттің өзіне деген сенімі артады, оқуға деген қызығушылығы, белсенділігі дамыды;
- ✓ өзара ынтымақтыққа, адамгершілікке, бір-бірін сыйлай біліп, көмектесуге үйренді;
- ✓ мамандыққа ынталанды;
- ✓ жауапкершілікке үйренді, тәртіпке тәуелділікті ұғынды.

Сот процесстерін ұйымдастыру арқылы теориялық білімді тәжірибелік дағдыға ұластыруда рөлдік ойындардың маңызы жоғары екендігіне өз жұмыс тәжірибемнен көз жеткіздім. Студенттер арасында процестің тараптары мен қатысушыларының рөлдерін бөлісуде студенттердің басым бөлігі прокурор, қорғаушы және судьялық мандаттарды таңдауға белсенділігі байқалды.

Дайындық барысында әр студент рөлдік белсенділіктерімен қоса ҚР ҚК және ҚПК басшылыққа алып жан-жақты ізденісте болады. Сот процесі кезінде студенттер алған теориялық білімдерін тәжірибелік дағдыда қолдана алды. ҚР ҚК пен ҚПК көзделген арнайы нормаларды басшылыққа алу арқылы өз рөлдерін толыққанды танып шығумен қатар, ойын кезінде әр тарап өз дәлелдері мен пікірлерін ортаға салуда қарапайым ауыз екі тілде емес, неғұрлым заңи түрде, ресми, ғылыми түрде сөйлеуге дағдыланады. Міне, сөйтіп, болашақ заңгерлердің сөздік қорын толықтырып, сөз саптаулары мен сөзге шешендігін қалыптастырамыз, көпшілік алдында еркін сөйлеу белсенділігін дамытып, оны өзіне деген сенімділікке ұластырамыз. Болашақ мамандықтың қандай міндеттер жүктейтіндігін және заңгердің мүмкіндіктерін таниды, ұғынады.

Болашақ заңгерлікті үйренуші студенттеріміз арнайы пәндер бойынша дәріс сабақтарынан, тәжірибе сабақтарынан алған білімдерін танысу, өндірістік, тәжірибеден өту кезінде дағдыға айналдырып пайдалана алады. Осындай жұмыстардың нәтижесінде теорияны іс жүзінде сынай алуға қол жеткіздік.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Брычкин А.В. Бүгінгі Трансформация. Барлығы өз қолымызда! // Күрделі қоғам үшін білім. «Жаһандық білім беру ерекшеліктері» есебі. – Мәскеу, 2018. – 6-б.
2. Вилсон Х. Апта – саясатта ұзақ уақыт // [Электрондық ресурс]. – Қол жеткізу режимі: <https://www.parliament.uk/about/art-in-parliament/online-exhibitions/parliamentarians/harold-wilson/image-1/3>. (қолданылған күні 21/03/2019)
3. Бейтс Т. Технологиилар, электронды оқыту және қашықтықтан білім беру // Routledge Taylor және French group. 1995. С. 213.

ПРИМЕНЕНИЕ ИНСТРУМЕНТОВ INSTRUCTIONAL SKILLS WORKSHOP (ISW) ДЛЯ УЛУЧШЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В КГП НА ПХВ «АКСУСКИЙ КОЛЛЕДЖ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ»

Поддубная О.В.

Заместитель руководителя по УПР,
преподаватель специальных дисциплин
КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии»

В данной научной статье исследуется вопрос использования инструментов Instructional Skills Workshop (ISW) в образовательном процессе Аксуского колледжа черной металлургии. Главная цель исследования заключается в определении влияния использования данных инструментов на качество преподавания и обучения в колледже. Для достижения этой цели проведен анализ литературы, а также проведены наблюдения за преподавателями, применяющими методику ISW в своих занятиях. Результаты исследования позволяют сделать выводы о том, что использование инструментов ISW способствует повышению эффективности образовательного процесса и содействует развитию ключевых навыков преподавателей.

В современной образовательной среде особое внимание уделяется эффективности преподавания и качеству обучения. Образовательные учреждения стремятся обеспечить максимальное взаимодействие преподавателя и студента, таким образом, повышая степень усвоения знаний и навыков студентами. В контексте Аксуского колледжа черной металлургии (АКЧМ), который специализируется на обучении студентов в области металлургической и машиностроительной промышленности, проблема эффективности образовательного процесса становится особенно актуальной.

В данном исследовании проанализированы инструменты Instructional Skills Workshop (ISW) и их влияние на образовательный процесс в Аксуском колледже черной металлургии. ISW является методологией, разработанной для повышения качества преподавания и применяется во многих образовательных учреждениях по всему миру. Основными целями ISW являются:

1. Повышение учебных навыков преподавателя. Структурированные инструменты ISW помогают преподавателям развивать умения планирования уроков, эффективного использования времени и создания стимулирующей обучающей среды.

Сегодня, колледж черной металлургии является примером учебного заведения, которое успешно использует структурированные инструменты ISW для повышения качества образования.

В колледже проводятся специализированные курсы повышения квалификации, которые помогают преподавателям овладеть новыми методиками планирования уроков. Они учатся создавать четкие учебные цели, разрабатывать учебные планы и выбирать подходящие методы преподавания. Также преподаватели изучают эффективное использование времени, учитывая особенности каждого ученика и подстраиваясь под их потребности. Если проводить статистические данные колледжа, то в первом полугодии

2023-2024 учебного года, то 66% преподавателей и мастеров производственного обучения прошли курсы повышения квалификации, организатором которых был НАО «Talar».

Кроме того, преподаватели в Аксуском колледже черной металлургии получают знания о создании стимулирующей обучающей среды. Они изучают методы мотивации учащихся, понимают принципы построения положительных взаимодействий в учебной аудитории и учатся создавать поддерживающую атмосферу, в которой студентам будет интересно и комфортно и интересно учиться.

Еще одним примером использования является ISW является стажировка на предприятии – социальном партнере колледжа. В ноябре 2023 года четыре преподавателя специальных дисциплин и два преподавателя химии повышали свою компетентность непосредственно в цехах Аксуского завода ферросплавов. 72 часа преподаватели химии непосредственно в лаборатории химического анализа изучали структуру и свойства ферросплавов на современном заводском оборудовании.

Таким образом, хочется отметить, что использование инструментов ISW в Аксуском колледже черной металлургии помогает преподавателям стать более профессиональными и компетентными в своей области. Это позволяет им эффективнее передавать знания студентам и сделать процесс обучения более интересным и занимательным для всех участников.

2. Активное взаимодействие студентов и преподавателей. В данном колледже студенты активно участвуют в различных олимпиадах, конкурсах, научно-технических конференциях, Startup проектов, чемпионатах Worldskills и ERG Skills, занимая призовые места. Таким образом, проводя аналитику по колледжу, в 1 полугодии 2023-2024 учебного года, из общего количества контингента – 570 человек, в данных конкурсах приняли участие 18% студентов, что составило 90 человек, 60 студентов заняли призовые места, 4 человека получили грант от НАО «Торайгыров университет». 10 лучших студентов, в течении учебного года получают именную стипендию от предприятия, в размере 30 000 тенге, в рамках реализации проекта «Альянс колледжей и ERG».

Участие в таких мероприятиях способствует созданию условий для активного вовлечения студентов в образовательный процесс. Они имеют возможность продемонстрировать свои знания и навыки, а также показать свои таланты и способности. Это стимулирует их развитие и мотивацию в изучении специализированных предметов и профессиональных навыков в области черной металлургии.

ISW, также играет важную роль в этом процессе. Применение методов ISW способствует созданию оптимальных условий для активного участия студентов в образовательном процессе. В рамках ISW студентам предоставляется возможность развивать свое критическое мышление, коллективную работу и коммуникативные навыки. Они учатся анализировать информацию, выстраивать логические аргументы, эффективно работать в команде и осуществлять обмен идеями и знаниями с преподавателями и другими студентами.

Активное участие студентов в олимпиадах, конкурсах и других мероприятиях позволяет им получить не только признание и поощрение своих достижений, но и расширить свои профессиональные горизонты. Они могут узнать о новых технологиях, передовых методах работы и последних открытиях в области черной металлургии. Такие мероприятия также способствуют развитию сети профессиональных контактов, что может быть полезно для будущей карьеры студентов.

В целом, активное взаимодействие студентов Аксуского колледжа черной металлургии и преподавателей, а также участие студентов в олимпиадах, конкурсах, научно-технических конференциях и чемпионатах Worldskills и ERG Skills демонстрируют эффективность применения методов ISW в создании стимулирующей и развивающей образовательной среды. Это способствует активному участию студентов, развитию их профессиональных навыков и достижению призовых мест в своей области.

3. Оценка и обратная связь. В колледже черной металлургии особенно важным аспектом является оценка и обратная связь, которые играют значительную роль в процессе

обучения. Использование инструментов ISW (Instructional Skills Workshop) позволяет обеспечить систематическую оценку и обратную связь как для студентов, так и для преподавателей.

Оценка и обратная связь применяются с целью измерения прогресса студентов и улучшения методики преподавания. Студенты получают обратную связь от преподавателей о своих достижениях и усилиях, а также о возможных областях для улучшения. Такая обратная связь помогает студентам лучше понять свои сильные и слабые стороны, что стимулирует их к дальнейшему развитию и росту. Данная работа в колледже проводится с помощью групповых тренингов и индивидуальных бесед с каждым выпускником.

Преподаватели, в свою очередь, также получают обратную связь от студентов о своей работе. Это позволяет им оценить эффективность своих методик и адаптировать их, если необходимо, чтобы максимально соответствовать потребностям и уровню подготовки студентов. Взаимодействие самих студентов является важным источником информации для развития и совершенствования преподавательского искусства.

В результате улучшения процесса обучения и обратной связи повышается эффективность образовательной программы в колледже черной металлургии. Важным видом обратной связи является стимулирование роста интереса студентов к рабочим специальностям. Благодаря проведению различных мероприятий, включая открытого ранее центра карьерного роста, студенты имеют возможность получить информацию о вузах и возможностях профессионального роста. Они также могут составить резюме и отправить онлайн-заявку на трудоустройство.

Повышение процента трудоустройства, в сравнении с прошлым годом, на 2% говорит о том, что активные действия колледжа, направленные на оценку и обратную связь, приводят к конкретным результатам. Это подтверждает растущий интерес студентов к рабочим специальностям, что способствует развитию и поддержанию кадрового потенциала в области черной металлургии.

Для проведения исследования, был проведен анализ литературы, касающейся применения ISW в различных образовательных учреждениях с целью проведения аналогии в АКЧМ. Также, наблюдения проводились за преподавателями Аксуского колледжа черной металлургии, которые внедрили методику ISW в свои занятия. Учитывая специфику колледжа, особое внимание было уделено адаптации инструментов ISW к обучению в области металлургии.

Результаты исследования показывают, что внедрение инструментов ISW в образовательный процесс Аксуского колледжа черной металлургии приводит к улучшению качества преподавания и обучения. Опрошенные студенты отмечают более структурированный подход к преподаванию, большую вовлеченность и интерактивность занятий, а также появление возможности для более детальной обратной связи. Преподаватели, в свою очередь, отмечают улучшение своих навыков планирования и оценки занятий, а также повышение мотивации и интереса студентов к учебному процессу.

В исследовании были проведены наблюдения за преподавателями, применяющими методику ISW в своих занятиях. Результаты показали, что использование инструментов ISW существенно влияет на качество преподавания и обучения. Преподаватели, применяющие методику ISW, проявляют большую гибкость и адаптивность в своей работе, уделяют больше внимания индивидуальным потребностям студентов и создают стимулирующую и поддерживающую образовательную среду. Это в свою очередь способствует повышению мотивации и активности студентов, улучшению их учебных результатов и развитию их ключевых навыков.

В заключении хотелось бы отметить, что результаты исследования свидетельствуют о положительном влиянии методики Instructional Skills Workshop (ISW) на образовательный процесс в Аксуском колледже черной металлургии. Таким образом, использование инструментов ISW способствует повышению эффективности преподавания и обучения, а также развитию ключевых навыков преподавателей. Рекомендуется внедрение методики

ISW в образовательную практику колледжа для дальнейшего улучшения образовательного процесса и достижения успеха в обучении студентов.

Список использованной литературы

1. Smith, K., Johnson, L., & Smith, J. (2010). The Instructional Skills Workshop model: Enhancing instructional effectiveness in post-secondary education. *College Quarterly*, 13(3), 1-15;
2. Bocz, C. (2015). Incorporating the Instructional Skills Workshop (ISW) into faculty development programs at the University of Waterloo. *Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 7(2), 1-17;
3. Parr, M. (2016). Building bridges: Fostering professional learning communities through the Instructional Skills Workshop. *The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 7(3), 1-17;
4. Macpherson, A., & Larsen, D. (2018). An evaluation of the Instructional Skills Workshop at a Canadian university. *The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 9(3), 1-15;
5. Han, D., & Chu, S. (2020). Investigating the impact of the Instructional Skills Workshop on instructional practices: A case study of faculty development in a Hong Kong university. *Journal of Faculty Development*, 34(2), 31-44;
6. Li, R., & Chow, M. (2021). Adapting the Instructional Skills Workshop for promoting effective teaching practices in online learning. *The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 12(1), 1-16;
7. Учебное пособие по ведению курсов НАО «ТАЛАР»;
8. Отчетная документация методиста КГП на ПХВ «Аксукий колледж черной металлургии».

КОЛЛЕДЖ СТУДЕНТТЕРІНЕ ИНФОРМАТИКАНЫ ОҚЫТУДА STEAM ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Мурзашева С.Е.

Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжі, Атырау қаласы

Қазіргі уақытта білім беру саласындағы танылған трендтердің бірі steam технологиясы болып табылады. Бұл аббревиатура келесідей шешіледі: S – science, T – technology, E – engineering, a – art, M – mathematics, яғни жаратылыстану ғылымдарының, технологияның, инженерияның, өнердің немесе шығармашылық пен математиканың бірігуі. Дәл осы пәндердің синтезі қазіргі заманғы индустрияда, соның ішінде IT саласында инновациялық жобаларды әзірлеу кезінде ең сұранысқа ие болып табылады.

STEM термині алғаш рет АҚШ-тың оқыту және білім беру жүйесінде қолданылды. Оны 1990 жылдары Р.Колуэлл ұсынған. Американдық Ұлттық Ғылым қоры бұл терминді жаратылыстану, инженерия, инженерия және математиканы біріктіретін ұғымды сипаттау үшін қолдана бастады. Содан бері Канада, Жапония, Австралия, Сингапур және басқалары сияқты технологиялық дамуға қызығушылық танытқан көптеген елдер студенттер мен мектеп оқушыларына STEM білім беруді жүзеге асыруға бағытталған оқу бағдарламаларын кеңінен қолдана бастады. STEM технологиясын дамыта және жетілдіре отырып, көптеген тәрбиешілер мен зерттеушілер білім алушылардың жоғары нәтижелерге қол жеткізуі үшін шығармашылық маңызды рөлдердің бірін атқаратын бірқатар бағыттарды анықтады. Осылайша, қазіргі кезде заманауи инженерлік ойды дамытуда осы технологияның барлық артықшылықтары мен мүмкіндіктерін толық ашатын STEAM табиғи түрде пайда болды. Қазіргі уақытта шығармашылық тәсілдерді қолданатын робототехника мамандарын

даярлау мүмкіндіктерінің бірі болып табылады қолдану туралы STREAM (ғылым, технология, робототехника, инженерия, өнер және математика) [1].

STEM – ге "А" - (art) негізгі терминін қосу өнер қазіргі заманғы инженерлік мамандарды даярлауға негіз болады. Бұл технология инженерлік ойдың жақсы техникалық орындаушысының қарапайым құзыреттерін қалыптастыруға емес, ойлауға, жасауға, жаңа шығармашылық идеялар мен инженерлік әзірлемелерге өмір сыйлауға мүмкіндік береді.

STEAM білім берудің артықшылықтары дәстүрлі оқытудан айырмашылығы айқын. Аралас оқыту ортасы студенттерге өз білімдерін ақпараттық қоғамның күнделікті өмірінде қалай қолдану керектігін көрсетеді, олардың технологиялық инновацияларға дайындығы бар.

Отандық білім берудегі STEAM-тәсілдің өсіп келе жатқан танымалдығы қазір Қазақстанда техникалық бағыттылыққа басымдық берілетіндігімен түсіндіріледі. Республикамыздың барлық бұрыштарында IT-технологиялар, робототехника кабинеттері, STEAM-зертханалар, LEGO-орталықтар құрылуда. Қазақстандық оқушылар мен студенттердің жаңа буынының инженерлік шығармашылық ойларын дамытуға бағытталған балаларға қосымша білім беру форматы өзгеруде. Сонымен, Атырау қаласында steam ұйымдастырған білім берудің мысалдарын оқушылар арасында бірнеше жыл бойы жұмыс істеп келе жатқан FabLab деп атауға болады. Қазіргі уақытта Абай атындағы Жастар және оқушылар орталығында модельдеу, робототехника бойынша үйірмелер жұмыс істейді, мектептер, колледждер мен жоғары оқу орындарының практикасына STEAM технологияларын енгізу бойынша мұғалімдер мен оқытушыларға арналған шеберлік сыныптары, вебинарлар, тұрақты конкурстар өткізіледі. Қаланың әдістемелік орталықтары steam білім беру идеяларын оқу үдерісіне ілгерілету бойынша жоспарлы жұмыс жүргізеді, қала және облыс педагогтері үшін жобалар конкурстары, конференциялар, біліктілікті арттыру курстары ұйымдастырылады.

Информатика сабақтары STEM білім беру әдістерін қолданудың жемісті өрісі болып табылады, өйткені технология мен бағдарламалау оның негізін құрайды. Мұғалімдер студенттерге бағдарламалауға үйрету туралы ғана емес, сонымен қатар модельдеу құралдарын, соның ішінде 3D [2] қолдануға кеңес береді.

Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжінде информатика және арнайы компьютерлік пәндер сабақтарында біз steam технологияларының элементтерін кеңінен қолданамыз.

Мысалы, компьютерлік графика сабақтарында сіз осындай әдістерді қолдана аласыз. Студенттер прототипті жасайды, мысалы, өнімнің қағаз қаптамасы, оның макетін қағазға жобалаудан, дизайн жасаудан, басып шығарудан және дайын өнімді желімдеуден бастайды. Мұндай қызмет студенттерге полиграфиялық өнімдерді әзірлеу мен құрудың практикалық дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Жоба ретінде визиткалар, буклеттер, брошюралар, плакаттар, плакаттар, тақырыптық стендтер және т. б.

Жоғарыда келтірілген мысалда компьютерлік графика пәнін кең зерттеу жоғары және тәжірибеге бағытталған деңгейге ауысатынын көруге болады. Егер бұрын, дәстүрлі тәсілмен, студенттен осы пәнді оқып-үйрену кезінде кескінді графикалық редактордың ортасында құрау және сақтай білу талап етілсе, онда STEAM технологиясын қолданған кезде оның дағдылары кеңірек болады. Дизайннан дайын өнімді басып шығаруға және құрастыруға қолдануға болады. Әрине, мұндай маманның кәсіби құзыреттілігі әлдеқайда жоғары болады.

STEAM-ді оқытуда қолданудың тағы бір классикалық мысалы-3D принтермен жұмыс істеу. Модельді басып шығару үшін графикалық бағдарламалармен және 3D басып шығару әдістерімен жұмыс істеу дағдыларын біріктіру қажет. Мұндай STEAM әдістері 3D модельдеу және басып шығару негіздерін үйренуде қолданылады.

STEAM технологиясы, сондай-ақ "өндірістік және экономикалық процестердегі компьютерлік модельдеуге" қатысты тақырыптарды зерттеуде жақсы жұмыс істеді. Жобалармен жұмыс істеу кезінде Excel-де есептеулер, Графиктер мен диаграммаларды құру, бағдарламалау элементтері, эксперименттер, математикалық есептеулер жүргізу,

статистикалық деректерді пайдалану және өңдеу, кесте және мәтіндік редакторларда жұмыс нәтижелерін жобалау кеңінен қолданылады. Эксперименттік компьютерлік модельді құру кезінде бағдарламалау туралы терең білім қажет, кейбір жағдайларда сандық әдістерді, объектіге бағытталған немесе тіпті веб-бағдарламалауды қолдану дағдылары қажет. Компьютерлік модельді әзірлеу білімді және жаратылыстану ғылымдарының әртүрлі салаларын қажет ететін уақытты қажет ететін процесс. Жеке тақырыптарды зерттеу кезінде біз студенттерге әртүрлі жобаларды орындауды ұсынамыз: эпидемияны дамытудың компьютерлік модельдері, көлік міндеттері, көліктік қызмет көрсету модельдері, математикалық және физикалық процестердің компьютерлік модельдері, фракталдық үлгілерді модельдеу және т. б.

STEAM технологиялары біздің колледж студенттерінің оқу іс-әрекетінде ғана емес, сонымен қатар оның конкурстық және жобалық қызметінде де кеңінен қолданылады. Мәселен, мысалы, Каспий өңірінің қазіргі заманғы жоғары колледжінде Хакатон ПСВК, студенттер әзірлейтін компьютерлік ойындар конкурстары, IT-skills PSVK конкурсы, жобалар конкурстары үнемі өткізіліп тұрады және студенттер веб-әзірлеу, мобильді қосымшалар, графикалық дизайн, робототехника, 3D модельдеу және компьютерлік ойындар номинациялары бойынша жарысады.

Жобалық қызмет, басқалар сияқты, STEAM негізінде жатқан әртүрлі пәндік салалардағы білімді қолдану мүмкіндіктерін толық көрсетуге мүмкіндік береді. Бірлескен жобада топта, жұпта, топта жұмыс істеу STEAM технологиясының ерекшеліктерінің бірі болып табылады. STEAM жобамен жұмыс келесі кезеңдерден өтуді көздейді:

- * проблемалық сұрақ (тапсырма қою, жоба тақырыбы);
- * талқылау (мәселені шешудің әдістері мен әдістерін табу және таңдау);
- * жобалау, модель құру, мәселені шешу-мәселелер
- * модельдің немесе Бағдарламаның дизайнын, интерфейсін немесе сыртқы түрін таңдау;
- * құру
- * прототип жасау, жобалау, практикалық модельдеу
- * тестілеу және жөндеу, түзету және түзету. жетілдіру
- * енгізу
- * сүйемелдеу және дамыту

Практикалық сабақтар арқылы жобалармен жұмыс жасау студенттерге ғылыми-техникалық білімді нақты өмірде қолдануды көрсетеді, сыни тұрғыдан ойлау және қиындықтарды жену үшін қажетті мәселелерді шешу дағдыларын дамытады. Мұның бәрі жақсы көрсетілген робототехника негіздерін оқыту.

Бүгінгі таңда STEAM оқытудың өзекті бағыттарының бірі-STREAM. Бұл жағдайда STEAM технологиясына робототехниканы зерттеу қосылады. Қазір робототехника мектеп информатика курсына және колледждер мен университеттерде кеңінен зерттелуде.

Робототехника негіздерін Бастауыш оқыту үшін LEGO Education – әлемге әйгілі LEGO компаниялар тобының бөлігі болып табылатын танымал білім беру шешімдері қолданылады. Олар оқушылардың STEM құзыреттіліктері мен дағдыларын дамытуға бағытталған: ғылыми-зерттеу, инженерлік-техникалық, математикалық және жобалық.

Қазіргі уақытта студенттер мен орта мектеп оқушыларын оқыту үшін электронды дизайнерлер мен Arduino жиынтықтарына негізделген робототехниканы зерттеу кеңінен қолданылады. Arduino аппараттық және бағдарламалық құралдары студенттер мен мектеп оқушыларына да, қарапайым пайдаланушыларға да бағытталған қарапайым автоматика және робототехника жүйелерін құру үшін қолданылады. Бағдарламалық бөлім бағдарламаларды жазуға, оларды құрастыруға және аппаратураны бағдарламалауға арналған ақысыз бағдарламалық қабықтан (IDE) тұрады.

Студенттер STREAM тәсілінің арқасында бірден бірнеше пәндік салаларда – информатика, физика, технология, инженерия, математика және робототехникада дами алады. Осыған байланысты оқушылар зерттелетін, кейде қызық емес болып көрінетін теорияның қолданбалы сипаты бар екенін түсінеді.

STEAM ең алдымен аралас оқу ортасына және жеке пәндердің интеграциясына бағытталған. Оқушылар steam технологиясын қолдана отырып, ғылыми әдісті нақты өмірде қалай қолдануға болатындығы туралы түсінік пен түсінік алады. Осылайша, біз STEAM бүгінде мектептерде, колледждерде, жоғары оқу орындарында және қосымша білім беру жүйесінде жобалық және оқу-зерттеу қызметін іске асырудың маңызды бағыттарының бірі екенін түсінеміз.

Steam технологияларын қолдана отырып оқыту математиканы, физиканы, бағдарламалауды, робототехниканы оқумен қатар объектілерді жобалау мен модельдеуде шығармашылық тәсілдерді қолдануды көздейді. Сабақтарда арнайы зертханалық және оқу жабдықтарын, мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді, құрастыруға арналған жиынтықтарды, 3D принтерлер мен басқа да жабдықтардың, сондай-ақ шығын материалдарының болуын пайдалану көзделеді.

STEAM ортасында айналысатын практика мұғалімдері оған тән келесі негізгі ерекшеліктерді атап өтеді:

1. Пәндер бойынша емес, білім салалары және оның жеке тақырыптары бойынша біріктірілген оқыту.

2. Ғылыми-техникалық және компьютерлік-ақпараттық білімді шындықтан бөлек, тар контексте зерттеу емес, нақты өмірге қатысты кеңінен қолдану.

3. Кез-келген жобаның негізінде жатқан шығармашылық принципті кеңінен қолдана отырып, сыни ойлауды, проблемалық мәселелерді шешу дағдыларын, жобалау мен модельдеуді дамыту.

4. Оқушылардың өз күштеріне деген сенімділігі артады, коммуникативтік дағдылары дамиды, соның салдарынан командалық жұмыс [3].

Мұғалімдерді STEM тәсілімен мұғалімге қайта даярлау қажет пе? Бұл сұраққа нақты жауап жоқ. Егер мұғалімнің оқуға деген құштарлығы болса, онда STEM тәсілінің өзі белгілі бір құзыреттілікті қажет етпейді. STEAM білім алушы мен мұғалімнің рөлдерін өзгертуді білдіреді. Мұғалім балаларды ынталандыру және процесті бақылау арқылы белгілі бір мақсатқа ұмтылады. Оқушылар дәстүрлі сабаққа қарағанда әлдеқайда көп еркіндікке ие болады (оның ішінде сыныпта жүру еркіндігі). Мұғалім оқушылардың бір-бірімен мәселелерді шулы түрде талқылауға, дауласуға, ұсынуға, кейде тіпті шешімдерді қарауға дайын болуы керек. Білім "шәкірт-шәкірт" деңгейінде беріледі және мұның бәрі дұрыс реттелген STEAM сабағының тікелей салдары болып табылады [4]. Сонымен қатар, мұғалім әлі де үйренуі керек, бұл классикалық бағалар туралы емес, оқушының өсуі, оның дамуы бағаланады және жұмыс нәтижесі емес. Өз жұмысында STEAM қолданғысы келетін мұғалімге кеңес беруге, өзін-өзі тәрбиелеуге, озық тәжірибені қабылдауға болады, және, әрине, STEAM-ді сіздің тәжірибеңізге қосуға көмектесетін белгілі бір курстардан өтуге болады.

Steam технологияларын оқытуға енгізе отырып, студенттер енді алған білімдерінің қолданбалы бағытын көре алады. Олар қазір үйреніп жатқан нәрселер қазіргі өмірде пайдалы болуы мүмкін екенін түсінеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Нехожина Е.П. Из опыта применения STEAM технологии для формирования инженерно-технического мышления школьников на уроках информатики: сборник трудов конференции. // Наука, образование, общество: тенденции и перспективы развития : материалы Всеросс. науч.-практ. конф. (Чебоксары, 11 янв. 2023 г.) / редкол.: О.Н. Широков [и др.] – Чебоксары: Центр научного сотрудничества «Интерактив плюс», 2023. – С. 62-63.

2. Мусина, Л.М. Внедрение STEМобразования: зарубежные практики / Л.М Мусина, М.М. Салтуганова, Л.А. Коровникова, В.А. Полшкова // Вестник ГГНТУ. Гуманитарные и социально-экономические науки.-2020.-Т. 16 - № 3 (21). - С. 64-71.- URL:ссылка на ресурс https://www.elibrary.ru/download/elibrary_44430053_38395211.pdf

3. Мошева, Е. А. STEAM-подход: обзор опыта зарубежных стран / Е. А. Мошева // Проблемы и перспективы развития индустрии гостеприимства Калининградской области

глазами молодых ученых : Материалы научно-практической конференции молодых ученых, проведенной по результатам научно-практических семинаров студентов и магистров / Институт рекреации, туризма и физической культуры ФГАОУ ВО «Балтийский федеральный университет им. Иммануила Канта». – Калининград : Балтийский федеральный университет имени Иммануила Канта, 2019. – С. 113-117.

4. Анисимова, Т. И. Steam в системе цифровой трансформации образования / Т. И. Анисимова, Ф. М. Сабирова, О. В. Шатунова // Развитие науки в эпоху цифровизации: проблемы, тенденции, прогнозы : монография. – Петрозаводск : Международный центр научного партнерства «Новая Наука», 2019. – С. 75-85. 71

5. Ровнякова, И. В. Образование будущего: внедрение STEM - подхода / И. В. Ровнякова // Инновации в образовании (Казахстан). – 2021. – № 2(54). – С. 10-18.

ВНЕДРЕНИЕ ДУАЛЬНОЙ МОДЕЛИ ОБУЧЕНИЯ В АКСУСКОМ КОЛЛЕДЖЕ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТОКАРНОЕ ДЕЛО И МЕТАЛЛООБРАБОТКА»

Рядных О.В.

Мастер производственного обучения,
КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии»
г. Аксу, Павлодарская область

Сегодня система образования переживает модернизацию. Выпускник образовательного учреждения XXI века должен обладать не только знаниями, умениями и навыками, но и обладать такими личностными качествами, которые дадут ему гибкость и устойчивость в постоянно меняющихся условиях жизни. [1]

Перед профессиональным образованием стоят сложные задачи - не только подготовка грамотного специалиста, но и формирование профессионально компетентного выпускника, способного к профессиональной мобильности в условиях информатизации общества. [1]

В соответствии с возрастанием потребности в специалистах среднего звена государственная политика предусматривает опережающее развитие системы среднего профессионального образования. Выпускник системы профобразования должен владеть набором компетенций, обеспечивающих готовность к работе в динамично изменяющихся экономических условиях, возможность осмысленно воспринимать и критически оценивать социально-экономические процессы, прогнозировать их развитие, адаптироваться в них и, в идеале, влиять на эти процессы. В процессе подготовки специалиста главенствующую роль приобретает ориентация на развитие его личности и профессиональной культуры, позволяющая существенно облегчить процесс адаптации в профессиональной среде. Это требует серьёзных изменений в обеспечении качества подготовки специалистов. Качественное профессиональное образование сегодня – это средство социальной защиты, гарант стабильности профессиональной самореализации человека на разных этапах жизни. [3]

Изучение профессиональных модулей предполагает освоение набора компетенций (общих и профессиональных), которыми может овладеть выпускник.

Понимание значимости своего труда, чувство ответственности за свою работу закладывается на уроках производственного обучения и в период прохождения практики на производстве, в ходе которого у студентов формируются профессиональные компетенции на основе тех знаний, которые они получают в процессе теоретического обучения в колледже. Прохождение практики на производстве на современном этапе остается основной формой организации производственного обучения. Одним из важнейших моментов формирования компетенции во время прохождения практики

является грамотная постановка целей и задач, создание положительной мотивации, которая определяет успех в приобретении трудовых навыков и умений и реализуется через применение разнообразных приемов и методов обучения. Умелое и грамотное их сочетание способствует подготовке высококвалифицированных рабочих. [2]

На смену традиционным методам обучения пришли современные образовательные технологии, поэтому во время планирования своего УМК по специальности «Токарное дело и металлообработка» я стараюсь использовать элементы различных «педагогических технологий». Дуальная система профессионального образования, получила мировое признание, это наиболее распространенная и признанная форма подготовки кадров, которая комбинирует теоретическое обучение в учебном заведении и производственное обучение на производственном предприятии.

Опыт использования дуальной системы обучения показал следующие преимущества этой системы по сравнению с традиционной:

- дуальная система подготовки специалистов устраняет основной недостаток традиционных форм и методов обучения - разрыв между теорией и практикой;
- в механизме дуальной системы подготовки заложено воздействие на личность специалиста, создание новой психологии будущего работника;
- дуальная система обучения работников создает высокую мотивацию получения знаний и приобретения навыков в работе, т.к. качество их знаний напрямую связано с выполнением служебных обязанностей на рабочих местах;
- заинтересованностью руководителей соответствующих учреждений в практическом обучении своего работника;
- учебное заведение, работающее в тесном контакте с заказчиком, учитывает требования, предъявляемые к будущим специалистам в ходе обучения;
- дуальная система обучения может широко использоваться в профессиональном обучении Казахстана в ближайшие годы.

Дуальная система позволяет совместить в учебном процессе и теоретическую, и практическую подготовку. Одновременно с учебой учащиеся осваивают избранную профессию непосредственно на производстве, то есть учатся сразу в двух местах: 1-2 дня в неделю в колледже, остальное время — на предприятии. [3]

Дуальное обучение - форма подготовки кадров, которая комбинирует теоретическое обучение в учебном заведении (30%-40% учебного времени) и практическое обучение на производственном предприятии (60%-70% учебного времени).

Основной принцип дуальной системы обучения – это равная ответственность учебных заведений и предприятий за качество подготовки кадров.

Дуальная система отвечает интересам всех участвующих в ней сторон — предприятий, учащихся, государства:

Для предприятия — это возможность подготовить для себя кадры, сократить расходы, предусмотренные на поиск и подбор работников, их переучивание и адаптацию.

Для учащихся – это адаптация выпускников к реальным производственным условиям и большая вероятность успешного трудоустройства по специальности после окончания обучения. [1]

В выигрыше остается и государство, которое эффективно решает задачу подготовки квалифицированных кадров для всей экономики.

Элементы дуальной модели обучения в Казахстане зародились с 2012 года. Переход к новой системе подготовки профессионально-технических кадров в стране был начат по поручению Президента Республики Казахстан.

До 2017 года в Павлодарской области использовалась дуальная модель обучения на основании приказа Министра образования и науки Республики Казахстан № 50 от 21 января 2016 года «Об утверждении Правил организации дуального обучения».

Начиная с 2017-2018 учебного года КГП на ПХВ «Аксукий колледж черной металлургии» вошел в перечень экспериментальных колледжей внедряющих дуально – модульную модель обучения в рамках Государственной программы развития продуктивной

занятости и массового предпринимательства на 2017 – 2021 годы "Еңбек" по специальности «Токарное дело и металлообработка».

С 2020 года колледж работает по программе Жас маман, специальности «Токарное дело», в рамках данного проекта укреплен МТБ: комплект токарного инструмента по стандартам Worldskills, Горизонтальный токарный обрабатывающий центр с ЧПУ, Комплект фрезерного инструмента по стандартам WorldSkills, Комплект мерительного инструмента по стандартам Worldskills, Фрезерный центр, тиски станочные, лентопилочный станок, станок точильно-шлифовальный, ножницы кривошипные листовые с наклонным ножом, Тяжелые промышленные сверлильные станки.

Лаборатория по специальности «Токарное дело и металлообработка» интерактивным модулем с бесконтактным управлением в формате 3D, 5 ПК со специализированным программным обеспечением для станков с ЧПУ.

В Аксуского колледжа черной металлургии мы выбрали технологию дуально - модульного обучения по специальности «Токарное дело и металлообработка». При этом мы не отбросили методы активизации, которые мы успешно использовали на протяжении многих лет, а постарались соединить три вида обучения.

На сегодняшний день я являюсь мастером производственного обучения по специальности «Токарное дело и металлообработка». Я курирую студентов на 3-4 курсе, на производственной и преддипломной практиках. Попадая на производство в качестве практиканта, каждый обучающийся несет ответственность за порученное дело, происходит обучение через собственный опыт. Моя задача - дать почувствовать студентам, что их профессиональная и жизненная успешность реальна и достижима, но лишь при их активной личной заинтересованности и приложении определенных усилий.

Считаю, что использование деятельностных технологий обучения в период прохождения производственной практики, метода анализа производственных ситуаций и решения профессиональных задач, способствует у студентов формирования первоначального профессионального опыта, профессиональных компетенции, а значит, повышает их конкурентоспособность на рынке труда.

Учебная практика по профессии «Токарь»

По программам нового поколения введена учебная практика по рабочим профессиям, назначение которой - повысить эффективность обучения будущих специалистов.

Практика направлена на то, чтобы учащийся приобрел первичные умения работы на станках в сочетании с теоретическими знаниями, которые дает мастер производственного обучения. [4]

Мастер не только рассказывает, но и показывает, как надо выполнять те или иные действия на станке и после этого требует выполнение этих действий от учащегося для приобретения первичных умений, сопровождая осмысленными знаниями.

В процессе обучения студенты познакомились и изучили устройство токарного станка 16К20, инструменты и универсальные приспособления, виды токарной обработки, научились выполнять токарные операции, читать чертежи деталей. Ожидаемые результаты от внедрения дуальной модели профессионального образования:

- Профессиональное образование, ориентированное на реальное производство.
- Увеличение доли участия в образовательном процессе со стороны предприятия.
- Согласование Рабочих учебных программ с предприятием;
- Развитие системы независимой оценки качества подготовки выпускников и педагогических кадров, сертификация совместно с РПП «Атамекен», Демо – экзамен по стандартам международного движения WorldSkills
- Значительный рост квалификаций рабочих кадров и повышение престижа рабочих профессий за счет модификации модульного обучения: 1. Токарь. 2. Фрезеровщик. 3. Техник-механик.

Социальное партнерство

Из года в год успешно развивается социальное партнерство между Аксуским заводом ферросплавов, филиалом АО «Транснациональная компания «Казхром», входящим в состав Евразийской группы «ERG» и базовым учебным заведением по подготовки квалифицированных кадров Аксуский колледж черной металлургии.

За весь период деятельности колледжем было подготовлено и выпущено более 19 000 тысяч квалифицированных рабочих.

При приеме на работу преимущественным правом пользуются выпускники колледжа.

Выпускники КГП на ПХВ «Аксуский колледж черной металлургии» составляют значительную часть трудового коллектива Аксуского завода ферросплавов. Статистика, показала, что более 3 000 человек, которые сейчас трудятся на заводе – это выпускники разных лет.

Социальное партнерство не ограничивается только организацией практики и выделением средств. Одним из направлений социального партнерства является оценка качества подготовки специалистов. Руководителями экзаменационных квалификационных комиссий являются главные специалисты завода, которые дают оценку качества полученных знаний и практических навыков на выпускных квалификационных экзаменах.

Так же проводятся встречи студентов с главными специалистами предприятия, организуются «круглые столы», посвящение в молодые рабочие, семинары, конкурсы, спортивные мероприятия и торжественные вечера выпускников.

За каждым обучающимся закрепляется наставник – наиболее квалифицированный специалист предприятия, прошедший педагогическую подготовку и осуществляющий:

- Передачу личного профессионального опыта.
- Формирование общих и профессиональных компетенций, обучение наиболее рациональным приемам и методам работы.
- Мобильную корректировку профессиональных компетенций обучающихся.
- Обеспечение оптимального использования времени и ресурсов.
- Повышение мотивации обучающихся к установлению длительных трудовых отношений с предприятием.
- Приобщение обучающихся к корпоративной культуре предприятия.

Наставник является непосредственным организатором производственного обучения – несёт персональную ответственность за качество подготовки программы. При реализации программ дуального обучения наставником используются формы и методы обучения, максимально приближенные к производственной деятельности. Результат обучения на предприятии зависит от квалификации, профессионализма и мотивации наставника. Наставничество, как один из ключевых элементов производственной практики, должно быть соответствующим образом обеспечено механизмами мотивации и стимулирования данной деятельности. [4]

Обучение на рабочем месте осуществляется в соответствии с учебным планом, календарным учебным планом, планом мероприятий по обеспечению образовательного процесса.

Использование элементов дуального обучения в образовательном процессе подразумевает совершенно иной подход. Освоить квалификацию по профессии или специальности невозможно, изучая какие-либо части образовательной программы самостоятельно. И теоретическое, и практическое обучение должно происходить только очно. Важно обеспечить каждому студенту возможность выполнить все виды работ всех видов практик и пройти теоретическое обучение, необходимое для выполнения этих работ в полном объеме. [1]

Организация практики на Аксуском заводе ферросплавов осуществляется согласно учебно – планирующей документации: рабочие программы, перечни учебно – производственных работ, календарно – тематические планы, планы уроков и занятий на объектах производственной практики.

Курирование практики на АЗФ, а также анализ посещаемости осуществляется согласно маршрутных план – схем, разработанных мастерами п/о с учетом индивидуальных мест прохождения практики. Неотъемлемой частью качественной организации практики на АЗФ является сотрудничество мастеров п/о с наставниками студентов. Так, совместная работа выражается в индивидуальных беседах, определении производственных работ согласно перечню учебно – производственных работ, также проведение вводного, текущего и заключительного инструктажа. Заключительным этапом совместной работы является организация и проведение контрольно – проверочной работы согласно установленного задания и разряда.

Содержание занятий, выполнение студентами работы записываются в журналы УПМ и дневники наблюдений на АЗФ. Так же выставляется оценка за качество выполнения работ и теоретический уровень знаний студентов.

Анализ выполняемых работ во время практики на заводе показывает, что 93% студентов выполняли работы повышенных разрядов (4-го, 5-го) при этом выполняли ее качественно.

Профессиональное обучение и производственная практика ведется в цехах Аксуского завода ферросплавов, филиала АО ТНК «Казхром».

На основании договора издается приказ по заводу о закреплении наставников из числа опытных квалифицированных рабочих и мастеров завода. Все студенты 3 и 4 курсов обеспечиваются рабочими местами. При переходе со 3-го курса на 4-й меняются места прохождения практики с целью более широкого освоения навыков по профессии.

В период предвыпускной практики работники ИТР завода оказывают помощь и содействие чертежами, литературой при подготовке написанию письменных экзаменационных работ. На период прохождения практики все студенты обеспечиваются спецодеждой. По окончании практики студенты выполняют пробные работы и получают квалификационную характеристику.

Правильное распределение часов производственной практики в соответствии с рабочей программой, является основой обеспечения высокого уровня подготовки будущих рабочих.

Производственное обучение в колледже проводится согласно перспективному плану работы колледжа, обязательных стандартов начального профессионального обучения.

ОА «Аксуский завод ферросплавов» предоставляет условия и техническую базу для практического обучения и несет все связанные с ним расходы. Ежегодно на предприятии проходят практику студенты 3-4 курсов. Компаниям выгодно инвестировать в образование, так как в итоге они получают готового специалиста, досконально знакомого с особенностями работы именно этого предприятия. К тому же существенно снижаются финансовые расходы, предусмотренные на поиск и подбор специалистов, их переучивание и адаптацию. Студенты, закончившие обучение по дуальной модели, успешно трудоустраиваются по выбранной специальности, быстрее адаптируются к реальным производственным условиям и не испытывают психологического стресса.

Список использованной литературы

1. Восемь проблем модернизации содержания образования / О.Е.Лебедев, М., 2000
2. Осик Ю.И., Надыров А.И., Осик Л.Г., Сетевые структуры и проблемы образования // Труды международной научной конференции «Наука и образование» — ведущий фактор стратегии «Казахстан-2030», посвященный 10-летию независимого Казахстана, Караганда, 2001,
3. Концепция модернизации Казахстанского образования на период до 2020 года. Доклад В.М.Филиппова, 2003
4. Модернизация и проблемы среднего профессионального образования / Н.С. Веселовская, М., 2006

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА МОДУЛЬДІК ТЕХНОЛОГИЯНЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Базарбай Кенжегүл Нарынбайқызы
Атырау аграрлы-техникалық колледжі

Елбасымыз Н.Ә Назарбаев: «Кәсіби-техникалық және жоғары білім ең бірінші кезекте ұлттық экономиканың мамандарға деген қазіргі және келешектегі сұранысын барынша өтеуге бағдар ұстау керек», - деген болатын. Сондықтан да бүгінгі өскелең ұрпақ уақыт талабына сай білім беруді одан әрі жетілдіру мәселесі, толассыз күн сайын өзгеріп тұрған әлеммен бірге қатар жүрері анық. Елбасының халыққа Жолдауынан туындайтын міндеттердің бірі – кәсіби білімнің көкжиегін кеңіту, осы салада инновациялық әдістер мен технологияларды сауатты қолдану. Атырау аграрлы-техникалық колледжінің де басты бағдары – осы. Мұнайлы аймақтағы уақытпен сыналған, тәжірибемен шыңдалған бұл білім ордасы үшін әр студенттің болашағы маңызды. Бұл ретте білім көкжиегіндегі әр жаңалыққа маңыз беріп, жаңа технологияларды қолданысқа енгізуде жаңашылдық танытып отыратын әрбір мұғалімнің кәсіби дайындық сапасына қойылатын талап немесе кәсіби теориялық білімі мен тәжірибелік біліктілігі – құзыреттілік пен кәсіби шеберлігінің сапасы ретінде қаралады.

Техникалық және кәсіптік білімді дамыту мақсатында колледж жүйелі жұмыстар атқарып. Еңбек рыногының қажеттілігіне сәйкес білікті мамандар даярлауда мекемелермен байланысты күшейтіп, бітіруші түлектердің жұмысқа орналасуына ықпал етіп, мамандарға сұранысты уақыт талабына және өңірдің әлеуметтік – экономикалық даму қажеттілігіне сәйкес оқытуда. Сондықтан, жас жеткіншектерді тәрбиелеуде, сапалы білім беруде алдына қойған басты мақсат- білім беру мен тәрбие үрдісіне инновациялық қызметті енгізу арқылы білім сапасын арттыру, өз ұлтының тарихын, мәдениеті мен тілін қастерлейтін және оны жалпы азаматтық деңгейдегі рухани құндылықтарға ұштастыра білетін ұлтжанды тұлға тәрбиелеу.

Мұғалімнің басты мақсаты – алдындағы студенттерге таза білімнің өзін бере білу емес, бүгінгі алған білімін өмірлік қажеттіліктеріне сай пайдаға асыра білуге үйрету. Тұлғаның өзіндік дамуы өз білімі үшін өз жауапкершілігін көтеру оның «көптің бірі» немесе «көптің ең жақсысы» болуымен емес, өз тұлғасының мәнділігін, құндылығымен маңызды болып саналады. Осы тұрғыда білім берудің даму бағыты мен технологияларын қамтитын көптеген педагогикалық технология қолданып келеміз. Олар:

- проблемалық оқыту технологиясы;
- кері байланыс технологиясы;
- жобалап оқыту технологиясы;
- интерактивті оқыту технологиясы;
- ойын технологиясы;
- модульдік оқыту технологиясы;
- дамыта оқыту технологиясы;
- кейс технологиясы.

Қазіргі таңда оқудың интерактивті әдіс- тәсілдері өте көп. Сабақ жүйесін модернизациялау кезінде пайда болған оқыту технологиялардың бірі Марал Мәденқызы Жанпейісованың модульдік оқыту технологиясы болып саналады. Оқыту технологиясының бір ерекшелігі – оның білімді меңгеруге емес, тұлғаның *танымдық қабілеттерін және танымдық процестерді*: яғни, жадының алуан түрлерін (есту, көру, қимыл және т.б.), ойлауды, ынтаны, қабылдау қабілетін арнайы жасалған оқу және танымдық жағдайлар арқылы *дамытуға*, сондай-ақ тұлғаның қауіпсіздігін, өзін-өзі бекіту, қарым - қатынас, ойын, танымдық және шығармашылық қажеттіліктерін қанағаттандыруға; белсенді сөздік қорын (ауызша және жазба тілінде) дамытуға бағытталуы. Модульде оқу уақытының басым бөлігі студенттердің өз бетімен жұмыс істеуіне жұмсалады. Алған білімдері күнделікті бақылау, тексеру әдістері арқылы анықталып тұрады. Күнделікті бақылау нәтижесінде, пән

бойынша рейтинг және аралық бақылау жүргізіледі [2]. Модульдік технология жұмысына қойылатын бірыңғай талаптар әр тақырып бойынша: актуалдану модулі; теориялық модуль; практикалық модуль; қателер модулі; тексеру модулі; технологиялық карта модульдердің болуы қажет.

Мен өз іс-тәжірибемде М.М.Жанпейісованың «Модульдік технологиясының» элементтерін 140100-«Ғимараттар мен үймәреттерді салу және пайдалану» мамандығы бойынша «Құрылыс–монтаждау жұмыстарын ұйымдастыру мен технологиясы» пәнінде қолданамын. Себебі, білім беру саласында жиі көтеріліп жүрген мәселелердің бірі-студенттерді өзін-өзі басқаруға үйрету. Студент санасына білімді жүйелі түрде меңгеруіне және студенттің қабілет деңгейлерін дамытуда осы технологияның маңызы ерекше екендігі мәлім. Олай дейтінім, жаңа технология әдістері студенттердің шығармашылық қабілеттерін арттырып, өз бетімен жұмыс істеуге, қорытындылар жасауға,жүйелі білім алуға жетелейді. Өйткені,модульдік оқыту технологиясында оқытудың әр түрлі белсенді формаларын (топтық, жеке топтық, жұптық, пікірталастар, диспуттар) қолдануға мол мүмкіндіктер бар.

Модульдік оқытудың құрылымы:

1. Оқу модулінің кіріспе бөлімі
2. Оқу модулінің сөйлесу бөлімі
3. Оқу модулінің қорытынды бөлімі

Оқу үрдісін басқару сабақ үстінде оқытушы мен студент, студент пен студент арасында өзара белсенді қарым-қатынастың жоғары деңгейде қалыптасуын талап етеді. Сондықтан бөлімде жүргізілетін оқу үрдісін басқаруына М.М. Жанпейісованың модульдік оқыту әдістемесі көп нәтиже беретінін айқындадым. Ол мынадай артықшылықтарымен ерекшеленеді: студенттерге оқытушы алдын ала дайындалған сабақтың жүру жоспарын таратып береді. Онда сабақтың әрбір элементінің нақты мақсаты көрсетіледі. Сондықтан студент өзінің не істеу керектігін, яғни сабақ соңында нені біліп шығуы керектігі жөнінде мағлұмат алады. Ұжым болып жұмыс істеу дағдысы қалыптасады. Онда студент өз пікірінің дұрыстығын дәлелдеп, қателегін мойындап және жолдасының пікірінің дұрыстығын көрсетіп, ұжымдық шешім қабылдауға үйренеді. Ол өз білімін өзі бағалай алады.Әр студенттің білім дәрежесіне қарай тапсырманы да түрлі деңгейде алуға болады.

Осы модульдің тиімділігі– оқытушы мен студенттердің құзыреттілігінің өсуіне әкеледі.Модульдік технология жаңа және қалыптасқан дәстүрлі әдістерді сабақтастырып қолдануымен қызықты әрі тиімді[2].

Өз тәжірибемде жаңа тақырыпты оқыту барысында модульдің кіріспе бөлімінен бастаймын. Мысалы, пән бағдарламасында «Құрылыс өндірісін ұйымдастыру» атты модульдің құрылымымен, мақсатымен таныстырамын. Сонан соң сөйлесу бөлімінде топты негізінен 7 студенттен шағын топтарға бөлу арқылы олардың өзара белсенді әрекеттенуіне ықпал жасаймын. Сөйлесу бөлімінде тыңдау, жазу, көру, айту мүмкіндіктері ескерілген. Модульдік оқытудың сөйлесу бөлімінде келесі белсенді формаларды қолданамын: «Киностудия», «Қарлы кесек», «Брейн-ринг» ,"Ойлан да тап" оқыта үйрену ойындары, сауалнама "Бос қалған сөздерді толтырыңыз" және пікірталастық, рөлдік оқыта үйрету ойындары, жеке-топтық жұмыс формасын, өзара оқыту, оқыта үйрену ойындарын қолданамын.

Әсіресе, оқыту барысында тиімді, нәтижелі топтық жұмыс формасын жиі қолданамын. Себебі, топтық жұмыс студент пен студент, студент пен мұғалім араларындағы білім алу, білім беру әрекеттері үлкен орын алатынын көруге болады. Студенттердің топтық жұмыс жүргізу алдында оларды қабілетіне, қызығушылығына, икеміне, біліміне қарай лайықтаймын, тексеру мен бағалаудың әдідік, жариялылық талаптарын орындау, ұстаз бен шәкірт ынтымақтастығы арқылы студенттің белсенді ойлауына, белсенді сөйлеуіне, шығармашылығына қол жеткізу.

Мысалы: «Киностудия» оқыта үйрету ойыны. Әр топ өз тапсырмаларын - оқу материалының қандай бір бөлігін оқып –үйреніп - алады да, бір сәт суретші болу (елестету қабілеті) ұсынылады, түсіндіруге дайындалады.

Осы мақсатты алға қойып, өз тәжірибеме оқытуды жаңаша ұйымдастыру, студенттердің пәнге деген қызығушылығын арттыру мақсатында әрбір сабағымды түрлендіріп өткізу әдістерін енгіздім. Сонымен қатар, өз тәжірибемде 140100-«Ғимараттар мен үймәреттерді салу және пайдалану» мамандығы бойынша «Жұмысшы мамандығының бірін алу үшін» оқу тәжірибесін өткізу барысында оқытуда қолданатын тәсілдің бірі біріктіліген (бинарлық) сабақ ретінде өткіздім. Бұл сабақты арнайы пәндер (арнайы технология) және өндірістік оқыту сабағында бір-бірімен байланысты материалды қосарландыра қолдана отырып, бір-бірімен байланыстырдым. Бірдей материалды өткен кезде өткізілетін сабақ, бұл сабақты өндірістік тәжірибесі мол, бейіні сәйкес пәннен беретін маманмен бірігіп өткіздім. Ол мынадай артықшылықтарымен ерекшеленеді: екі еселенген бинарлық мақсатқа жету білімді меңгерту және оны бір мезгілде тәжірибемен байланыстыру, сонымен қатар біліктілік және оқу дағдысын қалыптастырады; оқытудың теориялық және өндірістік әдістерді біріктіре отырып бірыңғай ортақ бірлескен сабақ; бұл сабақта теорияның тәжірибемен тығыз байланыстырып, тақырып бойынша теориялық білімді студенттерге жеткізіп, алған теориялық білім арқылы тәжірибе жүзінде өздері жасап үйренді; сабақтың материалдық-техникалық және методикалық жағынан қамтылуы бір мезгілде білімді меңгерте отырып оның шеберлігін арттыруға көмектеседі. Осы әдісті қолданып, оқыту арқылы өз тәжірибемде студенттерді теория мен тәжірибені ұштастыра оқытамын.

Сонымен қатар, дамыған елдердегі білім беру жүйесінде ерекше маңызды мәселелердің бірі - оқытуды ақпараттандыру, яғни арнайы пәндерді оқытуда интерактивті техника және технологияларды қолдану. Қазіргі таңда елімізде білім беру жүйесінде жаңашылдық қатарына ақпараттық кеңістікті құру енгізілді. Ақпараттандыру жағдайында студенттер меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Білім беру саласында интерактивті техника және технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификациялау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдері іздестірілуде.

Елбасының жолдауында «Білім беру жүйесі реформасының орталық буыны осы заманғы білім беру үрдістерін, ақпараттық технологияларды жаппай енгізу, бұл кезеңде назарды оқушылардың біліктілігін арттыруына аудару қажет» дегеніндей, біз инновациялық оқытуды тәжірибемізге енгізіп, ойлау қабілеті дамыған, өз бетінше шешім қабылдай білетін білімді ұрпақты тәрбиелейміз. Студенттердің құзыреттілігін өз тәжірибемде арнайы пәндерді оқытуда интерактивті техника және технологияларды қолдану қазіргі заман талабына сай ақпараттық технологияларды, электрондық оқулықтарды және интернет ресурстарды пайдалану студенттердің қызығушылығын арттырып, зейін қойып тыңдауға және алған мәліметтерді нақтылауға білім беру үрдісінде шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Өз тәжірибемде күнделікті сабақта қолданатын ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі:

- студенттің өз бетімен жұмысына;
- уақытын үнемдеуге;
- білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеруге;
- қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;
- қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;
- студенттің ой-өрісін дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

- қарапайым көзбен көріп, қолмен ұстап сезіну немесе құлақ пен есту мүмкіндіктері болмайтын табиғаттың таңғажайып процестерімен әр түрлі тәжірибе нәтижелерін көріп, сезінуге мүмкіндік береді.

Мен өз іс-тәжірибемде сабақта ақпараттық құзыреттілікті дамыта оқыту мақсатында интерактивті техника және технологияларды қолдануға жұмыстанамын. Жаңа технологияларды пайдалану студенттердің өз бетімен жұмыс істеуін ұйымдастыруда тигізер пайдасы зор. Осының нәтижесінде студенттер өздігінен бақылауды үйренеді, оларда

тапсырылған істі орындаудағы жауапкершілік сезім, еңбексүйгіштік, табандылық, ұйымшылдық, бір-біріне деген жолдастық көмек қалыптасады. Дидактикалық мақсатына қарай өз бетінше жұмыстарды, жаңа материалдарды оқып үйренуге дайындық, жаңа материалды оқып үйрену, бекіту, қайталап пысықтау және бақылау деп бөлуге болады. Ал студенттердің өз бетінше білім алуы – олардың шығармашылықпен жұмыс істеуіне әкеледі. Шығармашыл студент – дарынды студент. Дарынды студенттер – сапалылықты қамтамасыз ететін сапалы мұғалімдерді қажет етеді. Яғни, бүгінгі күннің мұғалімі – шығармашыл болу керек. Ол өздігінен қаншалық ізденсе, болашақ ұрпаққа соншалықты сапалы білім бермек. Ендеше мұғалімнің күш-қуаты, көңіл-күйі жоғары болуы керек, сонда сабақ беру сапасы арта түсіп, еңбегі жанады. Елдің ертеңі оқу білімінің тереңдігі мен өлшенеді демекші. Үздіксіз өзгеріп тұрған әлем адамнан да қабілет пен қажеттіліктерді үздіксіз дамытуды талап етеді. Сондықтан білім беру саласының басты мақсаты: оқушыларды өзгермелі өмірде қорықпай, еркін өмір сүруге, білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеге, өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруға, аналитикалық ойлау қабілеттерін дамыту, оқушылардың жеке шығармашылық мүмкіндіктерін дамыту және олардың шынайы өмірдегі дара тұлға етіп қалыптасуына ықпал ету.

Педагогикалық ғалым мен озық тәжірибенің бүгінгі даму деңгейінде белгілі болған оқыту әдіс- тәсілдерінің бәрін де еркін игеріп, әрбір нақтылы жағдайларға орай ең тиімдісін таңдап алу және олардың бірнешеуінің жиынтығын түрлендіре тиімді, үйлесімді әрі шығармашылықпен қолдану – сабақтың сәтті өтуінің кепілі. Осы ретте мына мәселелерге баса назар аударғым келеді. Әр оқытушы сәтсіз өткен сабақтарға өзіндік талдау жасап өз кемшілігін іздеуге әрекет жасау керек. Білім мен тәрбие беруде жариялылық, педагогикалық, ынтымақтастық, ғылыми-әдістемелік, тың ізденістерге сүйене отырып жаңашылдыққа талпыну қажет. Оқытушы күнделікті әр сабағына шығармашылықпен дайындалуы керек. Өйткені, сабақ- оқытушының өнері, шығармасы. Сондықтан әр сабақты тиімді ұйымдастыруда білім алушыны жалықтырмайтын, қабілетін арттыратын жағдай туғызуға ықпал етуміз керек деп ойлаймыз. Білімін тұрақты көтеріп отыру – мұғалімдердің құқықтары әрі міндеттері, білім беру жүйесінің тұрақты дамуының кепілі, мемлекеттің дамуының құралы болып табылады.

Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі – оның жан-жақты білімінен ұстаздық шеберлігімен, оқытудың жаңа әдістерін меңгерумен өлшенеді. Мұғалім қаншалықты білімді, шығармашыл болса, оның құзыреттілік аясы да соғұрлым кең болмақ. «Құзыреттілік» ұғымы педагогика саласында тұлғаның субъектілік тәжірибесіне ерекше көңіл аудару нәтижесінде ендіріліп отырған ұғым. Құзырлылық – белгілі сала бойынша жан-жақты хабардар, білгір деген мағынаны қамти отырып, қандай да бір сұрақтар төңірегінде беделді шешім шығара алады дегенді білдіреді[4]. Бүгінгі ұстаз тек кәсіби білімін толықтырып қана қоймай, үнемі шығармашылықпен жұмыс жасауы қажет. Осы орайда, жазушы Ә.Кекілбаевтың «Уақыттың жалғыз өлшемі бар, ол – адам ғұмыры. Адам ғұмырының жалғыз өлшемі бар, ол – арттағы халықтың қамы үшін бітіретін іс» -деген сөзін еске алсақ, осындай үлкен іс атқарар бір сала – қоғам мен оқытушы. Сондықтан да жаңа заман форматындағы құзыретті тұлғаны тәрбиелеу оқытушы міндеті деп есептеймін.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының 2011-2020 жж дейінгі «Білім беруді дамыту бағдарламасы».
2. М.М. Жанпейісова. Модулдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде, Алматы, 2004ж
3. Сарбасова Қ.А. Инновациялық технологиялар. Алматы, 2006.
4. Құзырлылық амалының негізгі ұғымдары. К.С.Құдайбергенова. Алматы 2007.

**NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES OF TEACHING
AS A FACTOR OF ACTIVATION OF COGNITIVE INTEREST
IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS**

Aubakirova A.E.

Bachelor, English language teacher, Aksu College of Ferrous Metallurgy
Aksu town, Pavlodar region

I want to start my report with the words of the President of the Republic of Kazakhstan
Kassym – Jomart Kemelevich Tokayev
"Teachers are changing teaching methods towards game formats, are in constant search
of learning new professions and skills.
We are all united in our desire to make Kazakhstan a prosperous and develop country.
The key to this is high-quality, affordable and modern education"

K.K.Tokayev

Today, education is becoming continuous and the main discovery in the new world, which requires a modern student to learn throughout his life. The educational system is an essential part of any society. She also educates future graduates in a certain way, laying down value characteristics and attitude to the surrounding reality, so that later they independently use it in life. However, this does not happen spontaneously. The world around us dictates certain requirements for children, and education is trying to realize everything into reality. The complexity of this scheme is that the education system is very passive and cannot react quickly to changing external conditions. Contradictions constantly arise between the old traditional education and the new requirements of society that exist in one educational institution. Modern education in the broadest sense of the word is changing. The main task of education is to "constantly improve the educational level of the population of our state and prepare a new generation for life in a democratic society"

Modern education is a rhetorical action by a person, through active self-knowledge in the world of social culture. The main mission of modern education is to provide conditions for the self-realization of a person's personality. The education process is aimed at obtaining high-quality knowledge by a student that will help him to effectively perform his work duties in the future, although not all graduates can cope with the load, and almost half of them choose a short and easy way - admission to college after the 9th grade. Nowadays, education has become one of the most important spheres of human activity. In our modern world, it is necessary, it is simply necessary to know, understand and speak English.

In modern education, there are quite a lot of methods and techniques for mastering the English language by students. Modern teaching methods can be divided into three main groups: passive, active and interactive. Passive is a method when the teacher manages the lesson, and the children listen to the lecture and write down the material in a notebook. Active is a method when a teacher and a student interact on equal terms and conduct a dialogue, conversation, discussion, and interactive – students interact with the teacher and with classmates (for example, working in groups, defending a project, and others).

I believe that at the present time, it is difficult to imagine a modern lesson without information and communication technologies.

The use of ICT at all stages of the lesson allows the teacher to optimize the educational process, effectively use time. When explaining the new material, computer presentations in Microsoft Power Point, , videos from the site are used for clarity www.Youtube.com , educational films, video clips, excerpts from animated and feature films. At the stage of vocabulary consolidation, as well as during generalization and repetition — interactive tasks, during control – interactive tests, during project protection - computer presentations.

The use of information and communication technologies and multimedia tools, conducting lessons on the basis of a modern media library allows to activate the cognitive activity of students, increase motivation to study this subject, create additional conditions for the formation and

development of communicative skills and language skills of students. The use of this technology helps to make the transition from reproductive forms to independent, creative types of work.

As a result, multimedia presentations on lessons, presentations for scientific papers, and projects were created.

Currently, when we live in the world of smartphones, computers, online games, the Internet and virtual reality headsets, the most interesting and effective method for teaching English is the method of online gaming platforms. This is exactly the case when being a gamer is not only cool, but also useful! But seriously, games are one of the most effective teaching methods. Since all successful interactive courses are somehow connected with this technique. At the same time, they are suitable for both children and adults.

Let's look at the advantages of games in teaching English.

- The game allows you to combine the useful with the pleasant, while learning takes place naturally and naturally

- If we talk about games in the classroom, they serve as a kind of break and help to switch attention from one task to another. Consequently, concentration, attention and, of course, mood increases.

- Also, do not underestimate the importance of the didactic function, that is, that students can learn new facts directly through the game, expand their general knowledge, while communicating in English.

- Games are used at any stage of the lesson, whether it is working out phonetic rules, grammatical or lexical topics, reading rules, as well as for listening practice.

In our English lessons, such online gaming educational platforms as Kahoot, CoreApp, LearningApps, Umaigra, Padlet board are used.

Kahoot! This is a game learning platform used as an educational technology in schools and other educational institutions. This game platform is a user-created quiz with multiple choice answers, which can be accessed through a web browser or the Kahoot application.

Participants of the game must access the quiz site from their mobile devices at: <https://kahoot.it/>. In the window that opens, they enter the number of the virtual room that the teacher will tell (Game pin) and press "Enter". Next, each participant introduces himself — fills in the "Nick name" window and clicks "Join game" (Join the game).

CoreApp is an online platform for creating and improving educational materials. It is possible to conduct webinars, create interactive lessons, develop and launch courses, evaluate student performance, accept payments for content.

Learningapps. is a free online service developed in Germany. On the LearningApps platform, you can create interactive tasks of various types: quiz, sorting, grouping, classification, text input, crossword, time feed, etc. This platform is very well used when learning vocabulary.

Umaigra is an online tool for creating, publishing and performing interactive didactic games for students. Umaigra online service can be easily integrated into the main educational process as an additional learning tool - a game, and at the same time effective, which can be used both in an educational institution and at home, both individually and for a group of students.

At the end of the lesson, the **Padlet** board platform is mainly used for reflection. Where students can comment on the lesson, leave their feedback and suggestions. The features of the platform are that several people can use it at the same time, for example, all the students in the class, and comment on each other's work. In November, an integrated open lesson in chemistry and English was held in our group. Where there was a video about chemical elements, that is, ICT technologies were used. There was a very entertaining physical minute and the above-listed online gaming educational platforms were used.

<https://learningapps.org/display?v=pv67c0cbj22>

<https://padlet.com/mubamidi021/428esring5vi654p>

In order for the lesson to be interesting, informative and fruitful, I believe that ICT and various online educational platforms must be used in the lessons. This is the dictate of the modern world. I want to finish my speech with the words of K.D. Ushinsky: "A teacher lives as long as he studies; as soon as he stops studying, the teacher dies in him"

References:

1. Materials of the International Correspondence scientific and Practical Conference. – Electric steel: New Humanitarian Institute, 2011. – 304 p.
2. Nesterova N.V. Information technologies in English language teaching// Foreign languages at school. – 2005. - №8.
3. Ogandzhanyan N.L. Elements of communicative methods of teaching English in secondary school // – English language. – 1 September. - No. 6. - 2005.
4. Ter-Minasova S.G. Language and intercultural communication : studies. the manual. -M.: Slovo/Slovo, 2000. — 624 p.

БІЛІМ БЕРУ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ КӘСІБИ ДАМУЫ: САЛТЫ МЕН ӨЗГЕРІСТЕРІ.

Камиева Алима Едилбаевна, арнайы пән оқытушысы

О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі, Атырау қаласы

Кәсіби құзіретті мұғалімді дамытуда жоғары пәндік, педагогикалық, дидактикалық деңгейге жетудің критерийлері:

Педагогикалық мамандық - білім беру нәтижесінде алынған және берілетін біліктілікке сәйкес кәсіптік-педагогикалық міндеттерді алға қоюды және шешуді қамтамасыз ететін білім, іскерлік және дағдылардың жиынтығынан тұратын күрделі процестің жемісі, яғни осы кәсіптік топ шеңберіндегі қызмет түрі.

Мұғалімдердің қиындық көретін мәселелерін зерттеу мен талдау барысында оның басты себебі оқушылардың өз бетімен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, оқу үрдісінің ырғағын айқындау мен есепке алуға байланысты болды. Бұл қиындықтар олардың кәсіби – педагогикалық даярлықтарының жетіспеуінде жатыр.

Болашақ мұғалімдерді даярлау мәселесі Н.В.Кузьмина, И.К.Журавлев, М.Н.Скаткин, А.А. Вербицкий, А.С. Границкая т.б. ғалымдардың еңбектерінде талданған. Мұғалім – бүгінгі оқушы – ертеңгі қоғамның, елдің тірегін өмірге дайындаушы. Мұғалім мамандығының құндылығы да осында деп түсінгеніміз дұрыс.

Білімді де білікті маман даярлаудың мақсаты – маманның бойында іргелі де жүйелі білім, кәсіби іскерлік пен дағды, шығармашылық белсенділік пен еркіндік, мәдени ойлай білу қабілеттерін қалыптастыру болса, білім ғасырындағы білім берудің жаңа жүйесі нені оқыту (білім мазмұны), қандай жүйеде оқыту (құрылымы), қалай оқыту (педагогикалық технология) мәселелерін шешуге бағытталуда. Оқытушының қызметін өз дәрежесінде атқара алуы оның біліктілігіне байланысты. Атап айтқанда: гностикалық, педагогтік, қоғамдық –экономикалық, коммуникативтік. Білікті маманның тәрбиелеген шәкірті білімді болары сөзсіз. Ал білім – қоғам дамуының шешуші факторы.

«Ұстаз тумысынан өзіне айтылғанның бәрін жетік түсінген, көрген, естіген және аңғарған нәрселерінің бәрін жадында сақтайтын, олардың ешбірін ұмытпайтын, алғыр да зерек ақыл иесі, өте шешен, өнер–білімге құштар, аса қанағатшыл, жаны таза және әділ, жұртқа жақсылық жасап, үлгі көрсететін, қорқу мен жасқануды білмейтін батыл, ержүрек болуы керек» – деп, шығыстың ұлы ойшылы Әбу Насыр әл Фараби ұстаз болмысын айқындаған екен. Олай болса, жауапкершілігі шексіз, қадірі мол мамандық иесінің ұрпаққа білім мен тәрбие берудегі алар орнын әр мұғалім бар болмысымен сезінгені абзал. Өйткені, бәсекеге қабілетті тұлға даярлауда білім сапасын көтерудің негізгі тетігі – білімді ұстаз.

2. Шығармашылық белсенділігін қалыптастыру.

Еліміздің бүгінгі мен ерте өскелең ұрпақ еншісінде. Ал осы ұрпақты бүгінгі таңда жан–жақты, терең білімді, интеллектуалдық деңгейі жоғары өз бетімен ізденуге қабілетті

етіп қалыптастырудың бірден-бір жолы – оқушыны шығармашылыққа жетелеп, өздігінен білім алу. Бұл мұғалімнен терең біліктілікті қажет етеді. Себебі шығармашыл ұстаз ғана шығармашыл тұлғаны қалыптастыра алады. Бүгінгі қазақстандық мектептерге қоғамның қарқынды дамуына ілесе алатын, заман талабына сай ойлайтын, ғылыми-әдістемелік білімі жеткілікті, педагогика мен психологияны терең меңгерген ізденімпаз мұғалім қажет. Бұл мұғалімнің кәсіби шеберлігінен көрінеді. Басқаша айтқанда, білім беру үдерісі мұғалімнің дайындық деңгейі мен мамандық сапасына үлкен талап қояды. Ол мұғалімнің өзін-өзі дамуына, өзіндік білім алуына және өздігінен шығармашылық түрде қызметтерін іске асыруға мүмкіндік береді. Б.А.Тұрғынбаева осы саладағы ғылыми — зерттеулерінде шығармашылық әлеует адамды кәсіби әрекеттің биігіне шығаратын сапа деп тұжырымдайды. Ұстаздың акме жағдайға жетуі оның өз бетінше білім алуына, өзін-өзі тәрбиелеуіне, өзін-өзі жетілдіруіне және осының бәрін шығармашылықпен қолдана алуына байланысты екендігін ғылыми негіздеген. Мұғалімнің кәсіби дамуы оның іс-әрекетінің тиімді болуының теориялық және жалпы әдіснамалық негізі болып табылады. Мұғалімнің кәсіби білігі оның практикалық қызметінде іске асырылады, сондықтан ол, оның жалпы педагогикалық, әдістемелік біліктілігімен, дағдысымен тығыз байланысты. Біліктілікті арттыру курстары арқылы мұғалімдерді оқытуда оқытушы жетекшілік, бағыт берушілік, ұйымдастырушылық, түзетушілік әрекеттерді атқаруы керек. Оқытушының осындай әрекетіне білім алушы мұғалімнің өзі де бойындағы бар білімін көрсете байланыс жасағанда ғана сапалы нәтижеге жетуге болады. Мұғалімдердің өз білімдерін жүйелі көтеріп отырулары – олардың шығармашылықпен жұмыс істеуіне ықпал ететін негізгі фактор.

3. Педагогтардың біліктілігін арттыру жұмыстары.

Ұстаздың сапалылығы, білімдарлығы, абырой–беделі оның шәкіртінен көрінеді. Ұстаз өз шәкіртінен саналы да, білімді парасатты тұлға жасайды, мүсінші тастан жансыз мүсін жасаса, педагог жанды, ойды тіршілік иесімен жұмыс істейді және оны бір өзі емес, басқа адамдармен белгілі бір қалыптасқан жағдайлардың ықпалымен жүзеге асырады. Белгілі ағартушы Ж.Аймауытов ұстаз қызметін былай сипаттайды: «Балаларға сабақ берумен, білім үйретумен мұғалімнің қызметі тәмам болмайды. Ол балаларды тәрбиелеуге, үгіттеуге міндетті, басқаша айтқанда, мұғалім қарапайым қызметкер емес, ол – шәкірттерінің алдағы өмірін, бір күндері зарығатын, тарығатын, қауіп–қатерге ұшырайтын өмірін көз алдына келтіріп, өз басынан кешірген тәжірибесіне таянып, оларға келешекте жазтайым аяғын шалыс басып, өмірден соққы жеп өкінбеске күні бұрын сақтандыратын қорғаушысы, қамқорың».

Бүгінгі күн мұғалімнің біліктілігін арттыруды жалпықоғамдық мәселе ретінде қарастыру қажеттігі туған кезең. Себебі білімді тереңдету, молайту, жетілдіру, арттыру жеке басы үшін ғана емес, қазіргі қоғамға қажет әрекет деп қабылдауымыз керек. Бұл мұғалімнің өз қызметінде табысқа жетуін ғана көздемейді, оның аясын одан әлдеқайда кеңірек қарастырған жөн. Б.А.Әлмұхамбетов өз зерттеулерінде біліктілікті арттыру жүйесінің тарихы мен даму болашағын еліміздің біліктілікті арттыру мәселесін шетелдік тәжірибелермен салыстыра көрсеткен. Республикада біліктілікті арттырудың сапасын арттыру деңгейін көтеруге ықпал ететін жолдарды ұсынған. К.С.Құдайбергенова мұғалімнің өзін-өзі жүзеге асыруына мектептегі инновациялық жұмыстың жүйелі жүргізілуінің ықпалын айқындаған. Бүгінгі өмір талабы сапалы, әрі терең білім беру жолдарын әлемдік дәрежеде ұйымдастыруды қажет ететіні баршаға белгілі. Осы жауапты жұмысты іске асыруда басты жауапкершілік педагогтар қауымына жүктеледі. *Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы* еліміздің білім жүйесі алдында, оның ішінде біліктілікті арттыру жүйесі алдындағы маңызды бағыттарының бірі – педагогтар кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінің сапасын жетілдіріу, педагог құрамының сапасын арттыру, педагог қызметкерлердің мәртебесі мен білім берудегі менеджментті енгізу арқылы - сапалы білім беруде әлемдік стандарттар деңгейіне қол жеткізу керектігі атап көрсетілді. Көптеген білім беру мекемелерінің арасында беделге ие болғандары көбіне зерттеушілік білім мен

дағдыны игеріп, сұранысқа ие болып отырған зерттеу жұмыстарын қарқынды түрде жүргізіп отырған мектептер екендігін өмірлік тәжірибе көрсетіп отыр.

4. Педагогтердің зерттеушілік қызметі.

Білім берудің жаңа парадигмалық жағдайында педагогтың зерттеушілік қызмет мәдениетін қалыптастыру туралы сұраныс туындауда. Заманның сұранысына сай жаңашыл ұстаз қатарында зерттеуші ұстаз да ерекше орын алууда.

Зерттеуші ұстаз деген сөзге түсінік беретін болсақ: *Зерттеуші – зерттеу жұмысын жүргізуші, тексеруші.* Зерттеуші ұстаздың іс-әрекетіндегі оқыту технологиясының ерекшелігі оның білімді меңгеруге емес, тұлғаны танымдық қабілеттерін және танымдық процестерді: яғни жадының алуан түрлерін есту, көру қимыл және тағы басқа ойлауды, ынтаны, қабылдау қабілетін арнайы жасалған оқу және танымдық жағдайлар арқылы дамытуға, сондай-ақ тұлғаның қауыпсіздігін өзін-өзі өзектілендіру, өзін-өзі бекіту, қарым-қатынас, танымдық және шығармашылық қабілеттерін қанағаттандыруға, белсенді сөздік қорын ауызша және жазбаша тілінде бағыт алуы.

Дамудың жаңа сатысына бағыт алған мектептің ең негізгі өзегі – оқушылардың зерттеушілік ізденісі мен өзіндік дамуын жетілдіру болып табылады. Осы бағытта білім алып отырған әрбір жас жеткіншек қоршаған ортаны әр қырынан зерттей отырып, өз бетінше білім жинақтап, оны тәжірибе жүзінде өмірде қолдана білуі тиіс. Олай болса, өз пәні бойынша біліктілігін өздігінен жетілуге ұмтылған мұғалім мен сол пәннен алған білімін болашақта қолдануға ұмтылған оқушының жетістігін анықтайтын бірден –бір мүмкіндік бұл зерттеушілік қарым-қатынасын белгілейтін мәдениетті қалыптастыруға бағытталған іс-әрекетте эксперименттік – зерттеу жұмысын жүргізу болып табылады.

Қорытынды

Мұғалімді кәсіби дамыту бойынша жүргізілетін жұмыстарға өзгерістер:

- 1) Мұғалімдерінің кәсіби проблемаларын анықтау мақсатында зерттеулер жүргізу;
 - 2) Мұғалімдердің кәсіби қажеттіліктерінің мониторингі нәтижелері негізінде біліктілікті арттыру курстарының мазмұнын қалыптастыру;
 - 3) Тәжірибе алмасу және үздік практикаларын енгізу мақсатында педагог кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінің басқа ұйымдармен ынтымақтастығын дамыту;
 - 4) Педагог кадрлардың біліктілігін арттыру бағдарламаларын әзірлеуге озық қазақстандық және халықаралық сарапшылардың тәжірибесімен танысып, тарату;
 - 5) Колледждегі психологиялық-педагогикалық қызметті кеңейту;
 - 6) Мұғалімнің үздіксіз кәсіби дамуы үшін жағдай жасау;
 - 7) Жүйені үнемі жетілдіріп отыру мақсатында педагогтардың біліктілігін арттырудың кешенді жүйесінің аясында оқытудан өткен мұғалімдердің кәсіби қызметінің мониторингін жүргізу (бастауыш мұғалімінің кәсіби дамуының траекториясы).
 - 8) Озық педагог кадрлардың облыстық қорын қалыптастыру мақсатында жаңашыл-педагогтардың дерекқорын құру және оны жүйелі толықтырып отыру;
 - 9) Оқыту материалдарының теориялық және практикалық мазмұнының және педагогтарды оқыту нәтижелерінің мониторингі негізінде педагогтардың біліктілігін арттыруға арналған білім беру бағдарламалары мен оқу материалдарын әзірлеу және сараптамасын жүргізуге, өзінің педагогикалық тәжірибесін кеңінен таратуға жаңашыл педагогтарды тарту;
- Үздіксіз білім – толассыз, тоқтаусыз білім. Ал, ұлы педагогтар Я.А.Коменский білімнің ешқашан аяқталмайтынын, өміршеңдігін атап өтіп, білім адам өмірге келген күннен басталып, соңғы күніне дейін бітпейтіндігін атап өткен. Көрнекті американдық психолог, философ және педагог Дж.Дьюи еңбектерінің өзекті мәселесі де әр адамның өмір бойына білім алуында.

Ең тиімді оқыту-нақты әрекет арқылы оқыту болып есептеледі. Олай болса, педагогтарды нақты тәжірибе негізінде оқыту олардың кәсіби құзыреттіліктерінің дамуына қолайлы жағдай жасаудың тиімді әдістері деп санауға болады.

Адамдармен жақсы қарым-қатынас құру мұғалімнің кәсіби қасиеті - оқушыны тыңдай, ести білуіне тәуелді. Педагогтың ең маңызды кәсіби қасиетінің бірі

– көшбасшылық қабілетінде. Мақаламды ұлы Абай ақынымыздың «Өзгеріс керегіне сену керек, қиынды тек жігермен жеңу керек» сөзімен аяқтағым келеді.

Әдебиеттер тізімі:

- [1] Жаңа мазмұнды білім беру ісін жүзеге асырудағы біліктілікті арттыру жүйесінің рөлі Б. А. Әлмұхамбетов // Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы //Справочник образовательного учреждения. - 2007-№1. - С. 23-28
- [2]. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012 - 2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары,- Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы, 2012.
3. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы, - Қазақстан Республикасының Президенті мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілер жинағы.
4. Тұрғынбаева Б.А. Мұғалімдердің шығармашылық әлеуетін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту Алматы – 2005, 2008б.
- 5.ҚР Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Астана. 2010.

«КӘСІПТІК МОДУЛЬДІК -ҚҰЗЫРЕТТІЛІК БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА ОҚИТУ НӘТИЖЕСІНДЕ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН САБАҚТЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»

Мухангалиева Нургуль Нуржановна

Оңайбай Көшекөв атындағы Атырау аграрлы - техникалық колледжі

Қазіргі уақытта білім берудің жаңа жүйесі жасалып, Қазақстандық білім беру жүйесі әлемдік білім беру деңгейіне бағытталады. Бұл педагогика теориясы мен оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге бастау алып,білім беру пирамидасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарды.

Қазіргі педагогика ғылымында негізгі базалық ілімдердің бірі «құзыреттілік». Құзыреттілік дегеніміз – тұлғаның бойында білім, дағды, іскерлік, ерік, күш-жігердің болуы. Құзыреттілік жаңа әлеуметтік-экономикалық жағдайдан аман қалуды қамтамасыз етеді және олар бәсекеге қабілетті маманмен қамтамасыздандырады. Көптеген елдерде құзыреттілікке жаңаша мән бере отырып, білімді жоғары дәрежеге көтергені мәлім. Құзыреттілік еңбек нарығында тұрақты өсіп отырған талаптармен, шапшаң технологиялық өзгертулермен, соның ішінде білімдік және еңбектегі мобильдік өсулермен негізделген. Құзыреттіліктің жеке компоненті - ол адамның алдына қойған мақсаттарын орындауға көмектесетін сипаты мен икемделігі болып табылады. Нәтижеге бағдарланған оқыту, яғни құзыреттілік ең алдымен оқытушының кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруды және дамытуды талап етеді. Кәсіби-педагог құзыреттілігін жүзеге асыруда, педагогтан қабілеттілік пен даярлықты талап етеді. Сонымен қатар, кәсіби құзыреттілікке білімдер, іскерліктер, дағдылар мен қатар тұлғаның кәсіби құнды сапаларын, оның іс-әрекетін де қарастыруды талап етеді, олай болса педагогтың кәсіби жоғары деңгейі болуы қажет.

Ендеше бүгінгі күні білім беру саласында оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман тәрбиелеу мүмкін емес. Сонымен қоса, жаңа технологияны меңгеру оқытушының интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани азаматтық қабілеттерінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді.

Осы міндетті жүзеге асыру үшін «TALAP» коммерциялық емес акционерлік қоғамы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің басшылығымен ТЖБҚ жүйесін дамыту бойынша белсенді жұмыс атқаруда. «TALAP» коммерциялық емес акционерлік

қоғамы біліктілігі жоғары мамандарды даярлау үшін шетелдік колледждердің үздік практикасын есепке ала отырып, жаңа білім беру бағдарламасын құрастыруда және білікті мамандарды жоспарлы түрде даярлау үстінде. Осы жоба негізінде Холдингпен әзірленген барлық жаңа білім беру бағдарламаларында оқу үдерісін ұйымдастыруға модульдік тәсілді пайдалану мүмкіндігі ұсынылды.

2023-2024 оқу жылында Оңайбай Көшекөв атындағы Атырау аграрлы – техникалық колледжіне модульдік жұмыс жоспарын бірнеше мамандықтың шеңберінде кәсіптік қызметтің белгілі бір түрлерін орындау үшін қажетті білімдерді, қабілеттерді және құзыреттерді меңгертуге бағытталған білім беру бағдарламасының бір бөлігі ретінде алынып, оқу бағдарламасының әрбір кәсіптік модульден оқу нәтижелерінің мазмұнын айқындауда бағалау критериясымен ерекшеленетінін көрсетіп, модульдік жұмыс бағдарламасы жасақталды.

Заман талабына сай, яғни сұранысқа ие мамандықты дайындау үшін өндіріспен теория мен практика қатар өрбу үшін жаңаша бағытта оқытудың модульдік жоспарларын мекемеменің сұранысына қарай жоспар құру, білім беру үдерісін жаңа деңгейге көтеруде басты стратегиялық мақсат - құзыретті, қоғамға және еңбек нарығына оңай бейімделетін мамандар даярлауды негізге алды «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру педагогтарының кәсіби құзыреттілігін дамыту» тақырыптағы курстың мақсаты:

- модуль бойынша жұмыс оқу жоспарын жасауда мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін арттыру;

- оқушыларды оқытуда педагогикалық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту;

- оқытушы оқытуды жүргізетін мамандық бойынша білім мен оқыту дағдыларын жетілдіру;

- кәсіпорындар/ұйымдар базасында бейін бойынша білім мен практикалық дағдыларды жетілдіру болды. «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру педагогтарының кәсіби құзыреттілігін дамыту» тақырыптағы курста 4 модульмен жұмыс жасауды үйретеді.

1.Модуль.Жұмыс бағдарламасын әзірлеу.

2.Модуль.Кәсіптік білім берудегі негізгі технологиялар.

3.Модуль.Өндірістегі маманға қойылатын негізгі талаптар.

4.Модуль.Кәсіпорындар/ұйымдар базасында тағылымдама.

Бұл курста оқу процесінде инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану дағдыларын дамытады (*жоспарланған оқу сабағының жоспары*), мамандық бойынша білім мен практикалық дағдыларды жетілдіреді (*мамандықтың/біліктіліктің функционалдық талдауын зерттеу*) әр оқытушыға өзінің кәсіби қызметіне озық тәжірибе мен инновациялық технологияларды одан әрі енгізу үшін қолданады мен оны дайындау технологиялардың қыр сырын меңгеріп, оқыту үдерісінде қолдануда жаңаша көзқарас беріп, ақпараттық технологияны кеңінен қолдануға жаңаша бағыт алады.

Жалпы біліктілікті арттыру курсынан өткен оқытушы білім беру бағдарламасын даярлау бағытында жаңа прогреспен жұмыс берушілердің талаптарына сай және жеке кәсіби қызметте табысты болу үшін стажировкадан өтуге үлкен мүмкіндік ала отырып, өз білімін жаңаша бағытқа құруды көздейді.

Құрылыс-техникалық пәндер циклының мамандығының апталығында «Инженерлік сызбаны танып, біл!» тақырыбымен колледж ішкілік олимпиада ұйымдастырылды. Олимпиада кәсіби модульдік жұмыс жоспарында жасақталған тақырыптарды қамтып, студенттер тест сұрақтарына гугл форма платформасында тест сұрақтарына жауап бере алды. Ақпараттық технологияның элементтерін қолдана отырып, 2-ші кезеңі Архикад бағдарламасында инженерлік сызбаны орындап, теория мен практиканы тең ұштастырып ұйымдастырылды. Курста алған білімім жаңа технологияны уақытты тиімді пайдалануға үлкен мүмкіндік беріп, ұйымдастырылған сабақтың сапасы артады, студенттердің белсенділігі артады, мамандыққа қызығушылығы оянады. Оқытушы

оқыту нәтижесінде барлық жұмыс бір жүйеге еніп, сабаққа қажетті материалдар, студентке берілетін аралық бақылау, бағалау өлшемдері айқындалады.

Бүгінгі таңда жастарымызға сапалы білім беріп, ертеңгі жарқын болашағымызды қамтамасыз етуіміз үшін халықаралық тәжірибелерді қолданып, кәсіптік білім берудің ұлттық жүйесін қалыптастыруда кәсіби маман қалыптастыруда бәсекеге қабілетті, білімді, азаматтар тәрбиелеуді жүктейді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы // Егемен Қазақстан. 14 желтоқсан 2020.
2. Адами капиталды қалыптастыратын фактор-білі // Егемен Қазақстан. 7 қазан 2021
3. <http://www.portalus.ru>

ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАЛАМАЛАРЫ. КҮНДЕЛІКТІ ОҚУ ПРОЦЕСІН ЖОБАЛАУ

Болатқызы Ерке арнайы пәндер оқытушысы

Атырау облысы, Атырау қаласы

ШЖҚ КМК «Атырау жоғары медициналық колледжі»

Өзектілігі:

Бүгінде бүкіл әлемде цифрландыру үдерісі қарқынды жүріп жатыр. ХХІ ғасыр адамдарына Интернет пен мобильді телефон, компьютер – ауа мен су сияқты маңызды элементке айналды. Заманауи білім беруді дамыту үшін бұрынғыдай тек адами капиталдың ықпалы жеткіліксіз болып қалды, сонымен қатар оның білім беру ортасын өзгерту, тек білім берудің көлемін ғана емес, оның мазмұнын, әдіс-тәсілі мен құралдарының сапасын қайта қарау мәселесі өзектілікке айналды.

Тақырыптың мақсаты:

ХХІ ғасырдағы адам үшін қажетті құндылықтар, білім мен дағдыларға негізделген электрондық ортадағы мұғалімнің кәсіби және ақпараттық құзыреттіліктерін дамытуға жәрдемдесу.

Міндеттері:

- Ақпараттар ағымының көлемі мен мазмұны жылдам өзгеріп тұратын заманда оқу материалдарын сол мезетте қажетті мәліметтермен толықтырып отыру;
- студенттің практикалық міндеттерін шешуге көмектесу;
- оқытуды даралау;
- таймменеджмент қалыптастыру;
- цифрлық құралдарды қолдана отырып, желілік қоғамдастықта жұмыс істеу дағдылары, сыни ойлауды, проблемаларды шешу дағдыларын, креативтілікті, командада жұмыс істей білу;
- оқу процесін ұйымдастыру және басқару;
- ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету.

КІРІСПЕ

ХХІ ғасырда еліміз ақпараттық қоғамға көшкелі жаңа технологиялар өміріміздің басты құралына айналды. Қазіргі таңдағы ең үлкен ақпараттар көзі – Интернеттің арқасында адамдар жаңа түр, жаңа мазмұнда виртуалды қарым- қатынасқа түсіп, айналасына құндылықтары мен қызығушылықтары ортақ қолданушыларды

топтастырды. Цифрлық технологиялардың ақпараттық қоғамда білім беруді оңтайландыру мен жеделдету мәселелерін және оған жеке тұлғаның бейімделуі мен тәрбиесін табысты шешетін құрал ретінде маңызы артып келеді. ХХІ ғасыр адамдарына Интернет пен мобильді телефон, компьютер – ауа мен су сияқты маңызды элементке айналды. Заманауи білім беруді дамыту үшін бұрынғыдай тек адами капиталдың ықпалы жеткіліксіз болып қалды, сонымен қатар оның білім беру ортасын өзгерту, тек білім берудің көлемін ғана емес, оның мазмұнын, әдіс-тәсілі мен құралдарының сапасын қайта қарау мәселесі өзектілікке айналды. Қазіргі таңда әлем ғалымдары білім берудің жаңа парадигмаларын жан- жақты қарастырып, оның оңтайлы шешімін табуға ұмтылуда. Сандық дидактика-қоғамды цифрландыру жағдайында білім беру процесін ұйымдастыруға бағытталған педагогиканың бір саласы.

Оқытудың цифрлық әдістері

Ыңғайлы түрде интерактивті ортада жүзеге асырылған әлемдік деңгейдегі қолжетімді контент арқылы білім беру болып табылады.

SMART білім беру

Қашықтан оқыту дегеніміз — мұғалім мен оқушы арасында қандай да қашықтықта интернет ресурстарының сүйемелдеуімен ұйымдастырылатын оқытудың формасы, яғни интернет желілерінің көмегімен белгілі бір арақашықтықта оқыту.

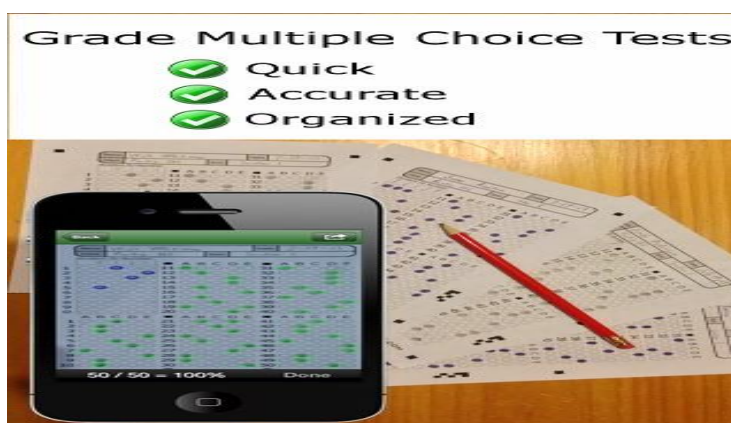
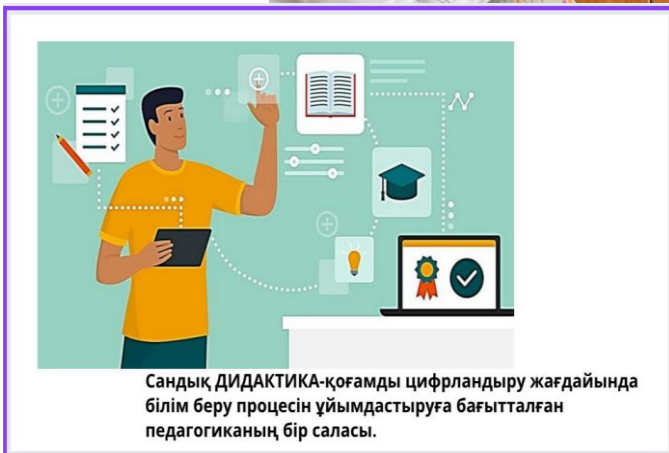
Қашықтықтан оқыту

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

QR – код графикалық бейне арқылы жаңа сабаққа өту.

QR – Quick Response — (англ.) «жылдам жауап беру». Қазіргі замандағы кеңінен қолданылып жүрген символдық ақпараттарды графикалық бейне арқылы кодталған әдіс болып табылады.

ZipGrade - бағдарламасы. Android құрылғысының камерасын бағалаушы сканер ретінде пайдалану арқылы аудиторияда бірден бірнеше таңдау сынағын, викториналарды және бағалауды бағалауға мүмкіндік береді. ZipGrade - баға беру туралы пайдалы деректермен түсіру, сақтау және есеп беру кезінде бағалауды жеңілдететін бағалау бағдарламасы.

Tarsia Maker - бағдарламасы.

"ТАРСИЯ» ӘДІСІ арқылы қағаз қиындыларын дұрыс жауаптарымен сәйкестендіру. Білім алушыларға тақырып бойынша сұрақтар жауаптарымен жазылып сол арқылы осы фигураны шығарулары қажет.

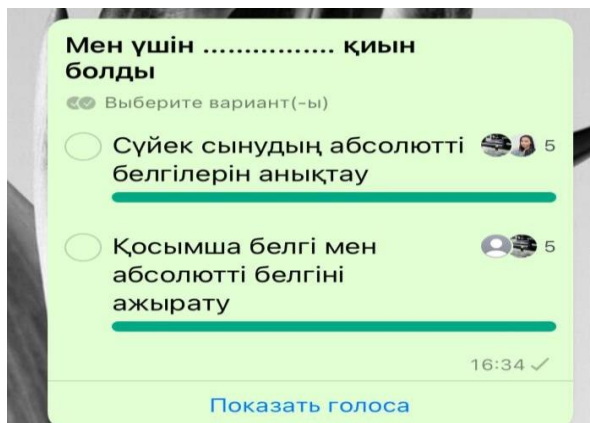

Merge Cube - бағдарламасы . Сандық 3D нысандарын ұстап тұруға мүмкіндік береді, бұл цифрлық әлемді зерттеудің және онымен өзара әрекеттесудің жаңа әдісін ашады.

Wordwall бағдарламасы. Топ үшін сабақ нұсқаларын жасауға тиімді бағдарлама. Викториналар, сәйкестіктер, сөздік ойындар және т.б.

Сабақ қорытындылау WHATSAPP сауалнамасымен рефлексия жүргізу

WhatsApp-та жеке және топтық чаттарда сауалнамалар жасауға болады. Сонымен сауалнамаға 12 жауап нұсқасын қосуға мүмкіндік бар. Чат мүшелері сауалнаманы көріп, дауыс бере алады. Сауалнамаға опцияны таңдау арқылы жауап бергенде, сауалнама мәліметтерін ашу арқылы ең көп дауыс жинаған жауапты көре алады.

Қорытынды

Қорыта келгенде, смарт-білім беруді электронды оқыту (e-learning) тәжірибесін меңгермей, білім беру жүйесіне енгізу мүмкін емес. Смарт-білім берудің негізгі міндеті – студент пен оқытушы үшін жаңа, тиімді білім беру жүйесін құруға жағдай жасау. Бұл университеттің оқу бағдарламасын меңгеруші студент үшін де, оны оқытатын оқытушы үшін де, жалпы осы жүйені енгізуші университет үшін де тиімді болмақ. Смарт-білім беруді қолдану кешенді амал-тәсілдерді талап етеді. Смарт-білім берудің негізінде басшылықтың оны құру мен қолдау туралы стратегиялық шешімі мен жол карта-сын қабылдау стратегиясын қамтамасыз ету жатыр. Студенттер қол жеткізген нәтижелерге біріктірілген кәсіби қоғамдастық, инновациялық жобалық қызмет құзіреттіліктері, практикаға бағытталған құзыреттіліктер кіреді. Смарт-білім беру тұжырымдамасы әлемдегі жаңа технологиялық парадигмаларды дамытуға сәйкес келеді. Қазіргі таңда смарт-білім беру технологиялары тек даму үстінде және болашақта көптеген мәселелердің шешімі табылатынына сенімдіміз.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

Негізгі әдебиеттер

- 1.«Цифрлық Қазақстан» Мемлекеттік бағдарламасы. – 2017. – 68 б.
- 2.Образование для мирового сообщества.// Образование: сокрытое сокровище. – Париж. ЮНЕСКО, 1997. – С. 248. Митио Каку: «Учёба уже не будет базироваться на запоминании» <http://hochu-vse-znat.ru/interesnoe/mitio-kaku-uchyoba-uzhe-ne-budet-bazirovatsya-na-zapominanii>.
- 3.Электрондық оқытудың тұжырымдамасы: қазақстандық көзқарас – Алматы: «ҰАО» АҚ, 2011. – 87 б.
- 4.Лукша П., Песков Д. Будущее образования: глобальная повестка//Глобальный форсайт образования, 2013. www.refuture.me
- 5.Тен А.С., Кушкарбаев Е.М.и т.д. Smart-обучение в системе повышения квалификации педагогов// Методическое пособие. – Алматы: АОО НЦПК «Өрлеу», 2014-112 с.

Қосымша әдебиеттер

<https://me-qr.com/>

<https://web.whatsapp.com/>

601- ТРЕНАЖЕР-ИМИТАТОРЫН ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, СТУДЕНТТЕРДІ ӨНДІРІСКЕ БАУЛУ

Шагинова Жұлдыз Аманқызы

*«Саламат Мұқашев атындағы Атырау политехникалық жоғары колледжі» КМҚК
Атырау қаласы*

XXI ғасыр-ақпараттық технология ғасыры. Қоғамдағы ақпараттандыру процестерінің қарқынды дамуы жаңа технологияны жан-жақты меңгерген жеке тұлға қалыптастыруды талап етеді.

Қазіргі замандағы мұғалімнің міндеті ғылым мен техниканың қарқынды дамып келе жатқан заманда өмір сүруге икемді, қоғам пайдасына қарай өзін - өзі толық жүзеге асыруға дайын білімді, шығармашылыққа бейім, құзіретті және бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру.[2] Бұл міндетті тек кәсіби білімі жетік, құзіретті, бәсекеге қабілетті ұстаздар ғана атқара алады. Мұғалімнің кәсіби құзіреттілігі оның білімінің жан - жақтылығы, ұстаздық шеберлігі, оқытудың жаңа әдістерін, инновациялық технологияны меңгеруімен өлшенеді.

Арнайы пәндерді оқытуда ақпараттық технологияларды қолдану іс-тәжірибесі тиімді әдіс деп ойлаймын. Оқу процесінде арнайы пәндерді оқытуда ақпараттық технологияларды тиімді пайдалану және қолдану кейінгі жылдары айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, студенттердің өз бетімен ізденісі, пәнге деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай туғызып отыр.

Өзім дәріс беретін 072409000-«Мұнай және газ кен орындарын пайдалану» мамандығының КМ03 «Ұңғымалар мен жабдықтарға қызмет көрсету кезінде анықталған ақауларды жою» модулінің ОН 3.1 «Жұмыс басшысына ұңғымалар мен басқа да мұнай кәсіпшілігі жабдықтарының жұмысында байқалған барлық ақаулар туралы ақпарат беру», 07151100-«Машиналар мен жабдықтарды пайдалану» мамандығының КМ02 «Жабдықтардың, агрегаттар мен машиналардың тораптары мен механизмдерін бөлшектеу, жөндеу, құрастыру және сынау» модулінің «ОН 2.4 Еденнен басқарылатын қарапайым жүк көтергіш құралдар мен механизмдердің көмегімен жүктерді жылжыту кезінде такелаждық жұмыстарды орындау» оқыту нәтижелері – өзара бір-бірімен тығыз байланысты пәндер деп ұғамын. Бұл пәндерді оқыту әрі қызықты, әрі қиын. Теориялық бағытта оқытылғанымен, практикалық, шығармашылық, эксперименттік тұрғыда оқуды қажет ететін бұл мамандықтардың оқыту формасы бір бөлек. Бұл пәндердің қайсысы болмасын, әр пәннің барысында мұнай өнеркәсібіне қолданылатын белгілі бір құрылғы алынады. Ол құрылғыны бала толық танып білуі үшін төмендегідей бағытта жұмыс жасауы тиіс:

- 1) Теориялық бағытта техникалық мінездемесін толық жазып, жаттату;
- 2) Сызбанұсқасын сыздырып, құрылысымен таныстыру;
- 3) Практика жүзінде көрсетіп, қолданылу аясы мен жұмыс жасау принципімен таныстыру;
- 4) Құрылғының жинақтылығы мен конструкциясына аса мән бергізу;
- 5) Қоршаған ортаға әсерін бақылату;

Осындай жұмыстардың қорытындысын студент толық зерделеп, танысқаннан кейін ғана жақсы нәтижеге қол жеткізе алады. Ол үшін қазіргі заман талабына сай ақпараттық технологиялардың ықпалы зор. Яғни, осы жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану негізінде арнайы пәндерді оқыту барысында оқытудың жаңа моделін құруға жол ашады.

Арнайы пәндерді жүргізу кезінде ақпараттық технологияны енгізу арқылы сабақтың белсенділігін арттыруға, дамыта оқыту идеясын жүзеге асыруға, сабақты шапшаң жүргізуге, студенттің өзіндік жұмысының көлемін көбейтуге болады.

Осы орайда мұнай мамандығының студенттерін өндіріске тәжірибелік бағытта баулу үшін өзімнің сабақтарымда Мұнай және газ скважиналарын меңгеру мен пайдаланудың

601-тренажер-имитаторын қолданамын. Құрамына 1 басқару компьютері мен студенттерге арналған 15 желілі компьютерден тұратын «Мұнай және газ скважиналарын меңгеру мен пайдаланудың 601-тренажер-имитаторы» мұнай мамандығында оқитын студенттерді өндіріске икемдемдеп баулуда пайдасы мол. [4]

Тренажер-имитатор мұнай және газ скважиналарының төмендегідей түрлерін оқытуға мүмкіншілігі бар:

- Фонтанды пайдалану әдісімен;
- Ортадан тепкіш сораптық әдіспен;
- Штангалық сораптық әдіспен;
- Газлифтілік әдіспен;
- Газ скважиналарын;
- Айдау скважиналарын игеру режимдерін меңгеру, орнатылған және орнатылмаған режимдерін зерттеу; скважинаны қиындатылған жағдайларда пайдалану технологияларын пайдалану арқылы жұмыс жасайды.

Басқару компьютерінен әрбір студентке өтілген тақырыптар бойынша тапсырма беріледі. Сол тапсырма бойынша студент өзінің дербес компьютерінен ашып, зертханалық жұмыс жасайды. Бұл тренажер-имитатор 3-4 курс студенттеріне өте тиімді. Себебі өндірістік тәжірибеге шықпаған студенттерге осы тренажер арқылы мұнай кәсіпшілігіндегі барлық құрал-жабдықтарды виртуальді түрде көре отырып, өндірісте орындалатын жұмыстарды өз бетінше орындай алады.

Мысалы:

1. «Мұнай және газ кен орындарын пайдалану» мамандығында оқитын студенттердің КМ03 Ұңғымалар мен жабдықтарға қызмет көрсету кезінде анықталған ақауларды жою» модульінің ОН 3.1 «Жұмыс басшысына ұңғымалар мен басқа да мұнай кәсіпшілігі жабдықтарының жұмысында байқалған барлық ақаулар туралы ақпарат беру» оқыту нәтижесінде «Мұнайды фонтанды әдіспен пайдалану» тақырыбын 601-тренажер-имитаторында орындау барысын қарастырайық.

Зертханалық жұмысты өткізу барысында компьютер экранында скважинаның жер үсті және жер асты жабдықтары қатар көрініп тұрады. Фонтанды әдіспен пайдалану тәсілінде қолданылатын фонтанды арматура кәсіпшілікте қандай, сол қалпында тұрады. Студент өз еркімен фонтанды қондырғымен жұмыс жасай алады. Көмекші құрал-жабдықтардың құрылысы мен жұмыс жасау принципімен танысады. Жұмысты бастар алдында техникалық қауіпсіздік ережесі сақталады. Топтық өлшеу қондырғысына кіру үшін алдымен ауадағы зиянды заттарды тазалау үшін желдеткішті қосуден бастайды. Топтық өлшеу қондырғысында әрбір студент тек өзіне берілген скважина өнімін өлшейді. Терендік манометрлерді скважина түбіне түсіріп, түптік қысымдарды өлшейді. Скважинадан шыққан өнімнен сынама алып, мұнайдың құрамындағы қоспаларды анықтай алады. Фонтан қондырғысындағы артық қысымды реттеу үшін уровнемер қондырғысын пайдаланып, қажетті мәліметтерді алады. Қосалқы қызмет көрсетуге арналған бөлшектерді пайдаланады. Толықтай технологиялық процесті бақылай алады. [4]

2. «Машиналар мен жабдықтарды пайдалану» мамандығының КМ02 «Жабдықтардың, агрегаттар мен машиналардың тораптары мен механизмдерін бөлшектеу, жөндеу, құрастыру және сынау» модульінің «ОН2.4 Еденнен басқарылатын қарапайым жүк көтергіш құралдар мен механизмдердің көмегімен жүктерді жылжыту кезінде такелаждық жұмыстарды орындау» оқыту нәтижесінде студенттердің мамандығына деген қызығушылығы байқалды.

Скважинаның бойын тазалау үшін шаблонды скважинаға түсіру және оны кері көтеру үшін атқарылатын жұмыстарды кезең-кезеңімен жасайды. Көтеріп-түсіру әдісін басқару станциясында отырып, өзі басқарады. Таль арқанының үзіліп кетпеуі үшін әрбір секунд сайын (керілу, қысым, температура) мәліметтерді тіркеп отырады. Сол мәліметтер арқылы скважинаға жөндеу жұмыстарын жүргізе алады. Скважинаға көтеріп-түсіру әрекеттерін жасау арқылы өз еркімен басқару жұмыстарын атқарады. 601-тренажер-имитаторында жұмыс жасау арқылы студенттер:

- мамандығының қыр-сырын ашады;
- кәсіпшілік жабдықтардың құрылысымен танысады;
- өз бетімен жұмыс жасау арқылы, қажетті мәліметтерді алады;
- жіберілген қателіктерді дұрыстайды;
- өзіне деген жауапкершілікті сезінеді;

Осындай мәліметтерді жинақтаған студент өзінің мамандығына деген қызығушылығын дамытып, өндірісте өз бетімен жұмыс жасауға ынталанады.

Осындай бағытта өткізілетін сабақтарды қорытындылау, бағалау өте жеңіл. Себебі, басқару компьютерінен әрбір студенттің жасаған жұмыс қорытындысы, яғни материалды қаншалықты игергендігі, берілген тапсырманы қаншалықты орындағандығы, қанша қателік жіберіп, оларды кері дұрыстағандары, түзетілмейтін қателік жіберілгендігі дайын түрде шығарылады.

«Мұнай және газ скважиналарын меңгеру мен пайдаланудың 601-тренажер-имитаторы» арқылы студенттер мұнай мен газ қалай өндірілетінін, ол мұнайды жер бетіне шығару үшін қолданылатын жабдықтарды, мұнайды топтап жинау, жиналған мұнайды сақтау резервуарларын, дайын өнімді айыру жұмыстарын, тұтқырлығы жоғары мұнайлармен күресу жолдарын, сорапты-компрессорлық станциялардың жұмысын, техникалық-жабдықтау бөлімінің қызметін, қолданылатын агрегаттар түрін, көтеріп-түсіру есебін, электроқозғалтқыштар есебін т.б көптеген технологиялық үрдістерді оқып біледі.

1-сурет. «Мұнай және газ скважиналарын меңгеру мен пайдаланудың 601-тренажер-имитаторы». Фонтанды әіспен мұнайды жер бетіне көтеру жұмысын орындау үстінде

1-кесте. «Мұнай және газ скважиналарын меңгеру мен пайдаланудың 601-тренажер имитаторын» қолданудың оқытушы мен білім алушыға тиімділігі

Оқытушылар үшін тиімділігі	Білім алушылар үшін артықшылығы
Жаңа материалдарды түсіндіру кезінде үлкен аудиториямен жұмыс істеу мүмкіндігі	Мамандыққа деген қызығушылығы артып, мотивацияны дамытады
Кәсіпшіліктегі құрал-жабдықтарды сол күйінде көрсете білуге	Ұжымдық жұмысқа қатысуға көп мүмкіндік береді, жеке және әлеуметтік дағдыны дамытады
Қиын материалдарды меңгерту деңгейін жеңілдетуге	Материалдың анық, тиімді және серпінді берілуі нәтижесінде күрделі сұрақтарды тез қабылдайды және игереді
Студенттерді шығармашылыққа баулуға	Білім алушылар өз-өздеріне сенімді болады және шығармашылықпен жұмыс істейді
Студенттерді оқытудың жаңа жолдарын іздеуге ынталандырады, кәсіби өсуіне ұмтылдырады	Әрбір деңгейді игеру арқылы келесі өтілмеген тақырыптарды да игере алады
Студенттерге барлық процесті жасап көруге тәуекелдендіреді	Берілген тапсырмаларға эксперимент жасау арқылы мамандыққа қызығады

Осындай іскерлік дағдысы қалыптасқан жас маман мұнай мен газ өндірісін дамытуға, еліміздің экономикасын өркендетіп, ел болашағына зор үлесін қосады деген сенімдемін. Сондай ақ, білімді де білікті - технологтар, механиктер, бұрғышылар дайындай отырып, олардың мұнай кәсіпшілігіне пайдасы тиіп, биік белестерді бағындыра білсе нұр үстіне нұр болар еді.

Бүгінгі күні еліміздің экономикасы қарыштап дамып, кәсіптік білім беру жүйесінде де алдымызға үлкен мақсаттар қоя бастадық. Сапалы кәсіптік білім беру-әлемдік өркениетке жеткізетін сара жол екенін түсіндік. Кәсіби мамандар дайындау – мемлекеттік маңызы бар іс. Сондықтан да оған мемлекеттік жауапкершілік тұрғысынан қараған жөн және әрбір сабақтарда ақпараттық технологияларды үнемі қолдануды қалар едім.

Мұнай өнеркәсібіне таптырмайтын кәсіби мамандар дайындау менің алға қойған мақсатым.

Сондықтан, «Ақ найзаның ұшымен, ақ білектің күшімен» сақталған елдің әлемде атын асқақтатып, даңқын паш ету әр қазақтың ұраны болуы тиіс болса, бүгінгі студенттер ертеңгі елдің болашағы. Біз өз жұмысымызда осыны әрқашан есте ұстап, білімді де білікті маман, қарапайым да адами қасиеті мол, әлемдік бәсекелестікке өзін, өзінің ұлтын, өзінің халқын тек жақсы жағынан таныта алатын азаматты тәрбиелеуге мүдделі болуымыз керек.

Қолданылған әдебиеттер

1. Б.А. Тұрғанбекова «Мұғалімнің шығармашылық әлеуетін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту: теория және тәжірибе» Алматы-2005
2. К.Құдайбергенова «Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерийі» (ғылыми-практикалық конференция материалдары) Алматы-2008
3. Жанар Жетесова. Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік университеті, аударма ісі кафедрасының оқытушысы, «Оқыту үрдісіндегі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар тиімділігі» // Білім технологиялары, 2010
4. «Мұнай және газ скважиналарын меңгеру мен пайдаланудың 601-тренажер-имитаторы»-оқу әдістемелік нұсқаулығы

«ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУДІҢ ТИІМДІЛІГІ»

Түркістан Нұржамал Шәкірқызы
«Қызылқоға аграрлы – техникалық колледжі» КМҚК
Атырау облысы, Қызылқоға ауданы, Сағыз ауылы

**Қазіргі заман талабына сай, әр мұғалім,
өз білімін жетілдіріп, ескі бірсарынды
сабақтардан гөрі, жаңа талапқа сай
инновациялық технологияларды
күнделікті пайдаланса, сабақ тартымды
да, мәнді, қонымды, тиімді болары сөзсіз**

К.Д.Ушинский

Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс - оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білу. Қазақстандағы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы жобасында Қазақстанда оқытындарды сапалы біліммен қамтамасыз етіп, халықаралық рейтингілердегі білім

көрсеткішінің жақсаруы мен қазақстандық білім беру жүйесінің тартымдылығын арттыру үшін, ең алдымен, педагог кадрлардың мәртебесін арттыру, олардың бүкіл қызметі бойына мансаптық өсуі, оқытылуы және кәсіби біліктілігін дамытуды қамтамасыз ету, сондай-ақ педагогтердің еңбегін мемлекеттік қолдау мен ынталандыруды арттыру мәселелеріне үлкен мән берілген. Осыған байланысты қазіргі таңда еліміздің білім беру жүйесіндегі реформалар мен сындарлы саясаттар, өзгерістер мен жаңалықтар әрбір педагог қауымының ойлауына, өткені мен бүгінгі, келешегі мен болашағы жайлы толғануына, жаңа идеялармен жаңа жүйелермен жұмыс жасауына негіз болары анық. Олай болса, білімнің сапалы да саналы түрде берілуі білім беру жүйесіндегі педагогтердің, зиялылар қауымының деңгейіне байланысты. Дәстүрлі білім беру жүйесінде білікті мамандар даярлаушы кәсіби білім беретін оқу орындарының басты мақсаты - мамандарды игерту ғана болса, ал қазір әлемдік білім кеңестігіне ене отырып, бәсекеге қабілетті тұлға дайындау үшін адамның құзырлық қабілетіне сүйену арқылы нәтижеге бағдарланған білім беру жүйесін ұсыну-қазіргі таңда негізгі өзекті мәселелердің бірі. Мұғалім сабақта әдіс-тәсілдерді пайдалана отырып, балалардың ұсыныс-пікірлерін еркін айтқызып, ойларын ұштауға және өздеріне деген сенімін арттыруға мүмкіндік туғызып отыру қажет. Әдіс-тәсілдер арқылы өткізген әрбір сабақ оқушылардың ойлауына және қиялына негізделіп келеді, баланың тереңде жатқан ойын дамытып оларды одан әрмен дамуға үйретеді.

«Сабақ беру – үйреншікті жай шеберлік емес, ол- үнемі жаңадан жаңаны табатын өнер» деген, Жүсіпбек Аймауытовтың сөзін айта кету артық болмас. Білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда әр түрлі әдіс-тәсілдерді қолдануға болады. Студенттердің өзіндік жұмыстарының мән-мағынасын ұйымдастырудың тәсіл - амалдарын бір ғана белгімен сипаттауға болмайды. Өзіндік жұмыстың ұйымдастырудың негізгі шарттары мыналар:

- мұғалімнің нақты тапсырмалар беруі;
- жұмысты орындаудың уақытын белгілеу;
- мұғалімнің басқаруымен оқушылардың дербестігінің өзара байланысы олардың жұмысты өз еркімен орындауы.

Оқушылардың өзіндік жұмысы – мұғалімнің қажетті нұсқаулары бойынша оқушының оқу жұмысының жеке дара және ұжымдық түрі. Өзіндік тапсырмаларды орындау барысында оқушылардан белсенді ойлау талап етілді. Осының нәтижесінде оқушылар өздігінен бақылауды үйренеді, олар да тапсырылған істі орындаудағы жауапкершілік сезім, еңбексүйгіштік, табандылық, ұйымшылдық, бір-біріне деген жолдастық көмек қалыптасады. Өзіндік жұмыстың негізгі мақсаты оқушылардың танымдық міндеттерін қалыптастыру, шығармашылық қабілеттері мен қызығушылығын жетілдіру, білімге құштарлығын ояту.

Қазіргі заман талабына сай шығармашылық қабілеттің дамуына бағытталған білім дегеніміз - аз уақыт ішінде мол идея қорын алу емес, керісінше, жеке тұлғаның толық дамуын қамтамасыз ететін іс. Бүгінгі таңдағы Қазақстанның әлемдік білім кеңістігіне еруге деген мүдделілігі осы салада халықаралық әлеуметтік және экономикалық тұрғыдан озық деп танылған оқыту модельдерін өз мүмкіндігімізге сай үйлестіре қолдану үшін заман талабына лайық отандық білім беру стратегиясы мен тактикасын жаңалаудың қажеттілігін арттырып отыр. Өйткені ұлттық бәсекелестік қабілеті, бірінші кезекте, оның білімділік деңгейімен айқындалады. Әлемдік білім кеңістігіне толығымен кірігу білім беру жүйесін халықаралық деңгейге көтеруді талап ететіні сөзсіз. Бұл үздіксіз білім беру жүйесінің аса бір маңызды буыны болып саналатын орындарындағы оқыту үдерісін де түбегейлі жетілдіруді қажет етеді. Себебі жоғары білім дамуының негізгі қозғаушы күші болса, білімді де, білікті маман - еліміздің ертеңін, жарқын келешегін құрушылар.

Мен өз тәжірибемде сабақтарымды түрлендіріп өткізуге тырысамын. Мысалы:

- «Астан улану» тақырыптағы сабағым рольдік ойындар арқылы

- жәрмеңке түрінде өтетін сабақ
- «Азық түлік тауарлары» пәнінен «Тауарлардың сапасын анықтау әдістері» конференция сабақ

- «Кондитер өнімдерінің технологиясы» пәнінен «Кәмпит өнімдері» жарнама сабақ ретінде т.с.с.

Нәтижесінде студенттер жаңа тақырыпты тез есте сақтап, сөздік қорлары молайып, ұйымшылдығы артады. Студенттер өз ойларын еркін айтып жаңа сабақты тез ұғынады. Сабақтың ерекше басталуы арқылы бірінші сәтінен бастап студенттердің сабаққа жағымды көңіл-күйін көруге болады.

Мұғалім - өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, ал оқуды, ізденуді тоқтатқанда оның мұғалімдігі де жойылады - деп орыс педагогі К.Д.Ушинский айтқандай студенттерге сапалы білім беруде еш жалықпай еңбек етуге тиіспіз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Қазақстан - 20230» стратегиясы
2. «Қазақстан мектебі» журналы, 2006ж

WORLD SKILLS «СББ СТАНОКТАРЫНДА ТОКАРЛЫҚ ЖҰМЫСТАР» - MASTERCAM ШЕБЕРДІҢ ӨЗІ!

Халел Өзбекғалиев атындағы
Маңғыстау жоғары политехникалық колледжінің
Арнайы пән оқытушысы
Тоқсанбаев Рахметолла Мұханбетқалиұлы

WorldSkills — жұмыс мамандықтардың беделі мен шеберлігін арттыруды көздейтін халықаралық қаржылық емес қозғалыс.

WorldSkills қозғалысының негізгі миссиясы жұмысшы мамандықтарына назар аудару және жоғары кәсіби стандарттарды дамыту үшін жағдай жасау болып табылады. Оның негізгі қызметі-22 жасқа дейінгі жастар үшін әртүрлі деңгейдегі кәсіби жарыстарды ұйымдастыру және өткізу. Екі жылда бір рет WorldSkills жұмысшы мамандықтарының әлемдік чемпионаты өтеді, бұл қазіргі уақытта бұл ең үлкен бәсекелестік болып табылады.

WorldSkills чемпионаттарын өткізудің:

Мақсаты:

- WorldSkills чемпионатына қатысуға аймақтық бәсекеге қабілетті командалар мен ұлттық құрамаға кандидаттардың дайындық инфрақұрылымын қалыптастыру;

- Білім беру ұйымдарындағы оқытушылар мен өндірістік оқу шеберлері арасында сарапшылар қауымдастығын қалыптастыру және облыстың кәсіпорын өкілдерін WorldSkills талаптарына сәйкес оқыту;

- Облыстың кәсіби білім беру жүйесін WorldSkills стандарты деңгейінде және жұмыс берушілердің талаптары бойынша дамытуда инновациялық шарттарды жүзеге асыру;

- «СББ БАР СТАНОКТАРДАҒЫ ТОКАРЛЫҚ ЖҰМЫСТАР (САНДЫҚ БАҒДАРЛАМАЛЫҚ БАСҚАРУ)» мамандығы бойынша WorldSkills деңгейіне сәйкес мамандар мен кәсіби мамандарды анықтау мен дайындауда кәсіби мамандар мен сарапшылардың өзара әрекеттесу аумағында дамуына көмектесу. Биылғы 2023 жылы Республикалық чемпионатта Mastercam арқылы жүзеге асты.

Mastercam - CAD/CAM-фрезерлік, токарлық, токарлық-фрезерлік және электроэрозиялық өңдеуді, сондай-ақ ағаш өңдеу, гравюра, кесу және CNC тиісті жабдықта парақ материалын кесуді бағдарламалауға арналған жүйе.

Өзірлеуші-ширек ғасырдан астам уақыт бойы Mastercam өнім желісін құруға және жақсартуға арналған әйгілі американдық CNC Software компаниясы.

Mastercam - Сандық басқаруы бар токарлық станоктар бөлшектерді жоғары дәлдікпен өңдеу және аз уақытты қажет ететін техникалық күрделі бұйымдарды шығаруға мүмкіндік береді.

Жұмыс сызбада берілген ерекшеліктерге сәйкес жүзеге асырылады. Оператор компьютерді бағдарламалайды, қажетті басқару құралдарын таңдайды, содан кейін токарлық станоктың сандық параметрлерін реттейді және өңдеуге арналған бөлікті қысқыш механизмдерге орнатады. Кесу құралдарының арасында жоғары жылдамдықты айналу кезінде бөлік оператор көрсеткен геометриялық пішінді алады.

Mastercam - бұл әртүрлі топтағы машиналар үшін басқару бағдарламаларын жасауға мүмкіндік беретін САМ жүйесі.

Бағдарламаны пайдалану үшін сізде болуы керек:

- кейінгі процессор,
- тапсырма конфигурация файлы.

Оқу мақсаттары:

Mastercam файлын ертерек ашыңыз. WorldSkills файлды сияқты басқа бағдарламадан ашыңыз. Танданыз сыртқы файлдарды өңдеу үшін әдепкі бойынша жүктелетін редактор. Автосақтау және көшірме жасау режимін орнатыңыз. Mastercam файлдарын басқа форматтағы файлдарға экспорттаңыз

Оқыту бағдарламаларын іске қосуға дайындық

1. Mastercam іске қосыңыз орнатуларыңызды пайдаланып: Жұмыс үстеліндегі Mastercam белгішесін екі рет басыңыз. немесе Launch Mastercam (mastercam іске қосу) Windows бастау мәзірі.

2. Метрикалық конфигурациясы бар файлды таңдаңыз: А Mastercam мәзірінен Settings, Configuration (орнату, конфигурация) таңдаңыз.

«СББ БАР СТАНОКТАРДАҒЫ ТОКАРЛЫҚ ЖҰМЫСТАР (САНДЫҚ БАҒДАРЛАМАЛЫҚ БАСҚАРУ)» WorldSkills чемпионаттары жаңашыл әдістердің бірі облыстық, республикалық, халықаралық жарыста **Mastercam** бағдарламасы арқылы жүзеге асады.

Күтілетін нәтижелер:

ЧПУ станоктарында өңдеу технологиясы барлық салаларға кірді. Кейбір адамдар осы технологиялардың олардың өмірінде қаншалықты маңызды рөл атқаратынын жақсы түсінеді. CNC технологияларының арқасында бұрын толығымен адам басқарған токарь немесе Фрезер станогы сияқты жабдықтар енді өз кезегінде адам басқаратын компьютерлік жүйемен басқарылады. СББ бар станоктар өндірілетін бұйымдардың күрделілігін айтарлықтай арттыруға, сондай-ақ оларды өндірудің жылдамдығы мен дәлдігін арттыруға мүмкіндік берді. Сонымен қатар мамандардың біліміне CAD / CAM жүйелерінде компьютерлік бағдарламалау және СББ бар станокты басқару білігі қосылды. Осылайша, СББ нұсқауларды оқитын компьютер ("G-кодтар") және материалды іріктеп жою арқылы бөлшектерді өндіру үшін қолданылатын станок іске қосады. Ол үшін қажетті станоктық циклдармен толықтырылатын CAD/CAM бағдарламалық қамтамасыз ету көмегімен қолмен және / немесе автоматты түрде жасалуы мүмкін "G-кодтардан" тұратын бағдарлама қажет.

СББ бар станоктары автомобильдер мен ұшақтарды, кез келген машина компоненттерін, тұрмыстық техникада, ұялы телефондарда, ойыншықтарда пайдаланылатын бөлшектерді күйеуға арналған қалыптарды, сондай-ақ медициналық протездер мен т. б. өндіруде қолданылады.

ТжКБ мекемелерінің оқу үдерісіне WorldSkills стандарттарын ендіру қазіргі таңда уақыт күттірмес қажеттілік болып табылады. Қазақстандағы WorldSkills чемпионатының ұлттық операторы болып табылатын «Talar» ұсынған WorldSkills стандарттары мазмұнында құзыреттілікке ие әрбір маманның игеруі тиіс білім, білік, дағдылар тізімі пайыздық мөлшерде қарастырылған. Ұсынылған стандарттар жұмыс оқу жоспарын жасағанда, тәжірибелік тапсырмалар мен оларды бақылау жұмыстарында ескерумен қатар, өңірлік, Ұлттық чемпионатқа білім иалушыларға дайындағанда да есепке алуынуы тиіс.

WorldSkills чемпионаты – елдің жеңіл өнеркәсібін дамытуға атсалысатын, сондай-ақ білім алушылардың бойында – шапшандық, ұқыптылық, мұқияттылық пен логикалық қасиеттерді бойына сіңіруге ықпал ететін бірден-бір әлемдік деңгейдегі сайыс.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Алексеев В. С. токарлық жұмыстар: Оқу құралы / В. С. Алексеев. М.: Альфа-М: ИНФРА-М, 2016. – 368 б.: ил. – (Мастер).
2. Бағдасорова Т. А. Токарь-универсал: оқу құралы 5-ші басылым. М.: Академия, 2011
3. Ларионов С. Металл кесетін станоктар: оқу құралы. Красноярск: ҚМТУ 2006
4. Фещенко В. Н., Махмутов Р. Х. Токарлық өңдеу: Оқу. ПТУ үшін. – 2-ші басылым., қайта өңделген және толықтырылған-М.: Жоғары мектеп, 1990. -303 с.: ил.
5. И. А. Каштальян сандық бағдарламалық басқаруы бар станоктарды бағдарламалау және баптау : жоғары оқу орындарының машина жасау мамандықтарының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік құрал / и. А. Каштальян. - Минск: БНТУ, 2015. – 135 б
6. <https://signup.mastercam.com/demo-hle>

ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ

Джилкишиева Айгерим Бериковна

Атырау энергетика және құрылыс колледжінің арнаулы пән оқытушысы

XXI ғасыр — озық технологиялар ғасыры. Сондықтан білім беру жүйесінде жаңа технологияларды тиімді пайдалану заман талабы. Әсіресе шет тілін үйренуде мұның пайдасы өте зор. Себебі тіл үйрену арқылы адам бүкіл бір ұлттың мәдениеті мен әлеуметін қатар үйренеді. Адам көру, есту арқылы тіл қолданушылардың мәдениетін тезірек сезінеді. Яғни өзінің де сол тілді меңгергендердің қатарына қосылуы жеңілдей түседі.

Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білімін, білігі мен дағдысын ғана емес, оның жеке бас тұлғасын, білім алу арқылы азамат ретінде дамуын қойып отыр. Дәстүрлі оқыту студенттерге дайын, жаңаша оқыту технологиясы процесін ұйымдастыру, басқару және бақылау болып табылады. Жаңаша оқыту технологиясы — белгіленген мақсатқа нәтижелі қол жеткізуді қамтамасыз етуде оқытудың формасы, әдістері мен құралдарын ашып көрсетіп, оқу бағдарламасында белгіленген оқытудың мазмұнын жүзеге асыру тәсілі. Оқытуды жаңаша ұйымдастыруда мына міндеттерді қамтуы тиіс:

- оқушыларды оқу үрдісін басқаруға қатыстыру;
- ұжымдық іс-әрекетті ортақ қарым-қатынас құралы ету;
- деңгейіне қарап саралап, ерекшелігіне қарап даралап оқыту.

Міне, осы міндеттерді қамтитын «дамыта оқыту» жүйесі даму заңдылықтарын ескере отырып, теориялық ойлауға бағытталған іс-әрекет арқылы баланың жақын даму аймағында оқытады. Нақ осы мәселелерді жүзеге асыруға бағытталған оқыту технологияларының көпшілігі ұжымдық ой қызметі негізінде баланы өз іс-әрекетінің субъектісі етуге ұмтылады, мақсатты оқу іс-әрекеті барысында нақты оқу міндеттерін шеше отырып, даму педагогикалық ықпалдың алдын алатын іс-әрекеттік оқыту тәсілі арқылы балада ақпараттық және жалпы біліммен қатар, амалдар мен құндылықтар жиынтығын, біліктілігін қалыптастырады.

Дамыта оқыту жүйесі сияқты, «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» бағдарламасының тиімділігі негізгі қағидалары мен мақсат-міндеттері дамыта-тәрбиелей отырып, шығармашыл тұлға қалыптастыруға бағытталған.

Оқу мотивацияларын өзгертуге пайдалы екендігінде. Оқу мотивациялары мүлде өзгерді. Бұрын сәтсіздіктен қашып, оқуға талаптанбайтын, білімнің қажетін ескермейтін, құнды ақпараттарды енжар қабылдайтын оқушылар, әсіресе үлгерімі орташа деңгейдегі балалар адам танымастай өзгерді. Ал озат және оқу екпінділерінің көпшілігі мадақталу үшін, не өзгелерден жоғары, жақсы болу үшін оқып келсе, қазір қызықты ақпараттарды өз бетінше

іздеп тауып, өзгелермен ой бөлісуге асығатын болды. Мұның бәрі олардың табысқа жиі жетіп, өз күшіне сенуінің арқасында болып жатқан өзгерістер. Оқушылар жүргізілген сауалнамаларға (шығу парақтарында) берген өз жауаптарында жұмысты жоспарлау, жағдайға бейімделу нәтижені нақты бағалау сияқты қабілеттерді, табандылық, сынға төзімділік сияқты қасиеттерді жиі көрсете бастады.

Осы бағдарламамен жұмыс істеу арқылы мынадай жетістіктерге жеттік: «Сын тұрғысынан ойлау» сабақтарында білім беріп, икем-дағды қалыптастырып қана қоймай, ұжымдық шығармашылық іс-әрекеттер арқылы бала болашағына ықпал етіп, оның өз білімін жетілдіре отырып, өзін-өзі тәрбиелеп дамытуына жағдай жасауға болады екен. Әр баланың танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып, оқытуды жеке тұлғаға бағыттау арқылы кез келген сабақтың дамытушылық және тәрбиелік мүмкіндіктерін тиімді пайдалану осы жүйені қолдану барысында ойдағыдай жүзеге асырыла бастады.

Ұстаздың қоғам өмірінде алатын орны мен олар атқарып отырған міндеттердің айрықша маңыздылығын Елбасымыз «Мұғалімдер қоғамның ең білімді, ең отаншыл, ең санампаз бөлігі болып табылады», — деп атап көрсетті. Әр мұғалім күнделікті сабақта өз ісін зерттеп, жаңашыл әдіс-тәсілдермен студенттің білім сапасын арттыруы керек. Соның бірі — ақпараттық технология.

Ақпараттық технология — ақпараттарды жинау, сақтау және өңдеу үшін бір технологиялық тізбекте біріктірілген әдістер — технологиялық құралдардың жиынтығы. Оқыту үрдісінде ақпараттық технологияны қолдану білім сапасын жақсартуға көмектеседі. Сонымен бірге кейде қол жетпейтін көрнекіліктерді пайдалануға, білім мен мәліметтерді әр түрлі формада ұйымдастыруға, қажетті модульге тез арада қол жеткізуге көмектесе алады. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 8-бап 7-тармағында: «Оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» міндеті қойылған. Қазіргі ғылым мен техниканың шарықтаған шағында шетел тілі сабақтарында көрнекіліктердің қай түрі болсын молынан пайдалану мүмкіндігі бар. Яғни, оқытудың мұндай жүйесінің құралы компьютер болып табылады.

Компьютер арқылы оқыту мынадай міндеттерді қамтиды:

- Студенттердің компьютерлік сауаттылығын ашу;
- оқыту-тәрбиелеу үрдісіндегі ақпараттық алмасу сипатын айқындау;
- дайын бағдарламаларды қолдана білу шеберлігін арттыру;
- ойлау қабілетін дамыту;

ЭЕМ-нің мүмкіндіктерін пәндік материалда меңгеруді қолдана білуге үйрету.

Осыған орай, оқытудың жаңаша әдіс-тәсілдерінің ең күрделі түрі — «Мультимедиялық кабинетте компьютер және интерактивті тақта арқылы ағылшын тілінде сабақтар өткізу». Бұл оқушылардың пәнге деген танымдық қызығуын арттырады, тиянақты білім алуына жағдай туғызады. Сабақ үстінде өз бетінше берілген тапсырмаларды орындау барысында оқушының оған қызығуы арта түседі. Сабақ барысында компьютерді қолданудың жақсы жақтары: түрлі-түсті иллюстрациялар, анимациялар есте сақтау процесі үшін тиімді.

Компьютерде мәтінмен жұмыс жасау барысында тапсырмалар мынадай бөлімдерден болуы мүмкін.

- Берілген мәтіннің тақырыбын ашу.
- Мәтіндегі кейіпкер тобын ажырату.
- Мәтін мазмұнында кездесетін қанатты сөздерді жазу.
- Мәтін мазмұны бойынша сұрақтар қою.
- Мәтіннің әрбір бөліктеріне тақырып қою.
- Ұнаған тақырыбына қысқаша өз ойын жазу.

Өз жұмысында компьютерді қолданған мұғалім өзінің өткізетін сабағының сапасын арттырып, студенттердің танымдылық қызметін ұйымдастыруды белсенді түрде жүргізеді.

Компьютерлік ойындар жаттықтыру, оқыту және дамыту сипаттарын ескере отырып

жасалынса, олардың әрбір оқушының білім сапасын арттыруға тигізер пайдасы зор. Сабақ арасында ойын элементтерін тиімді пайдалану олардың сабаққа деген қызығушылығын арттыра түседі, әрі баланың бойындағы қабілеттерді, ойлау мүмкіндіктерін анықтауға мүмкіндік береді, мұғалім мен оқушының арасындағы психологиялық кедергіні бұзып, теңдік сезіледі. Ұялшақ, жасқаншақ оқушылар ойын барысында белсенді серік болуға мүмкіндік алады.

Ақпараттық коммуникациялық технологиялардың бірі — Интернет. Интернет оқу үрдісін жеңілдетіп, сабақты қызықты, әрі тиімді ұйымдастыруға, оқу-білім сапасын көтеру үшін көптеген мүмкіндіктер береді:

- сұраныс бойынша ақпарат алу;
- Интернет тараптарында берілген пән бойынша тапсырмалар мен жаттығулар орындау;
- пән бойынша әр деңгейде тест жұмыстарын ұйымдастыру;
- сабақ тақырыбына байланысты ақпарат көздерін табу;
- тақырыптық жобалар дайындау;
- шетел авторларының шығармаларымен танысу;
- электронды сөздіктерді қолдану;
- электронды пошта арқылы шетелдіктермен хат алмасу;
- аудио-, бейнематериалдар қолдану.

Интернет мүмкіндіктерін жоба жасауға қолданған да қызықты. Мысалы, мұғалім қазіргі кезде мазалап жүрген мәселелерді Интернеттен тауып алып, оқушыларға ұсынып, тапсырма береді. Берілген мәселе бойынша оқушылар ақпарат жинап өз жобасын құрады, ол жобаға енгізген материал бойынша өз ойын, ұсынысын беріп, ақпараттармен келісіп немесе келіспей талқылай алады. Әр мәселе бойынша материалдар ұсынуға болады. Интернеттегі аудио-, видеобағдарламаларды студенттерге сабақта тыңдатуға, талқылауға болады (мысалы, президенттік сайлау, әлемде болып жатқан оқиғалар, білім беру жүйесіндегі жаңалықтар т.б). Бұндай жұмыс түрлері оқушылардың шығармашылық белсенділігін арттырады. Осыны айта келе, ағылшын тілі сабағында Интернетті қолдану арқылы көптеген жетістіктерге жетуге болады.

Сабақтың тартымды өтуі, ұтымды тәсілдерді дұрыс қолдана білу бүгінгі мұғалімнен ізденісті талап етеді. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттар ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту мектептің басты міндеті болып тұр. Ол бүгінгі білім кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару мұғалімнің қажымас ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасауы керек. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны енгізуді міндеттейді.

Сабақтың соңында туған ой-толғанысымыз келесідей. Сабақтың жаңа жобада өтуі оқушылардың еркін сөйлеп, ойларын ашық жеткізулеріне, сыншыл көзқарас байқатуларына мүмкіншілік туғызғандай болды. Бұндай әрекеттер сабақтың үш сатысында байқалып отырды. Студенттер сабақтың барлық сатысында қызығушылықпен, белсенділікпен қатысып, өз ойларын, пікірлерін қызу түрде ортаға салып отырды. Сабақ барысында бағдарламаның стратегияларын қолдана отырып әр түрлі міндеттерді шешіп, проблемалық сұрақтарды талқылап, дискуссия ұйымдастырдық. Студенттердің пікірі бойынша, сабақта алынған білімдері терең бекітіліп қалды.

Қорыта келе, «Оқытудың заманауи педагогикалық технологияларын» пайдалана отырып бағдарламасын дер кезінде қолға алынған, уақыт талабына сай көтерілген іс-шара деп есептейміз.

Әдебиеттер тізімі

- Бабаев С., Қазиева К. Педагогикалық инновациялар мен педагогикалық озат технологиялар — талапшаң мұғалім еншісі // Бастауыш мектеп. — 2011. — № 4. — 25-б.
- Қазақстан Республикасының «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту — Қазақстан дамуының басты бағыты» атты халыққа жолдауы // Егемен Қазақстан., 2021. — № 41–42 (27114). — 28 қант.
- Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы // Қазақстан мұғалімі. — 2020. — 23 шілде. — 2–5-б.

TYPES AND METHODS OF MODERN PEDAGOGICAL TEACHING TECHNOLOGIES

Mailasheva Lazzat Balmanovna

Teacher of English of the Philology Department
K.Dutbayeva Atyrau Humanitarian College.

Annotation

In this comprehensive article, the author explores the diverse landscape of modern pedagogical teaching technologies, shedding light on various types and methods that have transformed the educational sphere. The article delves into the dynamic intersection of technology and pedagogy, offering valuable insights for educators, administrators, and researchers alike. The discussion encompasses a wide array of teaching technologies, ranging from traditional Learning Management Systems (LMS) to cutting-edge virtual and augmented reality tools. By examining these tools, the article provides a nuanced understanding of the multifaceted approaches educators employ to enhance the learning experience.

Key words: pedagogy, language teaching methods, modern technologies, curriculum

Pedagogical methodology encompasses a collection of strategies, techniques, technologies, and modalities for acquiring language proficiency. Typically, it delineates a systematic algorithm of instructional actions designed to facilitate the progression of language acquisition, guiding learners from a rudimentary understanding to an advanced proficiency in English. Contemporary English teaching methodologies are rooted in classical approaches to foreign language instruction. Nevertheless, they have evolved under the influence of psychological insights, foreign cinema, and advancements in information technology. The instructional techniques employed two decades ago tended to be predominantly reproductive in nature, emphasizing tasks such as vocabulary acquisition, text reading, audio listening, and letter writing as prescribed by tutors. This historical focus may explain the prevalent challenge faced by many long-term adult learners, who, despite extensive language study, exhibit proficiency in reading and writing English while encountering difficulties in oral communication. Contemporary approaches to English language instruction have supplanted reproductive methodologies with interactive frameworks. Presently, the acquisition of knowledge is characterized by a dynamic interchange between students and educators. Curriculum development is primarily tailored to align with the age-specific traits of learners. For preschoolers and primary school children, instructional modalities such as games, simulations, videos, and competitions are deemed more appropriate. In contrast, adult learners tend to gravitate towards more conventional lessons. For this demographic, traditional tasks like story writing, exercises, text reading, and listening exercises remain pertinent. Crafting narratives aids in the application of both active and passive vocabulary, expansion of linguistic lexicon, and enhancement of oral proficiency. Engaging in exercises facilitates the mastery of grammatical structures, while text reading not only fosters reading proficiency but also immerses learners in the cultural nuances and traditions associated with the language under study. Listening exercises contribute significantly to the refinement of auditory comprehension skills [1; 16-19].

However, it is crucial to underscore that the most efficacious approaches to English language acquisition are interactive. Consequently, the method of immersing individuals in a language-rich environment has gained significant popularity. This pedagogical strategy instills the ability to cognitively "think" in English, with the entire foreign language learning process conducted exclusively in English. This holds true not only within bilingual households but also in conventional classrooms. The key lies in the instructor delivering lessons entirely in English and employing visual aids to facilitate comprehension. A well-prepared teacher can successfully implement this immersive approach even with the youngest learners. While this method may have initially raised concerns among parents of preschoolers and primary school children, witnessing the enthusiastic engagement and progress of their children has led to the recognition of its effectiveness. Ultimately, the optimal approach to learning English is one that engenders a genuine interest in the educational process. Numerous educators integrate diverse methodologies, incorporating both language-immersive environments and traditional instructional approaches. Proficiency in English language teaching methods, coupled with an understanding of psychology and pedagogy, empowers them to discern nuances in perception and cognition. This expertise enables the judicious selection of requisite methods and forms of instruction. Beyond conventional English lessons, alternative class structures such as roundtable discussions, concerts, language clubs, conferences, Olympiads, and various others are gaining popularity. This broad spectrum of approaches serves to involve a substantial number of students in immersive language environments. Beyond the broader spectrum of teaching methodologies, considerable debate ensues among educators regarding the adoption of specific instructional approaches. For instance, the initiation of reading instruction may involve the systematic acquisition of letters and their corresponding sounds, forming the basis for word construction. Alternatively, educators may opt for the whole-word method, particularly advantageous in fostering a linguistic environment, enhancing the retention of words and sentences, and refining spoken language proficiency. The choice of pedagogical resources is also contingent upon the selected teaching methodology, extending beyond traditional textbooks to encompass workbooks, CDs, DVDs, and specialized training programs. A judiciously chosen instructional tool proves beneficial not only for the learner but also for the educator. Ideally, a tailored approach involves the individualized selection of curriculum, textbooks, and teaching methodologies for each student.

In the 21st century, virtually every corner of the globe has been explored by humanity, mirroring the realm of language acquisition where an exhaustive array of methods has been employed, tested, and scientifically scrutinized. The outcomes reveal disparities in effectiveness among these diverse approaches. Let us critically examine the efficacy of the most prevalent language learning methods.

Outmoded Approaches

The Audiolingual approach, which gained prominence in the mid-20th century, exerted a substantial influence on language instruction, particularly. Originating in the 1950s, this technique operated on the premise that language constitutes a collection of patterns achievable through repetitive exercises. Students, in an effort to master these patterns, engaged in activities such as listening to texts and dialogues and subsequently echoing standard sentences from audio recordings. The iconic language laboratories became emblematic of this methodology. While languages indeed exhibit standardized patterns in phrases and exchanges (e.g., "Thank you – Please"), the proponents of this method overlooked the detrimental consequence of rote memorization, resulting in a parrot-like repetition devoid of independent speech generation. Notably, this approach encountered scholarly criticism from the distinguished linguist Noam Chomsky, who demonstrated that language acquisition necessitates not only adherence to templates but also a profound capacity for variability and the autonomous construction of phrases.

Surprisingly, an antiquated method, rooted in beliefs long debunked by scientific inquiry, not only endures but also remains highly prevalent. This method is the Grammar-Translation approach, a pedagogical technique with roots dating back to the 16th century. It hinges on the centrality of grammar as the nucleus of language comprehension, with translation serving as the

primary mode of mastery. If one recalls learning vocabulary in lists, translating texts, engaging in exercises involving parentheses, and having minimal verbal interaction in a foreign language during school, they are acquainted firsthand with this methodology.

It is essential to refrain from outright condemnation of the Grammar-Translation approach for its perceived inefficacy. Originally employed in European schools for the study of Latin and Ancient Greek—both deceased languages—the method excelled in facilitating an understanding of sacred texts without necessarily promoting free communication. Its adoption in the Soviet Union further underscored its utility, given the closed borders, stringent censorship, and limited practical use of foreign languages for conversational purposes.

Despite the evolving need for effective communication skills in the late 20th century, the Grammar-Translation method persisted out of inertia. Regrettably, its inherent objectives align poorly with the contemporary goals facing 21st-century learners [2; 23-24].

Not All Approaches Suit Everyone

The Total Immersion method, a concept familiar to humanity since time immemorial, involves individuals finding themselves in a linguistic milieu where, unable to communicate in their native language, they are compelled to assimilate into a foreign context. A pervasive belief endures that mere exposure to an overseas environment is sufficient for natural language acquisition. Unfortunately, this assumption does not universally hold true, as its effectiveness is contingent upon various factors, including the student's age, psychological disposition (whether they engage actively or withdraw), auditory acuity (ability to discern similar sounds without instructor assistance is uncertain), proficiency in other languages, and numerous additional elements. While a language environment undeniably offers extensive learning opportunities, the majority of individuals, in addition to immersion, benefit from regular structured lessons that accelerate the learning process significantly.

The second method, Dogme, proves unsuitable for all educators; it emerges as a derivative of the communicative method while also representing a philosophical movement. Originating as a response to the proliferation of standardized courses and textbooks, Dogme materialized when teachers recognized that adherence to predetermined curricula resulted in a disconnect with students. This approach entails conducting classes without reliance on prepared materials; both the teacher and students arrive empty-handed, and the lesson's theme evolves organically through communication. In such sessions, students wield the autonomy to determine the subject matter and direction of their studies, engaging in lively discussions with peers to enhance their proficiency, all while continually addressing mistakes.

However, **Dogme** demands a substantial commitment and a high level of professionalism from the instructor. The teacher must possess the ability to promptly elucidate any grammatical topic, steer dialogue in the appropriate direction, employ diverse strategies for error correction, spontaneously devise exercises to reinforce acquired knowledge, and adeptly monitor student progress without formal assessments. Detractors of Dogme critique this approach for imposing artificial constraints and needlessly complicating an already challenging learning process.

Supplementary Approaches

Over the past two centuries, numerous language learning methods have emerged, demonstrating limited efficacy when employed in their pure forms but yielding positive outcomes when integrated into foundational training. One such method, originating in the early 20th century, is the **Total Physical Response (TPR)** method. This approach posits that, prior to verbalizing a foreign language, a learner should undergo a "silent period" during which they extensively listen to foreign speech. In this phase, the instructor communicates with students primarily using verbs and accompanying physical movements, naming them in the target language. Subsequently, students learn to respond to commands such as "stand up," "sit down," and "clap your hands." Notably, this technique incorporates kinesthetics and muscle memory, elements rarely employed in foreign language instruction. While the **TPR method** does not facilitate free-speaking, it has

proven effective when combined with a communicative approach, particularly in the instruction of children.

Arguably the most prevalent supplementary technique in contemporary language learning is self-study. Numerous websites and applications offer comprehensive solutions to diverse educational challenges, providing new vocabulary, explaining grammar rules, offering a multitude of practice exercises, facilitating peer interactions through chat features, enabling pronunciation recording, and more. Tasks within these systems are typically structured as brief segments, rapidly completed with rewards such as points or level advancements. The reward mechanism induces a positive response in the brain, fostering a desire to tackle additional tasks. Despite its apparent efficacy, self-study, in practice, does not match the knowledge acquisition potential of working with a teacher. Nevertheless, it proves invaluable for homework, revision, and as a means to ensure frequent engagement with the target language.

The renowned *Communicative Approach*, when properly understood, stands as a methodology with substantiated effectiveness. Contemporary perceptions of this approach among students often misconstrue it as merely watching movies, engaging in games, and indulging in casual conversations about life in a foreign language. In reality, the communicative technique constitutes a meticulously designed system for honing language skills through exercises closely mirroring real-life situations. Students refrain from rote memorization of grammar and reciting lengthy texts aloud; instead, they participate in exercises that authentically replicate scenarios in which they would employ a foreign language in practical situations. Contrary to a prevalent misconception, the communicative approach fosters the development of not only spoken language but also writing, reading, and listening—integral components encapsulated within the broader notion of "communication."

The Communicative Approach has been in existence since the late 1960s, undergoing refinement and enhancement over subsequent decades, with its efficacy substantiated through scientifically rigorous studies spanning multiple generations. It forms the foundation for nearly all English language training courses offered by esteemed Western publishers such as Oxford University Press, Macmillan, and Cambridge University Press. Moreover, it has significantly influenced the structure of internationally recognized English language exams like IELTS and TOEFL.

A notable attribute affirming the success of the communicative methodology is its adaptability to pedagogical advancements over the years. Despite the emergence of new approaches in recent decades, these developments typically serve to complement and elucidate the communicative approach rather than contradict it.

The Lexical Approach, introduced approximately three decades ago, aligns closely with communicative techniques but diverges in prioritizing vocabulary acquisition. As suggested by its name, this approach places substantial emphasis on learning vocabulary. It is grounded in two key observations: firstly, words exist not in isolation but as fixed expressions perceived as wholes (e.g., "Good morning!", "How are you?", "Could you..."). Secondly, the majority of our native language discourse comprises such expressions, with grammar assuming a secondary role. In classrooms adhering to the lexical approach, students focus on recognizing and employing frequent collocations. This technique finds considerable utility in international exam preparation, offering a means to significantly augment vocabulary and enhance linguistic diversity in a relatively short timeframe.

Of a similar vintage to the lexical approach, Task-Based Learning represents a variation of the communicative approach. In contrast to traditional lessons where students first learn a rule and subsequently apply it, the task-based teaching method operates in reverse: students receive a task, and the teacher aids them in mastering requisite vocabulary and grammar through the task's completion. Group projects serve as common assignments, such as selecting the top 5 events of the year and delivering a presentation to the entire class. This approach often surpasses traditional

methods in efficacy, as students immediately comprehend the practical application of new knowledge, leading to swifter and more enduring retention. Moreover, collaborative project work adds an element of enjoyment to the learning experience. The majority of contemporary communication textbooks incorporate lessons founded on the principles of task-based learning [5; 7-19].

Considerations in Selecting a Language Teaching Method

1. The communicative approach stands as the benchmark—an established and effective method aligned with the contemporary objectives of students.
2. Universal methods do not exist; the efficacy of each approach is heavily contingent upon circumstances, learning objectives, and the individual characteristics of the student. Consequently, complementing the communicative approach with other teaching methods can prove beneficial.
3. Claims of "copyright" and "unique" techniques are often marketing strategies; these purportedly novel methods typically represent repackaged versions of established approaches. The development of genuine pedagogical advances requires extensive time, involvement from diverse scholars and practitioners, and large-scale experimentation.
4. No method guarantees flawless language mastery in a mere two to three months; language acquisition is an extensive and labor-intensive undertaking.
5. The significance of the teacher's professionalism outweighs the declared teaching methodology of the school, as the label may not consistently align with the actual content. The teacher's expertise and effectiveness play a pivotal role in the learning process.

References:

1. Anisimov VV, Grokholskaya OG, Nikandrov ND. General Principles of Pedagogy. Moscow: Publishing House "Prosveshchenie"; 2006
2. Bordovskaya N, Rean A. Pedagogy: Textbook for Students of Pedagogic Universities. Saint Petersburg: Publishing House Piter; 2000
3. Howe N, Strauss W. Millennials Rising: The Next Great Generation. USA: Vintage Books, Random House; 2009
4. Siemens G. Connectivism: Learning theory or pastime for the self-amused? [Internet]. 2006. Available from: http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism_self-amused.htm [Accessed: 2012-06-30]
5. Taylor, M.L. (2006). Generation next: a student in a postmodern era. Journal «Otechestvennye zapiski», 256 p. Retrieved from <http://jarki.ru/wpress/> 2009/01/26/413/.

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В АКТЮБИНСКОМ ВЫСШЕМ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ

Естова Мира Климовна

*Магистр финансов, преподаватель специальных дисциплин
Актюбинского высшего политехнического колледжа, координатор проекта
«Экосистема студенческого предпринимательства»*

Ключевые слова: Предпринимательская компетенция, экосистема, предпринимательский колледж, предпринимательское образование, креативность, предпринимательское мышление.

В настоящее время возрастает необходимость в подготовке конкурентоспособного специалиста, способного вырабатывать собственную стратегию профессионального роста, обладающего предпринимательскими качествами и профессиональной мобильностью.

Сейчас у учебных заведений появились новые цели и направления. Учебное заведение – это не просто транслятор знаний, он стал генератором новых знаний, инноваций и развития предпринимательства.

В условиях высокой доступности информации (есть интернет и возможность быстрого поиска информации) наиболее ценными качествами становятся:

- способность к комплексному решению проблем. Большинство современных задач находится на стыке наук, поэтому умение учитывать все аспекты задачи – залог успешного решения;
- критическое мышление. Способность выбора достоверных источников при работе с данными из открытых источников;
- креативность. Способность к творческому осмыслению имеющейся информации и умение создавать и синтезировать новые идеи и решения;
- умение продуктивно взаимодействовать с коллегами. Умение находить единомышленников, создавать команды, убеждать, видеть общие цели и интересы, задавать вопросы;
- эмоциональный интеллект. Это способность к эмпатическому восприятию окружающих, позволяет не только эффективно взаимодействовать, но и проектировать востребованные продукты и услуги;
- умение учиться на протяжении всей жизни;
- умение принимать решения;
- ответственность как способность отвечать за результаты собственных действий.

Человеческий капитал в условиях постиндустриальной экономики – главное богатство страны. Поэтому приоритетной задачей системы образования становится формирование человеческого капитала, создание нашего будущего. Например, посмотрим на навыки командной работы и взаимодействия с коллегами. Навыки работы в команде – это навыки, которые позволяют хорошо работать с другими людьми. Кандидаты с сильными навыками работы в команде востребованы работодателями по многим причинам – они демонстрируют лидерство, сотрудничество и хорошую коммуникацию. Работодатели ожидают, что сотрудники будут играть в команде. Командная работа требуется практически в каждой отрасли, начиная от бизнес-решений, информационных технологий и заканчивая общественным питанием.

Рассмотрим готовность учиться на протяжении всей жизни. Темпы развития постиндустриального общества заметно выше, чем предыдущих формаций, поэтому готовность к непрерывному самосовершенствованию и повышению квалификации в течение всей жизни становится одним из приоритетных требований. Если несколько десятков лет назад достаточно было заложить в человека некоторый объём знаний и умений в школе, колледже, вузе, опираясь на которые можно было успешно жить и работать долгие годы, то сейчас рост темпов научно-технического прогресса не даёт нам такой возможности. Выпускник должен уметь учиться, самостоятельно добывать знания, выстраивать свою траекторию развития, иначе возникает риск стать неактуальным в своей профессии. Например, в ходе профессиональной деятельности программистам приходится изучать новые языки, веб мастера и дизайнеры осваивают новые инструменты, даже у преподавателя появились электронные журналы, привыкнуть пользоваться которыми многим не слишком просто.

Актюбинский высший политехнический колледж с 2017 года взял курс на развитие предпринимательского образования. Миссия колледжа – «Мы даем образование, которое делает людей самодостаточными, а экономику – эффективной». Сейчас министерством

предоставляется академическая самостоятельность колледжам. В соответствии с требованиями работодателей колледжи самостоятельно определяют содержание образовательных программ и сроки обучения. Для формирования преемственности между уровнями образования в колледжах внедрены кредитные технологии обучения. Основным критерием завершения обучения является освоение не менее 60 кредитов на одну квалификацию: сроки обучения зависят от содержания образовательной программы, то есть от объема освоенных кредитов и требуемых результатов. В соответствии с видением, миссией и стратегическими направлениями колледжем совместно с социальными партнерами на основе профессиональных стандартов разработана модель специалиста по каждой специальности, которые включают «hard skills» и «soft skills».

Предпринимательское образование не направлено на создание новых компаний, его цель – сформировать soft skills у преподавателей и студентов.

Предпринимательская компетенция (soft-skills) – это личное или деловое качество, навык, модель поведения, владение которым помогает успешно решать определенную бизнес задачу и добиваться высоких результатов. Отсутствие той или иной предпринимательской компетенции у человека снижает его компетентность в бизнес деятельности.

Целью проекта «Экосистема студенческого предпринимательства» является развитие предпринимательских навыков у молодежи. Инициировала его компания Eurasian Resources Group (ERG). Партнер проекта: Алматы Менеджмент Университет AlmaU. Совместно с Almaty Management University в рамках этого проекта ежегодно в нашем колледже проходят Чемпионаты «Кемел Кәсіпкер» и Project Day, Tumar Student Business Challenge в учебных заведениях – участников проекта Костанайской, Актюбинской, Павлодарской и Карагандинской областей. В сериях игр, в ходе которых участники предлагают способы решения бизнес кейсов, представляют свои проекты. Кейс – это новый инструмент обучения, который предполагает подробное описание ситуации, студенты анализируют и предлагают решения. Project Day – это чемпионат по созданию проектов, где студенты работают над созданием и разработкой своих проектов и презентуют перед жюри.

Таким образом, для того, чтобы стать успешным предпринимателем, нужно, чтобы молодой человек уже в студенческом возрасте был готов усвоить и реализовать полный набор предпринимательских компетенций, которые будут ему необходимы в работе.

Ежегодно победители Чемпионатов выигрывают путевки в летний лагерь Big Ideas Camp Kazakhstan – первый в Казахстане ВІС для начинающих предпринимателей, в котором ребята проходят курс по созданию собственного бизнеса.

В Актюбинском высшем политехническом колледже, преподаватели пытаются обратить внимание на безработицу молодежи через предоставление возможностей для студентов развивать навыки не только для будущего трудоустройства, а также для создания новых рабочих мест. Наши программы поддерживают в начинании бизнесов студентами, которые помогают учащимся развить важные навыки для 21-го века.

Обучение предпринимательской деятельности помогут обучающимся достичь успеха в работе и жизни. Представляем пять ключевых навыков, которые учащиеся могут развить, став частью студенческого предпринимательства: работа в команде, навыки коммуникации, навыки решения задач, постановка целей, финансовая грамотность.

Внедрение обучения предпринимательству в ТиПО (техническое и профессиональное образование) может стать важным способом подготовки учащихся к жизни вне стен учебных заведений.

Предпринимательское мышление в совокупности с навыками, полученными через профессиональное образование, могут быть идеальным рецептом для поддержки будущего трудоустройства студентов. Обучение предпринимательству позволит молодым людям иметь больше шансов на трудоустройство, а также обладать мышлением "внутреннего предпринимателя" на их местах работы в существующих организациях в социальном, общественном и частном секторах.

Включение студентов в активную образовательную деятельность, приближенную к реалиям современного бизнеса, способствует получению профессионального опыта, развитию способностей, формируя систему отношений к миру и к самому себе.

Обучение предпринимательству и развитие бизнес среды в колледже являются эффективным средством для формирования ключевых компетенций будущих специалистов, необходимых для инновационного и эффективного развития экономики региона и страны.

Список литературы

1. Журнал «Vocational Education Exchange» 2017г.
2. Гафарова Д.А. Социальное предпринимательство и проблема формирования предпринимательской компетенции студентов вузов
3. Андреева Н.В., Рождественская Л.В., Ярмахов Б.Б. Шаг школы в смешанное обучение. М.: Буки Веди, 2016. 280 с.
4. <https://ardma.net/razvitie/liderstvo/produktivnost/navyki-raboty-v-komande/>

PLICKERS ОНЛАЙН СЕРВИСИ АРҚЫЛЫ МЕТАЛДАР ТЕХНОЛОГИЯСЫ ПӘНІН ӨТКІЗУДІҢ ТИІМДІЛІГІ

Елемесова Арайгул Кадиржановна

Арнайы пән оқытушысы

О.Көшеков атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі, Атырау қаласы

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың “Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі” барша отандастарымызға арнаған Жолдауында: – Кәсіби білім берудің бүкіл жүйесін еңбек нарығында сұранысқа ие білікті мамандар қалыптастыруға бағыттағанымыз жөн, – деп атап көрсеткеніндей, жиырма бірінші ғасырда білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру үшін

өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға және қашықтықтан да білім алуға бағыттауымыз қажет.

Сабақ беру - үйреншікті жай ғана шеберлік емес, ол-жаңадан жаңаны табатын өнер-деген екен Жүсіпбек Аймауытов.

Халықаралық педагогикалық, кәсіби білім беру орталықтарының тәжірибелерін қазіргі жағдайдағы қазақстандық нарыққа бейімдеу арқылы жаһандық бәсекеге қабілетті цифрлы-креативті құзыреттіліктері жоғары болашақ мамандар дайындауымыз керек. Ол үшін IT-құзыреттер, цифрлы сауаттылық, цифрлы-креативті құзыреттіліктер, оқытудың заманауи әдістері мен технологиялары бойынша арнайы пәндер енгізуді жолға қою керек екенін білеміз. Жаңа жағдайдағы елімізде педагогикалық білім беру жүйесін модернизациялау, болашақ мамандардың цифрлы-креативті құзыреттілігін қалыптастыру қажеттілігі туындауда.

Әдіс-тәсілдер студент белсенділігін дамытудың негізі. Қазіргі тик-токтың заманында жастардың көбі аз уақытта қызықты нәтижеге жеткісі келеді, уақыт ұзарған сайын оларға қызықсыз бола бастайды. Сондықтан мен өз іс-тәжірибемде кеңінен қолданылып жүрген аз уақытта қызықты етіп тест өткізіп, сауалнама жүргізуге болатын әдіс-тәсіліммен бөліскім келеді. Бұл *plickers* онлайн сервисі.

Plickers – бұл сабақта үй жұмысын бекіткенде немесе жаңа сабақты бекіткенде студенттердің білімін жылдам бағалауға арналған ыңғайлы бағдарлама. Барлық студенттермен аудиторияда аз уақыт ішінде сауалнама немесе тест жүргізуге болады. Ол үшін оқытушыға тек аудиториядағы әр студентке және телефоныңызға немесе планшетіңізге басып шығарылған парақшалар, яғни А4 қағазымен смартфон ғана қажет болады. Студенттерден ештеңе қажет емес, оларда оқытушы берген А4 форматтағы QR коды болса жеткілікті. Әр студенттің өз карточка нөмірі бар, ол болашақта Plickers жасаған картада көрсетіледі. Әр студент жеке картасы болады. QR коды (QR – Quick Response – жылдам жауап) – бұл ұялы телефондағы камера арқылы оны тез тану үшін ақпарат беретін екі өлшемді штрих-код (бар-код).

Plickers онлайн сервисін пайдаланып сабақ өту сәті

Бұл бағдарламамен жұмыс жасау үшін бірінші ұялы телефонымызға арнайы Plickers бағдарламасын жүктеп аламыз. Және кез-келген браузерден кіріп Plickers бағдарламасына тіркеліп сынып, тест, билеттерді бір-біріне байланыстырып аламыз. Телефонымызда мегабайт, компьютерімізде интернет болса жеткілікті, осыларды пайдаланып біз тестіні 3-минутта бітіре аламыз. Телефонның көмегімен оқытушы QR кодтары бар студенттер көтерген карталарды жауаптарымен қарап шығады. Дәл сол сәтте оқытушының телефонына кімнің дұрыс кімнің бұрыс жауап беріп жатырғандығы көрініп, тақтаға қатысып отырған студенттердің тізімі шығады.

Бұл Plickers бағдарламасын пайдалану арқылы өткізілген сабақтан күтілетін нәтижелер:

* оқу мен оқытудағы кездесетін кедергілерді айқындап, келесі оқытуға бұдан да

- жақсырақ дайындалуына түрткі болады;
- * студент тесттің әділ өткендігіне көзі жетеді;
- * оқытушы мен студент арасындағы қарым-қатынас жақсарады;
- * студенттің өзінің мықты, осал тұсын анықтайды және алға жылжуына ықпал етеді;
- * студент тек бағалауды ғана емес, өз жұмысынан хабардар бола отырып, оқуға қызығушылығын арттырады;
- * жылдам, тез қимылдауға көмектеседі;
- * жаңашылдыққа қалыптасады;

Қорыта келе әрбір сабақ оқытушының шығармашылық жұмысы. Сондықтан да әр сабақты студенттердің есінде қалатындай етіп түрлендіріп отырған жөн. Қазіргі ғылым мен техниканың дамыған заманында студенттердің білім деңгейін тереңдету, ғылыми тұрғыда дамыту, өз бетімен жұмыс істеуге дағдыландыру, ойлау қабілетін дамыту, сөйлеу шеберліктерін арттыру, өз беттерімен ізденушіліктерін, ақпараттық құралдарды іздестіру және оны пайдалана білу мақсатында жаңа технология әдістерін тиімді пайдалану ұстаз шеберлігінің белгісі деп білемін.

Пайданылған әдебиеттер тізімі:

- 1 Сластенин В.А., Подымова Л.С. Педагогика: инновационная деятельность./ В.А. Сластенин, Л.С.Подымова. -М.: ИЧП "Издательство Магистр", 1997. -224 с.
- 2 Габбасова Л.З. Инновационные технологии в образовательном процессе // Инновационные педагогические технологии: Матер.V Междунар. науч. конф., Казань, 2016. -Казань, 2016. - С. 61-63
- 3 Демичева Ю.А. Использование сервисов Web 2.0 в образовательной деятельности. Выпуск 2: учебнометодическое пособие / Ю.А. Демичева. -Камчатский: Камч. ИРО, 2017. - 100 с.
- 4 Susan M. Brookhart. How to give effective feedback to your students. / Susan M. Brookhart. Description: Second edition. - Alexandria, Virginia: ASCD, 2017. -145 p.

ДӘНЕКЕРЛЕУ ҚҰРЫЛҒЫЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ МАМАННЫҢ КӘСІБИ ДАҒДЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі, Атырау қаласы

Исаева Жұлдыз Төкенқызы – арнайы пән оқытушысы

«Қазіргі заманда болашақ жұмысшы мамандарды ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп Елбасы атап көрсеткендей, жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Бүгінгі күнде арнайы пәнді оқытудың басты мақсаты - заман талабына сай қоғам дамуының тұтқасын ұстайтын белсенді, кәсіби білікті, маман иесін даярлауда болып отыр. Сондықтан жас ұрпақты мамандыққа бағыттап оқыту мен тәрбиелеуге жаңа көзқарас, жаңа тәсілдер, жаңа педагогикалық ізденістер мен идеялар қажеттілігі туындап, Республикамызда білім берудің жаңа жүйесі жасалып, Қазақстандық білім беру жүйесі әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алды. Осындай педагогика теориясы мен оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты, білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарды және жаңаша қарым-қатынастар мен көзқарастар пайда болды.

Қазіргі заман болашақ мамандарынан тек өз пәнінің терең білгірі болу емес, тарихи танымдық, психологиялық-педагогикалық, технологиялық тұрғыдан сауатты және ақпараттық-коммуникациялық технологияны жан-жақты меңгерген ақпараттық сауаттылығы, ақпараттық мәдениеті мен ақпараттық құзыреттілігі қалыптасқан маман болуы талап етуде. Студенттерге білім беруде жаңа оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасау заман талабына сай орындалуда. Оқу процесінде компьютерді тиімді пайдалану және қолдану кейінгі жылдары айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, студенттердің өз бетімен ізденісі, мамандыққа деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай туғызып отыр. Мұндағы мақсат – теория мен тәжірибені ұштастырып, кәсіби білікті маман дайындау.

Мамандық- қарапайым өмір сүру көзі болып табылатын және қандай да бір дайындықты, жауапкершілікті талап ететін еңбек қызметінің маңызды бөлігі. Біреулер үшін – ол ойға алған арманның орындалуы, отбасы дәстүрін жалғастыру, келесі біреулер үшін – жаңалыққа, дербестікке талпыныс, үшінші біреулерге — әйтеуір бір мамандық алу керек болған соң. Мамандық таңдау- тағдырыңды таңдау деген сөз. Кейінгі өмірде өкінбейтіндей, өз қабілеті мен бейімділігіне сай кәсіп түрін таңдау. Бұл өте жауапкершілікті және маңызды іс. Мамандықты таңдау үшін, адам ең алдымен өзін, өз бейімділігін тануы қажет. Себебі кәсіптік-техникалық білім беру – уақыт талабы. Бүгінгі жастардың басым бөлігі таза кеңседе отыруды көздейді. Бірақ елімізге қазір сол жастар «менсіне бермейтін» мамандық иелері аса қажет болып тұр.

Соның қатарында «Автомобиль көлігіне техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану» мамандығы бойынша, оқылатын оқу практикасында өтілетін «Дәнекерлеу ісі» туралы айта кеткенді жөн көріп отырмын. Бұл оқу практикасының артықшылығы халық шаруашылығының түрлі салаларында қызмет істеуіне болады, сол себептен де «Дәнекерлеу ісі» – өте қажет құрылғы. Себебі кез келген өндірістік кәсіпорында электр газымен дәнекерлеу қолданылады. Электр газымен дәнекерлеу – қосылыс жерін балқу немесе иілу күйіне дейін қыздыру әдісі арқылы металл бөлшектердің қозғалыссыз, бөлінбейтін қосылыстарын алу үрдіс жұмыстары жүргізіледі.

Біздің О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледждің «Дәнекерлеу ісі» оқу практикасы студенттерге бірден дәнекерлеу кабинасынан емес, жас маман программасымен алынған ДТС-02 дәнекерлеушінің доғалық тренажердан басталады.

ДТС-02 дәнекерлеушінің доғалық тренажерінің артықшылығы, компьютерге орнатылған арнайы программамен жұмыс жасайды. Әр бір студентке компьютер экранында 2 минуттан уақыт бөлінеді. Осы уақыттын ішінде, студент алғашқы дәнекерлеуге бейімдеуге үйренеді. Себебі 2 минут ішінде монитордан жасалынған жұмыстарының нәтижесі көрсетіледі. Осы нәтижеге байланысты әр бір студент өзінің қателіктерін көріп, осы қателіктерді болдырмауға жұмыс жасайды.

Бұндағы көрсеткіштер:

- Дәнекерлеу доғасының ұзындығы;
- Дәнекерлеудің жылдамдығы;
- Электродтың орналасу бұрыштары көрсетіледі. Сондай-ақ осы қателіктерді принтер арқылы студенттерге шығарып беруге болады.

Осы қондырғының техникалық көрсеткіштері қалай жұмыс жасалатыны және қандай дәнекерлеу түрлерімен жасалынатынын көрсетемін.

ДТС-02 дәнекерлеушінің доғалық тренажері электродпен қапталған доғалық дәнекерлеу әдістерін (ММА режимі); қорғаныс газдары ортасында электрод сымымен жартылай автоматты дәнекерлеуді (MIG/MAG режимі); доғаның жанаспалы қозуы бар балқымайтын электродпен аргон доғалық дәнекерлеуді (TIG режимі) үйретуге және бастапқы оқытуға арналған.

Тренажер нақты шағын амперлік дәнекерлеу доғасын пайдаланып дәнекерлеу процесін имитациялауға мүмкіндік береді.

Тренажер практикалық дағдыларды игеруді қамтамасыз етеді:

- * доға аралығының белгілі бір ұзындығын қоздыру және сақтау;
- * дәнекерлеу объектісінің бетіне қатысты қол құралының кеңістіктік орнын сақтау бойынша;
- * дәнекерлеу ваннасының жылу режимін сақтау.

Тренажер дербес компьютердің көмегімен басқарылады. Машинаны басқару бағдарламасы, Wwsim Microsoft Windows 2000 операциялық жүйесіне арналған, HR. Бақыланатын параметрлердің шекаралық мәндерін орнату (доға аралығының ұзындығы, жылу салу, электродтың көлбеу бұрышы) параметрлер терезесі арқылы жүзеге асырылады. Бақыланатын параметрлердің шекаралық мәндерінің бұзылуы дыбыстық сигналмен бірге жүреді.

Ағымдағы нәтижелер монитор экранында келесідей көрсетіледі:

- * доға ұзындығының уақыт графигі;
- * ағымдағы уақыт көрсеткіші;
- * доғаның болу индикаторы;
- * доғаның ұзындығы, дәнекерлеу жылдамдығы, жұмыс құралының бойлық және көлденең бұрышы бойынша қате индикаторы
- * жұмыс құралының көлбеу бұрыштарындағы берілген мәндерден ауытқу көрсеткіші

Жаттығу сеансының қорытындысы бойынша есеп құрылады, оған доға ұзындығының уақыт графигі және сеанс уақыты, доға ұзындығының орташа мәні, бақыланатын параметрлердің берілген шекті мәндері, параметрлердің әрқайсысы бойынша қателер саны туралы ақпарат кіреді.

ТЕХНИКАЛЫҚ СИПАТТАМАЛАРЫ

Қуат кернеуі, В	220
Доғаның кернеуі (доға аралығының ұзындығы 1-5 мм), В	10 ... 40
Дәнекерлеу тогы, А	4,0±0,5
"Сеансты бастау" пәрменінен кейін шығу кезіндегі бос кернеу, В, артық емес	80
Тұтынылатын қуат, кВА, артық емес	0,5
Доғаның белсенді қуаты, кВА, артық емес	0,2
Көлденең жазықтыққа қатысты көлбеу бұрыш сенсорының жұмыс бұрышы, бұршақ.	±85
Қателер үшін акустикалық кері байланыс сигналдары: - доға аралығының ұзындығы бойынша, кГц - көлбеу бұрышы бойынша, кГц - жылдамдық бойынша, кГц	1,5±0,1 3,5±0,1 2,5±0,1
Салмағы, кг	12
Габариттік өлшемдері, мм	410x180x295
Бағдарламаланатын параметрлер	
Доға аралығының ұзындығы, мм	5.0 дейін
Дәнекерлеу жылдамдығы, мм / сек	20,0 дейін
Оқу сессиясының уақыты, мин.	1-ден 10-ға дейін

Осы қондырғыны дәнекерлеу оқу практикасы өту барысында, әр бір студент алғашқы бейімделуден өтіп, дәнекерлеу кабинасына барады. Қондырғының артықшылығы студенттерді заманауи технологиялармен оқытып, алғашқы нәтижелерін көрсетеді. Яғни айта кетсек студенттер дәнекерлеуге барған кезде, өздеріне керекті тәжірибелерді жинақтап дәнекерлеп пісіру кезінде, жасайтын жұмыстарына пайдаланады. Сонымен қоса дәнекерлеп пісіру кезінде:

- Техникалық қауіпсіздікті сақтау жұмыстарын біледі;
- Жеке басты қорғау құралдарын пайдалана біледі;
- Пісіру қондырғысын жоғарғы кернеуге қосу және айыру әдистерін меңгереді;
- Пісіруге керекті тоқ күшін реттеуін біледі;
- Электродтардың диаметрлерін пісіретін металдардың қалыңдығына байланысты таңдауын біледі;
- Доға жағуға қолдарын жатықтырады.

Осы орындалатын жұмыстарды жоғарыда көрсетілген ДТС-02 дәнекерлеушінің доғалық тренажері көмегінің арқасында, студент дәнекерлеу жұмысына дайын болады.

Осы құрылғыны дәнекерлеу практикасы өтетін оқу орындарына пайдалануға ұсыныс беремін.

Қорыта келгенде «Еңбек үздіксіз үйренгендіктің арқасында жеңілдей түседі» деп ежелгі грек материалісі, философ Демокрит айтып өткендей, инженер – педагог мамандарының өздерінің кәсіби деңгейін ұдайы көтеріп отыруы, теориялық білімі мен әдістемелік білігін үздіксіз жетілдіруі, оқытудың озық әдіс-тәсілдерін үздіксіз үйренуі, мемлекеттік білім беру стандартында көрсетілген, мамандық алуға негізделген пәндерді тиісті деңгейде білуі, дәріс беру барысында пайдалануы, жалпы айтқанда, арнаулы пән оқытушысының үздіксіз білім алуы мен сапалы білім беруіне үлкен септігін тигізери анық деп есептеймін.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасы “Білім мемлекеттік бағдарламасы” / Қазақстан мұғалімі. – 2000. - №33-34
2. Қазақстан Республикасында орта білімнің дамыту тұжырымдамасы. – Алматы: Қазақстан,-1997, 34б.
3. Әбдіғалиев Қ. Шоғырландырып қарқынды оқыту жүйесі. // Қазақстан мектебі. – 1998.-№11-12, 24-35б.
4. Таубаева Ш.Т., Барсай Б.Т. Оқытудың қазіргі технологиялары // Бастауыш мектеп. - №3, 4, -1999.
5. Таубаева Ш.Т., Лактионова С.Н. Педагогическая инноватика как теория и практика нововведений в системе образования: научный фонд и перспективы развития (Книга 1). – Алматы: Научно-издательский центр “Ғылым”,-2001.
6. Бегалиев Т.Б. Педагогика. Тараз: ТарМУ, 1999.
7. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. М.: Педагогика. – 1989.
8. Электросварочное оборудование. Справочник Т-1.
9. Барашкова О.Н. Источники питания сварочной дуги.М.Высшая школа, 2002.
10. Сварка и свариваемые материалы. Справочник Т-2. М.
11. ПАО Электромашиностроительный завод «Фирма сэлма» дуговой тренажер сварщика ДТС-02, 2015.

ЭЛЕКТРМЕН ҚАМТАМАСЫЗДАНДЫРУ ПӘНІ БОЙЫНША ЭЛЕКТР ШАМЫН ЖАҒУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІН ҚОЛДАНУ

Қанат Амангүл Қанатқызы

Атырау қаласы

Оңайбай Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі
арнайы пән оқытушысы

Қазақстанда энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру шаруашылықтың барлық салаларында қазіргі уақытта энергетикалық, экологиялық және экономикалық проблемалар кешенін шешетін басым міндеттер болып табылады. Мемлекет басшысы энергия үнемдеу саласында жалпы ішкі өнімді үнемдеуді 2015 жылға қарай 10%-ға, 2020 жылға қарай 25%-ға төмендету бойынша міндетті алға қойды. Энергия үнемдеу саясатын жүргізу үшін негіз қолданыстағы нормативтік база болып табылады.

Қазіргі білім беру үдерісінде шығармашылық қабілеттерді дамытуға ықпал ететін жаңа, неғұрлым тиімді технологияларды іздестіру аса маңызды болып тұр. Әр пән мұғалімі өз пәні бойынша студенттердің мамандығына қызығушылығын тудырғанын қалайды, студенттер жай ғана формулалар мен электрлік сұлбаларды сызып, өрнектерді жазып қана қоймай, логикалық ойлау қабілетіне ие болады. Тәжірибе көрсеткендей, дайын ақпаратты тыңдау оқытудың тиімсіз тәсілдерінің бірі болып табылады. Білімді бастан басқа механикалық жолмен беру мүмкін емес (естіледі - үйренеді). Мұғалімнің міндеті - студентті оқу процесінің белсенді қатысушысына айналдыру. Студент ақпаратты өзінің пәнге деген қызығушылық іс-әрекетінде ғана игере алады.[2] Сондықтан мұғалім ақпарат беруші, студенттердің іс-әрекетін ұйымдастырушы рөлін атқаруы керек, оқу мен даму жүретін органы ұйымдастырушы, тәлімгер, ақылшы және көмекші болуы керек. Менің оқытушылық мақсатым - энергетикалық үнемдеу арқылы «Кәсіпорындармен азаматтық ғимараттарды электрмен қамтамасыздандыру» пәніне ынтаны арттыруға оңтайлы жағдай жасау.

Инновациялық білім беру тұжырымдамасы балаларды кәсіби деңгейде техникалық дамыған әлемге дайындауға мүмкіндік береді. Бұл студенттерге өз тәжірибелеріне сүйене отырып, тұжырым жасауға, алған білімдерін практикада қолдануға, проблемаға өзіндік

(немесе топтық) көзқарасын ұсынуға мүмкіндік береді. Ғылым бір орында тұрмайды, сонымен бірге қазіргі білім де өзгереді.[3]

Қазіргі таңда алған білімді қолданып қана қоймай, өз бетімен жаңа шешімдер жасай білу, бар деректерді сыни тұрғыдан қайта қарау және ғылым мен техниканың бұрын қолданылмаған мүмкіндіктерін ашу маңызды.

Мен «Кәсіпорындармен азаматтық ғимараттарды электрмен қамтамасыздандыру» пәні бойынша «Газ разрядты шамдар» тақырыбы бойынша өткізілген сабағымды негізге алғым келіп отыр. Мен өз сабақтарымда оқытылған материалды бастапқы бақылау үшін қысқа уақыт аралығында техникалық диктантпен немесе тест тапсырмаларын құруға арналған түрлі бағдарламалар мен қызметтерді (My Test, Scratch, Learningapps, Kahoot және т.б.) қолдана отырып тексеремін.

Электр шамдарын қолданатын сабақтарда студенттердің топтық жұмысына көп көңіл бөлінеді. STEM технологияларын қолданатын сабақтарда барлық студенттер оқу үдерісіне қатысады және өздерінің білімдері мен пікірлеріне, пікірталастарына және өз ұстанымдарын қорғауға қатысу мүмкіндіктерін түсінуге және ой елегінен өткізуге мүмкіндігі бар екенін атап өткім келеді.

Ғылым, математика, технологиялар және инженерия сияқты басты академиялық салаларда бір мезгілде даму керек, оларды әлемдік білім жүйесіндегі STEM (science, technology, engineering and mathematics) деген сөзбен біріктіріп атауға болатынын ескеріп, «Кәсіпорындармен азаматтық ғимараттарды электрмен қамтамасыздандыру» пәні бойынша «Электр шамдар» тақырыбы бойынша өткізген сабағыма шолу жасаймын.

I. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жоқ студенттерді белгілеу, аудитория тазалығын тексеру, сабаққа дайындықтарын қарау. Ұйымдастыру әрекеттінің қысқа мерзімділігі, оқытушының талаптылығы, ұстанымдылығы, жинақтылығы мен бағытты әрекеттінің айқын болуы; білім алушылардың мақсатының болуы.

II. Үй тапсырмасын тексеру.

Сабақ барысында студенттерді біліммен қаруландырып қоймай оларды қисынды ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту үшін интерактивті тақтаның мүмкіндіктерін пайдалана отырып ,

«Санаға сапар»

«Синквейн »

«Kahoot test» секілді әдістермен үй тапсырмасына шолу жасап, қайталап шықтық. Осы техникалар арқылы студенттердің сабаққа араласуына жол беріледі деп түсінемін.

III. Білім алушыны жаңа материалды қабылдауға даярлау

Жаңа сабақтың тақырыбы: «Энергоүнемдегіш шамдар»

Жоспар:

1. Газразрядтық шамдардың жалпы қасиеті
2. Люминесцентті шамдар
3. Галоген шамдар
4. Негізгі тапсырма

IV Жаңа материалды түсіндіру

1. Жоспар бойынша газразрядты шамдарының түрлері мен олардың қасиеттерін, қолданылу саласымен құрылысы жөнінде ақпараттар берілді.

Газразрядты шамдарының қолданылуы жөнінде видеоматериалдар, электрмонтаждау схемалары және сабақтың көрнекілік құралдары ретінде электр шамдарының түрлері қолданылды. Күнделікті тұрмыста қолданылып жүрген электр шамдарының негізгі қасиеттері, артықшылықтары мен кемшіліктері жөнінде де мол мағлұмат берілді. Қазіргі заманауи сабақтарды компьютерлік технологиялар, интерактивті тақта, ноутбук, мобильді құрылғылар мен қосымшалар арқылы өткізсе, оқушылардың жаңа материалды тез түсінуге мүмкіндік береді. Себебі, білім алушылар бұл құрылғылармен асқан қызығушылықпен жұмыс жасауға ұмтылады. Оқытушы студенттердің сабаққа қатысуын қадағалап, кері байланыс жасап отырады.

1- сурет Студенттерге ақпарат беру сәтінен көрініс

2. Оқытушы бар ақпаратты түсіндіріп болғаннан кейін, осы аталған шамдарды электр шамдарын қолдану технологияларын бойынша тапсырмасын береді. Яғни студенттерге осы аталған шамдарды қосуда өздерінің идеяларын, жобаларын ортаға тастау сұралады. Студенттер өздерінің ойларын немесе топтың идеясын ортаға айтады. Замануи энергияүнемдегіш шамдарды ақылды шамдарға айналдыру идеясы туындайды. Бұл бағдарлама **Sonoff** релесі арқылы және ұялы телефондағы Wi-Fi желісі немесе мобильді желі арқылы іске асырылады. Смартфондағы **android** жүйесі арқылы **eWeLink** қосымшасын жүктеп алып, осы қосымшаға өзіңіздің телефон номеріңізді енгізу арқылы тіркеледі. Осы қосымша негізінде үйде жанып тұрған шамды телефон арқылы басқару жүзеге асырылады.

2- сурет Sonoff релесі және оны жалғау процесі

Жалпы бұл бағдарламада дизайн, құрастыру және модельдеу, үлгілерді орналастыру, қажетті материал шығынын есептеу, монтаж желілерін есептеу, әртүрлі өлшемдерге өзгерту қарастырылған. STEM білім беру технологиясы бойынша бұл тапсырмада проблемалық сұрақтарын ғылыми тұрғыдан инженерлік жобалау және математикалық сипаттау арқылы білім алуға, сыни ойлау дағдыларын дамытуға, жаңа технологияларды игеруге байланысты болашақ кәсіптің іргетасын қалыптастыруға көмектеседі. Жаңа технология бойынша білім беру: математика саласы бойынша кабельдің өлшемдері, шамның жану ұзақтығы, коммутациялық аппараттарды орнатудағы дәл өлшемді алу, кабельдің қимасының өлшемі, пайда болатын кедергінің жүкетеменің өлшемдері есептелінеді. Аталған тапсырма бойынша физика, химия, жаратылыстану т.б.

басқа пәндерді оқытудың маңызды құрамдас бөлігі болып саналады. Тапсырманың мақсаты — теориялық материал бойынша алынған білімді тереңдету, әртүрлі шамаларды өлшеудің әдістемелерімен танысу, әртүрлі құралдардың жұмыстарын зерттеу, тәжірибелік мәліметтерді жинау және өңдеу технологияларын үйрену, инженерлік графика және дизайн жасау дағдыларын дамыту екенін атап өткім келеді.

Студенттердің топтарда ақылдасу сәті

Негізгі тапсырмалары

- Студенттерді жұмыс жасау кезінде қауіпсіздік ережесімен таныстыру, техникалық қауіпсіздікті сақтау;
- Негізгі бөлшектер мен үлгілерді жасау үшін бағдарламаның құралдарын және мүмкіндіктерін қалай пайдалану керектігін үйрету.
- Заманауи шамдарды ақылды шамдарға айналдыру туралы идеяны қалыптастыру;

Даму міндеттері

- Электрлі монтаждау жұмыстары бойынша сызбаларды сызу, өлшемдерді есептеу;
- модельдеу арқылы есте сақтау, ойлау және, шығармашылық қиялын дамыту;
- АКТ тиімді қолдана білу мүмкіндігі артады.
- технологиялық сауаттылықты қалыптастыру;
- стратегиялық ойлауды дамыту;

Тапсырма берудегі мақсат: Қазіргі инновациялық технологиясының көмегімен студенттер бір-біріне сұрақтар қоюға, тапсырмаларды тұжырымдап, өз шешімдерін әзірлеуге, өздерінің жобаларын қорғауға үйренеді. Студенттер жобалау барысында топта жұмыс жасауға, өзін және бірін-бірі бағалауға, шығармашылық жұмыс жасауға дағдыланады. Біздің еліміз дамыған елдермен бірдей бағытта ілгерілеп келеді. Студенттерді қазіргі таңда энергоүнемдеуге және соңғы технологияларды оңтайлы пайдалануға үйрету.

Күтілетін нәтижелер

- Қарапайым электромонтаж сызбасын дайындайды;
- Электр шамдарын жағудың сұлбасын өзгертеді;
- Электр шамды ақылды электр шамына айналдырады;
- Алыстан басқару функциясын іске асырады.

Бұл жұмыстың басымдылығы студенттердің өз салаларында білімін, дағдыларын және қабілеттерін қалыптастырады. Сондықтан бұл тұжырымдама балаларды технологиялық тұрғыдан дамыған әлемге дайындайды. Мұғалімнің міндеті студенттерге күнделікті көріп жүрген техникалар жайлы түсінік қалыптастыру үшін өзін-өзі реттеуге мүмкіндік жасап, өздерін қоршап тұрған құрылымдардың жұмыс істеу принциптерін құру мен зерттеуге деген, технологияларды танып білуге деген қызығушылығын арттырып, ынталандыру. Командалық жұмыс коммуникативті дағдыларды жақсартады және кіші топтарда біртұтас және тиімді қарымқатынасты қалыптастырады. Болашақта алған дағдылары мен білімі еңбек нарығында бүгінгі студент жастарға деген сұранысты арттыратыны сөзсіз, мектепте алынған білімнің негізінде оларды қолдану оларға ересек өмірге тез дағдылануға көмек көрсетеді.

3 – сурет Топ бойынша тапсырманы орындау, нәтижесін түсіндіру кезеңі

VI Қорытынды шығару

Электрмен қамтамасыздандыру бойынша білім беру идеясы негізінде топтардың идеяларын іске асыруды тыңдау, сараптау, тексеру жұмыстарын қорытындылау. Электрэнергияны үнемдеу, электр шамын іске қосудың жаңашыл әдісі қолданды. Басқа да креативті нұсқалары тыңдалды.

«4 сурет 1 сөз»

«Жылжымалы ақпарат»

«Kahoot» сынды техникалар негізінде бүгінгі сабағымызды қорытындылаймыз. Осы аталған техникалар негізінде студенттерге рефлексия жасау оңайға түседі.

4 – сурет Алған білімді қорытындылау процесі

«Кәсіпорындармен азаматтық ғимараттарды электрмен қамтамасыздандыру» пәнінде электр монтаждау сызбасын құрастыруда электр шамын қашықтан басқаруды қолдану оң нәтиже берді. Әсіресе қарапайым электр шамдарын жағу сызбасын жобалау, құрастыру, модельдеу бағытында заманауи технологияларды қолдану, уақытты тиімді пайдаланып, жұмысты сапалы орындауға мүмкіншілік береді. Мысалы студенттер бұрын қарапайым электр сызбасын құрастырып жүрсе, қазіргі кезде Sonoff релесі ,сымсыз интернет және ұялы телефон негізінде қажетті өлшемдерді нақтылай отырып, сызба құрастыруды және оны іске асыруды үйренеді. Бұл студентке болашақта алған білімін өмірде қолдануына үлкен мүмкіншілік береді.

VII Үй тапсырмасы

Үй тапсырмасын дәптерге түсіреді. Электрмонтажды сызбаны қайталап сызу. Бүгінгі сабақта көрсетілген электр шамдарының қолдану мүмкіншілігі жөнінде қызықты ақпараттар жинап келу. Жаңа идеялар ойлап, өз ұшқырлықтарын келесі сабақта көрсету. Сараптамалап қорытындылау, білім алушыларды бағалау.

Қорыта келе, қазіргі заманауи арнайы пән оқытушысы студентті оқыта отырып, колледж қабырғасында алған білімдері өзгермелі әлемге бейімделе алуына көмектесетініне сенімді болуы керек. Себебі ертеңгі күнгі жұмыс орны шығармашылық пен инновацияны

талап етеді. Демек, қазіргі таңда жаңа технологияларды пайдаланып білім беру балаларға мәселені шешу, өзара қарым-қатынас жасау, шығармашылық амал-тәсілдерді қолдану мен сын тұрғысында ойлау сияқты ХХІ ғасырдың жасампаз дағдыларын меңгеруге көмектеседі. Бұл дағдылар барлық оқу кезеңінде кез келген пәннен үлгеру үшін қажет болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- Нетрадиционные и возобновляемые источники энергии : учеб. пособие [Электронный ресурс] / В. А. Агеев, А. А. Костригин. – Саранск : Изд-во Мордов. ун-та, 2018. – 3,16 Мб.
- Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. - // Қазақстан мектебі, №4, №2008]
- Қ.Р. «Энергия үнемдеу және энергия тиімділігі» туралы заңы.ҚР Парлментінің 2012 жылдың 25 қаңтарында қабылданды.Астана, 2012ж.
- Тлеуов А. Нетрадиционные источники энергии: учебное пособие.Астана: Фолиант, 2009,248 с.
- А.Дандибаев, А.Абдрахманова, С.Шагиров, Н.Дускалиев. «Робот техникасы негіздері»\Әдістемелік нұсқаулық. Орал 2017
- Азалиев В.В, Варсановьева Г.Д, Кроль Ц.Е. Эксплуатация осветительных установок промышленных предприятий

WORLD SKILLS ЧЕМПИОНАТЫНА СТУДЕНТТЕРДІ ДАЯРЛАУ БАРЫСЫНДА «ЭЛЕКТР МОНТАЖДАУ ЖҰМЫСТАРЫ» ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Кажушева Октябрина Кадыровна

О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы- техникалық колледжі

«Электр монтаждау жұмыстары» құзыреті мынадай кәсіптік қызмет объектілері бойынша білімді қамтиды:

- Өнеркәсіптік материалдар;
- Материалдар және электр қондырғылар;
- Нормативтік және техникалық құжаттама.

«Электромеханикалық жабдыққа техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану» мамандығы бойынша біліктіліктердің бірі «Электромонтаждық жұмыстар» болып табылады. Электр монтаждық жұмыстар - бұл орнатуға, баптауға және қызмет көрсетуге байланысты жұмыстар кешені болып табылады. Электр монтаждаушылардың негізгі міндеттері электр сымдарының қауіпсіздігін қамтамасыз ету, электр энергиясын тиімді бөлу және электр қондырғыларының сенімділігін қамтамасыз ету болып табылады. Ғимараттар мен құрылыстарды электрмен жабдықтау, электр жабдықтарының жұмыс сапасы оның жұмысына байланысты болғандықтан, олар электрмен жабдықтау жүйелерін жоспарлай, жобалай, электр жабдықтарын таңдап, орната білуі керек. Электр қондырғыларын пайдалануға бере алады, оларды тексереді, есеп беру құжаттамасын дайындайды, техникалық қызмет көрсете алады, ақаулықтарды таба алады және электр қондырғыларында жөндеу жұмыстарын жүргізе алады. Сондықтан студенттердің кәсіби шеберлігін жетілдіру үшін осы құзырет бойынша біліктілікті көрсету және бағалау үшін «WorldSkills» стандарттары бойынша конкурстық жарыстар өткізу маңызды болып табылады.

WorldSkills негізгі стандарттарына мыналар кіреді:

1. Техникалық сипаттама (TD - Technical Description) – құзыреттілік (кәсіп) шеңбері берілген стандарт;

2. Бағалау критерийлері (marking criteria) - ұпайларды есептеудің негізгі параметрі. Жалпы алғанда, барлық критерийлердің салмағы 100 (%) болуы керек;

3. Инфрақұрылым парағы (Infrastructure List) – бұл құзыреттілік жарыстарын өткізу үшін жарысты ұйымдастырушы ұсынатын материалдар мен жабдықтардың тізімі;

4. Жабдықтар бар жарыс алаңының жоспары (Layout) - құзыреті бойынша конкурсты тиімді өткізу үшін жарыс аймағының жабдықтарын орналастырудың бекітілген жоспары;

5. Қауіпсіздік талаптары (Health & Safety).

Әрбір оқу орнының «WorldSkills» стандарттары бойынша тиісті құзыреттілік бойынша конкурс өткізу үшін белгілі бір тәжірибесі болуы тиіс.

«WorldSkills» стандарттары бойынша колледжішілік чемпионатты өткізу тәжірибесі:

– «07130700-электромеханикалық жабдыққа техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану (сала түрлері бойынша)» мамандығы бойынша жұмыс біліктілігін алу практикасы;

- Біліктілігі: - «Техник-электромеханик»;

- 3 модуль: өндірісті ұйымдастыру және жоспарлау, қорғау құралдарының күрделі құрылғылары мен автоматика және телемеханика аспаптарындағы схемаларды реттеуді және ақауларды жоюды ұйымдастыру, техникалық және жедел қызмет көрсетуді ұйымдастыру;

- «CENTECH» ЖШС компаниясынан тәуелсіз сарапшылар

Осы жылдың наурыз айында Оңайбай Көшекөв атындағы Атырау аграрлық колледжінің базасында «Электр монтаждау жұмыстары» құзыреттілігі бойынша колледжішілік «WorldSkills-2023» байқауы өтті.

Конкурстың мақсаты-«Электромеханикалық жабдыққа техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану» және «Электр жабдықтары» мамандықтары студенттерінің арасында кәсіби мансапқа бағытталған кәсіби біліктілік деңгейін арттыру және құзыретті маман қалыптастыру және шығармашылық белсенділікті дамыту. Байқауға осы мамандықтар бойынша оқитын төрт студент қатысты. Белгіленген уақытта және конкурстық тапсырмаға сәйкес конкурстың барлық қатысушылары тапсырманың практикалық бөлігін орындады, ол үш тәуелсіз модульден тұрды:«Күштік электрқондырғыларын монтаждау орнату», «Электр жарықтандыру желісін орнату»,«Бағдарламалау» және «Ақаулықты жож». Стандарттар ерекшелігіне сәйкес осы құзыреттілік бойынша біліктілікті бағалау үшін сарапшылар ретінде "CENTECH" ЖШС инженері электрик Базарбаев Бекжан және WorldSkills Kazakhstan чемпионатының тәуелсіз сарапшысы, О. Көшекөв атындағы Атырау аграрлық техникалық колледжінің " арнайы пәндер оқытушысы Абитов Серік шақырылды. Байқауға қатысу қорытындысы бойынша әр кезеңнің жеңімпаздары мен жүлдегерлері анықталды.

Әдетте, кез-келген байқау дайындық жоспарын құрудан басталады.

Колледж студенттері арасында «Электр монтаждау жұмыстары» құзыреттілігі бойынша «WorldSkills-2023» конкурсын дайындау жоспары:

- Студенттерді қорытынды аттестаттаудан өткізу нысаны туралы шешім қабылдау үшін колледждің педагогикалық кеңесін өткізу;

-Колледж студенттері арасында «Электр монтаждау жұмыстары» құзыреттілігі бойынша «WorldSkills-2023» колледжішілік чемпионатын өткізу форматы туралы шешім қабылдау үшін пәндік-циклдік комиссияның отырысын өткізу;

- Демонстрациялық емтихан өткізу бойынша оқу орындары мен жұмыс берушілердің сарапшыларына арналған оқыту семинар-тренингіне қатысу;

- Колледждің арнайы пәндер оқытушыларының «CENTECH» ЖШС-де және «Атырау Жарық» АҚ-ның оқу зертханаларында өндірістік тағылымдамадан өтуі;

- Құзыреттілік бойынша сараптама тобының құрамын қалыптастыру (бір қатысушыға кемінде үш тәуелсіз сарапшы, мысалы, колледжден бір сарапшы және тараптан екеуі);

- «WorldSkills-2023» конкурсын өткізу жоспары (өткізу уақыты, ауысымдарды бөлу, жұмыс орындарының санын көрсету, түскі үзіліс).

Колледж студенттері арасында «Электр монтаждау жұмыстары» құзыреттілігі бойынша "WorldSkills-2023" байқауын өткізудің келесі кезеңдері:

Бағалау құжаттарының жиынтығын әзірлеу (БҚЖ):

1. Көрсетілген паспорт коды;
 - а) коды шеңберінде тексерілетін "Электр монтаждау жұмыстары" құзыреттілік стандартының ерекшелігінен білімдер, біліктер мен дағдылар тізбесі;
 - б) жалпыланған бағалау ведомосі;
 - г) алаңда тыйым салынған жабдықтар мен материалдар тізімі (бар болса).
2. WorldSkills Қазақстан стандарттары бойынша конкурсты өткізу үшін еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы;
3. WorldSkills Қазақстан стандарттары бойынша конкурсқа арналған тапсырма үлгісі;
4. Инфрақұрылымдық парақ;
5. Қатысушылар мен сарапшылардың жұмыс уақыты мен ұзақтығын көрсете отырып WorldSkills Қазақстан стандарттары бойынша демонстрациялық емтихан өткізу жоспары;
6. WorldSkills Қазақстан стандарттары бойынша демонстрациялық емтихан өткізу үшін алаң салу жоспары;

«Электр монтаждық жұмыстар» құзыреттілігі бойынша конкурстық жарыс стандарттардың ерекшелігіне сәйкес үздік халықаралық тәжірибені көрсетуге бағытталған. Стандарттардың спецификациясы құзыреттілік бойынша жарыстарға қатысуға дайындық және дайындық үшін қажетті нұсқаулық болып табылады. Стандарттардың спецификациясы тақырыптары мен нөмірлері бар жеке бөлімдерге бөлінеді. Әр бөлімде стандарттар спецификациясы шегінде салыстырмалы ылғалдылықты көрсету үшін жалпы ұпайлардың пайызы беріледі. Барлық пайыздық мәндердің қосындысы 100-ге тең болуы керек.

1-кестеде "Тапсырманы орындау техникасы" секциясы үшін стандарттардың спецификациясының мысалы келтірілген.

Кесте 1 Стандарттардың сипаттамасы

Бөлім		Маңыздылығы(%)
1	Жұмысты ұйымдастыру	5
	<p>Маман білуі және түсінуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * еңбекті қорғау және қауіпсіздік жөніндегі құжаттама мен ережелер; * электр қондырғыларымен қауіпсіз жұмыс істеудің негізгі принциптері; * жеке қорғаныс құралдарын пайдалану қажет жағдайлар; * олардың қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды ескере отырып, қажетті құралдар мен жабдықтардың мақсаты, пайдалану және сақтау принциптері; * қажетті материалдардың мақсаты, пайдалану және сақтау принциптері * жұмыс орнын дұрыс күйде ұстаудың маңыздылығы; * қауіпсіз материалдарды пайдалану және қайта пайдалану тұрғысынан ресурстарды экологиялық бағдарланған ұтымды пайдалану жөніндегі іс-шаралар; * жұмыс сапасын сақтай отырып, шығындарды азайтудың негізгі тәсілдері; 	

	<ul style="list-style-type: none"> * электр Монтаждау жұмыстарын орындау және өлшеу аспаптарымен жұмыс істеу технологиялары; * бүкіл жұмыс процесін жоспарлаудың маңыздылығы, тиімді жұмысты қалай құруға және жұмыс уақытын бөлуге болады; * жаңа технологиялардың әсері. 	
	<p>Маман білуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша талаптарды орындау; электр қондырғыларымен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік талаптарын орындау; * жеке қорғаныс құралдарын анықтау және пайдалану; * барлық құралдар мен жабдықтарды дұрыс таңдау, қолдану, тазалау және сақтау; * барлық материалдарды қауіпсіз түрде дұрыс таңдау, қолдану және сақтау; * қымбат электр жабдықтарын анықтаңыз және мұқият өңдеу; * барынша тиімді жұмыс істеу үшін жұмыс орнын ұйымдастыру; * дәл өлшеу жүргізу; * жұмыс уақытын тиімді пайдалану; * жұмыс нәтижелерін үнемі қадағалап отыру арқылы тиімді жұмыс жасау; * жұмыс және технология сапасының жоғары стандарттарын енгізу және үнемі пайдалану. 	
2	Қарым-қатынас және тұлғааралық қарым-қатынас дағдылары	5
	<p>Маман білуі және түсінуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Тапсырыс беруші тарапынан сенімді орнату мен қолдаудың маңыздылығы; * білімді жоғары деңгейде ұстаудың маңыздылығы; * сабақтас кәсіптерге қойылатын негізгі талаптар; * өнімді жұмыс қатынастарын құрудың маңызы; * командада жұмыс істеудің негізгі принциптері; * жанжалды жағдайлар мен түсініспеушіліктерді шеше білудің маңыздылығы. 	
	<p>Маман білуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Тапсырыс берушінің талаптарын орындау және оның үміттерін іске асыруды қамтамасыз ету; * жаңа технологиялар бойынша өнімдерге немесе шешімдерге кеңес беру және ұсыну; * құнын төмендету үшін жобаны жетілдіру бойынша ұсыныстар ұсына отырып, тапсырыс берушінің тілектерін білдіру; * талаптарды түсіну үшін тапсырыс берушіден нақты және егжей-тегжейлі сұхбат алу; * пайдалану бойынша нақты нұсқаулар беру; * Тапсырыс берушінің талаптарын қолдау үшін сабақтас кәсіптерді ұсыну; * тапсырыс берушілер мен ұйымдар үшін жазбаша есептер дайындау; 	

	<ul style="list-style-type: none"> * тапсырыс берушілер үшін шығындар мен қажетті уақытты бағалауды жүргізу; * байланысты кәсіптердегі өзгерістерге бейімделу; 	
3	Мәселелерді шешу, инновация және шығармашылық	10
	<p>Маман білуі және түсінуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * жұмыс барысында туындауы мүмкін негізгі проблемалық жағдайлар; * проблемалық жағдайларды шешудің негізгі тәсілдері; * жаңа технологияларды, стандарттарды және "ақылды үй", энергияны үнемдеу сияқты жұмыс тәсілдерін қоса алғанда, саладағы негізгі трендтер мен бағыттар. 	
	<p>Маман білуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * келесі кезендерде проблеманы азайту үшін жұмыс процесін үнемі бақылап отыру; * байланысты жүйелердің жұмысындағы ақауларға байланысты мәселелерді анықтаңыз, мысалы, жылыту, желдету және т. б.; * ақаулықтардың алдын алу үшін ақаулар туралы ақпарат сұрау; * мәселелерді тез және дәл анықтап, оларды өздері шешу; * Тапсырыс берушінің сапасы мен қанағаттанушылығын жақсарту үшін өз идеяларын ұсыну мүмкіндігін табу; * жаңа технологияларды қолдануға деген ұмтылысты көрсету. 	
4	Жұмысты жоспарлау және жобалау	5
	<p>Маман білуі және түсінуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * әр түрлі стандарттар, схемалар, сызбалар, жабдықты орнату нұсқаулары; * әр түрлі ортада қолданылатын материалдардың, жабдықтардың және монтаждау әдістерінің түрлері. 	
	<p>Маман білуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * схемаларды, сызбаларды және құжаттаманы оқып, түсіну және түзету, соның ішінде: * құрылыс сызбалары және электр схемалары; * жұмыс нұсқаулары. * берілген сызбалар мен құжаттаманы қолдана отырып, монтаж жұмыстарын жоспарлау. 	
5	Монтаж	55
	<p>Маман білуі және түсінуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * коммерциялық, жеке, көппәтерлі, ауылшаруашылық және өнеркәсіптік ғимараттарға арналған электр сымдары мен кабельдік жүйелердің түрлері, сондай-ақ оларды қашан және қайда қолдану керектігін білу; * коммерциялық, Жеке, көп пәтерлі, ауылшаруашылық және Өнеркәсіптік ғимараттар үшін электр қалқандарын пайдалану ауқымы және оларды қашан және қайда қолдану керектігін білу; 	

	<ul style="list-style-type: none"> * коммерциялық, Жеке, көп пәтерлі, ауылшаруашылық және өндірістік ғимараттарға арналған электр жарықтандыру және жылыту жүйелерінің түрлері; * коммерциялық, жеке, көппәтерлі, ауылшаруашылық және өндірістік ғимараттардың бақылау-реттеу аспаптары мен розеткалары; * компьютерлік желілік кабельдерді, өрт және күзет дабылдарын, Бейнебақылау жүйелерін, кіруді бақылау жүйелерін және т. б. қоса алғанда, құрылымдық кабельдік жүйелер • 	
	<p>Маман білуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * қолданыстағы сызбалар мен құжаттамаға сәйкес жабдықтар мен сымдарды таңдау және орнату; * нұсқаулар мен қолданыстағы стандарттарға сәйкес әр түрлі беттерге кабельдер мен құбырларды орнату; * Кабельдік арналар, құбырлар және гофрленген құбырлар ішіндегі кабельдер мен сымдарды таңдау және орнату; * қолданыстағы стандарттарға сәйкес әр түрлі науалар мен беттерге кабельдерді орнату және мықтап бекіту; * металл және пластикалық Кабельді орнату арналар: * қажетті ұзындықты/бұрышты дәл өлшеу және кесу; * қателік шеңберінде буындарда саңылаулары бар деформациясыз орнату. * металл, пластик және икемді құбырларды орнату, оларды бұралу кезінде бұрмаламай бетіне бекіту; * құбырларды, қалқандарды, қораптарды және кабельдік арналарды қосу кезінде дұрыс кірістерді, тығыздағыштарды пайдалану; * әр түрлі кабельдік науаларды бетіне орнатып және бекіту; * қалқандарды, бокстарды бетіне қауіпсіз тәсілмен орнату және оларға сызбалар мен құжаттамаға сәйкес қамтитын электр жабдықтарын орнату: * кіріспе ажыратқыштар; * УЗО; * автоматты ажыратқыштар; * сақтандырғыштар; * басқару құрылғылары (реле, таймерлер, автоматтандыру құрылғылары). * электр схемаларына сәйкес қалқандар мен қораптардың ішіндегі өткізгіштерді ауыстыру * жабдықты (құрылымдық кабельдік жүйелер) қолданыстағы стандарттар мен ережелерге және өндірушінің нұсқауларына сәйкес нұсқауларға сәйкес қосыңыз. 	
6	Тексеру, есеп беру және пайдалануға беру	20
	<p>Маман білуі және түсінуі керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> * өндірісте монтаждаудың әртүрлі түрлеріне қолданылатын ережелер мен стандарттар; * стандарттарға сәйкестік, нәтижелерді осы стандарттарға сәйкестігін тексеру үшін қолданылатын есептердің әдістері мен түрлері; * өлшеу құралдарының әртүрлі түрлері; 	

	* Тапсырыс берушінің спецификациясы мен талаптарына сәйкес электр қондырғысынан дұрыс жұмыс істеу.	
	Маман білуі керек: * жұмыс орнында қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін электр қондырғыларын тексеру (оқшаулау кедергісін, металл байланысын, дұрыс полярлықты тексеріңіз және визуалды тексеруді орындау); * нұсқауларға сәйкес барлық функцияларды қосу кезінде электр қондырғыларын тексеру;	
	Барлығы	100

Конкурстық тапсырманың барлық нұсқаларына, ең алдымен, мынадай бөлімдер енгізілуі тиіс:

- Тапсырмалар мен міндеттердің қысқаша сипаттамасы («Электр монтаждау жұмыстары» құзыреттілігі бойынша модульдер және тапсырмаға уақыт 2 және 3 кестелерде келтірілген);

- Қатысушыға арналған нұсқаулар;

- Конкурстық тапсырманы орындау үшін қажетті жабдықтар, механизмдер, қондырғылар және материалдар (3-кесте

- Бағалау схемасы (бағалау критерийлерін қоса)

"Электр монтаждау жұмыстары" құзыреттілігі бойынша конкурстық тапсырма мынадай тәуелсіз модульдерден тұрады:

2-кесте Модульдердің атауы

Модуль 1	Күштік электрқондырғыларын монтаждау орнату
Қатысушыға қажет:	Қатысушы қондырғының монтаждық және принциптік электр схемасын басшылыққа ала отырып, электр қуатының электр жабдықтары желісін орнатуды орындауы керек.
Модуль 2	Электр жарықтандыру желісін орнату
Қатысушыға қажет:	Қатысушы қондырғының монтаждық және принциптік электр схемасын басшылыққа ала отырып, электр жарықтандыру желісін орнатуды орындауы керек. Орнату аяқталғаннан кейін таймерді бағдарламалау қажет: ағымдағы уақытты орнатыңыз, 12 прожекторын 1 минут аралықпен қосып және өшіру қажет.
Модуль 3	Бағдарламалау
Қатысушыға қажет::	Owen бағдарламаланатын релесін қолдана отырып, "көтергіш секциялық қақпаларды басқару" технологиялық процесін имитациялайтын қалқанмен басқарылатын электр қондырғысын бағдарламалау
Модуль 4	Ақаулықтарды жою
	. Қатысушы орнатуда сарапшылар енгізген ақауларды іздеуі керек, оларды диаграммада белгілеп, қысқаша сипаттауы керек.

3 кесте «Электр монтаждау жұмыстары» құзіреттілігі бойынша модульдер және тапсырманы орындау уақыты

4-кестеде бағалау критерийлері және есептелетін баллдар саны (субъективті және объективті) келтірілген. Барлық бағалау критерийлері бойынша тапсырма/модуль ұпайларының жалпы саны 100 құрайды

4-кесте бағалау критерийлері және есептелетін баллдар саны

• «Электр монтаждау жұмыстары» құзыреттілігі бойынша «World Skills-2023» колледжішілік чемпионатын өткізуге өтінімді ресімдеу:

- Студенттер арасында демонстрациялық емтихан түрінде "WorldSkills-2023"

Критерий		Баллы		
		Сарапшыл ардың ойы	Объективті	Барлығы
A	Қауіпсіздік		10	10
B	Пайдалануға беру, іске қосу және баптау		25	25
C	Схеманы әзірлеу		10	10
D	Өлшемдері		5	5
E	Жабдықты орнату		15	15
F	Өткізгіштерді орнату және қосу		15	15
G	Бағдарламалау		10	10
H	Ақауларды іздеу		10	10
Барлығы			100	100

колледжішілік чемпионатының форматын таңдау мүмкіндігі туралы түсіндіру жұмыстарын жүргізу;

- Студенттерден «World Skills-2023» колледжішілік чемпионатына қатысуға өтініштер қабылдау;

- Конкурсқа қатысу үшін студенттер тізімін жасау;

-«WorldSkills-2023» колледжішілік чемпионатын өткізу қағидалары бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізу;

-Өтінімді ресімдеу, конкурсанттар мен сарапшылардың тізімін дайындау;

-Студенттерді конкурсқа қатысуға жіберу

Жарыс алаңының талаптарға сәйкестігін тексеру:

-«Электр монтаждау жұмыстары» құзыреті бойынша «WorldSkills-2023» конкурсын өткізу үшін қажетті жабдықтар мен шығын материалдарын дайындау;

- Алаңның дайындығына аудит жүргізу;

-Алаңдарды дайындау бойынша жауапты техникалық менеджерді тағайындау.

№ п/п	Модуль атауы	Жұмыс уақыты	Тапсырмаға берілетін уақыт
1	Модуль 1 – Күштік электрқондырғыларын монтаждау орнату	10.00-13.00	4 сағ
2	Модуль 2 – Электр жарықтандыру желісін орнату	14.00-16.00	2 сағ
3	Модуль 3 - Бағдарламалау	16.00-17.00	1 сағ
4	Модуль 4 Ақаулықтарды жою	17.00-18.00	1сағ

• **Конкурс өткізу:**

-Колледж студенттері арасында «Электр монтаждау жұмыстары» құзыреттілігі бойынша «WorldSkills-2023» колледжішілік чемпионатын өткізу (1 күн);

«WorldSkills-2023» байқауы кезеңдерінің нәтижелерін рәсімдеу (колледж студенттері арасында «электр монтаждау жұмыстары» құзыреті бойынша «WorldSkills-2023» байқауының қазылар алқасы отырысының хаттамалары);

- Сарапшылардың қорытынды отырысы.

Осылайша, «WorldSkills-2023» колледжішілік чемпионатын өткізу келесі негізгі міндеттерді шешуге мүмкіндік береді:

-техникалық білім беру саласындағы талантты студенттерді анықтау және қолдау;

Атырау облысының әлеуметтік әріптестерінің назарын аудару;

студенттердің нақты кәсіби жағдайларда мәселелерді практикалық шешу дағдыларын және өндірістерде жұмыс істеу дағдыларын дамыту;

өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын жетілдіру, кәсіби ойлауды дамыту және орындалатын жұмыс үшін студенттердің жауапкершілігін арттыру;

- техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында техникалық бағыттағы бағдарламаларды іске асыру бойынша педагогтердің кәсібилігін арттыру жүйесін құру.

Қолданылған әдебиеттер

1. «Техникалық және кәсіптік білім» ақпараттық-әдістемелік журнал 2020 ж.
2. НАО "Talar" сайты
3. «Электроэнергетика» ақпараттық-талдау журналы, Г. Попов, Е. Игнатъев, Ю. Рогожников 2020 ж.
4. «WorldSkills стандарттары бойынша аймақтық чемпионаттарды ұйымдастыру және өткізу процесінің негізгі аспектілері» білім беру бағдарламасы бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының инженерлік-педагогикалық қызметкерлері мен басшыларының біліктілігін арттыру курстарының тыңдаушысына арналған нұсқаулық, НАО «Talar» 2020 ж.

«ОҚУ – ТӘРБИЕ ҮРДІСІНДЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ»

К.Т. Кабдулов

«О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК

«Адам ұрпағымен мың жасайды» - дейді халқымыз. Ұрпақ жалғастығымен адамзат баласы мың емес миллиондаған жылдар жасап келеді. Жақсылыққа бастайтын жарық жұлдыз - оқу. Қазіргі ЖОО оқытушыларының алдында тұрған басты міндет – студенттердің шығармашылық білім дағдыларын қалыптастыру.

Шәкәрім Құдайбердіұлы «Адамның жақсы өмір сүруіне үш сапа негіз бола алады, олар барлығынан басым болатын адал еңбек, мінсіз ақыл, таза жүрек. Бұл сапалар адамды дүниеге келген күннен бастап тәрбиелейді» деп есептейді: Ұрпақ тәрбиесі - бұл болашақ тірегі, мемлекеттік маңызды іс. Міне, өз ұрпағының өнегелі, өнерлі, еңбексүйгіш, абзал азамат болып өсуі үшін халық педагогикасының негізгі мақсатын шығармашылықпен оқу - тәрбие үрдісіне тиімді пайдалану әрбір ұстаздың міндеті болып табылады. Сондықтан, ұстаз - мұғалімдер қауымының алдына өте үлкен міндет жүктелді. Бүгінгі таңда жас ұрпаққа пәнді тиімді ұғындырудың бірі - жаңа технология негіздері болып табылады. Қазіргі уақытта елімізде білім беру саласында түбегейлі өзгерістер орын алуда.

Технология - грек сөзінен алынғанда техно (өнер, қолөнер, ғылым) және логотиптер (тұжырымдама, оқыту) деген мағынаны білдіреді. Білім берудегі заманауи технологиялар жаңа білім беру парадигмасын жүзеге асырудың құралы ретінде қарастырылады. Білім беру технологияларының даму тенденциялары білім беруді ізгілендірумен тікелей байланысты, жеке тұлғаның өзін-өзі тануы мен өзін-өзі жүзеге асыруына ықпал етеді. «Білім беру технологиялары» термині «оқыту технологияларына» қарағанда анағұрлым сыйымды, өйткені оқыту сонымен қатар, студенттердің жеке қасиеттерін қалыптастыру мен дамытумен байланысты тәрбиелік аспектіні қамтиды.

Педагогикалық технологиялар дегеніміз - басымдықты жалпы білім беру мақсаттарымен, тұжырымдамалық өзара байланысты міндеттермен және мазмұнмен, білім беру процесін ұйымдастырудың формалары мен әдістерімен біріктірілген әдістер мен әдістердің күрделі жүйелері, мұнда әр ұстаным басқалар үшін із қалдырады, бұл сайып келгенде белгілі бір жағдайлар жиынтығын жасайды. Білім беру технологиясы бұл - әдіс-тәсілдер, қадамдар жүйесі, оны орындау дәйектілігі студенттің жеке басын оқыту, тәрбиелеу және дамыту міндеттерін шешуді қамтамасыз етеді, ал іс-әрекеттің өзі процедуралық, яғни белгілі бір әрекеттер жүйесі ретінде ұсынылады; педагогикалық процестің компоненттерін кепілдендірілген нәтиже беретін іс-әрекеттер жүйесі түрінде әзірлеу және процедуралық іске асыру болып саналады.

Оқытушылардың міндеті - студенттің жеке басын қалыптастыру процесінде білім, білік, дағды жинақтауға бағытталған дәстүрлі оқытуды өзгерту. Оқу процесінде студенттің танымдық және шығармашылық қызметін жүзеге асыру үшін білім беру сапасын арттыруға, оқу уақытын тиімді пайдалануға және үй тапсырмасына бөлінетін уақытты азайту арқылы студенттердің репродуктивті белсенділігінің үлесін төмендетуге мүмкіндік беретін заманауи білім беру технологиялары қолданылады. Заманауи білім беру технологиялары даралауға, оқу процесінің қашықтығы мен өзгермелілігіне, білім деңгейі мен жасына қарамастан студенттердің академиялық ұтқырлығына бағытталған.

Қазіргі таңдағы ең тиімді жаңа технологиялар:

1. Ақпараттық және коммуникациялық технологиялар
2. Сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясы
3. Жоба технологиясы
4. Дамыта оқыту технологиясы
5. Денсаулық сақтау технологиялары
6. Проблемалық оқыту технологиясы
7. Ойын технологиялары
8. Модульдік технология
9. Семинарлық технология
10. Іс - технология
11. Интегралды оқыту технологиясы
12. Ынтымақтастық педагогикасы.
13. Деңгей саралау технологиялары
14. Топтық технологиялар.
15. Дәстүрлі технологиялар (сынып-сабақ жүйесі)

Педагогикалық технологияның тиімді тұстары:

1. Студент өз бетінше жұмыс жасауға мүмкіндік алады, соған үйренеді;
2. Студенттің жеке қабілеті анықталады;
3. Іштей бір - бірінен қалмауға тырысып, талпынады;
4. Тапсырмалық күрделену деңгейіне сәйкес студенттің ойлау, орындау қабілеті артады.
5. өзін - өзі тексеруге дағдыланады.
6. Оқытушы жекелеген студенттерге көмектесуге мүмкіндік алады.

7. Орындау қабілетіне қарай бағаланады.

Кәдімгі сабақты қалай ерекше ету керек, қызықты емес материалды қалай таныстыру керек, қазіргі студенттермен заманауи тілде қалай сөйлесу керек? Бүгінгі сабаққа келгенде өзімізге осы және басқа да көптеген сұрақтар қоямыз. Оқытушы ЖОО оқуға дайындықтың әр түрлі деңгейлерін ескеретін тұлғалық-бағдарлы, дамытушылық білім беру технологияларына ие болуы керек. Студенттердің қазіргі тұлғалық дамуы жаңа білімді «ашуға» бағытталған өзіндік іс-әрекет процесінде жүзеге асырылады. Қазіргі заманғы сабақтарда проблемасыз оқыту технологиясынсыз немесе оның элементтерінсіз оқыту мүмкін емес. Оның өзектілігі неде? Бұл технологияның өзектілігі студенттердің танымдық қызығушылықтарын арттыра отырып, оқу іс-әрекетіне деген мотивацияның жоғары деңгейімен анықталады, бұл туындайтын қарама-қайшылықтарды шешуде, аудиторияда проблемалық жағдайларды жасау кезінде мүмкін болады. Сол қиындықтарды жеңуде студенттерге жаңа білім, актерлік іс-әрекеттің жаңа тәсілдері қалыптасады. Тәрбие мәселелерін шешу студенттердің эмоционалды сферасына жағымды әсер етеді, балалардың қарым-қатынас дағдыларын дамытуға, шығармашылық ойлауына қолайлы жағдай жасайды. Сонымен қатар, проблемаларды көру, сұрақтар қою, гипотезалар қою, тұжырымдамаларды анықтау, бақылаулар мен эксперименттер жүргізу, қорытындылар мен нәтиже жасау, мәтінмен жұмыс жасау, өз идеяларын дәлелдеу және қорғау қабілеттері білім берудің тәуелсіз нәтижелері сияқты білім нәтижелеріне қол жеткізуге әкеледі.

Студенттер үшін ақпараттық технологияларды қолдану арқылы сабақ өткізу қызықты болады. Нәтижесінде білімді тиімді игеру пайда болады; сабақта анықтық деңгейі жақсартады. Әрине, бұған басқа әдістермен қол жеткізуге де болады (плакаттар, карталар, кестелер, жазу), бірақ компьютерлік технологиялар көрнекіліктің анағұрлым жоғары деңгейін жасайды. Аудиториядағы және сабақтан кейін студенттердің көкжиегін кеңейту үшін жаңа ақпарат алу және интернет ресурстарынан алынған материалдардың көмегімен өзім жасаған презентацияларды қолданамын.

Ойын технологиясы. Ойын - бұл өмірдегі керемет құбылыстардың бірі. Қазіргі педагогикада ойын, дидактикалық ойын тақырып тұжырымдамасын, тіпті тақырыптың бөлігін, сонымен қатар жалпы технологияның элементін игеру үшін тәуелсіз технология ретінде қолданылады. Ойын - баланы әлеуметтендірудің ең күшті құралы, өмірдегі әртүрлі жағдайларды модельдеуге, одан шығудың жолын іздеуге мүмкіндік береді. Ойын адам ретінде өзін-өзі тану саласы ретінде өте маңызды.

Денсаулық сақтау технологиялары. Мен денсаулықты сақтайтын технологияларды сабақ барысында да, сабақтан тыс уақытта да қолданамын. Менің ойымша, адамның денсаулығына жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру - қазіргі адамның жетістігі үшін қажет. Денсаулық сақтау тәсілі сабағымның барлық кезеңдерінде байқауға болады, өйткені ол іс-әрекеттің нақты ауысуын қарастырады. Біздің бүгінгі міндетіміз – студентке денсаулығын сақтау мен нығайтудың түрлі әдістері мен тәсілдерін үйрету деп санаймын. Оқу-тәрбие процесінде денсаулықты сақтайтын технологияларды кешенді қолдану шаршауды азайтуға көмектеседі, эмоционалды көңіл-күйді жақсартады және жас балалардың еңбекке қабілеттілігін арттырады.

Сыни тұрғыдан ойлау – Қазақстандағы білім беруді дамыту үшін маңызды болып табылатын қазіргі ең басты педагогикалық түсінік. Бұл модуль студенттердің де, педагогтердің де сыни тұрғыдан ойлауды дамытуды саналы және оймен қабылдауын көздейді. Сын тұрғысынан ойлау дегеніміз-сабақта студенттердің қызығушылығын арттыра отырып, өз ойыңды еркін және зерттей талпындырып, тұжырым жасау. Сын тұрғысынан ойлау дегеніміз — ой қозғай отырып, студенттің өз ойымен өзгелердің ойына сыни қарап, естіген, білгенін талдап, салыстырып, реттеп, сұрыптап, жүйелеп, білмегенін өзі зерттеп, дәлелдеп, тұжырым жасауға бағыттау өз бетімен және бірлесіп шығармашылық жұмыс жасау. Сын тұрғысынан

ойлау – оқу мен жазуды дамыту бағдарламасы. Студентті оқытушымен, группадағы студенттер мен еркін сөйлесуге, пікір таластыруға, бір-бірінің ойын тыңдауға, құрметтеуге, өзекті мәселені шешу жолдарын іздей отырып, қиындықты жеңуге баулитын бағдарлама.

Сыни ойлауды дамытудың негізгі әдіснамалық әдістері:

1. «Кластер» қабылдау бөлмесі
2. Кесте
3. Білім беру ми шабуылы
4. Интеллектуалды жылыну
5. Зигзаг, Зигзаг -2
6. «Кірістіру» қабылдау бөлмесі
7. Эссе
8. «Идеялар қоржыны» қабылдау бөлмесі
9. «Синквейн жасау» қабылдау бөлмесі
10. Тест сұрақтары әдісі
11. «Мен білемін .. / білгім келеді ... / білдім ...» қабылдауы
12. Суда шеңберлер
13. Рөлдік жоба
14. Ия - жоқ
15. «Аялдамамен оқу» қабылдау бөлмесі
16. «Взаимоопрос» қабылдау бөлмесі
17. «Аралас логикалық тізбектер» техникасы
18. «Кросс-дискуссия» техникасы

Педагогикалық технология - бұл оқытушының іс-әрекетінің құрылымы, оған кіретін барлық әрекеттер белгілі бір дәйектілік пен тұтастықпен ұсынылады, ал іске асыру қажетті нәтижеге қол жеткізуді болжайды және болжамды сипатқа ие болады. Бұл технологиялардың артықшылығы студенттердің өзіндік жұмысының рөлі мен пропорциясын күшейтіп қана қоймай, сонымен бірге басты назарда жеке тұлғаның шығармашылық әлеуетін дамыту, білім беру процесін даралау және саралау, тиімді өзін-өзі бақылау және оқу нәтижесін өзін-өзі бағалауға ықпал ететін технологиялар болады. Оқытудың басымдығы студенттердің белгілі бір білім, білік және дағдыларды игеруі емес, оқушылардың өз бетінше білім алу, білім алып, оны өңдей алу, қажет нәрсені таңдау, оны мықты есте сақтау және басқалармен байланыстыру қабілеті болуы керек.

Инновациялық технологияларды кеңінен енгізу студенттердің білім сапасын, танымдық белсенділігі мен оқу мотивациясын жақсартуға жағдай жасайды. Студенттердің мотивациялық сферасын диагностикалау нәтижелері оқу-танымдық мотивтердің тар көзқарастарға қарағанда басым екенін көрсетеді. Осылайша, мен тиімді қолданатын осы технологиялар - студенттің жеке басын дамыту, оның шығармашылық қабілеттерін анықтау, физикалық және психикалық денсаулықты сақтау және жақсы нәтижелерге қол жеткізуді жоспарлауға маған мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Завьялова О.А. Воспитание ценностных основ информационной культуры младших школьников. - Журнал «Начальная школа» №11, 2005.
2. Захарова Н.И. Внедрение информационных технологий в учебный процесс. – Журнал «Начальная школа» №1, 2008.
3. Иванов В.В., Зайцева С.А. Этическая составляющая в информационной культуре учителя. - Журнал «Начальная школа» №11, 2005.
4. Каминский В.Ю. Использование образовательных технологий в учебном процессе. – Научно-практический журнал «Завуч» №3, 2005.

«ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»

Нугмарова Айғаным Куресовна

*Атырау қаласы. О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі.
Жоғары санатты қазақ тілі мен әдебиеті пәні оқытушысы. ҚР Білім және Ғылым
министрлігінің «Құрмет грамотасы иегері. «Жылдың жүз үздік мұғалімі», «Үздік
мұғалім» «Қазақстан Республикасының білім беру ісінің қоғам қайраткері», Үздік
ғылыми жоба авторы төсбелгісінің иегері.,*

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Бұл оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр. Себебі, білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны ендіруді міндеттейді. Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі – оқытудың әдіс тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде. “Инновация” ұғымын қарастырсақ, ғалымдардың көбі оған әртүрлі анықтамалар берген. Мысалы, Э.Раджерс инновацияны былайша түсіндіреді: “Инновация- нақтылы бір адамға жаңа болып табылатын идея”. Майлс “Инновация – арнайы жаңа өзгеріс. Біз одан жүйелі міндеттеріміздің жүзеге асуын, шешімдерін күтеміз», – дейді. Инновациялық құбылыстар білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастады. Әдетте инновация бірнеше өзекті мәселелердің түйіскен жерінде пайда болады да, берік түрде жаңа мақсатты шешуге бағытталады, педагогикалық құбылысты үздіксіз жаңғыртуға жетелейді. ” Масырова Р.Линчевская Т – “Жаңару” дегенімізді былай деп түсіндіреді: “Жаңару – белгілі бір адам үшін әділ түрде жаңа ма, әлде ескі ме оған байланысты емес, ашылған уақытынан бірінші қолданған уақытымен анықталатын жаңа идея. Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол “Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз – білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі” деген анықтаманы ұсынады. Н.Нұрахметов “Инновация” білімнің мазмұнында, әдістемеде, технологияда, оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыруда, мектеп жүйесін басқаруда көрініс табады деп қарастырып, өзінің жіктемесінде инновацияны, қайта жаңарту кеңістігін бірнеше түрге бөледі: жеке түрі (жеке – дара, бір-бірімен байланыспаған); модульдік түрі (жеке – дара кешені, бір-бірімен байланысқан); жүйелі түрі (мектепті толық қамтитын). Әдіскер С.Көшімбетова өзінің зерттеуінде оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін қолданудың мынадай ерекшеліктерін атап көрсеткен:

- дербес оқыту технологиясы оқу-тәрбие үрдісінде ғылымның негіздерін игерту үшін ізгілік, адамгершілік қасиеттерді қалыптастыра отырып, жеке тұлғаның әлеуметтік-психологиялық жауапкершілін арттырады.
- қоғам мен табиғат заңдылықтарын кіріктіру негізінде меңгеруі;

- оқытушы білмейтін шығармашылық ізденіс негізінде өмірге келген жаңа қабілет;
- саралап деңгейлел оқыту технологиясында оқытудың мазмұны мен әдістері шығармашылық ізденіс іс-әрекет жасау негізінде адамның инновациялық қабілеттерінің қалыптасуына бағытталады.
- ақпараттық бағдарламалап оқыту – оқытудың мазмұнын пәнаралық байланыс тұрғысынан ұйымдастыру;
- иллюстрациялы түсіндірмелі оқытуда «адам-қоғам-табиғат» үйлесімдік бағыттағы дүниетанымында жүйелі саналы мәдениет қалыптасады;
- ізгілендіру технологиясында педагогика ғылымының алдыңғы қатарлы ғылыми жаңалықтарды тәжірибеде «бала – субъект», «бала-объект» тұрғысынан енгізіле бастайды да, ал ғылыми білімдер «оның тұрмысының әлеуметтік жағдайы мен іс-әрекетінің әлеуметтік нәтижесінің бірлігінде қарастырады;

Ал жалпы инновацияны модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөлуге болады. Модификациялық инновация – бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу. Бұған В.Ф. Шаталовтың математикаға жазған тірек конспектiсі және оны көптеген мұғалімдердің пайдалануы мысал бола алады.

Комбинаторлық модификация – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Бұған пәндерді оқытудың қазіргі кездегі әдістемесі дәлел. Радикалдық инновация – білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады.

Қазір республика оқу орындары ұсынып отырған көп нұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез-келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әртүрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, жаңа технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын, оқу мазмұны әрбір білім алушының жас және жеке дара психологиялық ерекшеліктеріне орай таңдап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған оқыту үрдісінің нәтижесін көретін әдіс-тәсілдері, түрлері көбіне жаңашыл, инновациялық болып табылады. Инновациялық процестерді ендіру үш өзара байланысты күштер анықталады: енгізілген технологияның ерекшеліктерімен; жаңашылдардың инновациялық әлеуетімен; жаңалықты енгізу жолдарымен. Жаңа инновациялық оқыту технологиясы кәсіптік қызметтің ерекше түрі болып табылады. Инновациялық оқыту технологиясын меңгеру үшін педагогикалық аса зор тәжірибені жұмылдыру қажет. Бұл өз қызметіне шығармашылықпен қарайтын, жеке басының белгілі іскерлік қасиеті бар адамды қажет ететін жұмыс. Шындығында да әрбір педагог жаңа инновациялық технологияны меңгеру барысында өзін-өзі дамытады және өзін-өзі қалыптастырады. ХХІ ғасырда болашақ мамандарды даярлау, олардың кәсіби бейімделуін қалыптастыру мәселелері – кезек күттірмейтін өзекті қоғам талабы. Сондықтай біз болашақ мамандардың жаңа инновациялық технологияларды қолдануға даярлығын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделін жасадық. Болашақ мамандардың жаңа инновациялық педагогикалық технологияларды қолдануға даярлықты қалыптастыру мына көрсеткіштерді қамтиды: Мотивациялық өлшемдеріне танымдық қызығуды қалыптастыру бейнесі жатады. Оған болашақ мамандарды қалыптастыру, құндылық қарым-қатынас, болашақ маманның өзінің кәсіби шеберлігін дамытуға талпынуы, болашақ мамандығын ерекше жақсы көруі, ұрпақ тәрбиесінде ұстаздың жетекші орнын сезінуі, кәсіби жеке біліктілік деңгейін көтеруге бағыттылығы, инновациялық іс-әрекетке ұмтылу әрекеттері кіреді. Мазмұндық өлшемдеріне болашақ маманның жалпы мәдениеттілік дайындығы мен мәндік әдіснамалық дайындығының деңгейі, мамандығы бойынша білімі, педагогикалық біртұтас білім жүйесі, біртұтас педагогикалық үрдістің заңдылықтары, мен қозғаушы күштерінің жалпы теориялық білім негіздерімен қарулануы кіреді. Оған біртұтас педагогикалық үрдістің теориялық негіздерін және жеке тұлға теориясының ғылыми негіздерін меңгеруі, педагогикалық іс-әрекет теориясының негіздерін білуі, білім алушылардың барлық мүмкіндіктерін пайдаланғанда

инновациялық іс-әрекеттің көбіне нәтижелі болатындығын сезіне алуы жатады. Бейімділік өлшемдерін болашақ маманның барлық жағдайға бейімделе алу қабілеті атады: бейімділік жағдаятына бағдарлана алуы, микроорта өзгерістеріне сай қолайлы инновациялық педагогикалық технологияларды таңдай алуы. Бейімділік өлшемдері болашақ маманның білімгер мәртебесінен оқытушы, ұстаз мәртебесіне ауысуының ерекшелігін сезіне білуімен бейімділік іс-әрекетті жүзеге асырудың жаңа әдіс-тәсілдерін пайдалана алуларымен ерекшеленеді. Танымдық өлшемдері болашақ маманның әлеуметтік кәсіби қоршаған ортаны жедел тани алуымен, өзін кәсіби жүзеге асырудың нәтижелі әдіс-тәсілдерін пайдалануымен, инновациялық педагогикалық технологияларға қызығу танытумен ерекшеленеді. Оған болашақ маманның әлеуметтік кәсіби қоршаған ортаны біліп тануы, кәсіптік білімін өз тәжірибесінде қолдана білуі, инновациялық педагогикалық технологияларды оқып меңгеруі, үйренуі жатады. Іс-әрекеттік өлшемдері болашақ маманның өзінің кәсіби іс-әрекетінің мақсаты мен міндеттерін анықтай алуы және педагогикалық қарым-қатынастық үрдісті тиімді жүзеге асыра алуымен өлшенеді. Технологияның өлшемдері оқытудың әдістемелік мақсаттары, оқыту үрдісі, оның міндеттерін анықтай алуы, оқытудың нәтижесін болжай алуы және психологиялық - педагогикалық білімдерді меңгерумен анықталады. Оған болашақ маманның біртұтас оқу-тәрбие үрдісінде сабақты тиімді ұйымдастыра білуі, оқушылармен ынтымақтастық қарым-қатынасты жүзеге асыра алуы, біртұтас педагогикалық үрдісті диагностикалай алуы және сабақтың нәтижесі жоғары болатындай ең тиімді педагогикалық технологияны таңдай алуы қажет. Шығармашылық өлшемдеріне шығармашылық ептілікті, шығармашылық белсенділікті болашақ маманның шығармашылық-ізденушілік дамыту кіреді. Оған болашақ маманның ғылыми – зерттеу жұмыстарына өзіндік талдау жасай алуы, өз білімін көтеруге, жетілдіруге талпыныстың болуы мен инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдануға өзіндік жаңалықтар, өзгерістер енгізумен және жаңалықты шығармашылықпен қолдана алуымен сипатталады. Осы аталған көрсеткіштердің әсерінен білім, кәсіп, іскерлік, іс-әрекет, игеру, нәтиже құралады. Білім жалпы, кәсіби, техникалық, арнайы білім болып бөлініп кәсіппен ұштасады. Ал кәсіп – мамандық таңдау, мамандықты меңгеру. Білім алып кәсіп иесі болу үшін іскерлік қажет. Іскерлік – оқу, білім, кәсіп, тәжірибе, ізденушілік, өзіндік жұмыс, іс-шаралар, дағдыдан туындайды. Іскер болу үшін іс-әрекетті меңгеру қажет. Іс-әрекет әрекеттен, операция, қимыл-қозғалыстан тұрады. Барлық үрдіс байланыса орындалғаннан соң нәтиже көрсеткіші пайда болады. Әрбір педагогтің инновациялық іс-әрекетін қалыптастырудың педагогикалық шарттары: инновация туралы білімі; инновацияны жан-жақты меңгеру; инновациялық іс-әрекет диагностикасын меңгеру; инновацияны тәжірибеге ендіру жұмыстары; инновацияны практикада дұрыс қолдану. Әрбір білім беру ордаларында бүгінгі таңда белең алып отырған кемшіліктері баршылық, атап айтатын болсақ: білім сапасының төмендігі; білім саласына мемлекет тарапынан реформалар жүргізілгенімен оқудың нәтижесінің болмауы; құжаттар көптеп шығарылғанымен мардымсыздығы; білім алушылардың өздігінен білім алу дағдысының болмауы; білім алушылар мен оқытушылардың бірлескен шығармашылық еңбектерінің болмауы. Бұл тығырықтан шығудың бірден-бір жолы оқу-тәрбие процесінде инновациялық әдіс-тәсілдерін енгізу, әрбір білім алушылардың білімге деген қызығушылықтарын, талпынысын арттырып, өз бетімен ізденуге, шығармашылық еңбек етуге жол ашу. Инновациялық процестің негізі – жаңалықтарды қалыптастырып жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады. Білім сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технологияларды оқып, үйреніп, сараптай келе, мынадай тұжырым жасауға болады:

- білім алушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже оқытушының кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты;

- жаңа инновациялық технологияларды енгізу жүйелі әрі мақсатты түрде жүргізілгенде ғана жетістікке жетуге болады;

- жаңа инновациялық оқыту технологияларын енгізу барысында әрбір оқу орнының материалдық-техникалық базасының бүгінгі талапқа сай еместігі, әрі жетіспеуі, кадрлық әлеуметтің төмендігі көп кедергі жасайды. Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты - оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу – әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады. Біздің ойымызша, оқу орындарында инновациялық басқару жүйесін енгізіп, оны жүзеге асыру міндет.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:

- әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу;
- білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу;
- өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту;
- аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

Қолданылған әдебиеттер

1. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2006.
2. Қабдықайыров Қ. Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А., 2004
3. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. – //Қазақстан мектебі, №4, 2008
4. Нағымжанова Қ. Инновациялық технологияның құрылымы. – А.:Өркен, 2007
5. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008.

ДУАЛЬДЫҚ ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІНДЕ ТЕОРИЯНЫ ӨНДІРІСПЕН ҰШТАСТЫРА ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ.

ЕРҒАЗИЕВА АЙГҮЛ АЛПЫСБАЙҚЫЗЫ

Оңайбай Көшекөв атындағы Атырау аграрлы - техникалық колледжі

Дуалды оқыту жүйесі дегеніміз - теорияны өндіріспен ұштастыра оқыту технологиясы болып табылады. Ол алғаш Германияда пайда болып, негізі қаланды. Дуалды оқыту жүйесінің кәсіби мамандар даярлауда тиімділігі мен нәтижелілігі зор екендігі тәжірибеде дәлелденген. Дуалды оқыту жүйесі қазіргі дүние жүзілік тәжірибеде бар дүние. Оның жарқын мысалдарының бірі - Германиядағы кәсіптік-техникалық білім берудегі даярлаудың дуалдық жүйесі. Мұнда оқушылар уақытының үштен екі бөлігінде еңбек ете жүріп өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды. Ал біздің елде алпыста қырық пайыз, алпыс пайыз мекемеде, 40 пайыз оқу орнында теориялық оқиды. Арнайы өндіріспен 3жақты келісімшарт жасалып, тәлімгер тағайындалады.

Дуалды оқыту жүйесінің негізгі мақсаты – техникалық – кәсіптік оқу орындарының жұмыс беруші жеке сектордағы өндіріс, шаруашылық мекемелерімен серіктестік ретінде бірлесе отырып, нарық заманында бәсекелестікке төтеп бере алатын, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын жұмысшы мамандар даярлау.

Оқу орны мен өндірісте қатар оқыту болып табылады. Бұл кәсіптік – техникалық білім берудегі басты мәселе оқу орынындағы теориямен заманауи өндіріс тәжірибе арасындағы алшақтықты жоюға мүмкіндік береді.

Қазіргі кезде әлемде оқытудың дуалды жүйесі-техникалық және кәсіптік мамандар даярлаудың ең тиімді жолдарының бірі болып табылады. Нақты өндіріс жағдайларына

бейімделген, жұмыс орнында дағды мен білімді тікелей игеруге бағытталған, практикалық сағаттардың оқыту бағдарламасына барынша үйлесіммен біріктірілетін білікті мамандарды дайындау қазіргі кезде білім берудің дуалды жүйесі деген атпен белгілі. Бүгінгі күннің болмысы кәсіби білім жүйесі алдында еңбек нарығында бәсекеге қабілетті білікті мамандар даярлау, өз мамандықтарын жетік меңгерген, өз мамандығы бойынша тиімді жұмыс жасауға қабілетті, тұрақты кәсіби өсуге дайын, әлеуметтік және оңтайлы кадрларды даярлауды талап етеді. Осыған байланысты қойылған басты міндет - мемлекеттік құрылымдардың күшін біріктіру, жұмыс берушілер мен оқу орындарын облыстық кәсіпорындар мен өнеркәсіптерді білікті мамандармен қамтамасыз ету мәселесінде жұмылдыру.

Дуальдық оқыту жүйесінде теорияны өндіріспен ұштастыру техникалық және қызмет көрсету еңбегінің кадрларын даярлау елдің тұрақты экономикалық дамуын қамтамасыз ететін орта буынды кәсіби мамандар даярлау үшін негізін қалайды. Еліміздің индустриялық-инновациялық даму міндеттері ауқымының жедел қарқынымен өсуіне байланысты техникалық және қызмет көрсету еңбегінің кадрларын даярлауда сапалы ұмтылыстың қажеттілігі туындап отыр. Осыған байланысты елімізде заман талабына сай білімді, озық технологияларды жетік меңгерген, кәсіби білікті жұмысшы мамандар даярлауда техникалық және кәсіптік білім беретін оқу орындарында үлкен міндеттер талаптар жүктеліп отырғаны белгілі.

Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары индустриялық-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыруда ерекше рөл атқарады. Қазіргі таңда кәсіптік салада жан-жақты білімді, білікті, бәсекеге қабілетті маман даярлау олардың әлеуметтік, кәсіптік, өзіндік жұмыс жасай алу қабілеттерін дамытумен белгіленеді. Қазіргі кезде оқытудың тиімді жобасы дуалды жүйесі кәсіптік техникалық колледждерде жұмысшы кадрлар даярлаудың ең тиімді жолдары. Дуалды оқыту кәсіптік техникалық оқу орны мен өндірісте бірге оқыту. Бұның ерекшелігі – еңбек нарығына қажетті жас мамандарды даярлауға кәсіптік техникалық колледждер ғана емес, сонымен қатар жұмыс беруші, өндірістік мекемелердің де жауапкершілігі артады. Қазіргі кезде еңбек нарығында білікті мамандар тапшы. Қалыптасқан жағдайда білім беруді ұйымдастыру, яғни жас маманның өндірістік машықтандырудан толық кәсіпті игеруіне жағдай жасау керек.

Бұл мақсатқа жетудің жолы негізгі сапалы білім беріп, дұрыс жолға бағыттаушы, білімгерлердің кәсіби жетілуі үшін қажетті жағдайларды жасаушы-өз мамандығын жетік білетін кәсіби дағдылары педогогикалық дарыны бар жаңашылдыққа ұмытылатын өзіне сын көзбен қарай алатын оқытушылар мен өндірістік оқыту шеберлері қажет. Білімді үйреніп басқаларға үйрету-халыққа сапалы қызмет көрсетудің тетігі тәжірбиелі, білімді мамандардың қолында. Теориялық біліммен қатар, өндірістік машықтану кезінде білікті мамандар дайындау мәселесін шешуге бағдарланған құрылымдармен, сондай-ақ кәсіптік техникалық колледж білім беру мекемелерімен сұранысқа ие болатын білім беру жүйесін енгізу жан-жақты талқылануы қажет. Әлемдік тәжірбиеге қарағанда, білім берудің дуалды жүйесі мамандықты толықтай игеруіне ықпал етіп, еңбек өнімділігі артады және жұмыссыздық азаяды. Дуалды білім беруде әлеуметтік серіктестермен тығыз байланыста болу керек.

Еңбек нарығы жағдайларына байланысты кәсіпорындармен әлеуметтік серіктестік мекемелермен келісе отырып, өндірістік машықтандыруды жүзеге асыру бойынша бірігіп дуалды оқытуда мамандар дайындауда – әдістемелік мәселелер бойынша келісім шарт міндеттерін жасау.

Студенттердің қызығушылығы мен мекемелердің сұранысына қарай жұмысқа деген ынтасын ептілігі мен ұқыптылығын арттыру. Дуалды жүйе бойынша оқытылатын тұлғаның қажетті біліктілік пен еңбек дағдыларына, кәсіби білімге ие болса еңбек нарығында сұранысы жоғары. Сонымен бірге оқу орныны болсын мекемелерде де осы мамандыққа деген сұраныс көбейіп, халықтың жұмыссыздығы кемиді. Бұл біздің кәсіптік техникалық колледждердің білім беру мекемелерінің бәсекелесуге қабілеттілігін жоғары болады. Өндіріс орындарының сұранысы негізінде кәсіби деңгейі жоғары көп салалы маман даярлауда колледж қосымша жұмысшы мамандықтарды оқытуды қажет етеді.

Білім берудің дуалды жүйесі белгілі бір кәсіп бойынша жастарға білім беру оқу орны мен кәсіпорын арқылы балашақ маман күзiреттiлiгiн қалыптастыру жүйесі болып түсiндiрiледi, яғни екi мекеме бiлiм беруге қатысады.Бұл үшiн студенттiң оқу орны мен мамандығына сай кәсіпорын арасында байланыс орнатылуы ләзiм.Ең алдымен, лицейлер мен колледждердiң материалдық-техникалық базасы жаңартылуы қажет.Ал екiншi бағыты – әлеуметтiк әрiптестiктi дамытуды көздейдi.Үшiншi өзектi мәселе, бәсекеге қабiлеттi маман дайындау үшiн оқыту жүйесiне инновациялық технологиялар енгiзiледi.Бiр жақтан бұл кәсіптiк мектеп, ал басқа жақтан - оқытатын кәсіпорын.Екi мекеме бiр-бiрiне қатысты тәуелсiз әрiптестер болып табылады.Дуалдық жүйе шеңберiнде кәсіби бiлiм негiзiнен оқу мекемесiнде емес, кәсіпорындарда жүрiп отыр. Оқу уақытының 70-80 пайызы өндiрiсте өтедi. Елiмiздегi кәсіби-техникалық және жоғары бiлiм беру жүйесi ең бiрiншi кезекте ұлттық экономиканың мамандарға деген қазiргi және келешектегi сұранысын барынша өтеуге бағдар ұстауы керек. Өйткенi, экономиканың қарқынды дамуымен кәсіби-техникалық маман иелерiне сұраныс та күн санап артуда. Соған орай,теориядан гөрi тәжiрибеге басымдық берiлетiн дуальдық жүйенi енгiзу халықты жұмыспен қамту проблемасын шешудiң бiрден-бiр тиiмдi жолы екендiгi анық. Дуалды жүйемен оқытудың жетiстiгi өте көп.

Бiрiншiден, бiтiрушi түлектердiң жұмысқа орналасу көрсеткiшi жоғары болады, себебi оқу барысында өндiрiспен тығыз байланыста болған оқушы жұмыс берушiнiң барлық талаптарын игерiп, меңгерген жұмысшы маман болады.

Екiншiден, жақсы, бiлiмдi, болашақ жұмысшымамандар психологиялық жағынан жаңа ортаға бейiмделген дайын маман болып шығады.Өндiрiсте өздiгiнен шешiм қабылдай алады. Теория мен тәжiрибенi меңгерiп, бекiтiлген жұмысқа деген жауапкершiлiк сезiмi жоғарылайды.Өндiрiсте болғандықтан ұжыммен жұмыс жүргiзедi және өндiрiстегi жұмыстарға бейiмделедi. Үшiншiден «тәжiрибеден теорияға» принципiмен жұмыс жүредi, оқушы теориялық, яғни текстпен айтудан гөрi, өндiрiстегi жағдаяттарға сәйкес жұмыс жүргiзедi.Теориядағы қиындық келетiн терминдер мен есептердi тәжiрибе жүзiнде шешедi.

Төртiншiден, жұмыс берушiнiң оқушыға берген бағасы дайындалған маманның бiлiктiлiгiмен байқалады. Алғашқы күннен бастап ұзақ өндiрiсте жұмысшы болған оқушы, өзiнiң бiлiм мен ынтасын көрсетедi.

Бесiншiден, оқытушы тек қана теорияны ғана меңгермей, өндiрiстегi соңғы жаңалықтарды бiлiп, заманауи талаптарды меңгередi.

Алтыншы, бюджеттiк шығын азаяды, себебi оқуға кеткен шығынның бiраз бөлiгi өндiрiсте болғандықтан оқушы күнделiктi көрiп, игередi.

Оқытудың тиiмдi жобасы дуальды оқыту жүйесi кәсіптiк техникалық колледждерде жұмысшы кадрлар даярлаудың ең тиiмдi жолдары. Теориялық бiлiммен қатар,өндiрiстiк практика кезiнде бiлiктi мамандар дайындау мәселесiн шешуше бағдарланған құрылымдармен, сондай-ақ кәсіптiк техникалық колледждерде сұранысқа ие болатын бiлiм беру жүйесiн енгiз жан-жақты талқылануы қажет. Мұндағы оқу процесiнiң ерекшелiгi 40% теория мен 60% өндiрiстiк практика болса, онда бiлiмгерлер өндiрiсте көп уақытын тиiмдi пайдаланып, мамандықты жан-жақты меңгеруге жағдайы болады. Осының нәтижесiнде бiлiмгерлердiң жұмысқа жауапкершiлiкпен қарап, қызығушылығы мен өзiне деген сенiмдiлiгi артады. Қазiргi кезеңде кәсіптiк техникалық колледждерде заманымызға сай жаңару үстiнде.Мұның барлығы кәсіптiк бiлiм беруде оқытудың заманауи бағдарламалары мен оқыту әдiстемелерiн жаңғырту игеру және пайдалануда басқару қызметiнiң маңыздылығына көз жеткiзе түседi.Дуалды оқытудың артықшылығы ең алдымен жас мамандардың жұмысқа орналасуының жоғарғы пайызын көрсетедi.Өйткенi олар жұмыс берушiнiң талаптарына толығымен жауап бередi.Дуалды бiлiм беру процесi ең алдымен жеке тұлғаға бағытталып, бiлiмгердiң шығармашылық iскерлiк сапаларын, коммуникативтiлiгiн, жұмысқа бейiмдiлiгiн, рухани-адамгершiлiк мәдениетiн және болашақ мамандардың сауаттылығын қалыптастырады.Дуалды бiлiм беру жүйесi оқу үрдiсiнде кәсіптiк техникалық колледждер базасында қалыптасып, жұмысшы мамандарды өндiрiске бейiмдеу қажет.

Біздің еліміздің дәл қазіргі жағдайында әрбір отбасы, әрбір мектеп бітіруші жұмысшы немесе кәсіптік маман иесі болу, бүгінгі күні дұрыс шешім болатындығын түсінуі қажет.

Бұл орайда кәсіптік бағдар беру мен дуалды жүйеде оқыту өз мәнінде жұмыс істеуі керек.

Пайдаланған әдебиеттер:

- Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың жылдарға арналған бағдарламасы Қазақстан республикасының « Білім туралы » Заңы
- «Дуалды оқыту жүйесі : кәсіби біліктілікті арттырудың жаңа мүмкіндігі »
- «ТЖКБ жүйесіне халықаралық тәжірибелерге негізделген оқытудың дуалды жүйесін енгізу перспективасы»
- Дуалдық оқыту жүйесін енгізу — заман талабы: 26 желтоқсан 2014, 08:22 - жаңалықтар Alashainasy.kz - https://alashainasy.kz/ustazdar_ustahanasy/dualdyik-okyitu-juyesn-engzu-zaman-talabyi-59843/
- КР-ның Билим және ғылым министринин 2016ж.21кантардагы 50 бұйрыгы.

МАШИНА ЖАСАУДАҒЫ КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН ЖҮЙЕЛЕР

М.А.Кариева

«О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК

Соңғы жылдары мемлекетіміздің білім беру үдерісіне жаңалықтар еніп жатқаны барлығына мәлім. XXI ғасыр — озық технологиялар ғасыры. Сондықтан білім беру жүйесінде жаңа технологияларды тиімді пайдалану заман талабы.

Машина жасауды жобалауды автоматтандыру жүйесі – механикалық құрылғыларды компьютердің көмегімен жобалау. Олар автомобиль өнеркәсібінде, кеме жасауда, аэроғарыш өнеркәсібінде, өндіру, тасымалдау, сақтау және қайта өңдеу үшін мұнай-газ жабдықтарын жасау кезінде, тұтыну тауарларын өндіру кезінде және т.б. қолданылады. Құрылымдық элементтерге, беттік және көлемдік модельдеу технологияларына негізделген параметрлік дизайнды қолдана отырып, бөлшектер мен құрастыруларды (механизмдерді) әзірлеуді қамтиды.

Бүгінгі таңда машина жасау үшін барлық қолданыстағы компьютерлік жобалау бағдарламалық қамтамасыз ету функционалдық толықтығы бойынша жіктеледі. Осы негізде ол шартты түрде үш деңгейге бөлінеді. Төменгі деңгейге (жеңіл АЖЖ) сызбалар мен техникалық шарттар, технологиялық карталар және мәлімдемелер түріндегі 2D модельдерін жүзеге асыратын техникалық құжаттаманы әзірлеу мен жүргізуді автоматтандыру бағдарламалары кіреді. Мысалы: AutoCAD LT (AutoDesk), T-Flex CAD 2D (Топ Системы), КОМПАС-График (Аскон), CADMECH (Интермех) және т.б.

Орташа (орташа АЖЖ) - тұтас модельдеу әдісімен салыстырмалы түрде қарапайым өнімнің үш өлшемді параметрлік модельдерін жасауға, бөлшектер мен құрылымдарды тексеру есептеулерін жүргізуге мүмкіндік беретін бағдарламалық жасақтама кешені. Бұл бағдарламалық жасақтама кешендеріне мыналар жатады: Solid Works (SolidWorks Corp., США), AutoCAD Inventor (AutoDesk, США), Autodesk Mechanical Desktop (AutoDesk, США), Solid Edge (Siemens PLM Software, Германия), T-FLEX CAD/CAM/CAE/CAPP/PDM (жоғарғы жүйе, Ресей), КОМПАС-3D (Аскон, Ресей) және т. б. Бұл АЖЖ жеке пайдалану санатына жатады.

Ұжымдық пайдаланудағы жобалаудың және өндірудің бағдарламалық жүйелері жоғарғы деңгейде (ауыр АЖЖ) орналасқан. Бүгінгі таңда ауыр жүйелердің үшеуі ғана бар, бұл жетекші корпорациялардың кішігірім фирмаларды біріктіруі мен иемденуінің нәтижесі болды:

- CATIA (Dassault Systemes, Франция);
- UNIGRAPHICS NX (Siemens PLM Software, Германия),

- Pro/ENGINEER (PTC, АҚШ).

Жоғарғы деңгейде орналасқан компаниялар келесі қажетті функцияларды орындайды:

- Оларда кіріс компоненттерінің санына ешқандай шектеулер жоқ, яғни құрастыру ерікті түрде үлкен болуы мүмкін.

- Бір жобада ұжымдық жұмыс істеу мүмкіндігіне ие.

- Оларға әмбебап жобалау құралдарына қарағанда нақты салалардың тар мәселелерін толық шешетін көп функциялы және мамандандырылған модульдер (қосымшалар) кіреді (әдетте, бұл өздерінің әзірлемелері, ал «орта таптың» өкілдері үшінші тарап қосымшаларын кеңінен пайдаланады).

- Оларда кәсіпорындарда қолданылатын бағдарламалық құралдармен интеграциялауға арналған құралдардың үлкен жиынтығы бар.

- Сонымен қатар, жоғары деңгейлі жүйелерде маңызды техникалық құжат айналымы функциялары бар қуатты PDM жүйесі бар (тек электрондық мұрағат функцияларының болуы hi-end класын шешуге талап қою үшін жеткіліксіз).

- Ал беттік модельдеу жүйесі жоғары деңгейлі PLM шешімінің қажетті атрибуттарының тізімін жабады, өйткені қатты модельдеу арқылы көптеген тапсырмаларды орындау әрқашан мүмкін бола бермейді (бұл әсіресе автомобиль, аэроғарыш және кеме жасау салаларына қатысты).

Соңғы жылдары, әсіресе аддитивті өндіріс технологияларының пайда болуымен машина жасау үшін АЖЖ техникалық білімнің ең қарқынды дамып келе жатқан салаларының біріне айналды. Сонымен қатар, орта деңгейдегі жүйелер белсенді түрде жетілдірілуде, жоғары деңгейдегі АЖЖ-ға жақындауда. CAD жүйесін игеру-бұл машина жасау мен аспап жасау үшін кез-келген АЖЖ-мен танысудың алғашқы қадамы.

2008 жылы Dassault Systemes (DS) (Париж, Франция) PLM v6 өнімінің өмірлік циклін басқару платформасының жаңа нұсқасын шығарды, ол PLM 2.0 тұжырымдамасын жүзеге асырады, CATIA дизайнын автоматтандыру, ENOVIA инженерлік деректерін басқару, SIMULIA инженерлік есептеулері, DELMIA өндірісін дайындау және 3DVIA шынайы үш өлшемді визуализация жүйелерін біріктіреді.

PLM Express пакеті шағын бизнеске арналған. Мұндай шешім CATIA V5 және V6 платформаларына арналған. Толық платформаға қарағанда оны енгізу оңайырақ және оның мақсаты дайын параметрлері бар алдын ала конфигурацияланған шешім арқылы тұтынушының қажеттіліктерінің 80-90% жабу болып табылады. Шығарылғаннан кейінгі үш жыл ішінде CATIA сатылымының шамамен 90% дәл осы нұсқада болды. Dassault systemes шешімдер портфолиосында мыналар бар:

- Виртуалды өнімді жобалау үшін CATIA
- 3D дизайнына арналған SolidWorks
- Виртуалды өндіріске арналған DELMIA
- Виртуалды тестілеу үшін SIMULIA
- IMOVIA бизнес-процестер мен өнімдердің өмірлік циклін өзара әрекеттесуге және бірлесіп басқаруға арналған,
- виртуалды тәжірибе жасау үшін 3DVIA.

SolidWorks АЖЖ-гибридті параметрлік модельдеудің озық технологияларына, SWR-PDM/Workflow интеграцияланған электрондық құжат айналымы құралдарына және мамандандырылған модульдердің кең ауқымына негізделген қуатты дизайн құралы. SolidWorks әзірлеушісі-SolidWorks Corp. (АҚШ), Dassault systemes холдингінің тәуелсіз бөлімшесі (Франция). Әзірлеушілер SolidWorks негізін қалаған тұжырымдамалық идеялар және жоғары өнімділік пен сенімділік, интуитивті интерфейс, SolidWorks-ті отандық өнеркәсіп кәсіпорындарында енгізудің сәттілігін анықтайды.

Solid Edge - бөлік үлгілерін жобалауға, ассоциативті байланыстарды сақтай отырып жинақтарды жасауға және жасалған үлгілер негізінде сызба құжаттамасын шығаруға арналған орта деңгейлі 3D қатты күйдегі CAD жүйесі. Unigraphics жоғары деңгейлі жүйесімен және жобаларды басқару жүйесімен біріктірілген.

Autodesk (Сан-Рафаэль, Калифорния, АҚШ) компаниясы АЖЖ нарығының көшбасшыларының бірі болып табылады. AutoCAD әлемде 2D құжаттамасын әзірлеу үшін іс жүзінде стандарт ретінде танылған. Сонымен қатар, бұл жерде AutoCAD платформасында, атап айтқанда Autodesk Mechanical Desktop және Autodesk Inventor-да жасалған нарық үшін қымбатырақ өнімдерді сатып алу бойынша мәмілелер санының ұлғаюынан туындаған жалпы арақатынастағы жеке AutoCAD сатылымдарының үлесінің үздіксіз төмендеуі де өз үлесін қосады. AutoCAD Inventor Professional Suite 2011-күрделі машина жасау өнімдерін әзірлейтін ұйымдарға арналған үш өлшемді қатты күйдегі дизайн жүйесі.

AutoCAD Inventor Professional Suite 2011 бағдарламасын пайдалана отырып, сіз пластмасса бұйымдарын өндіруге арналған қалыптарды жобалай аласыз, электр компоненттері немесе құбырлары бар күрделі инженерлік өнімдердің динамикасы мен беріктігін зерттей аласыз. Мұның бәрі AutoCAD Inventor Professional Suite бір дизайн ортасында мүмкін - бұл кешен келесі бағдарламалық жүйелердің барлық компоненттері мен функционалдығын қамтиды:

- AutoCAD Inventor Suite 2011 - 2D және 3D модельдеуге, сондай-ақ техникалық құжаттаманы дайындауға арналған;
- AutoCAD Inventor Simulation Suite 2011-беріктікті талдау және динамиканы модельдеу үшін;
- AutoCAD Inventor Routed Systems Suite 2011-кабельдік жүйелер мен құбырларды жобалауға арналған;
- AutoCAD Inventor Tooling Suite 2011-Пластмасса бұйымдарын жасауға арналған қалыптарды жобалау және талдау үшін.

Additive manufacturing, немесе AF-технологиялары (AF - Additive Fabrication дегеннен) — әлемдік тәжірибеде өнеркәсіпте 3D басып шығаруды қолдануды білдіретін термин, ол қосу арқылы өнімді өндіруді білдіреді. Аддитивті өндірістің мәні күрделі пішіннің бір бөлігін жасаудың бұл әдісімен қосу болып табылады, материалды дәйекті түрде, әдетте, қабат-қабатпен қолданған кезде, ол қажетінше тұтынылады. 3D принтерінің бағдарламалық құралы 3D компьютер үлгісін бірдей қалыңдықтағы қабаттарға бөледі, содан кейін принтер модель материалының бір қабатын екіншісінен кейін дәйекті қолдану арқылы прототипті жасайды.

Шығын материалдары пластик, бетон, гипс, ағаш талшығы, поликарбонат, металл, тіпті тірі жасушалар мен шоколад болуы мүмкін. Қолданудың екі әдісі бар: сия бүріккіш және лазерлік. Сия бүріккіш әдіске балқытылған тұндыру модельдеу және Polyjet сияқты технологиялар кіреді, ал лазерлік әдіске қабатталған нысанды өндіру, таңдамалы лазерлік балқыту, таңдамалы лазерлік агломерация, металды лазермен тұндыру және лазерлік стереолитография кіреді.

AF технологияларының дәстүрлі технологияларға қарағанда көптеген артықшылықтары бар. Инновациялық AF «бөлшектен бөлшекке», қалыңдығы әртүрлі материал қасиеттері бар бөлшекті өсіруге мүмкіндік береді; құю немесе механикалық өңдеу арқылы алынбайтын торлы құрылымдар. Бионикалық принциптерді пайдалана отырып, мысалы, қуыс сүйек эндопротезін жобалауға және жасауға болады. AF маңызды артықшылықтарының бірі сандық үлгілерді әлемнің кез келген нүктесіне және кез келген масштабта жергілікті өндіріс үшін ең қысқа мерзімде ұйымдарға лезде тасымалдау мүмкіндігі болып табылады. AF көмегімен шикізатты үнемдеу 75 пайызға дейін жетуі мүмкін! Өйткені, технологиялық процесс «мен тасты алып, одан артығын кесіп аламын» (Микеланджело) қағидасы бойынша емес, керісінше: «Мен артық ештеңе алмаймын» және оны табиғатқа сәйкес өсіреді.

Машина жасаудың әртүрлі салаларында аддитивті технологияларды қолдану мыналарды қамтамасыз етеді:

- механикалық өңдеу машиналары мен қымбат жабдықтарды қолданбай күрделі профильді және бірегей бөлшектерді өндіру;
- Шағын сериялар мен эксклюзивті опцияларды өндірудің табыстылығын арттыру;

- бөлшектерді дайындау кезінде «адам» факторының әсерін жою: тетіктің құрылысы толық автоматты режимде жүзеге асырылады;
- қабырғалардың, элементтердің қалыңдығын азайту арқылы бөлшектердің салмағын азайту, бал және басқа құрылымдарды жасау (бионикалық дизайн деп аталады);
- бір технологиялық циклде күрделі, біріктірілген бөлшектерді құру мүмкіндігі;
- бөлшектерде құйма ақауларының және кернеулердің болмауы;
- жасалған өнімнің физикалық-механикалық қасиеттерін бақылау.

"Тандамалы лазерлік агломерация" әдісі (SLS немесе selective Laser Sintering) ішінара балқыту үшін жоғары қуатты лазерлік эмитенттерді (әдетте Көмірқышқыл газы) немесе "агломерация", шығын материалын тұтастай пайдалану болып табылады. Қолданар алдында шығын материалы шар диірмендерінің көмегімен ұнтақ консистенциясына дейін ұнтақталады. Бөлшектердің минималды мөлшері екі микронға жетуі мүмкін.

Материал ретінде әртүрлі полимерлер, балку температурасы жоғары металдар мен металл қорытпалары пайдаланылуы мүмкін. Стандартты экструзиялық басып шығарудан (FDM) айырмашылығы, технология біртекті материалды байланыстырғыш қоспаларсыз күйдіруге мүмкіндік береді. Осылайша, басып шығарғаннан кейін дайын үлгілерді термиялық өңдеудің, шын мәнінде, агломерациялаудың қажеті жоқ, ал модельдердің өзі құйылған үлгілерге жақындаған жоғары беріктікке ие. Тұтқыр материалдарды қолданбай металл үлгілерін жасаудың бұл әдісі «металдарды тікелей лазерлік агломерациялау» деп аталады.

Машина жасау технологиясы дәстүрлі түрде ғылымның ең прогрессивті жетістіктерін пайдаланады. Сондықтан машина жасауда автоматтандырылған жүйелерді қолдану жаңа құбылыс емес. Кеңес дәуірінің өзінде бұл өндірісте бағдарламалық сандық басқарумен жабдықталған машиналар, әртүрлі роботтар қолданылды, көптеген учаскелер мен цехтар толық немесе жартылай автоматтандырылды. Бүгінгі таңда машина жасауда өндірісте «ақылды» машиналарды, яғни «интеллектуалды» машиналарды пайдалану мәселесі бұрынғыдан да өткір. Машина жасау үшін заманауи компьютерлік технологиямен басқарылатын осындай «ақылды» машиналарды жасау бүгінде қарқынды жүріп жатыр. Мұндай машиналарды пайдалану өнімділікті айтарлықтай арттырады, сонымен бірге «адам» деп аталатын фактормен байланысты шығындарды азайтады.

Машина жасауда ақпараттық технологиялар инфрақұрылымын дамыту ең алдымен кәсіпорынның зияткерлік капиталын арттыруға бағытталатын болады. Автоматтандыруды қолдану болашақта кәсіпорынның барлық мамандарының қызметін ретке келтіруге мүмкіндік береді, тұтынушылар мен өндірушілер арасындағы қарым-қатынасты жеңілдетеді және өнім сапасын бақылаудың тиімді жүйесін құрудың тиімді негізі болады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Норенков И. П. Основы автоматизированного проектирования: Учеб. для вузов. 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2002. — 336 б.
2. Норенков И. П. Основы автоматизированного проектирования: учеб. для вузов. — 4-е изд., перераб. и доп.. — М.: Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2009. — 430 б.
3. Большаков В.П., Бочков А.Л., Лячек Ю.Т., Твердотельное моделирование деталей в САД системах: AutoCAD, КОМПАС-3D, SolidWorks, Inventor, Creo. —СПб,: Питер, 2015. – 480 б.

ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ – БАСТЫ МІНДЕТ

Сқақова Ақмарал Дайрабекқызы
О.Көшеков атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжінің
құқық негіздері пәні оқытушысы

Жастар - туған мемлекетімізді баянды етуге, қуатын арттыруға, оның игілігіне қызмет етуге парыздар. Ол үшін әрбір жас еліміздің тұтастығын, жеріміздің бүтіндігін, халқымыздың жарастығын аман сақтай білу қаншалықты үлкен тарихи жауапкершілік екенін жан-жақты сезіну керек.

Бүгінгі таңда қоғамның алдында тұрған басты міндеттердің бірі - балалар мен жасөспірімдер арасындағы құқық бұзушылықтың алдын-алу, кәметке толмағандар арасындағы қылмыстың өсуіне жол бермеу. Бұл мәселе қазіргі таңда көкейтесті мәселелердің біріне айналып отыр. Бүгінде өрімдей жастардың қылмыс жасауы көз үйренген көрініске айналып, елді елең қылып отыр. Тәртібі қиын бала есейген сайын қылмыстың ауыр түрлерін жасауға бейімі арта беретінін ескерсек, бұл аса өткір мәселе екенін мойындауға мәжбүрміз.

Құқықтық мәселелерді сөз ету, оны тыңдаушысына жеткізіп бере білу аса қиын өнер. Жасөспірімдердің арасындағы құқықбұзушылықтың алдын алу және оны болдырмау жұмыстарының негізінде тек қана білімді болумен шектеліп қоймай, сонымен бірге тәжірибелі, көпті көрген, адамдардың жүрегіне барар кілтті таба білер тәрбиеші болу да маңызды болып табылады. «Тәртіпке бас иген адам құл болмайды, тәртіпсіз ел болмайды» деп Б.Момышұлы айтқандай, еңбек тәртібін сақтап, заңды құрметтеп, тыныш жүрсе, одан ешкім де ұтылмайды.

Қылмыстың алдын алудың бірден-бір жолы – оқушылардың мектептен тыс уақытта қосымша біліммен қамтылуын дұрыс ұйымдастыру.

Жалпы, құқық тәртібін бұзуға бейім балалар қайдан шығады? Жасыратыны жоқ, қоғамдық тәртіпті бұзған, қылмыс жасаған, сөйтіп ішкі істер бөлімдерінде есепте тұрған балалардың басым бөлігі жайсыз отбасылардан шығады. Ал енді бір тобы кейбір ата-аналардың бала тағдырына алаңдамауынан, оларды өз беттерінше қалдырып, мектептен тыс уақыттарында немен айналысып жүргендерін қадағаламауынан пайда болады. Осыған байланысты жас ұрпаққа құқықтық тәрбие беру – жан-жақты тәрбиенің маңызды бір саласындағы жасөспірімдердің құқықтық тәрбиесі болып табылады.

«Ел болам десең, бесігіңді түзе» деп айтқандай, әрбір ата-ана өз баласының тәртібі мен тәрбиесіне аса мән беріп, бос уақытта немен айналысатынына қатаң бақылау жасалып отырса, жасөспірімдер арасында болатын құқықбұзушылық пен қылмыстың болмауына көп септігін тигізер бірден бір себеп болатын еді. Нақты айтсақ, құқықтық білім беру арқылы жасөспірім құқықтың не екенің ұғынады және оның санасы қалыптасып, дамиды. Құқықты ұғынумен қоса, тұлғаны заңды құрметтеуге, қорғауға, орындауға дағдыландыру мен заңның әділдігіне сендіру - құқықтық сананың негізгі белгілері болып табылады. Аталған белгілер оқушыларды құқықтық тәрбиелеу - отбасынан және мектеп табалдырығынан бастап жүзеге асады. Осы мақсатта мектепте құқықтық кеңесте қарастырылатын ата – аналар жиналыстары, дәрістер, заң қызметкерлерінің қатысуымен кездесулер, ұстаздар тәжірибесімен ой бөлісулер, пікірталастар мен дөңгелек үстелдер сияқты ата – аналармен тығыз байланыстағы жұмыс жолдары жоспарға сәйкес өткізілу керек.

Мемлекетіміздің ата Заңның 1-бабында Қазақстан Республикасы өзіндемемократиялық, құқықтық жәнеәлеуметтік мемлекет ретінде орнықтырылды. «Оның басты қазынасы-адам және адамның өмірі,құқықтары мен бостандықтары» деген қастерлі сөзді кіргізген.

Бүгінгі құқықтық мемлекет құрамыз деген заманда әрбір адам өз құқықтарын жете біліп,жалпы заң білімі саласынан мағлұмат алғаны дұрыс. Заңды аттамай, тура жолмен

жүріп, еліне адал қызмет еткен азамат қана мұратына жетеді. Сондықтан заңды білу – заман талабы.

Жыл сайын жаз маусымы басталып, оқушылар, студенттер демалысқа шыққанда жасөспірімдердің тәртібін қадағалайтын құқық қорғау органдарының жұмысы екі есе көбейеді.

Қазақстанда заң бойынша кәмелетке толмаған жасөспірімдерге түнгі сағат 22.00 – ден кейін компьютерлік клубта отыруға және 23.00-ден кейін көшеде ата-анасыз жүруге тыйым салынған.

Оқушылар демалысқа шығып, мектеп сабағы мен үй тапсырмасынан қолдары босағанда, жоғарыда айтылған ережелерді барлығы бірдей сақтай бермейді. Әсіресе, жасөспірімдердің қолымен жасалған қылмыстар мен құқық бұзушылықтар жаз мезгілінде көп тіркеледі. Тәртіп сақшылары қанша жерден жұмыс істеп жатырмыз десе де, жасөспірімдер арасындағы қылмысты азайту мәселесі күн тәртібінен түспей тұр.

Жалпы құқық тәртібін бұзуға бейім балалар, қоғамдық тәртіпті бұзған, қылмыс жасап ішкі істер бөлімдерінде есепте тұрған балалардың басым бөлігі жайсыз отбасылардан шыққан. Ал, енді бір тобы кейбір ата-аналардың бала тағдырына алаңдамауынан, оларды өз беттерінше қалдырып, мектептен бос уақыттарында немен шұғылданып жүргендерін қадағаламауынан орын алады.

Сонымен қатар, әр азаматтың міндеті-заң талаптарын бұзбау, екінші жағынан өзіне жүктелген міндетін орындау. Заңның ең басты мақсаттарының бірі – қоғамдағы алуан мінезді адамдарды салауатты өмір салтына тәрбиелеу. Заңды білмеу, оны бұзу - жауапкершіліктен құтқармайтынын жас ұрпаққа үнемі түсіндіреміз.

Жасөспірімдерді патриотизмге тәрбиелеп қана қою жеткіліксіз. Ол үшін ұлттық идеологияны күшейтіп, халқымыздың ғасырлар бойы жинақтаған асыл мұрасын, дархан пейілін, ұлтжандығын қайсарлығын насихаттап көрсете білуіміз керек. Сонда ғана жоғарыда айтылғандар жүзеге асып, өз Отанын сүйетін, абыройын асқақтата алатын шын мәніндегі жанашыр жалынды жастарды тәрбиелеуге мүмкіндік туады.

Өскелең ұрпақтың дұрыс тәрбие алып, қоғамдағы құқықтарын пайдалана біліп, қатыгездіксіз өмірлерінің сақталуы жолында аянбай еңбек ету – біздің басты парыз. Сондықтан да, жаһандану үрдісі басым болып, батыстық өркениетке еніп келе жатқан қазіргі кезеңге жас жеткіншектерді жаңа заман талабына сай озық ұлттық дәстүр рухы негізінде тәрбиелеп, игі нәтижелерге жету жолында аянбай еңбек етейік.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

- ҚР Конституциясы
- ҚР әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі
- ҚР қылмыстық кодексі
- Құқық бұзушылықтың алдын алу туралы ҚР Заңы

БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ WORLDSKILLS СТАНДАРТТАРЫН ЕНГІЗУ ТӘЖІРИБЕСІ

С.С. Маратовна

«О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі» КМҚК

Негізгі сөздер: WorldSkills чемпионаты, оқу бағдарламасы, білім беру процесі.

Жаһандану мен индустрияландыру жағдайында кадр даярлауды жақсарту мемлекет саясатындағы өзекті міндеттердің бірі. Дамыған елдерде өндіріс үшін кадрлардың негізгі провайдері – техникалық және кәсіптік білім беру (ТЖКББ) жүйесі.

Еңбек нарығындағы маманның жұмыс берушінің талабына сай білім алуы, білікті болуы, технологиялық үдерістерді дереу меңгеруі, кәсіби машығы өте өзекті.

Ақпараттық технологиялар бір орында тұрмайды және күн сайын қарқынды дамып келеді. Бүкіл әлемде және Қазақстанда IT-маман сұранысқа ие мамандықтардың бірі болып табылады.

Қазақстанның қазіргі даму қарқыны білім беру жүйесінің ақпараттық стратегиясына жоғары талаптар қояды. Бүгінгі таңда интернет коммуникация құралы ретінде азаматтық қоғамды қалыптастыруда маңызды рөл атқарады, оқу орны қызметінің ашықтығы мен айқындығының көрсеткіші болып табылады [3].

ТЖКББ тиімділігін, дәрежесін және тартымдылығын арттыру – өзекті бағыттардың бірі. Елімізде индустриялы-инновациялық дамуға бағытталған жұмыстар барлық өңірді қамтып келеді. Бұл кәсіпорындарды сапалы жұмысшы маманмен қамтамасыз етуді талап етеді. Жұмысшы мамандығының беделі мен мәртебесін көтеру – өзекті мәселенің бірі. Осы себеппен еліміз 2014 жылы WorldSkills ассоциациясына 70-қатысушы мемлекет болып тіркелді. WorldSkills Kazakhstan бойынша ұлттық оператор болып «Кәсіпқор» холдингі тағайындалды.

WorldSkills – жұмысшы кәсіптерінің беделін арттыру және шеберлік дағдыларын дамыту болып табылатын халықаралық коммерциялық емес қозғалыс. WorldSkills қозғалысының негізгі миссиясы жұмысшы мамандықтарына назар аудару және жоғары кәсіби стандарттарды дамыту үшін жағдай жасау болып табылады [4].

WorldSkills – әлемнің 79 мемлекетіне таралған халықаралық қозғалыс. Негізгі мақсаты – жұмысшы мамандығын дәріптеу. Ұлттық біріншілікке жасы 18-22 аралығындағы өңірлік біріншіліктің жеңімпаздары қатыса алады. Бұл қозғалыс еліміздің жас мамандарына алған кәсіби дағдылары мен құзіреттіліктерін көрсетуге мүмкіндік береді. Еліміздегі біріншіліктер кірпіш қалау, құрғақ құрылыс пен сылақ, сырлау және декоративтік жұмыстар, плиткамен қаптау, электромонтаждау, веб-технология, желілік және жүйелік басқару, мехатроника, дәнекерлеу, шаштараз ісі, кондитерлік, мейрамхана қызметі, мектепке дейінгі тәрбие, киім дизайны және басқа кәсіптерді қамтиды.

Жаңа технологиялардың қарыштап дамуы заманында сапалы білім алу – саналы ұрпақ үшін басты мақсат болу керек. 21-ғасыр жаңа мүмкіндіктерімен, ақпараттың жылдам тарауымен, ақылды технологиялардың пайда болуымен ерекшеленеді [2].

Біліктілікті таңдау-жас ізденушілердің мектепті бітіргеннен кейінгі маңызды қадамы. Шындығында, білікті маман болу үшін жоғары оқу орнын бітірудің қажеті жоқ. Өзіңізді таңдаған мамандығыңызда іске асырудың және кәсіби білім алудың өте жылдам тәсілі-бұл колледжде қабылдау. Колледжде оқытудың тереңдетілген деңгейі білім беру бағдарламасының теориялық негіздеріне ғана емес, сонымен қатар тәжірибелік дағдыларға да қатысты. О. Көшекөв атындағы Атырау аграрлы- техникалық колледжінде білім алу жас мамандарға одан әрі кәсіби қызмет немесе жоғары білім алу үшін жеткілікті білім алуға мүмкіндік береді. Колледжде оқу тәжірибелері мен теориялық сабақтар жобалық әдіспен өткізіледі. Worldskills стандарттарына сәйкес білім алушылар критериялды бағалаумен бағаланып отыр.

1-сурет. «WorldSkills Atyrau-2021» облыстық чемпионаты

2018 жылғы 31 қазандағы № 604 «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» бұйрығына сәйкес: оқу бағдарламаларының мазмұнын әр пән, өндірістік оқыту, оның ішінде модульдерге біріктірілген пәндер бойынша 50%-ға дейін (дуальды оқыту кезінде 80%-ға дейін) және кәсіптік модуль бойынша 60%-ға дейін (дуальды оқыту кезінде 80%-ға дейін) өзгертілді [1]. Осыған сәйкес оқу жұмыс бағдарламалары Worldskills стандарттарына сай өзгертілді.

<p>«Келісімі» Қол қойған: <i>Мухамбетжанов Н. А.</i> 2023 жыл</p>	<p>«Бекітімі» Колледж директоры, т.ғ.л., профессор <i>И. И. Джигзаков</i> «18» 12. 2023 жыл</p>
---	--

**О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы – техникалық колледжінің
2023-2024 оқу жылының жұмыс оқу жоспары**

Мамандығы	07140500 Сандық техника (түрлері бойынша)
Біліктілігі:	4S07140504 Техник-электронщик
Оқыту нысаны	Күндізгі
Білім беру бағдарламасын меңгеру мерзімі	10 ай, 1 ж 10 ай, 2 ж 10 ай, 3 ж 10 ай

Көшірмесі/ Копия	Код	Басып шығару/ печать	Дайындаған/ подготовили		Келісізді/ Согласовано	
			күні	колы	күні	колы
	ОЖЖ ААТК	Бірінші	Лапинаева М.С.		А. Искаева А. Ермаева ПЦК жетекшісі	

2-сурет. Оқу жұмыс бағдарламасы

Бұл бағдарламалар модульдік-құзіреттілік тәсілге негізделген. Әр модуль нақты жұмыс пен біліктілікке сай құзіреттерді қалыптастыруға арналған. Білім ошақтарында курсты құрудағы икемділік пен мазмұнды анықтаудағы еркіндікті береді. Жұмыс берушілер тапсырысымен оқу орындары белгілі біліктілікке сай оқыту курсы модульдерін жинақтайды. Жұмыс беруші бағдарламаны әзірлеуге қатысып сараптама жасайды, тұжырымдама береді.

Бағдарламаның мақсаты ТжКОБ ұйымдарының білім беру процесіне оқыту сапасын арттыруға ықпал ететін WorldSkills (ВорлдСкилз) халықаралық қозғалыс стандарттарына негізделген инновациялық әдістемелерді енгізу бойынша педагогикалық қызметкерлердің кәсіби құзіреттілігін қалыптастыру және дамыту болып табылады.

ТжКББ «Worldskills Kazakhstan» кәсіби шеберліктің өңірлік чемпионатына құзіреттіліктер бойынша студенттерді дайындаудың жаңашыл әдістеріне, оқу жұмыс бағдарламасына сәйкес, білім алушыларға тақырыпқа байланысты жобалық жұмыстарды қолдану. Чемпионат қатысушысын моральді тұрғыда дайындау, Worldskills чемпионатында ұстанатын ережені тәжірибелік жұмысты орындауда қолданып, жасалған жобаны арнайы критерийлер арқылы бағалау ұсынылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2022 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
2. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования /Академия,2005.-272с.
3. Айтпукешев Р.М., Кусаинов Г.М. Оценивание результатов обучения: методическое пособие/Центр педагогического мастерства – Астана, 2014
4. <https://worldskills.kz/> сайты

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Шекртова Гульмира Алтаевна, Ө.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі, Атырау қаласы

Технология – студент пен ұстазға бірдей қолайлы жағдай тудырушы, оқу процесін ұйымдастыру және жүргізу, бірлескен педагогикалық әрекетті жобалаудың жан -жақты ойластырылған үлгісі -Академик В.М. Монахов.. Осы орайда технологиялары бойынша зерттеу жұмыстары, оларды тәжірибеге енгізу шаралары қолға алынды.

Студентті ынталандыру үшін қандай әдіс-тәсілдерді, технологияларды қолданған жөн?

Жаңаша оқытудың негізгі түрлері: оқытудың дербес және топтық түрлері болып табылады. Бұл жерде алға қойылатын басты мақсат – студентке деген сенім, оның өз ісіне жауап беру мүмкіндігіне сүйеніп беделі мен қадір-қасиет сезімін дамыту. Ал оқытудың фронтальды түрі көбінесе, бағыт беру, талқылау және түзету енгізуде ғана пайдаланылады. Жаңа технологияның мақсаты бойынша “оқытуды ізгілендіру” қажет. Бұл үшін оқу құралдары студенттердің өздігінен танымдық іс-әрекетін жүргізе алатындай болуы керек. Бұрынғы дәстүрлі оқулықтар мұндай талапты қанағаттандыра алмайды, сондықтан студенттердің өз бетімен білім алуына аса бейімделген жаңа типтегі оқулықтар керек-ақ. Білім берудегі қазіргі заманғы технологиялардың көмегімен жаңа білім беру парадигмасы іске асатын құрал ретінде қарастырылады. Білім беру технологияларының даму тенденциялары тұлғаның өзін-өзі тануына және өзін-өзі дамуына мүмкіндік беретін гуманитарлық білім берумен тікелей байланысты. “Білім беру технологиялары”, “педагогикалық технология” термині мен қатар “оқыту технологиялары” термині қолданылады. Оның біріншісі көлемді болып келеді. Өйткені, білім беру технологиясында оқушының үйренушінің тұлғалық сапасын дамыту және құрумен байланысты болатын тәрбиелік аспекті бар.

«Оқыту технологиясы – белгіленген мақсатқа нәтижелі қол жеткізуді қамтамасыз етуде оқытудың формасы, әдістері мен құралдарын ашып көрсетіп, оқу бағдарламасында белгіленген оқытудың мазмұны жүзеге асырылады», – деп С.Әбенбаев айта келіп, оның құрылымын төмендегідей етіп көрсетеді:

- оқытудың мақсаты;
- білім берудің мазмұны;
- педагогикалық өзара әрекеттестіктің құралы (оқыту және мотивация), оқыту процесін ұйымдастыру;
- оқушы, оқытушы;
- әрекеттің нәтижесі (сонымен бірге кәсіптік даярлықтың деңгейі).

Сонымен қатар, С.Әбенбаев нақтылы педагогикалық процесті талдап жүзеге асыруды «... оқыту технологиясын жобалау процесі деп атауға болады деп айта келіп, оның құрылымын төмендегідей анықтайды»:

- оқу жоспары және бағдарламасына сай оқытудың мазмұнын таңдау;
- оқытушы бағдарлай алатын оқытудың басымды мақсатын таңдау, яғни жобалау барысында білім алушыларда қандай кәсіптік және тұлғалық сапа қалыптасады, міне соны анықтау;
- мақсаттарға немесе басымды бір мақсатқа негізделіп оқыту технологиясын таңдау;
- оқыту технологиясын талдап жасау.

Педагогикалық зерттеулердің нәтижелеріне сәйкес білім берудің қазіргі заманғы технологиясының нұсқауы, төмендегі принциптердің қатысуымен жасалуы тиістігі анықталуда:

- дидактикалық жүйені көрсететін технологияның бүтіндік принципі;
- қойылған мақсатқа жету үшін нақты педагогикалық ортада технологияларды қайта өндіру принципі;
- сәйкес келетін педагогикалық жүйелердің өзін-өзі дайындау механизміне әсер ететін факторлардың приоритеті және педагогикалық құрылымдарының сызықтық емес принципі;
- студенттің жеке тұлға ретінде қалыптасуына және оның танымдық қабілеттілігіне оқыту процесінің бейімделу принципі;
- біріктірілген білімдерді құру үшін оптимальді жағдай жасайтын оқу ақпараттарының потенциалды көп болу (артық болу) принципі.

Педагогикалық технологияның міндеттері:

- әр түрлі қызмет саласындағы іскерлік пен дағдылардың шыңдау, білімнің тереңдігін, беріктігін арттыру;
- мінез – құлықтағы әлеуметтік құнды әдеттер мен формаларды нығайту және арттыру;
- технологиялық құрал-саймандармен жұмыс істеуге үйрету;
- технологиялық ойлау дағдыларын дамыту;
- оқу міндеттері мен қоғамдық пайдалы еңбек ұйымдастыруда технологиялық тәртіпке сайнақты әдеттерді тәрбиелеу.

Педагогикалық технология әр түрлі жағдайлардағы нақты өзара іс-қимылдарды, жүйеленген, бағдарланған, оқыту және тәрбиелеу стандарттарына сай тәсілдер негізінде компьютер мен техникалық құралдар қолдану арқылы да ұйымдастырылады. Бүгінгі таңда білім беру жүйесінің құрылымдарында оқытудың айқындалған көптеген технологияларын пайдаланып жатқандығы белгілі. Болашақ маманға тәжірибе беруде ақпаратпен жұмыс істеу әдістеріне, жаңа білімдерді құру әдістеріне, ең маңыздысы – әлемнің дамуы туралы білімдердің қажетті деңгейін қалыптастыратын әдістерге үйрету. Сондықтан әрбір оқытушыға және оқушыға “оқыту” мен “үйрену” процестерін игеру үшін 3 тілді меңгеруі қажет: ана тілін, ғылым тілін және технология тілін. Сонымен технология көмегімен білімдерді, іскерлікті, дағдыларды игеру процесінде тұлғалық қасиеттің дамуында нәтижелі шешімге жету мүмкіндігі қамтамасыз етіледі. “Педагогикалық технология” оның ішінде “оқыту технологиясы” ұғымын анықтауда, басым көпшілік мамандар оларды үш маңызды жағдайлармен біріктіреді:

- іс-әрекетінің жиынтығы түріндегі қажет ететін үлгіні дәл анықтау негізінде оқытуды жоспарлау;

– оқытуды талап ететін әрекетті қалыптастыруды іріктеген қатаң тізбекті әрекеті түріндегі оқытудың барлық процесін “бағдарламалау”.

– алғашқы белгіленген эталонмен оқытудың нәтижесін салыстыру. М.Чошанов оқыту технологиясы негізінен педагогикалық процестегі «Қалай нәтижелі етіп оқыту керек?» мәселесін шешуге бағытталатынын айтады. Оқыту технологиясы жөніндегі ой-пікірлерді саралай келе, біз оны: біріншіден, оқытудың мақсатқа сәйкес нәтижесіне қол жеткізудегі нақты қадамдарды және олардың үйлесімділігін зерделейтін ғылым саласы; екіншіден, оқытудың нақты жағдайда нәтижелі жүзеге асырылуын белгілейтін жобалау немесе модельдеу; нақты оқыту процесін нәтижелі етіп оқытудағы процес деп білеміз.

Жалпы “технология” түсінігі қаншалықты қолданыста болғанымен, ол жөніндегі түсінік ұғыныңқы болмаған. Білім берудің қазіргі кездегі практикасында бұл ұғым стандартты емес ғылыми көріністерде ереже ретінде қолданылып, педагог жұмыстарының өндірілген әдіс-тәсілдерін, құралдарын білдіреді. В.П.Беспалько технологияны түсіну үшін ең алдымен педагогикалық іс-әрекеттің өндірушілік белгісіне көңіл аудару қажеттігіне зейін аударады, әлеуметтік тұрғыдан бұл белгі, технологияның басқа белгілерінен оның жалпылық сипатымен байланыстылығын сипаттайды. Қазіргі білім беру технологияларын Г.К. Селевко технологияның классификациялық параметрлері тұрғысынан: қолдану деңгейі, негізгі дамыту факторы, меңгеру тұжырымы, жеке тұлғаның құрылымына бағдарлау, мазмұн сипаты, басқару типі, ұйымдастыру формалары, балаға ықпал ету тәсілдері, әдістердің басымдылығы, жетілдіру бағыттары, оқушылар категориялары бойынша нақтылап көрсетеді.

Ш.Т.Таубаева оқытудың қазіргі технологияларының аттарын атап көрсетіп, олардың мақсаттарын, тұжырымының және мазмұны мен әдістерінің ерекшеліктерін сипаттап көрсетеді. Жұмыста педагог-ғалымның зерттеулері басшылыққа алынған.

Сонымен педагогикалық технологиялардан төмендегілерін бөле жарып көрсетуге болады:

- ойын арқылы оқыту технологиясы;
- проблемалық оқыту технологиясы;
- тірек сигналдары арқылы оқыту;
- деңгейлік саралап оқыту;
- міндетті нәтижелерге негізделген деңгейлік оқыту технологиясы;
- бағдарламалап оқыту технологиясы;
- оқытудың компьютерлік технологиясы;
- дидактикалық бірліктерді ірілендіру технологиясы;
- дамыта оқыту технологиясы;
- модульдік оқыту.

Сондай-ақ Қазақстандық ғалымдардың оқыту технологиялары белсенді түрде білім беру жүйесінде қолданылуда. Бұл технологиялардың өздеріне тән ерекшеліктері бар. Мәселен, В.Ф.Шаталовтың тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясының ерекшелігі:

- үнемі қайталау;
- іріблокпен оқыту, тіректі қолдану;
- жекебағдарлы қарым-қатынас, ықпал;
- ізгілік;
- зорлықсыз, еркі мен оқыту;
- әр оқушының табысының жариялылығын түзетуге, өсуге, табысқа жетуге жағдай жасау;

– оқыту мен тәрбиелеуді біріктіру.

Сондай-ақ әрбір педагогикалық технологияның өзіндік ерекшеліктері бар. Олардың негізгі қарастыратыны оқытуды нәтижелі ету.

Педагогикалық жүйедегі негізгі өзекті мәселе – оқушылардың, студенттердің ойлау қабілетін дамытып, өздігінен жұмыс істеуге баулу, өз ойын тұжырымдауға дағдыландыру болғандықтан сабақ барысында кеңінен деңгейлеп, дамыта оқытудың модульдік әдісін жиі пайдалану қолдау табуда.

Оқытудың қазіргі заманғы технологиялары – саралап деңгейлеп оқыту технологиясында оқытудың мазмұны мен әдістері шығармашылық ізденіс іс-әрекет жасау негізінде адамның инновациялық қабілеттерінің қалыптасуына бағытталады. Деңгейлік саралау-оқушылардың бір сыныпта бір бағдарлама және бір оқулықпен оқу материалын түрлі деңгейде меңгеруі.

1. Оқушыларды өзгермелі өмірде қорықпай, еркін өмір сүруге бағыттау.
2. Білімі мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеге тәрбиелеу.
3. Өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру., дамыту.
4. Аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

Әрине, барлығын байланыстыру, жүйелеу оңай жұмыс емес, бірақ белгілі бір жетістікке жету үшін, «тілдердің үш тұғырлылығының» болуы үшін, нәтижесін көруге болатын сияқты. Үш тілді болу – қазіргі заман талабы. Өркениет көшінен қалмай, соған сәйкес қадам жасауға, толыққанды білім алуға қол жеткізуге үлесімізді қосуымыз керек. Экономикадағы табыстар мамандардың біліміне, біліктілігіне байланысты екендігін білеміз. Сондықтан біз тек Қазақстанның ішінде ғана емес, әлем деңгейінде бәсекеге қабілетті жаңа мамандарды дайындай білуіміз керек. Қазіргі заман сабағы мұғалімсіз болмайды. Ұлы ағартушы Ы.Алтынсарин: «Маған жақсы мұғалім бәрінен де қымбат, өйткені жақсы мұғалім – мектептің жүрегі» деген екен. Онда «мектептің жүрегі» болумен қатар, жаңа егемен еліміздің ұрпағын жаңа білім нәрін сусындатып, саналы тәрбие, сапалы білім беретін білімді, білікті ұстаз болайық.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. 2011-2020 жылдарға арналған Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы. – Астана
2. Қазақстан Республикасының «Білім туралы Заңы». – Астана
3. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. – Астана

Технологияларды білім беру процесіне интеграциялау: заманауи тәсілдер мен нәтижелер

Арнайы пән оқытушысы Наубетова Рауза Шапхатовна

Технологияға толы заманауи әлем - өзгерістердің теңдесі жоқ қарқынын бастан кешіруде және білім осы динамикалық трансформацияның ажырамас бөлігіне айналуға. Біздің өміріміздің барлық аспектілері инновацияға ұшыраған жағдайда, білім беру қазіргі технологиялық жетістіктердің әсерінен белсенді түрде бейімделетін негізгі секторы болып табылады. Технологияларды білім беру процесіне интеграциялау-бұл біздің заманымызда трендіміз ғана емес, сонымен бірге тез өзгертін ақпараттық қоғам жағдайында қажеттілік болып табылады. Бұл процесс студенттер мен оқытушылар үшін шексіз әлеуетке жол ашатын білім берудің ажырамас бөлігі деп есептеуге болады.

Технологияны білімге біріктіру дәстүрлі оқыту әдістерін қайта анықтау арқылы оқу процесіне бірегей мүмкіндіктер жасайды. Студенттер енді оқу процесіне белсенді қатыса алады, жаңа тұжырымдамаларды зерттеу үшін виртуалды құралдарды пайдалана алады және білім алмасу үшін онлайн ортада өзара әрекеттесе алады. Оқытушылар өз кезегінде тиімдірек дараланған оқытуға, прогресті бағалауға және әр оқушының ерекше қажеттіліктеріне бейімделуге арналған құралдарды табады. Бұл мақалада біз технологияларды біріктіру фактісін ғана емес, сонымен қатар білім беру мекемелерінде қолданылатын әртүрлі стратегиялар мен тәсілдерді де қарастырамыз. Бұл интерактивті оқу платформаларын, виртуалды сыныптарды, онлайн курстарды және оқушылардың үлгерімін талдау мен бақылаудың заманауи құралдарын пайдалануды қамтиды. Технологияның оқу нәтижелеріне әсеріне ерекше назар аударылатын болады. Біз заманауи білім беру технологияларын пайдалану кезінде мотивацияның, қатысу деңгейінің және білімді игеру сапасының артуын көрсететін зерттеу деректерін талдаймыз.

Технологияны білімге біріктірудің жарқын мысалдарының бірі-интерактивті тақталарды, компьютерлер мен планшеттердегі оқу бағдарламаларын пайдалану. Бұл құралдар студенттердің белсенділігін арттыра отырып, қызықты және интерактивті сабақтар жасауға мүмкіндік береді. Мысалы, виртуалды зертханаларды пайдалану студенттерге қауіпсіз ортада эксперименттер жүргізуге мүмкіндік береді, бұл ғылымдардағы оқу мүмкіндіктерін кеңейтеді.

Электрондық оқыту платформалары

МООС (Массовые открытые онлайн курсы) және LMS (Learning Management System) сияқты заманауи электронды білім беру платформалары дәстүрлі оқыту идеясын қайта өңдейді және оны динамикалық, интерактивті процеске айналдырады. МООС немесе жаппай ашық онлайн курстар-бұл интернет арқылы бұқаралық аудиторияға қол жетімді онлайн курстар. LMS немесе оқытуды басқару жүйелері оқытуды басқару және қолдау үшін әртүрлі құралдар мен ресурстарды біріктіру арқылы виртуалды оқыту ортасын жасайды. Бұл платформалардың басты артықшылықтарының бірі-курстар мен оқу материалдарына кең қол жетімділікті қамтамасыз ету. Студенттер өздерін қызықтыратын пәндер бойынша оқу курсына оқу орнының орналасқан жеріне байланысты ала алады. Бұл географиялық кедергілерді бұзады және бұрын оның шегінен тыс болуы мүмкін адамдарға білім беру есігін ашады. МООС және LMS-тің керемет қасиеттерінің бірі-олар оқуда беретін икемділік. Студенттер оқу қарқынын өз қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне қарай реттей отырып таңдай алады. Бұл оқу процесін әр оқушының жеке ерекшеліктеріне жақсырақ бейімдеуге мүмкіндік береді, тиімдірек және жекелендірілген білім береді.

МООС және LMS сонымен қатар білім беру процесін жекелендіруге ықпал етеді. Студенттер бірегей оқу траекторияларын құра отырып, олардың қызығушылықтары мен кәсіби бағыттарына сәйкес келетін тақырыптарды таңдай алады. Бұл тәсіл жалпы білімді ғана емес, сонымен қатар табысты мансапқа қажетті мамандандырылған дағдыларды дамытуға көмектеседі. Елдер мен континенттер арасында көпір құру, бұл платформалар әлемнің түкпір-түкпірінен келген студенттерге білім мен тәжірибе алмасуға мүмкіндік береді. Форумдар, чаттар және ұжымдық жобалар білім берудің ортақ мақсатымен біріктірілген студенттердің виртуалды қоғамын қолдай отырып, білім беру процесінің ажырамас бөлігіне айналады. Бұл мәдениеттер мен идеялар алмасуы студенттер әртүрлі перспективалар мен тәсілдерге қол жеткізе алатын бірегей білім беру қауымдастығын жасайды. Жоғарыда сипатталған МООС және LMS артықшылықтарын ескере отырып, электрондық білім беру платформалары білімге қол жетімділікті кеңейту құралы ғана емес,

сонымен қатар білім мен даму мақсаттарымен біріктірілген жаһандық білім беру қауымдастығын құрудың қуатты құралы болып табылады.

Технологияларды білім беру процесіне интеграциялау саласындағы зерттеулер оқу нәтижелеріне оң әсерін растайды. Жетекші білім беру институттары жүргізген зерттеулерге сәйкес, технологияны қолдана отырып сабаққа қатысатын студенттер материалды түсіну мен мотивация деңгейінің жоғары көрсеткіштерін көрсетті. Дегенмен, барлық артықшылықтарға қарамастан, технологияны білімге біріктіру де белгілі бір қиындықтарға тап болады. Деректер қауіпсіздігі мәселелері, белгілі бір аймақтардағы технологияларға шектеулі қол жетімділік және мұғалімдерді жаңа құралдарды пайдалануға дайындау қажеттілігі – бұл білім беру жүйесінің алдында тұрған бірнеше сын-қатерлер.

Технология қаншалықты тез дамып келе жатқандықтан, білім берудің болашағы одан да қызықты болып көрінеді. Жасанды интеллект, кеңейтілген шындық және жекелендірілген білім беру траекторияларын енгізу білім берудің келбетін өзгертуге уәде береді. Болашақ оқытудың жаңа әдістерін, сондай-ақ тереңірек және сапалы оқыту мүмкіндіктерін әкеледі. Технологияларды білім беру процесіне біріктіру сөзсіз және оқыту тиімділігін арттырудың негізгі факторына айналады. Білім беруде технологияларды қолданудың заманауи тәсілдері білім беру саласында айтарлықтай жақсаруға әкелді. Алайда, максималды әлеуетке жету үшін технологияларды интеграциялау алдында тұрған сын-қатерлерді шешу және жаңа технологиялық трендтердің дамуын белсенді бақылау маңызды болып саналады.

КӘСІБИ МАМАН ДАЯРЛАУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕМENIН ҚАЖЕТТІЛІГІ

Көшербаева Базаргүл Ақылбайқызы

Атырау Энергетика және құрылыс колледжі

Қазіргі заманда білікті маман болу үшін теориялық және практикалық тұрғыдан қандай негіз керек және қойылатын талаптар қандай деген сұраққа жауап іздеу – бүгінгі күн талабы. Мамандық таңдау – мектеп бітіруші түлектің басты мәселесі. Тек жас жеткіншек қана емес баласы мектеп қабырғасындағы соңғы жылын бастаған сәттен-ақ барлық ата-ананы да ойландыратын күрделі тақырып десек болады. Барлық арман-тілектерді және әрине, мүмкіндіктерді саралай келе жоғары оқу орындарына таңдау жасалынады. Білім ошағының беретін білім деңгейіне, сапасына емес, шығатын қаражат мөлшерін есепке алып, оқу бағасына қарай таңдау жасалатын жағдайлар да аз емес. Дегенмен, бүгінгі күнгі әлемдік дағдарыс жағдайында, күрделі бәсекелестік жағдайында сапаға қатысты таңдау жасайтындар көптеп кездеседі. Адамзат дамуының қай кезін алып қарасақ та спорт саласына қатысты таңдау да аз емес. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақылой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның

кабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының кабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа технологияны ендіруді міндеттейді. Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы технологияларды меңгеру. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде. Инновациялық құбылыстар білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастады. Әдетте инновация бірнеше өзекті мәселелердің түйіскен жерінде пайда болады да, толықтай жаңа мақсатты шешуге бағытталады. Жалпы инновацияны модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөлуге болады. Модификациялық инновация – бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу. Комбинаторлық модификация – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Бұған пәндерді оқытудың қазіргі кездегі әдістемесі дәлел. Радикалдық инновация – білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады. ХХІ ғасырда болашақ мамандарды даярлау, олардың кәсіби бейімделуін қалыптастыру мәселелері – кезек күттірмейтін өзекті қоғам талабы. Болашақ мамандардың жаңа инновациялық технологияларды қолдануға даярлықты қалыптастыру мына көрсеткіштерді қамтиды:

1) Мотивациялық өлшемдеріне танымдық қызығуды қалыптастыру бейнесі жатады. Оған болашақ мамандарды қалыптастыру, құндылық қарымқатынас, болашақ маманның өзінің кәсіби шеберлігін дамытуға талпынуы, болашақ мамандығын ерекше жақсы көруі, кәсіби жеке біліктілік деңгейін көтеруге бағыттылығы, инновациялық іс-әрекетке ұмтылу әрекеттері кіреді.

2) Мазмұндық өлшемдеріне болашақ маманның жалпы мәдениеттілік дайындығы мен мәндік әдіснамалық дайындығының деңгейі, мамандығы бойынша білімі, педагогикалық біртұтас білім жүйесі, біртұтас педагогикалық үрдістің заңдылықтары мен қозғаушы күштерінің жалпы теориялық білім негіздерімен қарулануы кіреді. Оған біртұтас экономикалық үрдістің теориялық негіздерін және теориясының ғылыми негіздерін меңгеруі, педагогикалық іс-әрекет теориясының негіздерін білуі, білім алушылардың барлық мүмкіндіктерін пайдаланғанда инновациялық іс-әрекеттің көбіне нәтижелі болатындығын сезіне алуы.

3) Бейімділік өлшемдерін болашақ маманның барлық жағдайға бейімделе алу кабілеті: бейімділік жағдаятына бағдарлана алуы, микроорта өзгерістеріне сай қолайлы инновациялық педагогикалық технологияларды таңдай білу. Бейімділік өлшемдері болашақ маманның білімгер мәртебесінен жас маман, білікті маман иесіне ауысуының ерекшелігін сезіне білуімен бейімділік іс-әрекетті жүзеге асырудың жаңа әдіс-тәсілдерін пайдалана алуларымен ерекшеленеді.

4) Танымдық өлшемдері болашақ маманның әлеуметтік кәсіби қоршаған ортаны жедел тани алуымен, өзін кәсіби жүзеге асырудың нәтижелі әдіс-тәсілдерін пайдалануымен,

инновациялық технологияларға қызығушылық танытуымен ерекшеленеді. Оған болашақ маманның әлеуметтік кәсіби қоршаған ортаны біліп тануы, кәсіптік білімін өз тәжірибесінде қолдана білуі, инновациялық технологияларды оқып меңгеруі, үйренуі жатады.

5) Іс-әрекеттік өлшемдері болашақ маманның өзінің кәсіби іс-әрекетінің мақсаты мен міндеттерін анықтай алуы және қоғамдық қарым-қатынастық үрдісті тиімді жүзеге асыра алуымен өлшенеді. Оған болашақ маманның өз кәсібін жете меңгеруі, біртұтас оқу-тәрбие үрдісінің педагогикалық негіздерін білуі, педагогикалық үрдісті жоспарлап, жүзеге асыра алуымен өлшенеді.

6) Технологияның өлшемдері оқытудың әдістемелік мақсаттары, оқыту үрдісі, оның міндеттерін анықтай алуы, оқытудың нәтижесін болжай алуы және педагогикалық білімдерді меңгерумен анықталады. Оған болашақ маманның біртұтас оқу-тәрбие үрдісінде сабақты тиімді ұйымдастыра білуі, оқушылармен ынтымақтастық қарымқатынасты жүзеге асыра алуы, біртұтас педагогикалық үрдісті диагностикалай алуы және сабақтың нәтижесі жоғары болатындай ең тиімді педагогикалық технологияны таңдай білуі қажет.

7) Шығармашылық өлшемдеріне шығармашылық ептілікті, шығармашылық белсенділікті болашақ маманды шығармашылық-ізденушілік тұрғыда дамытуы кіреді. Оған болашақ маманның ғылыми – зерттеу жұмыстарына өзіндік талдау жасай алуы, өз білімін көтеруге, жетілдіруге талпыныстың болуы мен инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдануға өзіндік жаңалықтар, өзгерістер енгізумен және жаңалықты шығармашылықпен қолдана алуымен сипатталады. Осы аталған көрсеткіштердің әсерінен білім, кәсіп, іскерлік, іс-әрекет, игеру, нәтиже құралады. Білім жалпы, кәсіби, техникалық, арнайы білім болып бөлініп кәсіппен ұштасады. Ал кәсіп – мамандық таңдау, мамандықты меңгеру. Білім алып кәсіп иесі болу үшін іскерлік қажет. Іскерлік – оқу, білім, кәсіп, тәжірибе, ізденушілік, өзіндік жұмыс, іс-шаралар, дағдыдан туындайды. Іскер болу үшін іс-әрекетті меңгеру қажет. Іс-әрекет әрекеттен, операция, қимыл-қозғалыстан тұрады. Барлық үрдіс байланыса орындалғаннан соң нәтиже көрсеткіші пайда болады. Қазақстан Республикасында Болон декларациясына қол қойылған, 2010 жылдан бастап болашақ маманның кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мәселесіне басымдылық берілген. Кәсіби құзырлықты қалыптастырудың басты міндеттерін келесідей түрде айқындауға болады: 1.Еңбек нарығымен арақатынасты жақсарту; 2.Маманның бәсекеге қабілеттілігін арттыру; 3.Оқу бағдарламасының мазмұнын, әдістемесін және білім беру ортасын жаңарту. Бұл талаптың қаншалықты маңызды екендігін келесі құжаттар да айқындай түсті. Цифрлы Қазақстан жағдайында «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында білім беру саласында жаңғыртуларды жүзеге асырудағы басты мақсат біріншіден, санасы ашық, яғни айналада, қоршаған ортада, біздің планетамызда не болып жатқанын түсінетін, екіншіден технологиялық даму шарттарына сәйкес өзгертулерге дайын, икемді маманды тәрбиелеу үшін, үшіншіден өзге елдің озық тәжірибесін меңгеріп, оны өз елінің игілігі үшін пайдалана білетін маманды тәрбиелеу деп түсінеміз. Білім сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технологияларды оқып, үйреніп, сараптай келе, мынадай тұжырым жасауға болады: - білім алушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже оқытушының кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты; - жаңа инновациялық технологияларды енгізу жүйелі әрі мақсатты түрде жүргізілгенде ғана жетістікке жетуге болады; - жаңа инновациялық оқыту технологияларын енгізу барысында

әрбір оқу орнының материалдық-техникалық базасының бүгінгі талапқа сай еместігі, әрі жетіспеуі, кадрлық әлеуеттің төмендігі көп кедергі жасайды. Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты – оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу – әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады. Біздің ойымызша, оқу орындарында инновациялық басқару жүйесін енгізіп, оны жүзеге асыру міндет. Қорыта келгенде, жаңа инновациялық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай: - әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да ісәрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу; - білім мен білігіне сай келетін бағдар тандап алатындай дәрежеде тәрбиелеу; - өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту; - аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы // Қазақстан мұғалімі. — 1999. — 23 шілде. — 2–5-б.
2. «Әлеуметтік экономикалық жаңғырту — Қазақстан дамуының басты бағыты» // Егемен Қазақстан., 2012. — № 41–42 (27114). — 28 қант.
3. Оқудың инновациялық әдістері оқу әдістемелік құрал Сманқұлова Ж., Саметова Ф. Алматы-2014 4. Бабаев С., Қазиева К. Педагогикалық инновациялар мен педагогикалық озат технологиялар — талапшаң мұғалім еншісі // Бастауыш мектеп. — 2011.
4. Кәсіпкер Келбеті : №51 (155) 19 желтоқсан сәрсенбі 2018 жыл

«WORLD SKILLS» ТА САНДЫҚ БЕЙНЕНІҢ НЕГІЗГІ МІНЕЗДЕМЕЛЕРІ

Жумажан Айнагуль Жумажанқызы

О.Көшекөв атындағы аграрлы-техникалық колледжі, Атырау қаласы.

WorldSkills-бұл адами капиталды дамытудағы оң өзгерістерге бағытталған қозғалыс. Бұл бүкіл әлем бойынша дағдылар мен құзыреттілік деңгейін көтерудің ортақ мақсатын бірге алға жылжытатын ұйымдар мен адамдар тобы.

Ұйымдастырушылық жағынан WorldSkills-бұл үкіметтер мен агенттіктердің, өнеркәсіптің және салалық органдардың, сондай-ақ жаңа жаһандық дағдылар экономикасын дамытуда көшбасшылықты қамтамасыз ететін білім беру және оқыту ұйымдарының альянсы.

WorldSkills брендімен күрделі экожүйе біртіндеп қалыптасуда, онда WorldSkills әдістемесі бойынша чемпионаттар колледждердің, мектептердің, жоғары оқу орындарының, кәсіби қоғамдастықтардың, БАҚ, мемлекеттік органдардың қызметіне енгізілген. Осылайша, WorldSkills спектрі кең, ол әртүрлі мақсатты топтарға бағытталған.

WorldSkills - бұл жұмысшы мамандықтардың беделін көтеруге және шеберлік дағдыларын дамытуға арналған халықаралық коммерциялық емес қозғалыс. WorldSkills қозғалысы, оның ішінде EuroSkills, жастарды жұмысшы мамандығын игеруге баулиды және еліміздің жас мамандарына әлемдік аренада өздерінің кәсіби шеберліктері мен дағдыларын көрсетуге мүмкіндік береді.

WorldSkills Kazakhstan миссиясы - кәсіптік бағдар беру, кадрларды даярлау, сарапшылар қоғамдастығын құру және еңбек өнімділігін арттыру тетіктерін қоса алғанда, халықаралық

стандарттарға негізделген техникалық мамандықтар бойынша жоғары технологиялық өндірістерді кадрлармен қамтамасыз ету механизмдерін қалыптастыру болып келеді.

Негізгі мақсаттар:

1. Жастарды кәсіптік оқытудың және оларды Қазақстан Республикасының техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіне (бұдан әрі - ТЖКБ) енгізудің үздік әлемдік тәжірибесін анықтау;
2. Инновациялық процестерді ынталандыру және Қазақстанның ТЖКБ жүйесіне оқытудың жаңа технологияларын енгізу;
3. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруге тұрақты әдістемелік көмек көрсету арқылы Қазақстанның сарапшылар қауымдастығын дамыту;
4. Жұмыс істейтін адамның мәртебесін және техникалық мамандықтардың беделін көтеру.

Қазақстан Республикасының WorldSkills халықаралық қозғалысына енуіне байланысты техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының студенттері арасында кәсіби шеберлік байқауын өткізу дәстүрге айналды.

Қазақстан WorldSkills халықаралық ұйымына 2014 жылы қосылды және кәсіби шеберліктің аймақтық, аймақаралық және ұлттық чемпионаттарын 50-ден астам құзыреттілік бойынша өткізеді. Сонымен қатар, биылғы байқауға FutureSkills-тің болашақ мансабына қажетті мамандықтары мен дағдылары туралы түсінік қалыптастыруға көмектесетін құзыреттер кірді.

«Worldskills Kazakhstan» кәсіби шеберліктің өңірлік чемпионатына құзыреттіліктер бойынша студенттерді дайындаудың жаңашыл әдістері. Қазіргі кезде есептеу техникасының, сандық байланыс құралдарының, Интернеттің дамуымен, қуаты мол компьютерлерінің кең таралуымен байланысты сандық бейнелер кеңінен қолданысқа еніп, әлемдегі ақпарат қорының үлкен бөлігін құрауда. Сондықтан Worldskills чемпионында «Бейне өндіріс құзыреттілігі бойынша» студенттімі дайындаған болатынымын. Бейнеөндіріс негізгі өз ерекшелігімен сипатталады. Адамдардың көру қабілетіне бағытталған мәліметтің ерекше типі. Қазіргі таңда бейнеөндіріс және көрерменге көріністі жеткізу негіздері. Сонымен қатар айнаымалылар динамикасы қазіргі аналогты дәуірге қарағанда цифрлық дәуірде анағұрлым жоғары.

Қорытынды

Бұл мақалада бүкіл әлем бойынша дағдылар мен құзыреттілік деңгейін арттырудың ортақ мақсатын алға тартатын ұйымдар мен адамдар тобы. WorldSkills-бұл адами капиталды дамытудағы оң өзгерістерге бағытталған қозғалыс. WorldSkills қозғалысының маңызды миссиясы кәсіптік бағдарлау, жастарды қазіргі заманғы кәсіптер әлеміне енгізу болып табылады.

Әр елде өз WorldSkills қозғалысы бар, ал 4 жылда бір рет WorldSkills International халықаралық чемпионаты өткізіледі. Өз елінің құрамына кіретін және оның намысын қорғайтын ең жақсы қатысушылар жиналады.

Біздің колледж студенттері қатысады:

- Бейнеөндіріс құзыреттілігі
- Электроника;
- Ақпараттық кабельдік желілер;
- Жеңіл автомобильдерді жөндеу және қызмет көрсету;
- Электромонтаждық жұмыстар;
- Шанақ жұмыстары;
- Автомобильді бояу.
- Сервер жүйелері

2022 жылы «Бейнеөндіріс құзыреттілі» бойынша студентім қатысып жүлделі ІІІ-орынға ие болды, 2023 жылы «Бейнеөндіріс құзыреттілі» бойынша жүлделі І-орынға иелендік. Қазіргі таңда бейнеөндіріс және көрерменге көріністі жеткізу негіздері қайта қарастырылуда. Сонымен қатар айнаымалылар динамикасы қазіргі аналогты дәуірге қарағанда цифрлық дәуірде анағұрлым жоғары. Аймақтық кезеңдегі жеңіс-бұл жеңімпазға өтетін жолдың бір бөлігі ғана. Жеңістен кейін басқа өңірлердің үздік қатысушыларымен қатар ұлттық чемпионаттың финалына қатысу үшін орын алу үшін өз өңірінің намысын қорғауымыз қажет. Алдағы уақытта

Пайдаланылған әдебиеттер

- 1 Уэлстид С. Фракталы и вейвлеты для сжатия изображений в действии. – Москва, 2003 ж.
- 2 Дьяконов В.П. Вейвлеты. От теории к практике. Москва, 2002 г.
- 3 Воробьев В.И., Грибунин В.Г. Теория и практика вейвлет-преобразования. СПб., 1999 ж.
- 4 Акжолова А.Ж. Параллельные вычисления (учебное пособие). Алматы, 2004 ж.
- 5 Немнюгин С.А., Стесик О.Л. Параллельное программирование для высокопроизводительных многопроцессорных систем. СПб., 2002 ж.
6. www.parallel.ru

INSTRUCTIONAL SKILLS WORKSHOP ҚҰРАЛДАРЫН САБАҚ БАРЫСЫНДА ҚОЛДАНУ.

КМҚК «Атырау сервис колледжі»

Арнаулы пән оқытушысы :

Джулдасова Ақмарал Бекайбатқызы

Қарқынды эксперименттік оқыту тәсілін пайдалана отырып, қатысушыларға ересек оқушыларды оқыту теориясы мен практикасы, ілеспе сабақ жоспарлары бар оқытудың пайдалы мақсаттарын таңдау және жазу, оқушыларды қатысуға тарту әдістері және оқытуды бағалау бойынша ұсыныстар туралы ақпарат беріледі. **Instructional Skills Workshop** өзінің оқыту тәжірибесін түсінуге және үйренуге шақырады, ал кері байланыс сабақтың нақты мазмұнына емес, оқу процесіне бағытталған. **ISW** жұмыс істейтін тиімді кері байланыс дағдылары топтағы тәрбиешілерге, сондай-ақ олардың әдеттегі институционалдық міндеттерін орындау кезінде пайдалы. **ISW** бірлескен білім беруді және сынып пен оқу орнына қайта оралуы мүмкін қоғамдастық құруды тудырады. **ISW** қатысу жаңа оқытушылар мен оқытушылар ассистенттеріне (ТА) өз профилінің бірегей мәдениеті мен құндылықтар жүйесі туралы білуге мүмкіндік береді және тәжірибелі мүшелер үшін жаңартушы және жандандыратын әрекет бола алады. Қосымша артықшылықтар-алқалық сезім, команда құру, өзін-өзі тану және басқалармен жұмыс істеудің жаңа тәсілдерін үйрену. ВОРКШОП («Workshop»)- ағылшын тілінен аударғанда бұл термин «шеберхана» дегенді білдіреді және оның негізгі ниетін көрсетеді, бірақ ол сәл өзгеше түрде қолданылады. Воркшопты өткізудің мақсаты әрбір білім алушының белсенді қатысуымен жаңа құзыреттер алу болып табылады «Воркшоп» ұғымы туралы қысқаша айтқанда, бұл топтық даму әдісі деп айтуға болады. Оның негізгі идеясы-белгілі бір дағдыларды игеру, оған қызығушылық танытқан адамдардың өзара әрекеттесуі арқылы алынған білім. **Instructional Skills Workshop (ISW)** –кешенді сабақ, бірақ воркшоптарды қолдану тәжірибесі бұл ұғымды бай мазмұнмен толтырды. Ең көп таралған сипаттамалардың

ішінен, мысалы, ең танымал воркшоп зерттеушілерінің бірі Клаус Фопельдің анықтамасын қолдануға болады:

- Қатысушылар, ең алдымен, өздерінің белсенді жұмысының арқасында Үйренетін қарқынды оқу іс-шарасы
- Барлық қатысушыларға оқу аяқталғаннан кейін басындағыдан гөрі сауатты болуға көмектесетін оқу тобы
- Әркім белсенді қатысатын оқу процесі
- Қатысушылар бір-бірінен көп нәрсені үйренетін оқу процесі
- Тренинг, оның нәтижелері, ең алдымен, қатысушылардың үлесіне және аз дәрежеде – жүргізушінің біліміне байланысты
- Жетекші құзыреттілігі емес, қатысушылардың тәжірибесі басты назарда болатын оқу процесі
- Осы уақытқа дейін ойлағаннан да көп білетін және білетін нәрсені ашуға және оны күтпеген адамдардан бірдеңе үйренуге мүмкіндік беру.

Дағдыларды дамыту семинары (**ISW**) шағын топта (5-6 қатысушы) ұсынылады және жаңа және тәжірибелі оқытушылардың оқу тиімділігін арттыруға арналған. Бұл оқытушыларды оқытуға арналған қосымша тақырыптық сабақтары бар микроқабылдағыштардың кері байланысына құрылымдық тәсіл. 24 сағаттық семинар барысында (әдетте 3-4 күнге созылады) қатысушылар үш «шағын сабақты» әзірлейді және өткізеді және шағын сабақтарға қатысқан басқа қатысушылардан ауызша, жазбаша және бейне кері байланыс алады. Эмпирикалық оқытудың қарқынды тәсілін қолдана отырып, семинар сабақ мазмұнына емес, оқу процесіне бағытталған кері байланыс арқылы өзінің педагогикалық тәжірибесін ойлауға және зерттеуге шақырады. Сонымен, біздің қарауымыздың объектісі-**Instructional Skills Workshop (ISW)**, яғни өз ісінің шеберінің басшылығымен жаңа, бірегей, жиі интеллектуалды өнімдер жасауға және тәжірибе алмасуға болатын іс-шара. Мұнда Клаус Фопельдің бір бейнелі анықтамасын беру орынды:»Воркшоп биге ұқсайды, онда жүргізуші кейде өзін басқарады, кейде серіктесті өзі басқарады және сонымен бірге қатысушылармен жалпы ритақты табуға тырысады». Егер біз осындай өнімді жасай алсақ, онда біз инновацияны жасаймыз, ал воркшоп – **инновацияны** құруға арналған оқиға және бұл, әрине, қызықты. Сондықтан, воркшоп-бұл мақсатты аудиторияны тарту құралы, онда оны проблемаларды шешудің жаңа тәсілдері күтеді. Воркшоп өзінің форматына байланысты **барлық қатысушылардан** үлкен қайтарымды талап етеді, бұл белсенді «серіктестермен» және оларды шабыттандыратын жүргізушімен кездесуді қамтиды. Воркшопта өзін-өзі көрсетуге ынтасы бар және өз қабілеттерін ашуға және дағдыларын жетілдіруге бағытталған адамдар жиналады, олар өздерінің қарым-қатынас өрісін құруы керек. Воркшопқа келгеннен кейін қатысушылар құнды ақпаратты өз қолдарымен таниды, «шебер инноватор» деп аталатын басқарумен жұмыс істейді, жаңа әдісті игереді және ұсынылған нәрсені бағалауға, бөлісуге, сынға алуға мүмкіндік алады. Воркшоп үшін идеялар, эмоциялар, жеке байланыстар, сенімді атмосфера маңызды.

Әрине, әр воркшоп ерекше, ол режиссура, эксперимент, шеберлікті беру, тәуекел, жағдайды өзгерту, демократиялық шешім қабылдау сияқты компоненттерден тұрады. Қатысушылар өздерін күтпеген жолмен көрсетеді, сондықтан жоғарыда айтылғандарды ескере отырып. **Workshop**-бұл сіздің мақсатты нарықты зерттеу құралы. Біз өнімді тексере аламыз, сараптамалық пікірлер аламыз, аудиторияның үміттерін біле аламыз. Ол не алғысы келеді? Талқыланатын салаға не қызығушылық танытады? Workshop көмегімен қандай мәселелерді шешкісі келеді?

Менің бүгінгі республикалық конференцияға әкелген тақырыбым, кәсіпкерлік негіздері пәні бойынша ISW тәсілін пайдалана отырып студенттермен жұмыс барысын көрсету. Алдарыңыздағы слайдқа назар аударуларыңыз сұралады.

АРНАЙЫ ПӘН САБАҚТАРЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ

Бекмуханова Мақпал Толегеновна

Павлодар облысы білім беру басқармасының

«Ақсу қара металлургия колледжі» шаруашылық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорны, Ақсу қаласы

Заман ағымына қарай білім берудің өзіндік ұлттық үлесі қалыптасуда. Бұл процесі білім программасының өзгеруімен қатар жүреді. Білім берудегі ескі мазмұнның орнына жаңасы келуде. Ол балаға өзін-өзі өзектендіруге, өзін толықтыруға және өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылатын дамушы тұлға ретінде қалыптастыруға бағытталған. Д. Декарттың трактатында: «Өзін-өзі тану жолындағы еңбек - ең құнды еңбек», деп көрсетілген. Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білім, білік, дағдысын емес, оның тұлғасын, білім арқылы дамуын қамтып отыр. Қазіргі уақытта педагогика ғылымының бір ерекшелігі-баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларын шығарып, оқу үрдісіне еңгізу. [1].

Адамзат баласының өз ұрпағын оқыту, тәрбиелеудегі ең озық, тиімді, ізденістерін, тәжірибелерін жалғасытырып, тың жолдарын іздеу, классикалық педагогиканың озық үлгілерін жаңашылдықпен дамыту жалғаса бермек. «Педагогикалық технология» дегеніміз не? Технология – *tehne* (шеберлік, өнер, білім) деген мағынаны білдіретін грек сөзі. Академик В.М. Монаховтың айтуы бойынша: технология- оқушы мен ұстазға бірдей қолайлы жағдай тудырушы, оқу процесін ұйымдастыру және жүргізу, бірлескен педагогикалық әрекетті жобалаудың жан-жақты ойластырылған үлгісі. Ал педагог- ғалым Беспалько өзінің «Слагаемые педагогической технологии» деген еңбегінде былай дейді: «Оқу тәрбие процесінің алдын ала жүйелі түрде жоспарлануы және оның тәжірибеде жүзеге асуы – белгілі бір педагогикалық жүйенің тәжірибеде жүзеге асу жобасы». [2].

Президентіміз Н.А. Назарбаев айтқандай, сапалы білім беру Қазақстанның индустрияландыруының және инновациялануының негізіне айналуы тиіс. Сол себепті біз иновациялық бағытта бірге дамудамыз. Көбінесе өзіміздің сабақтарымызда ойын түрлерін қолдануға тырысамын. Мысалы: Edugarplay, Тарсия мейкер, kahoot, гугл тест және де т.б. [1].

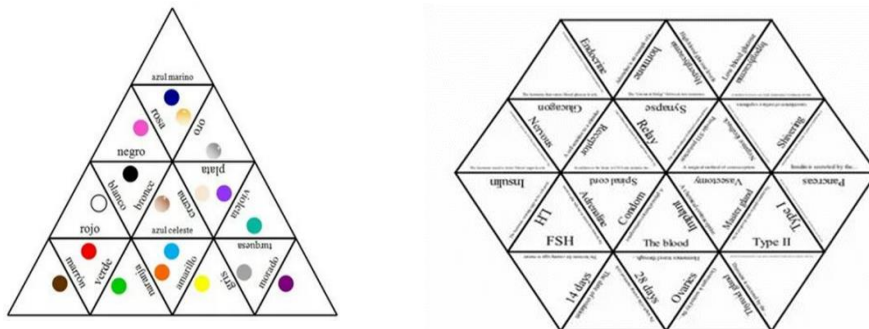

1-сурет Сабақ үстінде үй тапсырмасын тексеру

Edugarplay-интерактивті тапсырмалар жасауға болатын онлайн қызмет. Қызмет жасауға мүмкіндік береді: карталар бойынша; кроссворд; жұмбақтар; бос орындарды толтырыңыз; диалог; диктант; викториналар; сәйкестікті іздеу; сөздерді іздеу; әріптерден сөздер құрастыру; сөздерден сөйлемдер құрастыру және басқалар Тапсырмаларды сақтау, редакциялау, сілтемелер мен кодтарды құру және оларды басқа ресурстарға орналастыру және басып шығару мүмкіндігі бар. [2].

Тарсия мейкер -бұл басқатырғыштар жасау бағдарламасы. Осы бағдарламаның көмегімен сіз сабақтарыңызды бірнеше циклге әртараптандыра аласыз. Сұрақтар бойынша әртүрлі жұмбақтар, домино, сұрақтар мен жауаптар бір бағдарламада. Ең бастысы, офлайн режимінде, яғни интернетке қарамастан жұмыс істеуге болады. Басқатырғыштар жасаңыз,

түрлі-түсті қағазға басып шығарыңыз және оқушыларыңыздың қуанышынан ләззат алыңыз). [2].

2-сурет Тарсия мейкер бағдарламасының шаблоны

Бұл әдістерді қолдану оқушыларға сабақты меңгеруге өте жақсы әсер етеді.

М.Монаховтың жоғарыда айтылған сөзіннен, технология- оқу үрдісін жобалаудың жүйелік әдісі... Педагогикалық технологияны дұрыс жобалау үшін мынандай 5 элемент керек:

1. Мақсат қою.
2. Болжау. Оқушылар еңбегін болжау дегеніміз: деңгейлік оқытуға бағытталып құрылған өздік жұмысы.
3. Оқушылардың сабақтан тыс өз бетімен орындайтын жұмыстары.
4. Логикалық құрылым. Шығын мақсаттың мазмұны мен саны оқушылардың даму аймағын және уақыт бойынша әр аймақтың ұзақтығын анықтайды.
5. Түзету. Қарастырып отырған сұрақтағы мүмкін болатын қиындықтар: оқушылардың көп жіберетін қателері, оқушының оқу стандартты деңгейіне көтерудің педагогикаға тән шаралар жүйесі.

Сонымен қатар, педагогикалық технологияны құрудың алғашқы сатысы мынандай баптардан тұрады:

1. Мұғалімді әдістемелік қамтамасыз ету.
2. Мектеп оқулықтарын дайындау жүйесі.
3. Мұғалімнің кәсіпкерлік дайындық жүйесі.
4. Оқу үрдісін жобалау.
5. Оқушының жалпы және оқу жүктемелері.

Нәтижесінде оқу технологиясы осы мақсаттарға жетуі тиіс:

1. Оқушыны илеуге көне қоятын объект деп қарамай, табиғат берген қасиетін, күш қуатын шындайтын, қабілетін дамытатын жеке тұлға деп мойындау.
2. Жеке тұлғаның мемлекеттік және жергілікті жердің мүддесін ұштастыруы.
3. Оқушылардың танымдық мүмкіндіктеріне, бейімділігіне, қабілетіне қарай білім мазмұнын міндетті түрде игеретін деңгейлерін анықтау.
4. Оқушыға «Білім туралы» Заңға сәкес өз бағасын таңдауға мүмкіндік беру.
5. Жалпы білім беру мекемелерінің көп түрлігін қамтамасыз ететін білім мазмұның құрылымын нақтылау. [3].

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Инновациялық білім беру үрдістерінің мәні, түрлері және құрылымы //Ізденіс. – Алматы, 2005. № 3 (2).
2. Инновациялық білім беру үрдістерін жүйелі басқару үлгісінің қызметтері, құрылымы және технологиялары //Ұлт тағылымы. – Алматы, 2005. № 4. – Б.35-38.
3. Жолымбетов К. Қазақ тілін оқыту методикасы. А, Қазақ университеті, 1991. 20 бет.

РОЛЬ WORLDSKILLS В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В ТЕХНИЧЕСКОМ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Санжарова Н.А.
КГП на ПХВ Аксуский колледж чёрной металлургии
город Аксу

Наша жизнь основывается на профессионализме. Профессионализм формирует общество. Профессионалы своего дела делают наш мир лучше, способствуют улучшению качества жизни.

Тенденция такова, что большинство образовательных учреждений уверено, что их выпускник готов к реальной профессиональной деятельности. Тем не менее многие работодатели не могут найти специалиста с нужным уровнем профессиональной подготовки. Выпускник колледжа приходя на предприятие с разрядом и дипломом по факту квалификацию не подтверждает, нуждается в дополнительной подготовке. Из этого следует что запросам работодателей выпускники не соответствуют. С дипломами молодые специалисты не найдя себе место работы соответственно полученному диплому вынуждены работать не по специальности. И продолжается тенденция дефицита кадров на рынке труда. По опросам работодателей, система образования по стране имеет заметные недостатки. Подготовка кадров очень важный объект для инвестиций. Как же точно знать каких необходимо готовить специалистов, каким набором конкретных навыков должен обладать выпускник системы ТиПО. Одной из решений этих проблем является переосмысление всей системы среднего и технического образования, участие Казахстана в международном движении «WorldSkills».

WorldSkills (от англ. skills — «умения») — международная некоммерческая ассоциация, целью которой является повышение статуса и стандартов профессиональной подготовки и квалификации по всему миру, популяризация рабочих профессий через проведение международных соревнований. Основана в 1946 году. На сегодняшний день в деятельности организации принимают участие 80 стран.

«В условиях технологической модернизации экономики страны для рынка труда необходимы кадры с универсальным набором компетенций, активной гражданской позицией, межличностными навыками и системным мышлением. Совместно с Национальной палатой предпринимателей «Атамекен» и Ассоциацией «Казахстанский совет иностранных инвесторов» получит развитие движение «WorldSkills» между работниками отраслевых предприятий. В целях создания альтернативы ярмарок вакансий и площадки для раскрытия талантов среди студентов ТиПО совместно с иностранными и отечественными компаниями ежегодно станут проводиться

региональные и республиканские конкурсы». [1]. Что же это за площадка для раскрытия талантов среди студентов?

Какова миссия WorldSkills?

«Развитие профессиональных компетенций, повышение престижа высококвалифицированных кадров, демонстрация важности компетенций для экономического роста страны и личного успеха»

«WorldSkills» – международное движение, которое зародилось в Испании, на руинах Второй мировой войны, одним из инициаторов стал Франциско Альберт-Видадь. Это был конкурс проф.мастерств среди молодых специалистов, чтобы возродить интерес к рабочим профессиям. В 1947 году в Испании впервые прошел национальный конкурс по профессионально-технической подготовке. Он был призван поднять популярность рабочих специальностей и способствовать созданию эффективной системы профессионального образования, так как в стране, восстанавливающийся после Второй мировой войны, существовала острая нехватка квалифицированных рабочих. Альберт-Видадь установил три цели: сделать из соревнований субъектную модель для молодого поколения, привлечь экспертов профессиональной среды, предоставить возможность проявить себя. С этой арены молодёжь имела возможность заявить о себе, увидеть других. Движение выросло до масштаба мирового уровня – Чемпионат профессионального мастерства «WorldSkills». Цели остались актуальными и в наши дни: повысить престиж рабочих профессий и развить навыки мастерства. «Ворлдскиллс» даёт ориентир Казахстанскому профтехобразованию. [2]

WorldSkills действительно даёт ВОЗМОЖНОСТИ:

Экспертам – осваивать новые методы обучения и технологии, участвовать в формировании стандартов профессий;

Государству – измерять и сравнивать уровень навыков специалистов и учащихся, участвующих в чемпионатах по стандартам WorldSkills по всей стране.

Работодателям – подбирать для себя персонал на этапе получения учащимися профессионального образования.

Учебным заведениям – обновление материальной базы.

Учащимся – изучать современные технологии и лучшие мировые практики, участвовать в региональных, окружных, национальных и международных чемпионатах, получать от работодателей предложения о трудоустройстве.

Обеспечение страны высококвалифицированными кадрами, готовыми к глобальным изменениям в рыночной экономике, одна из первостепенных задач, стоящих перед системой образования в Республике Казахстан.

Важнейшей качественной характеристикой современного развития системы профессионального образования выступают интеграционные процессы, которые отражают содержательно-структурные изменения внутри собственно системы образования и процесс взаимодействия профессионального образования и производственной сферы. В Казахстане сейчас идет процесс модернизации системы технического и профессионального образования с тем, чтобы на рынке труда увеличивался спрос на рабочих и конкурентоспособных специалистов среднего звена. Среднее профессиональное образование становится важнейшей сферой социальной политики. Участие студентов в профессиональных конкурсах – один из основных способов, позволяющих наглядно увидеть, насколько правильно образовательные программы, следуют за новыми технологиями, используемые работодателями, социальными партнерами.

WorldSkills – это международное некоммерческое движение, целью которого является повышение статуса рабочих профессий и развитие навыков мастерства, развитие и совершенствование профессионального образования путем гармонизации профессиональных стандартов, лучших практик во всем мире посредством организации и проведения конкурсов профессионального мастерства, как в каждой отдельной стране, так и во всем мире в целом.

Применение стандартов чемпионата WorldSkills помогает проверить качество подготовки рабочих кадров, уровень материально-технической базы, учебно-методического обеспечения колледжа. Использование принципов и стандартов WorldSkills можно рассматривать как инструмент независимой оценки качества педагогического образования и средство повышения его качества. Применяя регламентированные конкурсом движением Worldskills оценочные процедуры методического обеспечения, позволит выстроить образовательный процесс, обеспечивающий высокий уровень подготовки высококвалифицированного конкурентоспособного специалиста.

Система проведения в рамках стандартов Worldskills конкурсов профессионального мастерства характеризуется разработкой новых образовательных программ, использование новых эффективных методик, приемов и технологий.

На сегодняшний день планируется внедрить методики WorldSkills в выпускной экзамен, т.е. каждый выпускник будет на деле демонстрировать свои навыки, которые он получил в процессе обучения. Для этого на первоначальном этапе были скорректированы программы учебных дисциплин и профессиональных модулей, согласно профессиональным стандартам по профессиям. Так же разработаны комплекты оценочных средств, которые предполагают прохождение квалификационного экзамена в форме демонстрационного экзамена.

Стандарты WorldSkills, включают в себя: техническое описание (TD– Technical Description), тестовое задание (TP–Test Project), критерии оценки, инфраструктурный лист (Infrastructure List), план соревновательной площадки с оборудованием (Layout) и требования по технике безопасности (Health & Safety) [2].

Наш колледж реализует подготовку кадров по образовательной программе «Сварочное дело» и «Токарное дело и металлообработка» по дуальной модели обучения. Социальные партнеры в лице Аксуского завода ферросплавов – филиала АО «ТНК «Казхром» предоставляют консультации и постоянную поддержку в оценке потребностей (материальных и кадровых) для развития всех направлений по специальностям, по вопросам обновления содержания программ, при разработке учебных программ, профессиональных модулей, с целью совершенствования качества профессиональной подготовки специалистов.

Мастерами производственного обучения колледжа совместно с наставниками предприятия осуществляется подготовка студентов к участию в Чемпионате рабочих

профессий «WorldSkills». На базовом предприятии мастера производственного обучения и преподаватели специальных дисциплин проходят стажировку.

Наш социальный партнер активно выявляет и поддерживает талантливых, ребят, склонных к изобретательской и рационализаторской деятельности, техническому творчеству, проявивших себя участием в конкурсах, организованных совместно с колледжем.

К движению WorldSkills, популяризирующему во всем мире рабочие профессии и распространенному в более чем 76 странах мира, Казахстан присоединился в 2014 году. Проект, поддерживаемый Министерством образования и науки, НАО «Холдинг «Кәсіпқор», играет огромную роль в формировании конкурентоспособных кадров, способных трудиться в инновационном русле, и действительно служит большим подспорьем в поиске рабочих мест для молодых специалистов. Его по достоинству оценила не только молодежь – более 400 человек принимают участие в чемпионате, но и работодатели.

Реализация инновационной программы, основанной на применении стандартов «WorldSkills», способствует переходу на качественно новый уровень подготовки и переподготовки кадров специалистов для производства, формированию компетентных выпускников колледжа, обеспечивающих их востребованность на рынке труда, развитию социального партнерства в сфере образования, что и приводит к мощным факторам его модернизации. [3]

ЛИТЕРАТУРА

1 Павлова О.А. Демонстрационный экзамен: приоритеты образовательной политики в СПО и новая реальность для образовательных организаций. // Дополнительное профессиональное образование в стране и мире. – 2016. – № 5-6. – 28 с.

2 Марданов М. В. Опыт внедрения в содержание профессиональной подготовки студентов требований стандартов WorldSkills // Педагогический опыт: от теории к практике: материалы II Междунар. науч.–практ. конф. (Чебоксары, 5 сент. 2017 г.) / редкол.: О. Н. Широков [и др.]. – Чебоксары: ЦНС «Интерактивплюс», 2017.

3 Шомин И.И. Инновационная форма проведения квалификационного экзамена с использованием стандартов WorldSkills // Профессиональное образование и рынок труда. – 2018. – № 1.

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІ

Искалиева Асия Сагиджановна

О.Көшекөв атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжінің арнайы пән оқытушысы

Қазіргі қоғамымыздағы экономикалық қатынастар күрделі ұғым. Бұл бір жағынан, адамзаттың табиғатқа қатынасын, адамның табиғатпен өзара байланысын көрсетеді. Мұндай қатынасты табиғи ресурстарды рациональдық пайдалану бойынша техника-экономикалық ретінде белгілеуге болады. Басқа жағына алғанда, экономикалық қатынас өндірістің факторларына меншік ретінде анықталатын адамдар арасындағы қатынас болып саналады, яғни бұл әлеуметтік-экономикалық қатынас. Экономикалық-әлеуметтік қатынас экономиканың бірлігін белгілейді. Бұл бірлік барлық экономика мен оның бөліктерімен ұйымдастыру және басқару жүйесі. Экономикалық жүйе – қоғамның белгіленген тұтастығын, қоғамның экономикалық құрылымын бейнелеуші өзара байланысты экономикалық элементтер жиынтығы болып саналады.

Қоғамдағы меншік қатынастарымен ұйымдастырылу түрлеріне сәйкес болатын барлық экономикалық іс-әрекеттердің жиынтығы сол қоғамның экономикалық жүйесін құрайды. Экономикалық жүйенің элементтеріне меншік негізінде қалыптасқан әлеуметтік –

экономикалық қатынастар шаруашылықты ұйымдастыру мен басқару әдісі. Экономиканы реттеуші механизм және кәсіпорындар мен басқада шаруашылық субъектісі арасындағы нақты экономикалық байланыстар жатады. Қоғамның саяси жүйесінің негізін экономикалық жүйе құрайды, мысалы: «капитализм», «социализм» – деген ұғымдар саяси жүйеге жатады. Ал «нарықты экономика», «аралас экономика» деген сөздер экономикалық жүйеге жатады. Экономикалық жүйе – бұл экономикалық процестер жиынтығы, ол қалыптасқан мүліктік қатынастар мен ұйымдық түрлер негізінде қоғамда жүзеге асады. Экономиканы ұйымдастыру бойынша экономикалық жүйені келесідей топтау болады.

1. Жабық экономика – барлық шаруашылық әрекеттер тек мемлекет шеңберінде жүргізіледі, ішкі тұтынумен шектеледі, шетелдермен қатынас болмайды. 2. Ашық экономикалық жүйе – халықаралық экономикалық қатынастар жүйесіне экономика белсенді түрде қатысады, ұлттық валюта мен қатар шетелдік валюта қолданылады. Қазіргі Қазақстан Республикасында нарықтық экономика негізгі рөл атқарады. Оның негізгі ерекшеліктері: Біріншіден, экономиканың құбылмалық ерекшелігі сонда Қазақстан нарықтық экономикаға өтуді тұтастық шеңберінде, егемендікте және өз мемлекеттілігінде жүзеге асырды. Екіншіден, Қазақстанның территориялық географиялық жағдайы – өркениеттіліктің батыс пен шығысты қосатын ерекше орны болып табылып, өтпелі кезеңдегі экономикаға айрықша әсер етеді. Үшіншіден, Қазақстан республикасындағы экономиканы реформалау созылған экономикалық дағдарыс жағдайында өтуде болды. Төртіншіден, өнеркәсіптегі мемлекеттік сектор негізінен ірі кен-байыту, металлургиялық, химиялық және химия – мұнай кәсіпорнынан тұрады. Ауыл

шаруашылығында ірі кәсіпорындар – кеңшарлар көп болды. Республикада 2059-ға жетіп, барлық ауыл шаруашылығы кәсіпорының 75% құрады. Осындай ерекшеліктер жекешелендіру сипатына әсер етпей қоймады. Нарықтық экономика кезінде макроэкономикалық процестерді мемлекеттің реттеуі тікелей және жанама тәсіл арқылы жүргізіледі. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, тікелей тәсіл-мемлекеттік экономикалық бағдарламаны жасау мен өткеру арқылы жүргізіліп қысқа орта, ұзақ мерзімді міндеттерді шешуге атсалысады. Бұдан басқа да қалыпты және төтенше бағдарламалар жасалуы. Мысалы, соғыстан соң Оңтүстік Кореядағы экономиканы орнынан тұрғызуға қабылданған төтенше бағдарламаны, ал Жапонияда «Автомобиль жолын салудағы төтенше шаралар» заңы ескерілді. Жапонияда мемлекеттің 10-нан астам институттары нарық дамуының Өтпелі жоспары мен бағдарламасын жасайды. экономикада ақша айналымы мемлекет бақылауынан шықпауы керек. Бұл жағдай Жапония, Оңтүстік Корея, Тайвань – тәжірибесімен расталады. Қазақстан республикасындағы жекешелендіру процесі Чехословакияда қолданылған модельге ұқсастықпен жүзеге асырылды. Қазақстан реформаны өз бетінше 1993 жылы қараша айында ұлттық валютаны кіргізуімен бірге жүргізе бастады. Қазақстан республикасының дағдарысқа қарсы шаралар мен әлеуметтік – экономикалық реформаны тереңдету бағдарламасында басым бағыттары мына салаларға арналған: энергетика, металлургия, халық тұтынатын тауарлар, азық-түлік және коммуникация (байланыс, темір жол транспорты) салалары. Осындай бастамалардың нәтижесі: 1996 жылдың аяғында өндірістің құлдырауы тоқтатылды. Энергетика, металлургия кәсіпорындарды көтеру үшін шетелдік инвесторлардың тікелей инвестициясын тартты. Өтпелі экономика жағдайында мемлекеттік кәсіпкерлік ерекше сипатқа ие болады. Мемлекеттің заңды тұлға ретінде жаңа функциясы – кәсіпкерлік қабілетті игеру қажеттілігі. Қай мемлекетте болмасын реформа жүріп отыратындығы белгілі. Бұл экономикалық элементтердің жүйесін өзгертуге, жаңадан қалыптастыруға мүмкіндік береді. Экономиканы реформалауда меншіктің өзіндік орны бар. Реформалау дегеніміз экономикалық жүйе үлгісінің бір түрінен басқасына өту болып табылады. Бұл процесс үстемдік ететін меншік формасының өзгеруі қалайда қажет деп тілемейді. XX ғ. Басына қарай нарық механизмдеріне негізделетін және еркін нарықпен реттелетін экономикалық үлгі өзін өзі жоюға мәжбүр болды. Еркін нарық механизмінің орнына реттелген нарық механизмі келді. Меншік формасы экономикалық бағыттың өзгеруінің катал жүргізілуіне кедергі етпейді. Белгілі жағдай, монополияда, бюрократияда

экономикалық өкіметтің тоталитарлық сипатына икемділігін білдіреді. Осылай, XX ғ. 30-шы жылдарының ортасында КСРО-да қоғамдық меншік жағдайында әкімшілік экономика орнады, ал Германияда, жеке меншік негіздерінің мықтылығына қарамастан, бұйрық экономикасы орнады. Кейін осы жағдай Франко тұсындағы Испанияда, Пиночет тұсындағы Чилиде қайталанды. Бұлардың барлығында тоталитаризмнің келуіне үлес қосқан, сол мерзімде осы елдерде орын алған, экономикалық және саяси шешімдердің үстемдігі болды. Өндірістің шоғырлануы мен бәсеке меншіктің орталықтануына ат салысады. Бұл процесс шаруашылық субъектілері болып табылатын меншік иелерінің санын біршама төмендетеді. Мысалы, меншік иелерінің (акциялар иелері) санына қарамастан, акционерлік қоғам нарықта келісім жасасатын бір ғана заңды тұлға болып танылады. Ал экономикалық жүйелердің өздеріне тән айырмашылықтары сақталады: тауар өндірісі мен тауар айналымының даму дәрежесі; экономикалық өкіметтің типі және оны жүзеге асыратын формалар; осы қоғам жүйесіндегі байлық деп түсінетін экономикалық әрекеттердің орны, рөлі. Реформа жүргізу сырттан қарағанда субъективтік акт болып көрінеді. Оны жүргізудің дүниежүзілік тәжірибесі осы процестерді анықтайтын бірсыпыра құбылыстарды ашты. Қазіргі дүние - біртұтас, сан алуан тәуелді құбылыстар жиынтығы. Қайшылықты процестер мен өзгерістерге толы. Планетамыздағы елдердің бір-бірімен байланысы және өзара тәуелділігі бұрын болмаған деңгейге көтерілді. Шаруашылықтың интернационалдық сипаты барынша күшейді. Ғасырымызда қоғам дамуындағы жағдайлар мүлдем өзгерген. Бұған қоса дүниедегі дәл қазіргідей саяси, әлеуметтік – экономикалық, экологиялық тағы да басқа ауыртпалықтарды Қазақстан бастан өткерген. Адамзат қоғамына қатер төндіретін кейбір жағдайлар жеке елдің шеңберінен шығып, ғаламдық проблемаларға айналды. Қазіргі заманда күрделі мәселелерді шешу бір мемлекеттің немесе дүниежүзілік бір ғана шаруашылықтың қолынан келмейтін ахуалы болып саналады. Сөйтіп дүние өзінің тұтастығының әр алуан формасында көрініс табатындығын өткір сезіндіреді. Айтылып отырған жағдайлар мемлекеттердің ішке тарту тенденциясын орнықтырды және әр текті шаруашылық системасының сипатын, ынтымақтастығын тереңдетеді. Бүкіл дүниежүзілік шаруашылық құрылып қалыптаса бастады, әлемдік рынок қарым-қатынасы бой көтеріп, оған деген қажеттілік туды. Сол себептен, «Адам - қоғам», «Адам - табиғат», саяси, экономикалық - әлеуметтік мәселелердің шешілуге тиісті қырлары аз емес. Жан- жақты өркендеу ғылыми прогресті барынша дамытып, нәтижелерін пайдалану, қоғамның сапалық жаңа экономикалық типіне көшу баршамызға үлкен міндет жүктейді. Мемлекеттік тұрғыдан қарайтын болсақ, ұлттық байлықты молайту және сапалық жаңа сатыға көтеру қоғам дамуы, адамдардың материалдық және рухани өсуі, берік әлеуметтік - экономикалық потенциал жасауы, экономикалық өрлеудің сапалық жаңа типіне көшуі, әлемдік рынок жағдайында оңды жұмыс істеуі, қазіргі бөлінбейтін біртұтас заманда әртекті өндіріс әдістерінің өмір сүруінің объективті жағдайы өте маңызды факторы. Олай болса, елімізде атқарылған іс-шаралар Қазақстанның экономикалық, әлеуметтік және саяси жаңару жолының айқын көрінісі болып саналады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Энгельс Ф. «Анти-Дюринг» — IY1.; 1973, 254 бет.
2. Эклунд К. «Эффективная экономика. Шведская модель». — М: Экономика, 1973. 254 бет.
3. Брагинский СВ., Певзнер Я.А. Политическая экономия: дискуссионные проблемы, пути обновления — М. Мысль, 1991, 258 бет.
4. Б.Қ.Жакенова, Менеджмент негіздері. Астана.: Фолиант, 2007ж. 15-19 беттер.
5. С.Тойкин. Маркетинг негіздері. Астана: Фолиант, 2008ж
6. Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында. Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы.
7. Қазақстан өз дамуындағы жаңа серпіліс жасау қарсаңында. Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы.
8. Қазақстан Республикасына тікелей инвестиция тартудың бағдарламасы. Қазақстан

АВТОКӨЛІКТИҢ ІЛІНІС КОРЗИНАСЫН ШАШЫП, БӨЛШЕКТЕУГЕ АРНАЛҒАН МЕХАНИКАЛЫҚ ҚҰРАЛ (ІСКЕНЖЕ)

Халел Өзбекғалиев атындағы Маңғыстау жоғары политехникалық колледжі
Лукпанова Салтанат Асқатовна, техника ғылымдарының магистрі, арнайы пәндер
оқытушысы

Аннотация

Автотракторлардың және автомобильдердің ілініс корзинасының ақаулықтарын оңдауды жеңілдету, тәжірибелік жұмыс кезінде ақаулықтарды жою үшін қолдану. Бұл ұсынылып отырған құрал жеке шеберханаларда ілініс корзинасын жинақтап, бөлшектеуге ыңғайлы, құрылысы өте қарапайым, бөлшектерге шығыны өте аз көлемге есептеліп жасалған.

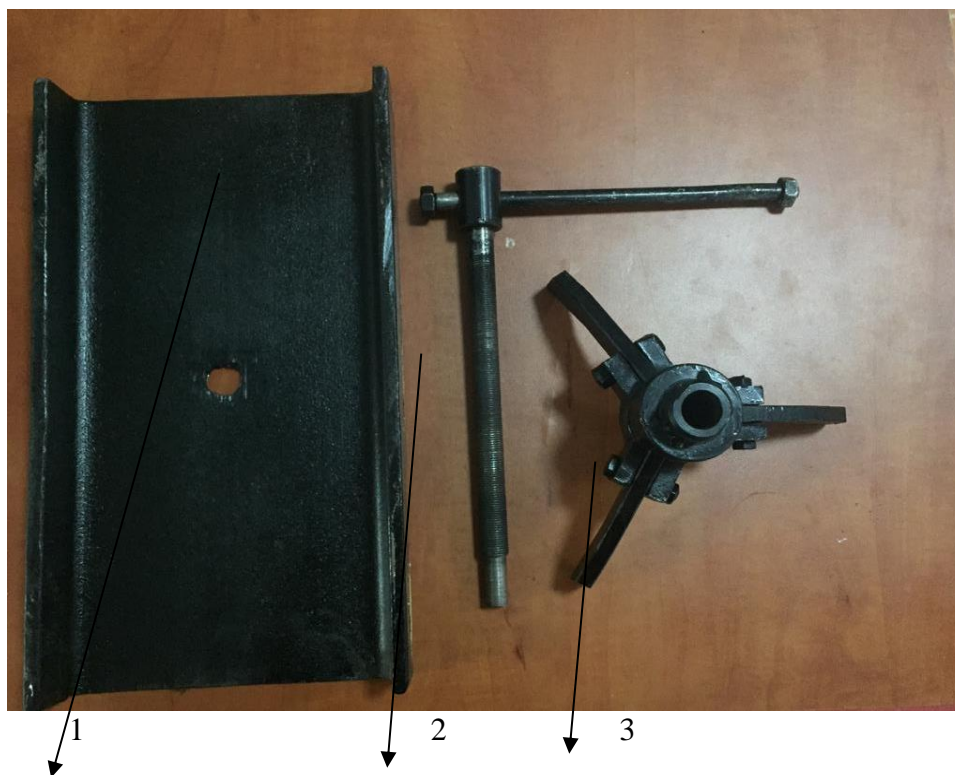
Кілт сөздер

Іскенже; ілініс; беріліс қорабы; ілініс корзинасы; подшипник; серіппе; швеллер.

Ілініс - қозғалтқыштың айналу моментін беріліс қорабына біркелкі беруге арналған құрылғы. Қозғалтқыштың иінді білігін автомобильдің күштік берілісімен уақытша ажыратуға қызмет етеді. Ілініс автомобильдің орнынан серпіліссіз қозғалуға мүмкіндік береді.

Іскенже-автотракторлардың және автомобильдердің қозғалтқыш күштерінің айналу моментін жылдамдық қорабынан ажыратып қосуға арналған, ілініс корзинасының ақауларын оңдауға арналған құрылғы.

Құрылғы негізінен үш бөліктен тұрады:

- 1-швеллерден жасалған табан,
- 2-ұзын бұрандалы бұрғыш,

- 3- ішкі бұрандасы бар үш аяқты қысқыш.

Іскенже құрылғысын дайындауға қажетті материалдар:

- Ұзындығы 400-450 мм болатын жалпақтығы 200мм швеллер;
- Ұзындығы 300мм болатын, диаметрі 45 мм болат темір;
- Ұзындығы 60мм диаметрі 70мм болатын болат темір және темір жонушының еңбегі.

Құрылғының техникалық сипаттамасы:

Ақауы бар корзинаны тігінен қойып швеллерден жасаған табанды ілік жататын бетіне беттестіріп, ортасындағы тесіктен ұзын бұранданы өткізіп корзинаның қарама-қарсы жағынан үш аяқты қысқышты ішкі бұрандасы арқылы бұрап қатты қысып бұрап тастаймыз, сол уақытта корзинаның лапалары босап қалады, осыны пайдаланып ақауы бар тетіктерді ашып алып ауыстырады.

Құрылғы ілініс корзинасының келесідей ақаулықтарын жөндеуге арналған:

- Лапалардың подшипниктерінің тозуы;
- Лапалардың бастарының үйкелістен желініп кетуі;
- Корзинаның табанының үйкелістен қажалып жұқаруы;
- Табанға қатты қызудың кесірінен жарық түсуі;
- Ортадағы қатты серіппелердің сынып кетуі.

Іскенже құрылғысын Камаз, Маз, Краз, Уаз, Газ, Зил маркалы автокөліктерге қолдануға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Автомоторс» журнал.
2. Родичев В.А., Родичева Г.И. «Автомобильдер мен тракторлар».
3. Гуревич А.М., Сорокин Е.М. «Тракторы и автомобили».
4. Ю.Т. Вишневедский. «Автокөлікті техникалық пайдалану, баптау және жөндеу».
5. Ю.И.Боровских, Ю.В.Буралев, К.А.Морозов. «Автокөлік құрылысы».